LÁTOGATÁS ZICHY MIHÁLYNÁL

Azok a felejthetetlen napok, a melyeket e télen Zichy Mihálynál töltöttem, meggyőztek arról, hogy a mester művészetét tulajdonképen csak az értheti meg egészen, a ki pétervári munkáit is ismeri, mert ezeknek óriási tömegéhez képest az Európa egyébb részeiben szétszórt Zichy-művek valósággal csak mutatványok. Igaz, hogy ezek is rávallanak a kivételes nagyságú mesterre, de összevéve is csupán hézagos képet adnak művészete sokoldalúságáról.

Száz meg száz festett és rajzolt művet rejt magában a cári palota, a nagyhercegek galeriái, a képtárak és Zichy műterme. Ki tudná mindezt átkutatni, áttanulmányozni? A művek jó része különben is hozzáférhetetlen s az is marad minden időkre. Azokat az illusztrációkat értem, a melyeket Zichy Mihály a cárok naplóihoz készített s a melyeken a cárok életének nevezetes és intim eseményeit örökítette meg. Most is ideje java részét ennek a munkának szenteli s e műveket csak az láthatja, a kit épp keletkezésük idején részesít ebben a szíves figyelemben a mester. Zichy, a ki illusztráló tehetségének és ritka ízlésének oly pompás példáját adta a magyar remekírókhoz készített rajzaiban, egész nagyságában áll előttünk, ha e finom, delikát lapokat nézegetjük.

Nem volt titok eddig sem, hogy a mestert e bizalmas munkára kérte fel Miklós cár, elődei példájára. Hogy minők ezek az illusztrációk, arról természetesen fogalma sem volt eddig a közönségnek, mert e művek érthető okokból sohasem kerültek reprodukció alá. Az egyik itt közölt fénykép legalább külső formájukat mutatja. A fegyverdíszes műterem falát ékesíti néhány; imént elkészült darabok, a melyek nemsokára elvándorolnak a cár hozzáférhetetlen dolgozószobájába, hatalmas kapcsos emlékiratai, naplójegyzetei közé.

Ezek az illusztrációk többnyire fehér kartonpapiroson készültek, 50 × 35 cm. nagyságban. A legtöbbje tollrajz, de van közte egyszínű ecsetrajz és vízfestmény is. A naplójegyzetek egy-egy címlapja színezett tusrajz és a címbe írt gondolatot érzékíti meg. A temérdek rajz külön kötetekre oszlik, a szerint, hogy az ábrázolatok társadalmi vagy politikai vonatkozásúak avagy a cári család életéből vett epizódokat tartalmaznak.

Arra az önkénytelenül feltoluló kérdésre, hogy mekkora ezeknek az illusztrációknak száma, hozzávetőleg sem tudnék válaszolni. A mester 1847 óta kevés megszakítással dolgozott ezen a párját ritkító sorozaton, sőt visszamenőleg kiterjeszkedett azokra a cári feljegyzésekre is, a melyeket odáig nem dolgoztak fel. Mondanom sem kell, hogy ezek az illusztrációk már természetüknél fogva ezernyi ezer

Művészet 1902.

hű és találó arcképet rejtenek magukban, valóságos ikonografiáját a jelen s a félmult Oroszországa szereplőinek.

Van azonban a mesternek egy hatalmas illusztrációs műve, a melyről még kevesebbet tud a világ, mint a cárok számára készült napló-képekről. E nagy művet napokon át forgattam, elmerültem egy-egy darab részleteibe s alig birtam megválni tőle. Nemcsak művész, de tudós munkája is ez a négy-ötezer kép, még pedig olyan munka, a melynek nem csak művészek vehetik hasznát, hanem a magyar néprajzi tudomány is, a mely e műben valóságos kincses bányát nyer.

A vaskos vázlatkönyv magyar, orosz, tatár népek s ezek rokonfajainak ruházatát, fegyvereit, ékszereit mutatja. Rendkívül tiszta, pontos, alapos tanulmánynyal készült rajzok: a legapróbb motivum is precize s érdekesebb részleteiben külön is meg van rajzolva s a mű becsét rendkívül emeli az a körülmény is, hogy minden egyes alaknál pontosan és jellemzően fel van tüntetve a ruha viselőjének faji jellege is. Hasonló kitünő kosztümkönyvet eleddig nem adott ki senki sem. Minden egyes vázlat jegyzetekkel van ellátva, a melyek felvilágositást adnak a színekre, a korra, a vidékre s arra az időre vonatkozólag, a meddig az egyes helyeken a lerajzolt viseletet hordták. Ez a könyv orbis pictusa az Oroszországban élő népfajoknak, ruházatuknak, jellemző tipusaiknak, de egyúttal kiterjed a magyar tipusokra is és a magyarral rokon népek külső megjelenésének és kéziiparának is kimerítő, teljes képét adja. Nem tudjuk, mit bámuljunk meg inkább: a mester nagy rajztudását, graciózus vonalait, vagy hatalmas jellemző erejét, a melyet még ezekre az apróka alakokra is oly bőséggel pazarolt. Csodálatos, hogy Zichy Mihályban mily erős hangon szólal meg a lelkiismeretes, pontos, semmi apró részletet meg nem vető tudós. E kosztümrajzoknál például még azt is pontosan meglátjuk, hogy egy redőzet véletlenül képződött-e vagy a ruha szabása, varrata hozta-e magával. Rögtön felismerjük azt is, hogy miféle anyagból készült a ruha: posztó, vászon, selyem, bőr-e. A zsinóros dísznél még a zsinór fonásának karaktere is tanulmányozható, bár egyetlen ily alak sem haladja túl a 12 centiméter magasságot. Mily páratlan tankönyve volna ez a mű az összehasonlító kosztümtudománynak, a néprajznak! Minő szolgálatot tehetne művészeinknek is! Remélhetőleg gyönyörködve okulnak majd egyszer a magyar művészek ebből a nagy műből, a mester legalább azt mondta, hogy lesz rá gondja, hogy ez a munkája a legjobb helyre kerüljön Magyarországon.

E két nagy sorozatos munkán kívül a mester fáradhatatlanul dolgozik ma is apróbb, nagyobb műveken, rajzokon s festményeken vegyest, a melyek a legelőkelőbb orosz képtárakba kerülnek. Pétervárott igen sok Zichykép van a téli palotában, a Nikolájev- és Alexandrovna-képtárakban, Alexisz nagyherceg palotájában. A pétervári társadalom előkelő tagjai közt alig van, a ki ne birna legalább egy eredeti Zichyvel.

Mind e műveket csak cím szerint is összeírni, kis kötetet tenne ki. Nem is sikerülne soha megbízható katalogust összeállítani a mester élete művéről, ha ő maga nem jött volna segitségére a kutatóknak. A mesternek van egy naplószerű jegyzéke, a mely ugyancsak rávall nagy rendszeretetére. Ebbe a jegyzékbe pontosan beirta, hogy melyik műve mikor látott napvilágot s mennyi időt fordított a mester az elkészítésére. Minden műnek meg van határozva mérete, anyaga, eredetileg megállapított s később esetleg módosult ára, kiállítása helye, vevőjének neve és címe, esetleg megjelölése annak, hogy gazdát cserélt s ez idő szerint hol található. A cár tulajdonába átment művek a jegyzékben egy-egy vörös ponttal vannak megjelölve. A többi műről azt is feljegyezte a mester, hogy melyik minő kitüntetést kapott s megbízásból vagy a mester ötletéből készült-e. Ennek a naplónak pontos vezetését 1847-ben kezdte meg, a midőn először került Oroszországba.

Talán nem érdektelen fölemliteni, hogy a mester rengeteg sok rajzának javarésze éjjelenként készült. Ennek oka a pétervári éghajlat különlegességében rejlik, a melynek folytán az emberek ott más életrendhez kénytelenek szokni, mint Európa egyéb részeiben. A pétervári hosszú tél idején napközben oly rohamosan s minden átmenet nélkül csap át a

hőmérséklet az egyik szélsőségből a másikba, hogy minden percben halálos meghűlés fenyegeti az embert. Éjjel azonban, bármily hideg is a levegő, legalább egyenletes hőfokú. Innen van, hogy Pétervárott jóformán este kezdődik az élet s benyúlik a hajnali órákba. Délután háromkor ébred a társaságbeli ember, esti kilenc tájban van az ebéd, éjfél után a vacsora. A munka ideje is az estére és éjszakára esik télen.

Pétervári remek otthonában készültek s készülnek mind e művek. A mester engedelmével néhány fényképet készítettem művészi ízlésű s keleti kényelmű pompás szállásáról és műtermérőll. E remek környezetben tölti munkás élete javarészét. Hál'isten, hetvenöt éve ellenére is jó egészségnek örvend. Most is edzi magát, műtermében ott a súlyzó és az amerikai izomerősítő. Az asztalokon a kéz és az ujjak erősítésére való apró készülékek vannak elhelyezve. Talán részben ennek az okszerű edzésnek köszöni rugalmasságát, viruló arcszinét. Ha a legkisebb baj bántja: a cár személyesen intézkedik, hogy személye körüli orvos-specialistáinak legügyesebbjei ápolják a mestert, a kik aztán nyomban referálnak a tett intézkedésekről a cárnak. Mint a hogy az oroszok uralkodója egyébként is a legnagyobb szeretettel és becsüléssel viseltetik a nagy magyar művész irányában. Erről közvetlen forrásból szereztem meggyőződést.

Úgy történt, hogy a mester szállásán egy kedélyes ebéd alkalmával megismerkedtem François Roubaud Münchenben élő francia csataképfestővel, a ki erre az ebédre egyenest a cártól jött. Roubaudnál ugyanis a cár egy százezer rubeles nagy festmény-ciklust rendelt meg, a krimi hadjárat epizódjainak képeit s ezek tervezeteit s az idevágó szerződést maga a cár állapitotta meg vele. Midőn később Roubaudval Pétervárról Varsóig utaztam, a francia művész hosszasan elmondta nekem, hogy minő elragadtatással beszélt a cár Zichyről, menynyire becsüli benne az embert s a művészt. Szinte emberfeletti lénynek tartja s nem fogy ki a magasztalásából. Gyakran a legintimebb kérdésekben is kikéri tanácsát, a művészeti ügyek intézésében pedig föltétlenül döntő befolyást juttat neki. Zichy Mihály ugyanis az oroszországi képzőművészeti ügyek főtanácsosa s minden idevágó kérdés eldöntésénél elsősorban az ő véleményét kéri ki a cár. Ily módon közvetlenül befoly művészi megbízásoknál, pályázatoknál, kiállítási ügyeknél, a cár vagy a nyilvános képtárak számára vásárlandó művek kijelölésénél. A művészeti iskolák felügyelete szintén az ő hatáskörébe tartozik.

Tanítványa ez idő szerint csak egy van: Anna Gonsevna, egy előkelő orosz család sarja, a kinek kiválóan művészi, szinte férfias erejű munkáin meglátszik a mester jótékony befolyása.

Talán mondanom sem kell, hogy a mester most is épp oly élénken érdeklődik a magyar művészeti viszonyok iránt, mintha csak itthon élne közöttünk. Őszintén meglepett, mennyire ismeri művészeti ügyeinket. Minden idevágó eseményt szemmel tart, sőt tudomást szerez az érdekesebb művészeti produktumokról is. Egy-egy magyar tárlat megnyitásakor gondoskodik róla, hogy megkapja az összes ismertetéseket, a katalogust, azonfelül magánlevelezés révén is tudomást szerez művészeti állapotainkról. A mester véleménye szerint a magyar művészet most átmeneti korszakot él. Elismeri, hogy sok nagytehetségű művészünk van, de kevésnek találja azt, a mit tárlataink figurális művekben nyujtanak. Kevesli az ötletet, az invenciót: a legtöbb vászon csak technikai virtuózitást mutat. Ezt annak tudja be, hogy nincs olyan közönségünk, a melyre művásárlás dolgában számítani lehetne. Persze, a kormány sem vehet meg mindent. Innen van aztán az, hogy a művészek csak olcsón előállítható dolgokat produkálnak, a figurálishoz hiányozván a nagy összegeket kitevő modellpénz.

Hosszasan és behatón beszélt a művészeti oktatásról. Ennek részletes elmondását máskorra kell tartogatnom, most csak egy-két jellemző nézetét jegyzem ide. A mester meg van róla győződve, hogy a művészeti oktatás csak úgy vezet célhoz, ha az iskolákban a szabadkézi rajzot helyesebb módszerrel oktatnák, mint most. Előbb persze oda kellene hatni, hogy az összes tanárok támogassák a rajztanárt. Ne az legyen a főcél, hogy a tanuló korrektül,

hiba nélkül rajzoljon, hanem hogy a mit lát: helyesen lássa és érezze. A formaérzék fejlesztése a legfontosabb követelmények egyike. A rajztanár csak természet után rajzoltasson. A rajzok ám legyenek kezdetlegesek: fontos az, hogy így foglalkozva a tanuló a természet intenziv szemléletével, érezni fogja az anyagot és fejlődni fog a szép iránt való érzéke. A művészeti oktatást tehát ne kezdjük műtörténeti előadással, képtárak mutogatásával. Ezt sokkal későbbre kell hagyni, a mikor a tanuló művészi érzéke már bizonyos fokra nevelődött a természet szemléletén.

Mindezt bőven, részletesen fejtegette a mester. A ki így hallgatja folyamatos, szép előadását, érzi, hogy nemcsak nagy művészszel, de egyúttal bölcs emberrel ül szemközt. Ezeknek a beszélgetéseknek rendkívül termékenyítő, lelkesítő a hatásuk. Alig várom már az alkalmat, hogy megismételjem látogatásomat s lemintázzam ezt a jóságos, művészi lendülettel és bölcseséggel teljes főt, a mire a mester utolsó látogatásom alkalmával engedelmet adott.

LOVAS LAJOS

Zichy Mihály

Szent Imre halála.
Fenti festmenye a
budavári koronázó
templomban.

Repr.
Révay József dr
Árpádok virága
Szent Imre herceg
Bp. 1929. 360 l

Zichy Mihály

Szent Imre Pannon-
halmára érkezik.
Fenti festmenye a
budavári koronázó
templomban.

Repr. -

Révay József dr.
Árpádok virága
Szent Imre herceg -
Bp. 1929. 304. l.

Zichy Mihály

Szent Imre mintére
fenti festmenye a
budavári koronázó
templomban

Repr.

Révay József dr

Árpádok virága
Szent Imre hercegi.

Bp. 1929. 256 t.

Zichy Mihály

Szod

Szőboros 148 l.
154 l.
155 l.
158 l
159 l
160 l.
161. l.

Szt Annát és Szent János
oltárkepet festette Beesben (1846 ban
a pécsi szélesegyház részére

Scitovszky püspök
megrendeliseből.

Szt Annája 1882 óta a kurdi plé-
bánia templomban, Szent Janosa
a pécsi Notre Dame apácak zárdájában

..... *mühely.*

...főnökség!

...v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

...am.

...évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Zichy Mihály

Zichy Mihálynak egy szép festménye látható a somogymegyei Bükkösd szerény kis templomában. Mint a képen levő alájegyzés tanúsítja, a kitünő művész 1862-ben festette. A templomnak Eperjessy Kanvisai szigvéd ajándékozta. A kép egy meghalt anyát ábrázol, ki két kis gyermeket hagy hátra s kit az angyal mennyekbe visz. Az anya visszatekint hátrahagyott gyermekeire s virágokat szór rájuk.

Diplom

Zichy Mihály. Vas. Ujs 1882.
736. l.

Zichy Mihály

1881-ben Tifliszben tartózkodott. Itt rajzolta Bartalus István nápdalgyűjteményéhez a képeket (többet?). Ezek közül egy közölve Vas ujs 1882. 312. l.

Zichy Mihály. Vas ujs. 1882. 384 l
u. ott 609. l. 689. l

RÉVAI TESTVÉREK IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST 151

Arany János Balladái

Zichy Mihály Rajzaival

Royal-folió, facsimile kiadás; az eredeti rajzoknak szigoruan hű hasonmása. A balladáknak a művész által sajátkezüleg leirt *teljes* szövege körrajzokkal, inicziálékhoz csatolt illusztrácziókkal és „Cul de lampe"-okkal (záró rajzokkal) van ellátva. Több balladát önálló *nagy kompozicziók*, albumlapok is illusztrálják.

Az összes 24 ballada két fényes amateur félbőrkötésben . . . . . 170 korona
Az összes 24 ballada két diszes vászonkötésben . . . . . 150 korona

Megszerezhetők havi 10 koronás részletfizetésre.

Vallás- és közoktatásügyi m. ki

Jegyzőkönyvi szám: 190

..... osztály.

A beadvány { száma:
kelte:
beérkezése:

Tárgy:

Zichy Mihály

Zichy M. rajzai Arany
János Rákócziné
c. balladájához
repr.

Vas. Ujs. 1897. 884. l.

Zichy Mihály

Az uzsorás c. műve repr.

Lykanomzromantika

324.

Leteritett bölény c. vájza repr.

u.o. 325. l.

Olvasás c. Eeje repr

u.o. 326. l.

Esztergom.

Az Esztergom vidékét felt
vélyes, az Ebedi és a Táthi Sz
van föltüntetve. Fölül pedi
szemlélhető. Felirata:

ESZTERGO
(GRAN)

Am., részlet

140-95.

Zichy Mihály

Krisztus a keresztfán

fenti festménye

repr

Uj Idők

1928 Husvét

15 sz.

Zichy Ilnhály

Szent Imre herceg neveltetése. Fenti festmenye a budavári koronázó templomban

Repr. –

Révay József dr

Árpádok virága Szent Imre herceg. Bp. 1929. 272. l.

Zichy Miháj

mod

Bábint Aladár. Zichy Miháj levelet. Nyugat 1911. I. 896 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191.....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Zichy Mihály és Bayros

Erotika. (Zichy és Bayros). Irta Lengyel Géza. A Lakás. III., 12-ik szám.

Erotikus művészet és művészeti erotika. Irta Balázs Béla. Nyugat, március 16. szám.

1914.

(Művészet 1914. 288. l.)

nincs ccd.

Obres h. n. IX. 171.

Zichy Mihály

Zichy Mihály: Bende János: Zichy Mihály élete és művészet. 1927. Lázár Béla: Zichy Mihály élete és művei. 1927. Gautier. Théophile: Zichy Mihály. Fordította Rózsaffy Dezső. 1927.

Törö

BANKH

Legnagyobb osztálysorsjegyüzlet. Központ

Huzzon vagy válass
három szerencseleve
delje meg szerencse

MAGYAR KIRÁLYI OSZTÁLYSORSJÁTÉK

A legujabb **XXXIV.** m. kir. osztálysorsjáték huzásain kisorsolásra kerülő készpénznyeremények jegyzéke.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY SZERENCSÉS ESETBEN:

500.000 P

Jutalom:

Mélyen tiszte
Életünket a
mikor kedvez. A ki
Legalkalmasabb a
kisérelni. *Számtala*
sorsjátékon való ré

A most befejeze
ben részesültek felein
300.000 pengőt, *a 7*
pengőt, *a 71573. sz*

Zichy Mihály

irod

Vas. Lap. 1887. 683. l.
(A „Segítség" 2-ik
kiadásából.)

< Zichy Mihály >

Szód

z

Rexa Dezső =

Tizenkét illusztráció Faust-hoz. Rajzolta ( ). Magyarázó szövegét írta —.

Bp. 1913.

Duplum

T A L M A Z Á S

ó Erzsébetet, hogy Dr. Dercsényi Dezső
000.000 AP.-t, azaz Ötszázmillió adó-
lvegye.

25.

előadó

Zichy István

8

Lásd

M. Takács Marianna:

A budavári Mátyás-templom. A Nagyboldogasszonyról nevezett koronázó főtemplom.

Bp. 1940. 64. l.

előtt, 1392. augusztus 18-án meghalt.

A perben szereplő évszámokból s az ítéletből igen fontos következtetéseket vonhatunk le, annál is inkább, mert a Mária Magdolna-templom építésére biztos adataink vannak. Az nyomban a tatárjárás után épült a várhegy északi részén s róla IV. Ince pápa oklevele 1248-ban mint kész templomról tesz említést.[11] Az 1257-ben meginduló perben e templom valóban már multjára és szokásjogokra hivatkozik.

Ha mármost meggondoljuk, hogy ez az 1248-ban készen álló templom a Nagyboldogasszony-templommal szemben elveszti a nagy pert, azért, mert az az anyatemplom, az az ősibb eredetű, kétségtelennek látszik, hogy a Nagyboldogasszony-templom helyén 1248 előtt — s így nyilván a tatárjárás előtt is — állott templom. Azzal a templommal szemben, melyről IV. Béla 1255. július 25-i oklevelében mint majd azután építendőről („construenda") tesz említést, a Mária Magdolna-templom éppen ősiségi alapon nem veszthette volna el a pert.

Valószínű, hogy míg a németeknek a tatárok által elpusztított temploma romokban hevert, a Mária Magdolna-templom gyakorolt olyan jogokat, melyek azelőtt a Nagyboldogasszony-templomot, mint plébániatemplomot megillették. S mikor IV. Béla 1255-ben nekifog a

Zichy Mihály

1 Lykanomantika

12, 16, 88, 150, 159 l.

2023. Nagy Vilmos.

Békülési kisérlet.

A lóczán ülő kis leányt
zeiben lévő rózsával akarja ki
va ül, szőke haját koszoru ala
tart, ölében csaknem elfogyott
fodros és szoknyája lila szinü
pot, inget és térdig érő nadrá
és a háttérben a keritésen túl
Az égbolt derült. Jelzése alól
Vászon, mér. 114 : 84.
Vétetett az 1901: VI.
Nemzeti Szalonban. Ára 300 K.

Elszámoltatott 1901:

Zichy Mihály

vrád

z

Ipolyi Arnold. Az

O. M. Képzőművészeti

Társulat 1883 ápr. 8-ki

közgyűlésén megnyitó

beszéd. Bp. 1883.

24. l.

778.

I

368.

778. Nicholas de Villacis.

Sz. Murciában. † ugyanott 1690-ben.

Szent Róza.

A felhőkön térdelő szent jobbra fordul és kezeiben rózsákat tart, a melyeknek egyikét Jézusnak nyujtotta, ki a jobbról trónoló Madonna ölében ül. Máriának és a gyermek Jézusnak fejét dicsfény veszi körül, míg a szentnek feje fölött csillag ragyog. A Madonna haja vállaira omlik, szűk ujjú ruhája piros és palástja kék; Jézus fehér lepellel van betakarva és szent Róza, ki nyakán rózsafüzért visel, szt. Domokos harmadik rendjének öltözetét viseli. Körülöttük négy angyal és hat Cherub röpköd.

Vászon, méretei 206 : 159 cm. — Mündler: XIV. 42.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: VII. 18. *N. de Villacis:* Maria mit dem Jesukinde und der heiligen Theresia. — 1844: VIII. 1. *N. de Villacis:* Maria mit dem Jesukinde und der heiligen Theresia. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIV. 42.

Zichy Mihály

Cód

Az Iparmüvészet
1895-ben-
Bp. 1896.
98, 99. l.

1784-909-1
I. emeleti folyósó.

422. Szék.

Egy darab hajlitott fa-szék kerek ülőkéjének betétjén virágdiszszel.
Méretei: 88 cm. magas, 40 cm. széles és 40 cm. mély.
Becsértéke.....5.00 K

Zichy Mihály

vrd

= Hoffmann Edith:
Die Faust-illustrationen Michael Zichys. Ungarn.
1941. II. évf. 219–224. l. képekkel.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Zichy Mihály

Ujság. 1928. nov. 18.

**** Zichy Mihály a Gazette des Beaux-Arts-ban.** A franciák legelőkelőbb müvészeti folyóiratában, a *Gazette des Beaux-Arts*-ban folytatja *Rózsaffy* Dezső dr. az ujabb magyar müvészet legnagyobbjait ismertető és jellemző tanulmányait. Munkácsy és Szinyei-Merse Pál után most Zichy Mihály került sorra. Tanulmányában Rózsaffy dr. az adatok gondos megválogatásával elmondja Zichy érdekes élete történetét. Különös szeretettel foglalkozik benne a francia vonatkozásokkal, melyek Zichy életében nem ritkák és igen fontosak. Viszont a francia érdeklődő figyelmét velök lehet legjobban megragadni. Beállitásában — kora francia iróihoz és müvészeihez való viszonyára erősen rávilágitva — Zichy Mihály jelentősége a müvészet jelenségeit francia szemszögből nézőkre is meggyőzően kell hogy hasson. Ezt a mozzanatot is számba véve, Rózsaffy Dezső irása annál értékesebb szolgálat a magyar müvészet ügyének. Ismertető munkáját Zichy Mihály több müvének reprodukciója támogatja a szövegbe iktatott képek alakjában.

1928. nov. 18.

1030. GYÉMÁNTOS KUPA FEDO
gomb, csigás hajlott füllel.
Deckel, Silber, vergoldet, am
M. 15.5 cm.

gyümölcsdisz, orsós szárán tagozott gomb, kihajló
ás lambrequin diszités. A S mesterjegy. Augsburg,
getriebenem Obstdekor, am walzenförmigem Schaft
M. 21·5 cm. Illusztr. XLI. tábl.

ezdes, peremén vésett körvonalu barok lambrequin-
ber mit barockem Lambrequindekor. Moskau, 1745.

ümölcsfüzérekkel, hengeres szárán kagylók. F H
r Römer, Silber, vergoldet, mit getriebenem Dekor.

ru és vésett levéldisszel. Német, empire. — Becher
avierung. Deutsch, empire.

gazdag rokokó trébelt és öntött diszitéssel, kihajló
ltozatos födelén rózsaalaku gomb. I C D mester-
Augsburg, 1757—59. — Ovale Suppenterrine mit
, am Deckel Rosenknopf. Augsburg, 1757—59.
Illusztr. XXXVII. tábl.

ozott,, áttört ezüst szinü, lombos diszü köpenyén
gramm G M W betükből, kettőben trébelt jelenet:
lt virág és akantusz levéldisz; sarok körül, felnyiló

Zichy Mihály

erod
2

Lyka Károly:
Magyar mesterek
[Bp. 1941.] 9-19.l.

Sz. Nr.	Pengő	Sz. Nr.	Pengő	Sz. Nr.	Pengő	Sz. Nr.	Pengő
545	7.--	567	3.--	588	3.--	611	4.50
546	8.--	568	4.--	589	1.50	612	8.--
547	7.--	569	1.50	590	1.--	613	16.--
547a	5.--	569a	8.--	591	16.--	614	1.--
548	7.--	570	3.50	592	2.50	614a	12.--
549	6.--	571	12.--	593	1.--	614b	4.--
550	5.--	572	6.--	594	7.--	614c	3.60
551	6.--	573	2.50	595	6.--	615	6.--
552	6.--	574	1.50	596	6.--	615a	5.--
553	5.--	575	8.--	597	6.--	617	8.--
554	12.--	576	10.--	598	4.50	619	14.--
555	5.--	577	7.--	599	4.--	620	40.--
556	2.--	578	26.--	600	4.--	621	3.--
557	12.--	579	8.--	601	25.--	622	6.--
558	2.50	580	6.--	602	28.--	623	6.--
559	3.50	581	13.--	603	5.--	624	5.--
560	1.--	582	8.--	604	10.--	625	6.--
561	3.50	582a	10.--	605	32.--	626	12.--
562	3.--	583	2.50	606	6.--	628	3.--

Vichy Mihály

Igor Seversky herceg. Népéposz, újoroszra fordította Nikolaj Gerber:

~~G. 202. 5, 1876. Szentpétervár~~

G. 202. a.: Szentpétervár 1854.

Vichy Mihály rajzaival, amelyeket a két kiadásba más-más litográfus rivitelezett.

Vadászat a Belowerski-i kerületben. oroszul. Szentpétervár. é. n. Vichy ímmelitográfiáival.

Gf. 244.

Description du sacre et du couronnement de leurs majestés impériales l'empereur Alexandre II. et de l'impératrice Marie Alexandrovna. Moszkva (?) 1856. A chromolitográfiában és fametszetben rivitelezett ill. között a novotkező Caro-

3. ciml., 13, 14, 19, 25, 49, 57, 66, 67, 77, 98, 101, 102, 104, 106, 109. old.

Zichy Mihály

Nagy Zoltán adatai

LA REVUE DES BIBLIOPHILES

DIRECTEUR ANTAL SIKABONYI

PREMIÈRE ANNÉE Nro. 2. JANVIER—MARS 1928

SOMMAIRE

LÁSZLÓ RAVASZ : *Schisme littéraire.*

L'illustre évêque calviniste, esthéticien brillant en même temps que théologien profond, passe en revue les « schismes » divers qui rongent le corps presque millénaire de la littérature hongroise. Il y a, d'abord et surtout, l'opposition entre vieux et jeunes, si différents les uns des autres en ce qui concerne leurs goûts, leurs conceptions, l'expression de leur art et jusqu'à leur manière de sentir. Il y a encore la rupture politique : la nouvelle littérature de Transylvanie se sépare de plus en plus de celle de Hongrie et, ne possédant guère de traditions, se laisse facilement entraîner par les courants les plus modernes. Il serait pourtant souhaitable que ces deux branches de la même souche, littérature transylvanienne et littérature hongroise proprement dite, se mêlent et se pénètrent mutuellement, pour le plus grand bien de la littérature hongroise tout entière . . .

ZOLTÁN AMBRUS : *Livre et commerce.*

Le doyen vénéré de la littérature hongroise moderne, romancier, conteur, critique et traducteur de nombreux chefs-d'oeuvre (comme, p. ex., de Madame Bovary), s'attaque, à propos d'une enquête en France, aux maladies les plus dangereuses de la Littérature de nos jours. Laissant de côté certains symptômes — prix littéraires, conversions, exhibitions, thés littéraires — qui se bornent encore plus ou moins à l'atmosphère surchauffée de Paris, M. Ambrus souligne, tout particulièrement, le rôle immense de la publicité, ce triomphe de l'américanisme en Europe, qui fait du livre un article de commerce, l'évalue d'après son « rendement » et amène inévitablement l'industrialisation totale de la littérature. Il cite, à cette occasion, l'opinion d'une foule de littérateurs français qui se prononcent, pour la plupart, contre les excès de la publicité ; à ceux qui s'y résignent ou en profitent, M. Ambrus oppose les éternels principes du goût et de l'honnêteté littéraires . . .

ARTUR ELEK : *Mihály Zichy, comme illustrateur.*

A propos du centenaire de ce grand artiste hongrois, contemporain de Munkácsy et longtemps le peintre attitré de la cour des tsars, la Revue des Bibliophiles consacre plusieurs articles à sa gloire, comme, p. ex., dans la Chronique, celui de M. Lyka sur deux biographies récentes du maître, ou comme la nomenclature exacte, dressée par M. Kozocsa, des ouvrages illustrés par Zichy qui se trouvent dans la Bibliothèque du Musée National. L'étude susnommée de M. Elek, l'un de nos meilleurs critiques d'art, analyse presque exclusivement les illustrations hongroises du peintre. Nous ignorons totalement une foule immense de ses dessins, ceux qu'il avait faits en Russie et ceux qu'il avait dispersés à Paris ; cependant ni cette partie présumée de son oeuvre ni ses grandes toiles symboliques ne sont indispensables à l'appréciation définitive de son génie, — génie de l'illustration bien plus que celui de la grande peinture monumentale. Après bien des dessins inégaux, c'est dans les illustrations de la Tragédie de l'Homme — grandiose poème dramatique de Madách — que Zichy donne enfin sa vraie mesure.

késő sugára.« Ádám az ürben. Az eszkimó vendége. Ádám: »Vége a komédiának.« Az Ur: »Küzdj és bízva bízzál.«)

Madách Imre válogatott munkái. Bevezetéssel ellátta Palágyi Menyhért. Zichy Mihály képeivel. (Remekírók Képes Könyvtára.) Bp. (é. n.) Lampel. 8°, 332 l., 7 képmelléklet. (A művész 6 képe.)

Zichy Mihály élete, művészete és alkotásai. (18 szövegképpel és 40 műmelléklettel.) A »Pesti Napló« ajándéka. Bp. 1902. Athenaeum. 4°, 4 (sztl.), 76 l. (Tartalma: Zichy Mihály levele »A ‚Pesti Napló' t. Szerkesztőségének.« [Facsimile.] Lándor Tivadar: Zichy Mihály élete. Gerő Ödön: Zichy Mihály művészetéről. Londesz Elek: A képek magyarázata. A képek jegyzéke: az 1896-os kiadás óta bővülve: Krisztus levétele a keresztről. A mentőcsónak. Boszorkánykonyha. Richelieu bíbornok. Fauszt és Heléna. [Göthe (sic!) »Fauszt«-jához.]

Rusztaveli Tariel a párducbőrös lovag. Fordította: Vikár Béla. Zichy Mihály 26 képével. Bp. 1907. Athenaeum, 8°, 231 l., 26 melléklet.

Zichy, Michael von: Liebe. (Vierzig Zeichnungen.) Leipzig, 1911. Privatdruck. 4°, 4 (sztl.) l., 40 képmell. (Díszmű.) (Erotikus képek gyüjteménye.)

Goethe Fausztjához. [Uj Fauszt-kiadás. (é. n.) Zichy több illusztrációjával.]

Madách Emerico: La tragedio de l'homo. Drama poemo. El la Hungaria originalo: K. Kalocsay. Bp. 1924. Eldono de la Hungaria Esperanto Institutio. 8°. VIII+237+XXIV+1. (sztl.) l.+21 képmell. (Esperanto kiadása Az ember tragédiájának Zichy 20 illusztrációjával.)

Zichy Mihály grafikai munkái. (Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum. A Grafikai osztály LIV. kiállítása.) Bp. 1927. október havában. Hornyánszky. 8°. 15 l.+1 m.

Irodalom:

Szana Tamás: Zichy Mihály. (Magyar Művészek. Műtörténelmi vázlatok képekkel.) Bp. 1887. Révai. 4°. 224—248 l. (A részint különálló, részint szövegközti képek jegyzéke: Női tanulmány. Cím nélküli női félakt-tanulmány. [Zichy Mihály képe Miss Marytól.] A négy évszak 1—4. A zsidók üldöztetése. Falstaff. A jó és a rossz angyal. Tivornya. A pezsgő. I—III. Címnélküli női akt-tanulmány és más már ismert és leírt kép.)

Lovag Zichy Mihály és a parisi magyar egylet. Kassa, 1903. Koczányi Béla. 8°, 7 l.

Szana Tamás: Zichy Mihály. (A Pallas Nagy Lexikona. XVI. k. 1897. 1850—1851. l.

Zichy Mihály művei. (Nemzeti Szalon.) Bp. (é. n.) Légrády Testvérek. 8°, 40 l. (Dr. Rózsa Miklós: Zichy Mihály élete és művészete.) 1902. (A művész 84 képének kiállítási katalógusa.)

Bodányi Ödön: Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről. Szombathely, 1907. Bertalanffy József. 8°, 6, 196 l.

Szinnyei József: Zichy Mihály. Magyar Irók. XIV. k. Bp. 1910. Hornyánszky. 8°. 1824—1825. l.

Zichy Mihály. (Révai Nagy Lexikona. XIX. k. Bp. 1926. 676 l.)

Lyka Károly: Zichy Mihály. (Éber László: Művészeti Lexikon. Bp. 1926. 838 l.

Bende János: Zichy Mihály élete és művészete. Bp. 1927. Kókai Lajos. 8°. 206 l.

Lázár Béla: Zichy Mihály élete és művészete. Bp. 1927. Athenaeum. 4°. 239 l. 151 mélynyomású táblával. (A legteljesebb Zichy-biografia.)

Gauthier, Théophile: Zichy. Fordította és bevezetéssel ellátta Rózsaffy Dezső. (Magyar Művészeti Könyvtár. 13—14. sz.) Bp. 1927. Amicus. (k 8°.) 40 l. + 8 képmell. (Zichy-képek: Fiatalkori önarckép. [»Ilyen legény voltam én 1840-ben, Zichy Mihály 1894« fölirattal.] A krimi hadjáratból 1855—56. Richelieu és kedvese (1856). Az uzsorás (1859). A »Péntekiek« orosz művésztársaság [köztük Zichy is ott van.] Falstaff. (1874). Faun és nimfa (1874). II. Henrik (1875).

Összeállította: *Kozocsa Sándor.*

Petőfi Sándor összes költeményei. Hazai művészek rajzaival díszített képes kiadás. Bp. 1878. Athenaeum. 4°, 805, 10 (sztl.) lap. (Zichy képei: A király és a hóhér [»Szabadság, egyenlőség, testvériség«]. A költő és a szőlővessző. Jövendőlés [»Petőfi«]. A párisi kölcsönösen segélyző Magyar Egylet indulója. Szerkesztette: Berta Sándor. Párizs, 1878. 2°, 4 l. Alphonse Lecur. (Kóta.) (Címkép Zichy Mihálytól: »Munkásság, Hazaszeretet, Egyetértés.«)

Hubay Jenő: 18 eredeti magyar dal Petőfi Sándor költeményeire. Bp. 1880. (Zichy tusrajza: »Nem tesz föl a lyány magában egyebet.«)

Zichy Géza: A leányvári boszorkány. Költői beszély. Zichy Mihály 13 rajzával. Bp. 1881. Athenaeum. 4°, 148 l., 13 képmelléklet.

»Segítség!« Az eperjes—nagykároly—torockói tűzkárosultak emlékalbuma. Bp. 1887. Franklin. 2°, 40 l. (Díszmű.) (Zichy képe: »Eperjes, Nagykároly. Torockó«.)

Az osztrák-magyar monarchia írásban és képekben. Magyarország. I. kötete. Bp. 1888. M. kir. Államnyomda. (K. 4°.) (Zichy képei: Pörosztó bajvívás (1886). Harcdöntő párbaj. Szentiványéji tűzünnep. Tűzugrás. Gyermek-avatás az ősmagyaroknál. A holt vitéz és menyasszonya. Legényköltögetés ősrégi halotti toron. Attila lakomája. Csaba útja. A vízi tündér és a királyfi. A garaboncás deák és az árva gyermek.

Varga Ottó: Aradi vértanuk albuma. Második bővített kiadás. Bp. 1890, Franklin. 4°, 222, 2 l. (Zichy képei: Címkép. Címkép a III. részhez.)

Arany János balladái. Zichy Mihály rajzaival. Bp. 1894. Hornyánszky Viktor. 2°, 1 kötet: 1 l., Aa—Ac—A jelzetű rézmetszet; 2: (1895) 1 l., Ba—Bc; 3: 1 l., Ca—Cg; 4: 1 l., Da—Dc.

Garay-Album. 1898. (»Garay János emlékére«.) (Az obsitos illusztrációja.)

Arany—Zichy-Album. Arany János 24 költeménye Zichy Mihály 40 rajzával. A Pesti Napló ajándéka az 1898. évre. Bp. »Kosmos«. 1898. 4°, 75 l. (Riedl Frigyes bevezetésével.)

Zichy Mihály élete és művei. A művész legkitünőbb alkotásaiból 40 kép. (Heliogravur és egyéb.) A művész életrajzával és képek magyarázatával. Bp. (é. n.) (1896.) Athenaeum. 2°, 8 l, 40 képmelléklet. (Díszmű.) (Képek jegyzéke: Ábránd a festékesláda fölött. A rombolás géniuszának győzelme. A szirén éneke. 1, 2, 3. A bor hatása. Zsidó mártírok. Auto da fé. Egy család. Démon lebeg a hegyek fölött. A csábítás. Démon a kápolnában. »Az enyém!« A csók. A mentőangyal. Apoteózis. [Az utóbbi 7 kép Lermontow »Démon« c. költeményéhez.] Biela. Tamana. Mary hercegnő. Tamara cárné. [Lermontow »Korunk hőse« c. költeményéhez.] Don Juan. 1, 2. [Byron költeményéhez.] A londoni vásár. [Madách »Az ember tragédiája«-hoz.] Rafael és modellje. III. Henrik orgiája. Egy királyi kegy. Gyermekarckép. Az emberi tehetetlenség. A hulló csillagok. Az elrablás. Fiatal lány a középkorból. Mondd: Köszönöm. A megtalált szarvas. A szarvas leszállítása a hegyről. A szarvas szállítása. Tanulmány. [Keresztény mártír.] Női tanulmány. 1, 2. A zene kíséri az embert a bölcsőtől a sírig.)

Ezernyolcszáznegyvennyolc. Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története képekben. Szerkesztették: Jókai Mór, Bródy Sándor, Rákosi Viktor. Bp. 1898. Révai. (N. 8-r.) 472 l. (Zichy Mihály képei: Petőfi jövendője »Takarjon bár a szemfödél: Dicső neve költő fiadnak, Anyám, soká, örökkön él.« [»Petőfi.«] Ezernyolcszáznegyvennyolc március 15-ike. [»Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk« 1880.] A szabadság, egyenlőség, testvériség kora. »Föltámadott a tenger, a népek tengere.« A Deák-Albumból. [»az ország jövendője Kossuth Lajos.]

Madách Imre: Az ember tragédiája. Drámai költemény. Zichy Mihály 20 képével. Ötödik kiadás. Bp. Athenaeum. 1898. 2°, 231 l., 20 képmell. (Képek jegyzéke: Lucifer az Urral szemben. A paradicsomban. A pharaos a haldokló rabszolga. Lucifer: »Pár ezredév gúláidat elássa.« Miltiades sorsa. Lucifer felköszönti a halottat. Hippia: »Atyám, megkönnyülék.« Péter apostol: »Istennek dicsőség.« Tankréd a patriarcha előtt. Isaura búcsúja Tankrédtől. Éva: »Jó éjt! Reggelre ne feledd a pénzt.« Danton a nyaktilón. Keplerné légyottja. A londoni vásár. Ádám: »Hagyjátok ez anyának gyermekét.« Ádám: »Az édenkertnek egy

írott hirhedt röpirata (Gyurián és Bagó, Buda, 1847.), amely egy korábbi aukción 40 cseh koronáról 490-re szaladt fel, hogy 1927. április 30-án, Zink prágai aukcióján csak 76 cs. K-t érjen el.

A kéziratokat és levelezéseket a prágai Nemzeti Múzeum vásárolta meg. Ezekből figyelemre tarthat számot Ján Sextus (Seszták) kézirata, amely a XVIII. század elejéről őrzi meg számunkra az eredetére nézve annyit vitatott zólyommegyei szlovák községnek, Garamszegnek, ősi magyar nevét (in Eccla arlari Garamszögiensi).

Szenzációs áremelkedést ért el a horvátországi Károlyvárosban 1833-ban álnév alatt megjelent s nagy port felvert röpirat: *Sollen wir Magyaren werden?*, amely 40 cs. K kikiáltási árról 1650-re szaladt fel. A röpirat szerzőjének a legújabb időkig Kollár Jánost, a nagy pánszláv költőt tartották és csak a legújabban derült ki, hogy az Hoics Sámuel, szlovák ev. lelkész munkája volt.

Ritka példát nyujtott a szerző sajátkezű ajánlásának értékelésére Safárik: *Geschichte der slavischen Sprache und Literatur* (Buda, 1826.) c. műve, amely a gömöri ev. esperességhez intézett latin ajánlással 2200 cs. K-t, másik példánya a nélkül csak 240 cs. K-t ért el. Az aukción ezeken kívül nagyon sok Bél, Kollár, Hurban, Kuzmány, Csaplovics stb. munka, valamint ritka és becses XVIII. századvégi, bibliai csehnyelvű, továbbá XIX. századi szlovák folyóirat talált vevőre szép árakon. Nyomdák: Trattner és Károlyi (Pest), Gyurián és Bagó (Buda), Landerer (Pest és Pozsony), Skarnicl (Szakolca), a régebbi időkből Lőcse, Besztercebánya, Pozsony, Eperjes stb. Piacra került a »*Solennia memoriae anniversariae bibliothecae Kis-Honthanae publicae*«-nek (1812—1836) a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának példányánál teljesebb gyüjteménye (1000 cs. K-ért ment el), továbbá a hetvenes években bezárt nagyrőcei szlovák gimnázium értesítői, egy Istvánffy (1685), gazdag röpiratgyüjtemény, néhány (nem magyar) incunabula.

A másik híres aukció Zink antikváriusé volt (1927 április). A szlávnyelvű »hungaricá«-kon kívül magyar vonatkozásuknál fogva különös érdeklődésünkre tarthatnak számot a világháború idejéből származó propagandanyomtatványok, amelyeket ily bőségben egy könyvkereskedő sem hozott még össze. Árverésre kerültek Masaryknak és Benesnek csaknem összes monarchiaellenes könyvei, brosurái és folyóiratai, így például a »*Détruisez l'Autriche-Hongrie!*« (64 cs. K), a *La Nation Tchèque*, Benesnek és Denisnek Párisban megjelenő (1915—1919) folyóirata (390 cs. K), a Csehszlovákia függetlenségére vonatkozó deklarációk, a Szibériában, Amerikában és az entente-államokban megjelent különböző nyelvű könyvek, lapok, rajzok, zeneművek stb. nagy tömege. Ezek közt voltak a cseh legionistákhoz csatlakozott egyes tót íróknak, ú. m. Tajovskynak, Vladimir Hurbannak, Jesenskynek iratai is; egy például a Felvidék földrajzát foglalta össze térképmellékletekkel (Irkutsk, 1919.).

Végül Zink korábbi aukciói közül az 1926 júniusi érdemel említést, amelyen nagyon sok XVIII—XIX. századbeli, egyházi nyomtatvány került kalapács alá, közöttük Bél Mátyásnak ritka bibliai csehnyelvű fordításai. Túlnyomólag protestánsok, volt azonban köztük ellenreformációi is. Nyomdáik: Pozsony, Nagyszombat, Szakolca, Puchó.

Megemlíthetjük még, hogy a prágai könyvkereskedőknél újabban sokszor bukkanhatunk a XVIII. század végéről és a XIX. század elejéről származó magyar nyelvű művekre, sőt teljes folyóiratgyüjteményekre is.

Reméljük, hogy a jövőben bibliofil köreink és arra hivatott közintézményeink kiterjesztik figyelmüket ezekre a prágai könyvárverésekre is, annál inkább, mert a vevők különös pszichológiájából kifolyólag néha egész sor nyomtatvány csupán mérsékelt árakon talált vevőre. Az itt felhozott példák ugyanis, eltekintve az indokolt esetektől, az elért túlmagas árat illetőleg irreális kilengéseknek minősíthetők. *Podhradszky György.*

ZICHY MIHÁLY BIBLIOGRÁFIÁJA a Nemzeti Muzeum Könyvtárában.
— A Zichy-centenarium alkalmából. —

Művei:

Lermontov: Vadászat a bjelovjesi erdőben. 1861. (Orosznyelvű díszkiadás Zichy képeivel.)

Deák-Album. 1876. (»Deák mint ember és mint államférfi.«)

Könyvbarátok Lapja
1927—28.

MDK

Zichy Mihály

Tanulmányok egy jelmezes ünnepélyhez, festm.
/1847/

A Gyűjtő, 5.sz. 1918. 177 1.

M.D.K.

Zichy Mihály festő

. Az Ember tragédiájának s Arany balladáinak illuntrálója.

Szent Pétervárot lakik, az orosz cár udvari festője.

Csimer Károly: A művelődés és művészet története. Bp. 1897 176.

Zichy Mihály festő mil. 1827 M.D.K.

Lentpétervárott dolgozott. Ott illusztrál
ta Arany balladáit s az Ember tragé
diáját.

Czigler Ignác: Művelődéstörténet. Bp. 1902
199

Zichy Mihály

irod

Czakó '52-53. l.

Czakó E.: A könyv-
nyomtatás és könyv-
diszítés ifarmüvészete

Ny. a M. könyvszemle
1901 évi folyamából
Bp 1902

Zichy Mihály

mod

=

Ent-Tört. 56 } l.
95 }

Erasmi Lajos:

A m. Tört. festészet

Bp. 1910.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Zichy Mihály festő, 1827-1907.

A démon fegyverei, festm.

Kaposi J: Dante a magy.művészetben. A Cél, 1910.
1.sz. 15 l.

Zichy Mihály
festő

M.D.K

„A bölcsőtől a sírig" c. műve

Fridreczky Frigyes: Képzőművészeti alkotások szemi
Művészet, 1963. január — 7 lap interpretációjához

Zichy Mihály

Ambcsata. 143. l.

Ambrózy Kőrte: A m. csatakép. 70 képpel. Bp. 1940

M.D.K.

Zichy Mihály, festő

síremlékének (készítette Gerster Kálmán építész és Stróbl Alajos szobrász) felavatásánál Kőrösfői – Kriesch Aladár mondott költői lendületű beszédet.

Közölve:

Építőipar - Építőművészet, Bp.1916évf. 48. sz. 288-289. old

JÁSZAY-HORVÁTH ELEMÉR: GYÖNGYÖK ÉS KÖNNYEK.

Jászay-Horváth témái örök lírai témák, főként a fiatalság szenvedése szól verseiből. Sok művész fiatalsága az élet távoli félénk szemlélete közben mulik el. E fiatalság álom: szépségek álma, melyet gyakran egy-egy ijedt pillanat, rideg ébredés szakít meg. Az álmokban való elmerülés fájdalmas öröm, mert tétlen s az ember fájón vágyja az élet másik oldalát, a tevékeny, élő életet, próbál is útjaira lépni, de mint a járni tanuló gyermek szédül, elesik és megüti magát. A szépségek álma füst, nem valóság: »Árnyék csupán. Testetlen, léha semmi.« Milyen tehát a való élet s milyen sok elképzelt öröme, bánata? Mi az, ami messziről nézve céltalan, öröm és bánat örök céltalan váltakozása, örök létra, mely a semmibe vezet? Úgy látszik, olyan céltalanság ez, melynek fájdalmát csakis az álmodozás édesebb fájdalma enyhítheti: e versek virágos út az álmodozástól az álmodozásig.

Bárhol nyitjuk is fel e könyvet, minden lapján találunk szavakat, melyek ennek az egész szenvedésnek kifejezői. E versek útja olyan út, mely t e l i van hintve virággal, sok szó díszíti a szenvedést: lágyak, szépek, fájdalmasok, egyformák. A költő nagy odaadással dolgozik: minden szava kis lelemény.

»Szívemet most úgy szeretném
Mellem mélyéből kivenni
S mint piros madárkát félve
Pihegőn, reszketve, élve
Íróasztalomra tenni.«

»S megmutatni néki mindent
Szerelemnek gyilkos kését
És a körmöt, melytől vérzem
Csodálkoznám, hogy nem érzem
S kinevetném vergődését.

Kiváló, kellemes és finom hangú költő Jászay-Horváth Elemér.

FÜST MILÁN

KÉT REGÉNYRŐL

Nem mesterségem az esztétika és az irodalmi kritika, de mert ide s tova egy esztendeje hiába szólok azoknak, akiknek ez kenyerük: magamnak kell végül megirnom, hogy van két uj regény, amelyet minden kulturembernek el kell olvasnia. Mind a kettő lengyel szerző munkája, de kitünő német fordításban minden művelt embernek hozzáférhető.

Az egyik: W. S. R e y m o n t, D i e p o l n i s c h e n B a u e r n. Diederichs adta ki 4 kötetben, fűzve 10 márka, kötve 14 márka az egész. Sohasem hittem volna, hogy képes volnék még négy kötetnyi modern regényt elolvasni. Megtettem s nem hiszem, hogy csak azért nem tudtam abbahagyni az olvasását, mert mint társadalmi kérdések munkása a lengyel parasztok képén által tisztábban, világosabban, mélyebben, elevenebben véltem látni azt a magyar problémát, amelyet Eötvös Józseftől Móricz Zsigmondig, Katonától Adyig, Berzeviczy Gergelytől Szeberényiig oly sokan próbáltak kicsomózni: a magyar falu problémáját. Igenis azt hiszem: ez a regény jobb szociológiája a falunak, mint száz, a tudományos módszertan minden szabálya szerint készült tudományos elemzés. De mondom: nem hiszem, hogy ez fogott meg oly erősen. Inkább gondolom, hogy olyan művészeti alkotás ez a könyv, amelynek ellenállni a regénytől elszokó mai ember sem tudtam. Egy darab ősvilág, egy nagy lélek- és stilusművész grandiózus konstrukciójában ujraalkotva. A természetnek megemberesített, de mégis őseredeti darabja. Tolsztoj legnagyobb regényeire gondolhattam csak, a H á b o r u é s b é k é r e vagy A n n a K a r e n i n á r a, de ezeknél nagyobbnak, ősztönösebbnek, erősebbnek és a mai emberhez közelebbnek érzem. S hogy mulnak a hónapok s egyetlen magyar folyóirat, egyetlen magyar kritikus sem ir róla: lelkiismereti kötelességemnek érzem, hogy figyelmeztessem őket rá. Olvassák el és mondják meg ők, igazam van-e.

A másik: A n d r e a s S t r u g, Ge-

schichte einer Bombe. Georg Müller kiadása Münchenben, ára 5·50 márk. Nem »nagy« regény, mint a Raymonté. De aki megakarja érteni az érthetetlen és értelmetlen nagy orosz forradalmat és ellenforradalmat, a nagy fölszabadulást és utána a rettenetes posványt, az embereket és az országot, amelyben egymás mellett és egymás után elférnek a vértanuk és a kozákok, Tolsztoj és a Beilis-pör, az emberiség szellemi és erkölcsi erőinek legnagyobbszerű megnyilatkozásai és aljasság, embertelenség, gyávaság, becstelenség, piszok, tudatlanság, szolgaság, rabszolgaság: az ebből megértheti. Gorkij Anyá-ja nem magyarázza meg a forradalmat és Arcibasev Szanin-ja az ellenforradalmat. Mégis ezt a két, művészileg is silány könyvet tiz nyelvre lefordították és tizezerszám olvassák. Strugról pedig szintén nem beszél egyetlen hivatásos kritikus sem.

SZABÓ ERVIN

ZICHY MIHÁLY EROTIKUS RAJZAI

Ignotusnak ugyane tárgyról irt sorai (Szerelmes rajzok. Világ. 1913 december 14.) után körülbelül úgy érzem magam, mint akinek kiütötték kezéből az élesnek megbizhatónak vélt — fakardot és aki aztán fegyvertelenül nézi, hogy végzi el más különben, hasonlíthatatlan fensőbbséggel azt a munkát, amire ő erősnek, hivatottnak tudta magát.

Amit Ignotus Zichy Mihályról elmondott, ahhoz bajosan birok hozzáteni akár egy szótagot is, az elvégeztetett

Véleményével tökéletesen azonosnak érzem az enyémet. Ez természetesen nem jelenti azt, mintha olyasvalamit hinnék, hogy Zichy erotikus rajzait, az erotikumnak képzőművészetben domináló és általában mindeneket átfogó egyetemes szerepét oly hatalmas, szinte végtelenbe futó perspektivába tudtam volna helyezni mint ő

Zichy Mihály nem erotikus rajzoló, jegyzem ki a cikkből és ehhez a megállapításhoz hozzáfűzöm azt is, hogy nemcsak az erotikus tartalmu rajzai, hanem általában minden rajza hijján van az erotikának. Bármelyik rajzát nézzük, mindenünnen a csodálatosan objektiv, kitünő látású, boszorkányos technikájú, de a dolgokon kivül álló ember kézjegye bukkan elő. Az ilyen művész minden lehet, csak erotikus nem; hiányzik belőle az átélésnek, a motivumhoz való tartozandóságnak az a meleg és minden arisztokratikus felülszemléléstől ment közvetlensége, amelyet a német ezzel a szóval fejez ki: Einfühlung!

Két nevet akarok még idejegyezni, két végletet: Rembrandt és Rops nevét. Az első rajzai között szinte található egész sereg olyan ábrázolás, amely egyáltalában nem alkalmas arra, hogy iskolai faliképen reprodukáltassék; például egy csavargó útszélen lebonyolított szerelmi cselekedetét ugyanazzal a meghatódással, tárgyszeretettel vetette papirra, mint Simeon templomi jelenetét és akinek az eremitágebeli Danae-ja vérforralóbb a kézzelfogható nyers természetnél. Véresen, komolyan ő maga él, forr, ágál, mindenestől bennük; meghatódás — cinizmus mindkettő egyaránt belé van ágyazva minden vonalába, ecsetjének minden fordulásába.

A másiknak — Ropsnak rajzaiból a fertő lehelete áramlik orrfacsaró bűzzel, egy-egy figurája maga a testet öltött szifilis; a rajzok mögé oda képzelhetjük háttérnek, talán oknak, a nagyvárosok túlzsúfolt proletárnegyedét, gyárkémények lecsapódó füstjének kormát, alkoholt, a modern nyomorúság ezer nyavalyáját,

Ennek az erótikája színben, zamatban merőben más, mint Rembrandté vagy Goyaé. Másmilyen, de erotika.

Zichy Mihály? Sem a dunántúli magyar falu kuriája, sem a pétervári cári udvar nem fejleszthette ki belőle, ha csak eredetileg nem mindegyik egy kigondolt kis mű, egy külön, óvatosan elhelyezett színfolt, — melyek összetéve lágy, homályos, édes képet adnak. S a költő szerény. Hiszen az ötvösök finom munkái nem nagyméretűek, — s ami egészen

1913. dec. 16.

Nyulat

Zichy Mihály

A Zichy-centennárium. A f. év őszén ismét egy magyar zseni emlékét fogja a nemzet kegyelete ünnepelni: most októberben lesz száz esztendeje, hogy *Zichy Mihály*, a nagy magyar művészfejedelem megszületett. A centennárium alkalmából *Bende János* művészeti iró, a Nemzeti Szalon titkára kimeritő forrástanulmányok alapján könyvet ir Zichyről, melyben egészen uj szempontokból jellemzi a nagy művész óriási regiszterű művészetét és érdekfeszitően irja le az ő eseményekben oly gazdag életének sok, eddig ismeretlen részletét. Az érdekes könyvre, mely szeptember végén fog megjelenni, már most felhivjuk olvasóink figyelmét.

Képzőművészet 1927.
2. f. 32. l.

Tűzérek.

Egész alakban, men
képben vannak ábrázolva. T
ben pedig lovon ülnek. Fel

balra: K.k.österr.
és jobbra: Cs.kir.
jelzése pedig: DRUCK & VER
és 134.

Kőnyomat, méretei

Sz.
18
Át.

Zichy Mihály

Vasárn. 1874. 397 l.

— **Zichy Mihály** legközelebb haza érkezik Szentpétervárról. Mint korábban irtuk, a nagyhirü festő végkép oda hagyja Szentpétervárt, s ezentul az év egy részét itthon, másrészét Londonban és Párisban fogja tölteni.

BO
BOGDANY TAPO
PITZERL

TUDOMÁNYOS GYÜJTEMÉNY

Ezt a rovatot LAMBRECHT KÁLMÁN dr. egy. m. tanár vezeti.

A „jövő zenéje"

— Berlini levél —

Egész Berlint lázba hozta egy uj találmány, *Theremin* professzornak, a leningradi állami fizikai intézet igazgatójának »aetherhullám«-gépe. Azt jelenti ez a felfedezés, hogy minden különösebb zenei instrumentum nélkül, puszta kézzel, a levegőből zenét lehet »előállitani.«

Már a frankfurti zenekiállitáson feltünést keltettek Thereminnek a tér zenéjével kapcsolatos kisérletei, amelyeket most Berlinben tökéletesitve mutatott be tudósokból és müvészekből álló hallgatóságnak.

A nevezetes zeneestélyen egy fiatalember állt a pódiumon: a feltaláló. Egy kis szekrényke előtt, állt, amelyen kótái voltak elhelyezve. A szekrénykében be- és kikapcsolók, hanghullámerősitők, rádiócsövek, stb.; jobbról egyenes állóantenna, balról gyürüsantenna.

S most jött a csoda.

A feltaláló jobbkeze közeledett és távolodott az egyenes antennánál, balkeze finom gesztusokkal ugyanezt csinálta a gyürüsantennával. Sehol egy hangszer. És mégis, a levegőből hangokat hallunk. Magas, mély hangokat, csodálatos finom glisszandókat, zengő szopránt, majd a csello melegszinü férfihangját, a brácsa mély zugását... Theremin tanár bejelenti, hogy most visszhangot fogunk hallani és tényleg, a hallgatóság hátamögött, valahol a szögletből vagy még messzebbről a visszhangot halljuk.

Mi ez? Talán egy spiritiszta szeánsz? Nem, még annál is különösebb, sokkal jelentősebb valami. Amit itt hallunk, az »aetherhullámzene«, a világür rádió-elektromos-magnetikus erőinek megfogása, bármily furcsán hangozzék is: »légből-kapott« zene, a levegő váltakozó elektromos hullámai rezgéséből. Ez a zene elektromagnetikus hullámok megtöréséből, illetve hanggá változtatásából áll elő.

Már régen észrevették, hogy a váltakozó áramok különböző magasságu hangokká változtathatók. Theremin tanár tüzte ki, hogy ezeket a zavaros hangokat zenévé nemesitse. A villamossági és rádiótechnika e csodája annak, aki először hallja, olyan megrendítő, csodálatos élmény, mint husz évvel ezelőtt a Röntgensugarak felfedezése. Varázslattal határosnak tünik fel, amikor a puszta levegőből, minden hangszer nélkül, csupán a kezek, mint elektromosvezetők segitségével Schubert »Ave Mariá«-ját, »Du bist die Ruh«-t és igy tovább, egész koncertprogrammot, tiz dalt hallunk.

Theremin persze nem pályázik müvészi babérokra, csak technikai csudát mutat be. Mégis a müvészi benyomás hasonlithatlanul erősebb, mint akár a grammofoné, akár a rádióé. A hangok dinamikus változása, például a legátók, felül nem mulható tökéletességüek már ma is. A hangmagasságot a kéz közeledése, a hang mélységét a kéz távolodása adja, a hangerősséget a gyürüformáju antennával szabályozza a másik kéz, közeledéskor kisebb, távolodáskor nagyobb a hullámperiodus. Az aetherhullámzene meglepő hangbeli finomságokat, hangszinezéseket produkál. Theremin a darabokat zongorakiséret mellett »játszotta«, de a zongora nem volt elég »aetheri« ehhez a zenéhez. A folytonos vibrato, amellyel a hangokat emberiebbekké akarta tenni, fárasztó volt; bizonyos gyorsaságot még nem lehet elérni. Viszont Thereminnek egy másik, már Németországban konstruált készüléke, ahol a kerekantennát, amely a hangerősséget befolyásolja, elektromos kontaktussal szabályozott pedál pótolta, oly megkapó és lebüvölő játékot produkál, mintha a természet hét lakattal lezárt titkos ajtainak egyike hirtelen felpattant volna.

Egy orkeszter ilyen készülékekből... talán a mai ember zenei felvevőképességét is meghaladná. Hiszen minden elképzelhető hangszin, minden elgondolható hangtömeg, erősség, szinte kézzelfoghatóan elérhető, olyan hangok is, amelyek rezgésszámát a fül nem birja felfogni. Hogy a felfedezés a zene határait végtelenül kiterjeszti, az kétségtelen, de beláthatatlan az ut, ameddig a készülék tökéletesitésével el lehet jutni. Egy harmadik készüléknek fényszórója például, az aetherhullámzene apparátusába bekapcsolva, pusztán a játszott hangok erőssége és magassága szerint szineit változtatta, ami nem kis mértékben járul majd hozzá a mai esztétikai zürzavar fokozásához... De mily hatalmas lehetőségek vannak itt egy müvészzseni számára! Theremin professzor a készüléknek csak fizikai, technikai »képességeivel« törődik. Készüléke például máris alkalmas arra, hogy átvegye a reagens szerepét s megállapitsa, hogy némely szinházi diszlet minden pompája dacára sem emeli a zene hatását, mert az akusztikai és az optikai összhang nincs meg.

Ezzel a találmánnyal a zene területe tulnőtt a temperált zongora és minden eddig használatos hangszer ösmert rezgésü hangjain. Csak a rendező nagy elme kell, aki a jövő e »légből-

kapott« hanganyagán uralkodni tud majd. Minden más technikai felfedezést meghaladó, korszakos jelentősége van Theremin felfedezésének. Csak jobb hijján van az, ha ez a készülék ösmert régi zenedarabokat játszik, amelyeket egészen más körülmények között, ösmert, korlátozott hangszerekre irtak. Egy metafizikai, vagy romantikus világ terméke volt az eddigi zene, mig az aetherhullámzenét elemi, nem emberi, megfékezett erő játssza. Egészen uj muzsikának kell megszületnie, amelyet e technikai előfeltételek figyelembevételével irnak majd, s amelynek talán a pusztán mozgászene, a jazz az előfutárja csak.

A régi és az uj zene első pillanatra mintha szemben állanának. A gondolkodó elme előtt azonban mégis van rejtett belső egységük. Nagy iv zárult be, uj iv lendül. Bach, Beethoven, Mozart még megfognak bennünket s mi is végtelenül erősen ragaszkodunk hozzájuk. De a Theremin-est a mulandóság hirtelen reflexét veti rájuk egy pillanatra...

E. K. (Berlin).

TÖRTÉNELEM

Czakó Elemér: A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda története, 1577—1927. *(Eredeti levéltári kutatások alapján összegyüjtötte és irta Iványi Béla és Gárdonyi Albert, a tárgyi emlékek ismertetésével kiegészitve szerkesztette Czakó Elemér. Alapitásának 350-ik évfordulójára kiadta a Kir. Magy. Egyet. Nyomda, Budapest. 204 oldal.)* Az Egyetemi Nyomda az utóbbi hatvan évben nem igen hallatott magáról. Szerepe az ujabb kor magyar szellemi életében majdnem a semmivel volt egyenlő és semmivel sem árulta el azt, hogy három évszázados multja alatt mit jelentett a magyar gondolat történetében. Csupán nehány évvel ezelőtt akadt Czakó Elemér dr. kultuszminiszteri államtitkárnak az a szerencsés gondolata, hogy ezt az állami intézményt ujra kell éleszteni és bele kell kapcsolni a magyar kulturális ujjászületés gondolatvilágába. Nagy koncepcióval látott neki ennek a hérakleszi munkának és — mondjuk meg — a dolog lényegéből folyólag nem is mindenütt bukkant feltétlen szimpátiára, jóindulatra és támogatásra. Ennek ellenére is rövid nehány év alatt sikerült a már-már halódó intézményt uj életre galvanizálnia; és annyit még az intézmény legkeményebb ellenfeleinek is el kell ismernök, hogy amit Czakó Elemér itt produkált, az feltétlen müvészi, kulturális és magyar érték. Kedvező véletlen adta, hogy az Egyetemi Nyomda ezidén ünnepli meg fennállásának 350. fordulóját és ezt az ünnepi alkalmat Czakó Elemér — többféle tervbe vett ünnepi kiadáson és egy jubiláris emlékkiállitáson kivül — felhasználta arra, hogy szakemberekkel megirassa és a maga avatott szerkesztésében kiadja a nyomdának történetét. Ez a diszmü a magyar müvelődéstörténeti irodalomnak értékes forrásmüve, amely azzal, hogy egyuttal közli a nyomdának minden régi szép ducát és cimlapját, egyuttal jelentős müvészeti dokumentáriummá is lett. Egészben pedig a magyar szellemi élet fejlődésének megkapó erejü monográfiája ez a könyv.

ÉLETRAJZOK

Bende János: Zichy Mihály élete és müvészete. *(Budapest, 1927. Kókai Lajos kiadása. 206 oldal. Ára 4.80 P.)* A magyar tehetségek hagyományosan tragikus sorsa egészen sajátságos változatban jutott Zichy Mihálynak, minden idők egyik legnagyobb rajzolózsenijének osztályrészül. Nem mintha anyagi nyomoruság apasztotta volna a tehetségét, ugy mint annyi más magyar lángésztársáét. Hiszen az orosz cári udvarnak különösen kegyelt házimüvésze volt ő, aki némely rövid periódusoktól eltekintve, garmadával gyüjthette a cári és a nagyhercegi kegynek csengő ellenértékét. Abban sem volt hiánya, hogy gondolatait és eszményeit ne fejezhette volna ki szabadon, meggyőződése szerint; hiszen valósággal elképesztő az, hogy ez az ember, aki egy hosszu emberéletet töltött a világ legautokratikusabb udvarának légkörében, mennyire szabadon és gátlás nélkül fejezhette ki a legforradalmibb gondolatokat is. Zichyt nem ilyenfajta gondok bántották. Hosszu évtizedeken keresztül hordozta magával a hazátlanság, a honából való kitagadottság keserü terhét. Hiába iparkodott világhirt a neve mellé halmozni, hogy az egész Európa elismerését rakhassa szeretett hazájának lába elé és hogy a feléje szórt babérokból hinthessen futószönyeget, amely visszavezesse őt rég elhagyott honába. Az itthon élősködő kis epigonok rágalommal, hazugsággal marták el annak a lehetőségét, hogy Zichy visszatérhessen: egyszerüen féltek ennek a szellemóriásnak mindent eltipró lángeszétől. Születése századik évfordulójának kellett eljönnie, hogy a magyar közvélemény figyelme ujra ráterelődjék erre a *monstre de génie*-re, ahogy őt Théophile Gautier elnevezte, s hogy tudatára jöjjön annak, micsoda értékek vesztek el sok százszámra azáltal, hogy Zichy kénytelen volt az egész életét külföldi udvarok melengető, egyuttal azonban lanyhasztó légkörében tölteni. Bende János Zichy-életrajza egyik legszebb, bár poszthumus elégtétele ennek a felismert óriásunknak.

Goethe: Életemből. — Költészet és valóság. *(Gyermekkor és diákévek. Forditotta Turóczi József. Genius-kiadás. »Nagy Irók — Nagy Irások«. III. sorozat. 7. kötet. 464 oldal.)* Hatvanhároméves volt a nagy német költőfejedelem, amikor rágondolta magát, hogy gazdag életének sokszinü és sokformáju élményeit memoár formájában megörökitse. Ezek a memoárok, amelyeken kb. három évig dolgozott és amelyek azóta »Dichtung und Wahrheit« néven a világirodalom kincsévé lettek, voltaképen csak az egészen fiatal Goethe életét foglalják magukba; tehát hiányzanak belőlük ennek az életnek azok a periodusai, amelyek az iró kialakulására nézve legfontosabbak lettek: hiányzanak a weimari évek és főként hiányzik a sorsdöntő olaszországi utazás. A könyvtárakra terjedő, német alapossagu filológiai kutatás azóta azt is kideritette, hogy az agguló Goethe bizony sokminden gyermekkori élményéről tévesen emlékezik meg, szóval, hogy a könyvben több a »Dichtung«, semmint a »Wahrheit«. De

Literatura 1928. 1. sz.

— amint erre a könyv magyar fordítója, Turóczi József, a nagynevü irodalomtörténész, a kötethez irt bevezető tanulmányában helyesen rámutat — a valóságtól való ebben az eltérésben kell Goethe érett korának voltaképeni müvészi tudatosságát, az időkön és eseményeken felülemelkedő örökéletü, időtlen klasszicizmusát keresnünk. Éppen ez a transzfiguráció adta Goethe ifjukori memoárjainak azt a mulhatatlan valóságerejét, amely az azóta élt nemzedékeknek e könyv iránt érzett osztatlan lelkesedésében jelentkezik. A könyvet, a világirodalomnak ezt az igazi értelemben vett klasszikus müvét Turóczi finom érzékkel forditotta magyar nyelvre, ami az adott esetben, az öreg Goethe ismert stilusbeli szubtilitásai mellett, külön említést és dicséretet érdemel.

Kovács Kálmán: Gombaszögi Frida, a szinésznő, az asszony. *(»Magyar Müvészek«-sorozat. Hamburger és Birkholz R.-T. kiadása, 1927. 96 oldal, a müvésznő számos fényképével.)* Érdekes vállalkozásnak vág neki ezzel a kötettel a kiadó. Szinészek, irók, festők, épitészek és muzsikusok irodalmi portréit akarja sorozatosan közölni és hogy miképen képzeli el ezt a sorozatot, annak felettébb tanulságos iskolapéldájául nyomban Kovács Kálmán Gombaszögi-portréjával indul meg. Szokatlan ez a könyv. Ezt mindjárt eleve meg kell róla mondanunk. Nincs benne semmi, ami a szokványos életrajzok kronologikus unalmára vagy pedig byzantinikus tetszésrohamaira emlékeztetne. Ehelyett Gombaszögi kivételes müvészetének finoman vibráló elemzését kapjuk és Gombaszöginek, az embernek egy a lélek mélyéig ható megrázó erejü belső portréját, vagyis olyan müfajt, aminőre a magunk irodalmában eddig nem igen ismerünk példát. Technikája szerint talán impresszionistának lehetne ezt a könyvet mondanunk, viszont elgondolása és megirása szerint annyira a lélek mélységeibe hatol, hogy minden izmus on tuli élmény hatását adja.

Lám Frigyes: Virághalmi Ferenc. *(Kny. a győri áll. leánygimnázium mult évi értesitőjéből. Győr, 1927. 14 oldal.)* Érdekes tanulmány Virághalmi (Blumentritt) Ferenc egykori piaristáról, honvédszázadosról, győrmegyei főjegyzőről, honvédminiszteri tisztviselőről és regényiróról. Virághalmi 1824-ben, Komáromban született, de élete javarészét Győrött töltötte, ahonnan történelmi és annak idején nagy kedveltségnek örvendő regényeinek témáit nagyobbrészt is vette. A szabadságharc kitörésekor piarista kispap volt, de papi köntösét nyomban a honvédkabáttal cserélte fel és a schwechati ütközetben már mint százados vett részt, amiért aztán az ellenforradalom idején degradálták és közkatonának elvitték Milánóba. Kéteszendős büntető szolgálat után visszatérhetett Magyarországba és most a regényirásra adta magát, miközben többek között egy kulcsregényt is irt, amelyben Kálmán király képében tulajdonképen Ferenc Józsefet irta meg, akinek ilyenformán ajánlotta figyelmébe a népével való kibékülést. Egy másik regénye, voltaképen Virághalmi memoárjai osztrák katona korából, felkeltette Pest hirhedt rendőrfőnökének, Worafkának kellemetlen, de beható érdeklődését, aminek következtében e könyvet le is foglalták. Irodalmi sikerei következtében meghivást kapott a Pester Lloydhoz, ahol Jókai regényeinek forditásával és irodalmi kritikákkal foglalkozott. Joviális, vicces egyénisége hozta magával, hogy bohémlakása rövidesen a budapesti ifjabb irói generációnak kedvenc tanyájává lett. Sok mindenféle bogara is volt; igy pl. volt egy betanitott tyukja, amely mint valami öleb, ugy követte őt mindenüvé és fütty-szóra engedelmeskedett. 1875. szeptemberében Kiscellen volt barátainál látogatóban; itt halt meg hirtelen, itt is temették el. Lám Frigyes a megemlékezés őszinte és meleg szavaival áldoz tanulmányában ennek az eredeti embernek az emléke előtt, akinek ereiben még ott keringett a mult évszázad telivér romantikája.

Lázár Béla dr.: Zichy Mihály élete és müvészete. *(Budapest, Athenaeum. 240 oldal, sok illusztrációval és külön 151 képes táblával.)* Időrendben a második mü ez a könyv, amelyet a Zichy Mihály-centenárium izzott ki magából. Időrendben a második, de felépitésénél, monumentális anyaggyüjteményénél, brilliáns kiállitásánál és főként szerzőjének szakavatott esztétikusi és történetirói kvalitásainál fogva az első Zichy-mü, amely valóban egészen mélyre és Zichy lelkiségének gyökerei felé hatol be. Lázár Béla, az Ernszt-Muzeum müvészeti igazgatója hivatva volt, hogy ezt a könyvet éppen ő irja meg. Kevés olyan szorgalmas és annyira átfogó tudásu esztétikusa van hazánknak, mint ő. Nem szabad elfelejtenünk, hogy Magyarország számára ő fedezte fel Ibsent s tette itt népszerüvé; ugyancsak ő volt az, aki a francia impresszionizmust nálunk ismertté tette s aki ezzel kapcsolatban valósággal felfedezte Paál Lászlót és Szinyei Merse Pált s ezeknek a magyar müvészeknek külföldön is méltánylást és elismerést szerzett. Ugyancsak müvészettörténeti főmüve volt az a munkája, amelyben a keresztrefeszitett Krisztus képének ősi ikonográfiai változatait két hatalmas kulturáramlat hatására vezette vissza. Szóljunk-e arról, hogy ezenfelül két pompás kötetnyi kritikai essayt és ezen tul még egypár finom veretü regényt is adott a magyar irodalomnak. Ugy érezzük mégis, — és ebben talán az ő nézetével is találkozunk — hogy a mostani Zichy-müvét itéli önmaga is zászlós-müvének. Csudálatos, barátszorgalmu munkával egybehordotta itt Zichy Mihály ezer meg ezer levelének érdekes részleteit, eldugott levéltárak kincseit s főként ismeretlen Zichy-képek, rajzok és vázlatok százait. Persze, szószerint alá kell irnunk, amiről könyve előszavában ő is panaszkodik: »Annál szomorubb, hogy jelentenünk kell, hogy ott, ahol nem is képzelné az ember, Zichyhez közel álló részről váratlan és leküzdhetetlen akadályokat emeltek részben Zichy müveinek, részben Zichy bátyjához irt levelezésének tanulmányozása elé. Nem ismerjük a motivumokat, amelyek miatt a Zichy Antalhoz irott, Zichy Mihály igazi megitélésére végtelenül fontos levelek

Literatura 1928. 1.17

nem kerülhettek napfényre. Bárminő tiszteletreméltóak is legyenek azonban ezek az indokok: Zichy Mihály egyénisége már a történelemé és pedig a magyar történelemé és igy ezek a levelek formális jog szerint talán a magánjogi tulajdon fogalma alá esnek: lényegileg azonban a nemzet szellemi birtokához tartoznak, annál is inkább, mert tartalmuk szerint, amennyi belőlük eddig ismertté lett, végtelenül intenziv képet nyujtanak az egész kor megitéléséhez, annak a kornak a megitéléséhez, amely nálunk elzárta Zichy elől a visszatérés utját. Komoly tanulságokat kell, hogy ez a levelezés magában rejtsen arra az ősi témára nézve, hogy a magyar tehetségeknek minő sors jut ezen a földön. Márpedig intő példaadás kedvéért éppen ilyen krassz esetben nemzetnevelői kötelesség az ilyen anyag közzététele. Azonban enélkül az anyag nélkül is hallatlanul gazdag a Lázár Béla Zichy-biografiája, amely bátran viselhetné »egy magyar lángész tévelygései és kálváriája« cimet.

POLITIKA

Batthyány Tivadar gróf: Beszámolóm. *(Két kötet. A szerző kiadása. Budapest. Athenaeum nyomása. 326 + 400 oldal, 1 térképpel.)* Ez a »beszámolónak« nevezett hatalmas mü a magyar politikai memoárirodalom egyik legértékesebb hajtása. Mélyenszántó fejtegetések adják az emlékiratok első kötetét: politikai igazolása a függetlenségi politikának a világpolitika, a magyar belpolitika, a világháboru és az összeomlás szemszögéből. De nem száraz elméleti értekezések sorozata ez a könyv, hanem a nagy politikai mozgatóerőknek aktiv egyéniség élményein leszürődött kritikája. Talán kevésbé nagyvonalu, ellenben érdekes pikantériákban annál gazdagabb a mü második kötete, amelyet victorhugo-i vagy saintebeuve-i szóval leghelyesebben *Mes vengeances*-nak vagy *Mes poisons*-nak lehetne nevezni. Gyilkos swifti gunnyal sorakoztatja fel ebben a kötetben Batthyány a mai idők korifeusait és saját cselekedeteik vagy szavaik torzképében rajzolja meg változandó portréjukat, aszerint, hogy melyik konjunktura verőfénye hullatta rájuk melengető sugarait. Csupa pokoli szatira ez a kötet, amelyhez Kecskeméthy Aurél hires »Fény- és árnyképei« csak messziről hasonlithatók, lévén, hogy Kecskeméthy karikaturákat rajzolt ugyan kora politikusairól, Batthyány azonban ezt a munkát magukra az ábrázolt politikusokra bizza — amivel a helyzet groteszkségét természetesen utólérhetetlenül felfokozza. Elgondolható, hogy Batthyány Tivadar memoárjainak jelentős könyvsikerük is lesz, mert hát ki ne mulatna szivesen, ha a mulatság árát — a másik ember fizeti meg?

IRODALOMTÖRTÉNET

Juhász Andor dr.: A világirodalom élettörténete. *(Révai-kiadás. Budapest. 471 oldal.)* Korunk a nagy, elemi szintézisek kora. Wells: Világtörténelme, Spengler: Nyugat pusztulása, Seignobos és Berdjajev irásainak nagy világsikere a bizonyság rá. A 19. század munkatechnikája, amióta Karl Lachmann a modern filológiai kutatás munkarendszerét megalapozta s főként amióta a német elméleti szocializmus a munkamegosztás társadalomalakitó erejét revellálta, mindenképen az apró részletkutatások labirintusában porzott szét s nagyon kevés átfogó elméjü, átütő erejü gondolkodó volt, aki a differenciálódásnak ebben a kaotikus zürzavarában sem veszitette el lélekjelenlétét és tisztánlátását. Egészen bizonyosan el kellett jönnie a reintegrálódás korszakának is, amelyben a gondolkodó agy felülemelkedik a lényegtelen apróságok kultuszán, hogy az emberi kultura diszperz mozaikját megfelelő távolból tekintse át, egységeket teremtsen ott, ahol eddig csak a detail megtévesztő tohuvabohuja uralkodott. Egészen meglepő lépést tett ebben az irányban egy fiatal magyar gondolkodó, a mindössze is csak 29 esztendős Juhász Andor dr., akinek azonban — fiatal kora dacára — egy sor hatalmas koncepcióju, avagy finoman elemző pszihológiai munkát köszön a magyar és a német bölcseleti irodalom. Szakmunkálatai főleg német tudományos folyóiratokban jelentek meg és az érzékletek lélektanát elemezték. Hazatérte után mindinkább az irodalom bölcseleti analizisére vetette magát s e téren néhány kiváló essayvel gazdagitotta irodalmunkat. 1924-ben aztán »Nagy gondolkodók« összefogó cimen önálló művel lépett porondra, hogy aztán most, Révay Mór János emlékének szentelt könyvében döbbenetes tanuságát adja valósággal hihetetlen nagy olvasottságának, kritikai és minden osztályozást meghaladó szintetikus erejének. Ha pályája végéhez érve kapunk esztétikustól vagy filozófustól ilyen mélyjáratu művet, akkor azt egy emberélet koronájának dicsérjük. Juhász Andor kötetje, ez a hatalmas opusz, azonban egy nekilendülő élet megkapó startját jelenti, s nem kisebb feladatra vállalkozik, mint hogy a világirodalom lelkisége mögött bennfeszülő közös lélektani tényezőket elemezze ki az irásmüvek alapján. Forradalmian uj kategóriákat állit fel, eddigi értékitéleteket helyesbit és főként elevenen élő, valósággal biopszihológiai egységbe foglalja össze az irodalmak szertehulló jelenségeit. Az az érzésünk, ha ez a könyv nyugati nyelven jelenik majd meg, egyszeriben odalendül Spengler, Wells vagy Seignobos mellé.

Kerényi, Dr. Karl: Die griechisch-orientalische Romanliteratur in religionsgeschichtlicher Beleuchtung. *(Tübingen J. C. B. Mohr, 1927. 291 S., ára 16.50 Mk.)* Ez a könyv, amelynek szerzője a budapesti Egyetemen magántanár, kisérlet arra, hogy a modern nagyközönség eszmevilága számára első pillanatra kissé idegenszerü »görög regényekre« felhivja az érdeklődést. Kimutatja, hogy a népies keleti mulattató irodalomban eleve benn gyökeredznek a hellenisztikus, ill. római kornak ezek a friss, jókedvü, őserejü, itt-ott csudaváróan vallásos kisebb-nagyobb remekművei. Most ötven éve, amikor Rohde nagy művét a görög regényről megirta, akkor hiányzottak még azok a históriai részletkutatások, amelyeknek alapján Kerényi ma ezt az

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent

ARANY JÁNOS BALLADÁI ZICHY MIHÁLY RAJZAIVAL

s annak **főbizományosa Melczer Károly könyvterjesztési vállalata** útján

Budapest IV., Városház-utcza 4. sz., rendkívül kedvező feltételek mellett, csekély havi részletfizetés ellenében is kapható.

Royal folió, facsimile kiadás; az eredeti rajzoknak szigorúan hű hasonmása.

A balladáknak a művész által sajátkezűleg leirt *teljes* szövege körrajzokkal, inicziálékhoz csatolt illusztrácziókkal és «Cul de lampe»-okkal (záró rajzokkal) van ellátva. Több balladát önálló *nagy compoziciók*, albumlapok is illusztrálják.

Az összes 24 ballada két fényes amateur félbőrkötésekben ... K 170.—
Az összes 24 ballada ritka gazdag vászon diszkötésben ... « 150.—

Külön kiadások:

Ünneprontók, Hidavatás, Török Bálint, Zách Klára, pompás diszkötésben ... K 36.—
Rákóczyné, Szondy két apródja, Bot bajnok özvegye, Pázmány lovag, Rozgonyiné, pompás díszkötésben ... « 36.—
Walesi bárdok, V. László, Bor vitéz, Mátyás anyja, Ágnes asszony, Tetemre hivás, pompás díszkötésben ... K 44.—
Tengeri hántás, Egri leány, Éjféli párbaj, Vörös Rebék, Szőke Panni, Árva fiú, Endre királyfi, Szibinyányi Jank, Méh románcza, pompás díszkötésben ... « 60.—
Ágnes asszony, V. László, Mátyás anyja, Tetemre hivás, Bor vitéz, Walesi bárdok, Ünneprontók, Hidavatás, Török Bálint, Zách Klára, pompás díszkötésben ... « 72.—
Ágnes asszony, V. László, Mátyás király, Tetemre hivás, Bor vitéz, Walesi bárdok, Ünneprontók, Török Bálint, Hidavatás, Zách Klára, Rákóczyné, Szondy két apródja, Both bajnok, Rozgonyiné, Pázmány lovag, pompás díszkötésben ... « 96.—

A havi részletek összege úgy osztható be, hogy a számla összege 20 hó alatt törlesztődjék.

«Jőjjön utolszor szép szeretője,
Titkos arája, Kund Abigél!»
Jő; — szeme villan s tapad a törre;
Arcza szobor lett, lába gyökér.
Sebből pirosan buzog a vér.

TETEMRE HIVÁS.

ZICHY MIHÁLY RAJZA
ARANY JÁNOS KÖLTEMÉNYÉHEZ.

Könnye se' perdűl, jajja se' hallik,
Csak oda kap, hol fészkel az agy;
Iszonyu az, mi oda nyilallik!...
Döbbenet által a szív ere fagy;
«Lányom, ez ifjú gyilkosa vagy!»

Kivonatok néhány előkelőbb lap bírálataiból:

Egy pillantás az albumra meggyőz arról, hogy Zichy Mihály derék munkát végzett; de hosszas és beható tanulmányozás szükséges arra, hogy a művész bámulatos erejét és tehetségét méltányolhassuk. Nem tudjuk, mit csodáljunk inkább, a kompoziczió egységességét, vagy a részletek finom, de korántsem kicsinyes kidolgozását, a tollkezelés virtuozitását, vagy a tónusok gyöngéd harmoniáját.

Zichy Mihály maga is költő volt, midőn a magyar költészet e gyöngyeit interpretálta, lelkében bizonnyal átérezte, átélte ugyanazon hangulatokat, mint a költő, midőn remekeit megalkotá. Ezek a képek beszélnek, elmondják a költeményt maguk is; a nyelvünket nem értő idegen végig nézve őket, ismerni fogja magukat a költeményeket.

Melyiket említsük meg a képek közül? Szépek, gyönyörűek mind. Zichy a távol idegenben is testtel-lélekkel magyar maradt.

Mindez erős realizmussal és bravuros technikával megrajzolva oly diadalát jelentik Zichy művészetének, a minővel semmiféle nemzet és kor illusztrátorai nem dicsekedhetnek. Az *Iparművészet* 1895-ben.
(Kiadja a Magyar Iparművészeti Társulat.)

Arany János balladái Zichy Mihály rajzaival. A pompás kiállítás, a művész által sajátkezüleg leirt szöveg, remekebbnél-remekebb körrajzokkal, inicziálékkal és «Cul de lampe»-okkal ékesítve, oly felséges könyvvé teszik a nagyérdemü kiadó nak ezt az amateur-publikáczióját, a minővel eddig nem dicsekedett még irodalmunk s nagy kérdés, fog-e ennél becsesebb könyvvel valaha dicsekedni. A legnagyobb elragadtatás érzetével ajánljuk a gyönyörű albumot közönségünk figyelmébe. *(Budapesti Hirlap.)*

Zichy Mihály egy lélekké olvad össze a költővel. A nehéz föladathoz mérte lelkiismeretességét, a balladák költői szépségéhez művészi törekvését, érzékeny lelke lángra gyúlt, összhangzatos, tökéletes mű alkotását tűzte maga elé, hogy a rajzolónak művészete ne látszassék alsóbb rendűnek a költő művészeténél. Annyira megszerette a balladákat, hogy azokat a képek rajzolása közben leírta. Ekként minden szó és a szavak közt minden kép a maga helyen van; szembe szökő a szóval és rajzzal ábrázolt képek egygyé olvadása. De legjobban meglep, szinte csudálatos, hogy a művész önmagát nem ismétli; vagy ötven kisebb-nagyobb képet vet a papirra, úgy látszik nagy könnyüséggel, s azok közül egy sem emlékeztet még távolról sem korábbi műveire. Zichy Mihály mintegy ötven év előtt lépett a nyilvánosság elé, s most ötven év mulva művészi alkotó erejében megifjodva, átalakulva mutatja be magát. Ily tüneményszerű jelenségnek mulhatatlan becsü emléke e kiadvány, melyben a nagy költő és a nagy művész szelleme lépett frigyre. *(Budapesti Szemle.)*

A könyv büszkesége irodalmunknak, büszkesége a magyar könyvkereskedésnek s jól esik tudnunk, hogy annyira jutottunk immár, hogy ez a könyv joggal diszhelyet foglalhat el minden uri család asztalán. *(Nemzet.)*

E gyönyörű album a legszebb terméke a magyar nemzeti geniusznak. *(Néptanítók Lapja.)*

A balladák képei egész változatosságában tüntetik föl a Szentpétervárott lakó mester sokoldalú zseniálitását. Milyen magyar szív, milyen magyar érzés lelkesíti, midőn a magyar költőt e rajzok által tolmácsolja! Ebből is tanulhatnak kozmopolitaságra hajló piktoraink és iróink. Annyira belehat Zichy az Arany szellemi világába, hogy a mikor utánateremti a költő művét: voltakép újat, önállót létesít. És mégsem hamisítja meg Aranyt, sőt valójában még érthetőbbé teszi előttünk. De minden ismertetés, jellemzés csak halvány fogalmat ád a remekekről. Ezt az albumot nézni kell és gyönyörködni benne. Díszes a belseje, de díszes a kötése is. *(Pesti Hirlap.)*

Előfizetési lap.

Itt levágandó s aláirva beküldendő.

Ezennel megrendelem az **«Arany János Balladái»** *czimü díszművet ..... korona vételárért, fizetendő a szállitástól kezdődőleg ..... koronás havi részletekben Budapesten Melczer Károly könyvterjesztési vállalata pénztáránál mindaddig mig a vételár törlesztve nincs. Jogositva van a czég az esedékes és be nem fizetett részleteket a postaköltség hozzászámitásával postai megbizás útján bevonni, melynek be nem váltása a részletfizetési kezdeményt megszünteti és a teljes vételárt esedékessé teszi.*

Lakhely és kelet .....

Név és állás .....

Olvasható aláirást kérek.

A Franklin-Társulat ifjusági és képes könyvei.

A Franklin-Társulat ifjusági és képes könyvei pædagogiai érzékkel és kiváló gondossággal készültek. Nyelvezetük tiszta magyar, képeik általában elsőrendü festőművészek és illusztrátorok művei. Egész külsejök mintaszerü, az ifjuság szépérzékét fölkeltő és fejlesztő. Legegyszerűbb őket postautalványnyal a Franklin-Társulattól Budapesten megrendelni, mely esetben a könyvek bérmentve küldetnek meg. Kaphatók azonban minden hazai könyvkereskedés útján is, de ez esetben a könyv megrendelésénél a könyvárusok tájékozására hozzáirandó, hogy az a Franklin-Társulat kiadása.

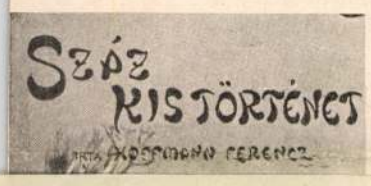

Mesék és regék.

Grimm meséinek felhasználásával irta Karády I. 7—10 évesek számára. Átdolgozta Gaal Mózes. III. kiadás. Gyönyörü 16 színes képpel és számos fekete illusztrációval. Ára díszes vászonkötésben 4 korona. — Mesekönyveink legszebbikét ajánljuk e művel a szülők figyelmébe. A szöveg kiváló pædagogus munkája, nem aféle tuczat munka, a milyenek újabban a piaczot elárasztották. Nyoma- ti kedélyt désekben gkivánni s asonlítani.

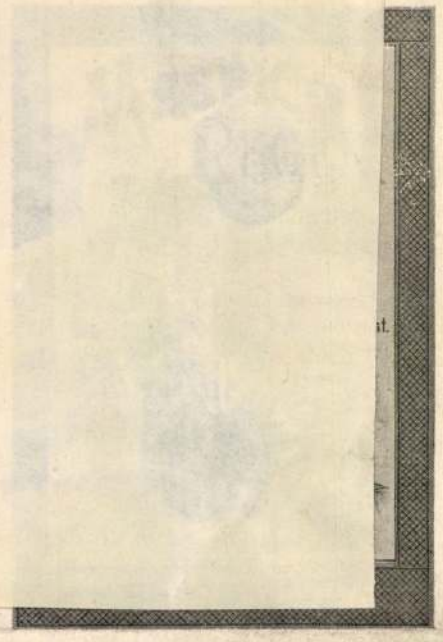

Ötven kis mese

4—7 évesek számára. Irta Hoffmann Ferencz. Nyolczadik kiadás hét színes képpel. Ára színes boritékba kötve 2 korona. — Hoffmann Ferencz másfél oldalas apró, rövidke meséit nagy szeretettel hallgatja az apró gyermekvilág. Azok is, a kik olvasni még nem tudnak, de azok is, a kik már behatoltak a betük titkaiba. 4—7 éveseknek nincs alkalmasabb könyv ennél.

Indiai tündérmesék

az érettebb ifjuság számára. Közli Vámbéry Ármin. Harmadik kiadás. Ára vászonkötésben 4 korona 80 fillér.

A regélő tulipán.

Regék és mesék 9—11 évesek számára. Ötödik kiadás. Bodrogi Lajos után átdolgozta Kardos Pál. Nyolcz színes és 36 fekete képpel. Ára csinos kötésben 2 korona 80 fillér. — A «Regélő Tulipán» ez új kiadása merőben átváltozott. Számot vetett a mai viszonyokkal s azért a mesék nagy része újakkal lett pótolva, a képek is újak benne s maga az egész könyv új ruhát öltött.

Mesekönyvecskék.

Egy-egynek ára színes boritékba kötve 1 korona. — 1. Don Quichote kalandjai. Az ifjuság számára mulatságos olvasmányul. Képekkel. — 2. Mokandah, vagy a fiatal indián főnök. Franczióból fordította Beniczky Irma. Képekkel. — 3. Görög hősök története. Elmesélte Niebuhr az ő kis fiának. Fordította Gaal Mózes. 23 képpel. — 4. Az ifjabbik Robinzon kalandjai. Campe I. H. után átdolgozta Gaal Mózes. Második kiadás. 34. képpel. — 5. 6. Magyar hősök és királyok. Kis fiának elmeséli Gaal M. I. kötet 35 képpel. II. kötet 34 képpel. — 7. A Xa-Xa barlangi lakat. — Szent Genovéva története. Képekkel. — 8. Répa csősz az óriás. Öt mese. Musæus után irta Gaal M. Második kiadás. 15 képpel. — 9. Csalavér róka többrendbeli csalafintaságai. Megirta Gaal Mózes. Második kiadás. Kaulbach 21 rajzával. — 10. Magyar hősök és királyok. Kis fiának elmeséli Gaal Mózes. III. kötet. 34 képpel. — 11. Regélő Gölva. Regék és mesék 9—11 éveseknek. Grimm testvérek után Beniczky Irma. 14 képpel.

Ida néni gyermekmesék.

Harminczhat képpel. 7—10 évesek számára. Második bővitett kiadás. Ára kötve 3 K 20 f. — Ágai Adolf itt helyesebben Forgó bécsi előszóval kiséri ezt a közkedveltté lett könyvet, melyben többek közt ezt mondja: «Tudom, hogy a mire végig olvastátok, eltelve a könyvecske bájaival, mindnyájan igazi gyermekmódra igy fogtok kiáltani: Még, Ida néni, még!»

A SZAMÁRBŐR.

Tündérmesék.

Perrault, D'Aulnay és Beaumont-né után 8—12 éves gyermekek számára fordította Harasztiné Récsi Jolán. Díszkiadás 66 finom fametszetű képpel. Ára diszkötésben 4 korona. — A franczióknak Perrault volt az, a mi a németeknek a két Grimm testvér: a népmesék lelkes, szorgalmas gyüjtője és kiadója. Egészen az ő érdeme azonban a feldolgozás modora, s ebben igazi művész. — Tudjuk, hogy e mesékből Doré Gusztáv is adott egy nagy albumszerü kiadást gyönyörü rajzaival, a mi kétségtelen bizonyitéka a mesék nagy becsének! — Tartalom: Kékszakáll. Piroska. Az elbü- ölt királyleány. Csizmás kandur. Hamupipőke. Hüvelyk Matyi. Szamárbőr. Bóbitás Riké. A tündér. Az aranyhaju királyleány. A kék madár. A fehér czicza. Özike az erdőben. Kedvencz herczeg. A szép és a szörny.

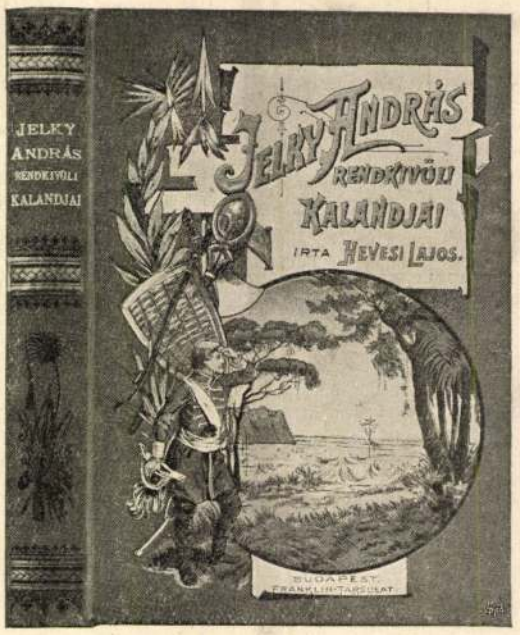

Jelky András bajai fiu rendkivüli kalandjai

ötödfél világrészben. Történeti kútforrások alapján a serdültebb ifjuság számára irta Hevesi Lajos. Negyedik javított kiadás, 72 képpel. Ára díszkötésben 6 korona. — Hevesi Lajosnak ez az örökbecsü ifjusági könyve, versenytárs nélkül áll a magyar irodalomban. Bátran Defoe Robinsonja mellé állítható, mint magyar Robinson. De élénk cselekvényének magyar tárgya folytán, minden lapján előfakadó pompás humora által, jóval közelebb férkőzik a magyar ifjuság lelkéhez, mint a nagy angol költő műve. A könyv megérdemelte azt a gazdag illusztrálást, 72 képpel, melylyel a kiadók ezt a negyedik kiadást földiszitették.

Állattani képeskönyv

hat-tizenkét éveseknek Leutemann Henriktől. 255 állatképpel és szöveggel Kun Alajostól. Ára kötve 6 K.

Jó gyermekek könyve.

Képes könyv versekkel. Irták Szász Károly és Vargha Gyula. Rajzolta Thumann Pál. Ára 6 K. — Aki ismeri Thumann Pál mély bensőségtől áthatott képeit, érteni fogja, hogy két oly jelesünk, mint Szász Károly és Vargha Gyula, állt össze, szöveget irni e képeskönyvhöz. — E képeskönyvvel a lehető legjobbat akartunk nyujtani a gyermekvilágnak. Ma, midőn százával kerülnek piaczra a silány képes könyvek, kétszeres óvatosság szükséges, mikor kedveseink számára válogatunk.

42.

Zichy Mihály

FILMIRODA
Budapest, VIII., Sándor-u. 7.
Tel.: József 455-10.
No.

MDK

Zichy Mihály, festő

63 levele került a Széchényi Könyvtár Kézirattárába.

– : Hír

6.

ESTI HIRLAP Bp. 1967. febr. 9.

Zichy Mihály

1171 **Zichy Mihály** élete és művei. A művész legkitünőbb alkotásaiból 40 kép. (Heliogravür és egyéb.) A művész életrajzával és a képek magyarázatával. Bp., Bécs, 1895. er. illusztr. fbőrdíszk. imp. folio. 40 táblával és 9 a szövegbe nyomott képpel. 100.–

A legszebb magyar díszművek egyike.

Ranschburg G.
160. kat.
(1942. nov.)

Dr Szentiványi Gyuláné
Énagyságának

Budapest

XI. Lágymányosi utca

Zichy Mihály

irod

Landor Tivadar:

Zichy Mihály élete
művészete és akkotá-
sai. Bpest, 1902

TK. 48.

II
362

48. Ismeretlen festő.

A XIX. század elejéről.

Zrinyi Ilona.

Derékig, balra fordul, áll. Középütt elválasztott fekete hajába fehér gyöngyfüzért font, ékköves tűjéről hosszúkás gyöngy lóg le, szeme és szemöldöke fekete, fülbevalói gyöngyből valók, nyakéke és karperecze gyöngyfüzér. Kivágott kék brokát-ruhaderekát drágakövek ékesítik, ingvállának fodros csipkeujjait aranyabroncsok szorítják, vállra vetett prémes mentéjének hármas gyöngysorú kötőjén a csatok ékkövesek.

Vászon, méretei 95 : 79 cm. — Magy. Képt. 435. — Lelt. sz. 48. — Niedermann Pál ajándéka 1883. nov. 9-én (79/84.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884: III. 47. — 1894: VI. 218.

Zichy Mihály

vöd

Ernst Lajos és Lázár Béla

Zichy Mihály emlék-
kiállítás. Bpest,
1927 junius.

151 tétel.

Pellenhainz Friedrich.

3012

~~VII. TEREM.~~

~~Bécsi és osztrák mesterek művei.~~

1. Kupelwieser L.

(Sz. Piestingben 1796. október 15-én. † Bécsben 1862. november 17-én.)

299

Amor.

A tojásdad medaillonban hegyes vidéket látunk rózsabokorral az előtérben, hol Ámor futólépésben halad, szemközt nézve nyilával céloz. Bal lába még nem érte a földet, jobb lába egészen fönn van. Fejét jobb válla felé hajtja; fürtözött barna haját aranykarika szorítja; szeme és a teste körül csavarodó fátyol, melynek mindkét végét a szél ellengi, kék. Kiterjesztett szárnyainak tollazata piros, kék, zöld és fehér. A vállára vetett

Zichy Mihály

lásd

Gerő Ödön,

Landor Tivadar, és

Londen Elek: Zichy

Mihály élete, művészete

és alkotásai Bp. 1903

Könyvtáramban

Veszprém. A kegyesrendi templom belseje. Veszprém. A székesegyház belseje.

2783

364

27. Zichy Mihály:

(Sz. Zalan 1827. oktober 15-én. Jelenleg Szt. Péterváron működik.)

Orgia.

A fehér terítővel letakart asztal nál nyolcz tagú társaság dőzsöl, a melynek egy ifjú párát hoz a felemelt tálczán. Elől a piros ruhát s térden fölül erő szürke harisnyát viselő úr, kinek nyakában aranylánczon érem lóg, jobb lábával kilépve s baljával egy kivágott selyem ruhába öltözött szőke nőt átkárolva énekel, mi közben poharát emeli a magasba. Balra a visszahajló czimbora közelében, egy fehér ruhát öltött barna leány borul a vele mulatóra s jobb felül az asztal végén ülő és fehér nek öltözött gitaroló hölgyet a mellette hallgatják, a kiknek egyike jobb kezére könyökölés fejét támasztotta meg, másika pedig lábait keresztbe vetve az asztalnak dül, jobb kezével a pohár után nyul s balját a szék karfáján nyugtatja. Előttök az asztalon boros palaczkok és poharak vannak. Balra a földön egy rézeg öreg úr alszik s közelében egy agát fekszik és egy fekete kutya guggol. A díszes terem falán Psyche van nyugvó helyzetben ábrázolva. Fejét jobb kevel támasztott meg s így nézi Amort, ki arczát kezeiben rejtiel. Jelzése alól balra ZICHY 1875 PARIS.

Pastell, cartonra 112:124 cm.
Vétetett 1890-ben az 50796/89 sz. rend. Ára 2000 ft.
M. keptár 501. vyszta 364.
II:27.

⊥ helytfoglalok

II:117.

281.

932.

...ágos Bizottsága.

...vány	száma: Hivatalból	19	32
	kelte:	19	
	beérkezése:	19	

...etek száma: 4 db.

... elintézett szám:

...száma:

...száma:

...:

33 ...

Nagyságos Borbély József min. ...

...

Zichy Mihály

Zichy-Album.

(Z. M. élete és
művei) 2-r, 40
kép. 8 l. Bécs—
Bp. 1895
Lenk (2417).

ZICHY MADÁCH-ILLUSZTRÁCIÓI

Az Ember Tragédiájának színpadi jubileuma fölidézi a mű konzseniális illusztrációit, a húsz kartont, melyet a világhíres magyar rajzoló az Athenaeum megrendelésére 1886-ban, a jubiláris színrehozatallal majdnem egyidőben készített.

Izgalmas nemzetközi sikerein és családásain túl közel hatvan éves volt már Zichy, mikor eleget tett ennek a megrendelésnek, mely munkásságának legkiválóbb darabjait eredményezte. Az Úr és Lucifer, az agyonkorbácsolt egyiptomi rabszolga, a dőzsölő rómaiak, a francia forradalom, az ürbe felrepülő Ádám, az eszkimó Éva és főleg az öngyilkosságra elszánt Ember jelenetébe a természeti tanulmányok nélkül, «fejből» dolgozó illusztrátor, ha nem is temperamentumot és szenvedélyt, de mindenesetre több életet vitt, mint egyéb munkáiba sikerült.

Nem, mintha hosszú pályája egyenletes, lassú emelkedést mutatna. Ellenkezőleg, Zichy mint csodagyerek kezdte el karriérjét. Tizenhárom éves korában rajzolt önarcképéért, mely kivételesen fínom ízlésre vall, az akkori pesti társaság jónevű festője, Titkos Albert dícséretével halmozta el. Tizenhét éves korában Waldmüller legjelesebb növendéke volt. Tizenkilencedik évében pedig már kiállító művész, aki nagyméretű Keresztlevételével és kivált mélyen átérzett Mentőcsónakával nemcsak Budapesten, de Bécsben is komoly sikert aratott. — Festők közt ritkán találni csodagyereket; nyolc-tíz éves virtuózokra nem is volt soha példa. Még Ingres, Delacroix, Chassérieau esete is kivételes, kik huszadik életévük felé jártak, mikor első mestermunkáikat csinálták. Az ilyen csodagyerekeknek aztán vagy sikerül, mint Delacroixnak, éltük végéig fönntartani, sőt fokozni alkotóerejüket, vagy, mint Ingresnek, nem sikerül és lassan, esetleg hamar hanyatlani kezdenek. Zichy példája a legszabálytalanabb. Gyors sikerét nyomban esés követte, hogy aztán kemény energiával még egész korán újra magasan kiemelkedjék a szürkeségből. — Nyilván a kitűnő bécsi mester helyes irányítása volt az, mely fölajzotta a gyerek-művész képességét, ami utána az idegenországi nyomorban vállalt méltatlan munkák folytán elernyedt. Kínos küzködés után mégis megtudott felelni ifjúi ígéreteinek; de nem lehetetlen, hogy a szentpétervári fényirdában pepecselő retusirozással töltött esztendők tehetségének kialakulására végzetes hatással voltak.

Akárhogy is volt, a nyomorból a fényképezés rántotta ki, ennek köszönhette első anyagi sikereit, sőt ez szerezte meg neki a cári udvar érdeklődését. Bizonyos, hogy sohasem nyerte volna el a «cár festője» címet, ha megelőzőleg mint fényképész nem teszi magát az udvarnál kedveltté, nélkülözhetetlenné. A nagy kitüntetéshez persze sokkal később jutott; előbb már mint festő is komoly eredményeket ért el, melyek folytán megválasztották a szentpétervári akadémia tagjává. S ami minden helyi elismerésnél nyomósabb volt, a kitűnő francia költő-kritikus, Théofil Gauthier, ki a cár meghívására látogatott el Szentpétervárra, egy műkereskedésben megismerkedve Zichy műveivel, elragadtatását fejezte ki az ismeretlen művész tehetsége iránt. A francia esprit érdemes képviselője, Rousseau és Courbet lelkes propagátora a Journal de St. Petersbourg hasábjain, rajongó cikkben túlozta a magyar művész jelentőségét, monstre de génie-nek nevezve és Vernetvel meg Delacroixval egy sorba helyezve őt. Hogy fölfedezettjét minél tágabb körben ismertesse, tanulmányait megismételte a L'Artiste-ben és a Voyage en Russie-ben, mely több kiadásban is megjelent. Gauthier dícsérete természetesen fölcsigázta Zichy önbizalmát. Főleg minden gondolatával és érzésével Páris felé fordult; oda szeretett volna, nem utazgatni, de költözni, a franciák közt élni és dolgozni. De már az ötven felé járt, mikor anyagi függetlenségét biztosítva, vágyát teljesíthette.

Addig is festményei Budapesten kívül megjárták a nagy művészeti városok, Bécs, München, Berlin, Brüsszel kiállításait, mindenütt óriási közönséget vonzva és izgalmas kritikai vitákat támasztva. A látogatók elárasztották Zichy kiállításait, rendőröknek kellett köztük rendet tartani; és az érdeklődés olyan tartós volt, hogy a kiállítást meg kellett hosszabbítani. A műkereskedők versenyeztek az elsőbbségi jogért, egymásra licitáltak, melyik juttat a művésznek magasabb részesedést a belépti díjakból.

Zichy képeinek varázsa könnyedségükben, kissé ólmos színezésük ellenére optimista, világos tónusukban, alakjainak kecsességében, bájában állott. Ennek köszönhette már az orosz császári udvar kegyét is, mely őt meg-

Nos, miután eme naplójegyzeteim közreadásával az újító művészetnek akarván segítségére lenni, belementem, amit sohse csináltam, a politizálásba, én is félreteszem a tudományt és a kormány nemzeti művészetét hirdetem. Csak semmi ellenzékiség! El akarom felejteni, hogy mit jelent igazában a nemzeti művészet, csak arra gondolok, hogy az valami jó lehet, ha a kormány akarja. Minthogy pedig jó művészet vitathatatlanul és egyedül az újító művészet, kell, hogy az újító művészet legyen a nemzeti. Ismétlem, a nemzeti zászlót én nem tűztem volna ki, ha a túlélelmes maradiak nem tették volna előttem és nem akarták volna azt a maguk számára kisajátítani, kihasználva az általános nemzeti fölbuzdulást a maguk előnyére. Annyi eszük azonban a haladóknak is lesz, hogy ezt nem engedik. S mert maflán nem nézhetik, hogy kiaszott és nedvtelen formák lelketlen ismétlői bitorolják ezt a címert és a vele járó anyagi előnyöket, követeljék a nemzeti minősítést a haladó művészet számára, mely stílusának szakadatlan megujhodásával valóban tanuságot tesz a magyarság eleven teremtő erejéről. Nemzeti művész volt Rippl-Rónai és nemzeti művészek a követői, Iványi-Grünwald, Kernstok, Márffy és Czobel, Berény, Lehel Mária meg Barcsay, aztán Medgyessy, Hüvös, Egry, Vilt, kiknek egy-egy munkáját ebben a füzetben közzéteszem és számosan még, kiket további füzeteimben ugyancsak sorraveszek. Ezek a nemzeti művészek; addig fogom ezt hangoztatni, míg a kormány, melynek én vállaltam a programmját, vállalja a maga részéről az én művészeimet.

rendelések özönével halmozta el. Sorozatosan kellett a különböző udvari, katonai ünnepélyek, vadászatok, bálok jeleneteit megörökítenie. Csuda, hogy emellett ideje maradt egyrészt a fenséges hölgyek számára bájosabbnál bájosabb legyezők és táncrendek készítésére, másrészt magának, vagyis műkereskedőjének drámai tárgyú képek megfestésére, minők a Gauthiernek annyira tetszett Zsidó martyrok, a Messiás, az Autodafé, a Luther stb. Fokozhatatlan virtuozitással zsúfolta össze ezeken a vásznakon a legkülönbözőbb karakterfejeket, exaltált zsidókat, erőszakos zsoldosokat, fanatikus papokat, rajongó eretnekeket, zsarnok királyokat és hatalmaskodó pápákat minden korok divatjainak csillogó, tarka kosztümjeiben, keleti és nyugati földrészek káprázatos tájai közepett. A drámát legfeszültebb pillanatában ragadta meg, mikor az apa leszúrja lányát, hogy megmentse a meggyalázástól, a láng végignyalja a kínoktól megőrült martyrnő testét, az udvaronc övig hajolva számít rá, hogy ezalatt hátulról tőrt döfnek belé, anélkül azonban, hogy vérözön és lángfolyam tizedrészannyit nyugtalanítaná a nézőt, mint Odilon Redonnak egy virágcsokra.

Különösképen vevők nem igen akadtak a képekre és a kritika sem volt tőlük annyira elragadva, mint a közönség. Festett vezércikkeknek minősítették a képeket, melyekben az irodalmi tárgy kedvéért a festői forma el van hanyagolva. Főleg hatalmas ellenségeket szerzett magának Zichy velük a hivatalos és egyházi körökben. Felülről nem jó szemmel nézték a harcias szellemű festményeket, melyek vádolták a hatalmat és az egyházat. Ilyen diadalmakban és ellentámadásokban gazdag múlt után mutatkozott végre be Zichy Párisban, a döntő fórum előtt. A Mirlitonban állított ki.

Súlyosan kellett csalódnia. A kritika megrótta képeinek túlságba vitt irodalmi tendenciáját. Zichy kiábrándulását fokozta, hogy a párisi közvélemény lebecsülte azokat a művészeket, kiket ő nagyra tartott. Félicien Ropsot és Gustave Dorét. Meg kellett azonban érnie egy még nagyobb kudarcot is. Életének főművét, terjedelménél fogva is legnagyobb alkotását, melyet éppen Párisban és azért festett, hogy ebbe a lelkéből mindent beletegyen, a Rombolás diadalát, melyet a Szalonban állított ki, a megnyítás előtti napon a komité fölszólítására vissza kellett vonnia politikai célzata miatt, mely veszélyes lehetett a nagyon is fiatal francia-német békére.

A kudarccal szemben nem vigasztalta eléggé Dumas filsnek bátorító levele. Milyen lelki válságon ment keresztül, míg megértette, hogy neki Párisban nincs mit keresnie? Be jól esett, hogy az oroszok a nyolc évi távollét alatt nem hidegültek el iránta. Hívták vissza és barátai kieszközölték, hogy a cár visszafogadja az udvarhoz. Itt élt aztán Zichy további húszegynéhány évig még, szorgalmasan rajzolgatva haláláig az udvari eseményeket és kiadók megrendelésére költői műveket illusztrálva, köztük az Ember Tragédiáját, melynek jubileuma alkalmából emlékezünk meg a nagy magyar illusztrátor hányatott pályájáról.

Mi volt az oka Zichy párisi sikertelenségének, amely nyitott sebe maradt neki élete végéig? Hányszor megkérdezte ő ezt magamagától!

Nem volt-e benne a hiba, a személyében, a jellemében? Mert minden karriert személyi előnyök tesznek símává. Nos, ebben a tekintetben rajta nem múlott semmi. Anélkül, hogy hízelgő lett volna, hogy magát megtagadta volna — hiszen kevéssel 48 után magával a cárral szemben kifejezést adott magyar hazafiságának — társaságban elragadóan viselkedett. Otthona úgy Pétervárott, mint Párisban tele vendégekkel. Tifliszben egy orosz ezred olyan ünneplésben részesítette, amilyen csak nagyhercegeknek járt ki. — Mégis szerzett ellenségeket, legalább nyugaton, nem szólván az irígyekről, minőkkel keleten is találkozott. Az ellenségek azonban (nem is voltak azok, csak ellenfelek) nem a személyét, de a képeinek eszméit kifogásolták, ami nem ment az ő fejébe. Hogy lehetséges az, hogy amit ő az elnyomott Oroszországban szabadon nyilvánithatott, abban őt elnyomják a szabad Franciaországban? Nem jött rá, hogy ami jó Moszkvának, a katolikus egyház támadása, az nem jó Rómának. Pedig hogy a főpapok és a vezérpolitikusok szabad folyást engedjenek eszméinek, hogy még támogassák is őt bennük, csak az Autodafé keresztjét kellett volna átfestenie hármaskereszté. «Savoir vivre»-je meg is találta a módját a Rombolás Diadalában, hogy a francia Mariannenak a Megváltó szomszédságában megtisztelő helyet adjon, mialatt a hármaskeresztet az előtérben magasra emelő muszka cárjával személyes részt vetet a tömegmészárlásban. Semmi kétség, ha ügyesebben forgatja a köpönyeget, kivált, ha abba hagyja a politizálást, teljes lett volna a sikere Párisban is, a nagyközönség körében. Nem hiába kínált

neki egy műkereskedő 10.000 frs-t egy nagyobb akvareljéért, a Tivornyáért.

Keserű, önvádoló óráiban elfogadta a kritikusok ellenvetését, hogy nem lett volna szabad eszmei célokért a festői formákat elhanyagolnia. Az eszmék elvesztik aktualitásukat és ottmarad az elnagyolt formájú mű. Higgadtan megfontolva azonban nem tudta máskép látni a művészetet, eszmei célok nélkül nem fogadhatta el annak létjogosultságát. Azt szívesen vállalta, hogy előadása fogyatékos, amint minden művész elégedetlen a kifejezése formájával és hajlandó azt folyton javítani. Ám valójában erre nem volt szükség, mintahogy az ellenvetés első fele sem helytálló. Gondosság szempontjából a Zichy munkáin nincs kivetni való, előadása nagyon is kellemes; a festésben előadott litteratúra meg általában nem hátrány, ez inkább gazdagítja a művészi érzést, mely enélkül puszta ornamentika. Persze az eszmék elveszthetik aktualitásukat, de művészi kifejezésüknél fogva az alkotás megtartja becsét, az emberi szív egy darab dokumentuma marad. Az Ember Tragédiája például nem aktualitásánál fogva értékesebb és a Rombolás Diadala igazán nem azért fogyatékosabb, mert nem aktuális. Különösen a Tragédiának a falanszter-képe az, mely egyáltalán nem hasonlít az aktuális szovjetre, amint ezt a jubileum alkalmából ámulattal fedezték föl. A szovjetet a kapitalista országok szeretik falanszternek látni; így persze a falanszter hasonlít a falanszterre. Én Madáchban nem a látnokért lelkesedem, ami nem is volt ő; hiszen a Fourier ideálját kezdettől fogva mindenki kikarikírozta. Már akkor Zichy jobban belelátott a jövőbe: a Rombolás Diadala 1914-ben a legaktuálisabb lett és azóta az is maradt.

Elfogult «festők» természetesen mindig ócsárolni fogják az «illusztrátorokat». Daumiert egész életén át üldözték az illusztrátor csúfnévvel, amint ma Chagallt piszkálják vele és amint Gulácsyt is ezzel szekirozták. Mindezek kitünő művészek; az ugyancsak illusztrátornak bélyegzett Odilon Redon pedig, ha talán nem is minden idők legnagyobb, de legmélyebb érzésű művésze és legfinomabb koloristája.

Az irodalom az ábrázolásban (festésben vagy szobrászatban) éppolyan kevéssé idegen, mint fordítva az ábrázolás (festés és domborítás) nem idegen az irodalomban. Irodalom és ábrázolás közt tulajdonkép nincs különbség: az irodalom ábrázol, az ábrázolás elbeszél. Hol nyugalmas, eseménytelen világot mutatnak be, hol mozgalmas drámai történeteket adnak egyaránt elő; így is, úgy is eszméket fejeznek ki, hangsúlytalanul vagy hangsúlyozottan.

A különféle művészeti forma az eszméknek sokféle árnyalati fölfogását fejezi ki. Sztatikus vagy dinamikus eszmék sztatikus vagy dinamikus formákban ezer árnyalatban, ezer fölfogásban nyilvánulnak meg a történelem folyamán. A Zichy dinamikus eszméi az ő dinamikus formájában már a művek születése pillanatában nem voltak aktuálisak. Vagyis azok lehettek a nagy tömeg szemében, és Németországban még a művészekében is, de nem Franciaországban, az újítók körében. Ott hatvan évvel előtte Prudhon fejezte ki körülbelül ugyanazokat az érzéseket, mint Zichy. Lásd a Louvreban elhelyezett Testvérgyilkos Menekülését és Pszichét. A 70-es években a francia újítók sztatikus formáikhoz sztatikus témákat kerestek, de dinamikus témákat is sztatikusan oldottak meg, mint Manet az ő Krisztusát, Renoir a Moulin de la Galettebeli Dancingot. Zichynek is, ha már minden áron dinamikus eszméket akart kifejezni, legalább sztatikus formában tette volna; kerülte volna a cifra kosztümöket, a zsúfolt, izgága csoportokat. Sikere így sem lett volna tartós, amint nem volt az a Henry Grouxé, kinek napoleoni hadiképeiről a legnevesebb párisi kritikusok a 90-es években sorozatosan írták a többhasábos cikkeket, miket összegyüjtve La Plume monográfiában is kiadott. De legalább az újítók közé számított volna, mint a szocialista eszméket propagáló Steinlein. Ő azonban erre annál kevésbé gondolt, mert gyönyörűsége telt a dinamikus, zsúfolt formában és lebecsülte a naturalista, impresszionista újítókat.

A történelemben váltakozva ismétlődő sztatikus és dinamikus témák és formák fölületes szemléletre a stagnáció benyomását keltik; nem látszik a jelentősége, az előnye annak, hogy egy művész sztatikus vagy dinamikus formát választ és ugyancsak nem látszik, hogy a két forma közül melyik az újabb, melyik a régibb. Ezek a formák azonban sohasem jelentkeznek tisztán, hanem keverve. Zichyben sztatikus elem pl. a világos tónus, a naturalistákban, impresszionistákban dinamikus elem a torzító rajz stb. Jobban szemügyre véve a formakeveredés arányában fejlődést, haladást lehet találni. A keveredés aránya szerint meg lehet különböztetni az újat a régitől. Ez éppen a történetíró föladata: elemezni az esemény formakeveredé-

sét és megállapítani belőle fejlődési szerepét. Zichy dinamizmusát nem lehet egy következő dinamikus korszak előfutárának tekinteni, ellenkezőleg utóvirágzása, népszerűsítése volt az a romantikus lendületnek.

Ideálja Delaroche volt és Vernet meg Kaulbach. Ezeknek képeiről készült metszetek függtek műtermének falán, hogy szeme előtt legyenek. Lázár Béla, akinek szorgos munkával fölépített kitünő Zichy-monográfiájából merítettem az életrajzi adatokat, figyelmeztet művészének ideáljaira. Találóan magyarázza ennek jelentőségét, egyéb példákat is hozva föl: Munkácsyt, aki Rembrandt rézkarcait szerette forgatni, Liebermannt, aki Munkácsy, Monet, Cézanne képeivel vette magát körül. (Zárjel közt hozzáteszem, hogy Rippl-Rónai a mester ágya fölött egy Ribot-képet látott, ami talán jellemzőbb a világias Munkácsyra, mint az átszellemült hollandus kultusza.) Valóban mindennél jellegzetesebb, hogy Zichy, ha már nem korának újítóit tekintette mintaképeinek, a századeleji mesterek közül sem Prudhont vagy Delacroixt követte, hanem a második garnitúrát, a népszerűbb Delarochet és Kaulbachi.

Mély érzés helyett érzelgősségre mutat ez, finomkodásra, mely a nadrágot kimondhatatlannak nevezte. Így megértjük, hogy miért olyan tetszetősek a Zichy alakjai, még a brutális férjé is A Bor Hatalma alatt. Zichy képtelen visszataszító képet rajzolni; a Királyi Kegy torz főalakja is, úgy ahogy van, kecses. Zichynek a kellemetlentől érzett félelmét legjobban jellemzik karikatúrái. Lázár négy ilyen karikatúrát közöl. Az egyik a művészt magát ábrázolja kissé fésületlen hajjal, amint cigarettát tartva szájában, vigyorog. Sehol semmi nyoma a karikatúrát jellemző túlzásnak; se nagy orr, se kis áll, füle rendes, fogai épek; nos igen, kissé borzas haj és méltóságtalan nevetés. Egy másik karikatúra tanítványát és barátnőjét, Maryt mutatja fotografiájához képest inkább megfinomítva, de szintén borzas hajjal. Végre a harmadik rajz, csakugyan igazi karikatúra: Olga lánya ült hozzá modelt, bájos, vidéki, jól táplált ifjú hölgy, orrán a tata cvikkerével, hahaha. A negyediknek története van. Ez egy bekötött fejű, sebesült orosz tisztet ábrázol, amint lámpavilágnál mereng otthonhagyott felesége arcképén, mialatt a falra vetett árnyékán a kendő csimbókjai szarvakra emlékeztetik azt, aki ezt észreveszi. A cár nem vette észre, mikor megmutatták neki a rajzot és meghatódott a katonája nemes érzelmétől. Úgy kellett őt figyelmeztetni a rejtett értelemre, mitől is haragra gerjedt és szigorúan leintette a rossz tréfát. Zichy megígérte, hogy soha többet.

Pedig a karikatúra a XIX. század par excellence műfaja, amint Daumier e kornak legreprezentánsabb művésze. Minden, ami a XIX. században stílusosnak számít, a romantikus, realista, impresszionista irányzat fokozatosan hajlik a torz felé. Míg végre a XX. században az, amit a művészetben elevennek neveznek, összeolvad a karikatúrával.

A klasszicista ízlés, mely ha nem is hagyományos, de szervesen fejlődő, az életben úgy mint a művészetben a szépet követeli, tiltakozik a karikatúra ellen és reméli, hogy a torz hajszolása csak beteges, múló divat.

Azonban a groteszk alaknak lényege nem az a jelleg, amit a klasszicista elgondolás eleve megvet és megbélyegez: torz! Az érdekes, bizarr, groteszk, fantasztikus alaknak, minő a modern, elsősorban a romantikus típus, jellegét nem a rendetlen arányok teszik. Egyáltalán nem rendetlen a modern torz alak, csak más a rendje, más a ritmusa, mint a klasszikus szép alaknak. A látszólagos rendetlenség jobban megfigyelve két vagy több rendnek a kombinációja. A klasszikusnál komplikáltabb modern léleknek művészeti formája efféle kombinált rendszer, ilyen keresztezett ritmus. Lényege a szimultanizmus. Legkönnyebben fölfogható példája a szimfónia, két vagy több melódia összeolvadása, ami fejletlen fülekben zavaros káoszként hangzik, de a fejlett lelket ekzaltált, mámoros harmóniába szédíti, aminőre az egymelódiájú tiszta klasszikus ritmus nem képes. A melódia világos, elegáns, a harmónia többé-kevésbé zavaros, torz. Nos, ilyen szimultanista ábrázolás a karikatúra, ami tehát nem a jellemző vonások túlzásában áll tulajdonképpen, hanem két vagy több fejnek, két vagy több jellemnek, okosnak és butának, akaratosnak és gyámoltalannak a kombinációja. Ebben az értelemben karikatúra a modern, barok, romantikus, naturalista típus, annak minden válfaja, az érzelgős, a kalandor, a botrányhős. Őse Don Quijotte, Byron, Dosztojevszki és Ibsen, csakúgy mint Stendhal és Maupassant mesteri rajzolói a kettős jellemnek. A nevettető és siralmas, a jó és rossz elegyednek el alakjaikban. Egy francia kritikus legtalálóbb jellemzését adta a modern könyvnek: «Çe livre possède tout çe qu'il faut pour déplaire, on ne peut toutefois se défendre de l'aimer».

(Befejező része a 2-ik füzetben.)

K R Ó N I K A

A MINISZTER KIÁLLÍTÁSA. A Nemzeti Kiállítást, melyet annyira a maga alkotásának tekint a kultuszminiszter, hogy a meghívókat is a saját nevében küldeti szét, az idén megismételte a kegyelmes úr. A tavalyi kiállítás tanulságait leszűrve, ezúttal erélyes intézkedéssel biztosította elgondolásának érvényesítését. «Nincs baloldali meg jobboldali művészet, csak jó művészet meg rossz», ez a Hómant Bálint elgondolása. Ebben a szellemben Csánky Dénes, a fővárosi képtár igazgatója, kit a kiállítás rendezésével a miniszter ez évre megbízott, sorra látogatta a nevesebb művészeket, hogy tanácsot adjon nekik a beküldendő képeikre vonatkozólag, ily módon a szélsőséges irányú műveket előre kizárva. A séta egészségesnek bizonyult. A kiállítás egységesebb lett, mint a múlt esztendei volt és fokozta azt, hogy az új rendező szakítva a hagyománnyal, mely a különféle irányzatokat az egyes termek szerint szétválasztotta, az egész anyagot, tekintet nélkül az irányzatokra, jól megkeverve (egy király — egy cigány) minden teremben egyformán osztotta el. A rendezés nem volt könnyű munka, de igen csekély kivétellel sikerült. Egészen rosz helyet talán csak a Derkovics nagy képe kapott. A külországi idegen, ki nem ismeri a helyi értékeket, bizonyára a legőszintébb elismeréssel üdvözölné a rendezőt. De még az itthoni bennfentesek sem panaszkodhatnak egyéni sérelemről. A modernek pláne, ha nem akarnak igazságtalanok lenni, kénytelenek megállapítani, hogy a rendező egy árnyalattal részrehajló volt a javukra. Én magam gratuláltam Csánky festőnek ezért a tüntető szimpátiáért. Biztos vagyok benne, hogy szívesen fogadta.

Mindennek ellenére a második Nemzeti Kiállítás rosszabb, mint az első volt, amint ez különben előrelátható is volt. Cérnahangú, kasztrált kiállítás ez. A nemzet hangja érzesebben szól, ha nem véknyítják meg. Persze kevésbbé rossz, mint egy átlagos műcsarnoki kiállítás, de nem annyira jó, hogy nemzetinek lehessen nevezni. A miniszter talán úgy képzelte: ha a nemzeti válogatott futballcsapat jobb minden klubcsapatnál, akkor ez a Nemzeti Kiállítás is jobb lesz minden társasági kiállításnál. Tévedése ott van, hogy a nemzeti válogatott futballcsapatba csak elsőosztályú klubcsapatokból vesznek be játékosokat, elsőosztályú művésztársaság azonban csak egy van: a KUT. A Szinyei-Társaságnak is vannak elsőosztályú művészei, néhány olyan is, kik nem tagjai egyszersmind a KUT-nak, mégis a Társaság fajsúlyát lehúzzák a maradi elemek. Mindenesetre a két Társaságból lehetne egy olyan válogatott csoportot összeállítani, mely jobb lenne az egyik vagy másik Társaságnál. Ám minden válogatás céltalan akkor, ha az úgynevezett műcsarnoki festőket is belevonják azon a címen, hogy az is egy irányzat.

Nem használt a Nemzeti Kiállításnak, hogy a szélsőséges alkotásokat eltanácsolták és még kevésbbé használt az irányzatok keverése. Ahelyett, hogy így az erős képek fölemelnék a gyengéket, a gyengék magukhoz rántják az erőseket a sárba. Bernáthnak és Berénynek legjobb képeit tönkreteszi az, hogy egy szobában lógnak a Sárkányéval. Ebből a szempontból jobb volt a tavalyi kiállítás, mely inkább szétválasztotta az újító törekvést a banalitástól. És még jobbak voltak a régebbi társaságközi kiállítások, miket a társaságok autonom alapon rendeztek. Itt a Bernáthok és Sárkányok külön termekben maguk közt érezték magukat és kinek-kinek a közönsége oda terelődött, ahova az ízlése vitte.

Az idei Nemzeti Kiállítás azonban kivált azért gyengébb, mert a jó művészek gyengébb képeket küldtek be, mint a múlt esztendőben. Találóan fejezte ki magát a rendező: «Hja, sárból nem lehet parfét csinálni». Ismétlem, az anyag nemcsak a szélsőség távoltartása miatt, nemcsak egyes kitűnő művészek távolmaradása folytán gyengébb, de főleg azért, mert a jó művészek nem erőltették meg magukat a beküldéssel, vagyis helyesebben, mert túlerőltették magukat más kiállításokban való részvétellel. Közvetlenül megelőzőleg zajlott le a KUT tizennyolc művészének «csudakiállítása», mely mindenesetre kimerítette az újító művészeket. Szemmelláthatólag fontosabb volt a KUT-nak az ő házitárlata a maga gyenge eladási lehetőségével a miniszteri kiállításnál, mely kb. ötvenezer pengőnyi vásárlást biztosított. Sőt az idei Nemzeti Kiállítás annyira nem tetszett az újító művészeknek, hogy nem gondolva a felelősségre, mely annak nivótlansága miatt őket is terheli, elhatározták, hogy a jövőben nem vesznek rajta többé részt. Bizonyára meggondolják ezt még. Bizonyára azonban a miniszter is újabb tapasztalatokat fog leszűrni és revideálni fogja az elgondolását a jobb- és baloldali művészet körül.

E kiállítás alacsony színvonalának mértékét az jelzi, hogy vitathatatlanul legjobb alkotásául annak a Berény Róbertnek egyik festményét kell elismerni, ki pedig mostanában munkásságának nem szerencsés periodusában van. Szenvtelen lazurfátyollal (mely őt természetesen közelebb viszi a nagyközönséghez) fojtja le régi temperamentumát és érzelemdús kitöréseit, Kapirgáló Tyúkja még így is uralkodik az egész kiállításon. Magasan kiemelkedne itt Kernstok Sírbatétele, ha nem tartotta volna vissza a beküldéstől tavalyi sérelme, mikor visszavonatták vele fínom koloritu kis képét, melyet már amúgyis félreakasztottak volt. Bizonyára semmi összebeszélés nem volt benne és mégsem történt véletlenségből, hogy a legjelesebb művészek gyengén képviseltetik magukat, Iványi-Grünwald, Vaszary, Márffy, Czobel. A Csók István beküldése tiszteletlenség akár a miniszter, akár a közönséggel szemben. Komoly teljesítmény a Szobotka csoportképe (cséplő parasztok), bár nem éri utól a tavalyi nagy vásári képét, viszont erőteljesebb a Tizennyolcaknál szereplő sorozatánál. Különösen szép halvány opalizáló koloritja és érzéki ecsettánca. Ritmusát azonban a túlzott vertikális merevvé teszi. A halvány opalizáló kolorit izgalmasabb Derkovics félreakasztott nagy képén, melyen a rezgő vízfodor, ringó bárka, vibráló homokföld kéjesen kápráztatja a néző szemét. Kár, hogy az alakok rajza nem elég férfias, egy hahózó félmeztelen munkás itt jobban hasonlít puha vikkendező kereskedősegédre, semmint mázsás zsákhordóra. Perlrott Csaba egyéni csendélete szép darab. Kmetty János festése sem rossz, nagyon nem rossz, csak mint a Berényé, szintén nem szerencsés periodusában van. Hogy elkerülje a vázlatos hatást, mit a modern képek hibájául rónak föl, enged a közvetlenségéből. Tornyainak kisebbik Interieurjét nevezem festésnek. És hadd mutassak rá főleg Nagy Istvánra, kiről az ördög se beszél, holott fákkal szegett

titkár terjesztette elő jelentését a Petőfi-társaság lefolyt évi működéséről.

Jókai Mór lépett ezután a felolvasó-asztalhoz, hogy felolvassa a márcziusi fiatalságról írt visszaemlékezését. Érdekes felolvasásából kivonatosan a következőket említjük meg.

Ötven év múlt el azóta. A kik abban az évben születtek, alig egy-kettő él még közülök. A kinek a régiek közül van még valami elmondani valója, siessen vele, mert nem tudhatja, meddig süti még az arczát a napsugár. Neki is van még elmondani valója. Röviden vázolja ezután a 40-es évek országgyűlésének szervezetét. Csak a nemesség és a polgárság vehetett részt abban; a földmíves, munkaviselő népnek, a jobbágyságnak semmi szava sem volt. Magyarország volt az európai országok között a leghátramaradottabb. Ekkor támadt egy lelkes kis csoport, mely új eszmékkel lépett föl. Vezérei Eötvös József báró, Csengery, Szalay, stb. voltak. Jókai akkortájban találkozott először Eötvös Józseffel, a ki kijelentette neki, hogy az ő programmjuk négy szóból áll: felelős kormány, népképviseleti parlament. Négy szó ez csak, de hogy létesüljön, romba kell dőlnie a régi alkotmánynak. De hogyan? A szót, az írást a czenzura korlátozta. Csodák csodájának kell történnie, ha a népszabadság felvirrad. S mégis felvirradt... Jókai ezután a pozsonyi országgyűlésen történtekről, s a márczius 15-ki budapesti mozgalmakról szólt, majd névszerint felsorolta s jellemezte a márcziusi mozgalmak vezetőit. Költők, hirlapírók voltak valamennyien. Petőfi arcza és alakja nem volt daliás. Arczvonásai komorak, válla szűk, hangja tompa. De mikor az élet, a lelkesedés lángja elragadta, arcza megszépült, termete magasabb lett, hangja érczesebb. Vasvári Pál bálványa volt a fiatalságnak; ő is kardot fogott, a mikor a toll és szó sikere megszünt, csapatja élén esett el az erdélyi havasok között. Egymás után jellemzi ezután Degré Alajost, Sárosy Gyulát, Táncsics Mihályt, Vajda Jánost, Sükey Károlyt, Dobsa Lajost, Vadnay Károlyt, Tóth Kálmánt, Lisznyait, Egressy Bénit, Egressy Gábort, Oroszhegyi Józsefet, Vas Gerebent, stb. Most pedig — így fejezi be — bezárom a kriptaajtót, a míg csak én fogok rajta kopogtatni. Akkor majd zúgjátok mindannyian, kik benn vagytok, hogy: Szabad!

A felolvasás hatása még perczekig tartott. Ifj. *Ábrányi* Kornél ekkor kezdte meg «*Iván*» czimű költői elbeszélésének felolvasását. Nagy verses beszély ez, melyet egy óránál tovább élvezetes figyelemmel hallgatott a közönség, és szivesen megtapsolt. Az idő előhaladása miatt *Gyarmathy* Zsigáné felolvasását el kellett halasztani, és *Szász* Gerő szavalt el lirai költeményeiből nehányat, a közönség élénk tetszésnyilvánításaitól kisérve. — A felolvasásokat *Rákosi* Viktor fejezte be s pompás vidámsággal árasztotta el a hallgatókat. «Oroszlánszivű Ignácz» a vidám történet czime. A népszerű humoristát meg is tapsolták érte.

A gyülés után a tagok lakomára gyültek az «István főherczeg» fogadóba.

THEAESTÉLY A POLIKLINIKA JAVÁRA.

Előkelő hölgyek, élükön gróf Csáky Albinnéval rendkivül sikerült theaestélyt rendeztek Vizkereszt napján a Royal-szálló nagy termében és pedig angol mintára. A meghivók délután öt órára szóltak, megosztott élvezetet helyezve kilátásba. Esti 7 óráig fölolvasás, zene és dal gyönyörködtette az egészen megtelt terem közönségét, aztán pedig a mellékhelyiségek nyiltak meg párolgó theával, a hol zene mellett folyt a kedélyes társalgás még kilencz órán túl is.

Az estély irodalmi és művészi részét gróf *Csáky* Albinné nyitotta meg, a ki nagy lelkesedéssel karolta fel az estély eszméjét a jótékony czélra való tekintetből is, mert a zsufolt terem jövedelme a Poliklinika javára esett.

Csáky grófné Heine nehány költeményét mutatta be saját hangulatos fordításában. Előbb nehány lelkes szóval jellemezte Heinét, a kinek még mindig nincs szobra hazájában, annak daczára, hogy ő már emelt szobrot hazájának geniális műveivel. A rajongó szeretet hangja szólt a grófné bevezető soraiból, a melyet a költeményekkel együtt bájjal és hangsulyozott előadással olvasott föl a közönség ismételt éljenzései közt. — Az ő fölolvasását a *Hubay* pár zenei előadása követte, a melyre nézve különös érdekesség számba ment a már mindenütt méltányolt és ismert hegedümüvésznek a nyilvánosság előtt művészetéről még kevéssé ismert neje: Czebrián grófnő, a ki dalaival ragadta el a közönséget, úgyannyira, hogy nem egyszer kellett a műsoron fölül is ráadásul énekelnie. A grófnőnek rendkívül finom, érzésteljes előadása van.

Az előadást *Mikszáth* Kálmán egy humoros rajza zárta be, a melyet kitünő hangsulyozással olvasott föl *Torday Grail* Erzsi, a ki Németországban egész körútakat tett egy időben, mint fölolvasónő, a magyar irodalom jeleseinek tolmácsolójaként.

Gróf *Csáky* Albinné Heine-fordításaiból a grófnő engedelméből közöljük a következő költeményt:

Szikrázó magasságból
Csillag hull le amott.
Szerelem csillaga az,
Mely im' aláhullott!

Lomb s virág lehull
Almafáról számtalan,
Jőnek hamis szellők
S játsznak velök pajzánan.

Tavon hattyú dalol
És fel-alá evez
S mind halkabb dala,
Míg hullámsirba vesz.

Mély a csend s homály!
Lomb és virág elfúvatott
Sistergve szétrobbant a csillag,
Hattyú dala elhangozott.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Veszelei Károly. *Fel a szivekkel. Budapest 1897.* A szerző ismeretlen neve, a kötet szerény kiállítása és szokatlan czíme nem valami nagy várakozást kelt az olvasóban; meglepetésünk annál kellemesebb, midőn a kötetben lapozva, csakhamar meggyőződünk, hogy Veszelei Károly számottevő fiatal tehetség. Fejlődését a kötetből nem tudjuk nyomon kisérni, mert a költemények nem keletkezésük sorrendjében, hanem tartalmuk szerint sorakoznak.

A két első cziklus czíme: *Kikelet* és *Rózsalánczok;* s költemények tele vannak tavaszi ábránddal, álmodozással, szerelemvágygyal. Van ezek közt több csinos, csak az a kár, hogy nincs elég szárnyalásuk, s a költemények nyelve sokszor erőtlenül csuklik meg. Ime egy kis dala, mely dallamos nyelven, valódi lyrai hévvel kidolgozva, egészen kedves apróság volna, mig most a döczögős sorok az olvasót nem engedik fölmelegedni:

Május.

Szerelmes, édes május,
Lombos orgonafák,
De gyönyörü virágos,
De gazdag most az ág.

És gyönyörrel a lelkem,
Csordultig van tele,
S a magasba visz engem,
A május kék ege.

Ég s föld közt ringatódzom,
Miként pacsirta is,
És kaczérkodom folyton,
A menynyel s földdel is.

Minő kár, hogy a költői nyelv épen az utolsó versszakban hagyta cserbe az irót, a hol pedig legnagyobb szüksége lett volna rá. A harmadik cziklus *Áldatlan napok* czimet visel, van itt sok fiatalos világfájdalom, de nem izléstelenül. Engesztelőbb a két utolsó cziklus: *Ború-Derű* és *Tul a ködön* hangulata, bár a gyermekemlékek édessége mellett ezeken is átsohajt egy-egy elfojtott fájó panasz. A tisztán subjektiv érzéseken kivül a hazaszeretet is többször megszólal Veszelei költeményeiben s a szerzőt erről az oldalról is rokonszenvesen mutatja be. A kötet ára 1 korona; álljon itt belőle mutatványul még egy rövid költemény:

Utam.

Földi utamon sietve megyek,
Mint égi utjukon a fellegek.

Át kell suhannom messze tájakon
És felhő-árnyként tovaszállanom.

Sietve vonulok tova, tova,
De nem tudom, miért, merre hova?

Csak megyek folyton, megyek szüntelen,
Átillanok gyorsan az — életen . . .

A Budapesti Szemle januári gazdag füzetének nagyérdekű első közleményét, melyben *Lévay* József báró Vay Miklósnak az Új-épületben töltött fogságáról közöl adatokat, báró Vay egykorú naplójegyzeteivel, lapunk mai száma részletesebben ismerteti. Ezt követi *Berzeviczy* Albertnek, a képviselőház alelnökének «Itália» czímű úti rajza. A művészet és a történeti emlékek mély benyomásáról ad számot a szerző, tanúságos reflexiókkal. A dolgozatnak még folytatása következik. A füzet további közleményei:

Thirring Gusztáv czikke a kényszerítő okok és szomorú következmények világos képét tárja elő «A felvidéki kivándorlás hatása népesedésünkre» czímen. *Pallagi* Gyula a három év előtt elhunyt jeles német természettudós, Helmholtz életrajzát és működését adja. *Krcsmárik* János folytatja «Keleti benyomások» czímen kezdett megfigyeléseit s ezúttal a török oktatásügyről ír. *Berczik* Árpádtól «A névmagyarosító» czímű jókedvű rajz olvasható; e mellett egy horvát iró *Nikolics* Vladimir «Átok és áldás» czímű beszélye *Margalits* Ede fordításában. Költeményeket közöl a kötet *Lévay* Józseftől («Hinta-dal»), gróf *Zichy* Gézától («Művészetemhez») s *Béranger* «A paraszt» czímű költeményét *Kozma* Andor fordításában. *Herman* Ottó a gróf Zichy Jenő kaukázusi utazásáról megjelent könyvet veszi bírálat alá. A könyvismertető «Értesítő» rovat Herczeg Ferencz új regényéről, s Petőfi «Apostol» czímű költeményének Bukarestben megjelent román nyelvű fordításáról szól; ez utóbbit *Alexics* György ismerteti, míg *Heinrich* Gusztáv Warkentinnek a Faust-monda költői feldolgozásairól Münchenben megjelent művére hívja föl a figyelmet. A Budapesti Szemle előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Megvirrad még valaha. Regény, irta *Werner* Gyula. A három kötetre terjedő regénynek az 1848—49-iki magyar szabadságharcz a háttere. Az egész regényt élet, elevenség lengi át, szinte halljuk azokat a nemes önérzettel, patriarkhális gondolkozással telt férfiakat, asszonyokat, a kik a történetben szerepelnek, kiknek élethű festése bizonyítja a szerző hivatottságát. Az egyes alakok határozott, ügyes kézzel vannak megrajzolva, így a Kendi Imre rokonszenves egyénisége, a hős Tamássi, a szép Ágnes, főkép pedig Gerenday, kinek az elnyomatás korszakában van elég erkölcsi bátorsága honfitársai megvetését elszenvedni, csakhogy befolyásával mentől többeket megmenthessen közülök. Werner Gyulának már több művét ismeri az olvasó közönség s azokat kedvezőn, rokonszenvvel fogadta, a miben bizonyára fokozott mértékben fog részesülni e szóban forgó legújabb érdekes regénye is, mely egészben véve a legújabb regényirodalom jobb termékei közé sorozható. Az Athenaeum kiadásában jelent meg, s ára 2 forint 40 krajczár.

Elbeszélések, irta *Andor* József, ki *Cyprián* név alatt kezdte irodalmi munkásságát tisztességes hatással. A kötetben tizenkilencz elbeszélés és rajz bizonyítja a szerző tehetségét. Többekhez Hegedüs László készített rajzot. A kiállítás díszes. Megrendelhető szerzőnél (II. ker. vám-utcza 11. sz.) 2 frtjával, díszkötésben 2 frt 60 krjával.

Petőfi-album. Az 1848-iki márcziusi napok félszázados évfordulójának megünneplésére a Petőfi-társaság díszes *Petőfi-albumot* fog kiadni, melyhez *Jókai* irt előszót és a melyet *Bartók* Lajos, *Endrődi* Sándor és *Szana* Tamás szerkesztenek. Nemcsak kiváló irók vesznek részt a nagy idő s a halhatatlan költő ez apotheozisában, hanem legjelesebb művészeink is, köztük *Zichy* Mihály, ki már az album czimképét, Petőfi költészetének remek allegóriáját meg is küldte Bartókhoz egy érdekes levél kiséretében.

A Heraldika kézikönyve, műszótárral, 714 szövegközi ábrával és 3 melléklettel. A tudományos akadémia történelmi bizottsága megbizásából irta *Bárczay* Oszkár. Kiadja a tud. akadémia. A közép-

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

	egész évre	félévre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt — kr.	4 frt — kr.	2 frt — kr.
A Világkrónikával együtt...	9 « 60 «	4 « 80 «	2 « 40 «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 « — «	6 « — «	3 « — «
A Világkronikával együtt...	13 « 60 «	6 « 80 «	3 « 40 «
Csupán a Politikai Ujdonságok	5 « — «	2 « 50 «	1 « 25 «
A Világkrónikával együtt ...	6 « 60 «	3 « 30 «	1 « 65 «

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» és «**Politikai Ujdonságok**» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

Norvég esküvő a Hardangerfjordban.

Az «Istenek sirhalmai».

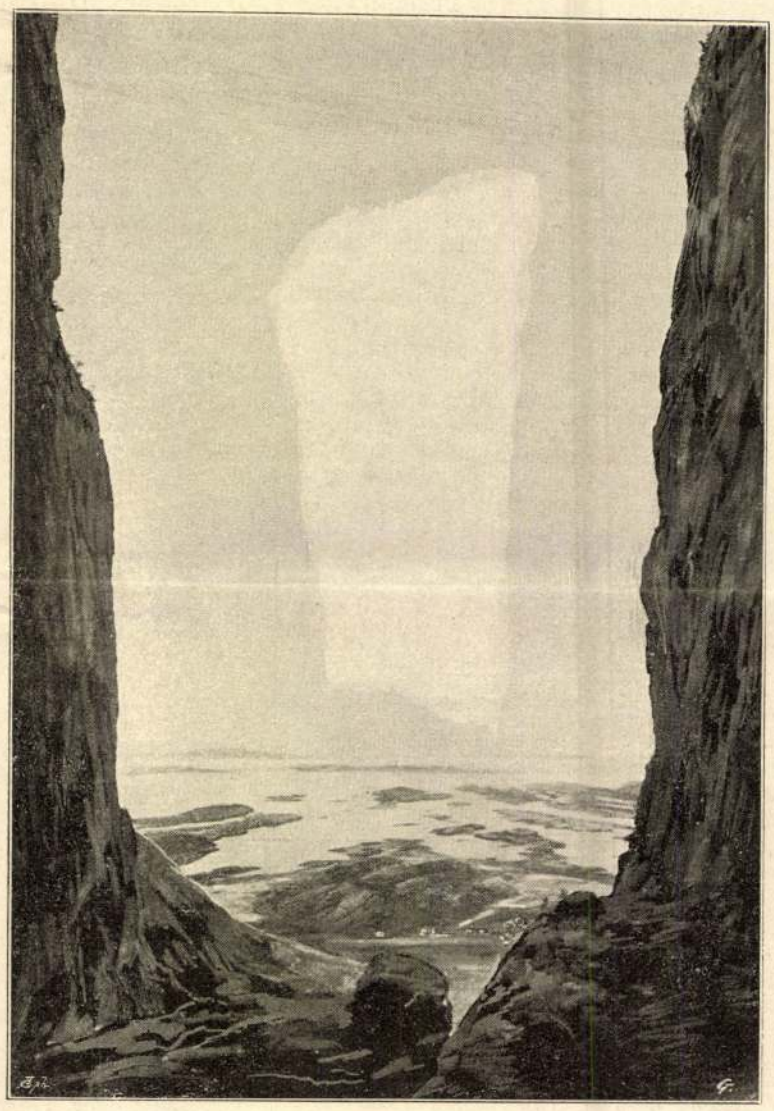

A Torghatten ablaka s annak délibábja a tengeren.

AZ ÉJFÉLI NAP ORSZÁGÁBÓL. — Pekár Gyula «Délen és Éjszakon» című új könyvéből.

kor ráhagyta a késő időkre a maga intézményeiből a pecsétek, czimerek jegyét, úgy hogy ezeket régi okiratokon, épületeken mindenütt megtaláljuk. Akármennyire demokrata is az új idő — kérdés azonban, csakugyan az-e ? — ezekkel a históriai tényekkel számolni kell, a ki a közép-kor czivilizációjáról képet akar nyerni. A történetírás segédtudománya, a heraldika mind bővebben is foglalkozik ezzel. Magyarországon, hol a nemesség alkotta 1848-ig az ország intéző tényezőit, a heraldika szintén fontos, s Bárczay Oszkárnak a magyar heraldikai emlékekre támaszkodó kézikönyve a história és a genealogia oly kiegészítő része, mely sokban oktat és sokban hiányt pótol. A kellő részletességgel szól a czímerek jelentőségéről, azok szervezetéről, felosztásáról, alakjáról, jelvényeiről, diszítéséről ; továbbá a zászlókról, a rendekről, rendjelekről, a nemességről, a családi nevekről, predikátumokról, a pecsétekről, a heraldika kutforrásairól. Mindezekben kivált hazai heraldikánk lebegett előtte. A mi fontosabb és feltünőbb, azokhoz rajzokat is kapunk. A könyvhöz heraldikai *szótár* csatlakozik, mely betűrendben állítja egybe a heraldikában előforduló kifejezéseket, rokonsági fogalmakat. A munka becse, hogy a magyar heraldikát tünteti föl s ehhez fölhasználta a rendelkezésre álló forrásokat egész sorra. Ára 6 forint.

A «Tanulók Lapja» czimű középiskolai ifjusági hetilap V. évfolyamának első száma változatos és élénk tartalommal jelent meg.

A szerkesztő beköszöntője után Verne «A Cynthia hajótöröttje» czimű regénye következik, ezután : «Ó-római életképek» Kárpáti Kelemen szombathelyi főgimn. tanártól ; Gellért püspökről Solymosy Sándor irt történeti elbeszélést. Egyik közlemény élénk vitát tartalmaz a Toldi-ból merített ama kérdés körül, hogy : ott volt-e Toldi György Laczfi seregében. Az olvasók pro és contra hozzászólnak a vitás tételhez. A következő czikk arról világosítja föl az ifjakat, hogy mikép készülnek az illusztrált lapok képei. A számot irodalom, vegyes és az iskola világából való hirek után a fejtörő rovat rekeszti be. Egyéb illusztrácziók mellett megemlítendő benne R. Hirsch Nellinek «Pókainé» rajza és Verne Gyula arczképe. A «Tanulók Lapja» minden vasárnap jelenik meg dr. Rupp Kornél szerkesztésében, ára egy évre 4 frt 80 kr. Az előfizetések a kiadó Franklin-Társulathoz (Budapest, Egyetem-utcza 4.) küldendők.

Egy régi vidéki napi lap, az aradi *Alföld* jan. elsejétől megszünt. A lapot ezelőtt harminczhét esztendővel alapították és hévvel dolgozott a magyarosodás ügye mellett. A lap utolsó szerkesztője E. *Illés* László volt.

A műcsarnok téli kiállítása e hó 15-ikéig tart még. A közönség elég jól látogatja s a vásárlások is kielégítők. A kormány a vásárlásokra kiszabott összegből ezuttal a műcsarnokon kivül a Nemzeti Szalon és a nagybányai festő telep kiállításából is vesz képeket. A műcsarnokban a jövő hóban *Verescsagin* orosz festő műveiből rendeznek kiállítást. Ezek legnagyobb része Napoleon oroszországi hadjáratát festi.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia január 3-diki ülésén *Zichy* Antal elnöklete alatt tartotta heti ülését.

Az első felolvasó *Kunos* Ignácz volt, a ki az ozmán-magyar érintkezés nyelvbeli tanubizonyságairól értekezett. A magyar nyelv sok szavat olvasztott magába a török nyelvből, még pedig nemcsak a hódoltság korában, hanem még előbbről is, bár természetes, hogy a legtöbb kifejezés a török uralom idejében került nyelvünkbe. Vagy ötszáz szó török eredetét lehet kimutatni ; ilyen a többek közt a deli, dalia, zsivány, betyár, csizma, csuha, kefe, kerevet, koboz, kobak. A XIV. és XV. századbeli átvételek a délszláv népek közvetítésével jutottak hozzánk, mig a XVI. és XVII. századbeli nyelvben, a hódoltság időszakában, közvetetlenül történt az átvétel. E felolvasás után *Pecz* Vilmos «A magyarok ősi neve Constantinus Porphyrogenitusnál» czimen értekezett és polemiázott Fiók Károlylyal. Constantinus szavait, hogy a magyarokat «savarti asfaloi» néven említi, ugy magyarázza, hogy az első szó örmény és barna fiukat jelent, a másik pedig görög szó és azt fejezi ki, hogy állhatatosak.

MI UJSÁG?

A királyné utazása. Erzsébet királyné január 3-ikán a «Miramare» yachton San-Remóba érkezett, hol eddigi rivierai tartózkodásai alatt még sohasem volt. A felséges asszony szándéka most az, hogy körülbelől egy hónapig San-Remóban marad, a honnan, ha az idő megjavul, a tengeren kisebb kirándulásokat tesz. San-Remóból a királyné hosszabb tartózkodásra a genfi tó melletti Territetbe megy, hol felséges férje látogatását is bevárja. Utólagosan irják a lapok, hogy mielőtt a királyné elutazott volna Párisból, koszorút tétetett kedves költője, *Heine* sirjára.

A bécsi magyar egyesület védnöke. A bécsi magyar egyesület *Ferencz Ferdinánd* főherczeg udvarmesteri hivatalától hivatalos értesitést kapott, mely szerint «Ferencz Ferdinánd főherczeg, tekintettel arra a hasznos és eredménydús működésre, melyet a bécsi magyar egyesület a hazafiasság és humanitás terén tanusít, az egylet kérelme folytán elfogadta annak védnökségét».

Huszonötéves képviselők. A képviselőháznak tagjai, kiket 1872-ben választottak meg, törvényhozási működésük félszázados folyását töltötték be már tavaly. E hó 3-ikán össze is gyűltek az országos kaszinó helyiségében, hogy barátságosan megüljék a képviselőség ezüst menyegzőjét. Minden pártból jelentek meg, összesen talán csak hárman hiányzottak. A parlament válságos helyzete az összejövetel hangulatain nem látszott meg, sőt a felköszöntőkben a nagyrabecsülésnek rokonszenves hangja nyilatkozott.

A lakomán ott voltak: *Apponyi* Albert gróf, *Beöthy* Algernon, *Bittó* István, *Berchtold* Artur dr., *Csávolszky* Lajos, *Degenfeld* Lajos gróf, *Eötvös* Károly, *Gullner* Gyula, *Horánszky* Nándor, *Kubinyi* Árpád, *Matuska* Péter, *Radocza* János, *Szaplonczay* Miklós, *Szilágyi* Dezső, *Szentpály* Jenő, *Kardos* Kálmán és *Vargics* Imre, azonkivül a parlament számos tagja. — Az első felköszöntőt *Horánszky* Nándor mondta, üdvözölvén a régi bajtársakat, különösen Bittó Istvánt, a volt miniszterelnököt és Szilágyi Dezsőt, a Ház elnökét, kik a múltnak és jelennek összetartó kapcsai. A magasabb czél, a mely szem előtt lebeg, — mondá, — az ország jövője, a mely együttműködést kíván. S ebből a szempontból hasonlította össze a múltat, melyet Bittó képvisel, a jelennel, Szilágyi Dezsővel. *Matuska* Péter utána a lezajlott huszonöt év eseményeiről emlékezett meg, örömét nyilvánítván, hogy ma összejöttek politikai pályafutásuk első lépésének emlékét ünnepelni. *Szilágyi* Dezső azokat az elemeket éltette, melyeknek hivatása a közállapotokat egészségesen fejleszteni és Magyarország közjogi állását megvédelmezni. *Apponyi* Albert gróf válaszolt Szilágyi szavaira. A fődolog, — mondá, — hogy ne a múlt félreértéseiben, hanem a jelenben és a jövőben létrejövő egyetértésben keressük a Szilágyi szavainak igazságait. Szükséges az összes elemeknek közreműködése az ország jövője érdekében. Az együttműködés, a mely a múltban közte és Szilágyi,

~~2334. Zichy Mihály:~~

2334. A kisértetek órája.

La hol ↑kápolnával,

A festmény holdtól megvilágitott temetőt ábrázol ↑keresztekkel és kőfallal ~~és a háttérben kápolnával. Benne~~ a sirok megnyilnak, a csontvázak és a nem régen eltemetett holtak ~~kikelnek. A feltámadottak~~ földi alakjuk és ruházatuk még meg van. ↑A feltámadottak közül balról ~~egy fiatal~~ leány áldogál magánosan és halotti ruházatban; közelében ~~egy~~ fiatal nő talált kedvesére; középütt ~~egy~~ anya szoritja gyermekét magához; jobbról pedig ~~egy~~ irigy ember csontváza szoritja le ellenfele sirjának fedelét, nehogy ~~a benne lévő~~ kikelhessen, mig a nagyratörő a közelében lévő szoborra ~~a~~ kuszott fel, hogy fölényét éreztesse a többiekkel. Jelzése alól balra vörös betükkel: „Zichy 1880“.

↑ kikelnek.

Vászon, méretei 350: 500 cm.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 10000 Kán Zichy Mihálytól.

7521-903.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1880. 39 sz.

Zichy Mihály e napokban tér haza Olaszországból, hol tanitványával, miss Mary-val hosszabb körutat tesz. A művész Somogymegye Zala falujában telepedik le, s elfoglalja a testvére: Zichy Antal által számára ott épitett szép tágas műtermet. Ott legelőször is a „*Béke áldásai*“ czimű nagy festményét fejezi be, mely a «Démon harczá»-nak ellendarabját fogja képezni. Ugyszintén befejezi az illusztrácziókat gr. Zichy Géza költői beszélyéhez. Később Oroszországba utazik s a Kaukázusban meglátogatja Lermontoff sirját. Ez utazás alatt a művész tanulmányokat tesz a hirneves orosz költő összes műveinek illusztrálásához, melyért egy szentpétervári kiadó negyvenezer franknyi tiszteletdijat ajánlott neki.

Eichy Mihály

ver). Jelezve (Bezeichnet): a) „Wigand — Maneuvre
n Neapel den 2. Juli 1836." — b) „Wigand — Revie

5×21 cm.

(Bezeichnet): „Wigand — Maneuvre auf der Schmelz

E (Ansicht der Karlskirche in Wien). Jelezve (Bez.):

cm.

Laxenburg).

haert (1614—1654) után régi másolat (alte Kopie nach).

Vászon (Leinwand). 62×48 cm.

Wilkie, Sir Dávid (1785—1841).

651. A LEVÉL (Der Brief).
Vászon (Leinwand). 51×61 cm.

Wigand, Balthasar (1771—1846).

652. Két darab: HADGYAKORLAT (Manö
auf dem Glacis vor S. M. dem König vo
auf dem Glacis den 27. August 1829."
Vizfestmények (Aquarelle). 15×22 és 1

Wigand, Balthasar (1771—1846).

653. HADGYAKORLAT (Manöver). Jelezve
den 22. September 1834."

Wigand, Balthasar (1771—1846).

654. A BÉCSI KARLSKIRCHE LÁTKÉP
„Die Karls Kirche Wigand."
Vizfestmény (Aquarell). Ovális. 10×13

Wigand, Balthasar (?) (1771—1846).

655. A LAXENBURGI KASTÉLY (Schloss
Vizfestmény (Aquarell). 16×16 cm.

Willeborts, Thomas, másnéven (genannt) **Bosse**

656. POLYPHEMOS ÉS GALATHEA.
Vászon (Leinwand). 76×98 cm.

Winterhalter, Franz Xaver (?) (1806—1873).

657. NŐI ARCKÉP (Frauenbildnis).
Vászon (Leinwand). 48×38 cm.

1249. TRIPTICHON, faragott fa, Szent György alakjával. Bizanci stilus. — Tryptichon aus geschnitztem Holz mit der Figur des heiligen Georg. Bizantinisch.

1251. KAUKÁZUSI JELENETEK, Zichy Mihály rajzai nyomán készült kőnyomatokkal, Zichy sajátkezü levelével. 7 lap. XIX. sz. — Kaukasische Szenen, Steindrücke nach Zeichnungen von Michael Zichy. Mit eigenhändigem Brief des Meisters. 7 Tafeln. XIX. Jh.

1252. ÁLLÓ KARTUSÓRA, rézalapon szines csontberakással, aranyozott rokokó jellegü bronzveretekkel. Tetején párnán ülő kinai férfi. Francia, Louis Philippe. — Stutzuhr, kartuschenförmig, auf Kupferplatte mit farbiger Beineinlage, mit vergoldete Rokokobeschläge. Obenauf sitzender Chinese. Französisch, Louis Philippe.

1253. KÉT TRIPOSZOS VÁZA, alabástrom és aranyozott bronz. Francia, Louis XVI. stilus. — Zwei triposförmige Vasen, Alabaster und vergoldete Bronze. Französisch, Louis, XVI. Stil.

1254. ÁLLÓ ÓRA, alabástrom és aranyozott bronz. Jelezve: RETTICH IN WIEN. Bécs, empire. — Stutzuhr, Alabaster und vergoldete Bronze. Signiert: Rettich in Wien. Wien, Empire.

1255. ÁLLÓ ÓRA, négyszögü tokja, fekete alapon aranylakk diszitésü. Hollandia. — Stutzuhr, am schwarzem, viereckigem Gehäuse Goldlackdekor. Holländisch.

1256. ÁLLÓ ÓRA, faragott és aranyozott fa. Négyszöges antik oltáralak. Louis XVI. stilus. — Stutzuhr, geschnitzt und vergoldetes Holz, in Form eines viereckigen Altars. Louis XVI. Stil.

1257. KÉT DOMBORMŰ, faragott és aranyozott fakeretben. XIX. sz. k. — Zwei Relief, in geschnitztem, vergoldeten Holzrahmen. M. XIX. Jh.

1258. BAGOLY ALAKU EDÉNY, faragott fa. XIX. sz. — Gefäss in Form eines Uhu. Holzschnitzerei. XIX. Jh.

1259. KÉT TÜKRÖS FALIKAR, faragott és aranyozott fa, két karral. Barokk-kartussal. — Zwei Wandarme mit Spiegel, geschnitztes, vergoldetes Holz, zweiarmig. Barockkartusche.

1260. KÉT DARAB DISZVÁZA, faragott és aranyozott fa, barokkdiszitménnyel. Osztrák, XVIII. század. — Zwei Prunkvasen, mit geschnitzte, vergoldete Ornamente. Österreich, XVIII. Jh.

1261. KÉT FALITÜKÖR, faragott és aranyozott fa, porcellántartó konzolokkal. Barokkstilus. — Zwei Wandspiegeln, aus geschnitztem und vergoldetem Holz mit Konsolen. Barockstil.

1262. KÉT PILLÉRFEJ, kőfüzérrel, aranyozás nyomaival. XVIII. sz. — Zwei Pfeiler, mit Spuren von Vergoldung. XVIII. Jh.

1263. LAKKLÁDA, fekete alapon aranylakkdisszel. Hollandus. — Lackkästchen, auf schwarzem Fond Goldlackdekor. Holländisch.

1264. KIS FALI ÓRA, négyzetes fekete fatokban, bronzveretekkel. Bécs, empire. — Kleine Wanduhr, in viereckigem schwarzen Holzgehäuse, mit Bronze beschlagen. Wien, empire.

1265. KEREK SZELENCE, sárga lakk alapon szines női alakkal. Francia, XVIII. sz. v. — Runde Dose, auf gelbem Lackfond Figuren. Französisch, E. XVIII. Jh.

1266. MINIATÜRTÁJKÉP, romokkal, kerek aranyozott rézkeretben. Olasz, XVIII. sz. v. — Landschaft in Miniatürmalerei, mit Ruinen, in rundem vergoldeten Kupferrahmen. Italienisch, E. XVIII. Jh.

1267. HAT DARAB KÜLÖNFÉLE MINIATÜR, aranyozott rézkeretben. — Sechs verschiedene Miniatürbilder, in vergoldetem Kupferrahmen.

Ernst Múzeum aukcioi XLV (1930)

1233. SÉTABOT, nád, kétágu meisseni porcellán fogantyuval. XVIII. sz. — Spazierstock, Rohr, der Griff aus Meissener Porzellan. XVIII. Jh.

1234. SÉTAPÁLCA, nád, ezüst övvel és gombbal. XVIII—XIX. sz. — Spazierstock, Rohr, mit Silberring und Knopf. XVIII—XIX. Jh.

1235. BŐRLÁDIKA, vaknyomásu diszitéssel. Német, XVIII. sz. — Lederkassette mit Blindpresse. Deutsch, XVII. Jh.

1236. BŐR UTAZÓLÁDÁCSKA, teteje domboru, préselt bőrrel bevonva. Spanyol, XVII. sz. — Reisetasche, Leder. Spanisch, XVII. Jh.

1237. KIS FALIÓRA, faragott és aranyozott fából, rokokó diszitésekkel. XVIII. sz. — Kleine Wanduhr, aus geschnitztem und vergoldetem Holz. XVIII. Jh.

1238. DISZBOT, nád, trébelt Louis XVI. diszitésü ezüst gombbal. IH mesterjegy. Augsburg, XVIII. sz. — Zeremonienstab, Rohr, am Silberknopf Louis XVI. Dekor. IH Meisterzeichen. Augsburg, XVIII. Jh.

1239. SÉTABOT, nád, trébelt rokokó diszü ezüst gombbal. Nürnberg, XVIII. sz. — Spazierstock, Rohr, am Silberknopf getrieben Rokokodekor. Nürnberg, XVIII. Jh.

1240. DISZBOT, narvalagyar, faragott diszü szelencés elefántcsontgombbal. XVIII. sz. — Zeremonienstab, Narvalzahn, mit geschnitztem Elfenbeinknopf Dose. XVIII. Jh.

1241. GYERMEKSZOBROCSKA, szines viasz, fekete fatalapzaton. Spanyol, XVIII. sz. — Kleine Kinderbüste, farbige Wachsbossierung, auf schwarzem Holzsockel. Spanisch, XVIII. Jh.

1242. NAGY KRISTÓF, szinezett faszobor. Német, XVI. sz. — Der grosse Kristof, bemalte Holzfigur. Deutsch, XVI. Jh.

1243. NAGY KÉPKERET, feketefa, hullámos léctagozással. Holland. — Grosser Rahmen, schwarzes Holz, mit Wellenleisten. Holländisch.

1244. ANTIK GEMMÁK MÁSOLATÁNAK GYÜJTEMÉNYE, mahagóni faládában, nyomtatott egykoru leltárral. XVIII. sz. v. — Sammlung alter Gemmenabgüsse, in Mahagonikassette, mit gleichzeitigem Katalog. XVIII. Jh.

1245. TÖVISKORONÁS KRISZTUS-SZOBROCSKA, faragott és szinezett fa, aranyozott rokokódiszü fülkében. Osztrák, XVIII. sz. — Chirtusfigur mit Dornenkrone, Holz geschnitzt und bemaltes Holz, in vergoldeter Nische mit Rokokodekor. Österreich, XVIII. Jh.
Illusztr. XXV. tábl.

1246. NYEREG, LÓSZERSZÁM ÉS KENGYEL, arabeszkes diszü, részben aranyozott, ezüst veretel, gazdag ékkődisszel, boglárokkal és a nyergen arany-ezüst himzésü barnáspiros bársonyboritással. Magyar, XVII. sz. v. — Sattel und Pferdegeschirr, Silber, teilweise vergoldet, mit Arabeskendekor, Schmucksteine, Bockeln und am Sattel braun-roter Samt mit Gold- und Silberstickerei. Ungarisch, E. XVII. Jh.

1247. NŐI MELLKÉP, ovális, aranyozott rézkeretben. Osztrák, Bidermeyer. — Damenbildnis, in ovalem vergoldeten Kupferrahmen. Österreich, Biedermeier.

1248. KRISZTUS OSTOROZTATÁSA, három kis elefántcsont alak, fekete fatalapzaton. Német, XVIII. sz. e. — Die Geiselung Christi, drei kleine Elfenbeinfiguren, auf schwarzen Holzsockel. Deutsch, Anf. XVIII. Jh.

VIII. KÜLÖNFÉLE. — VERSCHIEDENES.

1151—1300.

1151. KÜLÖNFÉLE METSZETEK ÉS KOTTÁK. XVIII—XIX. sz. — Verschiedene Stiche und Noten. XVIII—XIX. Jh.

1152. II. FERENC ÉS KÁROLY FŐHERCEG MELLSZOBRA, alabástrom, négyzetes tagozott alabástrom talapzaton. Osztrák, XIX. sz. e. — Franz II. und Erzherzog Karl, Alabasterbüsten, auf profieliertem Sockel. Österreich, A. XIX. Jh.

1153. A MEGKÖVEZETT, fehér márványszobor, hosszukás négyszögü márványtalapzaton. Jelezve: A. Falguière. Francia, XIX. sz. — Der Gesteinigte, weisse Marmorfigur. Französisch, XIX. Jh. Illusztr. XXXII. tábl.

1155. ZICHY MIHÁLY (1827—1906) RAJZTOKJA, melyben rajzait tartotta, tetején M. Z. monogrammal, benne 3 darab cári menükártya 1857, 1859 és 1869-ből. — Zeichenmappe, aus dem Nachlass Michael Zichy's, am Deckel M. Z. Monogramm, darinnen 3 Menükarten aus den Jahren 1857, 1859 und 1869.

1156. BIZÁNCI KETTŐS KERESZT, puszpángfafaragvány, filigrándiszü aranyozott ezüst foglalatban. Krisztus életéből vett jelenetekkel. Álló üvegszekrényben. Áthoshegy, XVIII. sz. — Bizantinisches Doppelkreuz, Buchsbaumholzschnitzerei, in vergoldeter Silberfiligranfassung. Mit Szenen aus dem Leben Jesu. In Glaskasten. Berg Athos, XVIII. Jh.

1157. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, faragott és részben aranyozott fa, szárán egyptomi nőalak. Empire. — Zwei Armleuchter, geschnitzt und teilweise vergoldet, mit egyptischen Frauenfiguren. Empire.

1158. ÁLLÓ ÓRA, egyptomi pyramis idomu, zöldre festett és részben aranyozott fa. Empire. — Stutzuhr, in Form einer egyptischen Pyramide, aus Holz, grün gestrichen, teilweise vergoldet. Empire.

1159. PIPA, tajték, ékköves ezüstkupakkal, oldalán vaddisznóvadászat domborműben, alján Ámor. Magyar, XIX. sz. e. — Pfeife, Meerschaum, Silberkapsel mit Schmucksteinen belegt, mit Wildschweinjagd in Relief und Amor. Ungarisch, A. XIX. Jh.

1160. SZENTKÉP, üveghátlap festés, ovális, faragott és aranyozott barokdiszü fakeretben. Osztrák, XVIII. sz. — Heiligenbild, Hintergrundmalerei. Österreich, XVIII. Jh.

1161. KIS VÁZA, sárgás kő (Agalmatolith)) kinai felirattal. Kina. — Kleine Vase, gelblicher Stein (Agalmatolith) mit chinesischer Inschrift. China.

1162. HÁROM EGYMÁSBAJÁRÓ DOBOZ, vörös és fekete lakk, ovális alak. Kina. — Drei ineinandergehende Dosen, oval, roter und schwarzer Lack. China.

1163. NÉGY TÁLCA, ovális, az előbbihez hasonló disszel. Kina. — Vier Tassen, oval, mit ähnlichem Dekor wie Nr. 1162. China.

1164. CSAT, zöldes jade, S-alaku sárkányfejben végződik. Kina. — Schliesse, grünlicher Jade, mit Drachenkopf. China.

1165. CSAT, sárga jade, sima ovális lappal. Kina. — Schliesse, gelber Jade, oval, glatt. China.

Ernst Múzeum aukciói
38-ik. Pest 1928.

1140. KANDALLÓKÉSZLET, álló óra és két girandol, részben aranyozott bronz, sárga márványtalapzaton. Az óra oroszlántól vont diadalkocsit ábrázol amorettel. Francia, XIX. sz. — Kamingarnitur, eine Stutzuhr und zwei Girandolen, Bronze, teilweise vergoldet, auf gelbem Marmorsockel. Die Uhr in Form eines Triumphwagens mit Amorett von einem Löwen gezogen. Französisch, XIX. Jh.

1141. KANDALLÓKÉSZLET, álló óra, két kandeláberrel, bronzozott cinköntvény, allegorikus nőalakokkal. Osztrák, XIX. sz. — Kamingarnitur, eine Stutzuhr mit zwei Kandelaber, Zinkguss bronziert, mit allegorischen Frauenfiguren. Österreich, XIX. Jh.

1142. PUSKACSŐ ÉS ZÁVÁRZAT, acél, arany tausirozással és maratott diszitéssel. Jelezve: J. Maschek in Wien, XIX. sz. — Gewehrlauf und Schloss, Stahl, mit Goldtauschierung und geätztem Dekor. Signiert: J. Maschek in Wien. XIX. Jh.

1143. PÉNZESLÁDA, vas és sárgaréz, áttört disszel, háromnyelvü zárral. Tetején családi cimer. XIX. sz. — Geldkasette, Eisen und Messing, mit durchbrochenem Dekor. Oben Familienwappen. XIX. Jh.

1144. KÉREGETŐ KOLDUS, öntött bronz. Jelezve: H. Van Wyk. Hollandia, modern. — Bettler, Bronzfigur. Holländisch, modern.

1145. TEMPLOMBA MENŐ ANYA LEÁNYÁVAL, öntött bronz. Jelezve: *R. Rulle. A. Son Milles.* Belga, modern. — Mutter mit Mädchen beim Kirchengang. Bronzegruppe. Belgien, modern.

1146. HOLLAND TIPUSOK (Holländische Typen). PARASZTEMBER FEJE SAPKÁVAL, öntött bronz és PARASZTASSZONY FEJE, öntött bronz. H. Van Wyk műve. Hollandia, modern. — Kopf eines Bauern und Kopf einer Bäuerin, Bronze. Holländisch, modern.

1147. BÁNYAMUNKÁS FEJE, öntött bronz és MUNKÁSEMBER FEJE, öntött bronz. H. Van Wyk műve. Hollandia, modern. — Kopf eines Bergmannes und Kopf eines Arbeiters, Bronze. Holländisch, modern.

1148. ÖREG ASSZONY FEJE, öntött bronz és GYERMEKFEJ, öntött bronz. H. Van Wyk műve. Hollandia, modern. — Kopf einer alten Frau und Kinderkopf, Bronze. Holländisch, modern.

festői előadás mikéntjét pedig a fotográfiai hűség szinórmértékjéhez mérte. Így nem is csodálatos, hogy ugyanakkor, midőn Courbet-t lekicsinyelte és az említetteket ledorongolta, feltünően meleg, méltányló szavakat talált Benczúr Gyula művészetére.

Madarásztól az út Zichy Mihályhoz vezet, az érett, kevéssé megkésett romantikától annak késői, dekadens formájáig, melylyel egy szerencsétlen, nagyszabású egyéniség ajándékozta meg a magyar művészetet. Zichy Mihály (1827 – 1906) sorsa még hazai viszonylatban is, hol pedig nem hiányoznak a legfurcsább torzulatok, vadhajtások és hirtelen letörések, szinte irreálisnak látszik. Nem egyedül életsora miatt: annak regényes változatosságánál sokkal különösebb az a viszony, melyben tehetsége és alkotásai állanak.

Festői útja sok rendkívüliséget mutatott. Tanulmányait, mint az szokás volt, Bécsben kezdette meg, hol csakhamar Waldmüller jobbkezévé vált, a bécsi mester maga mellé vette magán-iskolájába korrepetitornak. A hivatalos biedermeier-izlésszel szemben szabadabb, emberibb hangokat megütő Waldmüller jó hatással volt a fiatal Zichy fejlődésére. Az első zsánerképeket, melyek a bécsi festészet korbeli átlagmunkáinak szinvonalán mozogtak, csakhamar követte a Mentőcsolnak (1847, Budapest, Szépművészeti Múzeum), a művész bécsi korának legfontosabb alkotása. Géricault témája ez, huszonnyolc évvel a nagy francia mester tette után vagy Delacroixé, nyilván azoknak ismerete nélkül festve. Európai látószögből tekintve kétségtelenül elkésett munka. A viharos tengeren hányódó, csónakba szúfolt hajótörötték ábrázolásában ~~[illegible]~~ fellobog a romantikus pátosz. Zichy maga, kissé túlozva, „hallucinációnak" tartotta. Az egyes

alakok megjelenítése azonban még a biedermeier kikerekített és gondos előadásmódjára vall, semmi esetre sem éri el a Méduse tutajának féktelenül komor drámaiságát s széles, kontrasztos festőiségét vagy (Delacroix vásznának) a viharos tengeren alvó Krisztust mutató jelenetnek kirobbanó izgalmát. Saját környezetében azonban, a bécsi visszonylatokhoz képest új hangú, romantikus erejű alkotás. Feltűnik az a rendkívüli finomság és biztosság, mellyel a rajzos elemet kezeli. A kép legnagyobb értéke ebben, a remek rajzbeli kvalitásokban rejlik.

Rajztudása okozta vesztét. Ez tette lehetővé, hogy a figyelem ráterelődött s mint egy orosz nagyhercegnő házitanítója, Szentpétervárra került. Életének leghosszabb fejezetei Oroszországban játszódtak le. Az új környezetben mint házitanító a komornyikokkal egy sorban indult pályafutása, majd önérzete lázadozván felmondott s évekig fényképek retusálásából élt. Nemsokára ráterelődött a cár figyelme, udvari művésznek nevezte ki rendes havi fizetéssel. Az orosz állami élet, mely ortodoxiáját a bizánci uralomtól örökölte, nem tagadhatta meg őzét. Bizáncban az udvari költők eposzaikat megrendelésre írták, Zichyre hasonló sors várt: akvarellek és rajzok ezreiben kellett megörökítenie a cár és közvetlen környezetének életét, az udvari ünnepségeket, vadászatokat, ezredjubileumokat, koronázásokat és hadgyakorlatokat. Változatosságot jelentett, ha csak menükártyákat kellett rajzolnia vagy egy-egy legyezőt dekorálnia a cárnő és udvarhölgyei számára. Munkája a cs. és kir. udvari fényképész és a szempüles riportfotografus tevékenysége között imbolygott, azzal a különbséggel, hogy annál százszor szörnyübb robotot jelentett, a művésznek csaknem minden idejét lefoglalta. Megaláró foglalko-

zása annyira úrrá lett rajta, hogy mikor Angliába, az emberi méltóság honába átlátogatott, a nagyurak szórakozását leste, hercegi vadász-sorozatokat készített. A méltatlan ~~[illegible]~~ sorsot csak egy-két évnyi pihenés szakította meg, míg ideiglenesen Párisba költözött. Ott korának legjobb grafikusaival barátkozott, Doréval és Rops-szal, Madarász mintaképét, Gallait-t is meglátogatta. „Minden művészek közt ő az én ideálom." – írta. A szabadság évei nem tartottak soká. Orozzország kinyujtotta érte csontos karjait s ő a nagyúri élet kedvéért ment vissza a cári ünnepségek végeláthatatlan sorát rajzolni; haláláig.

Szabályos fejlődésről ily hihetetlen életkörülmények között nem lehetett szó s Zichy művészetében kezdő, bécsi korszakától eltekintve hiába is keresnők bárminemű fejlődés nyomait. Brilliáns rajztudása hamar kifejlődött s azután nem gazdagodott, nem mélyült. A napszámba készült, kétségbeesve rajzolt s unalmat lehellő udvari krónika-lapokon kívül, melyek ijesztő dokumentumai annak, hogy hova torzulhat a „hivatalos művészet," sokat és sokfélét alkotott, hatalmas vallásos kompozicióktól kezdve hirhedt erotikus jelenetekig. Ami formanyelvét illeti, a kép és rajz határai összemosódnak. A vásznon is rajzolt, illetve a rajzon is nem annyira a vonalak, mint a tónus és plaszticitás eszközeit vette igénybe. Képei és rajzai között csak méretbeli különbségek vannak. Tulajdonképpen mindent miniatűrszerűen látott s nagyobb alkotásait is, például az Orgiát (1875) (Budapest, Szépművészeti Múzeum) a miniatűrök technikájával festette meg. Sokasem volt kolorista, színkezelése fáradt, sőt olykor teljesen érthetetlen és megokolatlan, mint mikor az emberi test helyi, világítástól nem változtatott szinét sötétkéknek, vagy vörösesbarnának ~~[illegible]~~ festette. Kép és rajz csak egyben tér el egymástól: ~~[illegible]~~ a képek eszmei tartalomtól roskadoznak, míg rajzai szerencsére tárgyilag igénytelenebbek.

Nincs magyar festő, kinél a tárgy ol-

hatalmas, szinte kizárólagos szerepet játszana, mint Zichy Mihálynál. Művészete az eszme szolgálatában áll, sőt, csak azért van, hogy az eszmét kifejezze. Ez az eszme a liberalizmus legsajátabb tulajdona. Már gyermekkorában lelkes olvasója volt a francia felvilágosodási irodalomnak s hamar, feltétlenül meghódolt a liberalizmusnak, szerencsétlenségére annak legkevésbé időálló gondolatcsoportjai vonzották. A rabszolgamunkában görnyedő cári művészen hedonista érzések váltak úrrá. „Csak egyszer élünk" – ezt választotta jelszavul – „de okosan éljünk, hogy sokáig tartson, de ne tagadjunk meg magunktól sokat, hogy gyönyör legyen az élet." Csodálatos s egyben megható naivságra vall, hogy éppen ő, ki a cári abszolutizmus bűneit és alantasságát a saját bőrén érezte, nem ezen ütközött meg, hanem haragjának céltáblájául a római katholikus egyházat választotta. „A pápák bűnei" s egyéb fércmunkák emléke rajzik fel, ha vásznainak eszmei tartalmára gondolunk. A Messiás c. képe (1869, Debrecen, református kollégium) az egyházat illető közkeletű liberális nézeteknek (esztéklopediája): Krisztus elkergeti gőgös földi helytartóját s vele együtt a simóniában élő főpapokat, a bálványimádó, harácsoló barátokat és gonosz apácákat. Az Autodafé c. mű a vallási türelmetlenség áldozatainak mártíromságát mutatja, A novicius a fiatal, tettrekész szerzetes kételyeit választásának helyessége felől a gépiesen, közönyösen zsolozsmázó öreg rendtársak között, a Rombolás démonának diadala (Budapest, Szépművészeti Múzeum) pedig elmondhatatlanul zűrzavaros meséjével a háború szörnyűségeit mutatja be aktuális alakok, a pápa, a német császár és az orosz cár felléptével. Máskor elkalandozik a centrális témától, a bor hatalmát példázza sokalakos kompozici-

óban, a gyógybort élvező aggastyántól a családját brutalizáló részegesig ~~[illegible]~~ valamennyi fény- és árnyoldalat megcsillogtatja vagy ~~[illegible]~~ megjelenítő a szirént, ki esztelen költekezésével és hidegkegyetlenségével tönkreteszi az érte bomló férfiakat. A Zsidó mártírok megindító élőképben mutatja be a zsidóságot, melynek elpusztítására egyházi és világi hatalom, pap, nemes és katona összefogott. Élőképek ezek, hiszen Zichy, mint életrajzából kiderül, nagy sikereket aratott valóságos, szinpadi élőképek összeállításával, élőképek vagy ahogyan a maga korában nevezték, festett vezérkikkek. Öregkorában nagy képet akart festeni a magyar papság multjáról. „Minek nekünk az a római aggastyán," – írta ezzel kapcsolatban – „mikor ott áll Esztergom a mi primásunkkal?" A liberalizmus gondolatmenete a szláv államegyház ismeretén keresztül így vezette őt a nacionalizmus jellegzetesen századvégi formájához, őt ki büszkén vallotta, hogy „gondolatvilágom kozmopolita, de érzésem magyar."

Igényesebb műveit a liberalizmus propagandájának szánta, amiben megegyezett a jóval gyengébb kvalitású Kerescsaginnal, a háborúellenes propagandafestészet népszerű alakjával. Ennyi eszmei tartalmat, ennyi művészeten kívül álló, aktuális és gyorsan elöregedő szellemi terhet egyetlen piktúra sem bír el s Zichy maga is olykor keservesen kételkedett önnön művészvoltában. A nagy gondolatok szüntelen rajzása megakadályozta abban, hogy a művészet fejlődését egyáltalán tudomásul vegye. Párisban élt midőn Courbet nagy sikereit aratta s az impresszionisták sem voltak ismeretlenek. Ha itt-ott kikukkantott gondolatainak sötét tömlöcéből, elkedvetlenedve húzta vissza fejét. Mikor Erzsébet királyné Deák Ferenc ravatalánál c. állami megbízásból készült nagy vásznát (Budapest, M. Történelmi Arcképcsarnok)

festette, azt írta egyik hazai barátjának: „Most benne vagyok könyökig ebben a legpiszkosabb modorjába az isteni festészetnek, ebben a kárhozatos olajfestményben. Mérgemben úgy odavágom a piszkos ecsetemet és ni ni egy 1876-iki divatos impresszionista kép termett." Impresszionista kép nem lett a nagy reprezentatív vászonból, csak festménnyé nagyított rajz. Mindezek ellenére nem lehet megvádolni azzal, hogy korától elmaradt volna, hiszen a mentőcsolnak óta teljesen kikapcsolódott mindenfajta fejlődésből s légüres térbe emelkedve áldozott eszményeinek. Képei nem az előző generációhoz kapcsolódnak, semmiféle aktuális stílushoz nincsen közük, mint ahogy Zichy érett stílusára, el kell ismerni, kimutathatóan egy művész sem hatott.

Ott, ahol meg tud szabadulni a téma lidérenyomásától vagy másoktól megadott tárgyhoz igazodik, tehát rajzaiban és illusztrációiban, ott találja meg legegyénibb hangjait. Egyes lapok jobbak a sorozatos illusztrációknál, melyek Az ember tragédiájához, Fausthoz, Rusztaveli Tarieljéhez, Lermontov Démon c. verséhez készültek. Egy-egy intím mitologiai vagy történeti jelenet, egy-egy női aktrajz a legmaradandóbb alkotása. Százával készültek s a magyar grafika történetében mindenkor jelentősek maradnak. Zichy mint rajzoló teljességre törekedett. Nem osztotta azt a nézetet, hogy a rajz az elhagyás művészete. Szédítő technikai tudásával, virtuóz könnyedségével tárztalanul áll művészetünkben. A részletező, realisztikus rajzstílus regisztereit épp oly szuverén ismeretekkel kezelte, mint Doré vagy Rops, azzal a különbséggel hogy Doré szuggesztív ereje, vizionárius képessége, Rops könnyed romlottsága hiányzik belőle. Objektívebb náluknál, megmaradt a földön és nem is moralizál. Örök kár, hogy a szép női testek, fantasztikus kosztűmök s romantikus témák e nagy barátja nem az Ezeregyéjszakára bukkant, mikor illusztrálni

való műveket keresett. Még nagyobb kár, hogy rossz helyre került, gyatra munkakörben kapott el félelmetes tehetsége: a szomorú torzók között egyik legszomorúbb.

Folytatása
Than Mórnál

2

Zichy Mihály

Gentron

Zichy Mihály

Zichy Géza gróf: A
leányvári borzodzány
Zichy M. B rajzával.
Bp. 1881.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KIR

1908 évi 21 számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

br. F O R

a müemlé

Mult évi deczem

átiratára való hivatkozá

épitész nek budapesti utiszá

telettel visszaküldeni

~~2329. Zichy Mihály:~~ 1903

2329. A modern szirén.

Diszes szoba közepén ~~egy~~ ülő ~~mosolygó~~ vöröshajú demimonde, a ki mosolyog, kissé balra fordul és felemelt kezeiben gyöngyfüzéreket tart. Lábainál különféle értékpapirok, csecse-becsék és érmek alatt, ~~a már~~ tönkrement barna ifjú teteme hever. Jobbján kétségbeesett szerelmes borul a piros kerevetre; balján pedig térdre ereszkedett kopasz bankár kinálgatja a kezeiben lévő ~~bank~~ pénz-jegyeket. A háttérben balról a megfeledkezett házas embert kétségbeesett neje akarja a bal lépéstől visszatartani és az előtérben jobbról botjára támaszkodó beteges főúr közeledik, hogy hódolhasson a szerelemnek. Mögötte egy szánalomra méltó öreg férfi alakja bontakozik ki. Az ünnepelt ~~szirén~~ kivágott uszályos sárga selyem ruhát, hajéket, ékköves fülbevalókat, értékes övet, fehér harisnyát és papucsot visel.

Vászon, méretei 280: 297 cm.- A szirén-cyklus befejező része.
Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött(210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 20000 Kán Zichy Mihálytól.

7521-903

25

1903.

~~2333. Zichy Mihály:~~

2333. Daloló Szirén.

nő, aki térdelő, kissé balra fordul, de szembe néz.

~~A~~ Tengerből kiemelkedő szirten ~~kibontott rőt hajú Syrén térdel~~, jobbjával ~~a~~ sziklára támaszkodik, balkezét felemelve ~~tartja és énekel, hogy zátonyra csalja a hajósnépet~~. Lábai a czombtól kezdve pikkelyesek. Közelében csont, több borda és koponya hever. Jelzése alól jobbra: ZICHY.

Vászon, méretei 320: 150 cm.- A Syrén-cyklus első képe.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján Zichy Mihálytól 5000 Kán.

Rőt hája kibomlott,

904: IV. 28.

7521-903.

24

1903

Ülében fekszik. Ez utóbbi

~~2332. Zichy Mihály:~~

2332. Az áldozat.

Zátonyra jutott és tengerbe veszett fiatal halász, ki,

az előtérbeli szirten ~~ülő~~ ülő Szirén ~~bal~~ bal bajával sziklára támaszkodik, kissé jobbra fordul, fejét lehajtva és megelégedetten nézi ~~az~~ áldozatát. ~~fekvő, megholt halászt, ki zátonyra jutott és a tengerbe veszett~~. Az ifjú lágyékát kendő, kezeit és nyakát pedig háló veszi körül. A háttér ~~a tenger foglalja el, a mely a~~ borult égbolt sánal piros felhőit tükrözi vissza.

a víz

Vászon, méretei 219: 150 cm.- A Syren-cyklus második képe.
Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 5000 Kán Zichy Mihálytól.

904: IV. 28.

7521-903

-2334)

2331. Zichy Mihály:
Sz. Zalán 1872 október 15-én. † Szent-Péterváron 1906 február 28-án.

2331. Hulló csillagok.

~~Az ábrázolt~~ Női szépségek a kik közül azok, kiknek csillagzata vöröses fényben ragyog, egymást átkarolva emelkednek a magasba, azok pedig a kiknek csillagja halványuló kék, a világür mélységébe buknak le. Ez utóbbiak egyike alól látható és fejjel hanyatlik alá, mig másika jobbkezét előrenyujtva követi őt. Közülök kettő kontybatüzött és kettő kibontott hajat visel. Mindnyájan meztelenek és könnyű lepeljöket a szél lobogtatja. Az égbolton számos apró csillag ragyog. Jelzése alól jobbra: ZICHY 1879.

Vászon, méretei 400: 200 cm.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 12000 Kán Zichy Mihálytól.

902: IV. 28.

7521-903

III

720 (2335)
821 (83).

1903

2335. Zichy Mihály:

Sz. Zalán 1827 október 15-én. + Szent-Pétervárott 1906 február 28-án.

A bor hatalma.

⊥ hordó előtt egy

~~A bor hatását ábrázoló e képen~~ Középütt az emelvényre helyezett és ~~hordót látunk~~ fürtös szőlőgalyakkal ékesitett. ~~Előtte egy~~ elhizott szerzetes ül és üriti ki megelégedetten poharát; jobbral katonatiszt olvassa felköszöntőjét, mialatt a „CONCORDIA" felirásu lobogó alatt összeverődött társai koczintanak, egy apácza nyujt italt a szomjazó betegnek és ex kibontott szőke hajú leány osztogat ~~[illegible]~~ italt a feléje sereglőknek; ~~[illegible]~~ balrál ~~[illegible]~~ pedig a piros ruhát viselő gonosz szellem mutat ~~a részegen~~ a rakonczátlankodó felé, a kik gyujtogatnak, rabolnak, ~~[illegible]~~ gyilkolnak és ártatlan feleségeiket kinozzák. A barát ~~előtt~~ közelében kulacsot, palaczkokkal teli kosarat és ampulákat látunk. Jelzése az első lépcsőfokon jobbra: „ZICHY 1879".

Szines carton, méretei 150: 300 cm.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 6000 Kán Zichy Mihálytól.

Lrészegek

Kolozsvár

904: IV. 30.

1902

166

1903

~~2337. Zichy Mihály:~~

2337 A pusztitás diadala.

E festmény ~~azt~~ tárgya ~~je~~ az, hogy a legnagyobb eszmék is az érettök kiontott vérben és rombolásban vernek gyökeret az emberiség boldogitására. Jobbról a római katholikus vallás feje, mint a vak fanatizmus és türelmetlenség jelképezője, trónol az Isten igéjeért megölt áldozatok koponyái fölött, mig az elfelejtett feszület szent jellegét veszitve hever a koponyák felett. Mögötte a felhőkből ~~közül~~ a Megváltó fényes alakja bontakozik ki, minek láttára a bibornok államtitkár mérsékletre inti a csalhatatlanságban élő egyházi fejedelmet, ki felemelt balkezében kulcsot tart. Balról II. Sándor czár tűzi ki az ~~ott~~ ott hodox hitvallás kettős keresztjét, hogy seregeivel a rokon vallású népeket felszabaditsa, minek az előttünk lefolyó öldöklés az eredménye az Üdvözitő nevében. A háttérben a német fajok egyesülése és a német császárság megalapitása ~~jelképeztetik~~ a mint a saját és idegen vérű sebesültek felett áll Vilmos császár, a ki körül térdelve hódolnak a német fejedelmek és a ki pallosa hegyével legyőzött III. Napoleon tetemé~~re lép~~ érinti közelében a république rouge tehetetlen alakja és a commune áll gyujtó fáklyával kezében. Az előtérben a harczban elesettek ~~férjek~~ özvegyei vannak gyermekeikkel és a családi élet feldultságának ecseteléseképen ~~egy~~ ifjú férj rohan csabitója után, miközben nejét és gyermekét tiporja le. Mindezen csoportok fölött lebegnek a pusztitás géniuszának alakjai: a csábitó nő és a félig térdreereszkedett ~~diadal maskodó~~ vészes géniusz. Az égbolt ~~balról~~ részben borult. Jelzése alól jobbra: Zichy 1878.

Vászon, méretei 447: 550 cm.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 40000 Kán Zichy Mihálytól.

7521-903.

III

~~Sz. r. 1888.~~

Graf.

1886 ~~55~~ **Zichy Mihály.** — 1906. február

(Sz. Zalán 1827. október 15-én. ~~Jelenleg~~ Szt.-Pétervárott ~~működik~~.)

Allegoria.

A ~~középen~~ elpusztult épületromokon jain és égő zsarátnokok között ~~a tűz által elpusztított~~ Eperjes, Nagy-Károly és Toroczkó jelképes nő-alakjai űlnek. A középső ~~szembe néz és~~ átkarolva tartja szerencsétlen társnőit, kiknek egyike jobb vállára s másika kezeit tördelve, térdére borul. Fölöttük a vigasztaló Genius lebeg ~~a reájuk nézve, kezeit áldólag tartja~~. A háttérben lángoszlopok csapdosnak fel és sűrü füst gomolyog. Jelzése balra: »*Zichy Mihály 87.*«

Krétarajz, ~~papirra,~~ méretei 49·5 : 34·7 cm.

1889: VIII. 340. — 1890: VIII. 340. — 1891: III. 158. — 1892: III. 158. — 1893: III. 196. — 1894: III. 24. — 1895: III. 50. — 1896: III. 55. — 1897: III. 55. — 1898: III. 55.

~~Vétetett 1888-ban. — Magy. Képt. 478. — Ltsza 333.~~

Taki

— áldásra emelt kezekkel.

Közülök a szembe néz és

417

— 1900: III. 55. — 1901: III. 55. — 1903: III. 55. — 1904: III. 55. — 1905: III. 55.

— Magy. Képt. 478. — Uj lels. sz. 333. — Vétetett 1888. február havában 150 frton (300 Kan.). — ~~Szám~~ 1905. átv. jegyz. 239. — Száma az Orsz. Képtárban sz. n. 1886.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeum ban.

Mk. 478.
Ujl. 333

Vét 1888.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1882. 688. l.

A párisi magyar-egylet e hó 14-én este tiszteletbeli elnökének, *Zichy* Mihálynak születésnapja alkalmából társas vacsorát rendezett.

A tagok nagy számmal jelentek meg, az étlap egészen magyaros volt. *Cziriák* alelnök nagy tetszéssel fogadott felköszöntőben emlékezett meg Zichy Mihályról, ki az egylet körül oly nagy érdemeket szerzett. Az egylet táviratilag küldte meg üdvözletét Zichynek. *Bertha* Sándor a hazára emelt poharat, *Kunfy* József a Párisban annyira kedvelt magyar munkásokat éltette. Mondtak aztán felköszöntőket a franczia köztársaságra, Bertha Sándorra, a jelenlevő nőkre, stb. stb. A vacsora alatt Putnokinak régóta Párisban időző czigánybandája játszott. Fischer k. a. pedig zongorán népdalokat adott elő. Vacsora után tánczmulatságot rögtönöztek.

P2

(2)

Mária-téri Mária

1f

56. kép

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1882 6/l

A párisi magyar egylet a napokban tartotta meg évi *közgyülését*. A tagok nagy számmal jelentek meg, s elégedéssel hallgatták az előterjesztéseket, melyek gyarapodásról szólanak. A vagyon 1881 végén 38,000 frank volt. A leköszönt tisztviselőknek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak, ugyszintén Türr tábornoknak és gróf Károlyi Viktornak, kik egyenként száz frankot ajándékoztak az egyletnek. Azután a választás következett s elnök ismét *Zichy* Mihály lett, kihez üdvözlő táviratot is küldtek Tifliszbe; alelnök *Cziriák* Károly, titkár *Erőss* Samu, pénztárnok *Olasz* József.

Zichy Mihály

5 nuove.

Nemzeti Szalon 40 évés

pub. kiáll. kat. 1935 jan. 5

— febr. 6.

Falstaff (1874)
Fekvő nő (1867)
Nőrablás (1874
Uzsnás (1859)
} r.

Cimertartó mapa, virf.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1876. 316 l.

— **Zichy Mihály**, jeles magyar festő, a kormány felszólitására haza jött Párisból, hogy már most összegyüjtsön minden anyagot ama festményhez, mely a Deák ravatalánál a nemzet gyászában osztozó királyné emlékezetes tettét fogja megörökiteni. Zichy magával hozta a párisi magyar egylet részéről azt a szép bronz koszorut is, melyet Deák sirjára szántak. Maga Zichy mintázta ezt viaszból, és Barbedienne hires bronzöntődéjében készült. Ára ezer frankban volt kialkudva, de Barbedienne megtudván rendeltetését, 300 frankot visszaengedett, s ez összeget most az egylet az árvizkárosultak javára küldte el. A koszoru egy lapon fekszik, s feliratai ezek: „Deák emlékére“ — „A párisi magyar egylet“. Ki lesz állitva a szabadelvü kör helyiségeiben, s aztán Zichy, mint az egylet megbizottja, fogja

elvinni a sirkápolnába Deák koporsójára. Zichy pár napra Schönbrunnba, eshetőleg Ischlbe megy, hogy az emlék-rajz központját, a királyné arczképét lehető élethiven készithesse el.

[illegible] Baldacsi bárót [illegible]
meg. A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
s tizenegy [illegible] tagból áll.

Egyház és iskola.

— **Uj püspök.** Ő Felsége [illegible] [illegible]
[illegible] dr. Pohlovics György [illegible] [illegible] [illegible]
tanárt [illegible] [illegible].

— **Kautz Gyula** érdekes kollegiumot tartott [illegible]
félévben „a magyar politikai és [illegible] irodalom
történetéről. Szécheny[illegible] a jelen[illegible] [illegible]
[illegible] évek sajtó- és politikai viszonyait adja elő.

— **A király** a kolozsvári [illegible] javára
rendezett [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pénztárából.

[illegible] megi[illegible] a haláj
[illegible] a [illegible] [illegible]. A [illegible] [illegible]
[illegible]. A terrorisztus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Charlotte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1903

–2337

2336. Zichy Mihály:

Sz. Zalán 1827 október 15-én. † Szent Pétervárott 1906 február 28-án.

2336. Enyelgő faunok.

~~Vis~~

~~Vis~~ Két balra haladó ~~[illegible]~~ férfi ~~[illegible]~~ ~~az egyik bal hóna alatt füles diszedényt visz, egy-egy Bacchansnővel~~ fut a hátán. Ez utóbbiak közül az innenső hátrafordult és kinyujtott jobbkezében thyrsus-botot tart, mig a tulsó ~~emerre néz és~~ mosolyog va néz. Fejdiszök repkénylevél. † A háttért balról tenger foglalja el. Jelzése alól jobbra: „Zichy 1878".

Vászonra vont papiros, méretei 150: 121 cm.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. ~~jóváhagyott~~ (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 12000 Kán Zichy Mihálytól.

† hátaikon egy-egy Bacchansnővel.

† Az egyik faun bal hóna alatt füles diszedénytisczipel.

904: IV. 28.

7521-903

TK. 489.

489. Zichy Mihály.

Sz. Zalán 1827. október 15-én. † Szent-Pétervárott 1906. február 28-án.

Erzsébet királyné Deák Ferencz ravatalánál.

A Magyar Tudományos Akadémia oszlopos előcsarnokában felállított ravatalon, nyitott érczkoporsóban, fejjel balra fekszik a haza bölcse és az emelvény harmadik lépcsőfokán áll a gyászruhába öltözött királyné, ki a ravatalra fehér virágokból készült koszorút tesz, melynek aranyrojttal szegett két hosszú fehér szalagján a felirat ez: »ERZSÉBET KIRÁLYNÉ . . . DEÁK FERENCZNEK«. A halott fejénél Hungaria zokog, míg Erzsébet királyné feje fölé kiterjesztett szárnyú angyal tart csillagkoszorút, melynek sugarai őt és a megboldogultat világítják meg. A ravatal körül összesen tizenhat gyertya ég, két áldozati tűz lobog, az asztalkán feszület áll és a lépcsőkön koszoruk hevernek, a melyekből Budapest főváros, Fiume, József főherczeg, az amerikai magyarok és az országos képviselők nejeinek koszorúi válnak ki. Jelzése alól jobbra: »*Zichy Mihály 1877*«.

Vászon, méretei 451 : 352 cm. — Magy. Képt. 355. — Új lelt. sz. 246. — A Nemz. Múzeumtól az 1893. július 19-iki 26767. sz. leirat alapján 1893. szeptember 2-án vétetett át, mit 1893. szeptember 29-én a 44939. sz. leirat vett tudomásul (107/93. No 15.). — Az 1876. május 21-iki 720. eln. sz. leirat alapján megrendelés útján 8272·50 forinton szereztetett.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1878: VI. 13. — 1880: VI. 13. — 1881: VI. 13. — 1883: VI. 282. — 1884: VI. 229. — 1885: VI. 229. — 1886: VI. 229. — 1887: VI. 230. — 1888: VI. 230. — 1889: VI. 504. — 1890: VI. 264. — 1891: VI. 271. — 1892: VI. 271. — 1893: VI. 345.

A Tört. Képcsarnokban. 1894: X. 417.

II. 401

1264

Új. 246.
M. 355

Zichy Mihály ismeretlen levelei

Munkácsy

A Párizsban élő magyaroknak van egy egyesületük. A földalatti Vaugirard nevezetű állomásán kell leszállani, pár lépésnyire tetszetős új házat talál az ember: kórház van benne és hivatalos helyiségek. Ezekben a hivatalos helyiségekben hosszú órákat töltöttem az aranyásó izgalmai közepette. Munkácsy Mihály nagy és tragikus életének nyomait kerestem az egyesület régi könyveiben, csoportképein és egyéb emlékeiben És nem rossz helyre mentem kutatni. Munkácsy annakidején hosszú éveken át elnöke volt az egyesületnek. Vannak életének bizonyos momentumai, amelyeknek időrendjét a Párizsi Magyar Egyesület régi hivatalos írásai nélkül meg sem lehetne állapítani.

Vonzó és színes világ tárul a böngésző elé ezekből a régi dokumentumokból. A mult század második felében csupa érdekes magyar élt Párizsban. Egy részöket még a szabadságharc bukása sodorta oda, például Türr tábornokot, ezt a lázas és nyugtalan tehetséget, aki hosszú időn keresztül óriás csatornaépítések terveivel izgatta az egész világot, vagy Klapka Györgyöt, aki csendesen, elvonultan éldegélt Rue Guillaume Tell-beli lakásán, vagy éppen Nemeskéri Kiss Miklóst, a daliás ezredest, aki beleházasodott egy francia arisztokrata családba. Másokat karrierjük vitt ki, mint Munkácsyt, vagy a nevezetes Gruby doktort, a különc csodaorvost, aki csak külsőségeiben tetszett egy kicsit sarlatánnak, valójában elismert és jelentős elméleti kutatásokkal is foglalkozott. Aztán éldegéltek kint a névtelenek ezrei, akiket a rossz sors vetett ki küszködni az idegenek tengerébe. Ezeknek a hajdani magyaroknak egyesületi élete bontakozik ki a régi emlékekből.

A háború alatt, mikor az Egyesület működése szünetelt, sok minden elkallódott, de nem minden. Láttam például két mellszobrot. Ezek a háború alatt elvesztek, mostanában találták meg őket véletlenül a Rue Mazarin egy régi épületének dohos pincéjében. Egyik Munkácsy Mihályt ábrázolja, a másik Zichy Mihályt. Apró törések voltak a két szobron, ezeket Hiesz Géza magyar szobrász kijavította, s most mindkettő ott áll az Egyesület igazgatósági irodájában. A vezetők szíves készségéből be is tudom mutatni a két szobrot. A Zichy-szobor mintázója ismeretlen, a Munkácsy-szobrot Szirmay Antal Párizsban élő magyar szobrász mintázta 1893-ban. A talapzat elülső peremébe Munkácsy belekarcolta a nevét is.

De ha Munkácsy-adatokban sem szegény az Egyesületet, annál gazdagabb Zichy-adatokban. Régi levelezések, képek, miegymás: száz és száz adatát őrzik a híres magyar művész külföldi életének. Ő is hosszú éveken át elnöke volt a Párizsi Magyar Egyesületnek, még pedig az ügyekben részt vevő, valósággal dolgozó elnöke. Mikor elköltözött Párizsból, megválasztották örökös díszelnöknek, és ő haláláig nem szűnt meg sűrűn levelezni az otthagyott társasággal. Az utána következő elnökök. Bertha Sándor zeneszerző, majd Munkácsy, inkább reprezentáló feladatnak tekintették az elnökséget és az ügyek részletes vezetését ügyvezető alelnökeikre bízták, ezek azonban a távol élő Zichy Mihályhoz fordultak irányításért, még egészen jelentéktelennek tetsző dolgokban is. Zichy sűrűn írt, és hosszú leveleket.

Zichy Mihály

Ezek a levelek mindeddig ismeretlenek. De ha a nyilvánosság elé nem kerültek is, megvannak. A háború okozta rendetlenség közepette elhanyagoltan hányódtak, de egy Párizsban élő magyar, Szakos János nevű tekintélyes divatcég-tulajdonos, aki tetemes ideig vezetője volt az Egyesületnek, felismervén értéköket, összekereste őket a hányódó papír-szemétből és éppen akkor mentette meg valamennyit, mikor a szemétre kerültek volna már. Most féltékenyen őrzi őket, de kérésemre egyet-kettőt megmutatott. Jórészöket Zichy írta, más részöket Zichy kapta. Az alábbit például Munkácsy írta neki 1876-ban, a maga zseniálisan önkényes, ékezet-lenéző helyesírásával:

> Kedves Druszám! Ördög bujjék a bocskorodba, hogy épen most nem vagy ithon midőn bucsuzni jovünk. No hát Áldjon meg a jó Isten és hozzon arra mifelénk Chateau Colpach. Grand duché de Luxenbourg utolsó alomás, Arlon Ha jossz, irj egy pár nappal előbb, hogy ott várjon a kocsi. Most pedig még egyszer Isten aldjon meg. oszinte barátod Miska Dr Krishaber nem lévén itt, egy levélben arra kért, hogy hadjak nálad 50 frankot az ő nevére. A Magyar vizkárosultak javára. Szolgáltasd át rendeltetese helyere. Ha irsz, csak cimezd a levelet Chateau Colpach Grand duché de Luxembourg, hanem ha jössz, hát Arlonig veszel jegyet.

Sebtiben odavetett sorok ezek. Történetök nyilvánvaló: Munkácsy és Munkácsyné, mielőtt nyaralni mentek volna vidéki kastélyukba, búcsúlátogatásként felkeresték Zichy Mihályt a boulevard Haussmannon, ahol lakott, de nem találták otthon. Munkácsy tehát írt neki pár sort és mellékelt ötven frankot. Zichy a pénzt a levéllel együtt átküldte az Egyesületbe. A levél hátán rajta is van a szabályos iktatás: „139. szám A. Láttam! Seyfert Danó alelnök." A levélben szereplő Krishaber is magyar ember volt, akkor már neves orvos Párizsban. Munkácsy le is festette. A portré a „Mon ami" címet viseli.

Azoknak a leveleknek, amelyeket Zichy Mihály írt az Egyesületnek, főtémájuk mindig egy: pénzt szerezni és megvédeni a kizárólagosan magyar egyesület függetlenségét a k. u. k közösségtől. Mert, mint más fővárosokban, Párizsban is volt egyesületük az osztrák-magyar monarchia ott élő alattvalóinak. Ezeket természetesen a monarchia nagykövete irányította a kuliszák mögül és természetes, hogy ez a vezetés inkább kedvezett a birodalom szeretett cseh, lengyel és egyéb nemzetiségeinek, semmint a magyaroknak. Zichy Mihály pedig erősen magyar érzésű ember volt, leplezetlenül negyvennyolcas. Ez a magyarázata annak a lankadatlan hévnek, amelylyel a párizsi tisztán magyar egyesület dolgait sok ezer kilométerről is ápolta az osztrák-magyar egyesülettel szemben. A Szakos János-féle levélgyüjtemény egyes darabjainak például ilyen részletei vannak:

1876 február 8. Visontai Kovách Lászlóhoz.

„... A mi az én erőmből kitelt, azt megtettem

Ujság 1934. 34. szám

az Egylet erkölcsi felemelésére. Könyvtárunk jól felszerelve, lapokat kapunk, francia mestert tartunk. Anyagilag és a mennyit szerény szükségeink megkívánnak, biztositva vagyunk. A legnagyobb bajon kell most segíteni és ez az, hogy az Egyletnek egy külön állandó helyisége legyen és ebben tökéletesen, Nemzetünkhöz illő módon kifejlődhessék. Két, legfeljebb háromezer frankért évenkint, mentve lennénk, és én kitüzött célomat elértem volna, a mi az, hogy a Párisban művelődő, letelepedett, vagy csak ideig tartózkodó magyaroknak alkalmat nyujtsak nemcsak anyanyelvüket gyakorolhatni, de azt a francia nyelvvel együtt megtanulni. Könyvtárunk szellemi művelődésökre szolgál, a szükségben lévőket kölcsönnel fenntartani, lapjainkban a haza és sorsáról tudomást venni és így a magyar nemzetiséget az Egyletben fenntartani, és pár évi tartózkodás után Hazánkra nézve olly szükséges iparososztályból egy egész jó, lelkesült, művelt ivadékot visszaküldeni. Sok szomoru tapasztalatokon ment szegény Egylet keresztül, de most alapszabályaink biztositanak a belépő tagok becsületességéről. A czél jó, hazafias és hasznos és minden tekintetben megérdemli az Ország figyelmét. Itt segiteni kell. Kit mint és hol kell kérni, azt én kedves Laczim a te eszedre bizom. Okolicsányinak irtam, hogy figyelmeztesse Andrássyt, megtette-e, nem tudom. Mióta reméljük, hogy Apponyit elszállitják innen, és főképp mióta Rosthy Zsiga a követségnél van, reményeim nagyon növekedtek."

Apponyi alatt gróf Apponyi Sándor értendő, aki akkor osztrák-magyar diplomata volt Párizsban, s akivel nem igen tudták egymást megérteni. Ezt a levelet Zichy még Párizsból írta haza, s a levél azért van meg, mert Zichynek az volt a szokása, hogy nem restellt minden levelet a saját kezével még egyszer leírni, hogy a másolatot megtarthassa.

Magánál Ferenc Józsefnél is járt Zichy az Egylet érdekében. Mikor 1881-ben kiállítást rendezett Bécsben, jelentkezett a Burgban kihallgatásra. Április 4-én sikerült is az uralkodó elé jutnia azzal az ürüggyel, hogy megköszönje a hét évvel előbb kapott vaskoronarendet. Igazi szándékát nem akarta elmondani, mert félt, hogy akkor a magyarságra féltékeny kabinetiroda nem engedi Ferenc József elé. A kihallgatáson, mint ezt egy hosszú és érdekes levélben részletesen megírja az Egyesületnek, egyenesen félbeszakította az uralkodó szavait és segítséget kért a Párizsi Magyar Egyletnek. Ferenc József azt válaszolta, — mi egyebet válaszolhatott volna, — hogy „majd tanulmányozza a kérdést".

Bécsből Olaszországba utazott Zichy Mihály, de közben állandóan bombázta leveleivel mindazokat a közéleti nagyságokat, akiktől segítséget remélt Egyesülete számára. Május 4-iki kelettel a velencei Danieli-szállóból többek között ezeket írja Párizsba:

„Látva, milyen tetemes összeget gyüjtött (szégyen megvallani, közeli rokonom) gróf Zichy Edmund a bécsi iparműcsarnok és most legujabban a bécsi művészház megnagyobbitására (a párisi bankárok s a. t. mint Hirsch, Rothschild, Schnapper, Kohn, Spitzer s igy tovább 4—5—8000 forintokat irtak alá), én gróf urat ujra felszólitottam, nem volna-e kedve a mi menházunk felépitésére. „Zichyék menháza"... Milyen harsogó név. De bezzeg felszólitásom siker nélkül maradt. „Éljen a magyar király" nem fér össze az „Es lebe der Kaiser"-ral ezen uraknál. De mindazért nem nyugszunk ám. Addig firkálok, orditok, koldulok, hizelgek vagy fenyegetek, mig mégis elérjük végcélunkat."

Hiába agitált a lelkes művész, a párizsi magyar menházat mégsem tudta összehozni. Ehhez a világháborúnak kellett elkövetkezni és vele a drága áron vásárolt függetlenségnek. Most már van Magyar Ház Párizsban. Hajdan a közös diplomácia nem kedvezett neki. Szidja is őket Zichy Mihály mint a bokrot. Egy Szent-Pétervárról 1888 február 23-án kelt levelében ezt írja a párizsi magyaroknak:

„Sikerült-e nagyérdemü Elnökünknek (Munkácsynak) a párizsi magyarok Aristokratáit Egyletünkbe vonni? Ténylegesen a mi Egyletünk már ma a Magyar Konzulátus ügyeit végzi. Nem sok kellene hozzá, hogy ezt hivatalosan elismerjék és megerősitsék. Szégyen és gyalázat, hogy a diplomatikus pályán a magyarok oly gyéren vannak képviselve, és hogy e tekintetben mi magyarok a külföldön gyámoltalanul állunk. Több éveken át hallomásból, de személyes tapasztalásból a mult nyári utazásom alkalmával furcsa adatokat gyüjtöttem, melyeket kellő időben ki is tálalok ép olly forrón mint azt énnekem ki kellett kanalaznom."

Ha belemennék az idézetekbe, nem volna az egésznek se vége, se hossza. Szakos János gyüjteménye impozánsan nagy. Annyi levele van, hogy kiadva, vaskos kötetet tennének ki. Művésztörténeti szempontból éppen úgy, mint magyar történeti szempontból rendkívüli érték ez a gyüjtemény. Meg is kérdeztem tulajdonosát, mi a szándéka vele.

— Nem akarom, — felelte, — hogy ez a kincs nálam maradjon. Szeretném, ha méltó helyre kerülne, valamelyik hivatalos magyar gyüjteménybe.

Tudtommal üzleti lehetőségnek sem tekinti a leveleket. Ezekben a sorokban tehát egyszerűen átadom hivatalos köreinknek a hírt az eddig ismeretlen levelekről, amelyeknek vagy a Nemzeti Múzeumban, vagy a Szépművészeti Múzeumban van a helyük. S azt is lényegesnek tartom, hogy mennél hamarább nyilvánosság elé kerüljenek.

HARSÁNYI ZSOLT

A sziámi király Budapesten. Prajadhipok sziámi király feleségével, Rambajbarni királynéval augusztus 7-én éjszaka Budapestre érkezett. Fogadására a pályaudvaron megjelent Horthy Miklós kormányzó, feleségével

Zichy Mihály

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1884. 496. l.

A párisi magyar egylet jul. 6-án tartott rendes közgyülésén elhatározta, hogy az egylet huszéves évfordulóját ez év folyamában üli meg, minthogy első jegyzőkönyve 1864. augusztás 16-áról van keltezve. Az évfordulót ünnepélylyel fogja összekötni, melynek rendezésére bizottságot küldött ki, oly megbizással, hogy az egylet történetének e nevezetes napja is méltó legyen a jó hirre, melynek a párisi magyar egylet ünnepélyei Párisszerte örvendenek. Az egylet jelenlegi helyiségei rue St. Louis-en-l'Ile 14. sz. alatt vannak, mostani tisztviselői kara *Zichy* Mihály elnökből, *Bertha* Sándor alelnökből, *Bartos* Fülöp titkárból, *Kristófy* jegyzőből, *Dudás* pénztárosból, *Sebestha* háznagyból és *Tóth* ellenőrből áll.

Az egylet most adta ki jelentését a mult évről. Alaptőkéje 9724 frank volt, van ezenkivül 7500 frankra menő betegsegélyző alapja, melyből a munkára képtelen tagok is kapnak segélyt. Általában betegség esetére sok jó gondoskodást gyakorol az egyesület. B. Schindler Antal alapitványt tett az üdülő, de még munkára képtelen tagok segélyezésére. A mult évben történt adakozások közt van Zichy Mihályé is, 1300 ft. Az 1822 kötetből álló könyvtár fele tudományos, másik fele szépirodalmi, s 1295 kötet magyar. Tagja van az egyletnek: 23 tiszteleti, 2 alapitó, 24 pártoló, 151 rendes és 22 rendkivüli. A társulat évi mérlege 6426 frank, a segélyalap mérlege pedig 1499 frankot tüntet föl. A helyiségért 1500 frank évi bért fizetnek. Minden csütörtökön és vasárnap társas összejövetel van; gyakran rendeznek estélyeket, felolvasást és kirándulást. Az egylet buzgón munkálkodik, hogy a párisi magyaroknak javára legyen. Megérdemelné, hogy itthonról is minél nagyobb figyelemben részesüljön.

csuthi parasztokból kerülnek ki. Beutazzák a külföldet, hazajönnek ismeretekkel gazdagon, de olyanok is vannak, a kik külföldön találnak megbecsülést; a hires *Le Roy Louisnak föként-tésze* alcsuthi növendék, a derék *Bárányos*. A hirhedett méhész, *Parti* Károly, alcsuthi molnár fia, a méhészeti kiállitáson uj kaptárjával az első pályadijt nyerte el, s találmányával elhódította Dzirdzon elől a méhek birodalmát. Hirlapokba is ir, s úgy magyaráz mint egy professzor. De azért most is ott molnár az alcsuthi «Kis Svájcz» patakmalmán.

A templom és a könyvtár pompás kiállitásában csupa alcsuthi lakatosok, asztalosok remekeltek versenyt.

Hát a hires verekedők? a dobozi nemes urak? Azok most a legjobb aratói az uradalomnak. Ha némely évben rossz az aratás, József főherczeg gondol ki valami uj dolgot: csatornát huzat, tavat ásat, sziklákat hordat össze fiók alpesekké, a miken havasi növényeket honosit meg, ezt mind a nemesi karok (nem «és rendek» többé) hajtják végre. Igen jó munkások, és a mellett nagy a becsületük.

A hol nyolczvan év előtt az útutazónak még a rud mellé kötött lova sem volt biztos, most nyitott ajtó, ablak mellett alszik éjjel földesur és gazda.

A legutolsó hős a «regi gárdából» nehány éve halt meg. Persze Illaváról került haza. Rózsa Sándor bandájában volt nagy ember. Mikor haza szabadult az utolsó kapituláczió után, szétnézett: látta, hogy oda az ősi erkölcs! itt most minden ember dolgozik, rossz világ

11. Zichy Mihály.

(Sz. Zalán 1827. október 15-én. Jelenleg Sz.-Pétervárott működik.)

Krisztus levétele a keresztről. (Máté 27. r. 59—60.).

A Kálvária közepén áll a kereszt, melyről Arimathiai József, Nikodemus és egy szolga segítségével, a Megváltó tetemét veszi le. Jézust, ki ágyéka körül fehér kendővel van megkötve, József bal vállára vette; Nikodemus, ki lajtorján áll, jobb hóna alatt tartja az Üdvözítőt, mi alatt bal kezével a keresztbe kapaszkodik és a szolga a feszületen hajolt át, hogy a meghaltnak balkarját foghassa. Munkájokban a jobbról álló szent János segédkezik. Balra három Mária közül, a kibontott szőke hajú Magdolna, mindkét kezével Krisztus jobbja felé nyul és Jakab anyja, ki sárga kendőbe burkolózott, az elájult Madonnát karolja át. Körülöttük koponyák hevernek és jobbra a földön három szeg fekszik. Arimathiai József feje kopasz; haja, bajusza s körszakálla barna; ruhája sötétvörös. Nikodemus göndör haja, bajusza és szakálla ősz, köpenye sárgásbarna. A hosszú szőke hajú és beretvált arczú szent János öltözete zöld, palástja piros. Az ingre vetközött szolga pedig térdigérő nadrágot hord. Az égbolt felhős. Jelzése jobbról a kövön: »ZICHY, 1847.«

Vászon, méretei 330 : 273 cm.

1868: V. 22. — 1870: II. 3. — 1871: II. 3. — 1873: II. 3. — 1876: II. 54. — 1878: II. 54. — 1880: II. 54. — 1881: II. 54. — 1883: II. 14. — 1884: II. 14. — 1885: II. 14. — 1886: II. 14. — 1887: II. 58. — 1888: II. 58. — 1889: II. 74. — 1890: II. 74. — 1891: I. 50. — 1892: I. 50. — 1893: I. 55. — 1894: I. 11. — 1895: I. 11. — 1896: I. 11. — 1897: I. 11. — 1898: I. 11.

A művész ajándéka 1851. — Magy. Képt. 52. — Lteza 45. —

L — 1900: I. 11. — 1901: I. 11. — 1903: I. 11. — 1904: I. 11. — 1905: I. 11.

— Magy. Képtár 52. — Uj lelt. sz. 45. — 1905. átv. jegyz. 55. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1707, és a leltárban 2719. — A művész ajándéka 1851 szeptember 3-án.

Kiállgesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

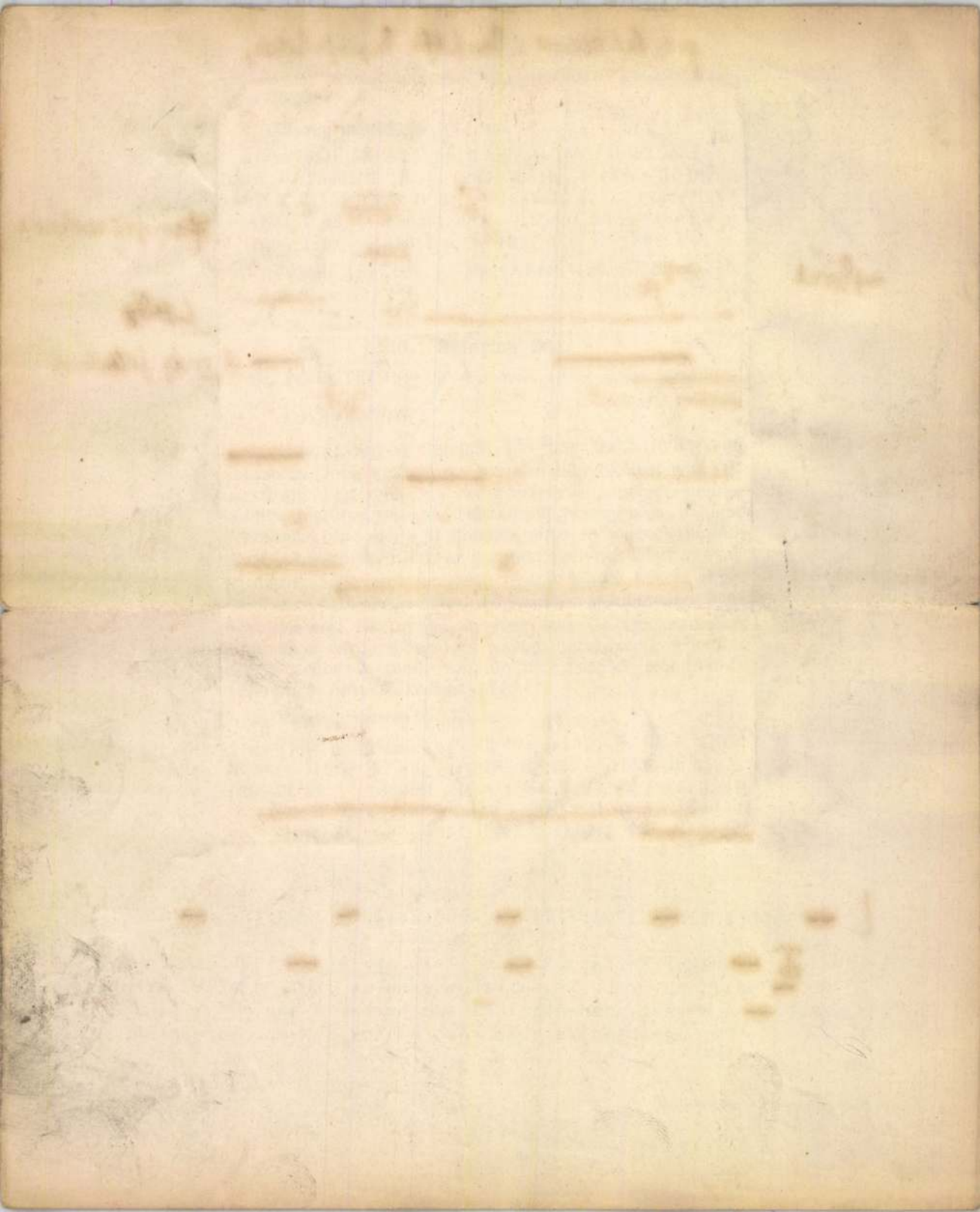

2744

37. Zichy Mihály.

(Sz. Zalán 1827. október 15-én. Jelenleg Szt.-Pétervárott működik.)

Az anya fájdalma.

A kép azt a fájdalmat ábrázolja, mely az anyán vesz erőt, mikor gyermekének koporsóját akarják zárni. A gyalulatlan koporsóban, fejjel a néző felé, fehér ruhába öltöztetett szőke hajú gyermek fekszik összekulcsolt kezekkel. Hátul öreg egyházfi áll, ki a koporsó fedelét akarja a tetemre borítani, miben a balról ülő kétségbeesett anya megakadályozza, kit siró leányka karolt át és vigasztal. A jajgató asszony fejét sárga kendővel kötötte be, ingének újja rövid, köténye kék és szoknyája szürke. A kis leány vörösbarna fűzös ruhát hord. Az ősz hajú, kopasz és beretvált arczú egyházfi pedig szűk fekete kabátot és köpenyt visel. Balról a nyoszolya fölötti feszület köti le figyelmünket, mely alatt Mária imádkozik összetett kezekkel. A falon fakeretű kép lóg, mely a Madonnát tünteti föl jobb karján a gyermek Jézussal. Jelzése jobbról a koporsón: »*Zichy M. 846.*«

202

Vászon, méretei 116 : 104 cm.

1868: V. 21. — 1870: II. 2. — 1871: II. 2. — 1873: II. 2. — 1876: II. 56. — 1878: II. 56. — 1880: II. 56. — 1881: II. 56. — 1883: II. 13. — 1884: II. 13. — 1885: II. 13. — 1886: II. 13. — 1887: II. 60. — 1888: II. 60. — 1889: II. 76. — 1890: II. 76. — 1891: I. 77. — 1892: I. 77. — 1893: I. 81. — 1894: I. 37. — 1895: I. 37. — 1896: I. 37. — 1897: I. 37. — 1898: I. 37.

~~A pesti műegylet ajándéka 1846. — Magy. Képt. 18. — Ltsza 30.~~

— 1900: I. 37. — 1901: I. 37. — 1903: I. 37. — 1904: I. 37. — 1905: I. 37.

— Magy. Képtár 18. — Uj lelt. sz. 30. — 1905. átv. jegyz. 81. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1732. és a leltárban 2744. — A Pesti Müegylet ajándéka 1846-ban.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk. 18.
Ujl 30

Pesti müglet aj. 1846...

81

Zichy Mihály, festő

8/a. Emlékérem./Zichy Mihály éremterve a szegedi árvízkárosultakért/. Előlap: MERCI A LA FRANCE. Hátlap: SZ. KIRÁLYI SZEGED VÁROSA. Egy név: GOUZIEN ARMAND. 1879. JUNIUS 7. EMLÉKÉUL. 40 mm. 157.old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged. 1969 Szegedi Nyomda

2744

30

37. Zichy Mihály

(Sz. Zalán 1827. október 15. én. Jelenleg Szt. Pétervárott működik).

Az anya fájdalma.

A kép azon fájdalmat ábrázolja, mely az anyán vesz erőt, mikor gyermekének koporsóját le akarják zárni. A gyalulatlan koporsóban fejjel a néző felé szőke hajú gyermek fekszik összekulcsolt kezekkel. Hátul öreg egyházi áll és a koporsó fedélét, a karja a tetemre boritani, miben a balról ülő kétségbeesett anya megakadályozza, kit siró leányka karolt át és vigasztal. Az jajgató asszony feje sárga kendővel van bekötve, ingének ujja rövid, köténye kék s szokunyája szürke; a kis leány vörösbarna fűzős ruhát hord s az ősz hajú, kopasz és beretvált arczú egyházfi pedig szűk fekete kabátot és köpenyt visel. Balra a nyoszolya fölött feszület köti le figyelmünket, mely alatt Mária imádkozik öfnetett kezekkel s a falon fakeretű kép lóg, mely a Madonnát tűnteti föl jobb karján a gyermek Jezussal. Jelvése jobbra a koporsón: Zichy M. 846.

Vászon, méretei 116:104 c/m.

A pesti műegyletaj. 1846-ban.

M. kept. 18.

Ny sza 30.

I : 37.

I : 77.

= fehér ruhába öltöztetett

161

~~2329~~

2328. Zichy Mihály:

Sz. Zalán 1827 október 15-én. † Szent Péterváron 1906 február 28-án.

2328 Mentőcsolnak.

~~Az előtérben~~ A hullámzó tengeren (előterében) egy csolnak hánykolódik, a melyben férfiak és nők találtak menedéket és a melybe még egy hajós kapaszkodik, ki jobbkezét felemelte és reménykedve tekint a hit jelvényére. A sajka közepén ~~egy~~ agg szerzetes áll baljában keresztvégű botot tartva és jobbjával kezet fogva a reá támaszkodó ősz szakállú törökkel; balról két férfi szemléli megrémülve a háttérben felboruló vitorlást; jobbról pedig ~~egy~~ fájós lábú menekült didereg köpenyébe burkolózva és mit sem törődve a kapaszkodóval. Az asszonyok közül az öreg anyóka összekulcsolt kezekkel hallgatja a szerzetest, a fiatalnő ~~asszony~~ az ölében fekvő szőke férfit ápolja és az anya gyermekét szoritja magához, ~~a ki örömmel néz a keresztre.~~ Az égboltot sürü felhők boritják. Jelzése alól balra: M. Zichy 1847.

Vászon, méretei 135: 190 cm.

Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 5000 Kán Zichy Mihálytól.

904: IV. 28.

7521-903

2719 45

11. Zichy Mihály.

(Sz. Zalán 1827. október 15-én. Jelenleg Sz. Péterváros működik.)

Krisztus levétele a kereszt[ről]. (Máté 27. r. 59–60.).

A Kálvária közepén áll a kereszt, melyről arimathiai József Nikodemus és egy szolga segítségével a Megváltó tetemét veszi le. Jézus, ki lágyéka körül fehér kendővel van megkötve, József bal vállán tartja, Nikodemus pedig jobb (hóna alatt fogja s másik kezével a kereszt be kapaszkodik, melyen át a segéd kező szolga hajolt hogy a Megváltó balkarját foghassa. Munkájokban a jobbról álló szent János van segítségökre. Balra a három Mária van. Körülök a kibosztott szőke hajú Magdolna mind két kezével Krisztus jobbja felé nyúl; Jakab anyja pedig, ki sárga kendőbe (burkolózott, az elájult Madonnát karolta át. Körülöttük koponyák hevernek s jobbra a földön a három szeg fekszik. Arimathiai József feje kopasz; haja, bajusza s körszakálla barna; ruhája sötét vörös. Nikodemus haja, bajusza s szakálla ősz s köpenye sárgás barna. A hosszú szőke hajú s beretvált arcú szent János öltözete zöld s palaštja piros. Az ingrevetkőzött szolga pedig térdigérő nadrágot hord. Az égbolt felhős. Jelzése jobbra a kövön: ZICHY 1847. 4.

I ki lajtorján áll

~~[illegible]~~

⊥ gondor

Vászon, méretei

~~A művész ajándéka 1851. IX. 3.~~

~~M. kept. 52.~~

~~Lyszа 45.~~

~~I: 11~~

I: 50

109

2783

27. Zichy Mihály.

(Sz. Zalán 1827. október 15-én. Jelenleg Szt.-Pétervárott működik.)

Orgia.

~~Ez a kép a~~ III. Henrik franczia király udvarában ~~folyt orgiák egyikét mutatja.~~ Egy fehér terítővel letakart asztalnál nyolcz tagú társaság dőzsöl, a melynek egy ifjú pávát hoz a felemelt tálczán. Elől, a piros ruhát s térden fölül érő szürke harisnyát viselő főúr, kinek nyakában aranylánczon érem lóg, jobb lábával kilépve s baljával egy kivágott selyemruhába öltözött szőke nőt átkarolva énekel, mi közben szárnyas poharát emeli a magasba. Balról, a visszahajló czimbora közelében, egy férfi-ruhát öltött barna leány borul a vele mulatóra, ~~Jobbfelől~~ az asztal végén ülő és férfinek öltözött guitározó hölgyet, a mellette helyt foglalók hallgatják, a kiknek egyike jobb kezére könyököl és fejét támasztotta meg, másika ~~pedig~~ lábait keresztbe vetve az asztalnak dől, jobb kezével a pohár után nyul s balját a szék karfáján nyugtatja. Előttök az asztalon boros palaczkok és poharak vannak. ~~Balra~~ A földön egy részeg udvaroncz alszik, és valamivel idább egy agár fekszik, egy fekete kutya guggol. A díszes terem falán Psyche ~~van~~ nyugvó ~~helyzetben~~ ábrázolva, ~~a~~ fejét jobb kezével támasztja ~~meg~~ és ~~ő~~ nézi Amort, ki arczát kezeiben rejti el. Jelzése alól balra: »ZICHY 1875. PARIS.«

~~Pastell~~, cartonra festve, méretei 112 : 124 cm.

1890: VIII. 359. — 1891: II. 117. — 1892: II. 117. — 1893: II. 139. — 1894: II. 26. — 1895: II. 26. — 1896: II. 27. — 1897: II. 27. — 1898: II. 27.

~~Vétetett 1890-ben. — Magy. Képt. 501. — Ltsza 364.~~

— 1900: II. 27. — 1901: II. 27. — 1903: II. 27. — 1904: II. 27. — 1905: II. 27.

— Magy. Képtár 501. — Uj lelt. száma 364. — 1905. átv. jegyz. 141. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1791. és a leltárban 2783. — Vétetett 1890-ben.

Kifüggesztésére vonatkozo adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 501
Nyl. 364.

Vet 1889.

489. Zichy Mihály
Sz. Zalán 1827. oktober 15-én.

Vj lelt. 246.

Erzsébet királyné Deák Ferencz ravatalánál. Magy. Képt. 355.

Mk. 355
Vjl. 246

401

A magyar tudományos Akadémia oszlopos előcsarnokában felállitott ravatalon, nyitott érczkoporsóban, fejjel balra fekszik a haza bölcse és az emelvény harmadik lépcsőfokán áll a gyászruhába öltözött királyné, ki a ravatalra fehér virágokból készült koszorút tesz, melynek aranyrojttal szegett két hosszú fehér szalagján a felirat ez: ERZSÉBET KIRÁLYNÉ... DEÁK FERENCZNEK. A halott fejénél Hungária zokog, mig Erzsébet királyné feje fölé kiterjesztett szárnyú angyal csillagkoszorut tart, melynek sugarai őt és a megboldogultat világitják meg. A ravatal körül összesen tizenhat gyertya ég, két áldozati tüz lobog, az asztalkán feszület áll és a lépcsőkön koszorúk hevernek, a melyekből Budapest főváros, Fiume, József főherczeg, az amerikai magyarok és az országos képviselők nejeinek koszorúi válnak ki. Jelzése alól jobbra: Zichy Mihály 1877.

Vászon, méretei 451: 352 cm. — Magy. Képt. 355. — Vj lelt. sz. 246.
~~Festette: Zichy Mihály 1877-ben.~~
A Nemz. Muzeumtól az 1893. julius 19-iki 26767 sz. leirat alapján 1893: szeptember 2-án vétetett át, mit 1893. szeptember 29-én a 44939 sz. leirat vett tudomásul (107/93. No 15). — Megrendelés útján 8272·50 forton szerez-tetett 1877. ~~József Magy. Képt. 355.~~ augusztus

904: v. 3.

Kifüggeptésére vonatkozó adatok:
A Nemz. Muzeumban. 1878: VI. 13. — 1880: VI. 13. — 1881: VI. 13. — 1883: VI. 282. — 1884: VI. 229. — 1885: VI. 229. — 1886: VI. 229. — 1887: VI. 230. — 1888: VI. 230. — 1889: VI. 264. — 1890: VI. 264. — 1891: VI. 271. — 1892: VI. 271. — 1893: VI. 345.
A Tört. Kércsarnokban. 1894: X. 417.

Megrendelés
Vet 1876.

Zichy Mihály

Zichy Mihály egy szép festménye látható a somogymegyei Bükkösd szerény kis templomában. Mint a képen levő alájegyzés tanusitja, a kitünő művész 1862 ben festette. A templomnak Eperjessy kanizsai ügyvéd ajándékozta. A kép egy meghalt anyát ábrázol, ki két kis gyermeket hagy hátra s kit az angyal mennyekbe visz. Az anya visszatekint hátrahagyott gyermekeire s virágokat szór rájuk. A Bükkösdön járók el nem mulasztják a falu e nevezetességét megtekinteni.

Vas. Lap. 1882. 736. l

mellékeltek:
a.) Szabolcs megye müvészeti
emlékei (kefe 193 -2o3)
b.)eredeti kézirat.

VÁRMEGYEI SZOCIOGRÁFIÁK
KIADÓHIVATAL

Nagyságos

GENTHON ISTVÁN urnak,
a Müemlékek Országos Bizottságának
titkára,

B u d a p e s t.

IX. Hőgyes Endre-ucca lo.

Zichy Mihály

— *Zichy* Mihály orosz udvari festő hazánkfia, mult héten Sz.-Pétervárról Pestre érkezett.

Vas. Ujs. 1869.
538. l.

4560
34·80
10·80
2·90
5·40
10·40
1·50
31·00

11·10
8·20
2·90

2260
17·40
5·20

4360
38·40
5·20

2449·99
31
2480·99

Zichy Mihály

az 1847ik évi pesti műkiállitásona következő képeket állitotta ki:

1.) A mentő csónak.
2.) Életkép
3.) Az enyhítal.

Vahot Imre éles kritikával megrója azért hogy egyetlen hazai tárgyu képet sem festett és hogy a magyar történelmi festéssettel nem foglalkozik.

Pesti Divatlap. 1847. 923. 924 és 926. l.

Zichy Mihály

1846-ban Bécsben Waldmüller
vezetése mellett haladva mü-
veszet szép pályáján a legfé-
nyesebb ikerrel. A Th. Z (?)
egyik mintő referense így ír fetole
azon lap idei 43. számában:
(Következő képeket ismerteti
röviden
1. Bortul telkesült lovag, amit
a kehyhet magasra emeli.
2. Halálra sebesült haldokló
lovag, kinek egy barát szent
vacsorát nyujt. E kép a bécsi
mükiállitásra van szánva.
A cikk egyébként igen dicséri
Zichyt.

Heti szemle. Honderü. 1846.
I. 238. l.

Strobl Béla

szobrász

Zichy Mihály

Pallas Nagy Lexikona XVI. k. Bpest, 1897. 1150. l.

III

720 (2330).
821 (83)

1903

2330. Zichy Mihály:
Sz. Zalán 1827 október 15-én. † Szent Pétervárott 1906 február 28-án.

Autodafé.

⊥ E festményöt — ábrázol

égő máglyán szenvedő alakot ~~képez~~ ~~csoportot~~. Közülök egy ~~épült egy~~ ifjú szűz emelkedik ki széttárt karokkal, a nyakára akasztott táblán Hereticiszóval és jobb térdén szőke hajú társnőjének fejével, ki hanyatt fekszik és arczát kezeibe temette. Előtte ~~egy~~ kibontott hajú barna leány látható lelógó fejjel és kezekkel. Mögötte ~~egy~~ ⊥ öreg asszony van, mig ~~szenved összekuczorodva,~~ a czölöp mellett álló és jobbra fordul férfi ~~pedig~~ kezeivel oly mozdulatokat tesz, mintha a ~~füst közül~~ kiemelkedő gyászfátyolos feszületre ~~szorna átkot.~~ az barát ol benelne.

⊥ egy öfszekuczorodott

Szines carton, méretei 236: 146 cm.
Vétetett az 1902: IV. 10-én kötött (210-902) és 1903: II. 15-én 7521 sz.a. (155-903) jóváhagyott szerződés alapján 5000 Kán Zichy Mihálytól.

904: IV. 30.

165

1902

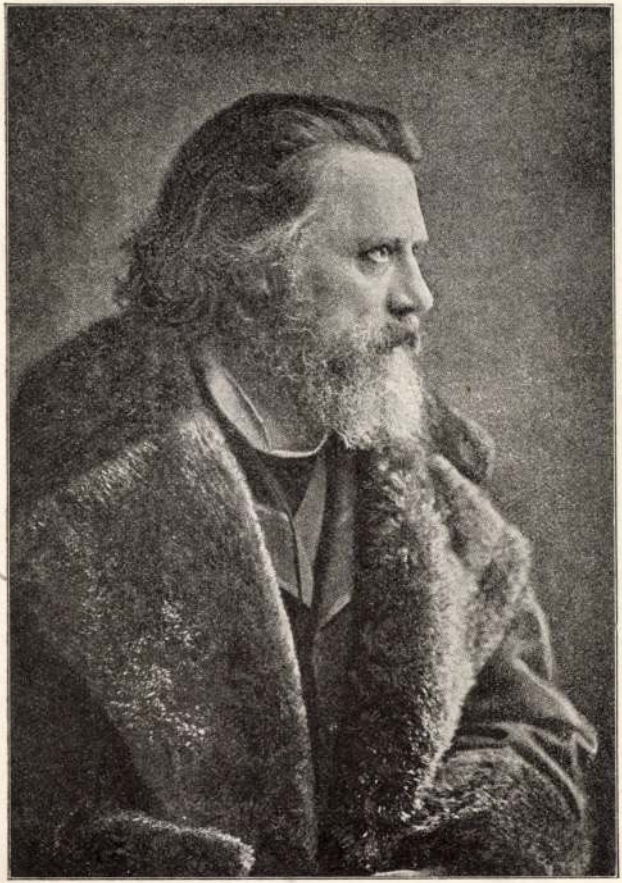

Zichy Mihály.

Berky Lili.

Zichy Mihály

Margittay Rikárd dr

Látogatás Zichy Mihály zalai kuriájában.

Őserő, 1938. IV. cf.

3-4. sz. 6-9. l.

A m. kir. vallás- és közokt
ügyszám alatt a keb. számv.
deletének másolata:

1927/28. évi kezelés. "Művés
adások. Rovat: 6. "Az 1881.
illeték: Kettő P 50 fillér.-

Utasitom,
épitésznek /Lakása: Budapest,
templomról készült rajzok át
a 78.882. számu kiadási csek

Zichy Mihály

lárd

Malonyai Dersö

Az akt. Bp. 1914 –

122 – 133. l.

Keppel

342. **Tányér,**

porcellán (Famille Rose) a mélyedésben, peonia szálak közt kakasok. Kina, XVIII. sz. — TELLER, Porzellan in den Farben der Famille rose. Im Fond zwischen Päonienzweigen Hähne. China, XVIII. Jahrh.

343. **Tányér,**

porcellán, zöldes alapon arannyal élénkített szines tájkép. Japán, XVIII. sz. — Lanna kath. 2626. — TELLER, Porzellan, mit goldgehöhter bunter Landschaft auf grünem Grund. Japan, XVIII. Jahrh.

344. **Tányér,**

porcellán, szines diszitéssel, csürlös szélsávval, a mélyedésben öt medailloiban virágok, illetve pillangók. Kina. — TELLER, Porzellan mit bunter Bemalung. Der Rand rautenförmig gemustert ; im Fond fünf Medaillons mit Blumen und Schmetterlinge. China.

345. **Tál,**

porcellán, rajta széles övben arannyal élénkitett szines peonia- és chrysanthemumszálak. Japán, XVIII. sz. — SCHÜSSEL, Porzellan mit goldgehöhter, bunter Bemalung : breiter Fries mit Päonien- und Chrysanthemumzweigen. Japan, XVIII. Jh.

346. **Tál,**

porcellán, felhajló, gerezdes peremmel. Középmedaillon körül sugarasan elhelyezett mezőkben kobalttal, mangánnal és arannyal festett virágdiszités. Japán, XVIII. sz. — SCHÜSSEL, Porzellan mit aufgebogenem, gerifftem Rand. Im Fond Rosette umgeben von radialen Feldern mit Blumendekor in Gold, Kobalt und Mangan. Japan, XVIII. Jahrh.

347. **Elefántcsontszobrocska :**

1762

Zichy

Gráf.

1762. ~~68.~~ »*Vége a komédiának.*« (XV. szin, 1. kép.)

Ádám, hogy daczoljon istennel és hogy hazuggá tegye, a mit álmában látott, öngyilkos akar lenni, de Éva hozzá lép s megvallja neki, hogy anyának érzi magát. A kiálló szirt ~~szélén~~ áll Ádám, ~~fürtjeit~~ haját a szél ~~elkapja~~, ~~Jobb kezével mutatni látszik~~, bálját ökölre szorította és fölfelé néz, ~~Jobbról~~ Éva siet feléje ~~karjait kitárva~~. ~~Hosszú~~ haja ki van bontva s testét, ép úgy, mint Ádámét, állati bőr fedi. A háttérben ~~sziklára borul~~ a kiterjesztett szárnyú Lucifer és ügyeli a daczolni akarót. Jelzése alól jobbra: »*Zichy.*«

~~Papiros, vászonra huzva,~~ méretei 73·5 : 48·5 cm.

1893: I. 112. — 1894: I. 68. — 1895: I. 68. — 1896: I. 68. — 1897: I. 68. — 1898: I. 68.

~~Lisza 403. ff.~~

768

-- Uj lelt. sz. 403 t). -- 1905. átvételi jegyzék 112.- Száma az Orsz. Képtár sz.njában 1762. -- Vétetett az 1902. julius 14-iki 30364 sz. leirat alapján 500 frton (1000 Kan).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-1900: I. 68. -- 1901: I. 68. -- 1903: I. 68. -- 1904: I. 68. -- 1905: I. 68.

28

112

Zichy Mihály

U 1109

Pesti Hirlap
1914. jan. 1.
(A Zichy-kiállitás
és a Nemzeti Szalon
téli tárlata.)

sszeg 16.352.17 "

Összesen: 35.987.66 P.

összege 24.542.00 P

álatok-

..... 4.336.00 " 28.878.00 "

Maradvány: 7.109.66 P.,

és a székesfehérvári folyó munkálatok

szolgál.

Mély tisztelettel

müszaki tanácsos.

Zichy Mihály

u. 2094

Pesti Hirlap

1916. okt. 29.

(2. síremlék.)

Strobl Alajostól

vegyes

j. 86

1 köt. 8ᵒ

Forgách

Ghymesi és gácsi gróf – József

Szalánczvár eredete és
nevezetesebb eseményei

——— vezőtől (latin eredeti után)

kiadják dédunokái: gróf Forgách Lánló és

Zichy Mihály

U. 2212
illusztrációi az alábbi
műben.

Pesti Hírlap
1917. jun. 17
(Jariel, a pár-
ducbőrös lovag.)

Összesen :
Ötszázhatvanegyolc
~~Harcszáztizenhét~~ peng

Budapest 1038 évi

20.

s útinapló.

w i c s István dr.

c.és j.felr.I.o.nemz.múzeumi őr

I.fiz.oszt.jell.

i őskeresztény bazilika feltárása és
a.

rzs.Bizottsága elnökének rendeletére.

e és a költségek ása	Összeg P	f	Jegyzet
t-Szombathely	3		Indulás délben
	11	--	13.15
Szhely-Bp.	11	--	Érk.este 21.10
	56		

Zichy Mihály

U. 1892

Vas. Ujs

1917-144. l

Zichy Mihály

Literatura. VI.
1931. 8. 4. ~~279~~ 277
280. l. (r. m.: Vikár Bélával, a magyar Mezzofantival, Ż. arcképével.)

zül, városközi viszonylatokban megközelithető
elyen 5 Pengö.

a vidéken készül a felvétel, az 5 Pengöhöz hozzá
ön még a kiszállási, ellátási költség, és ha több
apos utrol van szo, bizonyos napi dijj.
zen dijjak megszabása mindig az adott helyzettöl
ügg, mivel más elbirálás alá esik, ha egy eldu-
ott faluban fényképezünk, mely nehezen közelithető
eg, és más ha városon történik a felvételezés.

égegyszer kérve és várva szives beleeggyezésüket,
ogy elkészithetjük -e b. megrendelésüket, maradtunk

kiváló tisztelettel:

Zichy Mihály

Farkasaczés karikással, fenti rajza Arany János Szibinyáni Jankjához

Repr.

Siklóssy László A magyar sport ezer éve. I. k. Bp. 1927. 55. l. előtt.

Sobymászat. Fenti rajza repr. u. o. 56. l. után

A fiatal Hunyadi János önkezével fogja el a farkast. Fenti rajza Arany János Szibinyáni Jankjához. repr. u. o. 57. l. előtt, 71 l.

u. o. 126. l. u.
u. o. 127. l. e.

Zichy Mihály

Szent Imre Mór
szeretet hetszer csó-
kolja. Fenti festmé-
nye a budavári
koronázó templomban

Repr.

Vargha Damján dr

Szent Mór emlékkönyv.
Pécs, 1936. 435-l-

2. ábra. Az érsekújvári vas-bet

A Pesti Lloyd-társulat kö

Zichy Mihály

u. 1287.

Magyar Szó

1914. márc. 1.

(Georgia és

Zichy Mihály.)

.zottság!

.um munkái közt dr.Szőnyi Ottó ur
képeket az eredeti üveglemezekkel
jeszteni azzal a kéréssel,hogy Ze-
123.- koronát kitevő számláját,
kodtam kiutalni méltóztassék.-

Mély tisztelettel

Zichy Mihály

iród U. 3238.

miniszternek 54.693/1943.III.szám alatt
z intézett rendeletének m á s o l a t a.

Pesti Napló. 1930. márc. 23. (Elpereltek a fő-
várostól Z. Kinizsi-
képét.)

.689 számu csekkszámla terhére azonnal
. főmérnök részére /:Cim:Budapest,IX.,
ei utiszámlája kiegyenlitése fejében

54.693/1943.III.szám.

A Müemlékek Országos Bizottsága t
E l n ö k s é g é n e k,
B u d a p e

Folyó évi julius hó 20.-án
szám alatt kelt felterjesztésére
sulvétel végett másolatban megkül

Budapest,1943.augusztus hó

A miniszter rendeletéből
dr. Balogh László s.k.
miniszteri tanácsos.

Zichy Mihály

l.

Romai nemzetk-
kiáll. kat 1911–
42 – 48. l

4450.

Kifüggeptésére vonatkozó adatok.

Krasznahorkán, 1909: 8. Pállya Czelesztin: Debreczeni vásár.

Tegnet. E festményre vonatkozólag l. még a Krasznahorkaváralján felvett 1913 április 17-iki 65 sz. közjegyzői leltár /1381-913/ és az 1913 április 23-iki elismervény /2046-913/8. tételét.

47a

Zichy Mihály

l.
1882. bécsi nemzetk-
műv. kiáll. kat. 135. l

gett
t u-
szo-

letéből:

s.k.

56.852/1943
III.szám.

U t

1943. évi kezelés. "Tudomány
kiadások.
Rovat : 9. Dologi kiadások.
Alrovat : 1.,2. Rovat : 10.
Bélyegilleték:nincs.

Felhivom, hogy
évi december havi ellátmánya
tatakarékpénztári csekkszám
a következő összegeket utalj

Zichy Mihály

u. 919

Pesti Hirlap

1913. nov. 19.

(A Z. – kiállítás

napja.)

da Settignani.

an. † 1464 január 16-án.

alé és hat szárny veszi körül,
fej fölött és az áll alatt, kettő-
íg a többi az arczhoz simul.

tei 58 : 39 cm. — Lelt. sz. 1119.
C. Costantinitől 300 lirán, vagyis
894 deczember 17-én (279–894).

z 1895 márczius 26-iki 12620 és
min. előadmányi ivet. — Az elszá-
mber 28-iki 4561 (635–900) és
ln. sz. leirat (464–901).
tr. 4. l. — Verzeichniss N°. 175. —

-5

Zichy Mihály

l.

Szépm. Mur. Évk

X. 208. l

(többnyi)

az erdélyetár-
ban is.

erczényi Dezső
úr
H

IV Hógyész Endre u 10.

Zichy Mihály

Talpra magyar
szépia
repr.

Szépm. Mur. Eyh

IX. 43. tabla

Zichy Mihály

S.

Képm. Mur. Erk.

IX. 278. l.

Zichy Mihály

l.

Szépm. Mur. Erk

IX. 277 l.

Exp. 19...

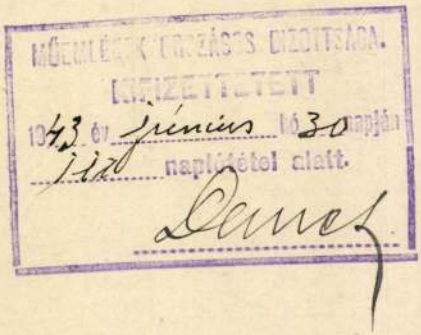
MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA.
[illegible]
1943. év június hó 30 napján
1120 naplószám alatt.

Zichy Mihály.

Nemzeti Ujság, 1927. jún. 5.

I UJSÁG 927 VI. 5.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

A Zichy Mihály-emlékkiállitás az Ernst-Muzeumban

Zichy Mihály-emlékkiállitást nyit meg holnap, pünkösd vasárnapjában az Ernst Muzeum abból az alkalomból, hogy ez év őszén lesz száz éve, hogy ez a nagy magyar zseni, a kiváló grafikus és festő megszületett. *Zichy* Mihályban, a művésszel a mély gondolkodó, a nagyműveltségü és európai horizontu szellem találkozott. A tudás, régi korok és stilusok ismerete vezette nagyszerü lendületü fantáziáját, az emberi haladás és szabadság eszméi lelkesitették, ezért értette meg és szerette annyira Petőfit, nemes gondolatok és tiszta ideák foglalkoztatták, amelyek számára eszményi kifejezéseket keresett szép képeiben. Mindenesetre grafikusnak a legnagyobb *Zichy* Mihály, a rajznak, a vonalnak, a finom árnyalatoknak bámulatos mestere. Egyformán otthon van a grafika minden formájában és gazdag egyéniségét, vonalainak finomságát, amely szinte páratlanul áll a magyar grafikában, megőrzi minden technikában, rézkarcaban, a litografiában, a szépia- és szénrajzban egyaránt. Fantáziája szereti a sejtelmest, a kisértetest, a vizionariust, aminek megéreztetéséhez bámulatos rajzbeli ötletei vannak. Illusztrációiban, amelyek a világ legkiválóbb illusztrátoraival emelik egy sorba, nagyszerü fantázia, kompoziciós erő, tudás és stilusérzék érvényesül. *Arany* János balladáihoz, az *Ember tragédiájához*, *Petőfihez*, a *Faust*hoz, *Byronhoz*, *Lermondovhoz* készült illusztrációi régi ismerőseink. Byroni romantika és keleti szeszélyes pompa egyesül *Rustaveli* Tarieljéhez készült illusztrációiban. Olykor légies könnyedségü szines képeiben szinte Fragonarel kecsességét éri el.

Tehetségének szük volt Magyarország. Kinn élt Oroszországban a cárok udvarában. Az angol király számára festett képeket, Párisban az uj müvészi evolució boszorkánykonyháján a rajztól ujra a szinekhez pártolt át. Igy lassankint egész Európában szétszoródnak az alkotásai, melyeket most az emlékkiállitásra összegyüjteni nem lehetett. A leningradi különböző muzeumokban mintegy háromszázhuszonhét képe van, amelyekről felvételek készitését igérték. A felvételekért kivánt közel 800 dollárt az Ernst Muzeum kis is küldötte, de a felvételek nem érkeztek meg. Ugyancsak nem érkeztek meg a skót vadászatokról készült s az angol király birtokában levő 15 képének kilátásba helyezett felvételei. A Budapesten levő képek összegyüjtése is igen sok nehézségbe ütközött és nagy fáradtságba került. *Zichy* Mihály egyik legszebb rajza, a Raffael és modelje, egy főuri ház padlásáról került elő, ahová még a kommunisták elől rejtették el.

A Szépmüvészeti Muzeum átengedte a *Modern Szirén* cimü hatalmas vásznat a kiállitás számára, de az Arany-balladák és Madách-illusztrációk egész grafikus anyaga hiányzik a kiállitásról, mert a Szépmüvészeti Muzeum rendez grafikai kiállitást. Ezért, bár külföldről, főleg Párisból, sőt Szovjetoroszországból is kerültek képek a kiállitásra, az emlékkiállitás nem adhat teljes képet *Zichy* müvészi pályájának egész fejlődéséről. De igy is hatalmas dokumentum amellett, amit *Gautier* francia kritikus mondott róla; un monstre de genie.

Az összegyüjtés nagy és a rendezés izléses munkájáért *Lázár* Bélát illeti elismerés.

Kállay Miklós

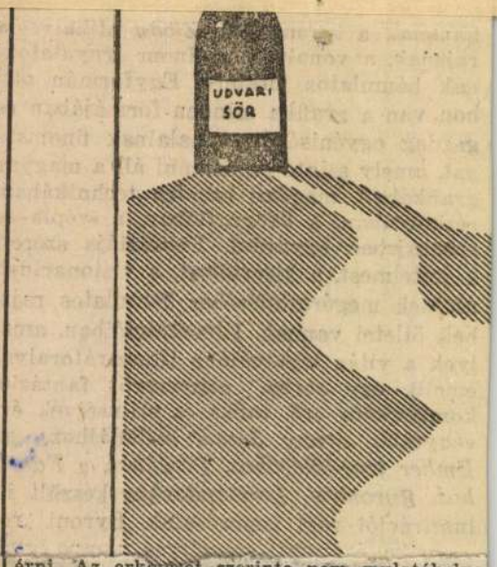

érni. Az erkölcsöt szerinte nem mulatóhelyeken kell megjavitani, hanem az iskolákban és a szociális nevelésben kell érvényre juttatni. Az erkölcsös szellemben nevelkedett lelkeket azután nem kell félteni a megmételyezéstől. Az a szinház, ahol a darabot előadták, különben sem serdülő lányok részére szolgál, a biráiatnál tehát azt is figyelembe kell venni, hogy oda olyan közönség jár, amelyik szórakozni akar és amelynek erkölcseit nem rontja az, hogy irodalmi formában bizonyos kétértelmü

volt tantermükben, amelyre ezuton is meghivom osztálytársaimat. Értesitéseket *Weiss* Károly VIII., Rákóczi-ut 41. sz. alá kérek.

Felkérjük mindazokat a kedves barátainkat akik a *pécsi községi közigazgatási tanfolyamo* az 1901—1902. évben végezték, hogy junius 26-án, vasárnap Pécsett a 25. éves találkozón megjelenni sziveskedjenek. Összejövetel a jelzett napon reggel 9 órakor a Nádor-kávéházban. *Rozner* István és *Szabó* Aladár.

A *pécsi Jézustársasága Pius főgimnáziumo* feltétlen katolikus érzésü és gyakorlati katolikus életet élő nőtlen számtan-fizikaszakos tanárt keres. Jelentkezni lehet: Jézustársaságá tartományfőnökségénél Budapest, VIII., Mária-utca 25.

Felkérem azon volt iskolatársaimat, akik 1917. évben a *Thököly-uti felső kereskedelmi iskola* A, B. és C. osztályaiban érettségit tettek, hogy a 10 éves találkozó megrendezése céljából haladéktalanul közöljük cimüket Székely Tiborral, VII., Thököly-ut 43.

---

x Kossak utóda Komárominál 6 lap 10 P.

x Ringer Jenő dr. elme- és kedélybetegek gyógyintézete I., Lenkei-ut. Tel. Józs. 383—21.

x A hőségokzta szédüléseknél elsőrangu hatásu a Nippon Elixir, amely az egész világon ismert japán gombafaj 90-szeres erősségü kivonata. A tenyésztéssel járó babrálás feleslegessé válik, higiénikusan, üvegből kanalankint szedhető.

x A jó gazda idejekorán gondoskodik a gazdaságában szükséges ponyvák és zsákok beszerzéséről. Felhivjuk figyelmét a **Zsák** és Ponyvagyár R.-t. mai hirdetésére, ahol mindezen cikeket jól és olcsón szerezheti be.

x A Rolf a legbiztonságosabb ruhatisztitószer, amely mindenemü olaj-, zsir- és pecsétfoltot pillanatok alatt kivesz. Nem ég, nem robban, csak tisztit. Kapható mindenütt.

10. oldal

MŰVÉSZET

Zichy Mihály emlékkiállitás

Az Ernst-muzeumban holnap nyilik meg Zichy Mihály festőmüvész születésének száz-éves évfordulója alkalmából az az emlékkiállitás, amely igyekszik a nagy mester több ezerre rugó alkotásai közül azokat egybegyüjteni, amelyeknek megszerzése az adott viszonyok között lehetséges volt. *Zichy* Mihály, a kis zalai kuriából elindulva, London, Párizs, Budapest, Szentpétervár és közben ki tudja hány állomáson keresztül ontotta csodálatos bőkezüséggel, hihetetlen szaporasággal remek müveit, ugyhogy ezer és ezer alkotása őrzi Európa és kétségen kivül Amerika sok mügyüjtője kezében a halhatatlan mester emlékét. Zichy Mihály a grafika költője. A müvészettörténetben mint páratlanul álló gazdaság, lendület és fantázia élt ennek a mesternek lelkében, iró ónja hegyén lángoltak ki vonalakban azok a mondanivalók, amelyek más alkotózseni agyából szavakban keresik a halhatatlanságot. Ő rajzban mondta el gondolatait olyan elokvenciával, olyan választékos kifejező erővel, melyhez foghatót alig találunk a müvészet nagyjai között. Erősebb volt a formák kifejező módjában s a szineket alárendeltebb jelentőségünek tartotta. Igy olajfestményei szintén grafikai erejüek s bár ezeknek szinei sem holt müteremszinek és itt is a természet-hüséget igyekezett elérni, nem arra fektette a sulyt, hogy a szinek domináljanak képein.

A gyüjteménynek létrehozásában Ernst Lajos mellett *Petrovich* Eleknek, a Szépmüvészeti Muzeum igazgatójának és a zalai ereklye-muzeum tulajdonosának, *Rónay* Istvánnénak van nagy érdeme.

A gyüjtemény mellett nem érdektelen néhány tanitványának alkotását látni, ezek között Mary *Kazak*, *Fellner* Sándor, *Relaier*—*Thomas* egyes képe mutatja azt, hogy milyen [illegible] hatással tudott lenni Zichy Mihály [illegible]tványra.

Esti Kurir, 1927. jún. 5.

(Jólészi Cházár András jogtudós született 1740. ólész.) Róm. kat.: B. Pünkösdvasárnap. Ó-görög: Május 23. Mihály. A ünkösdvasárnap. nap két 4 óra 5 perckor, nyugszik 19 óra 51 perc- or. A Hold kél 9 óra 25 perckor, nyugszik 0 óra perckor.

Nyitvalevő muzeumok: Nemzeti Muzeum 9—2. lezőgazdasági Muzeum (Széchenyi-sziget) 10—1. zépművészeti Muzeum (Aréna-ut 41.) modern rafika 10—11. Iparmüvészeti Muzeum (Üllői-ut 3.) 9—½2. Közlekedési Muzeum (Iparcsarnok) —12. Iparmüvészeti Társaság állandó kiállitása Andrássy-ut 69.) 10—1. Hopp Ferenc keletázsiai uzeuma (Andrássy-ut 103.) 10—1. Fővárosi Museum (Városliget) 9—1. Állandó butorkiállitás az parcsarnokban (Városliget) 9—1. Aquincumi Museum (Szentendrei-ut 7.) 9—12, 3—6. Erzsébet kiályné emlékmuzeum (Királyi palota) 8—12.

Nyitvalevő könyvtárak: Fővárosi Nyilvános könyvtár (Gróf Károlyi-utca 8.) 10—1. Iparmüvészeti könyvtár (Üllői-ut 33.) 9—1. Technológiai parmuzeum könyvtára (József-körut 6.) 9—12.

Kiállitások: Mücsarnok belga kiállitás 10—5. lemzeti Muzeum (Erzsébet-tér) aquarell- és pasz- elkiállitás 9—2. Iparmüvészeti Muzeum (Üllői-ut 3.) régi ezüst kiállitás 9—½1. Ernst-mu Nagymező-utca 8.) Zichy-emlékkiállitás ir. postatakarékpénztár

Zichy Mihály

Szondy Géza tiszt. ref. esperes

. Bevezetőben elmondja, hogy a párisi Magyar Egyesület azon időbeli minden eseményében, fejlődésében tevékeny részt vett, mindenről alaposan értesült. +

Ő fogadta az érkező idegeneket, s az új tagokat. Testvére, *Szondy* Béla, minden szombaton este több óra hosszat tartózkodott gróf *Zichy* Mihály elnök lakásán, az elnökkel való megbeszélés szerint az egyesület külföldi levelezését végezte. Unokatestvérük, *Ferenczy Ida. Erzsébet királyné neves magyar udvarhölgye volt*, aki nagymértékben elősegítette az egyesület törekvéseit, főleg a *székház* építése ügyében. Levélírónk, mielőtt Munkácsy Mihállyal foglalkozna, elmondja, hogyan keletkezett a párisi Magyar Egyesület építési alapja. Levelének ez a része — bár nem érinti a Bartucz-interjú témakörét — *művészettörténeti érdekessége* miatt érdemel figyelmet.

Erzsébet királyné és Kossuth ciprusága...

»A megelőző időben történt, — írja Szondy Géza — hogy Zichy Mihály a bécsi császári és királyi udvar beleegyezésének, sőt megrendelésének előleges megszerzése mellett megfestette *»Erzsébet királyné Deák Ferenc ravatalánál«* című festményét. Mikor a kép elkészült, a mester megküldte annak fényképét az udvarmesteri hivatalnak megtekintés és rendelkezés céljából. Az udvar megbízásából *Ferenczy* Ida válaszolt, nagyon udvarias levélben tudatva, hogy *a királyi udvar a festményen Deák Ferenc koporsójánál imádkozó királynőnek és a Kossuth Lajos által küldött ciprusságnak fénysugárnyalábbal történt együt-*

+ mint az egyesület jegyzője.

tes megvilágítása által kifejezésre juttatott célzatosság miatt nem reflektál a megrendelt képre. A képet *nem fogadja el*, de a művész által megállapítandó díjat hajlandó megfizetni. *Zichy* Mihály ezen levél alapján szintén nagyon udvarias levélben bejelentette *Ferenczy* Ida útján, hogy a kép tulajdonjogát a párisi magyar egyletnek ajándékozta.

Az egyesület a képajándékozást hálás köszönettel elfogadta, *értékesítette* és az így nyert pénzösszeget, valamint *a királyi udvar által megküldött* festői munkadíj összegét mint székházépítési alapot takarékpénztárba helyezte. Egyidejűleg 100 példányban *lefényképeztettük a festményt* és tetszés szerinti díj lefizetése ellenében *felajánlottuk az összes európai udvaroknak.* Az így befolyt összeg szintén a székházépítési alapot gyarapította. Ez a székházépítési alap keletkezésének hiteles története.

Esti Magyarország

1942. január 10.

(Miért nem fogadta el a becsi udvar Zichy Mihály „Erzsébet királyné Deák Ferenc vadalomnál" činni festménye?)

1942 JAN 9-2 1874

Érdekességek a Zichy-kiállitáson.

Zichy Mihály

Zichy Mihály zalai tuszkutanumából egy egész sereg érdekes, a művész személyére, élete sorára jellegzetes műtárgy került elő A véletlen ugyanis szerepet játszik sokszor a művész életében. De ember legyen a talpán, hogy a véletlent fel tudja használni. Ha Pascal nagy fontosságot tulajdonitott Cleopátra orrának, Cleopátra ennek ellenére is nemcsak királynő volt, hanem uralkodó is, akivel egy egész világnak számolnia kellett. Zichy Mihály Bécsbe került jogásznak és festő lett, mert mint Lessing mondta, Rafael kéz nélkül is művész lett volna, csak nem alkotta volna meg remekeit. Zichy megmutatta, hogy szülői engedelem hiján is ki tudta küzdeni a maga igazát, s mikor rajztanára lett egy orosz nagyhercegnőnek, makacsul hallgatott, nem értesitette anyját s mikor állásvesztetten éhezett Szentpétervárott, akkor még kevésbbé kérte segitségét. Bizott a véletlenben. Beállott retusőrnek egy fotografushoz és megkereste a maga mindennapi száraz kenyerét, közben dolgozott ernyedetlenül és várta sorsa jobbrafordulását. A fotografusnál egyre jobban ment a sora, mert megtanulta a megrendelők izlését, mely akkor sem volt más, mint ma: szépiteni a rutat és szebbé tenni a szépet. Végre bejutott az udvarhoz, mert tudott gyorsan és szellemesen rajzolni. Az udvari élet epizódjai gyors iramban kerültek ki a keze alól, melyek ezrekre rugó lapokban maradtak fenn, csak a leningrádi muzeumban 323 albumát őrzik, s ki tudja hányat sodort szét a vörös forradalom vihara? A sors tehát kegyes volt hozzá. Mert a retusőrnél olyan tulajdonságra tett szert, amelynek hasznát vehette az udvarnál. Pedig ez a tulajdonsága homlokegyenest ellenkezett — magyar természetével.

A zalai kastély megmagyarázza ezt. Ott egy hatalmas könyvtár nagy maradványa van még, amely telten-teli a XVIII. század szabadszellemű gondolkodóinak műveivel. Ezek a vidéki könyvtárak magyarázzák meg a Martinovicsokat, a Kazinczyakat, Bessenyeieket, akiknek szobrot emelt a nemzet, mert átérezték a haladás eszméjének nagy fontosságát. A Zichy-könyvtárból értjük meg Zichy Mihályt. A lelke tele volt szabad eszmékkel, tele uj erkölcsi gondolatokkal és tele pajzán szellemmel. A cári udvarban pedig ezekre nem volt szükség. Sőt ellenkezőleg, el kellett fojtania őket. A retusőr érvényesülhetett, a szatirikus magába fojtotta eszméit. Egyszer aztán a véletlen, mely a szatirát kibuggyantotta belőle, majd a nyakát szegte.

Van az Ernst-muzeum Zichy-kiállitásán egy rajz. Látszólag semmitmondó, szentimentális rajz. Egy kórház szobájában ül a katona, kezében egy miniatür medaillonképet szorongat, feje bekötve és otthon maradt hitveseire gondol. Szegény ember! — gondolja a naiv nézö. Minden részvéte az övé. De egyszerre csak észrevesszük, hogy a tiszt árnyéka a falon, a bekötött fejkendő csücskeivel ugy hat, mint a felszarvazott férj képe és a háttérben, vizionáriusan megjelenik a feleség, amint egy idegen férfit ölel. Szegény férj! Minden részvétünk az övé. Oh, a gonosz asszony...

E képnek érdekes a története. Zichy e képe, hogy, hogy nem, a cár elé került, ki mikor észrevette a kegyetlen célzást, haragra gyulladt.

— Nem türöm, hogy katonáimból gunyt üzzenek! — mondotta és ceruzával telefirkálta a képet. A kép szélére pedig odairta francia nyelven:

— Legyen elmés, de ne legyen gonosz.

Daumier lehetett gonoszul elmés, mert ő Franciaországban élt, de Zichy nem, a mindenható cár udvarában nem volt jó kihivni a cár haragját. Mikor visszakapta a rajzot, kitörölte a ceruzavonásokat, de a megjegyzést ott hagyta s ez most is ott látható a rajzon. Attól kezdve pedig — Doré és Gavarni lett az ideálja, nem pedig Daumier. A guny és gyülölet hangja helyett belemerült a történet filozófiájába, Kaulbachként a nagy, világmozgató eszmék ihlették s az élet apró tragédiái, az emberi gyarlóságok és bünök, a szenvedélyek és ösztönök megnyilatkozásai, de nem volt többé — *vilain* (gonosz). Legalább is nem a cárok rovására. Ellenkezőleg, csupa humanitás és szeretet lett. Orosz kollégáihoz a legnagyobb és legőszintébb barátság füzte. Igy történt, hogy mikor 1895 januárjában ötvenéves művészi jubileumát ülték, az orosz művészek nagyban ünnepelték.

A kiállitáson látható egy másik érdekesség. Egy rajz, melyet egy orosz festő készitett a jubileum alkalmából s orosz festők egész sorával iratott alá. Mihály arkangyal áll égő nyárssal, egy nyilat hord négy putto, mely szivek hosszu során van átszurva, a szíveken a művészek nevei: Esipov, Horvat, Glazunow, Miklosewsky, Swertskow, Begrow stb. stb. Alul pedig ez a felirat:

„Sz. Mihály beszél: Hé, ti szárnyas apróságok, mit zavarogtok itt s füstölitek tele az eget azzal az égő nyárssal? Mars Szentpétervárra, Szemonowsky-utca 21. sz. házba, az én legkedvesebb barátomhoz, Zichy Mihályhoz s adjátok át neki ezt a nyársat lakomára..." (Közli dr. Rinaffy Dezső.)

A művész még hozzáteszi: „Kérem barátomat, ne itéljen el a rajz gyengesége miatt, ennek oka az idő rövidsége volt."

Igaz, hogy a rajz gyenge, de jellegző, hogy Zichy modorában készült, csakhogy kvalitás dolgában messze mögötte áll. De nem ez a fontos. Zichy szivére jellemző, hogy az idegen udvari festőt az orosz kollégák körülrajongták, bizonyára volt okuk rá, mert Zichy mindig a gyengék oldalán állott és a szivére hallgatott.

Mikor karikaturákat csinált, akkor sem a gyilkos torzitás eszközeivel élt. Van a kiállitáson egy keretben négy rajz, mindenik Zichy hozzátartozóját ábrázolja, nem hü arckép egy sem, de mesteri torzitás. Az első önarckép. Az biztos, hogy önmagát nem gyülölte és mégis milyen ráncos, gunyos fintort irt az arcára. Aztán jön a hü párizsi gazdasszonya, akiről tanitványa, Mary — ugyancsak a kiállitáson látható —, szép tollrajzot készitett és annak tanusága szerint nem ült olyan gonosz kifejezés az arcán, mint Zichy karikaturáján. A harmadik arckép a lánya, aki később Feledy festő felesége lett és hires szépség volt, — itt beesett állu öregasszonynak rajzolta, mig a negyedik képet sem, mely Mary-jét, kedves tanitványát ábrázolja, az egykori retusőr csinálta, pedig Maryhez évtizedes barátság kötötte s itt, Párizsban, Mary még fiatalsága ragyogásában pompázott. De a torzitó hajlam egy este erőt vett Zichyn és néhány vonással kikereste alakjainak vizionáriusan torzitott mását, — mert az élet tele van titkokkal és Zichy nem csak az élet derüjét élvezte. Mi itt állunk e torzképek rejtelmének érdekessége előtt és keressük bennük a mester lelkét. Mi vezette tollát? Mely titkos szenvedély hajtotta torzitó képzeletét? A csudálatos finomságok leheletkönnyed alkotójának ez a négy érdekes karikaturája lekötve tartja a nézőt. A művészi zseni sokoldalusságát bámulhatjuk Zichy kiállitásán.

Dr. Lázár Béla.

nök legfőbb *nemzetközi fóruma*, az FSFI (Nők Nemzetközi Sportszövetsége) megalakult. Ez a szövetség, amely mult év decemberében Párizsban husz nemzet részvételével kezdte meg működését, a ritka energiáju *Millier* asszony vezetésével azon a véleményen van, hogy a nök helyzete az Olimpiászokon még ma is alárendelt jelentőségü, mert a férfiak versenyeitől elkülönitve, külön női versenyszámokban versenyezhetnek. Épen ezért, hogy a női sportok jelentősége és a sport-hölgyek teljesitménye még jobban kidomborodjék, önálló *női-olimpiász* szervezése a szövetség egyik célja. Az FSFI hölgyei között azonban van egy tekintélyes párt, amely azt tartja, hogy az önálló női olimpiászok és nemzetközi viadalok olyan szinvonalra fogják emelni a nök sportképességeit, hogy idővel nyugodtan jelentkezhetnek a legteljesebb egyenjogusitásért; amikor majd nem külön női versenyeken, hanem minden korlátozás nélkül, a férfiakkal együtt küzdhetnek a siker reményével az olajágért.

A hölgyek világrekordjai.

Hogy mennyiben jogosult és mennyi reménynyel biztat ez a felfogás, arra ma, amikor a női sportolás, de különösen a női atlétika a kezdet kezdetén van, nem lehet felelni. Azok a világrekordok azonban, amelyeket a mai napig elértek a hölgy-atléták, még nem igazolják a teljes egyenjogusitásra törekvők táborát, bár kétségkivül respektábilisak. A jelenleg érvényes világrekordok a következők:

50 m. sikfutás	6.4 mp.	*Majrlikowa* k. a.	(cseh)
60 „ „	7.4 „	„ „ „	„
80 „ „	10 „	„ „ „	„
100 „ „	12.6 „	Frl. *Wittmann*	(német)
200 „ „	26 „	miss *Edwards*	(angol)
800 „ „	2 p. 26.6 mp.	miss *Lines*	„
1000 „ „	3 p. 8.2 „	miss *Trickey*	„
Magasugrás	155.4 cm.	miss *Green*	„
„	helyből 116 cm.	mlle *Dupuis*	(francia)
Távolugrás	550 „	*Hitomi*	(japán)
„	helyből 250 „	miss *Ryce*	(Egy. Áll.)
Gerelydobás (600 gramm)	27.24 m.	*Janderra*	(cseh)
Sulydobás (4 kg.)	10.15	mlle *Morris*	(francia)
Diszkoszdobás (1 kg.)	38.34 m.	Frl. *Braun*	(német)
Rudugrás	219 cm.	miss *Hyatt*	(Egyesült-Államok)

A világ legnagyobb strand-szállodája az amerikai Atlantic Cityben.

Ezeknél az eredményeknél van még egy egész sereg lényegesen jobb, de nem kerülhettek hitelesitésre.

Jövő esztendőre tehát igazi komoly versenyben lesz alkalmunk gyönyörködni az amsterdami Olimpiász nézőinek. A világ legnagyobb versenyén is polgárjogot nyert hölgy-atléták rendkivül nagy ambicióval készülnek az amsterdami *premier*-re, s egészen bizonyos, hogy a taps és elismerés nem a csinos sportladyknek, hanem az ujonnan meghódított sportágban is elsőrangu eredményeknek fog szólni.

Magyar reménység.

A női atlétikai élet fejlődése nem kerülte el Magyarországot sem, annyira, hogy itt, ahol negyedszázad előtt még megmosolyogták és nem tartották komoly embernek a versenyeken „futkározó és ugrándozó" fiatalokat, ma ezren és ezren lelkesednek az atléta-hölgyek szép versenyein. Ma még igaz, hogy a kezdet nehézségeivel küzd a magyar hölgy-atlétagárda, de az Olimpiászig még hosszu az idő és minden remény megvan arra, hogy komoly eséllyel biró hölgy-atlétákat jelölhetünk ki az amsterdami nagy versenyre. Ehhez azonban az kellene, hogy sok verseny és még sokkal több versenyző legyen és komolyan foglalkozzanak a versenyzés gondolatával. Mert most még az a helyzet, hogy az eddigi legjobb világeredményeket elérni, sőt tulszárnyalni sokkal könnyebb dolog, mint a már *kidolgozott* női sportágakban, az uszás, tennisz vagy mükorcsolyázásban közepesen jó eredménnyel szerepelni. Az ut tehát nyitva áll az olimpiai dicsőség felé, hölgyek és urak! (sz. e.)

Zichy Mihály

Magyarság
1924. jún. 4.

1927 június 4, szombat

SZINHÁZ MŰVÉSZET

Zichy Mihály emlékkiállitása

Száz esztendeje, hogy *Zichy* Mihály, a magyar festőgéniusz egyik legnagyobb képviselője, a Zichyek zalai kastélyában megszületett. Ez az ősiség és a kastély gazdag könyvtárszobája meghatározta és előre kijelölte világnagyságát. A könyvek, rajzalbumok tudását, gondolkozását, fantáziáját mélyitették, családja és ifjusága, harminc évnél hosszabb külföldi tartózkodása alatt is, ezer szállal kötötték a magyar földhöz. Nagy gondolkozók, költők, tudósok és nagy müvészek ébresztették föl benne a müvészt, akinek azonban minden atomját a magyar föld érlelte ki. Korán került Bécsbe, Párisba, Londonba — de Zala mindig közbeesett — és a fiatal festőről Gauthier már azt irja: Un monstre de genie!

Kicsinyes hazai müvészi viszonyaink közé nem tudott beleilleszkedni, Párisban élt, aztán Pétervárott a cárok udvari festője, az udvari élet szellemes, sokszor kegyetlen kezü, mély filozófiáju és nagy emberségü ilusztrátora lett. Költő, bölcselkedő, gavallér, magyarur, szellemes krónikás és mindenekfölött igen nagy, igazi müvész.

Minden kis rajza, vázlata, nagyarányu kompozicióí olyan tökéletes vonalvezetést, biztos tudást fognak össze, amely csak a legnagyobbak kiváltságos sajátsága. Magas emberi eszmék és pajzánkodó kis rajzok szolgálatában pillanatra sem tagadja meg magát, mindig egész tudását, képességét adja, az pedig európai szemmel mérve is eredeti és nagyszerü. Izzó szeretet köti a magyar földhöz, a magyar világhoz, senki ugy Petőfi, Arany, Jókai világát nem tárta a világ elé, mint varázsolják ilusztrációi a hasonló megérzésü költő gazdag finomságával.

Ez az emlékkiállitása vajmi töredékes, de azért teljes képét adja müvészi utjának és alkotása korokon tul élő értékének. Kis grafikáitól a legnagyobb szabásu kompozicióig, mindenből izelitőt kapunk itt, mégis legszebbek és teljesen egyedülállók a magyar költők szövegéhez készitett illusztrációi. Petőfi, Arany és Madách aranykönyveit ő ékesitette föl a legszebb drágakövekkel.

Müvészetét eddig idehaza nem méltányolták eléggé. Nem értették és sok mindenfélét — filozófiát, etnografiát, politikumot, szatirát, egyházellenes agitációt — de sohasem látták a legtisztább, legszigorubb müvészt. Aki meg akarja sejteni az ő igazi nagyságát, szemlélje csak végig ennek a kiállitásnak kincsesfalait, rá fog ébredni Zichy Mihálynak dőbenetes nagyságára.

Miklós Jenő

út 58. szám alatti lakására, ahol azonban csak a cselédet találták otthon és ennek jelenlétében kezdték meg a házkutatást. A házkutatás során a detektivek *egy vasládát foglaltak le*, továbbá *több dossziét és üzleti könyveket*, amelyeket bevittek a főkapitányság központi ügyeletére. Itt a vasládát felfeszitették és nagy csomó kulcsot találtak benne.

A késő esti órákban a detektiveknek sikerült Farkas Endre dr. ügyvédet is megtalálniok, akivel a főkapitányságon rövid jegyzőkönyvet vettek fel, majd még az éjszaka folyamán *kihirdették előtte a letartóztatást* és detektivek átkisérték a királyi ügyészség fogházába, ahová átvitték a lefoglalt vaskazettát, a kulcsokat és a lefoglalt iratokat is.

Az iratok a Triton rt. kényszeregyezségi ügyére vonatkoznak és ugyancsak a részvénytársaság pénzszekrényeihez valók a lefoglalt kulcsok. Hir szerint az ügyvéd letartóztatása *Nagy István biró ismeretes botrányos vesztegetési ügyével függ össze.*

Üzlet — üzlet

— Mit szól hozzá? Csang-Cso-Lin atyának már csak negyvenezer katonája van, pedig nemrég még százezerről regélt.

— Mboh! Ugy látszik, azóta kiegyezte magát negyven percentre.

— **A Magyar Cserkészleány Szövetség** pünkösd vasárnapján, délelőtt 11 órakor az Arénaúti polgári leányiskolában országos csapatszemlét rendez.

TALÁLKOZÓ

Véndiáktalálkozó A budapesti állami felső kereskedelmi iskola (VII., Thököly-ut 48.) folyó hó 19-én nagyszabásu véndiktalálkozót rendez, melyre a megszállott területekről is számosan jönnek el. Matiné keretén, ünnepélyes formák között megkoszoruzzák a háboruban elesett hős növendékek emléktábláját. Akik nevezett intézetben érettségiztek, közöljék cimüket *Sassi Nagy* Lajos tanárral, Budapest, VII., Thököly-ut 48.

A budapesti tisztviselőtelepi főgimnáziumban 1917. évben érettségizett növendékek ma este 7 órakor tartják tizéves találkozójukat a népligeti nagyvendéglőben.

Huszéves találkozó. Felkérem volt osztálytársaimat, akikkel a *nagyváradi* premontrei főgim-

Zichy Mihály.

— **Zichy Mihály kiállitása.** Az Ernst-muzeum hiven tradiciójához, hogy az élő és régi művészet egységének igazolását bebizonyitsa, mely célra Munkácsy, Paál, Lotz, Thán, Biedermeier, száz magyar művész, Kupeczky és Mányoky műveiből kiállitásokat rendezett, megragadja az alkalmat, hogy Zichy születésének százéves évfordulója alkalmából emlékét felujitsa. A muzeum már megkezdte a Zichy-képek egybegyüjtését, miközben eddig ismeretlen képek egész sora bukkant fel, melyek a nagy mesterrajzoló és nagytávlatu gondolkozó művészi egyéniségét uj fénybe állitják. A muzeum kéri a Zichy-képek tulajdonosait, sziveskedjenek a kiállitásra képeiket bejelenteni, hogy a kiállitás a nagy mesterhez méltó gazdag és változatos legyen.

Pesti Hirlap, 1927. ápr. 10.

Zichy Mihály.

*** A Zichy Mihály emlékkiállítás megnyitása.** A Zichy Mihály emlékkiállítás, mely az Ernszt Muzeumban vasárnap nyilott meg, a közönség általános elragadtatásával találkozott. A kiállitást a miniszter nevében *Rónay* Zoltán miniszteri tanácsos nyitotta meg. A kiállitás egész nyáron át nyitva marad.

Budapest, 1924. jún. 8.

Schiller, Wilhelm.

Zichy Mihály

Az Est, 1927. jún. 5.

Zichy Mihály emlékkiállítás

— *Az Est tudósítójától* —

A nemzeti ügyek iránt való finom érzékenységgel Zichy Mihály kiállítást mutat be vasárnap az Ernst-múzeum, a nagy magyar mester születésnapjának századik fordulója alkalmából. Budapestről, Párizsból, Londonból, Bécsből és Szentpétervárról szedték össze a kiállítás anyagát, Zichy óriási mennyiségű alkotásának egy csekély töredékét. Igen nagy nehézségek állták útját ennek a gyüjtő munkának, mégis sokkal több ez a kiállítás egyszerű kegyeleti ténynél, mert a kiállított festmények és rajzok egész sokoldalúságában és teljes nagyságában mutatják be a nagy magyar művészt, a kit egész Európa csodált, mint a XIX. század egyik legnagyobb mesterét.

Théophile Gautier, a nagy francia író, aki maga is festőnek készült, szentpétervári tartózkodása alkalmával Beggrow műkereskedő üzletében ismerte meg Zichy néhány művét. Izgatottan kívánta, hogy ismertessék meg a művésszel, akiről aztán egész fejezetet írt »Voyage en Russie« című könyvében. A Zichyről szóló fejezetben ilyeneket ír Gautier:

»Zichy zseniális természet, aki mindent önmagából merít; sohasem találkozott a művészet útjain azokkal a mesterekkel, akikről az ember azt mondhatná, hogy hasonlít hozzájuk. E nevek közül néhány nem is jutott el hozzá. Zichy egyike a legbámulatosabb művészegyéniségeknek azok közül, akikkel 1830 óta a művészet eme fordulókorszaka óta találkoztunk.«

Ez a klasszikus ítélet ma is eleven és aktuális. Zichy művészetének tökéletessége, sokoldalúsága, eszmei gazdagsága ma is teljes egészében tárgya bámulatunknak. Emberi nagysága, szellemi kiválósága ép oly magasra helyezik őt, mint művészi zsenije. Nagy művész és nagy ember volt, a legszebb példányok egyike azok között, akiket a magyar fajta termett. Három cár udvarában élt, olyan kitüntető körülmények között, mint kevesen és még sem lett udvaronc, szellemének bíráló függetlenségét, férfias jellemét szüzen megőrizte, s utolsó lehelletéig megmaradt igaz magyarnak. Illusztrálta Madáchot, Petőfit, Aranyt, akiknek nemcsak rajongója, hanem a maga művészetén belül egyenrangú társa volt. Születésének százéves jubileuma olyan nagy ünnepe Magyarországnak, hogy jelentőségét még a hivatalos világ részvétlen csöndje sem tudja elhomályosítani.

(—ny.)

LAKBERENDEZO
Budapest, V. Ker., Dorottya ucca 9
Telefón: Teréz 142—02
Művészi ízlésü bútorok, teljes lakberendezések, tervezések
Külön iparművészeti osztály!

Famegmunkáló gépek
Egy nagy bútorgyár kevéssé használt gépei és egy 50 lóerős, 220 voltos egyenáramu Siemens-Schuckert motor, szabadkézből olcsón eladó.
Megtekintés: Wien, X., Inzersdorferstrasse 40

Villa nyárilakásba
1 × Ditrichstein-t

Váci út 16 (Berlini tér közelében) épülő háromemeletes bérpalotában üzlethelyiségek, 4-, 3-, 2-szobás
lakások
és 2-szobás garzonlakások legmodernebb kivitelben, melegvízfűtéssel, állandó melegvízszolgáltatással, 1927 december 1-re kiadók.
Felvilágosítás: Benedicz Gyula müépítésznél Jókai ucca 12. sz. Telefón: 151—58, délután 4—6-ig

Csont drapp és szürke cipők
17 pengő
túlhalmozott raktár miatt. Minden nálunk vásárolt sajátkészítményü I. osztályú cipőnkért 1 évet jótállunk

Zichy Mihály.

* **Zichy-kiállitás.** Az Ernst-Muzeumban legközelebb *Zichy* Mihálynak itthon maradt alkotásait fogják kiállitani. A centennárium alkalmából kivánatos lenne, hogy ennek a kevésbé ismert nagy müvészünknek minél teljesebb és gazdagabb arányokban mutatkozzék meg a munkássága. Akinek Zichy-képe van, jelentse be az Ernst-Muzeum igazgatóságánál, amely a gyüjtést már megkezdette. A nagyszabásu kiállitás alkalmából talán a mesternek külföldön lévő müvei közül is többet visszaszerezhetünk.

Magyarság, 1927. márc. 16.

Zichy Mihály

Zichy Mihály emlékkiállítás

A százesztendős *Zichy* Mihály emlékének áldoz az *Ernst-Múzeum* pünkösd vasárnap megnyíló kiállítása.

Az összehordott anyag javarésze magyar tulajdonban van s így természetesen csak töredéke az évtizedekig Oroszországban élt mester óriási oeuvre-jének. Mégis alkalmas arra, hogy jelezze Zichy művészi fejlődését egy-két képpel, rajzzal beszámolva pályájának majd minden nevezetesebb szakaszáról. Találunk itt tőle vázlatot 1846-os dátummal épúgy, mint a század első évéből. A *Szépművészeti Múzeum* Zichy-kollekciójából is kiállítottak néhány ismert darabot, az »aggályosabb« témájú vásznak azonban ezúttal sem kerültek elő a pincéből. Mindegy, a szép és nehezen összegyűjtött anyagnak így is örülünk. Mindenekelőtt az Oroszországból legutóbb hazakerült pompás rajzoknak s a zalai ereklye-múzeum sürűn szereplő, többi darabjának.

A *vonal*, mindenütt és elsősorban a vonal művésze volt Zichy Mihály. Ezt nemcsak zseniális grafikai munkái dokumentálják, hanem vásznai is, amelyeken a tökéletes rajz, a zárt kompozíció hátterbe szorítja a színek ragyogását. Viszont milyen »színesek« fehér-feketo lapjai, a remekbe készült *Madách-*, *Goethe-*, *Gustaveli-*, *Petőfi-* és *Arany*-illusztrációk, vagy csodálatos szépiái, köztük a *Luther Wartburgban*, a *Nőrabló faun*, *Falstaff* s *Raffael és modelje*.

Zichy Mihály rajza

Olajképei közül különösen a *Modern szirénnek*, néhány kisebb zsánerképének és arcképének, továbbá a *Hulló csillagoknak* lesz sok bámulója.

Zichy Mihály önarcképe

Nekünk legjobban apró rajzai, népéletből, háborúból stb. vett motívumai tetszettek, illusztrációi közül pedig a *Jövendölés*. Ezek, mint villámlások világítanak művészetének legmélyébe. De megragadóan szuggesztív néhány nagyobb kompozíciója is, köztük a *Rombolás démonának diadala* (Zichy által átrajzolt fénykép), a *Hitterjesztés* és az *Autodafé* (sajnos, csak fotografiában). Az *eszme* gazdagsága hatalmasodik el legtöbbjükön, néha szinte túlzottan, az allegóriáig hangsúlyozva. De a *művész* jelenlétét a *gondolkozó* mellett, mindig jelzi a mesterségbeli felkészültség virtuozitása, az a hallatlan könnyedség, biztonság és elegáncia, amely Zichyt méltán avatja a nagy mesterek közé.

Különös, ám pszichológiailag nagyon is érthető, hogy Zichy Mihály, aki három cárt »végiszolgált«, mennyire megőrizte lelke »forradalmiságát«. A szabadságának már puszta szavára is lángbaborul és őszinte pátosza fehér-izzásig hevül a zsarnokság gyűlöletében. A női test szépségének kultusza hirdeti pezsgő, derűs életvágyát; mélységes, vallásokon felül álló hitét, nemes és tiszta emberszeretetét pedig Krisztus-kompozíciói (amelyek sohase a hitet, legfeljebb a pápaság világi hatalmát veszik célba) és pacifista képei. És valamennyi müve — élő magyarságát.

—io.

nindez, a zsidóknak pedig ilyen ünnepeken 2 óra előtt nem volt szabad sem inni, sem nni. Ide vág Péter bizonyítása.) Később sok gyéb igékkel is bizonyságot tőn... Sok cso- ák és jelek történtek az apostolok által... És nindnyáján, kik hivének, együtt valának és özös vala mindenök. Örökségöket és jószágai- at eladták és osztogaták azokat mindennek, mint kinek-kinek szüksége vala...

Így lett a *Lélek* ünnepe, a *testnek* ünne- éből.

Milyen kifejező a két jelkép: a *szél* és a *tűz*. Testtetlen dolgok, a régiek hite szerint a ermészet *szellemi* részei. S külön: a tüzes yelvek. A *nyelv*, a beszéd: mintegy teste, lát- ató alakja a *léleknek*. A nyelvek eloszlása edig — a magyarázók egybehangzóan így allják — a Szentlélek adományainak *sokféle-*

— **Megjelent a rendelet a kávéházi záróra felfüggesztéséről.** *Scitovszky* belügyminiszter a budapesti kávéházak zárórájának újabb megállapításáról a következő rendeletet intézte a m. kir. állami rendőrség budapesti főkapitányához: A magyar királyi minisztérium 9363/1920. M. E. számú rendeletének 5. szakaszában nyert felhatalmazás alapján a kávéházak zárórájának korlátozását Budapest székesfőváros területére *felfüggesztem*. Ezzel egyidejűleg, a változott viszonyokra tekintettel, az egyes vendéglők részére megadott állandó zárórameghosszabbítási engedélyeket 1927. június 1-től kezdődő hatállyal *ezennel visszavonom*. Nem zárkózom el azonban az elől, hogy főkapitány úr kivételesen és korlátolt számban vasúti állomások, piacok és vásárcsarnokok közelében fekvő vendéglősök részére, amennyiben azt a közszükséglet indokolja, kérelemre és esetenként kikért előzetes hozzájárulásom alapján időszakonként *állandó zárórahosszabbítási engedélyeket adhasson*. Erről főkapitány urat tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett értesítem. Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe.

— **Fehér egeret loptak és üveget etettek a víziló- val az Állatkertben.** A sok figyelmeztetés és kérelem ellenére is bőven akadnak még lelketlen emberek az Állatkert látogatói közül, még pedig felnőttek és gyermekek egyaránt, akik az állatokat izgatják, bántalmazzák, ketreceikbe köveket és egyéb ártalmas tárgyakat dobálnak be. Csak a legutóbb történt, hogy *az Állatkert legértékesebb állatainak egyikénél, a vízilónál a medencében üvegcserepeket találtak*. A víziló gondozójának állítása szerint valaki ezekkel az üvegcserepekkel megetette az állatot, amely azt később kihányta és így került a medencébe. Az ilyen gyalázatos tréfa könnyen okozhatja az értékes állat elpusztulását. *Ugyanaznap történt, hogy a fehér egerek kis ketrecébe betörtek és két ötven-ötven fillér értékű fehér egeret elloptak*. Az Állatkert kára legalább százszorosa az egerek értékének. Nagy felháborodást keltett az Állatkert igazgatóságában az a fölfedezés, hogy egy fiú szöges bottal leszúrt egy speciális patkányt, egy másik suhanc pedig bottal betörte a sodronyháló mögött a rágcsálók ketrecének üvegajtaját. Az Állatkert igazgatósága most a nagyközönséghez fordul és támogatását kéri ezeknek a lelketlen embereknek leleplezéséhez. Az igazgatóság a jövőben minden tekintet félretételével a rendőrségnek adja át azokat, akik emberi mivoltukról ennyire megfeledkeznek és akiket a törvény szigorával fog figyelmeztetni arra, hogy egyrészt mik az emberi érzések legelemibb követelményei, másrészt, hogy óvakodni illik az idegen vagyon rongálásától.

— **Dr. Török Frigyes főorvos vérmérgezésben meghalt.** *Szolnokról* jelentik: A balatonfüredi orvoskongresszuson a szolnoki orvosokat dr. *Török* Frigyes, volt szanatóriumi főorvos képviselte. A kongresszusról hazatérve, néhány nap mulva fájlalni kezdte a lábát. A lábon *kis seb* volt, amelyet a *cipő tört fel*. Az orvos nem tulajdonított a sebnek nagyobb fontosságot. Pénteken éjjel *40 fokos láza* volt, reggel be kellett szállítani a kórházba, ahol szombaton délután iszonyú szenvedések között *meghalt*. *Vérmérgezés ölte meg*. Feleségét, aki két kis gyermekével már napokkal ezelőtt Csehszlovákiába utazott, nem is tudják értesíteni a katasztrofáról. A tragikusan elhúnyt fiatal orvos szépirodalmi cikeket is írt több fővárosi lapban és mint kitűnő esztétikus volt ismeretes.

— **Két bérház tulajdona még nem jelent kedvező anyagi helyzetet.** A budapesti polgári törvényszék Tergovics-tanácsa feltünéstkeltő ítéletet hozott szombaton délelőtt egy lakásfelmondási perben. A háztulajdonos felmondott egyik lakójának, aki kétszobás lakást bérelt házában, azzal az indokolással, hogy leányának van szüksége a lakásra. És minthogy az albérlőnek egyemeletes és kétemeletes bérháza van Budapesten, melyekből 44.000 aranykorona évi jövedelme van, a lakbérből tartja fenn magát feleségével együtt. A lakásrendeletre való hivatkozással ellenszolgáltatás nélkül hívta föl a kétszobás lakásból való kiköltözésre. A lakásrendelet szerint ugyanis, ha a bérlő kedvező anyagi viszonyok között van, a háztulajdonos nem tartozik részére a felmondott lakás helyett másikat adni. A budapesti polgári törvényszék Tergovits-tanácsa szombaton tárgyalta az ügyet. Ítéletében érvényesnek mondta ki a felmondást, mert a lakásra a háztulajdonos leányának van szüksége, viszont a háztulajdonost kötelezte, hogy lakója részére másik megfelelő lakást vegyen, mert megállapítása szerint az alperes nem él a felhozott érvek szerint kedvező anyagi viszonyok között. »Ha valakinek két bérháza van, az a mai viszonyok között nem jelenti azt, hogy kedvező anyagi helyzetben él« — mondotta ki az ítélet, mert a házakon már olyan nagy terhek vannak, hogy a háztulajdonos jövedelmei lecsökkennek.

—

= **Itt a nyár,** mindenki gondoskodjék nyári mosóöltöny-, vászonnadrágszükségletéről már most Guttmann J. és Társa cégnél (Rákóczi út 16.).

Áldott állapotban lévő nők és ifjú anyák

a természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által rendes gyomor- és bélműködést érnek el. Az újabbkori nőgyógyítás főképviselői a **Ferenc József** vizet igen sok esetben kipróbálták és kivétel nélkül gyorsan, megbízhatóan és fájdalom nélkül hatónak találták. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Zichy Mihály.

Újság, 1927.
jún. 8.

Zichy Mihály

Emlékkiállitása az Ernst-muzeumban

Száz éve lesz ez év őszén, hogy Zichy Mihály megszületett. A születése és halála közben eltelt idő méreteiben óriási, minőségében ragyogó munkásságnak volt tanuja. A halála óta elmult évek, mint a sivatag fövenye régi városokat, szépen, csöndesen eltemették emlékét. Igy szokott járni az, aki távol él attól a helytől, ahol a hirességet mérik és a dicsőséget osztják. Zichy élete nagyobb részét idegenben élte végig s idegenben is halt meg. Sokszor szó volt róla, hogy véglegesen hazahivják, itthon valami müvészi rangjához méltó állásban letelepitik. De mindannyiszor visszabocsátották Oroszországba. Onnan haza csak itt-ott, ritka alkalmakkor került valami munkája. Még ritkább volt az olyan magyar kiadó, ki páratlan illusztráló müvészetének foglalkoztatására feladatokat gondolt volna ki. Mikor meghalt, akkor vettük észre, hogy hosszu életének szakadatlan munkájából milyen kevés az, amit itthon őrzünk. Muzeumainknak, könyvtárainknak milyen kevesük van abból, amit alkotott. (Oroszul megjelent illusztrált könyveinek talán egyetlen példánya sincsen meg Magyarországon.)

Az Ernst-muzeum nagyon érdemes munkát mivelt, mikor ennek a nagy magyar müvésznek igazolására — az ifjabb nemzedékek előtt fölfedezésére — összegyüjtötte termeiben mindazt, amihez csak hozzá tudott férni. Őszre a Szépmüvészeti Muzeum is kiállitást tervez Zichy emlékének megünneplésére. A muzeuméi a könyvillusztráló Zichy főmüvei: az Ember tragédiájához és Arany balladáihoz készült rajzai. Azonfelül ott vannak a holt mester legjelentősebb festményei is. Ugy hogy egyazon esztendőben kétszer is alkalmunk lesz megünnepelni annak a csöndes és félrevonult müvésznek emlékét, akinek mig élt, elég kevés jutott az ünneplésből.

Zichy Mihály festőnek indult és pályájának elején készült müvei nagyobbrészt olajfestmények. Korai munkái jellemző példái a biedermeier-kor festői stilusának, a stilus bécsi változatának. Rajzbeli és festésbeli korrektség, bizonyos előre elhatározott érzelmesség a kifejezésben, tartózkodás minden lendülettől, józanság, hüesség, a kivitelben takarosság az ismertetőjelei ennek a stilusnak. Zichy a stilus legkülönb mesterének, a bécsi Waldmüllernek volt tanitványa. Első müvei mesterének nagy hatásáról tanuskodnak. De Páris, majd a magábavonulás teljesen elforditotta mesterétől és kibontotta belőle eredendő tulajdonságait.

A biedermeier-festők jámbor, szemlélődő természetével ellentétben Zichy szenvedélyes temperamentum volt. Főtul[illegible] nála nem az érzelmesség, hanem a képzelő erő. Amannak józan polgári mértékletességével szemben a fantasztikus elképzelések festője volt. Vágyódott a szertelen, a rendkivüli, az alig megábrázolható felé. Gunyos hajlandóság nem volt benne, mint abban a korabeli egyetlen müvészben, aki lelki rokonának tekinthető — a francia Gustave Doréban —, de tudott mélységesen fölháborodni korának visszásságain. Rajongója volt az emberi szabadságjogoknak és ilyen érzelmeinek kifejezését, valahányszor csak tehette, megkisérelte a müvészet eszközeivel. A szabadság dalnokát és minden zsarnokság gyülölőjét tisztelte Petőfiben. Költeményei közül megillusztrálására éppen az ilyen irányzatuakat választotta. S közben az európai zsarnokság középpontján élt, a cári udvarban, mint az egymást felváltó cárok udvari rajzoló krónikása!

A való élet nem feszélyezhette az annyira képzeletében élő müvészt, mint Zichy. Képzeletével ő abban a világban élt, amelyben korának és az előtte volt korok nagy költői. Goethét, Byront, Lermontovot, Goncsarovot, Petőfit, Arany Jánost, Madáchot kisérgette rajzolói szerszámaival fantáziájuk röptében. Amit azok csak jeleztek, ő a maga konkretizáló képzeletével nagyszerüen meg tudta érzékiteni. Élete második felében már csak rajzokat készitett. S minden jel szerint — ez a mostani kiállitás is tanuság reá — a rajz volt az igazi hazája, abban is az illusztráló rajz. A nagy méreteket nem győzte kitöltő erővel. Festményeiben sok üresség érzik s érzik az érzékek önkéntelen szinességének hiánya. De rajzolni talán egyetlen magyar müvész sem tudott ugy, mint ő. Az emberi alak legkülönbözőbb mozdulatainak emléke elevenen élt emlékezetében. Csodálatosan tudta a női testet ábrázolni. «Nőrablása» (60.) egyik legtökéletesebb példája ennek a képességének és általában egyik főmüve oeuvrejének.

Az ismert és itthon még ismeretlen müveknek tömegéhez képest, amit Zichy hosszu életének folyamán készitett, szegényes ez a kiállitása. A jövőnek nagy mulasztásokat kell kivüle pótolnia. Fel kell kutatnia és lehetőség szerint hazahozatnia Párisban és Oroszországban lappangó munkáit. Legnagyobb müvészeink egyikéről van itt szó. Olyan müvészről, aki a maga nemében senkinél se volt kisebb s aki tanitvány és követő nélkül, igazi megértés és méltánylás hiján önmaga udvarának fényében ragyogó csillag volt a firmamentumon. Ez a kiállitás és rajta látható kvalitásainak varázsa hihetőleg haza vonzza majd azokat a fontos müveit, melyeket ma még a külföld rejteget.

Elek Artur

a tagja tagjának tekint, sőt olyba veszi, mintha már sok éve ott énekelnék. A dupla szabadság ugyanis csak egész régi tagoknak a privilégiuma. Nyolcvanhétszer léptem fel ebben a szezonban. Operaénekesnél ez rendkivül nagy szám, különösen, ha azt tekintjük, hogy hány szerepet énekeltem! Csaknem valamennyi olyan szerepre sor került, amelyet valaha is betanultam. Az egész budapesti repertoáromban léptem fel Berlinben és azonkivül is még egynéhány uj szerepet kellett betanulnom.

— A szerződés megengedi, hogy szabadságom alatt bárhol énekeljek. A szabadság első felét Budapesten és Olaszországban töltöm, ahová néhány hét mulva utazom. A szabadság második felére majd a télen kerül sor s ez idő alatt főleg koncertezni fogok. Ez a néhány hét csaknem teljesen le van foglalva különféle német városok számára.

Mig beszél, egy pillanatig sem marad vesz-
[illegible] rajta ezt a müvészetet: a krakói *Dunikowski* Xavér és a varsói *Szczepkowski* Jan. Az előbbi a krakói Wawel-Kartil egyik termének kasszetás mennyezetéhez tervezett faragott fejei mellett néhány fába faragott portrészobrát mutatja be. Nagyjából kifaragott, sikokba összefoglalt formáju fejek. De mindenikük igen kifejező s amellett még dekorativ hatásu is. Az utóbbit fokozza finom szinezésük. Szczepkowski [illegible] faragott

dupestre meggyek

kert

junius 11-én először

Vigszinház-ban

* **Megkezdték a „Mihály bácsi" próbáit.** Megirtuk, hogy a Belvárosi Szinház a nyári szezonban *kabarét* mutat be. A darab ciklus összefoglaló cime *„Mihály bácsi szinházat vásárol"*, *Zágon* István irta, a főszerepet *Honthy* Hanna, *Makkay* Margit, *Rózsahegyi* Kálmán és *Kabos* Gyula játsszák. Ez a darab *Honthy* Hanna ujabb *prózai szerepét* jelenti és ugyanakkor *Makkay* Margitnak, a kitünő drámai szinésznőnek kirándulását az *operett birodalmába*. A darab, mint jeleztük, részben nem a szinpadon, hanem a *foyerban* játszódik a szünetek alatt. Zenéjét *Lányi* Viktor irta, bemutatójára pedig valószinüleg jövő hónap elején kerül sor.

töktől **RADIUS**

ércse és Galamb

hémvér

Zichy Mihály.

Pesti Hírlap, 1927. jún.

Zichy-kiállitás
az Ernst-muzeumban.

Október hóban lesz száz éve annak, hogy a magyar képzőművészet egyik világraszóló nagysága: *Zichy Mihály*, a somogymegyei Zalán megszületett. Az ősi Zichy-család nemesi ágának sarja, akiben átöröklödött a páratlan szellemi kiválóság.

Mert Zichy mint festőművész, nemcsak a világ egyik legkitünöbb rajzolója, de egyuttal bölcsész, aki művészetét történelmi, politikai, filozófiai tartalommal állitja az emberiség erkölcsnemesitö szolgálatába. Kompozicióiban a költöi gondolatot szinte tökéletes rajzbeli készséggel tolmácsolja, bár nagy olajfestésü vásznain a szinek aquarellszerü felrakásával monumentális szinhatást nem ér el. De annál finomabbak vizfestményei és rajzai, melyek részben önálló kartonokon, részben mint illusztrációk láttak napvilágot.

Zichy életpályája is igen változatos. Már mint fiatal művész Bécsben tanul, ahol Waldmüller tanitványa és mestere hatása alatt festi a „Mentöcsónak" és „A koporsó bezárása" c. megrázó erejü genreképeit. Olaszországi utja után Szt.-Pétervárra hivják, az orosz udvarhoz festö-tanárnak, de a magyar szabadságharcot leverö orosz beavatkozás után Párizsba megy, ahol nagy kompozicióit kezdi meg. Innen haza jön Magyarországba, zalai birtokára és a magyar müvészi életben keres elhelyezést. De mellözik, mire visszatér az orosz udvarhoz, ahol 1906-ban bekövetkezett haláláig marad a cárok szolgálatában, megörökitve az udvari ünnepségeket, vadászatokat és nagyobb eseményeket, s páratlanul finom, erotikus izü képekkel látja el a föuri köröket. Igen változatos munkásságot folytat. Illusztrálja Goethe, Byron, Rusztaveli, Lermontoff, majd Madách, Petöfi és Arany müveit s alkalomadtán magyar hazafias célokra, a párizsi magyar egyesületnek, a szegedi árvizkárosultaknak és más jótékony akcióra is küld egy-egy lapot. Igy születik meg „Az aradi vértanuk" c. müve is. Magyar vonatkozásu alkotásait föleg kisebb méretü kompozicióin látjuk. Nagy kompozicióí: „A démon fegyverei", „A kisértetek órája", a „Hulló csillagok", a „Szirén"-sorozat, a „Tivornya", az „Autodafé" — nemzetközi értékek.

Az Ernst-muzeum most bemutatott centennáris kiállitása 130 müvét mutatja be a nagy mesternek és pedig lehetöleg ugy, hogy müvészete minden oldalát ismertesse. A nagy vásznak közül a Szépmüvészeti Muzeum tulajdonát képezö „Hulló csillagok" és „Modern szirén" szerepel, de egész sereg illusztrativ anyag és különösen szép akt-anyag sorakozik a falakon. Ez utóbbiak a mester csodálatosan finom erotikájával füszerezve. A legszebb ilyen müvek egyike „Rafael és modell"-je, azután az „Enyelgés" a „Bacchansnö és Faun" az „Érdekes olvasmány", a „Látogatóban" az „Aurora", az „Ösz". Misztikus kompozicióí közé tartozik a „Boszorkánykonyha", magyar vonatkozásban nevezetes az „Erzsébet királyné Deák Ferenc ravatalánál" c. müve. A képek sokaságából kiválnak még erös magyarságukkal: a „Párviadal", a „Pörösztö bajvivás", „A garabonciás diák és az árva" „A betyár nótája" és feltünik egy mesteri aquarellje: „Az uzsorás". Látunk még itt Krisztus-tanulmányokat a mester „Levétel a keresztröl" c. régi nagy biblikus vásznához. Azután ötleteket, („A nevetö ember", „Falstaff a serleggel" „Ábránd a festékesláda felett", a „Felszarvazott férj"), vadászati vázlatokat, és egy ritkaságot: a „Skót kardtánc" c. rézkarcolatát. A kiállitást *Strobl Alajos* kitünö Zichy-mellszobra és a mester néhány tanitványának, különösen Miss Mary-nak, több müve egészíti ki.

A magyar müértö közönség hálás lehet *Ernst Lajosnak*, hogy nagy fáradsággal a kollekció anyagját összegyüjtötte és tárlatát öszig nyitva tartja.

(k. k. l.)

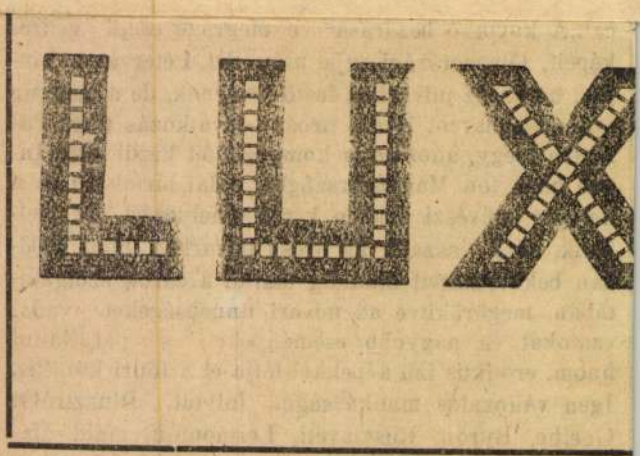

— **Uj műtermet nyitott Rozgonyi mester.** Aki csak egyszer is felmegy a magyar fényképező művészek nagyhirü mesterének Kálvin-téri ma megnyitott uj ateliéjébe, soha sem fogja elfeledni azt a lebilincselő látványt, ami az uj műteremben eléje tárul. A várószoba ragyogó berendezése a párizsi Champs Elysée egyik legelőkelőbb fotoszalonjának tervei után készült. Onnét mintázta le a mester azokat az ültözködő [illegible]

— **Peetorius Emil előadásai az Iparmüvészeti Muzeumban.** *Peetorius* Emil müncheni tanár március hónap végén Budapestre érkezik és két előadást tart. Április 1-én, vasárnap délután 5 órakor a *Magyar Bibliofil Társaság* felkérésére az Országos Magyar Ipar-

[illegible] feltünést keltett a Franklin-Társulat, valamint az évszázados hirü Lampel Róbert kiadóvállalat tankönyvsorozatainak kiállitása. A középiskolai, felső kereskedelmi iskolai, polgári iskolai, tanitóképző-intézeti, elemi iskolai, önálló gazdasági és továbbképző népiskolai, iparos- és kereskedőtanonciskolai tankönyvek magas szinvonalu sorozatai mellett, különösen a Franklin-Társulat uj *fővárosi olvasókönyveinek* mintaive érdemel emlitést. Ez a könyv nem utánzata a meglevőknek, hanem minden izében uj és eredeti, Jaschik Álmos művészi és pedagógiai szempontból egyaránt mesteri rajzai, közleményeinek irodalmi értéke, izléses elrendezése jelentős bizonyitékai annak az áldozatot nem ismerő kulturmunkának, mely a Franklin-Társulat vezetőségét mindenkor jellemezte.

— **Felhivás találkozóra.** Felkérjük mindazokat a kedves barátainkat, akik a pécsi községi közigazgatási tanfolyamot az 1901—1902. évben végezték, hogy folyó évi junius hó 26-án (vasárnap) Pécsett a 25 éves találkozón megjelenni sziveskedjenek. Összejövetel a jelzett napon reggel 9 órakor a Nádor-kávéházban. Rozner István és Szabó Aladár.

— **Gábor gyermeküdülőtelep, Grado** a gyermekek ezen paradicsomában a folyó évben másodizben nyitja meg üdülőtelepet. Mai számunkban hirdetett ezen vállalkozás értesülésünk szerint mult évi szezonját a szülők legnagyobb elismerése mellett fejezte be.

— **Halálozás.** *Hoppe Rezső* székesfővárosi polgári leányiskolai igazgató, a Budai Daľárda örökös tiszteletbeli karnagya, szombaton 61 éves korában elhunyt.

Novoth István, a bajai állami elemi iskolák felügyelő-igazgatója, 60 éves korában Baján elhunyt. A magyar népnevelés ügyének érdemes férfia volt a boldogult, aki a tanügyi és szépirodalmi lapokban is buzgó működést fejtett ki. Halála széles körben keltett őszinte részvétet és végtisztességén, melyen a szertartást *Erdős József* hittanár végezte, *Werner Adolf* zirci apát is megjelent a nagyszámu gyászoló közönséggel együtt.

Glatter Gyula festőművész temetése pünkösd vasár-

1965 OKT 26

Kedd, 1965. október 26.

1021

Zichy Mihály Faust-illusztrációinak kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában

Az évről évre ismétlődő *múzeumi hónap* rendezvényei mindig tartogatnak meglepetést a művészet barátainak. A Galéria újonnan szerzett, fennállása óta vásárolt *Zichy-rajzainak* kiállítása is a ritka megbízható tudás és a gondolati gazdagság nemes ötvözetével szolgál.

A XIX. századi nagymester nálunk igazában kevéssé ismert, tehát kevéssé értékelt művészetének döntő része, a rajz, olyannyira, hogy nagy vásznai is rajzi értékeikkel tűnnek fel. Zichy Mihály sohasem volt olyan »festői« festő, mint a kortárs francia művészek. Így aztán nem is meglepő, hogy párizsi évei alatt szerzett barátai között a legmélyebben Gustav Dorée-hez és Felicien Ropshoz vonzódott, mint a szemléletben és kifejező eszközökben leginkább rokonokhoz. Bámulatosan könnyed járású ecsete, tolla, ceruzája minden téma megformálására alkalmas és képes volt és lehetett az mondén, vagy tragikus erotika, de lehetett a világ költészetének legsúlyosabb mondanivalója, Zichy hihetetlen azonosulással követte és szolgálta a témát, s találta meg hozzá a legalkalmasabb formát. De nem tekinthető véletlennek a kiválasztott költői mű, mert Byron, Gogol, Lermontov csakúgy, mint Arany, Madách, Petőfi, a művészhez hasonló harcos igazságkeresők voltak.

Goethe Faustjának illusztrálására nem egyedül és nem elsőként vállalkozott Zichy. Németek és franciák — többek közt Delacroix — is megküzdöttek vele több-kevesebb sikerrel. A XIX. századi magyar művészek közül — német professzorként — Liezenmeyer Sándor is célbavette. Ám — Delacroix-t kivéve — Zichy Faustja a gondolatilag legteljesebb, mert a férfikora delelőjén álló művész számára mi sem volt ismerősebb és a saját gondjaival egybevágóbb, mint Faust küzdelme a megismerésért, gyötrődése a tudomány akkori korlátai, valamint a szellemi és anyagi világ végtelensége láttán. A Zichy-művekből, minden nagy kompozíciójából és az illusztrálásra kiválasztott költői alkotásokból félreérthetetlenül olvasható a művész morális elkötelezettsége, minden igaz ügyért való harckészsége.

A Faust-rajzok 1874 és 1878 között Párizsban a mecénás Horace Günsburg báró megbízásából készültek, de a kiállítás egyéb darabjai is a hetvenes évek, az érett Zichy termése. A húsz remekmű csak a Faust első részét fogja át, a *Prológustól* a *Boszorkánykonyha* bűvös italáig. Rajzi érzékenységben túltesz minden addigi Zichy-rajzon, az egyidejűleg kiállított *Skóciai vadászaton* (1875), amely ugyan oldott szépia egyetlen kék akvarell színnel, de hihetetlen atmoszferikus jelenséget formál. A Faust-rajzok tussal és tollal készültek, itt-ott egy kevés fedőfehérrel, ahol a szürke papírlapból még több fényt kellett kicsikarni. Mert a *fény* e rajzok egyik főszereplője s ellentéte, az *árnyék*, s közöttük az árnyalatoknak végtelen gazdagsága. Ugyanakkor az ábrázolt emberek és tárgyak távolról sem bomlanak fel a nagyerejű sugárzásban, hanem teljes egzaktságukban jelennek meg. A gótikus ablak pompás, mérműves felső ívének minden ága-boga akár kivitelezhető volna a rajz nyomán.

Atmoszferikus oldottság és tárgyi szigor együttese adja e rajzok különlegességét, nem szólva a figurák drámai jellemzéséről és elevenségéről. A *Katonák a városkapu előtt* című lapon a tollas-fodros páncélos vitézek között Munkácsy Mihály a legvidámabb, s feltehető, hogy más barátai is bekerültek e férfikoszorúba. Munkácsy minden kétséget kizáróan felismerhető, mivel daloló-fütyülő kedélye kiválóan alkalmassá tette itt modellül szolgálni. A rajzok érdekességéhez tartozik, hogy a középkori környezetben és kosztümökben ábrázolt alakok — közöttük Faust is — minden korban lehetséges emberek, gondjuk, örömük a XIX. és XX. században is létező emberi. A tudás ma is, tegnap is, holnap is csak lépésről lépésre közelíti a megismerni való végtelen világot, legfeljebb felgyorsulnak a lépések az ugyancsak tudomány létrehozta eszközök által.

Zichy tehát tipikusat teremtett s ha hozzátesszük, hogy alakjai többségükben valamely eszme — de mindenkor haladó eszme — szolgálatában állnak, úgy átléphetünk a XIX. században már lefokozott »programművészet« meghatározáson s a Zichy-oeuvre szélesebb ismeretében is bátorsággal állíthatjuk, hogy művei *agitatívak*, hogy mindenkor a legnagyobb tudatossággal *hatni* kívánnak. Ezt egyébként Zichy mindenkinél világosabban szavakba öntötte: *»A művészet nem fényűzési cikk, a művészet a művelődés eszköze, mint a nyomtatott könyv, és kötelessége csakúgy, mint a könyvnek, hogy teljes meggyőző erejével a kor haladó eszméit szolgálja.«*

S hogy ezt milyen mértékben tartotta magára nézve kötelezőnek, arra mi sem jobb bizonyíték, mint a kiállítás egyetlen nagyméretű akvarellje, a *Zsidó mártírok*. Nem tudhatjuk, hogy volt-e konkrét élménye, hogy látott-e valaha ártatlanokra rátörő vad katonákat, de a cári udvarban élve, hallhatott ilyesmiről, hiszen ott a nagy politika szerves része volt a pogrom. S amennyiben az uralkodó körökben hallott róla, biztos, hogy nem azzal a kicsengéssel, ahogyan ezen a nagyszerű képen előadja, a humanista felháborodásával és elutasításával. Az emberi integritást sértő akció ellen kiáll ezen a képen a művész, csakúgy, mint még nagyon sok és súlyos kompozíciójában.

Szólni kell még az áldozatról, amit a Magyar Népköztársaság kultúrpolitikája a Faust-rajzok megszerzésével vállalt. Horribilis anyagi áldozatba került, hogy hosszú és követhetetlen vándorlás után ezek a művek haza kerültek. Haza, ezt hangsúlyozni szükséges, mert bár Zichy Mihály élete háromnegyed részét a hazán kívül töltötte — és nem is teljesen saját szándékából — lángoló patriotizmusa egy pillanatra sem hamvadt, még a haza részéről elszenvedett sérelmek és mellőzések idején sem. Párizsban a Magyar Egylet lelke volt és minden ambíciójával a kiváló képességű magyar munkásokat szerette volna visszaplántálni a hazai földbe, a hazai ipar fellendítésére. Hogy ez a szándéka is visszautasításra talált, talán mondani sem szükséges.

Ez a mostani kiállítás úgyszólván jóvátétel a csaknem hat évtizede halott nagymesternek, gesztus az újfajta, az igazi haza részéről. Nagymérvű gazdagodása a magyar rajzművészetnek, s nem utolsósorban gyarapodása lehet az új művész nemzedéknek, amelyik már megtanulta becsülni a tudást. Zichy Mihály gondolati telítettsége, a világról való egyértelmű véleménye, a haladó eszmékért való lelkesültsége és cselekvése s nem utolsósorban kikezdhetetlen etikája teszi méltóvá, hogy itt és ma érdeme szerinti minősítéssel elfoglalja helyét a magyar művészet legnagyobb alkotói között.

Oelmacher Anna

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

IR

Négy különösen energikus helye van a Balatonnak: Füred, Tihany, Siófok és Keszthely—Hévíz. Közülük az első háromnak a korszerű kiépítése gyors ütemben folyt az utóbbi években, *a Keszthely—Hévíz együttes* nagyvonalú fejlesztésére azonban mind ez ideig nem került sor. Noha kétségtelenül a tóvidék e szöglete rejti magában a legmagasabb igényű idegenforgalmi központ kialakításának lehetőségét.

A hévízi meleg vízű tó páratlan értékű gyógyászati kincs. Más gyógyeljárásokkal együtt szinte felülmúlhatatlan hatású a reumás megbetegedések, az izületi és ideggyulladások esetében éppúgy, mint anyagcsere-betegségeknél, vagy sérülések, bénulások után visszamaradó mozgás-korlátozottság állapotában. Nagyszerű gyógytényezője Hévíznek a tómedence falát és fenekét borító rádióaktív iszap is. (Nemrég ütötte meg a szemünket valamelyik amerikai lapban ez a hirdetés: »Gyógypakolás eredeti hévízi iszappal 20 dollár«.)

Európa legnagyobb meleg vízű gyógytava a Keszthelyi-hegység lábánál, gyengéd hajlású halomsorok közt rejtőző völgykatlanban gőzölög, mocsári fenyőkkel körülövezve. Kékeszöld vizében tűzpiros trópusi virágok, indiai tündérrózsák között nyakig süllyedve gyógyítják magukat a szabadban még így késő ősszel is a fürdőzők százai. Sőt, *az utóbbi években az egészségesek is egyre nagyobb tömegben lepték el Hévízet.* A gomolygó meleg párával fedett tó vizében hideg napokon is élvezetes a fürdőzés; így aztán ha nyáron átmenetileg elromlik az idő, a Balaton közelebb eső részeiből valósággal özönlenek a nyaralók, az üdülők a meleg tó mellé, késő ősszel pedig a varázsosan szép utószezon egyre szaporodó híveinek vált legkedveltebb célpontjává Hévíz. Jelenleg azonban *sem gyógyászati adottságai, sem a balatoni szezon meghosszabbítását elősegítő lehetőségei nincsenek méltóképp kihasználva* ennek a ritka becsű természeti tüneménynek. Ezért van különös jelentősége annak, hogy a Minisztertanács az Építésügyi Minisztérium előterjesztésére a minap *jóváhagyta Hévíz gyógyfürdő és Keszthely város komplex fejlesztésének irányelveit.*

Ez a döntés elindítja Hévizet az értékeihez való felnövés útján. Meggyorsítja azt a munkát, amely 1958 óta már folyik e területen a *Balatoni Intéző Bizottság* koordinálásával. A BIB már régebben elkészítette *Hévíz gyors ütemű fejlesztésének tervét*, s a kérdés egységes szemléletének megteremtése érdekében ez év elején felkérte az Egészségügyi Minisztériumot, hogy dolgozza ki *a gyógyászat perspektivikus tervét.* Ezt a munkát egy bizottság azóta el is végezte. *Hasonló távlati tervet készít a SZOT és a belkereskedelem is*, összehangolásukból jön létre az általános fejlesztés menetrendje.

Hévíz új alközpontjának egy része: a nyolcemeletes gyógyüdü

[illegible] minden tör[illegible]tént azonban Hévizen, ha nem is látványos, mindenesetre *alapvető* beruházások. A utóbbi öt-hat esztendőben jó átgondolt munka folyt itt korszerűsítették az Állam Gyógyfürdő Kórházat, meg épült a bányászüdülő magas színvonalú, fedett fürdője utak, parkok s korszerű fény cső- meg higanygőz világítá létesült, új autóbuszpályaud vár és tetszetős bazársor épült nagymértékben bővítették a vízművet s ez évben befejeződik Keszthely és Hévíz csa tornázásának nagy munkáj is.

Mindezek olyan *alaplétesítmények*, amelyek most má lehetővé teszik ra nagyobb ará nyú és ütemű fejlesztés meg indítását, aminek széles ki bontakoztatására annál na gyobb szükség van, mivel a imént felsorolt csaknem 20 milliós beruházások mé *egyetlen férőhellyel sem nö velték Hévíz befogadóképessé gét.* Aminthogy a *folyamat ban levő* munkálatok révé sem lesz több egyetlen szál lodai ággyal sem.

Most épül ugyanis az új ezerszemélyes téli fürdő az Építésügyi Mi nisztérium beruházásában, im pozáns épülete már ott magas lik a kórház bejáratánál. *Nagy alkotások körvonala* bontakoznak ki a fürdőtelep fő utcájának számító Rákóczi út mentén is, ahol egy egész háztömb lebontásával *új alközpont* alakul ki. A Balaton Intéző Bizottság rendezési terve alapján itt épül fel a SZOT *nyolcemeletes gyógyüdülője*, s körülötte, a lebontásra kerülő öreg üzletsor helyén modern épületekben kap helyet az új mozi, a posta, a gyógyszertár. *Az új üdülőközpont részletes kiviteli tervei most készülnek, jövőre a munka is megindul.*

A hévízi tó adottságainak jobb kihasználása érdekében persze további létesítményekre is szükség van, hogy a páratlan gyógytényezők áldásában nagyobb tömegek részesülhessenek. Szakértői megállapítás szerint *a gyógytó befogadóképessége 8000 fürdőző.* Jelenleg az Állami Gyógyfürdő Kórházban 300 beteg részére van hely, a szakszervezeti szanatóriumban és üdülőkben 1600-an férnek el, magánlakásokban legfeljebb 500 embert lehet elhelyezni, *összesen tehát 2400 beteget fogadhat be Hévíz.*

A Gyógyfürdő Kórház 300 ágyas bővítése, valamint a szakszervezeti és egyéb üdülőférőhelyek számának ötezerre növelése nagyot javít ugyan e helyzeten, *külföldi gyógyvendéget azonban még e tervek megvalósítása után sem tudunk nagyobb számban fogadni.* Márpedig az érdeklődés állandóan igen élénk, az idén is *sok külföldi jelentkezést kellett elutasítani helyhiány miatt.* Jövőre aztán még rosszabb lesz a helyzet, hiszen *rövidesen becsukja kapuit az egyetlen hévízi szálló, a Palatinus is.*

Szálloda nélkül marad Hévíz a jövő hónaptól kezdve. A 48 szobás Palatinus — amely különben meglehetősen korszerűtlen volt már — nem áll többé a nagyközönség rendelkezésére, mivel épülete a honvédségé, s a vendéglátóipar *november elsején* visszaadja tulajdonosának. A fejlesztési tervben szerepel ugyan *egy*

Zichy Mihály

(—) **Zichy Mihály a Szépmüvészeti Muzeumban.** A nagy grafikus-művész születésének századik évfordulójára a Szépmüvészeti Muzeum grafikai osztálya közszemlére teszi a muzeum birtokában levő Zichy-rajzokat. A XIX. század c. mesébe illő tárgyi gazdagságu képirója pazar hanyagsággal szórta szét a világon rajzait s elég csodálatos, hogy a magyar irodalommal kapcsolatos felbecsülhetetlen értékü illusztráló anyaga nemzeti kincsé válhatott A muzeum gyüjteményének vezető gerince *Arany* és *Madách* illusztrálása, amely teljes s van két nagyobb méretü szines kréta-, guache-rajza. *III. Henrik orgiája* és a *Bor hatása* és azok a Petőfi-kiadások, amelyeket . Zichy illusztrált Százhetvenhárom darabból áll a gyüjtemény, amely kegyeletes érzéssel állitja meg az embert a nagy grafikus titán, a korszakos emlékü *Zichy* Mihály lángelméje előtt. A kiállitást vasárnap nyitják meg.

Esti Kurir 1927 X. 20

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 MAR -1.

1021

ZICHY MIHÁLY

(1827—1906)

Hatvan esztendővel ezelőtt hazájától távol halt meg a XIX. századi magyar képzőművészet egyik legérdekesebb, műveivel ma is ható mestere. Befejeződött a hányatottságaival, kalandjaival, ellentmondásaival oly különös élet, lezárult egy művészi pálya, amelynek nagyratörésében rejlő jelképességét ő maga tudta kifejezni gondolatgazdag és lendületes rajzaival. De mindennek összetettségét ugyancsak jelképesen fejezte ki az a tény is, hogy amikor Zichy Mihály holttestét Oroszországból hazahozták és felravatalozták a budapesti Műcsarnok fekete lepellel bevont oszlopai alatt, Budapesten a munkásság kettős évfordulót ünnepelt: *a Párizsi Kommünt és a magyar március 15-ét.*

Az ősi Zichy család elszegényedett és nem grófi ágának leszármazottja volt. Zalán, Somogy megyében, 1827. október 14-én született. Már egészen fiatalon az elhivatottság érzésével rajzolt. 15 éves korában Pesten, az idetelepedett velencei Jacopo Marastoninál tanult festeni. („Marastoni szította lángra a pislogó parazsat" írta egy öregkori levelében). De mint az akkori ifjúságot — nemcsak a művészet érdekelte: *festőnövendék társaival négyesben merényletet tervezett a Pesten tartózkodó zsarnok Metternich ellen.* Művészi tanulmányait a bécsi művészeti akadémián folytatja, ahol hamar feltűnik rajztehetségével, és a legnevesebb akkori bécsi művész, Waldmüller tanítványa lesz. Amikor a „rebellis" Waldmüllert eltávolítják a bécsi művészeti akadémia tanári karából, Zichy követi mesterét, akinek nemsokára már segédje a magániskolájában. A 19 éves művészre Mentőcsónak című festménye felhívja a művészeti körök figyelmét, nagyobb megrendelést azonban nem kap Bécsben, és 1847-ben egy orosz nagyhercegi család kíséretének tagjaként, mint rajztanító elhagyja a császárvárost. De Oroszországban rádöbben, hogy függő viszonya nem igen segítheti nagy, művészi álmainak megvalósítását. Elhagyja tehát a nagyhercegi családot, és rajzórák adásával keresi kenyerét. Első öt évi küzdelmes oroszországi tartózkodása alatt kibontakozott tehetsége, amelyre nagy hatással volt a haladó orosz művészet és irodalom.

Felfedezi a grafika jelentőségét, és realista művek alkotása közben művészete a mondanivaló gazdagságával telítődik. Kaukázusi jelenetek címen litográfiasorozatot készít; megbízzák az Igorének illusztrálásával, és illusztrációi nagy sikereket aratnak. Hasonló sikereket ér el a cári udvarban portréival. Fogoly a börtönben című, ekkor festett képéről viszont *nem kétséges, hogy az a cári önkény és elnyomás elleni tiltakozásaként, az orosz forradalmárok dicsőítésére készült.* Végül is sikerült magát kivonnia a cári udvar által parancsolt robotmunka (portrék, illusztrációk, jelmeztervek, színházi függöny-terv) elvégzése alól, és 1868-ban megrendezhette első gyüjteményes kiállítását, 1871-ben pedig megvalósul régi terve, hogy hazalátogatása után végigutazza Nyugat-Európát. Düsseldorfban ismerkedik meg és köt barátságot Munkácsy Mihállyal. 1874-ben elköltözik Oroszországból, hazatér, majd Munkácsy nyomában Párizsba utazik. Ott nyíltan vehet részt a társadalmi haladásért folyó küzdelemben, nemcsak művészetével, hanem megmutathatja szervezési képességeit is a párizsi magyar munkások és iparosok egyesületében, amelynek elnökévé is megválasztják.

Művészete *Párizsban mind erőteljesebben mutatja meg Zichy antiklerikális meggyőződését* (Autodafé), azután. a boszniai okkupáció idején hatalmas méretű kompozicióban (A Démon fegyverei) fejezi ki tiltakozását a háború borzalmai ellen. Zichy művészetének forradalmi lendületét szólaltatják meg ekkoriban Petőfi-illusztrációi is. Törvényszerű volt, hogy össze kellett ütköznie a „hivatalos" Magyarország képviselőivel. (A botrány az 1878-i párizsi világkiállításon tört ki, de megismétlődött A Démon fegyverei budapesti bemutatója alkalmával. „Sohasem hittem volna —, írta ekkor Zichy egyik levelében —, hogy e gonosz, utálatos ellenségeskedések oly aljasan és büntetlenül felléphetnek egy becsületes törekvés ellen.")

Közben állandó anyagi gondokkal küzd. Mégis ekkor alkotja remekművét Faust-illusztrációit, és oroszországi megrendelésre elkezd dolgozni Lermontov műveinek illusztrálásán. E munkát hazatérve, zalai szülőházában folytatja újabb Petőfi-illusztrációk mellett, és közben új utazásra, a Kaukázusba készül. A haladó grúz értelmiség Rusztaveli eposzának díszkiadását tervezte, s Zichyt felkérték az illusztrálás munkájára.

A tigrisbőrös lovag illusztrációi már Oroszországban készülnek el. *Ekkor és ott kezdi foglalkoztatni a művészt az új, nagy terv: Az ember tragédiája illusztrálása.* Ez lett azután — Arany balladáinak, hasonlóképpen ma is közismert, megragadó illusztrációival együtt — Zichy Mihálynak legkiemelkedőbb munkája. De mi kegyelettel őrizzük meg utolsó nagy tervének, a János vitéz illusztrálásához készített remek vázlatait is. Ezek ugyancsak művészi egyéniségének nagy erejéről, a nép és a haladó eszmék melletti állásfoglalásról tanúskodnak.

Murányi-Kovács Endre

Több fizetésért jobb munkát

Évekig furcsa ellentmondás volt, hogy kulcsipar az építőipar, de bérezése nem mutatta ezt az elismerést. Tovább rontotta a helyzetet az a körülmény, hogy a munkások többsége lakóhelyétől távol, nehéz munkakörülmények között, többnyire a szabad ég alatt dolgozik. Mindennek következménye ismert: *országos méretekben munkaerőhiánnyal küzdött az építőipar.* Ez az áldatlan helyzet egyik lényeges oka volt, hogy lassan haladtak beruházásaink, nem tudtunk annyi lakást építeni, amennyire szükség lett volna, de még annyit sem, amire anyagi erőnkből futotta volna.

Lényeges fordulat következett be február elsején. Napi hat forintról húsz forintra emelték az építőipari dolgozók különélési pótlékát. Ha a vállalat székhelyén dolgozik a munkás, akkor 15 forint a különélés, de 10 forintot kap a nem családos legényember is. Ez havonként ötszáz, illetve az egyedülállóknál 250 forint. Ha ezt az összeget hozzáadjuk az építőiparban kialakult átlagkeresetekhez, akkor nyugodtan mondhatjuk: február elsejétől a keresetek is az építőipar fontosságának elismerését tükrözik. Tegyük még hozzá, hogy a művezetők és a munkások egy részének alapbérét javították, a családi pótlék gyermekenként 50 forinttal emelkedett.

Korai volna még azt mondani, hogy a béremelések következtében építőiparunk munkája lényegesen javult volna, vagy szembeötlően jobb lenne a munkafegyelem. De kedvező folyamat kezdődött. Ennek nyomait —, ha még nem mindenütt és nem mindig következetesen —, de már fel lehet fedezni. Az ÉM. Heves megyei Állami Építőipari Vállalat egri strandépítkezésére az ősszel felvettek egy brigádot. Közülük három emberrel mindig baj volt, többször késve és italosan jelentek meg a munkahelyen, nem hallgattak sem a brigádvezetőre, sem az idős művezetőre. Nem mezetlenség ellen. Ezt sürgette a termelési tanácskozások több felszólalója. És ezt teszik a vezetők, mert nem kell már számhiánytól tartani, mindkét építőipari vállalatnál 100 százalékos a létszám. Idejét múlt a szólás: „Rossz a rosszal, a rossz nélkül még rosszabb". Volt ebben igazság, mert reálisan számolt a munkaerőhiánnyal, de a megalkuvást, a tehetetlenséget is palástolni igyekeztek a szépen hangzó általánosítással. A vezetők egy része nem mert erélyesen fellépni, nem merte a jobb munkát és a nagyobb fegyelmet megkövetelni, mert attól félt, hogy otthagyja a munkás.

A több fizetésért jobb munkát és nagyobb fegyelmet követeljenek a vezetők, ezt akarja a becsületes dolgozók többsége. Ezt követeli a lakosság és az építkezéseken dolgozók érdeke, mert így haladnak jobban a beruházások és így kereshetnek még többet az építőmunkások.

Nemcsak mondogatjuk, de az új besorolásokkal, a megemelt fizetésekkel bizonyítani is lehet, hogy a művezető a termelés első számú parancsnoka. Jogos a követelmény, hogy a forintokkal is elismert, nagyobb jogkörrel, nagyobb felelősség is párosuljon, határozottabb vezetést, jobb irányítást várjanak a művezetőktől. A fiatalabbaktól azt is meg lehet követelni, hogy az előírt technikumi végzettséget megszerezzék.

Fonák jelenség volt, hogy megfelelő képzettségű szakemberek eddig a központban és az irodákban inkább kisebb beosztást vállaltak, húzódoztak a termelés közvetlen irányításától. Az állami építőipari vállalat irodáiból az utóbbi napokban két műszaki ment ki művezetőnek. A februári bérrendezés óta érdemes ezt vállalni.

Az építésvezetők és a művezetők többsége ma már nyíltan megmondja, hogy a bérrendezés, a helyes anyagi ösztönzés lehetőséget ad a minőségi cserékre. Az építőipari munkások többsége becsülettel, szorgalmasan dolgozik. De akadnak még lógósok és fegyelmezetlenek. Ezekre az építkezéseken nincs szükség, és ha nem használ a figyelmeztetés, akkor hamarosan kezükbe adják a munkakönyvet.

Néhányan csak azt számolják, hogy a 18 munkanap kilegyen, és akkor markukat tartják a családi pótlékért és a különélésért, de egyébként nem sokat dolgoznak. Ezt nem lehet tűrni. Ne engedjék, hogy az anyagi ösztönzéssel visszaéljenek a munkakerülők rendszeres jövedelemhez jussanak.

Sokat várunk az új anyagi ösztönzőktől, de mindent az sem old meg. Ezen felül az is szükséges, hogy minden munkahelyen és minden beosztásban mindnyájan tudásunk legjavát adjuk. Nem szavakkal, hanem tettekkel, munkával kell ezt bizonyítani. A munka arányában jár az anyagi és az erkölcsi megbecsülés.

Dr. Fazekas László

A termelőszövetkezetek eredmé a Füzesabonyi Járási T

Hétfőn délelőtt tartotta idei második ülését a Füzesabonyi Járási Tanács, amelyen *dr. Orosz Miklós*, a járási tanács vb-elnökhelyettese számolt be a járás termelőszövetkezeteinek eredményeiről és ismertette az idei esztendő mezőgazdasági munkáinak intézkedési tervét.

növekedett a termelőszövetkezetek gépállománya, amely már 356 erőgépből áll. Újabb épületekkel, istállókkal, borjúnevelőkkel gyarapodtak és ezzel az állattenyésztés fokozatos javulásához megteremtették a feltételeket.

A járás szövetkezetei 163

Zichy Mihály

u. 3919

Nemzeti Újság 1927.
febr. 27. (A Színyei
Társaság felolvasó
ülése.)

Lázár Béla:
Zichy és Waldmüller
levelezése c.
tanulmányát
olvasta fel.

Wielkiewitz István

Szak és név	Szak
Agyagipari szakosztályon.	Berkovits Irén
Alfandry Istvánné dr.	Donáth Leóné
Bajor Júlia	Faludy Dezső
Barna Károly	Fehrentheil G
Blazsovszky Erzsébet	Heiszky Ernő
Buzásy Vilma	Hernádi Antal
Ducz Lajos ifj.	Hevessy Zoltá
Dzsája Anna	Imreh Mária
Fischmann Ferencné	Jendrassik Gy
Gara Edit	Moskovics Klá
Kiss Gizella	Perl Zoltán
Lencz Sarolta	Seress Jenő
Losonczy Erzsébet	Schober Albe
Mály Lászlóné	Simon Margit
Newmann Siegfriedné	Szombathy Is
Rapaics Rajmundné dr.	Szőts Gyuláné
Redlich Oszkárné	Udvardy Jenő
Sashegyi Erzsébet	Vankay Irma
Senie Richard	Wessel Zoltán
Szulágyi Erzsébet	
Díszítőfestő szakosztályon.	Ötvös s
Bory Jenő	Ferkai Lóránt
Gyulai Nagy Andor	Gyarmathy In
Károlyi Zsuzsanna	Orosz Pál

Zichy Mihály

** **Théophile Gautier Zichy Mihályról.** A Magyar Művészeti Könyvtár egyik újabb füzete Théophile Gautier-nek Zichy Mihályról irott tanulmányát közli Rózsaffy Dezső fordításában. Gautier, a ragyogó tollu iró és költő 1858 ban Oroszországban járt és Pétervárott ellátogatott Zichy Mihály mütermébe. Többször is találkozott a magyar müvésszel és oroszországi utjáról irt könyvében Zichynek szentelt egy fejezetet. Ebben fordul elő a «mostre de génie» meghatározás, melyet Zichyvel kapcsolatosan olyan sokat emlegettek nálunk. Egyéb itthon nem is volt ismeretes Gautier irásáól. Rózsaffy fordításában most szinte ujjá születnek a régi följegyzések. Megjelenül általuk Zichy müvészotthona és benne számos olyan munkája, melynek hirét csak Gautier könyve őrizte meg. A francia iró nagy lelki gyönyörüséggel irja le Zichy rajzait és ragyogó fantáziával részletezi mindazt, ami tárgyi érdekességü bennök. A megemlitett rajzok némelyikét reprodukcióban közli a kis könyv, mely elé Rózsaffy irt Gautier életét ismertető előszót. Ilyen magáról Zichy Mihályról is helyénvaló lett volna, talán arra tekintettel is, hogy az idén lesz a művész születésének századik évfordulója.

Lipsz 1927
márc. 20

BUDATIN

Vár

Képe VV 1857, 432 l.

Zichy Mihály

vod

Rózsaffy, Didier:
Le centenaire du peintre-illustrateur hongrois Michel Zichy (1827–1909)
Paris, 1928.

ced

4824 sz.

a Gyula úrnál

Bpest.

Budapest, 1911 augusztus 18.

nács Géza úr, a

felmérési munkála-

megbizásából

koronát

összeget külön levélbeli értesités mellett

ula számláj a javára könyveljük.

„HERMES"

Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság

Dorottya-utcai fiókpénztár

PÉNZTÁRI-OSZTÁLYA.

Zichy Mihály

l.

Szépm. Muz. Évk

VIII. 176. l.

G Y Z É K

almazottainak

Zichy Mihály

l.

Szépm. Mur Ed.

VII. 206. l

43

(a can e).

3 után.

oltár előtt, melynek egyedüli di-
ben piros könyvvel és baljában kereszt-
erencz, kinek kezein a sebhelyek látsza-
tonsurája nagy. A pilléreken nyugvó
ak balról, a nők pedig jobbról térdelnek.

95: VIII. 8-án 600 lirán. (274 frt. 50 kr.)
24-én (279/95.)
az 59601/95 min. számot.

Zichy Mihály

Sirrablok c. Eépe
repr.

Szépm. Muz. Évk.
VIII. 209. l.

notivumok a székelyföldön

Magyarországon

ény temető

az épitésügyről

ai ismertetése

tás utja

jövőben

et emlékkönyve

Jézus Társaságból

s müveltsége

1. Az N—I helyeken 1920—1922-ben felállított hét közkönyvtár

--- = 21.000 K-t

ára

--- = 2.850 K

--- 23.850 K.

ndó közkönyvtárak

egy-egy könyvtár

2.100 K

200 «

8.171 «

tő 19.988 K értékű

épéig csak helyben

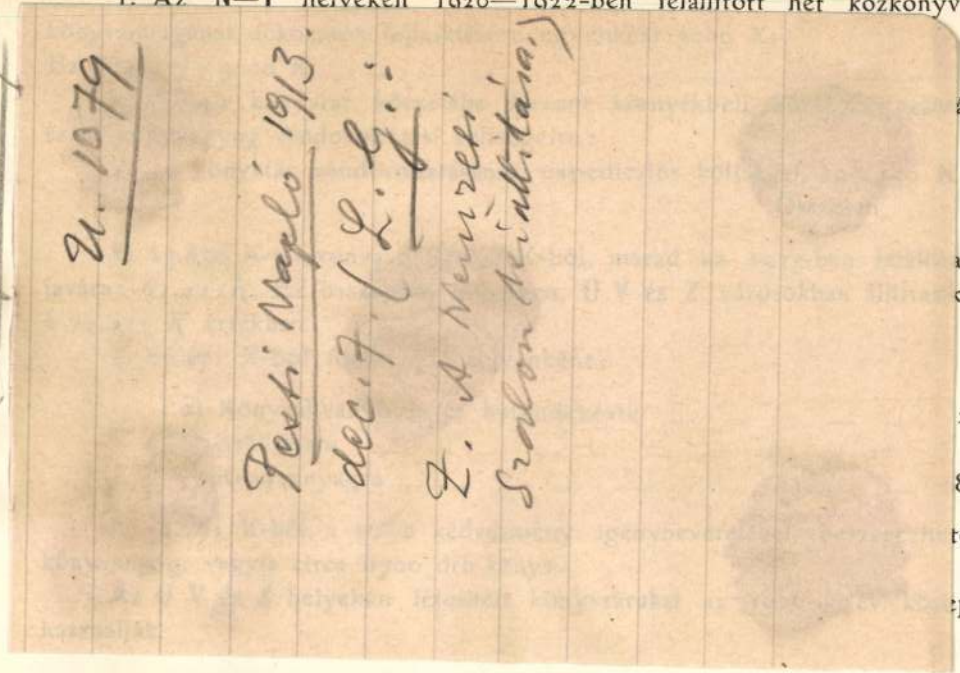

1926-ban

Ez kitesz 17×3000 --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- = 51.000 K-t.

2. A 29 könyvtár körzetébe bevont környékbeli községek számára szánt könyvanyag vándoroltatási költségeire:

a) Az F1—G1 könyvtárak részére 20 láda à 100 kötetre à 30 K = 600 K.

Ez kétszer --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- = 1.200 K

b) A 29 könyvtár vándoroltatásának expedicziós költségei 29×150 K = 4.350 «

Összesen --- --- 56.550 K.

Emez összeget levonva a 85.264 K-ból marad *28.714 K*.

E 28.714 K-t az 1920—23-ban és az 1925—1926. években **NO—PQ—RS—T—UVZ**— és **A1 B1 C1** helyeken felállított 13 közkönyvtár *időközben elpusztult anyagának pótlására és az elrongyolódott könyvek újból való kötésére* fordítja az Országos Tanács.

Az 1928-ban felállított **F1G1** könyvtárak létesítése, illetve az 1929-ben kiosztott pótlási és kötési segélyek utalványozásai után a helyzet az volna, hogy az Orsz. Tanács 13 év alatt 29 városban ugyanannyi közművelődési könyvtárt létesített. E 29 könyvtár *anyaga* circa *358.800 kötet*, értéke pedig (a 10%-os kedvezmény figyelembevételével) *1,121.276 K*, amelyre azonban az Orsz. Tanács a valóságban 100.275 K-val kevesebbet, vagyis *1,021.001 K-t* fordított.

Ezen kívül, mert az évi költségvetésben a 85.264 K-n kívül még *56.736 K* is rendelkezésre áll, az Orsz. Tanács a 14 év leforgása alatt a 29 közművelődési könyvtár mellett létesíthetne 336 népkönyvtárt is.

Nevezetesen például:

14 --- 2000 K-st --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- ---

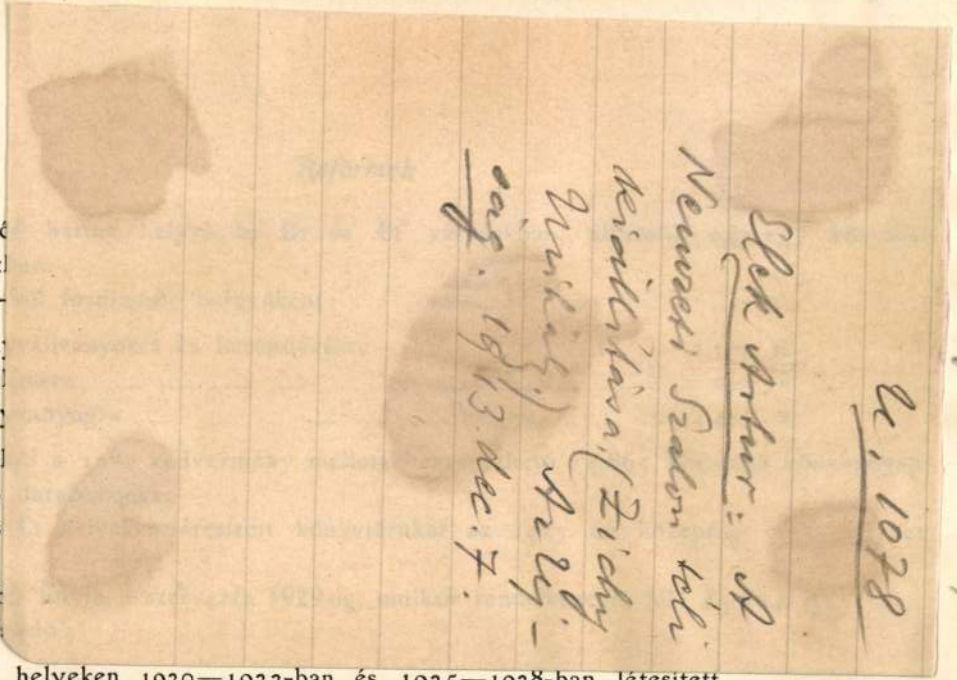

Ez összegbő
à 16.721 K érték
E 16.721 K-
α) Kön
β) Szál
γ) Kön
E 14.421 K-
vagyis circa 5.300
Az A1 B1 és
használják.
És így tová
Ebből fordít

1 Az N—G1 helyeken 1920—1923-ban és 1925—1928-ban létesített 17 közkönyvtár könyvanyagának fokozatos fejlesztésére egyenként 3000 K.

A 289 népkönyvtárra 12 év alatt fordított összes kiadások tételei végösszegükben tehát ekkép alakulnának:

1. Jutalmazásokra	72.000·— K
2. Könyvtárak anyagának megvételére	144.000·— «
3. Szekrényekre	34.190·40 «
4. Szállításokra	12.129·60 «
5. Segélyezésekre	26.112·— «
Összesen	288.432·— K

Ha az *a)* alternativ terv bármely okból meg nem felelne, az akczió folytatásának ***b)* alternativ terve** ez volna:

1925-ben

rendelkezésre áll: *85.264 K.*

Ebből fordítandó:

Zichy Mihály

laid

=

Szabad Művészet

1947. 124. l.

JÁSZBERÉNY

Városi Múzeum: Lehel kürtje

Czobor Béla: A Jász-kürt. VI 1879,
39–40 l.
(képe 40 l)

Zichy István

U. 1075

U. 1076.

Radisics Elemér

Nemzeti Szalon. Z.
hagyatékának gyűj-
teményes kiállítása.
Budapesti Hírlap -
1913. dec. 7.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
irópapír-lap, ceruzarajz,		Román stil. 21/34. cm. Tatarossi felvétel.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Zichy Mihály

U. 4293

Nemzeti Ujság

1927. febr. 4. (Z. Nuletésének századik évfordulója a Szinyei – Merse-Társaság ünnepi ülésén.)

Csekk-boriték

Közönséges levélként bélyeg nélkül adható póstára!

Magyar Postatakarékpénztár

„Az 1889. évi XXXIV. t.-c. alapján."

BUDAPEST 54

Zádory Miklós

U. 3826

Szent Imre nevelői körök. Fenti festménye a Mátyás templomban (?)

Repr.:

Pesti Hv. 1930. aug. 17. (Szent Imre a történelemben és művészetben.)

Karl

4555. Raupp [redacted]:

Sz. Darmstadtban 1837

Az előhirnök.

Kissé balrafordult tacskó-kr
támaszkodik és figyelve néz az
solyvgés a ki fehér csikos piros
nyát visel. ~~A háttér~~ Mögöte j
ról ~~[illegible]~~ épületek boratakoma
tükröződik, felhős. Jelénse alól

Vászon, mér. 27.2:50.2
200 K.-- Gróf Andrássy Dénes
/621-913/.-- A Magyar Nemz. M
Átvétetett 1913 április 23-án
1914 márczius 30-án /245-914/

Zichy Mihály

vrod

[Nikelszky Géza]:
A nagy illusztrátor.
Pécsi Napló, 1904.
okt. 8. — U. a.: A
nagy illusztrátor.
Budapesti Napló
1905. jun. 23.

Zichy István

l.

Szabad Művészet

1979. 276.

279. l.

Nagyságos

Dr. Szent Iványi Gyula

titkára urnak

Helyben.

Szépművészeti Múzeum

Városliget

Zichy Mihály

vród

Margittay Rikárd

Balaton. Tájak-emberek. Bp. 1943
192 – 201. l. két képpel (Zichy Mihály kuriája – Zalán)

Részletesen leírva Zichy zalai műtermei, és műveszi hagyatéka

MOB kl. 3444.r

97. Girolamo

Sz. Veronában 1474-ben.

Madonna.

A felhőkön trónoló Mado
gyermek Jézust fogja, ki kezé
balról Jakab apostol áll hoss
könyvvel, jobbról pedig ev. sze
jában lúdtollal és jobb kezében k
lyel, a melynek közepéből kigyó
től körülvett fejét kendővel kötö
és palástja kék. Jakab és János
hosszú köntös és vállravetett p
hegyes vidék várossal, melynek
kednek ki. Jelzése, a Jakab apo

Jeronimo d

Vászon, méretei 151 : 116·5
ház 1885 évi január 27-én tarto
felszólalása folytán hozott 707. sz.
az Aumale hg. által a Ch. Vernet
roltatott az 1885 február hó 25-

Kifüggesztésére vonatkozó

a) Az Orsz. Képtárban. 18
Madonna. — 1896, 1897: II. 97. G
1897 : II. 97. *Girolamo dei Libi*
zwei Heiligen. — 1898 : II. 97. *Gi*

Vierge, l'enfant Jésus et deux Sa
Girolamo dei Libri (?): Madon

b) A Szépművészeti Múzeu
da Libri: Madonna. — 1906 :
La Vierge, Saint Jacques et l'Évan
153. *G. G. Savoldo dit Brescian*
l'Evangéliste Saint Jean.

Vétel
1885

III

Zichy dukász

csód

Élethepér 1847.
II. félév. 92. l.

Zichy Mihály

Az ember tragédiája.

A Pesti Napló előfizetői részére

Bp. 1897

Arany-Zichy-album

u. az

Bp. 1898

kelt rendelettel leküldött iratokat kiküldött közp.közegem rendelkezésére bocsássa.

Budapest, 1912, április hó 5-én.

A miniszter helyett:

államtitkár.

Zichy Mihály

rod
2

Uj Világ. 1949.
márc. 4. (A pár-
ducbőrös lovag.)

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. I

8 1807
190..... évi ..... számv. sz.
III. c.
..... ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának
és évének pontos feljegyzése kéretik.

A müemlékek tek.orsz.bizottsá

A tek.bizottság
egyéb szükségleteire az 1
kiutalványozott 300 K.áta
gáltatván, elfogadhatónak
Erről a tek.biz

Zichy Mihály

vrod

Szmrecsányi:

Louis Tinayre

festőművész vonza-

emlékezései

Budapesti Szemle

1934.

MŰEMLÉKEK ORSZ. B. ZOTTSÁGA
56.–1908. rám.
Érkezett: februári 3.

2250/1907.Á.szám.

A műemlékek vi

Tekintetes El

Mult évi deczembe
keresésére való hivatkozással,a
felülvizsgálata alkalmából kiál
tot,a vonatkozó összes iratokka
megküldöm.-

Zilah,1908.évi ja

Zichy Antal

[Egyházm. Lap]

1883. 170 l. 195 l.

Zichy Mihály

1.

Szabad Művészet

1949. 42. l.

EMLÉ

1. BAKÓCZ TAMÁS 1497—1521.

E) THOMAS · [CAR ·] STRIGON · VN-GAR · PRIMAS levéldísz. Mellkép balra.
H) SVM ◂ DEA ◂ VIRTVTI ◂ IVRE [◂ L CATA ◂ C] OMES Fortuna delfinen áll hullám kö ött balra. Kezeivel Zefir által fújt virtorlát ta

Öntött ólomérem, 60 mm csonka példány, kitörött részen levő hiányzó köriratrészt a leírásb zárjel közé tettük. *Armand,* Les médailleu italiennes 1883. III. K. 210. l. H., *Num Köz* X., 1911. 86. l. 2. sz., *Weszerle J.* Érmész Táblái G. IV. t. 10. sz. *Hill G. F.* A Corpus Italian medals of the Renaissance 1930. 857. sz. - Lepold Katalógus 53. sz. — Ismeretlen róm éremművész műve 1484—1503 között.

•

2. MARTINUZZI (UTIESENOVIĆ) GYÖRGY 1551.

E) F · GEORG · MARTINUTZY S · R · E CARDINAL · ARCH · EPPI STRIGO · POST · 1550. Ovális címer, fölötte papi kalap ké zsinórról lefüggő bojttal, hátul keresztben pás torbot és kettős kereszt.

Egylapú, nyolcoldalas ezüstérem, 47—44 mn *Num. Közl.* X. 1911. 92. l. 26. sz., Cubasc *Th. Unger* gyüjt. árv. kat. 1897. 3332. sz. - Lepold Katalógus 54. sz. — A XIX. sz. elejé

Židy Mihály

wod

Tarczai György

Az Árpádház

Nentjér Bp.

1930. 30. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
549/19 15 szám
Krk. 1915 dec. 24 n.

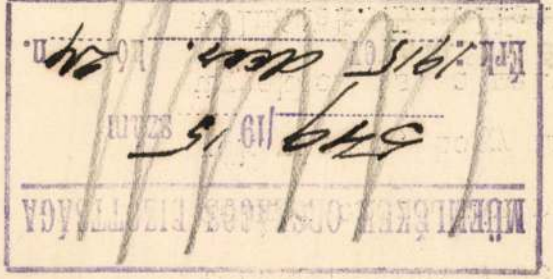

A vallás- és közoktatás

15159/1915.
---------- szám.
eln.

A m.kir.honvédelmi m
da vezetékeknek forgalommal va
többször fontos és sürgős távi
delmet okozó távirattorlódások
tők vissza, hogy hivatalos táv
ügyekben is, a melyek irásban
volnának. E mellett a feladott
hosszadalmas és terjengős.

A távirda-vezetékek
felhivom Cimet, hogy a távirdá

Zichy Mihály

Petőfi megdicsőülése,
1849,

Nemzeti dal, Petőfi
1889-ési kiadásából

Illusztráció a „János vitéz"-hez

Petőfi-Album

Bp [1907].

107. kép. *Pierfrancesco Florentino: Madonna Jézussal.*

Pesellino miniatore. Dedalo, XII., 1932., 88. l. (Képe 88. l.) — Berti Toesca 950—952. l. (Pesellino.) — Delogu 184. l. (Képe 172. l.) (Pesellino.) — Leopold—Lippay 55. l.

PETRUCCIOLI, COLA (orvietói festő, XIV század második fele)
Háromkirályok. Madonna trónon
Fa, tempera, 34×44 cm.
A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Hátoldalt márványutánzatú festésben: Giovanni da Melano (sic!) — Ramboux 107. szám. (Giovanni da Melano.)

PIEMONTI ISKOLA, XV. század
Hármas kép. Balról *Sienai Szent Bernardin*, középen *Madonna Jézussal*, jobbról *Remete Szent Antal*
Fa, tempera, 48×83 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
—ó: Az esztergomi Herczegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Maszlaghy II., 50. szám.

PIERFRANCESCO FIORENTINO (firenzei festő, XV. század második fele)

Zichy István gr

Perállag III

1616 l.

Zichy Mihály

u. o. 1616. l.

Per Sz M

SZENTES LAJOS
KIVITELEZŐ MÉRNÖK
ÉPITŐMESTER
BUDAPEST, XI.,
BÁRTFAI-UTCA 11. SZ.
TELEFON: 258-266.

Müemlékek Országos Bizottsága,

Budapest.

IX., Högyes Endre u.10.

Zichy Mihály

festő

l. Gábor

Mátrai 1862

15. l. 16. l.

19. l.

A N. képcsarn. + Alakító Egyesület Evk. 2. kontrakt VIII–XVIII. év (1852–1861)

1862

leszakitotta a vikor.

lemez lefedésből - arou

-ek 27.00 m² fe

a 10.00 m² és a 20 fm. ro

lemezzel iáciszenesen javittatok

Ugy ezen, ~~valam~~

hajtott munkálatok

58 db 6, ön 64 db. melléklett mint

~~[illegible]~~ ~~egyidejüleg~~ van nerem

~~[illegible]~~

1914 évi mara

Kiadás, az I. leszámolo

" a II. " a

által okozott ponyá

Mely összeből ~~[illegible]~~ 57.66

pénztár, a helyreállt

közt ~~[illegible]~~ van

Budapest 1915 a

Zichy Mihály

vrád

Keleti 1893

430. l.

432. l.

433. l. képpel

Festészet és szobrászat

GMM-ben és képben

Mo. III. k.

1893

Részvényeseknek

2. Befizetések 5.000 részvény u a24

4 számla

Pénztárnak

Alapitói költség

2. Alakuló közgyülés hat. sz. kifiz. az alapitóknak

Berendezés

Halász és Tsától hben. veszünk számla szer

Helyiségbér

1929. jan. 31.-éig.

1. átvitel

2. átvitel

Zichy M.

wód

'Kas (Szemere-aukció

alos der Sammlung Nicolas de

Dorotheum, CCV.
Kunstauktion
Wien 1910.
Depesch

664. zz.

Pius, IX. papa, levele VI. 146.

Zichy Mihály

Jó Br Rá

10. l. 33. l. 34. l.

Képekről

D

Zichy Mihály

rajzai a

Deák Albumban.

Z
Deák rajzok
1848-ban ??

Repr.

Jó Br Rá

10, 33, 34, 443 – 445. l

Tokai-Bródy-Rákosi

Szerzyolestány 48

1898.

a m. tyhare
népekben

A T Á S

Zichy Mihály

l.

For III. Béla

269 l.

Forster Gr

III. Béla m. kir. emlékezete 1900

Zichy Mihály

l.

Dénes)

Bartha Lint 7.

51. l

Endérriáll.
Levró Gsty.
1936.

vándor

Bácsai ~~szkst.~~ ~~V. 302.~~

Zichy Mihály

Petőfi apotheosisa, rajz

Jövendelés, rajz

Repr.

Bar Endrőd

Bartók - Endrődi - Szana:
Petőfi Album. Ip. 1898

Német vagy németalföldi munka 1580 körül.
Pázmány Péter ajándéka a kincstárnak.
Először az 1650-es leltárban.

Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi résztvevőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 189. l. — Esztergomi kincsek. Esztergom, III., 1876., 20. és 25. szám. — Árvízkárosultak 1876., 45. l., 1518. szám. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 510. l. — Dankó 89—90. l. (Képe XXV. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ., XIV., 1880., 289. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 368. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'art chrétien, XIV., 1881., 166. l. — Tört. Főcsoport 1413. szám. — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898. 64. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 288. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 43. l. — Lepold—Homor 74. l. — Lepold: Adatok 22—23. l. — Erdélyi kiállítás 1931., 15. szám. — Horváth Henrik: Zsigmond király és kora. Bp. 1937., 189. l. (Képe XXVII. táblán.) — Genthon: AZEFK, 13. l. (17. kép.) — Lepold—Lippay 38. l. — Lepold Katalógus 237. sz.

SZENT CSALÁD, (259. kép)
olajfestmény rézlapra, 24 × 19 cm.
Olasz munka, 1580 körülről.
Kutassy prímás címerével.
Kutassy prímás tulajdonából.

Lepold—Homor 73. l. — Lepold: Adatok 2. l.

Zichy Mihály

20 hiány

Jesz. 101. l

Köztük a Szépm.

Muzeum Orgiája.

Dorbis to

4822·86
1919·40
198·10

6940·36

3·811·0
158·
278·4
519·-
120·-
85·-
53·95
113·80
300·-
300·-
1.413·50

7152·71

Zichy Mihály

vrod
u

Birkás Francia utazók
193. l.
(Louis Tinayre vizsa-
emlékezése Z. pá-
rizsi életéről.)

102768. szám.

Folyó évi aug. hó 26
tésére és a 99341/905. sz. a.
felhivom a Bizottságot, utas
lőt, hogy a várhoz tartozó i
a várfenntartási átalányból,
ben, pontosan fizesse ki, am
az adók kifizetésére elégség
nek megfelelő felemelése irá
korán tegyen felterjesztést.

Zichy Mihály

c. 1

MAGYAR MUVESZET

1933. ~~51~~, 113, 114,

~~152~~, ~~264~~

Zichy Mihály

MAGYAR MŰVESZET

1925. II ~~17~~, II. ~~36~~, 203 ~~4~~, ~~238~~, 373, 574

1926. 41, 175, ~~299~~, ~~307~~, ~~511~~,

1927. 92, ~~97~~, 109, ~~111~~, 113, ~~302~~, 438, ~~491~~ ~~578~~, ~~606~~.

1928. ~~61~~, ~~63~~, 337–338, ~~367~~, ~~404~~, 416, 659

1930. ~~58–9~~, ~~66~~, ~~117~~, 231, ~~240~~, ~~298~~, ~~612~~

1931. ~~49~~, ~~51–52~~, ~~314~~, 398, 415

1932. ~~50~~, ~~52~~, ~~73~~

1929. ~~22~~, ~~47~~, ~~49~~, ~~95~~, ~~99~~, ~~105~~, 121, ~~235~~, ~~292~~, ~~295~~, ~~308~~, 356, ~~432~~, 491, ~~637~~

cserkészünk sem szabad, hogy kimarad

A mai nyomorúságos időkben

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltósá Méltóságod- Nagyságod- tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne lapot, hanem azt az összeget, amelyet s támogatására, méltóztassék a mellékelt c

Szíves áldozatkészségét sok so

Budapest, 1933, junius 15-én.

Zichy Mihály

l.

a /

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937. 255. l.

D

Von 1935 bis 1938 wurden 3000 Hochschüle
dazu im Jahre 1936/37 noch 947 Kinder der „Vitéz"-e
untersucht. Die letzteren stammen nicht nur aus Debr
cen, sondern auch aus dem Komitat Hajdu. Ich w
stets bestrebt diese Untersuchungen auf breitest
Basis auszuführen, was mit dankenswerter Hilfe seite
meiner Professorkollegen, die mir ihre besten Kräf
zu diesem Zwecke zur Verfügung stellten, tatsächli
gelungen ist.

GESUNDHEITLICHE UNTERSUCHUNG DE SCHÜLER DER I. VOLKSSCHULKLASSEN.

Die Schulkinder wurden nach allen Richtung
hin untersucht, u. zw. von Fachärzten für Haut- u
Geschlechtskrankheiten, interne Medizin, Chirurg
Kinderheilkunde, Augenkrankheiten, Ohren-, Naser
Kehlkopfkrankheiten, Röntgenologie und Zahnhe
kunde. Ergänzt wurden sie durch Laboratorium
untersuchungen. Mein Ziel war vor allem die Erfo
schung von Infektionskrankheiten, die nicht nur d
befallenen Kinder selbst, sondern auch ihre gesund
Mitschüler mit den schwersten Folgen bedrohe
weshalb meine Untersuchungen in erster Linie geg
die Syphilis, Tuberkulose, Trachom, Wurmkrankheite
Pilzkrankheiten, Gonorrhöe usw. gerichtet waren.

Zichy Mihály

Művészet 1902 ~~20~~, ~~151~~ Mátrite, ~~152~~,

~~221~~, ~~222~~, ~~231~~, ~~233~~, ~~235~~ –

~~237~~, 239 – ~~241~~, ~~243~~ – ~~244~~

~~[illegible]~~, ~~295~~, ~~351~~, ~~438~~, ~~439~~

~~440~~

– 1904. ~~84~~, 140, 418, 419

– 1905. ~~277~~

– 1906. ~~19~~, 73 – ~~99~~, ~~130~~, ~~143~~

~~– 1907. 177~~

– 1908. 2, 3, 129

– 1909. ~~69~~, 78

– 1910. ~~[illegible]~~, ~~251~~, 299

– 1911. 47, ~~108~~, ~~113~~, 124,

~~154~~, ~~274~~, ~~395~~

– 1912. ~~207~~

– 1913. ~~123~~

– 1914. ~~90~~. ~~90~~

Chełmoński Joseph: Koresma
elött 29 (973), 4334 (933).

Akt kiáll album
1926

Zichy Mihály

Minvéret 1916: 85–89.

(ó-s: I M sáremlékének

deleplezése.

Komócsy István IX. 85.

182
74
314
174
744

13
33
23
9
3
39
12
15
10
17
171

Zichy Mihály

Lovag Zichy Mihály és a párizsi magyar egylet. Alkalmi beszéd ... tartotta az egyleti ülésen. 8-r 7 l. Bp. 1903.

Gont 11420

é g v e t é s .
-.-.-.-.-.- -.-.-.-.-.-.-

:a Lotz-féle freskóinak restaurálá-

kókép a főbejárati

ain, ennek igen pontos

körülirva az első költ-

P. 1.500.--

megoldás,ugyanott " 150.--

földszinti kupolafres-

" 1.500.--

ő emelet közötti lép-

Zichy Mihály

u. 3711

Petőfi apotheosisa,
rajz az Ernst
Mazzembari

Repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja

1931. márc. 15.

TK. 892.

II

758

892. Ismeretlen festő.

A XIX. századból.

Simonyi József.

Derékon alólig látható, egy kissé balrafordultan áll és szembe néz. Haja, melynek fürtje homlokába lóg, szemöldöke és nyirott bajusza fekete, szeme barna, szakálla leberetvált. Arczának balfelén kardvágástól eredő hegedés van, mely a halántéktól huzódik lefelé. Körülcsavart fekete nyakkendője fölött, mely alól ingének állógallérja kilátszik, a Mária Terézia rend jelvényét viseli szalagon; mellét a Lipót- és a szent György rend jelvénye, a hadi ékitményes katonai érdemkereszt és a vitézségi aranyérem diszíti. Vállravetett prémes mentéjének paszomántja és zsinórzata ezüst, öt gombsoros atillája zöld, nadrágja piros. Derekát szolgálati jelvény szoritja, bal vállától jobb hóna alá pedig tölténytáska szija fut oroszlánfejjel és monogrammos paizszal, de

Zichy Mihály

U. 3737

urod

Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. dec. 14.

(Magyar tehetségek, akik külföldre szakadtak)

2906

19. C. Hoguet:

Sz. Berlinben 1821. november 21-én. + Ugyan

Tengerpart Dieppen

A háttérben a te
Torlás kezd kibontak
a szikla-fal, melyben
teljesen kópár. A elő
melynek kormánylap
rakat adogat ~~[illegible]~~ a mu
tató férfi ~~[illegible]~~
s mögötte ~~egy~~ lehajló
kendővel ~~[illegible]~~ Kölötte be ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~,
Hátrább a sziklatorn
Golnakban ketten sik
ségű vizi madár r
„C. Hoguet 1854. ~~[illegible]~~.

Vászon, mére
~~Vétetett 188~~
~~M. kept. 44~~
~~Ugyná 301.~~
~~IV: 19.~~

IV: 205.

Zichy Mihály

Lázár Béla = Zichy Mihály ismeretlen remekmüvei – Müvészeti halon (Kolozsvár) 1930. V. erf. 11–12. sz. 16 — 23. l. képekkel

Esetleg lásd

Könyvtáramban

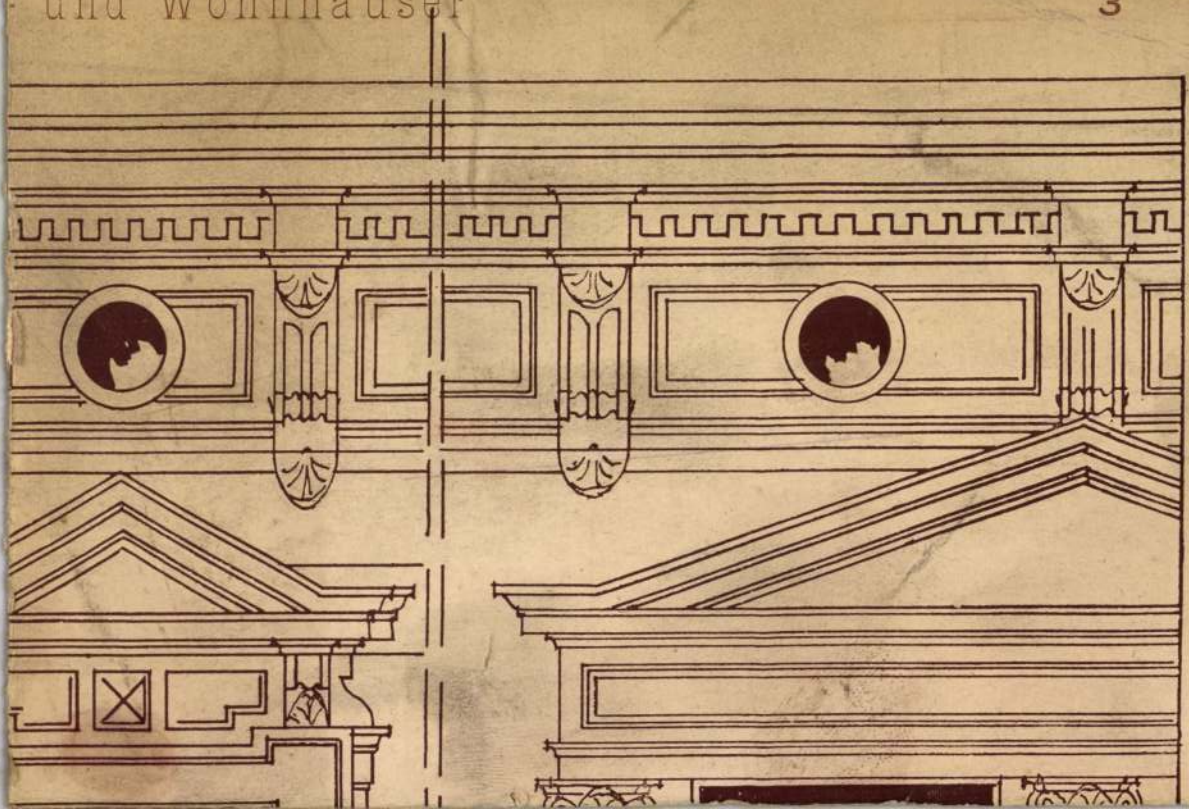

Zichy Mihály

levelezése

a M. N. Múzeumban

l.

Magyar Könyvszemle

1924. III. f.

Zichy Mihály

vod

Kozáky István

A halálláncok tortenete III. r. Bibliotheca Humanitatis Historica VII. Bp. 1941

236, 245, 246, 264, 265
238, 266. l.

62. tábla
69. "
70. "
71. "

Budapest, 194 7 április 14.

anácsos Ur!

t köszönettel vettem. Minthogy a kép
na talán egy keretezőhöz eljuttatni
el szoktam keretéztetni a Harmincad
olna jó keretező, aki méltányos áron
ez ellen sem.
esetleg telefonon, de a kora reggeli

Igaz tisztelettel:

Bacsó

Zichy Mihály

vód

Maszlaghy Ferenc

Levelek a bécsi kiállításról.

Uj Magyar Sion

1873. IV. cif 939, 940 l.

nesvár, papnövelde.) A bolti ár magasabb lesz.
utalvány által küldhető. A mű megjelenése után
ldetni, azért kérem a név, lakhely és utolsó posta

r szépirodalom keresztény szellemü művelése szi-
oznak ily munkák után: ne dobják ez ivet elolva-
nü létrejöttét, mely tán egy élénkebb szépirodalmi
kell, de ha már a kezdet a hideg közönybe ful,

nyal szolgálok.

CSIKY GERGELY,
hittudor és tanár.

Utolsó posta:

	Utolsó posta	Példány szám

l, Temesvárott.

Zichy Mihály

Irod

Kozocsa Sándor dr.: Lázár Béla: Zichy Mihály élete és művészete. Bp. é. n. (1927) Könyvism. Magyar Könyvszemle. 1928. 131, 132. l.

<Zichy Mihály>

hárd

Siklóssy László=

< > Művészeti Szalon

(Kolozsvár) 1927. I. ev.

9. sz.

Fenti kov. lepei repr.

Olga nagyhercegnő
Tanulmányfej
Imádkozó leány
Szűz Mária álma
Árvák.

Könyvtáramban

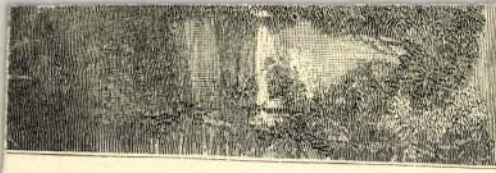

〈Zichy Mihály〉

Móricz Virág:

〈 〉. 16-r. 16 kép.

76 l. Byo. 1944.

Gent (1597)

< Zichy Mihály >

< > élete, művészete és alkotásai.
4-r 58 k 76 l.
Bp. 1902
Gent (2418)

~~(25) dobor hiányzik~~ 13. 16, 27.
34, 83?
1-103.

~~(26) dobor~~ hiányzik (3.)
1-101.

~~(24) dobor hiányzik~~ 56, 68, 69.
85,

~~(34) dobor 45. szám~~ ~~1 db~~
március 22.
Wenzelovsky

~~(23) dobor~~ hiányzik 1. 20, ~~46~~, ~~48~~
~~54, 55, 56~~ 66, ~~72~~, ~~79~~
1-100 ig

~~(10) dobor~~ hiányzik 68.
1-100 ig

~~(9)~~ " " 30. 1-100 ig
március 30.
Wenzelovsky

~~6. dobor hiányzik 13, 65~~
1-100 ig

~~7~~ " " (62) - (95)
1-101 ig

Zichy Mihály

Rózsaffy, Didier: Le centenaire du peintre-illustrateur hongrois Michel Zichy. Rev Gazette des Beaux-Arts. 4-e 10 Kép, 13 l. Paris (1928).

Gent (1938)

A hivatalos másolat hiteléül.

Fináczy

miniszteri irodatiszt.

Zichy Mihály

Gautier, Théophile: Zichy. (Fordította Rózsaffy Dezsőné) Kis 8-r. 8 kép, 40 l. Bp. 1927

Gent (739)

[illegible] ille
Gatolva

ELŐFÁRULTATOTT
Pénzlési [illegible] 85-92
Pénzlési [illegible] VII/3-9, XVII-2,

FELJEGYEZTETETT
Előleg napló: 25/1917-918
Előleg főkönyv:

Feljegyeztetett:
Utiszámlák: 31/1917 tétel szám

< Zichy Mihály >

Lázár Béla: < > élete és művészete. 4r. 151 kép. 239 l. Bp. 1927

Agent (1364)

7/1913.sz.

Nagyságos LUX KÁLMÁN biz.tag

Urnak

szives javaslattétel végett visz-

szakéről eg kiadatik.

Budapesten, 1913.jan,9-én

elnök.

Zichy Mihály

Rexa Dezső: Tizenkét illusztráció Fausthoz. Rajzolta Z. M. Magyarázó szövegét írta —. 8-r 12 kép. 57 l. Bp. 1913

Lent (1893)

324/1904 sz. ésk. junius hó 10 én

Tek.

Országos Műemleki Bizottság

Budapest.

Schulek Frigyes

bizts. épitész. —

jelentése:

Zichy Mihály

vod

Hel Ervin: Zichy Mihály. Születésének stáreves fordulójára-

Budapesti Hírlap

Dátum levágva

469
Szám. Eitt. 1903. julius 28 án
1903

iszter f.é. julius hó 11-én 46136
r. adóhivatalhoz intézett rende -

t. plébániatemplom helyreállitására
0:/ korona állami segélyt enge-
ivatalt, hogy ez összeget Miessl
bánosnak e rendeletemre hivat-
számadás kötelezettsége mellett
számolja el.
ül:

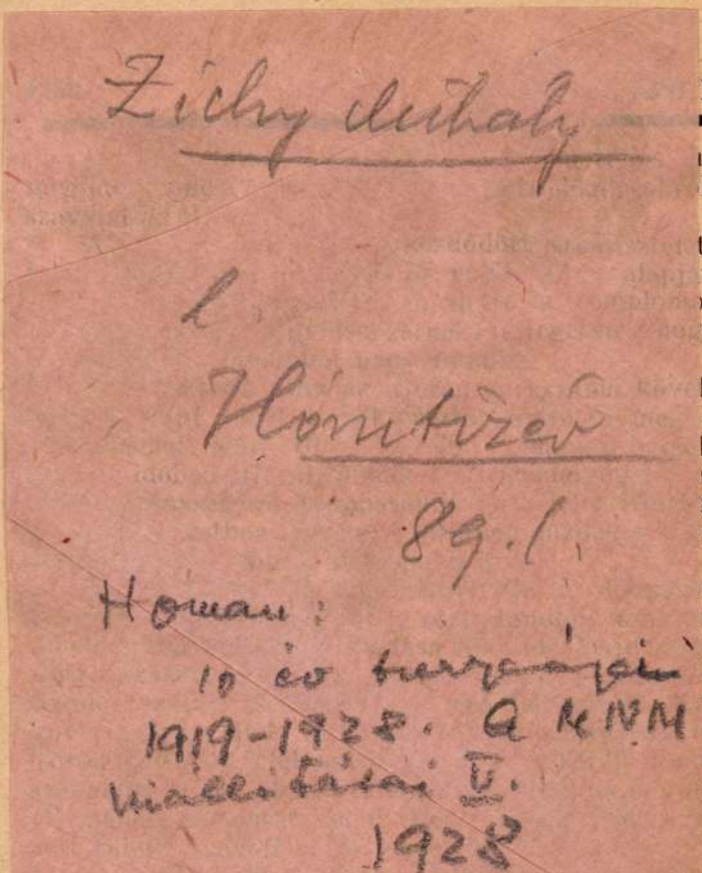

Zichy Mihály

l.

Hómtizév

89.1.

Homan:

10 év tanyáján

1919-1928. A MNM

Miállítása V.

1928

sereglett ifjúságnak a fáradságait, akik e nagy munkaidőben is leküzdve mindent, eljöttek, hogy a távolban is foglalkozzanak a lelkiekkel.

A konferenciai műsor bevégzése után az ifjúság még külön bent maradt a templomban, ahol külön

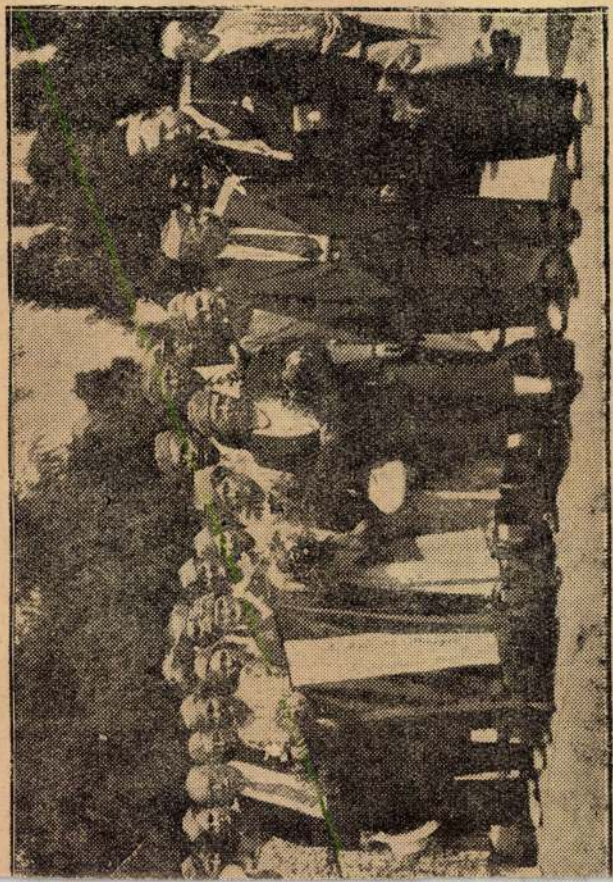

zése Debrecenbe.

Zichy Mihály

wed.

J.V.

Haeufler 1854

Buda-Pest. I. 152. l.

Historisch-topogr. Skizzen v. Ofen u. Pest u. deren Umgebungen. 1854. I. 152. l.

Ára 60 fillér

Szombati ügetőprogramm — hivatalos indulókkal

Szombat, 1951 május 19

KIS UJSÁG

A Független Kisgazda Párt központi lapja
Főszerkesztő: Dobi István — Felelős szerkesztő: Katona Jenő

Az Országgyűlés elfogadta a büntetőperrendtartásról és az Állami Egyházügyi Hivatal felállításáról szóló törvényjavaslatot

Dögei Imrét választották meg az Országgyűlés új elnökének

Az országgyűlés az ötéves terv módosításáról szóló törvényjavaslat vitáját folytatta csütörtökön.

Balogh István felszólalásában örömmel állapította meg, hogy népünknek a módosított ötéves terv megvalósításához szükséges erőfeszítései egyedül és kizárólag a dolgozók érdekeit, fejlődését szolgálják. Az imperialisták háborús készülődéseiről szólva hangoztatta:

— *Mi békét akarunk. Olyan békét, amely lehetővé teszi számunkra az ötéves terv teljes megvalósulását.* E tervben gyárak, műhelyek, iskolák, kórházak, templomok, szociális és jóléti intézmények, a kultúra, a művészet, a tudomány otthonai épülnek. A béke megvédéséért folytatott felvilágosító munkában részt vállalt a Katolikus Papok Országos Békebizottsága is, amelyhez már eddig is *csaknem kétezer pap jelentette be csatlakozását.* Míg a stockholmi békefelhívás elbírálása tekintetében a püspöki kar a lelkészkedő papság nagy részétől külön utakon járt, most a berlini, illetőleg a koppenhágai felhívásra, *egészen csekély kivételtől eltekintve, a lelkészkedő papság és a főpapság egységesen áll békétörekvéseiben népköztársaságunk kormánya mögött.*

— Kár, hogy a püspöki kar az ötnagyhatalom megegyezését sürgető felhívást nem azonnal, a náluk jelentkező küldöttségek első kérésére írta alá. Igaz, jobb későn, mint soha, de tétova magatartásuk aláírásuknak nem adja meg azt a súlyt, amelyet kezdetben jelentett volna.

— Jól tudjuk, hogy vannak még, akik a háborúra spekulálnak, akik békéért folyó harcunkban ellenségként mutatkoznak, akikben nagyobb a ragaszkodás a multhoz, mint hűség híveikhez, hazájuk és egyházuk érdekeihez. De ezeknek már nem lesz erejük megbontani a mindinkább kialakuló egységet.

Mekis József, a Rákosi Mátyás Művek Kossuth-díjas vezérigazgatója felszólalásában a terv végrehajtásának néhány időszerű kérdését vetette fel. Szólt a tervfegyelem szilárdságáról, a takarékosságról, a szakmunkás- és vezetőkáderek képzéséről. Hangoztatta, hogy a felemelt terv sikeres teljesítésének előmozdítására meg kell javítani *az üzemek közötti együttműködést.* Az öncélú szűklátókörű vezetés, más üzemek érdekeinek figyelmen kívül hagyása jelentős kárt okozhat népgazdaságunknak és akadályozhatja tervünk teljesítését — mondotta befejezésül.

Kanda Zsófia, a dolgozó nők megbecsülését emelte ki felszólalásában. A nép parlamentjének 71 képviselője van, van női miniszterünk és nagy számmal vannak nők a megyei, járási tanácselnökök és vállalati igazgatók között — mondotta — ami *mind a dolgozó nőknek a politikai, gazdasági és kulturális életben elfoglalt szerepét bizonyítja.* A termelőszövetkezeti csoportok elnökeinek 29.6 százaléka nő, a gépállomások vezetőinek százai a dolgozó munkás- és parasztasszonyok közül kerülnek ki. A gyárakban a sztahanovisták 12.1 százaléka nő. Felszabadulásunk óta végzett munkánkból az újjáépítés, a hároméves terv, az ötéves terv első évének eredményeiből a *dolgozó nők becsülettel kivették részüket.* A magyar dolgozó asszonyok nevében fogadom: a férfiakkal egysorban fogunk harcolni, hogy tervünk diadalmas valósággá váljék — mondotta befejezésül.

Tóth Mihály Kossuth-díjas géplakatos felidézte, hogyan éltek Horthy-Magyarországon a munkások, beszélt az akkori idők munkanélküliségéről, a tatabányai és nagydorogi bányászok nyomorúságos életéről és hangoztatta, nem *volt rózsásabb helyzete a látástól-vakulásig dolgozó parasztságnak sem.* A felszabadulás után mindez megváltozott — mondta —, a Párt és Népköztársaságunk megbecsüli az embert, mindezt elsősorban hazánk felszabadítójának, a Szovjetuniónak köszönhetjük, köszönhetjük a Magyar Dolgozók Pártjának, amelynek irányításával biztos sikerrel építjük boldog jövőnket.

Szalai Béla volt a vita utolsó szónoka, aki a *dolgozó ifjúság problémáiról* beszélt. Ifjúságunk jól tudja — mondotta —, hogy az ötéves tervet, az ifjúság boldog jövőjének tervét csak békében lehet megvalósítani. Ifjúságunk szíve minden melegével szereti a békés alkotó életet, ugyanakkor szenvedélyesen gyűlöli azokat, akik az új életet, a szabad országot, a boldog jövőt el akarják tőlünk rabolni, *szenvedélyesen gyűlöli a Koreában támadó imperialista gyilkosokat, az embervérre szomjazó háborús uszítókat, az angol-amerikai imperialistákat, Tito söpredék bandáját és mindenfajta cinkostársukat.* A törvényjavaslatot a magyar ifjúság nevében lelkesen és örömmel fogadja el.

Vas Zoltán a módosító indítványok elfogadását javasolja

Ezután a törvényjavaslat előadója, **Vas Zoltán** emelkedett szólásra.

— A törvényjavaslat vitája során különböző módosító indítványok hangzottak el — mondotta. — Azt javasolom, hogy ezeket az indítványokat a tisztelt országgyűlés fogadja el.

Ennek megfelelően a 23. § (2) bekezdését javasolom kiegészíteni a következő ponttal: *„A másodvetés területének 1954-ben el kell érnie az 1,480.000 kataszrtális holdat."*

A 35. § (6) bekezdésének második mondatát javasolom a következő szöveggel elfogadni: *„Ennek értelmében a csecsemőférőhelyek számát az eredeti ötéves tervben előirányzott 6000 helyett 30.000-re kell emelni."*

A 36. § (3) bekezdését javasolom a következő mondattal kiegészíteni: *„Ipari technikumot kell felállítani többek között Salgótarjánban és Tatabányán."*

Végül a 37. § (1) bekezdését javasolom kiegészíteni a következőkkel: *„A tervidőszak folyamán Csepelen mintegy 30 millió forint költséggel kultúrpalotát kell építeni."*

Kérem a tisztelt országgyűlést, hogy az ötéves tervről szóló 1949. évi XXV. t.-c. módosításáról szóló törvényjavaslatot az említett változtatásokkal iktassa törvénybe. Ezekkel a javaslatokkal is kiegészítve legyen előterjesztett, módosított ötéves tervünk a béke terve, út a vas és acél országához, a gépek országához, az erős, jómódú, művelt szocialista Magyarországhoz!

Vas Zoltán nagy tapssal fogadott szavai után az országgyűlés a módosított ötéves tervről szóló törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben a *javasolt indítványokkal együtt elfogadta.*

A büntetőperrendtartásról szóló új törvényjavaslat tárgyalása

Áttért ezután az országgyűlés a büntető perrendtartásról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Dr. Tóth Endre előadó hangoztatta, hogy szocialista gazdasági és társadalmi rendünk átalakítása szükségképpen maga után vonja egész jogrendszerünk átalakítását, a szocialista jogrend kialakítását. A szocializmus alapjait lerakó ötéves tervünk is megköveteli olyan jogrendszer kiépítését, amely jogszabályaival megvédi, körülbástyázza eddigi eredményeit, támogatja, elősegíti további céljaink megvalósítását, biztosítja népünk hősi szocialista munkájának zavartalanságát és sikerét.

A törvényjavaslat szerkezeti felépítéséről szólva hangoztatta az előadó: a régi népellenes büntető perrendtartás szabadságjogokat korlátozó rendelkezései helyett *a javaslat valóban biztosítja a szabadságjogok érvényesülését, sőt ezek körét a szocialista demokratizmus elvének megfelelően ki is bővíti. A javaslat különös gondot fordít az alkotmányban foglalt elv szem előtt tartásával a polgárok személyi szabadsága sérthetetlensége, a levéltitok és a magánlakás tiszteletbentartására.* A törvényjavaslat törvényerőre emelkedése után eszköz lesz a dolgozó magyar nép kezében ellenségeinkkel szemben. Kérte a javaslat elfogadását.

*

Pénteken az országgyűlés folytatta a büntető perrendtartásról szóló törvényjavaslat vitáját, amelyben három képviselő vett részt: **Szirmai István, Sásdi Ernő és Halász Aladár.** A vita befejeztével az országgyűlés a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben *elfogadta.*

Állami Egyházügyi Hivatal

Áttért ezután az országgyűlés az Állami Egyházügyi Hivatal felállításáról szóló törvényjavaslat tárgyalására. A törvényjavaslatot **Parragi György** előadó beszéde után az országgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Orbán László, a jogügyi bizottság előadója különböző régi mentelmi ügyekről tett jelentést. Az előadó indítványára az országgyűlés valamennyi ügyben megállapította a zaklatást és ezért a mentelmi megkeresést elutasította.

Molnár Imre alelnök felolvasta Drahos Lajos levelét, amelyben közli, hogy rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré történt kinevezés folytán az országgyűlés elnöki tisztéről lemond. *Drahos* Lajos lemondását az országgyűlés tudomásul vette.

Az elnöklő *Molnár* Imre felolvasta *Rákosi* Mátyásnak, a Magyar Független Népfront elnökének levelét, amelyben *az országgyűlés elnöki tisztségére Dögei Imre országgyűlési képviselőt ajánlja.*

Az országgyűlés egyhangú lelkesedéssel és nagy tapssal választotta meg *Dögei* Imrét az országgyűlés elnökévé.

Dögei Imre nyomban elfoglalta az elnöki széket és megtartotta székfoglaló beszédét. Utána az *országgyűlés ülésszakát berekesztették.*

Nyugat-Európában a fegyverkezés miatt veszedelmesen alacsony az életszínvonal

— ismeri be a Marshall-terv igazgatóság jelentése

A békeharc jegyében indult meg a francia baloldal választási agitációja — Újabb amerikai támadás a Kínai Népköztársaság ellen az ENSZ-ben

A MacArthur bukásával kapcsolatos washingtoni szenátusi vizsgálat a visszahívott távolkeleti amerikai diktátor, majd *Marshall* és *Bradley* tábornok többnapos vallomástételén keresztül számtalan új bizonyítékát nyujtotta annak, hogy az Egyesült Államok a koreai agresszió kiterjesztésére törekedett, arra törekszik ma is és hogy ebben a politikában *Truman, Acheson* és az amerikai katonai vezetők teljes mértékben egyetértettek. Az agresszió kiterjesztésére irányuló törekvés újabb jelentkezését láttuk az *Egyesült Nemzetek Szervezetében,* ahol az amerikaiak határozati javaslatot nyujtottak be, a Kínai Népköztársaság részére történő szállítások eltiltását követelték. Az ügyet május 17-én tűzte ki tárgyalásra a közgyűlés politikai bizottsága.

Mielőtt az ENSZ Politikai Bizottságában történt eseményekre rátérnénk, megemlékezünk a pekingi *Zsenminzsibao* cikkéről, amely rámutat arra: *A washingtoni szenátusi vizsgálatból kitűnik, hogy Amerika támadó étvágya nagyobb, mint támadó terveinek megvalósításához szükséges ereje.* A Truman-kormány arra vágyik, hogy megsemmisítse a népi Kínát és általános támadó háborút indítson, azonban az ereje hiányzik hozzá, hogy tervét megvalósítsa. A lap többek között idézi *Marshall* amerikai nemzetvédelmi miniszternek a szenátusban elhangzott panaszos kijelentését, amely szerint a második világháború óta Amerika valamennyi támadó kalandja közül „Korea a legköltségesebb".

Az ENSZ Politikai Bizottságának ülése

Az ENSZ Politikai Bizottsága összeült, hogy tárgyalja az amerikai határozati javaslatot, amely a Kínai Népköztársaság részére történő szállítások eltiltását követeli. *Malik,* a Szovjetunió képviselője szót kért a napirendhez és megállapította, hogy *a kérdés nem a közgyűlés, hanem a Biztonsági Tanács elé tartozik.* Az Egyesült Államok agresszív cselekményei álcázására a jogsértő határozatok egész sorát erőszakolta már az ENSZ-re. *Malik* emlékeztetett, hogy *Sztálin szégyenletesnek bélyegezte azt a közgyűlési határozatot, amely Kínát „agresszornak" nyilvánította.* Most *egy újabb szégyenletes határozati javaslat* fekszik a Politikai Bizottság előtt. Az amerikai kongresszus sietve határozatot hozott, hogy segítse az USA agresszív köreit annak a nyomásnak a fokozásában, melyet a tilalom kimondatása érdekében gyakorolnak. *Marshall* a szenátusi bizottságok előtt beismerte, hogy az amerikai külügyminisztérium *nyomást gyakorolt Angliára, Franciaországra és más országokra,* hogy szavazzák meg a szállítási tilalmat. Világos — állapította meg *Malik* —, hogy az Egyesült Államok a szállítások eltiltását indítványozó javaslatával *a koreai háború kiterjesztésére törekszik.*

A Szovjetunió, Lengyelország, Bjelorusszia, Ukrajna és Csehszlovákia képviselői kijelentették, hogy *nem vesznek részt* a javaslat jogsértő megtárgyalásában.

Az USA képviseletében *Gross* próbálta bizonyítani, hogy a tilalmi határozat elfogadása „szükséges". Franciaország, Anglia, Venezuela, Haiti, Brazília és Belgium, s természetesen a Kuomintang küldötte támogatta a javaslatot. *Rau,* India képviseletében azon az alapon tiltakozott, hogy *ez a határozat elzárja az utat a koreai békés rendezés előtt.* Világos, hogy a határozat elfogadása nem fogja elősegíteni a háború megszüntetését, *sőt fokozni fogja a háborút.*

A következő ülésen a Politikai Bizottság gépies többséggel elfogadta az amerikai javaslatot. A Szovjetunió, Ukrajna, Bjelorusszia, Lengyelország és Csehszlovákia küldöttei természetesen a jogsértő szavazásban sem vettek részt, kívülük *még kilencen* — Afganisztán, Burma, Ecuador, Egyiptom, India, Indonézia, Pakisztán, Svédország és Szíria küldötte —, tartózkodtak a szavazástól. Luxemburg küldöttje nem jelent meg az ülésen, amikor szavaztak.

A Politikai Bizottság határozata az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése elé kerül.

Indiai békefelhívás

A béke indiai híveinek kongresszusa Delhiben befejezte tanácskozásait. A kongresszus állást foglalt a Béke Világtanács határozatai mellett, felhívást intézett az indiai parlamenthez, *jelentse ki, hogy egyetlen indiai katonát sem fognak agressziós célok érdekében felhasználni;* egyetlen külföldi hatalom sem fog India területén indiai állampolgárokat, vagy más országbeli állampolgárokat *toborozni* saját fegyveres erői számára; *egyetlen külföldi hatalomnak sem bocsátanak rendelkezésére Indiában állandó, vagy ideiglenes támaszpontokat, vagy szállítási eszközöket* csapatok, vagy hadianyagok szállításához; semmiféle tömeggyilkos fegyver gyártására szükséges *nyersanyagot* nem fognak exportálni Indiából *semilyen más országba.* Felszólították az indiai parlamentet, követelje a Nehru-kormánytól, hogy *tegyenek haladéktalan intézkedéseket valamennyi érdekelt ország értekezletének összehívására a koreai kérdés békés rendezése céljából,* tegyenek erőfeszítéseket annak érdekében, hogy biztosítsák a Kínai Népköztársaság képviseletét az ENSZ-ben, tiltakozzanak Japán újrafelfegyverzése és az amerikaiak által tervezett japán különbéke ellen.

Irán fenyegetik, Szíria és Izrael között fokozzák a zavart

Az utolsó 24 órában Anglia fokozta a diplomáciai nyomást Perzsiára az olajipar államosítása miatt és különböző fenyegető intézkedések történtek, amelyekből arra lehet következtetni, hogy Londonban — amint mondják — „szükség esetén" fegyveres erő alkalmazására is gondolnak. A *Daily Telegraph* nyiltan ír arról, hogy a brit kormány esetleg fegyveres erőszakkal tenne kísérletet az Anglo Iranian Oil Co. államosításának megakadályozására, de kénytelen megállapítani azt is, hogy *a fenyegetőzések egyáltalán nem csökkentették az iráni nép elszántságát, sőt ellenkezőleg, erősítették a perzsák imperialistaellenes magatartását.*

Az iráni válsággal egyidőben robbant ki Előázsiában Szíria és Izrael konfliktusa, amelyről már az első pillanatban könnyű volt megállapítani, hogy a közelkeleti angol és amerikai verseny újabb jelentkezése, a két imperialista hatalom újabb erőpróbája. Bár a Biztonsági Tanács *„Tüzet szüntess!"* parancsot küldött a két országnak, az amerikai és angol zsoldban *(vagy mind a kettőben)* tevékenykedő közelkeleti kormányok a fegyveres konfliktus kiszélesítésére törekszenek. Nemcsak Egyiptomból biztatják Sziriát, hanem *Irakban* több is történt: *Nuri Esz Szajed* pasa miniszterelnök bejelentette a parlamentnek, hogy „az iraki hadsereg királyi testőrségének légelhárító egységei és a légierők több repülőraja *Sziriába ment, hogy Szíria*

területét megvédje az izraeli támadással szemben".

A legközelebbi napok fogják megmutatni, hogy az iraki katonáknak *az amerikaiak, vagy az angolok érdekében kell-e kockára tenni életüket* a szíria-izraeli konfliktusban.

Mit jelent a fegyverkezés Nyugat-Európának?

A Marshall-terv igazgatósága most hozta nyilvánosságra jelentését az 1950-es év utolsó negyedére vonatkozólag. A jelentés összeállítóiról igazán nem lehet azt mondani, hogy elleneznék az Egyesült Államok által diktált fegyverkezési versenyt, hiszen a Marshall-tervet washingtoni utasításra *éppen ezek az igazgatók állították be a fegyverkezés szolgálatába.* Nem lehet azt mondani róluk, hogy ne használnának szívesen *rózsaszínű szemüveget* a marshallizált országok helyzetének vizsgálatánál. S az igazgatók által kiadott jelentés mégis *súlyos vádirat a fegyverkezési verseny és a Washingtonból diktált háborús politika ellen.* A jelentés beismeri, hogy a marshallizált országok haditermelésének kiszélesítése nemcsak az infláció növekedését, a polgári fogyasztást szolgáló cikkek termelésének csökkenését eredményezi, hanem *aláásással fenyegeti „a nyugateurópai országok gazdasági stabilitását általában"*. Utalnak a nyersanyagárak emelkedésének kedvezőtlen hatására, az alapvető nyersanyagok hiányára és arra, hogy a nyugateurópai országok nyersanyaghány miatt számos iparágban kénytelenek csökkenteni a termelést.

A jelentés a továbbiakban beismeri, hogy a nyersanyagárak emelkedése és a haditermelés kiszélesítése a marshallizált országokban már eddig is a létfenntartási költségek növekedéséhez és a dolgozók bérharcának fokozódásához vezetett. „Nyugat-Európa dolgozó lakosságát — mondja a jelentés — egyre inkább nyugtalanítja az, hogy a védelmi rendszabályok növekvő terhei és az áremelkedések hatással vannak életszínvonalukra. *Az életszínvonal Franciaországban, Olaszországban, Nyugat-Németországban, Ausztriában és Görögországban továbbra is veszedelmesen alacsony.* Az egy főre eső élelmiszerfogyasztás *még mindig alacsonyabb a háború előtti színvonalnál*, miközben sok *országban a lakosság alacsonyabb jövedelmű részének élelmiszerellátása a legkevésbbé sem kielégítő.*"

A Francia Kommunista Párt 9 választási pontja

A *Queuille-kormány* június 17-re kitűzte a francia választásokat. A Francia Kommunista Párt választási hadjáratát Jacques *Duclos* beszédével indult meg, amelyet ötvenezerfőnyi hallgatóság előtt mondott el. *Duclos* kijelentette, hogy a Kommunista Párt kész véleény- és valláskülönbség nélkül együttműködni minden franciával, hogy megteremtsék egy olyan új kormány megalakításának politikai feltételeit, amely kormány visszaránthatná Franciaországot az örvény széléről. A kormánynak a következő elveken alapuló politika megvalósítását kell maga elé tűznie:

1. Békeegyezmény kötése az öt nagyhatalom között, nyitva hagyva a csatlakozás útját minden más nemzet számára;

2. minden olyan egyezmény megszüntetése, amely áruba bocsátja Franciaország függetlenségét. Az amerikai megszállók eltávolítása a francia területekről;

3. békeszerződés kötése a lefegyverzett, egységesített, demokratikus és békés szellemű Németországgal;

4. békeszerződés kötése Vietnammal, a Vietnamba és Koreába küldött francia csapatok visszahívása;

5. törvény a háborús propaganda ellen;

6. az atomfegyver és minden tömeggyilkos fegyver betiltása;

7. a fegyveres erők és a fegyverzet fokozatos és ellenőrzött csökkentése;

8. a fegyveres erők és a fegyverzet csökkentésével megtakarított összegek felhasználása az ország gazdasági fejlődése, a nép szociális szükségleteinek kielégítése, a városok és falvak dolgozó tömegei életszínvonalának megjavítása érdekében;

9. a demokratikus szabadságjogok megvédése.

Miközben a Francia Kommunista Párt és a francia közélet más haladó erői erőfeszítéseket tesznek olyan egységfront kialakítására, amely *megmentené Franciaországot a háborús veszélytől és biztosítaná az ország demokratikus fejlődését*, a francia jobboldali szocialisták és *De Gaulle* fasisztái között egyre nyilvánvalóbbakká válnak a kapcsolatok. A lillei *La Voix du Nord* című gaulleista lap arról ír, hogy „A megválasztandó új parlamentben csak egy többség lehetséges: *a szocialistáktól a gaulleistákig terjedő többség.*" A lap *megdicséri Jules Moch hadügyminisztert*, mint aki „bátran példát mutatott" az együttműködésben. Jules *Moch* néhány nappal ezelőtt bukott ki a szocialista párt vezetőségéből. *Az eseményt a gaulleista sajtó felhasználja arra, hogy kifejezze sajnálkozását, rokonszenvét a hírhedt véreskezű munkásáruló iránt és megdicsérje „érdemeit"*. Ezek a dicséretek mindennél többet mondanak.

A koreai néphadsereg főparancsnokságának hadijelentése

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság néphadseregének főparancsnoksága jelenti május 17-én:

A néphadsereg egységei, szoros együttműködésben a kínai önkéntesekkel, valamennyi arcvonalon sikeresen visszaverik az angol-amerikai intervenciósok csapatainak ellentámadásait.

Lermontov:

Barátaimhoz

Lobbanó szívvel születtem.
Ide mind ki jó barát,
Gyorsan, mint bor az üregben,
Fogynak így az éjszakák.

Nem kell hírnév, messzehangzó.
Egy pezsdít: a szerelem.
Meg midőn a kant viharzó
Húrjait pendíthetem.

Mégis, ha vig lárma támad,
Szívemre hirtelenül
— Épp, ha kedvünk legvidámabb,
Néma bánat települ.

Fordította: Illyés Gyula

Törvényjavaslat a büntetőperrendtartásról

A büntető perrendtartásról szóló törvényjavaslatot az országgyűlés keddi ülésén terjesztette be *Dobi* István, a minisztertanács elnöke.

A törvényjavaslat indokolása megállapítja, hogy az új büntető perrendtartás megalkotása azért vált szükségessé, mert az eddigi bűnvádi perrendtartás többszöri módosítása és kiegészítése folytán a büntető eljárásra vonatkozó rendelkezések rendkívül nagyszámú jogszabályban szóródtak szét. Most az új büntető perrendtartás egységes és következetes rendszerben biztosítja mindazoknak a feladatoknak ellátását, amelyeket alkotmányunk a büntető igazságszolgáltatás számára megszab.

A törvényjavaslat a legmesszebbmenően biztosítja a szabadságjogok érvényesülését.

A személyi szabadság biztosításával kapcsolatban a törvényjavaslat 2. szakasza kimondja: *„Büntető eljárást csak a törvény alapján és csak az ellen lehet indítani, aki bűncselekmény alapos gyanúja alatt áll. Személyi szabadságától megfosztani senkit sem lehet a törvény által meghatározott eseteken kívül és más módon, mint azt a törvény megengedi."*

Hatékonyan biztosítja a törvényjavaslat, alkotmányunknak megfelelően, *a bírósági tárgyalások nyilvánosságát és a védelem jogát is.* Népi demokráciánkban a bírói tárgyalások nyilvánossága — szemben a burzsoá államokkal, ahol az legfeljebb arra vezet, hogy a szenzációs bűnperek látványosságá fajuljanak — a nép ellenőrzésének hatékony biztosítéka s egyúttal jelentősen hozzájárul a bíróság nevelő szerepének betöltéséhez.

A törvényjavaslat biztosítja az anyanyelv használatát s kimondja, hogy a magyar nyelv nemtudása miatt senkit hátrány nem érhet. Míg a korábbi jogrendszer csupán egyes vidékekre korlátozta a magyar nyelv nemtudása esetén az anyanyelv használatát, most a törvényjavaslat az ország bármely részében lehetővé teszi azt, mind szóban, mind írásban s nemcsak a terhelt, hanem a bűnvádi eljárás bármely más részvevője számára.

A törvényjavaslat a védelemmel kapcsolatban biztosítja, hogy a terhelt részére rendelkezésre álljon a szakjogász védő támogatása.

A javaslat büntetőügyekben eljáró *elsőfokú bíróságokként a járásbíróságot és a megyei bíróságot, másodfokú bíróságokként pedig a megyei bíróságot és a legfelsőbb bíróságot jelöli meg.* Nagy gondot fordít arra, hogy a dolgozó nép köréből a büntető bíráskodásba beyont népi ülnököket szervesen beépítse büntető bíráskodásunkba s *a népi ülnököknek a bírósági tanács sokban teljes egyenjogúságot biztosít a hivatásos bírókkal.*

A bíróságok hatáskörének megállapításánál a vezető szempont az, hogy az ítélkezést minél közelebb hozzák a dolgozó néphez s az eljárás abban a körben, abban a levegőben folyjék le, amelyben az ügy szereplői egyébként is élnek. Az ügyek zöme tehát a járásbírósághoz kerül, ami egyébként jelentős idő- és költségmegtakarítással is jár. A megyei bíróság hatáskörébe csak az úgynevezett főbenjáró bűncselekmények, tehát a népi demokrácia állami, társadalmi és gazdasági rendje ellen irányuló legsúlyosabb támadások kerülnek.

A törvényjavaslat megszerkesztésénél alapvető segítséget jelentettek a szovjet büntetőeljárási jog példamutatásai és az élenjáró szovjet büntetőjogi tudomány eredményei; de figyelembe vette a javaslat a környező népi demokráciák újabb jogalkotásait is.

A Chicago Tribune tudósítója az USA háborús előkészületeiről Kelet-Franciaországban

New York, május 18. (TASZSZ)

Wells, a *Chicago Tribune* párizsi tudósítója jelenti, hogy az Egyesült Államok Franciaországban tartalékokat halmoz fel különböző fegyverekből, lőszerekből, harckocsikból, páncélgépkocsikból és tüzérségi fegyverekből.

Ezeket a tartalékokat Bordeaux—La Rochelle környékén összpontosítják.

A tudósító megállapítja, hogy Nyugat-Németországban az amerikai hadianyagokat Kaiserslautern környékén összpontosították.

Wells leírja, hogy sok keletfranciaországi városban és a németországi Pfalzban látott amerikai katonai osztagokat. Az amerikaiak felügyelete mellett francia és német munkásbrigádok kiszélesítik az utakat, megerősítik a hídakat „egy erőteljes keleti irányú előnyomuláshoz".

A tudósító szavai szerint „ezek a műveletek titokban folynak". *(MTI)*

Ujabb KÖZÉRT-, FÜSZÉRT-, TEJÉRT-, ÁPISZ-, Háztartási Bolt-fiókokat kértek a tanácstagok beszámolóin

A tanácstagok beszámolóit követő hozzászólások során igen sok kezdeményező, közérdekű javaslat hangzott már eddig is el. Ilyen például a Fő-utca és a Csalogány-utca sarkán lévő útkereszteződés rendezésére tett indítvány.

A VIII. kerületi Dugonics-utcai tömb lakói *körzeti orvos* beállítását kérték.

A XIII. kerületben a Váci-úti tanulóotthon fiataljai felajánlották, hogy a Dagály-utca környékén játszóteret létesítenek a körzet gyermekeinek.

A Légrády Károly-utcai tömb lakói kérték, hogy az eddiginél fokozottabb mértékben ellenőrizzék a tisztaság szempontjából a Lehel-téri piacon az élelmiszereket árusító bódékat.

A XV. kerületben TÜKER-telep létesítését kérték. Valamennyi beszámolón *a szocialista kereskedelmi hálózat további fejlesztését kérték* a dolgozók, újabb KÖZÉRT, FÜSZÉRT, TEJÉRT, ÁPISZ, Háztartási Bolt, stb. létesítését javasolták. Ezenkívül a Széna-téri és a Batthyány-téri piacon *földművesszövetkezeti árusító helyet* kértek.

86 vagon friss zöldfőzelék a piacon

A csepeli árugyűjtő és elosztó nagypiacra ma reggel *86 vagon friss zöldfőzelék futott be.* Ezenkívül nagymennyiségű áru érkezett az aldunai hajókkal is. A KÖZÉRT zöldségárudáiban a saláta 10—20, a retek 20 fillérért adták. A cukorborsó minőség szerint 0.50—1, a kalarábé 0.20—0.40, az újkrumpli 0.50 forinttal olcsóbbodott. Erős kínálat volt zöldhagymában, idei kelkáposztában és új fokhagymában is.

A tolnamegyei földművesszövetkezetek igen sok tojást, zöldségfélét és húst szállítottak a budapesti dolgozók számára. A paksi földművesszövetkezet az áru nagyrészét *olcsó vízúton küldi fel.* Eddig több mint 20.000 tojást, 50.000 fej salátát, *továbbá 4 mázsa sonkát, szalonnát és baromfit szállított.*

A dunántúli bányászvárosok ellátását *az ott felállított zöldségövezetek biztosítják.* A tatai és dorogi övezethez tartozó tszcs-k és állami gazdaságok *bőségesen szállítják termékeiket Tokod, Esztergom és Komárom piacaira.* Ez évben Komárom megyében *40 százalékkal több zöldség termett, mint tavaly.*

NAPLÓ

További melegedés

A Meteorológiai Intézet jelenti:

A sarkvidéki eredetű hideg levegő továbbra is uralja Európa déli részeinek kivételével egész szárazföldünket. Olaszországban, a Balkánon és a Szovjetunió déli része felett szubtrópusi eredetű légtömeg helyezkedik el. A két levegőfajta érintkezési felülete mentén azonban csak a Kárpát-medence keleti felében van összefüggő esős terület.

Hazánkban esütörtökön a déli órákban kelet felől felhősödés indult meg. Miskolc—Putnok—Jósvafő 6, Jászapátiban 7, Bodvaszilason 8 mm csapadékot mértek. Napközben a hőmérséklet országszerte 17—20 fokig emelkedett, hajnalban a levegő a Dunántúl általában 5—8, egyébként 9—12 fokig hűlt le.

Budapesten esütörtökön a hőmérséklet napi középértéke 2.9 fokkal alacsonyabb, a légnyomás napi középértéke 0.2 mm-rel magasabb volt, mint a sokévi átlag.

Budapesten pénteken 12 órakor a hőmérséklet 17 Celsius-fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 761 mm, gyengén emelkedő irányzatú.

Várható időjárás: Mérsékelt északi-északkeleti szél, változó felhőzet, néhány helyen kisebb esővel. A hőmérséklet kissé emelkedik.

Várható hőmérsékleti értékek az ország területére szombaton reggel: 10—13, délben 18—21 fok között.

— **Liszenko akadémikus** kedden Moszkvában fogadást rendezett a Szovjetunióban tartózkodó magyar mezőgazdasági szakemberek tiszteletére.

— **Vasárnap nyílik meg a Zichy Mihály-emlékmúzeum.** Haladó hagyományaink egyik előharcosának, a festő Zichy Mihálynak emlékét örökíti meg az a múzeum, amely vasárnap nyílik meg a somogymegyei Zala községben. Gazdag dokumentációs anyag, a művész alkotásai és reprodukciók mellett 4000 kötetes könyvtárát is magába foglalja a múzeum, amelynek megnyitására a Magyar-Szovjet Társaságot kérte fel a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja.

— **A Világifjúsági Találkozó** előkészítő bizottsága 42 nemzet képviselőinek részvételével szombaton és vasárnap ülésezik Berlinben.

— **Prágában,** a vitkovi hegyen nemzeti mauzóleumot avattak fel. Itt helyezték örök nyugalomra kegyeletes ünnepség keretében *Smeral, Haken, Neuman* és *Vrbensky*, a Csehszlovákiai Kommunista Párt megalapítói és hősei maradványait.

— **Churhill és Mussolini bizalmas levélváltásának közlését** a közeljövőben megkezdi egy olasz újfasiszta hetilap. *Churchill* már kétízben is személyesen járt Olaszországban, hogy visszaszerezze a kompromittáló leveleket, de sikertelenül.

— **Párizsban** és nagyobb francia vidéki városokban köztisztviselők sokezres tömegben tüntettek életkörülményeik megjavításáért.

— **Amerikai hadihajóraj** érkezett Nápolyba, jelentik Rómából.

— **Bolíviában** Ballivian tábornok, volt washingtoni katonai attasé vezetésével, államcsínnyel, katonai junta vette át a hatalmat. Az államcsínnyel a Nemzeti Forradalmi Párt hatalomra jutását akarták megakadályozni, miután tizenkét nappal ezelőtt az elnökválasztás során Victor Paz *Estensoro*, a párt számüzetésben élő vezetője öt ellenjelöltjével szemben a szavazatoknak majdnem a felét megkapta. A pucscsisták *Urriolagoitia* jelenlegi köztársasági elnököt lemondatták. A volt elnök Chilébe menekült.

— **Debrecenben** a városi szülőotthon új korszerű nőgyógyászati osztállyal bővült. Az épület háborúban megsérült részét 60.000 forintos költséggel helyrehozták.

— **Franciaországban csak néhány nappal ezelőtt drágították 36 frankról 39-re a kenyeret és már újabb áremelésről tárgyalnak. A Ce Soir értesülése szerint 48—52 frankos kenyérárról van szó.**

— **Okinava szigetén** az amerikaiak 75 millió dollár költséggel B—36 típusú bombázógépek számára alkalmas repülőtereket építenek.

— **Huszonhét Franciaországban élő algeriai származású dolgozót** 10—45 napig terjedő szabadságvesztésre ítéltek, mert a maubeugei felvonulás során ellenálltak a tömegre támadó rendőrségnek. Több francia gyárban tiltakozó munkabeszüntetésre került sor.

— **A Vöröskereszt** csongrádmegyei szervezete az elmult évben 8000 dolgozót képezett ki elsősegélynyujtásra. A megyében ebben az évben több mint 600 előadást rendeztek, amelyeken orvosok ismertették, hogyan kell védekezni a népbetegségek ellen.

— **A volt francia frontharcosok** országos értekezletén egyhangú határozattal követelték, hogy a francia nemzetgyűlés haladéktalanul hozzon törvényt a háborús propaganda ellen, sürgették az öthatalmi békeegyezmény megkötését. Egy másik határozat felhívta a volt frontharcosokat, védjék meg az alkotmányban biztosított szabadságjogaikat és küzdjenek a Queuille-kormány által előkészített választási csalás ellen.

— **Koreában megkezdték** a kínai nép által küldött ajándékok szétosztását a háborúsujtotta övezetek lakosai között. Az ajándékok között nagymennyiségű gabona, gyapotáruruha, ágynemű, hús és cigaretta van.

— **Sanghájban** már három és félmillió ember írta alá a Béke Világtanács felhívását és adta le ilymódon szavazatát Japán újrafelfegyverzése ellen.

— **Szovjet küldöttség** érkezett Prágába a Nemzetközi Árumintavásárra.

— **A bolgár állami gazdaságokban** 1948-hoz képest huszonháromszorosára nőtt a sertésállomány.

— **Malmőben — mint jelentették — május 12-én megtartották a háború utáni első nemzetközi fasiszta kongresszust. A Lilyeraturnája Gazeta rámutat arra, hogy a nemzetközi fasiszta szervezet a csillagosssávos lobogó oltalma alatt, az amerikai imperializmus készséges eszközeként dolgozik a békeszerető népek elleni háború előkészítésén. A malmői fasiszta komédia gúnyt üzött azoknak a harcosoknak az emlékéből, akik a hitlerista barbárság elleni küzdelemben estek el.**

— **A hamburgi szenátus jobboldali szocialista többsége** elrendelte a Hamburger Volkszeitung szerdai számának elkobzását, mert a lap közölte Wilhelm Pieck rádióbeszédét a népszavazásról.

— **Románia dolgozói,** miután a népgazdaság valamennyi fontosabb ágában túlteljesítették az 1951. első negyedévi termelési előirányzatot, most azért harcolnak, hogy az évi tervet 11 hónap alatt teljesítsék. Egészen új iparágakat létesítettek. A mezőkön 7000 belföldi gyártású traktor dolgozik. A kőolajipar a háború előtt egész gépi felszerelését külföldről hozta be. Jelenleg Románia annyi kőolajipari gépet gyárt, hogy azok egyrészét exportálni tudja.

— **Az Egyesült Államok sok részében** csütörtökön este megbénult a távíróforgalom, mert Philadelphiában, Cincinnatiban, Oaklandban és Sanfranciscoban sztrájkba léptek a Western Union dolgozói.

— **Az angol fontsterling értéke a Financial Times kimutatása szerint 1947-hez képest csaknem 20 százalékkal csökkent.**

— **A gyümölcs- és zöldségkonzervgyártás** 130 millió dobozzal növekszik az idén a Szovjetunióban.

— **Kanadában** 283.000-re emelkedett a munkanélküliek száma.

— **A szekszárdi** „Gőgös Ignác" tsz-es a Sió partján 20 holdas öntözéses kertgazdaságot létesített. A kertészetben szerződéses növényeket termelnek.

— **Kínában** jelenleg már 46.000 szövetkezet működik — leglöbbjük falusi árubeszerző és értékesítő szövetkezet — 30 millió taggal.

— **Közös kocsihasználat** új rendszere lép életbe a francia és a nyugatnémet vasutak között. Ehhez a rendszerhez Franciaország ötvenezer vasúti kocsival járul hozzá.

— **Makón** vas- és fémipari tanulóotthont és tanműhelyt létesítenek 200 ipari tanuló részére, 400.000 forintos költséggel.

— **A Szovjetunió valamennyi fontosabb gabonatermő területén,** a Kuban-vidéken, a Krim-félszigeten, Ukrajnában, valamint sok volgai kerületben és a középső vidékeken már befejezték a kalászosok vetését.

Színházak pénteki műsora

Operaház: Anyégin (D. 13., 7). — **Nemzeti:** Az élet hídja (Csokonai—Szigligeti-bérlet, 7). — **Városi:** Nincs előadás. — **Magyar:** A revizor (Prielle—Alszeghy-bérlet, 7). — **Madách:** Bodzaliget (7). — **Belvárosi:** Bányászbecsület (Ady-bérlet, 7). — **Fővárosi Operett:** Havasi kürt (Csepreghy-bérlet, 7). — **Vidám:** Gál Anna diadala (7). — **Ifjúsági:** Sorsdöntő napok (7). — **Úttörő:** Az ezred fia (4). — **Zeneakadémia:** MÁV Szimfónikusok 12. bérleti estje: Beethoven-est (Muzsika, 8). — **Állami Bábszínház:** A csodafazék (3, 5), Sztárparádé (fél 8). — **Fővárosi Varieté:** 7 vidám nap (Láng-bérlet, fél 8). — **Kamara Varieté:** Nézzünk körül (7). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Vidám tavaszi műsor (4, 8).

Zichy Mihály

festő

Gentmüzeum.

22. 108. 389. 431,
432. l. 458. l.

Gendron:
Mes mûzemlékei
1951

Gent: A m. mûvtört bibliográfiája 1950

el.

z állampénztárt, hogy az igénybe
ezett járandóságaiból 1916. évi
havi egyenlő és egymásután kö-
s a levont részleteket tárcám
aplóban beszerzési előleg-térit-
lja el.
t hiteléül:

Zichy Mihály
mellszobra
Godebszkytól

Perállfőrtképes
434, 438. l.

PerTk

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST IX, HÖGYES ENDRE-UTCA 10
Telefon: 186-556

130/1947. szám.

MAGYAR VASUTASOK
SZAKSZERVEZE

A Tárcaközi Bizottság javaslata alapjá
juttatta a Somogy várm
községben lévő, egykor
kastélyt. A kastély a Műemlékek Országos
műemlék szerepel, s ezzel kapcsolatban van s

A Földmívelésügyi miniszter 189.100/
Közlöny 1946. évi 266. számában) 5. §-án
részesített a műemlékké nyilvánított épületek és e
és megőrzéséről az 1881 : XXXIX., illetőleg az
szerint köteles gondoskodni".

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc.

Zichy Mihály

cvód
2

Pirchan-Szalai
55, 56. l. Keppel.

Művészet
mű rejtitkai
1945

nem hoztam volna javaslatba, ha nem er-
Magas Miniszterium fogalmazói karához,
alához tartozó alkalmazottak a tavalyi-
észesültek ily segélyben. Másrészt épen
ösen a kisebb fizetésü alkalmazottakra
zedik, méltányossá teszi, hogy az álta-
n y i s e g é l y b e n ez alkalommal

l megjegyezvén, hogy Surányi Károly ta-
y hadbavonult, Bizottságunk fentebb meg-
e ugyanoly összegü k a r á c s o n y i
zését és kiutalását kérem, mint a minő
délyeztetett.
czember hó 23.

elnök.

Zichy dinhaj

Lárló:

l. Szabó: Athenaeum

50 év ele vrod. és gyodai

Fárkulat 49, 148. l.

Utcből

1918

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **JÚNIUS** 27. hét

26 Vasárnap	János és Pál *János, Pál*
27 Hétfő	László *László*
28 Kedd	Iréneus *Arszlán*
29 Szerda	Péter, Pál *Péter Pál*
30 Csütörtök	Pál emlék. *Pál*
1 Péntek	Jézus sz. v. *Tibold* **JÚLIUS**
2 Szombat	Sarlós B. A. *Ottokár*

Zichy Mihály

l.

Szana 1890

71, 129 — 134. l.

A m. művészet
történetében

1890

2118. Lebiedzki:

Nő képe.

Mellig, balra fordul, mosol
fürtjei vállaira is omlanak, keskeny
nyaka meztelen. Jelzése alól jobbra:

Szines krétarajz papiroson,
Delhaes István hagyatékából
Átvétetett 1902: I. 12-én (

Zichy Mihály

l.

Szana 1890

71. l.

0

re általában a külföldi iparmü
keleti emlékekre, a modern haz
iparmüvészetre terjed ki. Hiva
előmozditsa az élő iparmüvésze
tését, segitse azt szociális é
vonatkozásban, a szükséghez ké
müködve az O.M. Iparmüvészeti
az O.M. Iparmüvészeti Társulat

Az Iparmüvészeti Muzeummal
tés alá tartozik a rokon anyag
zó Orsz. Ráth György Muzeum és
renc Keletázsiai Muzeum.

Felhivom, hogy átszervezési
vét a Magyar Nemzeti Muzeum iga
csának mielőbb mutassa be.

Zichy Mihály

l.

Rózsi dr.

Wolf Szent Imre

a lipzo-
mi vezetben

10. l. – 14. l.

1930

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST IX, HÖGYES ENDRE-UTCA 10
Telefon: 186-556

A Tárcaközi Bizottság javaslata alapjá
juttatta a ..... várm
községben lévő, egykor .....
kastélyt. A kastély a Műemlékek Országos
műemlék szerepel, s ezzel kapcsolatban van s

A Földmívelésügyi miniszter 189.100/
Közlöny 1946. évi 266. számában) 5. §-án
részesített a műemlékké nyilvánított épületek és e
és megőrzéséről az 1881 : XXXIX., illetőleg az
szerint köteles gondoskodni".

Zichy Károly

által

Magyarhoni Kalendá-
rium. Pest (?) 1847.

László Péterné.

Zichy Mihály

vód
z

Berzeviczy Albert

K. Kelety Gusztáv

emlékezete

Mintaragyzisk. Ert.

1906-7. 21. l.

mar sürgös közü lenni, hagyon kérjük

érintkezésbe lépni, aki az árpási ut

Nekünk ugyan a bizottsági szemlét m

lat folytán esetleg oly átalakitáso

amelyek rendszerünk alkalmazását me

ményt figyelembe kellene vennünk és

lettel arra kérjük Nagyságodat, hogy

az utazás előtt értesitést kapjunk, m

bizott urat személyesen óhajtja Árp

az egész ügyet tárgyalta és felvilá

Ismételten köszönetünk

PH.F.

2326. Engel József:

Az ártatlanság.

Márványszobor, magassága 126 cm.
Vétetett Engel József hagyatékából Ullmann és Seeligmann útján 1903: II. 9-én 1300 Kán. (142/903).
Elszámoltatott 1903: III. 1-jén (195/903).

Nemz. Szín. lépcsőházában

Delhaes. I.

tréfált s mikor a kétheti határidő letelt és a magyarok nem fizették le a büntetést, Mihályt mint főczinkost lecsukatta és megparancsolta, hogy két társa ráadásul még egy-egy aranyforintot fizessen. Hogy pedig a jövőben hasonló eset elő ne forduljon, a magyar burza szeniora parancsot kapott, hogy évenként Aprószentek napján csukja be a burza kapuját és irásban hirdesse ki, hogy azon nap nem szabad senkinek a burzába menni és hogy nem tartanak előadást. A határozat néhány nappal Aprószentek előtt ki legyen akasztva a magyar burzában az asztal mellett, hogy senki sem mondhassa, hogy nem tudott róla. A határozat megszegője húsz aranyforintot fizet.

Ha néha-néha megengedtek is maguknak a magyar ifjak egy-egy tréfát, az összes emlékek kiemelik, hogy jellemükkel és erélyükkel messze kimagaslanak a többi nemzetek tanulói közül. Soha sem panaszolják be és ha tanúként beidézik őket, soha sem árulják el társaikat, sőt a rektor előtt is bátran kimondják, hogy nem szép dolog az árulkodás.

E gavalléros viselkedésük nagyon imponált az idegen ifjaknak.

Mint tősgyökeres alföldi magyarok, szerették a jó bort s gyakori vendégei voltak Medyk János bormérésének. Egy izben néhányan hosszabb ideig adósak maradtak neki, mire ő összeirta a tartozók neveit s e jegyzéket különböző templomokra függesztette, a többi közt Szent Ferencz templomának falára is, a hol a magyaroknak kápolnájuk volt. Miklós, a kápolna előljárója a mint ezt a hirdetményt meglátta, leráncsolta és összeszakította. Medyk bepanaszolta őt a rektornál, de elvesztette ügyét, mert a rektor úgy itélt, hogy Medyknek csak a templom ajtajára volt joga ily jegyzéket szegezni, de nem a falra.

A korcsmáros és a magyar tanulók közt többször történt összekülönbözés. Annyira, hogy egyszer az ő följelentésére két magyar tanulót — Apáti Andrást és Temesvári Mihályt — el is csuktak, de utóbb szabadon bocsátották őket.

Ez volt az utolsó eset s Medyk nevével többet nem is találkozunk. Ugy látszik, hogy a magyarok s talán a többi deákok is sértve érezték magukat társaikkal szemben elkövetett magaviseletéért s elhatározták, hogy nem járnak többet hozzá.

E néhány kiszakított mozaik is érdekes világot vet a XV—XVI-dik századi magyar diákéletre, mely egyébiránt nem igen különbözött a többi nemzetiségétől. *Dr. Divéky Adorján.*

ZICHY MIHÁLY ISMERETLEN LEVELE.

A nagy magyar művésznek egy érdekes levele jutott kezünkbe, melyet 1895 márcziusában irt egy derék honleányhoz, a ki arczképet és emléksorokat kért tőle egy Kossuth Lajos fiainak átadandó album számára. Akkor még élénken élt a szivekben a Kossuth halála miatti gyász s ez, meg Kossuth Ferencz hazajövetele sugallta hazafias hölgyeknek az album gondolatát. Az album nem jött létre, de a mozgalomnak érdekes emléke Zichy Mihály levele, melyet itt közlünk:

Szt.-Pétervár 6/18 márczius 1895.

Mélyen tisztelt Nagyság!

Én is, mint mindenki, a kinek szíve van, teljes lelkemből üdvözlöm a dicső Atya száműzetésből visszatérő fiait. Nem oly földrendítő szerep jut rájuk, mint akkorában az Apjuké volt. Akkor vért kellett ontani, életet kellett a haza jogainak védelmére áldozni. Jelenleg a kibékült, visszaállított, megesküdött alkotmány védelme alatt, az ehhez hű, loyális honpolgárnak, nyugodt és nagy tér nyilik Hazája szellemi és anyagi jólétének előmozdítására, úgy szinte annak a bennünk megrögzött nemzeti eszmének, nemzeti büszkeségünk megbecsültetésére az egész művelt világtól.

Csak is a magyar nők szive képes ilyen szivhez ható, lelkesült határozatokra! Kiérzik hol fáj a seb és tüstént öntik rája a gyógyító balzsamot. Személyes bájuk öntudatával (hogy ne ösmernék?! — hiszen a tükör naponta mutatja nekik szépségük új meg új részleteit!) mi szebb ajándékot adhatnának a Kossuth-fiúknak, mint épen bájos arczképeiket, melyekhez még forró szivük legmelegebb kifakadásait csatolják?

Az is helyes, hogy a Nemzeti Muzeumban megóvják, nemcsak a jelenkori magyar faj női szépségének mintáit, de egyszersmind azon hőfok emlékét is, a melyre a magyar nők szive képes felemelkedni.

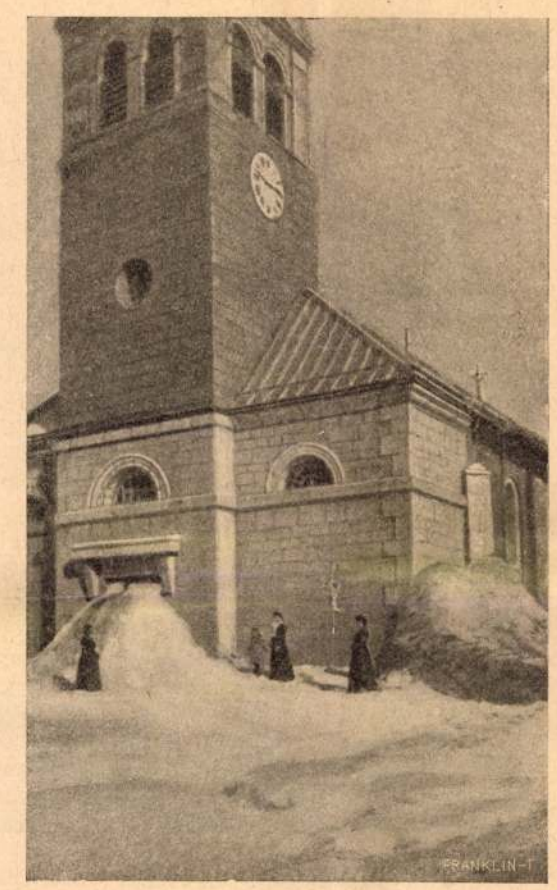

A bellefontaine-i templom, melyet az állami leltározók elől hóval torlaszoltak el.

Helyeselve a «Női arczkép» albumot, azon tanácsot merem adni Nagyságodnak, hogy ezt tartsák fel teljes szeplőtlenségében, s ne keverjék bele a férjfiak arczképeit. A mily gyönyörködéssel fogják lapozgatni Kossuth fiai amazt, ép oly hidegvérűen nézik majd azok a férjfiak komoly, redős, puffadt, elvénült arczaikat. Azon felül a férjfiak, komolyabb meggondolásukban, a feliratokba, itt egy bölcs tanácsot, amott egy óvatos intést, útmutatást s efféle okoskodásokat irhatnának, a mi, nem az ész, hanem csak a szív sugallatát követő nők forró kifakadásait lehűtené.

Sajnálva, hogy meggyőződésemtől lefékezve, lelkesülésem Kossuth fiainak visszatérte alkalmával csak a jó magyar szivből jövő «Isten hozott»-ra szorítkozik.

Hazafiui üdvözlettel maradok Nagyságodnak alázatos szolgája

Zichy Mihály
nem gróf — csak egyszerű nemes és piktor.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szász Károly kiadatlan verse. Kitünő költőnknek egy eddig ismeretlen verse jutott kezünkbe *Hentaller* Lajos úr szivessége révén. A verset *Lisznyay* Kálmánhoz intézte, vigasztalásul sulyos betegségében, néhány sorból álló kelet nélküli rövid levéllel. A költőtárs iránti részvét szép nyilvánulása a vers, egyaránt jellemzi azt, a ki irta s azt is, a kinek irta. Czime nincs, a szövege ez:

Vedd e dalt vigasztalásul,
Beteg barát, szegény Kálmán!
Légyen ebbe balzsam cseppje,
Enyhület a tövis-párnán.

Szálljon rád meleg verőfény,
Hold mosolygjon ablakodnál,
Köszönetül sok dalodért
Mit sugáraikra mondál.

S melyről annyi szenvedélyes —
S melyről szóla annyi lágy dal:
Szerelem föléd hajoljon,
Hiven, tisztán, gonddal, vágygyal!

Vidám szóval ágyad mellé
Üljön körbe a barátság;
Óra fusson, éj röpüljön,
S kínodat is futni lássák.

S melyről legtöbb dalod zenge,
Az a drága, drága jó bor . . .
Nem, ne most! mig meg nem gyógyúlsz!
Eddig is sok volt a jóból.

Akkor ismét zengje a dal
S ajkid tettleg is hirdessék:
«Hogy szerednyei bort inni
Szent hazafi-kötelesség!»

Szász Károly.

Enyém? *Szikra*, a jeles irónő kedves meglepetést szerzett olvasóinak új regényével, a mely pályadíjat nyert a Kisfaludy-társaságban. Olyan munkát adott, a mely tehetségének jelentékeny fejlődéséről, felfogásának mélyedéséről tanuskodik. Most már nem elégszik meg néhány alak silhouetteben való megrajzolásával, társadalmi félszegségek maliciózus csipkedésével: lelket akar festeni, finom részletezéssel, teljes gazdagságában. Egy szép, fiatal előkelő asszony nemes képét rajzolja meg, a ki az egész életre betöltő nagy érzéssel szereti férjét. Ez azonban, bár szintén szereti nejét, egy ideál emlékét rejtegeti szivében, egy leányét, a kinek egykor családja erőszakolására visszaküldte a jegygyűrűjét s a ki e miatt öngyilkos lett. Feleségétől azt kivánja, hogy tagadja meg a saját egyéniségét, alakuljon ahhoz az ideálhoz teljesen hasonlóvá s a fiatal asszony, bár vérzik a szive, igyekszik tőle telhetőleg teljesíteni férje kivánságát. Mikor aztán egy hozzákerült levélből megtudja, hogy az ideál méltatlan, elvetemült teremtés volt, rettentő lelki harczot vív magában, megmutassa-e a levelet urának? Nem mutatja meg, mert látja, hogy a férje minden idealizmusa, minden nemesebb lelki tartalma ezen az ideálon nyugszik s ha ez összeomlanék, vele dőlne romba minden, a mi számára erkölcsi érték. A levelet meg-

ZICHY MIHÁLYNAK A MILLENNIUMI TÖRTÉNELMI MENET CZÉLJAIRA KÉSZÍTETT TOLLRAJZAIBÓL.

semmisíti s titkát magával viszi a sírba, a hova gyermekének születése juttatja. Az írónő annyira a főalak lelki rajzára fordította minden figyelmét, hogy a többi alakokat csak vázlatosan veti oda; a férj lelke csak néha villan meg az olvasó előtt, akkor is az asszony lelki küzdelmein keresztül, néhány vonással, de jól van megrajzolva egy furcsa modorú, de alapjában nagyon nemeslelkű néni genre-képe. A fődolog a szerencsétlen asszony lelkének hullámzása s ennek leirásában oly finomságok és mélységek vannak, a milyenekre eddig nem volt példa Szikra munkáiban. Stilje is átmelegszik alakjával való együttérzése melegében: van egy pár olyan mondása, egy pár olyan friss, a közvetlen szemlélet erejével ható leirása, a mely méltó a legkitünőbb íróhoz is. Hogy nem látjuk egész világosan, miért kellett a szegény fiatal asszonynak meghalni, hogy ezt a veget inkább véletlen szerencsétlenségnek érezzük, mint a cselekvény természetéből, a tények logikájából szükségszerűen folyó következménynek, az csak egy pillanatra zavarja élvezetünket. A regény elolvasása után is soká visszaemlékszünk még az odaadó, mindent teláldozó, a lélekbe végzetszerűen belegyökerezett asszonyi szerelemnek arra a gazdagon árnyalt és mégis diszkrét, érzelgéstől ment és mégis érzelmes rajzára, a melyben egy nem mindennapi írói tehetség adta erejének próbáját.

Népmívelés. *Bárczi* István a főváros tanügyi osztályának vezető tanácsnoka és *Weszely* Ödön, széleskörű képzettségéről és európai látköréről ismert tudós pedagógus olyan vállalatra szövetkeztek, a mely aligha fog nyom nélkül eltünni kulturális fejlődésünkben. Folyóiratot indítottak a modern oktatásügyi eszmék tárgyalására, a tanítás-ügy és a kulturpolitika iránti érdeklődés élesztésére és ébrentartására. Erre a folyóiratra határozottan nagy szükség van, mert tanügyi folyóiratunk van ugyan elég, de egy sem áll oly magas szinvonalon s egy sem oly egyetemes jellegű, mint ez. Körébe foglalja a kisdedóvás, az elemi népoktatás, a továbbképző népiskolák, ipari és kereskedelmi alsófokú iskolák, polgári iskolák, a nőnevelés, tanítóképzés stb. egész széles mezejét, a középiskola és az egyetemi oktatás kivételével a tanügy egész területét. Mindegyik ágnak külön rovatot szentel, külföldi állapotok ismertetésével, napirenden levő kérdések megbeszélésével, új eszmék fölvetésével igyekszik az ügyet szolgálni. Első számában is már tömérdek tanulságos és becses anyag van felhalmozva s munkatársai közé sorakozik a jeles írók és szakemberek egész serege, köztük *Finászy* Ernő, *Gárdonyi* Géza, *Kármán* Mór, gróf *Teleki* Sándor, *Riedl* Frigyes, *Ambrus* Zoltán stb. Szakirodalmunkban szokatlan friss, eleven hang és szellem szól a füzetből, — a mi jó jel a kezdetre — a folyóiratnak már most is látni határozott irányát, egyéniségét s ebből meríti azt a hitünket, hogy a derék kezdeményezés nem fog — mint annyi más — elszintelenedni a közönbösség nyomasztó levegőjében. A folyóirat minden mívelt emberhez szól olyan dolgokról, a melyek minden mívelt emberre egyaránt fontosak. Kiadója, a Franklin-Társulat, igen szépen állította ki; előfizetési ára egész évre 20 korona.

XIII. ALFONZO SPANYOL KIRÁLY SÉTAKOCSIZÁSA MADRIDBAN, FARSANG UTOLSÓ NAPJÁN.

Két Katicza-bogár. Az egyszerü lelkek ártatlan, szűzies, de mély és végzetes érzéseinek mai irodalmunkban leghivatottabb ábrázolója, *Gárdonyi* Géza, uj novellás-könyvének elére egy hosszabbacska elbeszélést tett, a melyről az egész kötet a nevét kapta. Egy vak parasztlány történetét mondja el benne, a ki ikertestvérével együtt lett nagy lánynyá, vele együtt keletkeznek lelkében a szerelem sejtelmes, öntudatlan érzelmei. A falusi ifjuság játékain hullámzásba jön a vére, mind erősebben forr, a nélkül, hogy számot tudna adni magának, miért, mikor nővérének szerelmese akad s ő tanuja lesz forró vallomásaiknak, csókjaiknak. Hogy aztán hirtelen öntudatra ébred, megérzi, hogy a szerelem virága nem nyilhatik az ő számára, elkeseredésében nekimegy a Tiszának. Ez az alapjában véve nagyon egyszerü történet, a mely folyton a szentimentalizmus veszedelmével fenyegeti az irót, oly nemes művészettel van megirva, a mely fényesen bizonyítja, mennyire megtisztult s a legnehezebb irói feladatok megoldására is alkalmassá vált Gárdonyi irói művészete. A legegyszerűbb eszközökkel dolgozik s a legmélyebb hatásokat tudja elérni, ha egyéniségének megfelelő tárgyat vesz tolla alá. Elbeszélő módja is fokozza az egyszerűségnek e hatását: elmondja történetét az ő keresetlen, zamatos, némely helyen drámai tömörségű nyelvén, nem áll alakjai s az olvasó közé sem magyarázataival, sem a saját érzelmeinek belekeverésével, mégis éreztetni tudja, hogy együtt érez azokkal, a kikről ir s őt magát is mélyen megindítja a sorsuk. A paraszt életet ma már nem nézi oly idealizáló szemüvegen át, mint régebben, de szereti a maga szükkörűségével és nyerseségeivel együtt, még durvább vonásait is úgy tudja megjeleníteni, hogy az olvasó is természetesnek, a társadalmi viszonyok magától értetődő szüleményének találja s nem ütközik meg rajtuk. A kötet többi tizenkét kisebb-nagyobb elbeszélése is mind plein air dolog, többnyire parasztok a szereplőik, s a többi is majd mind a falu szabad levegőjében játszik le. Nem mind egy forma értékűek ezek az elbeszélések, kettő-három közülük Gárdonyi legjobb munkái közül való, néhány csak úgy tollhegygyel van odavetve. Az iró szeretetreméltó, komoly és érzelmes egyénisége azonban ott van mindegyik mögött s izt és színt ad nekik. A néplélek és népélet apróra menő, részletes megfigyelése pedig, a nélkül, hogy mint ethnografikum tulságosan előtérbe tolakodnék, megnyitja szivünket még a gyöngébben sikerült darabok számára is.

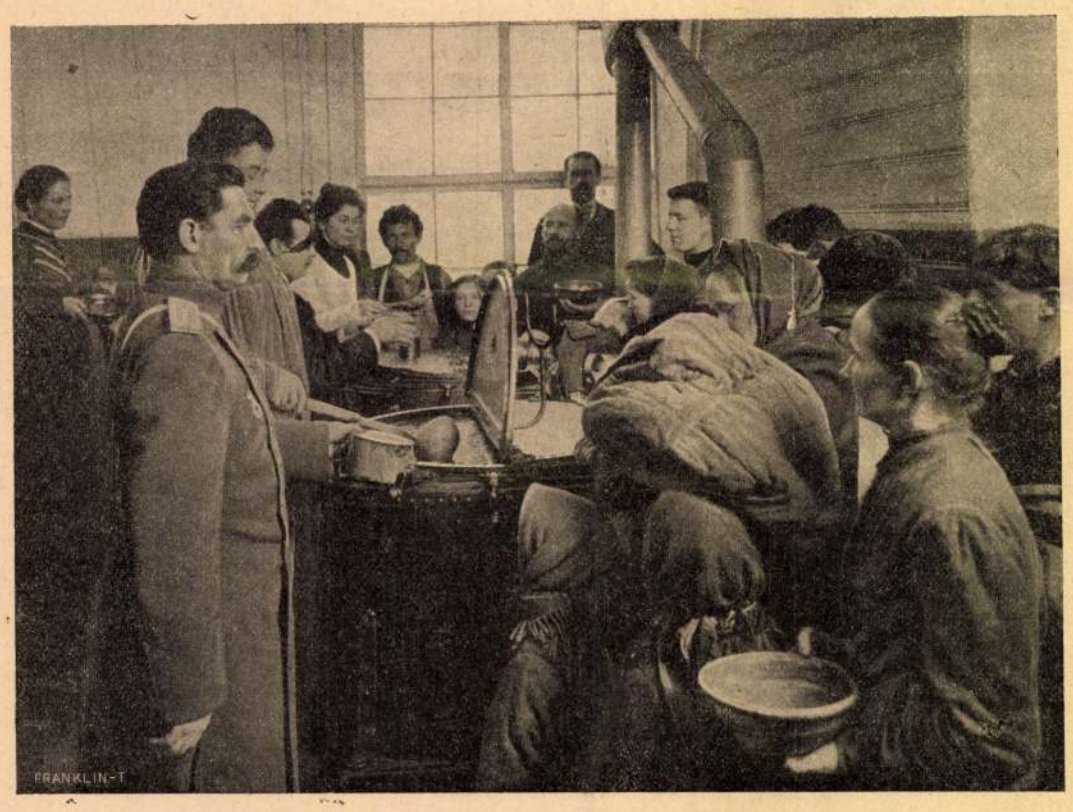

ÉTEL-KIOSZTÁS SZENTPETERVÁRON A LETARTÓZTATOTT MUNKÁSOK CSALÁDJAI SZÁMÁRA.

Versek. Egyszerü szürke köntösben, ilyen egyszerü czím alatt adta ki versei gyüjteményét egy fiatal leány, a ki a *Nil* álnévbe burkolódzik. Jó ajánlással indul útnak a *Szabolcska* Mihályéval, a ki ezt irja neki: «Nagyon fehérek és tuszták ezek a dalok ahhoz, hogy manapság kapósak legyenek . . . Ki vesz ma a pénzéért akáczfavirágos poézist, bólintgató falombos nótákat? — És én mégis arra kérem, hogy csak maradjon ezeknél. Irjon csak ezután is ilyen fehér és tiszta verseket. Leszünk mindig jó egynehányan, a kik megértjük és szeretni fogjuk érte.» Van azonban ezekben a versekben több is, mint akáczvirágos fehérség és tisztaság: van igazi női sziv, a melynek minden dobbanása érdekes dolgokat mond el annak, a ki fogékony lélekkel olvas. Természetesen a szerelem dobogtatja legtöbbet és legerősebben; egész kis szerelmi regényt lehet kiolvasni a versekből, a mely kezdődik halk, félénken szárnyait bontogató vágygyal, szenvedélyes, leányos hevületü rajongássá fejlődik, hogy aztán a kijózanodás komor sötétségébe boruljon s csak hamvában égjen tovább. Mindezek az érzések, a hogy meg vannak irva, a lelki élmények közvetlen hatásával ragadják meg az olvasót, nincs bennük semmi nagyzoló művészkedés, csak csupa a maga tisztaságában, szinte magától értetődő egyszerüségében elmondott érzelem. Van aztán néhány kis hangulat-képe a Szabolcska modorában, csinos kis apróságok, de kevés bennük az eredetiség s egy sereg más természetü verse, melyekben a nőies, meleg hang érdemel legtöbb figyelmet. Könnyü volna kijelölni *Nil* tehetségének nem nagyon széles határait, az is bizonyos, hogy forradalmat nem fog támasztani a magyar lírában, de a maga körén belül sok élvezetet szerez azoknak, a kik nemcsak szemmel, hanem lélekkel is tudnak olvasni; álnevét ezért nem fogjuk olyan hamar elfelejteni.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre .. 12 frt; félévre .. .. .. 6 „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre .. 8 frt; félévre .. .. .. 4 „ | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre .. .. 6 frt; félévre .. .. 3 „

50. szám. — 1876. Budapest, deczember 10. XXIII. évfolyam.

DEÁK MINT EMBER
ÉS
MINT ÁLLAMFÉRFI.

(Zichy Mihály allegorikus rajza.)

A DEÁK-ALBUMBÓL.

Zichy Mihály rajzai a „Deák-album“-ban.

Két magyar munka illusztrációjában vett részt ez évben nagyhirü művész hazánkfia, Zichy Mihály. Mind a két munkában nagy nevek dicsőitéséhez járult, melyek nem váltak művészi önjának kisebbitésére. Petőfi ujabb kiadásához készitett három, s a Franklin-társulat által kiadott s mostanában megjelent Deák-album illusztrációi között öt rajzával találkozunk. Ez illusztrációk is sok tekintetben jellemzik Zichy művészi felfogását, styljét, modorát és szellemét. Midőn most, a Deák-album megjelenése alkalmából, egyik rajzát az öt közül bemutatni alkalmunk van: némi jellemzését kisértjük meg Zichy styljének, mely oly egyéni s minden egyes rajzban oly testvéries vonásokat mutat, hogy némileg a kevésbbé szakértőnek is sikerülhet a jellemző vonások összeállitása.

A Deák-albumot egy koszoru rajza nyitja meg, melynek alulról fölfelé futó körivei fent némi hézagot hagynak, s onnét fénysugarak lövellnek minden irányba: be a koszoru körterébe is, hol az 1876. évi III. törvényczikk szövegét, mely Deák Ferencz emlékét foglalja magában, a dicsfény sugarai szintén elárasztják. A babérkoszoru és a dicsfény a jelképes művészetnek legközvetlenebbül szóló s legátalánosabb eszközei, de ez egyszerü semmiségben is megvan Zichy elegancziája.

A királyné Deák ravatalánál, a mint a koszorut elhelyezi: ez a második rajza Zichynek, melyen a ravatal, a koszoruk és a gyertyák diszesen vannak készitve s művészileg vannak csoportositva, de a királynét szintén jelképesen árulja el a kép: a magyar koronát elfedő gyászfátyolból vont mennyezet fölött áll a királyi palota, mintegy a gyengébbek számára is tudtul adván, hogy a királyi várlakból szállt alá, s a korona gyászát jelenti ki a fejedelmi hölgy a nagy halott ravatalánál.

Zichy Antalnak „A lakat“ czimü czikkéhez készült Zichy Mihálynak egy jelképes vázlata. A tárgy ez: Zichy Antal az olasz „Alleanza“ czimü lap azon számát, melyben Kossuth aldunai confoederatiojának terve megjelent, elvitte Szent Lászlóra Deák Ferenczhez. Deák nem szólt rá semmit s a „Pesti Napló“ szerkesztőjének, b. Kemény Zsigmondnak se izent semmit, csak egy maga-faragta kis lakatot küldött neki fából, melynek nem volt kulcsa. Kemény Zsigmond eltalálta, hogy e lakat hallgatást jelent, s a „Pesti Napló“ nem szólt semmit. Zichy Mihály ehhez mintegy vignetteül, lakatba zárt tollakat rajzolt, mely fölött egy hallgatag sphynx még a passiv ellenállást is jelképezi.

Zichynek egy másik rajza a Deák-család czimeréből veszi motivumát. A paizs mezején egy tollal könyvbe iró kar, tetején pedig egy buzogányt tartó kar: ezek a czimerből vett részek és gondolatok, s geniális könnyüséggel ugy vannak egy vázlatba foglalva, hogy a Deák-czimer mögül egy kar nyulik előre s buzogányt tesz a törvénykönyvre, mintegy jelentve, hogy a történelmi jogban erő van; e törvénykönyv alul pedig egy másik kar nyulik ki s irja a hires felirat megszólitását: „Császári es királyi Fel . . . .“

E négy kép közül három — „a királyné a ravatalnál“ tárgyut már inkább kivéve — oly könnyüséggel, annyira csak mintegy oda vetve készült, hogy jellemvonásuk épen a geniális ötletszerüség; de ezen kivül mind a négyet jellemzi a symbolicus, a jelképes vonatkozás, s e tekintetben édes testvérök az a kép is, mely *„Deák mint ember és mint államférfi“* czimet visel, s mely mai számunk első lapján mutatványul közölve van a Deák-albumból.

Deák főmunkája és egyéniségének egyik leglényegesebb jellemvonása teszi ez alkotás két központját, vagy jobban mondva, ennek is két gócz-pontja van, mint az ellipsisnek. A kiegyezés jelképeül Deák összeilleszti és egybefoglalja azt a két gerendát, melyek közül egyiken Ausztria, a másikon Magyarország czimere látható. Deák őszinte nyiltsága és egyenessége pedig ugy van feltüntetve, a mint ostorozza az alakoskodást. A kép alsó részében a főalak háta mögött még egy jelképes kifejezés: iratcsomók, akták, tárcza stb. mind egy nagy kalappal födve — nem tudjuk mit jelentsenek mást, ha csak azt nem, hogy Deák ezeket mind egy kalap alá vonta. A kép felső részén, a mint a munka foly, gnómok, bohó vidám tündérek veszik körül Deák alakját s ebben a mythologia és valódiság a törpék szeszélyével van egyesitve. A világra szóló nagy munkában fáradókat a tündérek segitik s szolgálatukra állanak mindennel, a mit a munkás szeret, s a mi őt üditi fáradságában. Zichy képén a pajkos gnómok szivart és kávés findzsát hoznak frissitő gyanánt, a mi szintén egyik oka, mint a kalap jelvénye is, hogy a kép inkább a képzelet szeszélyes játéka, mint a mélyebb megindulásból fakadó ihlet teremtménye. A rajz, mint Zichynél európailag el van ismerve, itt is mesteri; plasztikája, merészsége és könnyüsége ellen semmi kifogás sem tehető, de a genialis kivitel mellett is olyasmit érez a laicus, hogy „Deák mint ember és mint államférfi“ komolyabb és bensőbb motivumokon épült s ünnepélyesebb hatásu képen lett volna ábrázolandó, mint ily szeszélyes tarkaságban. Mint a hirneves magyar művésznek egész Európában ünnepelt egyéniségét jellemző művet, érdekesnek találtuk e rajzot bemutatni olvasóinknak.

Archimedes pontja.

Elbeszélés.

Irta

Törs Kálmán.

III. A Tálentum meg a Virtus.

Bizonyára a legékesebb tulajdonság, melylyel halandó ember dicsekedhetik. Kellene hozzá ezer esztendő, mig valaki elbirná csak olvasni azt a tömérdek könyvet, a mit ugy az egyiknek, mint a másiknak illendő felmagasztalására minden időknek és nemzeteknek az ő irástudói megirtanak. Azért engedje el nékünk a jámbor olvasó, hogy e szapora irodalmat egy prózában (és még hozzá roszul) irt ódában, hymnuszban avagy épen dithyrambusban szaporitsuk. Jelen történetünkre nézve untig elegendő tudni azt, hogy a régi poétáknál gyakorta volt szokásban egyiket ugy, valamint a másikat egy-egy élő ember személyében tüntetni fel, vagyis közérthető nyelven perszonifikálni.

Hodiczius Mihály uram nem volt hajdani poéta — s ez vala az ő legnagyobb szivbéli fájdalma, — hanem azért, talán épen kárpótlásul, ő is jogot formált magának élni a hajdani poéták eme szabadalmával, közérthető nyelven szólva: e poétika liczenciával.

Igen is ő perszonifikálta a talentumot és perszonifikálta a virtust.

És pediglen ugy, hogy ő maga vala a Tálentum, a felesége pedig a Virtus, mely két attributumot, mivelhogy ezentul perszónának jelenti a tulajdon nevét, minden igazhitü ortografiának az ő megvetésével csak azért is nagy betüvel irandunk.

Mert tudni való dolog, hogy Hodiczius Mihály uramat csak akkor szólitották a keresztségben nyert becsületes nevén, ha haragudtak rá, avagy ha hivatalos felszólitást kapott, hogy fizesse be a porcziót. (A mely kettő különben egyre megy.) Máskülönben mindig az volt a megszólitási formula, hogy: „Hát hogyan van kegyelmed, Tálentum Mihály uram?“ „Mit csinál a Tálentum?“ „Megyek a Tálentumékhoz.“

E névért Hodiczius uram nem is haragudhatott, mivel tudta, hogy e név megilleti s mivel mint okos ember beláthatta, hogy ő volt maga magának a keresztapja. Nemkülönben a feleségeé is, a mi pedig nagy veszedelem lehetett volna összekelésük idejében, levén a kánonjognak egy olyan szabálya, mely szigoruan és keményen eltiltja, hogy a keresztapa és keresztleány — mint lelki rokonok — összekeljenek. Szerencsére Hodiczius uram kálvinista volt, ki holmi kánoni törvényeknek oda se hederit; de ha pápista lett volna is, volt neki annyi magához való esze, hogy meg ne keresztelje a mátkáját, mielőtt elvenné. A minthogy Pannus asszony nem is volt még leánykorában Virtus, hanem csak akkor lett az, mikor esztendőkön keresztül tanusitott jámbor és erkölcsös magaviseletével érdemessé tette magát ez ékes nevezetre ura és parancsolója szemében. Igy történt, hogy az elkeresztelés is megeshetett, a házasság is megállhatott, levén a lelki rokonságnak a megkötendő házasságot ugyan eltiltó, de a már megkötöttet többé fel nem bontó ereje.

Tehát a Hodiczius uram háza ama boldog házak közé tartozott, melynek födele alatt örök frigyre lépett a talentum meg a virtus.

A hol ez a kettő egyesül: ott van aztán az az élet, mely az érzékeny keblü poétákat (megint poéta!) arra hangolja, hogy szép pásztordalt irjanak róla, közönséges nyelven szólva: idyllt. Mert az ily hajlékban találhatók fel mind azok a föltételek, melyek az embert boldoggá tehetik, ugy, hogy elmondhassa, hogy bizony érdemes élni.

Szép csendes élet, hársfák árnyékában, egy kedves kis feleség oldalán . . . . ohó, ne siessünk olyan nagyon azzal az idyllel! megtalálnók bánni. Mert a Tálentum uram háza mindenekelőtt a nélkül szükölködik, a mi nélkül idylli életet képzelni nem igen lehet: csendesség nélkül tudniillik.

Vagyon ugyanis a Tálentum uram házában hat kosztos diák-gyerek és három inas. A hol pedig hat diák-gyerek van és pedig az aprajából, nemkülönben három inas, két ilyen halálosan ellenséges elementum: ugyan az isten szerelmeért, hol venné ott magát az idylli élethez megkivántató szelid és derült nyugalom? Félvárost felforditanak azok, nem hogy egy házat, s örökké egymás hajában tartják a tiz körmüket.

Ime most is mit csinál a Peczek Gabi. Az udvar végiben van az istálló. A hol istálló van, ott (tisztelet becsület az aesthetikának, de a mi igaz, az igaz,) trágyadombnak is kelletik lenni. A hol pedig trágyadomb vagyon, ott ásnak is mellé egy gödröt, hogy lefolyván a fölösleges nedvességek, a domb szárazon maradjon. Hogy pedig a gödörbe malacz, tyuk vagy egyéb házhoz tartozandóság bele ne fuljon bolondjában, hát azt a gondos háziasszony letakarja valmi deszkafélével.

előtt meghalt neves angol reporterről följegyezték a londoni lapok azon mulatságos tényt, hogy eseményszűk időben rendszerint a következő hirt küldé be a szerkesztőségeknek:

„Bizonyára kevesen vették észre London lakói közül azon három nagy kék golyót, melyek a Ch.... utcza egyik vendéglőjének bejárata fölött függnek. Még kevesebben ismerendik azonban e különös czimek jelentőségét. Nem véljük tehát érdektelennek, kutatásaink eredménye gyanánt fölemliteni, hogy e vendéglőt, a 17-ik század végén, egy Sforetti nevü milánói marquis nyitotta meg, kit politikai ellenfelei számüztek hazájából, elkobozva birtokait. A három kék golyót a Sforettik viselték büszke czimerükben, s a marquisból lett korcsmáros megtartá azokat — czégér gyanánt.“

Ez a „három kék golyóról“ szóló hir legalább is húszszor fordult meg a londoni lapokban...

Hogy a reggelből lassankint délelőtt válik: beszállingóznak a szerkesztőségi tagok az irodába. A közgazdasági rovat vezetője nagyon fanyar arczot vág. A hosszúra nyúlt országgyülési tudósitás s az éjjel érkezett termetes táviratok kiszoritották rovatának legérdekesebb közleményeit a lapból.

Oh, ezt a keserüséget csak hirlapiró ismeri. Mily buzgón gyüjtötte össze előző nap az anyagot rovata számára, abban a megnyugtató reményben, hogy holnap tul fog tenni a többi lapokon!

S ime, hogy kezébe veszi a kész lapot, rovatának óriását hitvány törpévé varázsolta át az ármányos főszedő. Szerényen összekuporodva lapul meg egy csipetnyi közgazdasági hir a lap hátterében, alig terjedve egy harmad hasábra. „O jerum! o quae mutatio rerum!“

A vezérczikkirót gyenge ájulás fenyegeti a boszuságtól, hogy a lap élén diszlő czikkében „Német- s Oroszország szövetsége“ helyett „Német- s *Olaszország* szövetsége“ áll.

Azok az átkozott sajtóhibák! Megrontói a legkifogástalanabbúl megirt mondatnak s gyötrő daemonjai a journalistának.

Ah, mikor jövend el az a dicső kor, mely nem ismerend sajtóhibákat s azok miatt kétségbeeső hirlapirókat?

Ki tudná?!.. Talán soha. Most legfölebb egy-egy megkinzott journalista álmodik e korról, melyben nem fogja fenyegetni a veszély, hogy czikkében „bájos nők“, „nagy kor“, „tudós apa“ stb. helyett — oh szörnyüség! — „*szájas* nők“, „nagy *ökör*“ s „*turós* apát“ álljon....

Csak álmodj, jó fiu!

Borostyáni Nándor.

Irodalom és művészet.

— **A „Deák-album“ czimü emlékkönyv** megjelent a Franklin-társulat kiadásában s Zichy Mihálynak Párisban készült öt rajzán kivül Deák Ferenczcnek a negyvenes évekbeli nagy arczképét, Puszta-Szent-László rajzát és Deák puszta-szentlászlói lakását s végre Deák ravatalának rajzát közli, a mint a kerepesuti temető ideiglenes sirkápolnájában fel van állitva. Tartalmát Deák jellemzésére vonatkozó czikkek s a nagy hazafit dicsőitő költemények teszik. *B. Podmaniczky* Frigyes „Nyilt levél a szerkesztőhöz“ czim alatt közöl nehány jellemvonást a nagy hazafiról, mig *Degré* Alajos azt mondja el, hogy 1841-ben, mint az ifjuság által Kossuthnak Lajos-napkor rendezett fáklyászene szónoka látta először Deák Ferenczet, a mint Kossuth ablakában, karján a kis Kossuth Ferenczet tartva, megjelent. *Zichy* Antalnak „Deák Ferencz halálára“ irt költeménye, majd *Salamon* Ferenczcnek „Deák Ferencz társadalmi hatása“ czimü czikke következik, melyben Deáknak az ötvenes évektől 1867-ig az „Angol királynő“-ben tartott lakását és körét ismerteti. „Régibb és ujabb költemények“ czim alatt *Vörösmarty* epigrammja „Deák Ferencz“ és a „Zalamegyeieknek“ czimü intése, *Garay* Jánostól „Deák szava és deák szavak“ czimü epigramm és „Áldomás Deák Ferenczre“ czimü vers, *Szabados* Jánostól egy 1866-ban irt költemény „Deák Ferenczhez“ czim alatt, *Csepreghy* Ferencztől „Deák Ferencz halálára“ irt költemény, *Komócsy* Józseftől pedig egy cantate-szerü költemény „Az első éjfél“ czim alatt következnek egymás után. Érdekes közlemény *Halász* Imrétől egy látogatás leirása Deák Ferencznél Puszta-Szent-Lászlón; *Zichy* Antal pedig egy kis tárczaczikket közöl „A lakat“ czimmel, melyről már más helyen szólottunk. „Cziprusiombok“ a czime azon négy költeménynek, melyet *Tóth* Kálmán „Deák Ferencz halálára“, *Ábrányi* Emil „Deák Ferencz ravatalánál“, *Szász* Károly „Deák sirja“, *Komócsy* József pedig „Deák Ferencz emlékezete“ czim alatt irt. *Hajnalka* „Emlékezés Deák Ferenczre“ czim alatt egyebek közt azt beszéli el, hogy Deák, mint az *ő* kis fiának keresztatyja, maga tartotta keresztvizre a kis fiut. *Névy* László egy gondosan irt aesthetikai tanulmányt közöl „Deák Ferencz, mint szónok“ czimmel, melyet *Pap* Gábor „Gondolatok Deák Ferencz ravatalánál“ czimü epigrammai és „Deák Ferencz emlékezete“ czimü ódai költeménye követnek. *Frankenburg* Adolf „Egy kis adat a kiegyezés stádiumából,“ s *Várady* Gábor „Deák Ferencz a pártok fölött“ czimü kisebb vázlata után „Női könyek“ czimmel *Hajnalkától* van egy kis költemény „Deák Ferencz halálára,“ *Atalától* „Mikor temették“ czimü rajz és *B. B. Vilmától* „Az utolsó koszoru“ czimü rege. *K—o—y A—s* jegygyel „A Nedeczky-család“-ról szól egy czikk, mely után *Borostyáni* Nándornak „A nagyság terhe“ czimü tárczája fejezi be az I. rész tartalmát. A II. részben *Áldor* Imre közöl Deákról jellemrajzi vázlatot, *Visi* Imre pedig politikai szempontból jellemzi Deákot, mint szónokot, mig *Balázs* Sándor „Deák Ferencz a társaságban“ czim alatt nehány jellemző adatot foglal össze tárczaszerü leirásában. Nehány „arany mondat“ és adoma s végre *Abafi* Lajos „Könyvészeti adalék“-ja zárja be a közlemények sorát, melyben Deák dolgozatait és a róla megjelent munkákat sorolja fel. A könyv utolsó lapján a párisi magyar egyletnek Zichy Mihály mintázata után készitett szép koszoruja látható. Ennyi ez érdekes album tartalma, melynek ára füzve 3 frt, kötve 5 frt. Tartalmából *Szász* Károly költeményét mutatjuk be olvasóinknak, melynek czime:

Deák sírja.

Ki alszik itt e néma sír ürében?
— Röpülj tovább, vándor szellem, ne kérdd!
De járj be minden helyet földön, égen,
Hasitsa zúgó szárnyad át a tért,
Hol egy szem ég a fájdalom könyében,
S oltár előtt hol megtörik a térd,
Hol koszorúkat tesznek szent sírokra
S köny-terhitől hajol a cyprus bokra;

Járd bé a mult s jelen minden határát,
Hol annyi népet elsöpört a vész;
Hol Athén romba dőlve őrzi várát,
S Karthágó dűlt kövén zöld moh tenyész,
Rómáról hirt hol elhaló sugár ád,
S Napoleon nagysága ködbe vész;
Hol nagyjainak Albion pantheont rak,
S szabadság áll őrt sírján Washingtonnak;

Vedd számba mind a sírokat, melyekben
A hűk, nagyok, jók szive porladoz,
Eget verő gúlákban, vagy jeletlen,
Kiket nagyokká tőn kard vagy koboz;
S mig alszanak koszoruval fedetten,
Örök hir jár el sírjok álmihoz;
Kik, halva bár, emlékök el nem veszhet,
Mert törvényt hoztak, országot szereztek:

S ha lelsz csak egy sírt, annyi millióból,
Melynek tövén nem mer verődni gaz,
Melyen egyetlen könyben sem csalódol,
Mert mindamennyi átérzett s igaz,
A mely előtt nagyság s idő meghódol,
S virági harmatában a vigasz
Akép szürődik szennytelen tisztára,
Hogy dicsfényének nincsen semmi árnya;

Mert a kinek hamvát ott hant takarja:
Nagy volt, midőn letörpült a jelen,
És tört hajót vezetve biztos karja
Révpartra vitte zúgó tengeren,
S mig salakját az örvény fölkavarja,
Ő tiszta, hű maradt s önzéstelen,
S megmentve mind, mit mások eldobának:
Részt sem kivánt a megnyertből magának;

Ki nagyságát nem vér árán szerezte,
Hatalmát nem raká csonthalmokon,
Mi mást levert, őt nagygyá honja veszte
Tevé — „mert néked élni kell oh hon!“
De lángszavát, nem lévén fulánk közte,
A hatalom sem veheté zokon;
És a jogot, habár fegyver vevé el,
Eszével vivta vissza s jellemével:

Ha lelsz ilyen sírt: hozz egy fűszált róla.
Mit áldó köny, de vér nem öntözött,
S mi odaadjuk érte e sirról a
Legszebbik koszorút ezer között,
A tisztelettől s bútól meghajolva
Mit egy királyné keze kötözött,
Min egy megmentett hon csüng égi hittel:
Ha van szentebb sír ennél, oda vidd el!

Szász Károly.

— **Petőfi összes költeményeinek** illusztrált diszkötete, mely az Athenaeum-társaságnál nemsokára már második kiadásban fog megjelenni, Petőfi költeményeinek teljes kiadása lesz. Az egész kötet ára diszkötésben 16 frt. Hogy pedig részletekben is megszerezhető legyen a becses munka: a kiadó társaság füzetes kiadást is rendez, mely 10 füzetből fog állni s egy-egy füzet ára 1 frt 50 kr, tehát az egész munka füzve 15 frtba fog kerülni. — E diszkiadáson kivül egy kisebb alaku kiadás is fog megjelenni s szintén összes költeményeit magában foglalja a nagy költőnek.

— **Szolga Miklóst,** a marosvásárhelyi királyi itélőtábla biráját az a családi gyász érte, hogy kitünő képzettségü fia, Szolga Kálmán meghalt. A csapás által mélyen sujtott apa, ki a negyvenes évek alatt a kolozsvári unitárius tanulók köréből kikerült Szentiványi Mihálylyal és Kriza Jánossal együtt, a székely szellem egyik képviselője volt a magyar dalköltészetben, de később csaknem teljesen elhallgatott, most a bánat sulya alatt ismét hangot adott érzésének s a következő csinos és őszinte érzést tükröző verse jelent meg a marosvásárhelyi „Erdély“ közelebbi számában:

A háztáj egygyel ismét kevesebb.
— Pedig be sem hegedt a régi seb —
Testvérek testvért, én vesztéke fiat,
Milyent az isten jó kedvében ad.
Testvérek arcza csüggedt, szomoru,
Csak unokámon nem látszik boru.
Kis gyermek az s beszédes ajka szól:
„Hejh, nagytata, hát Kálmán bácsi hol?“
S felelni kell: „A temetőbe ment.“
„De mit csinál ott?“ „Alszik odalent.“
„Hát nem jő vissza? ugy szerettük őt!“
— Na most öreg, felelni végy erőt!

— **Az „Eggenberger“-féle könyvkereskedés** mostani tulajdonosai (Hoffmann és Molnár) az idén is nehány igen hasznos kis könyvet adtak ki a kis gyermekek számára. Eddig (kivált mi boldog pestiek!) nyakig usztunk a képes német könyvecskékben s vettük a német ajándékkönyvecskéket ismerőseink és jó barátaink gyermekeinek s még a legmagyarabb gyermek is kénytelen volt németül gyönyörködni. Ez állapot már nehány év óta megváltozott s ezt többek között, az Eggenbergerféle könyvkereskedésnek is köszönhetjük, kik most is négy darab, különböző képekkel ellátott kis „Abéczét“ adtak ki, mely mindenik magában teljes s egynek-egynek ára csak 20 kr. — Ugyancsak náluk jelent meg egy nagy negyedrét alaku „Képes Ábécze állatokról“, mely a betüket ugy tanitja meg, hogy egy-egy állat képéhez az állat nevének kezdőbetüjével kezdődő emlékversecskét csatol. Ügyes kis könyv, vastag papirra nyomott diszes állatképekkel s egyéb versecskékkel és nehány apró rajzzal, ára 1 frt. — Fokozatosan egészitik ki ezeket a következő kiadványok, melyek a választást még gazdagabbá teszik: „Képes kincs jó kis gyermekek számára“ szinezett képekkel — ára 50 kr. „Kis gyermekek képes könyve“ szintén szines képekkel, ára 50 kr. Végre egy „Legdiszesebb ABC könyv, számos pompás képpel és magyarázó szöveggel, mely már épen kiváló diszesen van kiállitva s azért az ára is 2 frt. Ajánljuk a szülők, keresztszülők, jó bácsik és nagybácsik, nénik és nagynénik figyelmébe a közelgő karácsonyi és ujévi ünnepek alkalmából.

— **Röpiratok.** Egy „országos képviselő“-től Metzger Emil bizományában „*Mért fogunk har-*

**

czolni, ha ismét harczra kerül a dolog“ czimü 21 lapnyi röpirat jelent meg; alapgondolata az, hogy utját kell állni a muszka törekvéseknek. — „*A demonstratió*“ czimmel röpfüzetke jelent meg Kókai Lajosnál egy joghallgatótól, ki hibáztatja azokat, kik az egyetemi ifjuság körében izgatnak; a füzet ára 20 kr.

— **Uj hirlapok.** Az uj év közeledtével megeredtek a programmok és a hirek uj lapok keletkezéséről. „*Közvélemény*“ czim alatt uj politikai napilap fog megjelenni Lukács Béla szerkesztése mellett; előfizetési fölhivásában független-szabadelvü párti képviselők vannak fölsorolva mint munkatársak; a kis alaku napilap ára egy évre 12 frt. — A „*Petőfi társaság lapja*“ czimmel az uj szépirodalmi társaság hetilapot indit januárban, melynek szépirodalmi részét Balázs Sándor, aesthetikai részét Szana Tamás fogja szerkeszteni. — A konzervativek nevében báró Jósika Kálmán hetilappal próbál szerencsét „*Magyar korona*“ czim alatt. — Fribeisz Ferencz, a megszünt „Nefelejts“ volt szerkesztője, uj divatlapot indit „*Viszhang*“ czim alatt. — A budapesti épitészek pedig szaklapot adnak ki, mely „*Épitési és iparlapok*“ czim alatt hetenként fog megjelenni és szerkesztője Ney Béla lesz; előfizetési ára egész évre 8 frt.

— **A nemzeti szinházban** e hó 1-sö napján mutatták be először a franczia szinműirodalom egyik klasszikusát, Racinet, kitől a nemzeti szinpadon csak a nagyhirü Rachel társulata játszott tragédiát franczia nyelven. Magyarul előadott első tragédiája „*Phaedra*“ volt, a költő legkitünőbb műve, Farkas Albert forditásában. Szinházunk tagjai igen jól játszanak vigjátékokat, középfaju drámákat, de tragédiákban csak ritkán szerepelnek, az olyan fellengező pathosznak pedig, minő Racinenál fordul elő, épenséggel nincsenek gyakorlatában, s az egész előadásból hiányzott is az a nemes styl, mely „Phaedrát“ megilletti. A czimszerepet K.-Jászai Mari asszony játszotta, nagy gonddal, de nem mindig világosan, és gyakran modorosan. E szenvedélyes szerephez phisikai ereje sem volt elég. Fáradozását azonban szivesen méltányolta a közönség és többször megtapsolta. Nagy Imre mint Hyppolit szintén a szavalat nemesb pathoszát nem tudta eltalálni, s ez közös baja volt a többi szereplőknek is. — Decz. 4-én Vörösmarty születésnapja emlékére a koszorus költő „*Áldozat*“-ja került szinre, középes előadásban, és kiállitás dolgában igen középszerün. Legjobb szereplők voltak: Nagy Imre (Szabolcs), Kassainé (Zenő) és Lendvainé (Csilár.) Lepünnepiesb mozzanatot pedig a darab elején Mosonyitól előadott hangulatteljes zeneköltemény a „Gyászhangok“ előadása képezett.

— **A népszinháznak** *Soldosné* asszony meghozta a csengő dalu és csattogó tapsu estéket. A népdalok páratlan énekesnője félévi betegeskedés után e hó 5-én ismét megkezdte szereplését. Egy avult és nem sokat érő bohózatban „*A tündérlak Magyarhonban*“ czimüben lépett föl, s noha elég sokszor látta benne a fővárosi közönség, a szinházi pénztár valóságos ostrom alatt állt, s a nézőtér minden zúga megtelt. Sok külföldi vendég is volt jelen, kiket a politikai helyzet most a köztünk időző udvar mellett tart, nevezetesen lord Buchanan angol és gr. Stollberg német nagykövetek. Soldosnét, a mint megjelent, hosszantartó tapsvihar s koszoruk és bokréták zápora fogadta. Egészen ünnepélyes perczek voltak ezek, melyek a művésznőt mélyen meghatották. Soldosné teljes jókedvvel, és szép hangja legkisebb fogyatkozása nélkül játszotta és énekelte szerepét, mindig megujuló tapsok közt. Vele Tamási játszotta a darab másik főszerepét. E két szerep öszhangzatos eljátszása most is érdeket adott a darabnak. Soldosné csütörtökön a „Falu roszá“-ban folytatta szereplését. — A népszinháznak ujdonsága is volt: „*A két menyegző*,“ melyet Jókai hasonló czimü elbeszélése után Csepregi Ferencz dolgozott át népszinművé, s e hó 2-án adták először, nem valami pezsgő hatással. A darab a 17-ik században, Debreczenben történik, s két család egyenetlenségét s az abból származó szomoru eseményeket adja elő, egészen ugy, mint az elbeszélés. Épen az a baja, hogy nagyon is az elbeszélés nyomában jár, mert a szinműnek egészen más igényei vannak, mint az elbeszélésnek; s az eseményekben, fordulatokban több gyorsaságot és határozottságot kiván. Legtöbb hatása volt a népdaloknak, melyeket Erkel Elek szépen hangszerelt. A darab hőse egy könnyelmű és minden roszra hajló leány, ki boszuból gyujtogat, s végül máglyára itélik. E halaványan rajzolt alakot egy kezdő Szabó Karola k. a. játszotta, drámaibb erő nélkül, de éneke tetszett. A két pörlekedő szomszéd szerepének Horváth és Tihanyi jól megfeleltek, valamint Tamási, Rákossi Fánni, Solymosi azoknak, melyek nekik jutottak.

— **Művészvendégek.** Nilson Krisztina k. a., kit rendesen „svéd csalogánynak“ szokás nevezni, január 20-kától kezdve vendégszerepelni fog Budapesten, de még nem bizonyos hol: a nemzeti szinházban, népszinházban vagy csak redouti hangversenyben. Ha szinházban vendégszeregel, föl fog lépni „Hamlet“-ben is, mint Ophelia, mely szerepet Thomas, a zeneköltő, az ő számára irta. A hangverseny-termeknek *Sarasata* spanyol hegedü-virtuóz lesz érdekes vendége, ki fiatal ember még, de művészetéről máris nagy magasztalásokkal beszélnek.

Közintézetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia** e hó 4-én tartott ülésén először *Fridvalszky János* értekezett két év előtt tett tanulmányi utjának állattani eredményéről. Többek társaságában hat hetet töltött a Kárpátok délkeleti lánczolatának végső részén, a Szemenik-hegytől Baziásig. Ezerhatszázhatvanhét állatfajt (köztük 1610 rovarfélét) talált. Az elébb ott gyüjtött állatfajokkal együtt e vidék faunáját 1807 faj képviseli, köztük négy uj válfaj. Egy uj fajt Pulszky Ferencz tiszteletére „Pantherion Pulszkyi“-nak neveztek el. — Második értekező *Thanhoffer* Lajos volt, ki a Maret-féle érverés-jelző eszközről beszélt, melyet ő jelentékenyen tökélyesitett. Ez eszközzel az érverést papirra lehet jelezni, mi a sziv-, vese- és agybagyok kórismejére nézve nagyon fontos. — *Krenner* József ezuttal széket foglalt, értekezve „a magyarhoni anglesitről,“ kénsavas ólomvegyülékről, melynek jegeczült állapotban gyémántos fénye van. Ily ásványt hét helyen találnak nálunk: Zsarnóczán, Dognácskán, Moraviczán, Moldován, Uj-Sinkán, Felsőbányán és Borsabányán. — *Nendtwich* a Lipót mező és budai városmajor közti Kinizsi-forrás (jó szénsavas ivóviz) vegyelemzését mutatta be *Bernáth* Józseftől; *Schenzl* Guidó pedig az erdélyi delejességi vonalakról értekezett folytatólag.

— **A történelmi társulat** decz. 7-iki ülésén *Szilágyi* Sándor a „Zápolyák első utódjának megválasztásáról“ olvasott föl értekezést, a bécsi levéltár adatainak fölhasználásával. A János Zsigmond erdélyi fejedelem halálát követő mozgalmas időket festette, mely Báthori István megválasztásaig tartott. Az érdekes történelmi rajz után *Némethy* Lajos értekezett „az 1686-iki évi foglalás után Budán maradt törökökről.“ Buda bevétele után sok török maradt itt, részint fogságban, részint mint lakos, kik közül számosan keresztények lettek, és Kollonics bibornok egy jezsuita által több száz török gyereket kereszteltetett meg. Ugyancsak Budára kerültek törökök Egerből, Székes-Fehérvárról, Pétervárадból, s más visszafoglalt városokból. A kikeresztelkedettek még vezetékneveiket is megváltoztatták s általában rokonszenveztek a magyarokkal, mit az is bizonyithat, hogy magyar neveket vettek föl. A német elemtől azonban idegenkedtek. Harmadik felolvasó *Óváry* Lipót volt, ki nehány okiratot ismertetett, melyek Nagy Lajos és V. Károly franczia király közt tervezett szövetségre vonatkoznak. Egyes hazai forrásainkon kivül több franczia levéltári adat bizonyitja, hogy Lajos leányát a franczia király másodszülött fia Lajos eljegyezte, a szövetség azonban a hozomány kérdése miatt létre nem jött. Nevezetesen Nápoly birtoka képezett akadályt. — A folyó ügyek közül megemlitjük, hogy Gömörmegye száz forinttal a társulat alapitó tagja lett.

— **A hazai iparpártoló egylet** vasárnap a megyeházban gyülést tartott Veres Pálné és báró Simonyi Lajos elnöklete alatt. B. Simonyi előadta az eddig történteket s megnyitá a gyülést, melynek czélja volt az alapszabályok helybenhagyása. Majd felolvasták a honleányokhoz és honfitársakhoz intézendő felhivást, melyben a magyar ipar pártfogására hivják fel őket. Ha 500 tag lesz, az egyesület megalakul.

Mi ujság?

— **Karácsonyi vásár.** A nőképző-egylet saját alaptőkéjére tarka sokadalmat rendez, mely ép most folyik a redout termében. Árulnak ott mindenféle apróságot, s mindent szép, fiatal hölgyek. Van mit hallani is: zenét, dalokat, az árusok kinálgatását és valóságos vásári zsibajt, mert a termek telve vannak. Sátrakat, árus padokat állitottak; van halas bolt, magyar csárda, komédiás bódé (hol négerek énekelnek,) török pavillon, theás bolt, virágcsarnok, 27 kros bolt, fényképező terem, lutris bolt, stb. Csütörtökön délután 4 órakor nyilt meg a vásár, és tart szombat estig. A közönség tömegesen látogatja.

— **Emléklapok a király számára.** A pannonhalmi főapátság, ősi székesegyházának nagy költségen, styl szerint eszközölt ujjáalakitása és f. évi augusztus 27-én történt fölavatása alkalmából, melyen ő felségét József főherczeg képviselte, egy valóban ritka diszszel és fénynyel kiállitott emléklapot adott ki, melyet király ő felségének ajánlottak fel. Az „Emléklapok“ számos szines nyomatban a székesegyház egyes részeinek rajzát tüntetik föl. Ő felségét a pompás szinnyomatok annyira meglepték, hogy azok egyik készitőjének, *Storno* Ferencznek kitüntetését azonnal proprio motu elhatározta. A költséges mű csakis nehány példányban készült, s a hazai iparnak a legszebb dicséretére válik.

— **Szarvasvadászat a főváros utczáin.** E hó 5-én udvari vadászat volt szarvasokra a nagymihályi pusztán. Egy üldözőbe vett szarvas betört a városligetbe, onnan pedig a városba, s a királyutczán, gyár-utczán és sugáruton végigrontott, a Hermina-téren feldöntötte egy kofa sátorát; a kofák rémülten a kapuk alá menekültek. A nemes vad nyomában mindenütt ott volt a csaholó falka; a vadásztársaság élén a királyné vágtatott. A ritka látványosság roppant nézőtömeget csődített össze. A magyar államvasut palotájánál a szarvas, minthogy a kövezet nagyon szokatlan ut volt neki, csakhamar kifáradt és „hallali“-t adott.

— **Tavaszi árviz Máramarosban.** Az utóbbi napok tavaszias enyhesége s az esőzések egyszerre olvadásba hozták a máramarosi hegyek közt a havat. Ennek következtében a hegyi patakok, folyók kiáradtak, s a Tisza is dagad. Az áradás a vasuti töltéseket annyira megrongálta, hogy a técsőm.-szigeti vonalrészen a forgalmat be kellett szüntetni, mig a rongálások kijavittatnak. E bajt a Taracz vize okozta.

— **Földrengések.** A Muraközön, Somogyban és Zala némely részein nov. 30-án d. e. fél 11 órakor erős földrengést éreztek a mi sok félelmet okozott, mert október közepén is volt e vidéken földingás. *Zákányból* irják, hogy ott a bútorok kimozdultak helyökből, a Dráva tajtékzott, s egy pillanatra visszafolytak hullámai. *Villányban* decz. 6-án reggel 8 óra 20 perczkor volt erősebb földingás.

— **A philadelphiai kiállitást** nov. 10-én zárták be Grant elnök jelenlétében, ki megelégedésének adott kifejezést a nagy mű sikerülte fölött. A megnyitás első napján 200.000 egyén látogatta a kiállitást, kik 76,172 dollár belépti dijt fizettek. A látogatók száma julius 4-től óriás mérvben növekedett, s szeptember közepén már nem volt ritkaság a 100 ezer látogató egy napon. A belépti dijak utáni összes bevételek meghaladják a 3.800,000 dollárt.

— **A fegyverszünet** alatt épenséggel nem történik semmi, a mi a béke iránt eltünt reményeket vissza tudná hivni. A konferenczia talán összeül már a héten, mert az angol miniszter, Salisbury megérkezett Konstantinápolyba, de e felől senki sem tud biztatót mondani ma sem, és hiába is mondana most már, mikor a berlini orakulum, Bismarck herczeg, barátságos pipaszó mellett, s teritett asztalnál, aztán pár nap mulva a képviselőházban is, kimondta, hogy az orosz-török háboru valószinü. A mi pedig magunkat illet, már t. i. monarchiánkat, bennünket megint biztatnak, hogy a mint az oroszok betörnek Bulgáriába, mi meg menjünk be Boszniába, sőt Anglia ajánlotta, hogy Belgrádban üssünk hadi szállást. És a legujabb

Zichy Mihály

Irod

Gautier, Théophile:

Zichy Mihály. Fordította
Rózsaffy Dezső. Bpest.
1927.

A PESTER LLOYD kiadóhivatalának

SZENDE DEZSŐ
Budapest, VII., Izabella-tér 5.

BUDAPEST.

Ezennel megrendelem a Pester Lloyd.....

lapját.....évre / hóra.....pengő.....fillérért.

A nyugtát.....én kérem bemutatni.

Budapest, 193.....

Zichy Mihály

UJ ZICHY MIHÁLY MONOGRÁFIA JELENT MEG. Zichy-centennárium alkalmából került a könyvpiacra *Bende* János, képzőművészeti író könyve. A több mint 200 oldalas monográfia azonban nem alkalmi mű. Gondos, lelkiismeretes munka, mely a felhalmozott adatokat egy invenciózus író készségével csoportosítja. Ennek a szerencsés írói metódusnak köszönhető, hogy ez a komoly, forrásmunkák alapján megírt, értékes művészettörténeti könyv, úgy hat, mint egy izgalmas regény. Bende János könyve jó szolgálatot tesz a zseniális magyar piktor emlékezetének. A szép előállítású, vaskos kötet ára 4.80 P. Megrendelhető kiadóhivatalunk útján is.

Képzőművészet

1927. 4. 7.

9472.

tiszttel élökön, felszerelésben
n, tizennyolcz képben, mint nö-
vannak ábrázolva. Felirata a lap-

ie

: DRUCK & VERLAG VON STOCKINGER
IEN, továbbá: 19.

retei a papirosnak 21.3:34.3 cm.

.157-912
-912-83
elt.7658.

062

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1874. 189[illegible].

VÁZLAT

— **Zichy Mihály**, az orosz czár udvari festője, elhagyja Szentpétervárt és Párisban állit műtermet, a nyarat pedig itthon, családja körében tölti.

RNSTOCK KÁROLY

Zichy Mihály

vód

Lepold Antal

Szent István Király

ikonográfiája

Serh. Istvánemlékk

III. 150. l.

(Képpel) 151. l.

(Képpel)

Zichy Mihály:

Mellig, csaknem semmiből. Hátrafésült kopzú hajat, bajuszt és szakált lord. Mellénye magas és zsinóros kabátjának legfelső gombja be van gombolva. Felirata alól balra: „Marastoni J. 1862."

Könyomat, az alak nagysága 11.4 Cm.

Körülrajzolta: Marastoni József 1862.

Megjelent az Ország Tükrének 30. számában 1862. dec. 20.

Lapa 8333. (chin. pap.).

4/94 № 34.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1874. 508 l

— **Zichy Mihály** visszatért Párisból, hol műtermet rendezett be magának. Néhány hetet most családja körében, Zalában tölt s őszszel utazik vissza a franczia fővárosba.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1883. 143. l

A műcsarnokban e hó 12-én ismét nagy érdekü kiállitás nyilik meg, *Zichy* Mihály műveiből. Festményei, rajzai, vázlatai mind együtt lesznek, többi közt a «Démon fegyverei» czimü nagyhatásu festménye, továbbá a «Danse macabre», e nagy fantaziával festett éjféli temetői jelenet, és a «Modern szirén.» Mindenik nevezetes alkotása a geniális mesternek. Liszt Ferencz pedig «A bölcsőtől a sirig» czimü festményt engedte át. A rajzokkal együtt, melyek Zichynek oly hirnevet szereztek, körülbelől 50—60 darabban gyönyörködhetik a közönség. A magyar közönségnek még eddig nem volt alkalma, ily tüzetesen foglalkozni Zichy szellemes és képzeletdús müveivel.

V, IRÁNYI UCCA 13 SZÁM

RION

ÁGI RÉSZV.-TÁRSASÁG

: készítette Kettinger Antal

AT KÖZPONTI FŰTÉSEKHEZ

ZICHY MIHÁLY

Zichy Mihályról

Zichy Mihály, a festő, gondolkozva látott, gondolkozva észlelt és képzelt. Így állt szemben a valósággal és a képzelettel. Lelke eszmék és eszmények világa volt. Azt tartotta, hogy a művészetnek szolgálnia kell őket, az erkölcsi ideákat is. A művészi ábrázolásban minden valóság és gondolat is legyen. Egységükre kell törekedni. Művészetében egymásra hatott a meglátás és a ráeszmélés. Ettől az egymásrahatástól objektívek is, szubjektívek is a művei. Minden képe és rajza érzéki észlelés, érzéki képzet és lelkületi élmény. Külső ingereknek eszmékké, eszméknek fantazmákká átformálása és mindennek, amit látott, gondolt, képzelt esztétikai hatással megjelenítése. Művei a művészetnek a művelődéshez szerves tartozását demonstrálják. Azt, hogy tevékeny része és szerve az élet amaz organizációinak, amelyeket emberiségnek és társadalomnak neveznek. Kell, hogy a művészet ne csak neveltség legyen, hanem működjön közre az emberiség erkölcsi, kulturális nevelésében. Ezzel a felfogásával nem áll szemben a l'art pour l'art követelés sem, amíg arról volt benne szó, hogy például a festészeten ne uralkodjon el az etikai, az epikus, az agitatórikus elem úgy, hogy a festőiség elsorvadjon tőlük. Csak arról lehet szó a l'art pour l'art lázadásban, hogy a festészeten uralkodjon a festőiség, de ne szakítsa szét a kulturával összefüggést.

Az abszolut festés elszigeteli a művészetet, pedig a művészet izgatott lelkiség, az élettel, a világgal kapcsolatos képzetek megjelenítése.

GERÖ Ödön: Művészetről, művészekről
Ap. Gergely R. kiadása ém.

Zichy Mihály a művészetről azt vallotta, hogy a tudósokkal, a költőkkel és apostolokkal, az igaziakkal egy hivatást teljesít. Művészetének legfőbb motívuma az ember. Tudása, képzelete, intenciója, lelkesedése, iróniája, hangulata, gondolkodása az ember körül járt, mintha a természet egyéb jelenségei, tartományai nem érdekelték volna. Valami magasztos, nagy líraiságot ad neki az emberrel törődése. Az emberiség lelke az ő lelke és az emberiség érzései, hangulatai, lelke hullámzásai az ő érzései, hangulatai, lelkének hullámzásai. Vallomást tesz az emberrel együttéléséről, az életről mint egyéni és szociális öntudat, akarat, energia, szellemiség, érzékiség érvényesüléséről. Vallomást az emberről, aki az ő lelkén keresztül érez, szenved, reménykedik és kétségbeesik.

Ha Zola a műalkotást úgy értelmezi, hogy nem egyéb egy darab természetnek a művész temperamentumán keresztül leszűrődésénél, Zichy Mihály műalkotásai nem egyebek, mint az ő lelkületén át nézett darabnyi emberiség. Az ember az ő művészetében forrás és tartalom, testvér, aki fájdalmas szeretetet vagy keserves szégyenkezést kelt benne. A sokaságnak néha együttérző része ő, néha magasból szemlélő bírája. Az emberiség lírikusa. Megszólaltatja néha romantikus érzelgését, és vájkál benne romantikus iróniával; megszólaltatja néha hősiességét és kétségbe esik néha a sorssal küzködése örök tragikus voltán. Még illusztrációiban sem elbeszélő, mindig az emberiség mélységes lírája nyilvánul képeiben, rajzaiban.

S ettől a szakadatlan emberrrel gondolkozva törődéstől nem lett elmélyülő filozófussá, mindig az emberiségnek impresszionistája is maradt. Ha bölcselkedett is az emberrről. bölcselkedése ötletszerű volt. Még nem is következetes, gyakran ellentmondó, az alaphagulatnak a pillanattal való egyezkedéséből folyó.

Ez az ő alaphangulata nemcsak temperamentumának kifolyása, nagy része volt megalkotásában annak az iskolának, amely akkor tanította a világot, amikor

éppen az ő ifjusága férfiasságá vált. Csodálatos, nekünk már idegen iskola nevelte azt a világot, amelynek Zichy Mihály kifejezett képviselője. A lelkületekből boldogságos vakmerőséggel szakította ki elfogultságok, előítéletek gyökereit, de újakat plántált helyükbe. A bátorság mámorával egész sor elméket megkötő dogmát döntött meg és még zsarnokibb dogmák jármába hajtotta az embert. A szabad gondolkozás türelmetlensége köszöntött vele a világra. Új ortodoxiát nevelt, amely kiátkozta mindazt, ami tovább akar menni, vagy más utakon akar járni.

A zsarnokság gyűlölete, a materiálizmussal kacérkodás, a racionálizmus mámora, a konvenciónálizmus megvetése, voltak ennek az iskolának a tanítómesterei. Tanításait a népszerűsített tudomány és a levegő hordta széjjel. Hordta az elmékbe és hordta a köztudatba. Ez az iskola politikusokat, költőket, művészeket nevelt. Zichy Mihályra is, az ember-probléma művészi kutatójára is, erősen hatott ez az iskola. Tanításainak hatása alatt alkult ki az az alaphangulata, amelyen emberről való benyomásai leszűrődnek. Ha nem művész lett volna, talán világfölfogásává sűrűsödtek volna e tanítások, de eléje állt ennek művészi életfölfogása. A tanítás nem tudott nála észjárása kiinduló pontjává lenni, de lett olyan hangulattá, amely a benyomásokat, a pillanat műveit megmodellálja.

Zichy Mihályt, az illusztrátort is, impresszionizmusa szempontjából kell néznünk. Nem a szövegnépszerűsítők, nem a tartalommegértők útján jár ő, mikor valamelyik költőjét illusztrálja, akit nemcsak megértett, hanem akivel osztozhatott a képzeletben. Nem is illusztráció, a szónak elfogadott értelmében az ő szövegkisérő rajza, hanem a költőadta benyomás kifejezése. Úgy jár Zichy Mihály Lermontov költészetében, a Faustban, Arany balladái közt, Byron naturalisztikus romantizmusában, Madách fantáziájának borongós tájain, Petőfi hatalmas őstermészetében, mint az a saját maga gyönyörűségeit kereső tájfestő kint a

szabad természetben, amelyben nem keres lefesteni való tájékot, hanem hangulatot. Nem versszakok képben kifejezése az ő illusztrációja, még nem is a költemény rezonanciája, hanem annak a sajátos benyomásnak elmondása, amely akkor támadt benne, amikor a költő társaságában abban a természetben csatangolt, amelyben nem az erdő parancsol és nem mező és patak, felhő és köd, tavasz és tél, világítás és homály kelt hangulatot, hanem amelyben az ember uralkodik és az emberen uralkodnak. Abban a természetben, amelyben nem a fű növését, rügyek fakadását, levelek hullását lesik, hanem az emberi sors járását.

Zichy Mihály illusztrációi nem szövegmagyarázatok, hanem magukban való képek. Zichynek képei és nem Lermontovnak vagy Madáchnak magyarázásai. Ugyanúgy függnek össze a megrajzolt szöveggel, mint az impresszionista tájképfestő képe a megfestett tájékkal. Emez nem megállapítása a tájak részleteinek, amazok nem jelenetezései a költeménynek. Vajjon az impresszió kelti-e a hangulatot, vagy a hangulat szerzi-e az impressziót? Ha amaz igaz, úgy a festés könnyebb, mert rövidebb folyamat: a festői elem egyszerűen átmegy kifejezéssé, míg ha emez igaz, a festés a festői elemeknek csakis diadalmas kiválása után alkothat igazi képet. Zichy minden benyomása, még elmélkedése is festőiséggé válik, de átszűrődik gondolkozásán.

Abban az iskolában amelyben Zichy alaphangulata érlelődött, különös hősiességet neveltek a tanítványokba. A küzdők: harcosok és agitátorok, rombolók és építők voltak. Viaskodtak és hirdették is a viadalt. Nemcsak fegyvert forgattak, hanem zászlót is lobogtattak, amitől patétikusokká lettek. Ami vallomást kellett magukról tenniök: egytől-egyik a harckészség, az elszántság ünnepi demonstrációja volt. És pózzá lett tőle a cselekvésük. A pátosz és a póz eluralkodott rajtuk, őszinteségük is patetikusan, pózban nyilánult; az érzésük is, a hangulatuk is az volt. A világ nekik

vagy nagy szinpad, amelyen ágálni kel, vagy nagy forum, amelyen agitálni kell. Szinpadias lett az eszük járása, deklamálásra és ágálásra bontottak szét vagy róttak össze minden életnyilvánulást.

Aki nagy egyéniség volt köztük: megmenekült attól, hogy a pátosza modoros legyen. Csakis sajátos tulajdonságává lett. A pátosz nem stílusukká, hanem alaphangulatukká vált, amely uralkodott nézésükön, fölfogásukon, kifejezésükön és formálta is őket. Zichy alaphangulata is így érlelődött. És uralkodott a benyomásain, megszólalt illusztrációiban és képeiben is. Nem számító hatásrendezés, hanem az indulat őszintesége nyilvánul a pátoszában. Az ember nála mindig indulatnak, szenvedélynek médiuma. Még humoros, bohókás, pajzán képei is azt az embert ábrázolják, akinek ezek a nagy erők az ösztönzői.

Az emberprobléma mélységében járván, nem az egyént találta meg, hanem a jelképes embert. Azt, akinek a sorsa a sokak sorsának, akinek az élete az ő életüknek szimbóluma. Emberei nem tipikusak, hanem jelképezők. Az ilyen ember a század, az ezrek kifejezője lévén, a kialakult, a kidomborodott sajátságok érvényesítője. Az ilyen ember ábrázolása — akár festői, akár irodalmi ábrázolása, — megkívánja a pózt, amely kifejezi a század, az ezrek jellemzetességét. A jelképes ember patétikus ember, mert minden cselekvése, mozgása, indulata kiélesített. És Zichy Mihály, ennek a patétikus embernek ábrázolója, maga is a pátosz embere, a nemes indulatokból serkedző pátoszé. Zola Emil is a szimbolikus embert ábrázolja, csakhogy a naturalizmus nagyszerű tárgyilagosságával, Zichy Mihály, a lírikusnak, az emberiséget átérző, az emberiség életét átélő lírikusnak nemesen vívódó szubjektivitásával ábrázolja ezt a jelképest embert.

Nagy, néha mélyen megrázó az ő szimbolizmusa, de nem a jelképei, nem az allegórikus elrendezés, nem a helyzetek beszédessé tétele révén, hanem azért, mert alakjaiban megdöbbentően tükröződik az ember szen-

vedélye és gyöngesége, nagysága és törpesége, akarata és tehetetlensége, magasba szárnyalása és elaljasodása, vezéri ragyogása és állati vegetálása, a teremtés koronájává, a sors sarává lett ember. Még az pátoszán keresztül is, amelytől néha szinpadnak látszik az igazi világ és szerepnek az élet.

*

Az ember Zichy Mihály művészetének problémája. Az ember, aki fölkorbácsolja a költő érzését, aki kutatásra ösztökéli a filozófus elméjét és festői gyönyörűséggel kedveskedik a művésznek. Zichy Mihályban megszólaltatja mind a hármat. És a negyediket is azok közül, akiknek az emberiség útját meg kell művelniök, hogy ki ne verje a gaz: az apostolt is. A modern apostolt, akinek manapság szociológus vagy agitátor a neve. Ez is a festés nyelvén szólal meg Zichy műveiben. Ezekben a rajzolt festményekben és festett rajzokban. Mert a rajzolás jellemzetessége, szabatossága, konstatáló pontossága uralkodik festményeiben és a festés tónus fokozása, folthatásossága, felületárnyalása, anyagok sejttetése uralkodik rajzaiban. Amazok talán hidegeknek, keményeknek látszanak általuk, de ezek mélyebbek, melegebbek, színesek lesznek tőlük. A rajzolás mestere a festőiség eszközeivel alkotja nagy rajzait, és a rajzolás erejével apasztja a képei hatását. Különös paradox hatás, de majd minden képe, majd minden rajza igazolja.

És még más paradoxnak látszó tételt kell megállapítania annak, aki Zichy Mihály művészetében elmélyed. Nagy pózban szólaltatja meg az őszinteséget, patétikus, mikor csupa becsületesség, impresszionista, amikor a művészete csupa elmélkedésnek látszik, csupa erkölcsi komolyság, de gyönyörködik az erkölcsön felül emelkedett természetesség szépségeiben. Csak látszik paradoxnak ez a sokféleség, és csak sokféleségnek látszik az ő erős egységessége. A genie hatalma nyilvánul ebben a látszólagos ellen-

tétességben. Az a hatalom, amely szolgáltatja magát minden olyan elemmel, melynek szükségét érzi, s amely bátran rátér minden útra, melyről azt hiszi, hogy a célja felé visz. El is tévedhet az egyik-másik úton, tévelyeghet, mikor a jogaival él, de a genienek még a tévedés is, — amely másoknak sorvasztó gyöngesége, — csak joga, nem pedig fogyatékossága.

*

Egy időben ünnepelte a művészvilág Zichy Mihály és Böcklin százéves jubileumát, 1927 októberének utolsó hetében. Böcklin muzsikus volt a festményeiben, Zichy Mihály pedig rétor, Böcklin melodiát festett, Zichy retorikát. Amaz elszárnyalt a valóság elől, Zichy túlozta. Böcklin pogány volt, Zichy Mihály humanista. Mindakettőt a képzelet hevítette, olyan jelenségek képzete, amelyek nincsenek és olyanok ábrázolása, amelyeknek lenniök kellene, vagy nem kellenne lenniök. Amazok a költészetbe, ezek a publicisztikába visznek. Pulszky Ferenc, aki értett a művészethez és publicisztikához, azt írta Zichynek egy levelében: kompozicióid gyakran festett vezércikkek.

Vannak Zichy Mihálynak genreképszerű munkái is, vidám ábrázolások, a rajz szépségeiben kéjelgések. A gondolkozó, a szónok, a buján patétikus kifejezés mestere bennük, szinte játszik, pajzán, mulatságos. Hanem azért ezek a képei, irányzathijasságuk ellenére sem voltak közelebb az abszolut festéshez. Meséltek, elbeszéltek, még pedig sokféleképpen, minden témájának más volt a megszólalása. Gautier Théophile, mikor 1858-ban Szent Pétervárott meglátta őket, azt mondta róluk, hogy úgy hatnak rája, mintha különböző kezek rajzolták volna őket, nem kisebbek mint Ary Scheffer, Chassérieau, Gavarni, Delaroche, sőt Delacroix is, csupa olyan mester, akiknek egymáshoz semmi közük se volt. Pedig Zichy Páristól messze azoknak a festőknek művészetével

nem érintkezett. Gautier kis tanulmányt írt Zichy műveiről a párisi L'Artiste-ba s egy nagy művész fölfedezésével lepte meg benne a művészvilágot. Egyik festményéről az „Orgia Firenzeben"-ről azt írta, hogy „teljes új a festői modora, hogy festője meglepetés, a művészet humuszának még nem klasszifikált sarja, ugyanolyan rangú, mint a legkiválóbbak, ízlés és íz dolgában, rendkívüli és nagyszerű." És „Voyage en Russie" kötetében pedig egész fejezetben taglalta Zichy művészetét. Goyát, Horace Vernet-t, még Rembrandot is emlegette benne, mikor Zichyt jellemezni igyekezett. Akvarelljeiről azt mondta, hogy ha Meissonier akvarellfestéssel is foglalkozott volna, nem járt volna el másképp, mint Zichy. Azután Gustave Doréhez hasonlítja és „monstre de genie"-nek nevezi, portentumnak, a legbámulatosabb művészegyéniségek egyikének. Különös, hogy ez a kiváló művészeti író, mennyi keresésen, pillanatnyi ráeszmélésen, zavaron és eltévelygésen esik át, hogy eljusson a meglepetés szenzációjából a megértés magasságára. De művészeti kritikának, csakúgy mint filozófiainak, szilárd, biztos bázisból kell kiindulni, Theophil Gautiert azonban a hirtelen ért meglepetés ettől a biztos alaptól és vele a biztos megismeréstől megfosztotta. Gautier szerint, Zichy, akit ő fedezett fel a világművészet számára, tulajdonkép eklektikus lett volna, de hiszen ő maga mondja olyan legbámulatosabb művészegyéniségnek, akinél különbbel 1830 óta nem találkozott. Zichy világhírű lett, de Pétervárott már addig is jó neve volt s a cári udvar is rendelt nála képeket, II. Sándor cár egész sor vadászképet. Gautier Theophil cikkei a tekintélyét még növelték. 6000 rubel évi fizetéssel kinevezték a cár udvari festőjévé. A szabadszellemű, gúnyolódásban kedvét lelő fiatal magyar számára nehéz hivatal volt. Szatirájának különben határt vont maga a cár, I. Miklós, aki festőjét nagyon kedvelte. A krimi háború idejében Zichy a hadikórházban fekvő egyik tábornokról tréfás képet

rajzolt, mint felszarvazott férjet csúfolta. Az udvar mulatott a képen, a cár fia is, de az uralkodó haragosan áthúzta a rajzot: „Nem tűröm, hogy katonáimat gúnyolják" mondá, a rajzra pedig azt írta, hogy „legyen elmés, de ne aljas", de csakhamar megbékélt a művésszel.

Hogyan került Zichy a zalai nemesi kúriából a cári udvarba? Pest és Bécs voltak az állomásai, Pesten Marastoni festőiskolája, Bécsben Waldmüller. Zichy családja a grófi család mellékága volt, anyjának, Eperjessy Juliának, nem volt inyére, hogy fia festő legyen. A család elszegényedett, de a nagyasszony mégsem akarta, hogy fia polgári kereső pályát válasszon, jogi tanulmányra fogta tehát, legyen jogász és azután vármegyei úr. Mihály azonban Pesten Marastonihoz járt, azután anyja akarata ellenére Bécsbe ment Waldmüller-tanítványnak.

Waldmüllert Bécsben forradalmi művésznek mondták, aki barrikádokat épített az akadémia ellen s azokon festett. Megfelelő iskola volt az ifjú lázongó számára, aki kiszabadult családja balítéletei alól. A fiatal magyar Waldmüllernek kedves tanítványa lett, lélek volt az ő lelkéből. Szabadság és kötelesség, öröm és munka, tudás és akarat volt a mester tanítása és lett a tanítvány számára megismerés. Szépművészeti Múzeumunkban Zichynek Waldmüller-korából származó két képe van, a „Keresztlevétel" és a „Halott gyermek". Ez a kép a Nemzeti Múzeum képtárában mint „Egy anya túlzott fájdalma gyermeke koporsójánál" szerepelt. Mintha kora expresszionizmus nyilvánulása lett volna. Kifejezésművészet, amelynél behatóbbat az új expresszionizmus sem tudott megszólaltatni, s amellett szélső realizmus képe volt, híradás arról a szintézisről, amellyé Zichy művészete idővel kialakult.

Waldmüllert a Bécsben látogatóban járó Ilona orosz nagyhercegné Pétervárra hívta, hogy ott lányát, Mihajlovna Katalin nagyhercegnőt, rajzolni tanítsa. A

művészettel foglalkozással akarták a fiatal hercegkisasszonyt melankóliájából kigyógyítani.. De Waldmüller nem akart Bécsből eltávozni s maga helyett tanítványát, Zichy Mihályt, ajánlotta be a nagyhercegnőnek. Igy került a húszesztendős magyar fiú az orosz székvárosba. Három év mulva el kellett hagynia állását, mert a tanító és a tanítvány viszonya nagyon elmélyedt. A hercegnő férjhezment a mecklenburg-strelitzi nagyherceghez, Zichy pedig Pétervárott maradt meglehetős szegénységben. Weninger fényképészhez szegődött retusőrnek. Weninger fotográfiái és velük retusőrjük és színezőjük híresek lettek s még a cárné is vele fényképeztette le magát. Zichynek módjában volt, hogy megint művészetének élhessen. „Chronique de trois jours a Gatschina" albuma a cárnak is megtetszett. Akkor volt, hogy Gautier megismerte és fölfedezte. Röviddel utána udvari festővé nevezték ki. Az udvarnál sokan intrikáltak ellene, ami elvette kedvét a Pétervárott maradástól. 1873-ban otthagyta az orosz fővárost és Párisba költözött, ahol Gautier egyengette az útját.

Minden tekintetben rendkívüli volt a helyzete a cári udvarban. Idegen volt ott az ő világról való felfogása, az udvaré pedig az övének ellensége volt. De nem rejtegette gondolkodását, munkáiban nem tett engedményeket s nem egy olyan képet festett, amely államellenes tanítás számba ment volna, ha szavakkal mondta volna el őket. „Én magam vagyok az ön képének cenzora" mondta neki egyszer II. Sándor cár. „Luther Wartburgban", „Zsidó mártirok", „Messiás" című képeit és másokat is, — az udvari világfelfogásra mért valóságos ökölcsapások, — Pétervárott mint császári udvari festő festette. És kommentálta is őket. A „Zsidó mártirok" képéről azt írta: Képemen zaklatott zsidó családot festettem meg, mely egy pincébe menekült és ott eltorlaszolta magát. Ebben a csoportban jellemeztem a zsidóüldözés motivumait: a gyerekes elfogultságot a keresztvivő fiúban, a fanatizmust, kap-

zsiságot, álszenteskedést a többi alakban. A zsidó dacosan várja üldözőit, akik, miután családját már meggyilkolták, neki már nem félelmetesek."

Zichy már mint iskolás fiú is kiszabadította magát a balítéletek alól. Az emberi méltóságot a balítéletek ellen megvédeni, neki erkölcsi követelménye volt, és erkölcsös volt minden követelménye, amelyet művészete uralt. Bennük találta meg művészetben való boldogságát és ők voltak munkásságának ösztönzői.

Párisban hat évig maradt. Az irodalmi körök jobban becsülték, mint a művésziek. Gustav Doréval, a nagy illusztrátor híréért versenytársával jó barátságban volt. Zichy nagyra tartotta Doré biblia-illusztrációit, Doré pedig Zichy „Faust"-illusztrációit. Egyideig benső barátságban volt Munkácsyval, de a barátságot családi körülmények csakhamar megzavarták. Zichy szerette Munkácsyt és sajnálta gondjaiért, nagy háztartásával járó bajaiért. Szemtől-szembe korholta értük és Munkácsyné ezért elválasztotta őket egymástól. Munkácsy nem tagadta, hogy irigyli Zichyt háza, élete, munkája nyugalmáért. De különben sem voltak egy úton járók. Zichy, a gondolkozó és Munkácsy, aki tisztán intuicióját követte, Zichy, az előítélet nélkül való és Munkácsy, az ítélet nélkül való. Zichy már gyermekkorában férfi volt, Munkácsynak ősz fejjel is gyermeklelkülete volt. Másféle, különböző volt az ösztönzésük, nem járhattak egymás mellett egy úton.

Párisban érte Trefort Ágoston közoktatási miniszter részéről az a felszólítás, hogy fesse meg Erzsébet királynét Deák Ferenc ravatalánál (1877). Párisban festette híres „Csillaghullás" képét és „Richelieu" és „Orgia" című akvarelljeit is. Az „Orgiát" megvették a Nemzeti Múzeum képtára számára 2000 forintért. „A cár is megvette volna — írja Zichy —, ha a tárgy nem sértette volna puritán érzelmeit." A Nemzeti Múzeum vásárolta meg Zichynek az Ember tragédiájához készített rajzait is.

Hazavonzotta a zalai kúria, a régi, csendes udvarház. A cári udvarban és a Szajna partján is hűségesen gondolt hazájára s mikor elhatalmasodott rajta a honvágy, hazajött. Zichy a balítéletektől mentes, az emberiségbe vetett hit fanatikusa, a „Huszonöt év Magyarországa" nemes szellemének megtestesítése volt. A magyar reneszánsz nagyszerű nemes emberei megkapták lelkét fiatal korában és világéletében uralkodtak ratja. Szívük, lelkük, hitük, akarásuk az öröksége lett és haláláig őrizte ezt a hagyatékot. Hazajött Párisból azzal, hogy otthon marad, de nemsokára megint elkívánkozott hazulról. Az idegen világból jövőt itthon idegenséget érzett. Hirtelen fölébredés volt szépséges álomból. Őt sem kerülte ki a hazájában élő próféta sorsa. Volt ugyan megbecsülésben is része, de a bántódást jobban érezte. Nagyon közel voltak hozzá az emberek és nagyon közelről látta kicsinyességüket. A nagystílű ember idegenkedett a kicsinyességtől. Baráti köre, a két Pulszky, Gyulay Pál, Görgey, Székely Bertalan, nem olthatta ki azt az érzését, hogy idegen a hazájában.

Nem sokáig gondolkozott, amikor megint meghívták Pétervárra, hogy kitünő feltételek mellett szegődjék udvari festőnek a cári udvarhoz. A meghívást elfogadta. Még itthon a zalai kastélyban egész sor képet és illusztrációt festett, köztük „La danse macabre" nevű nagy képét, amelyet Bécsben állított ki.

Az orosz fővárost többé nem hagyta el. III. Sándor halála után is udvari festő maradt. II. Miklós, az új cár, csakúgy nem korlátozta mint elődei, akiknek számára krónikákat illusztrált, arcképeket és vadászképeket festett és híres „indiszkrécióit" festette, csípős, éles erkölcsképeket, a buja erkölcstelenséget gúnyosan ostorozó illusztrációkat.

Haza már csak mint halott került. Nagyszerű temetést rendeztek neki. Az egész magyar társadalom kísérte utolsó útján a feketével bevont Műcsarnokból a Kerepesi-úti temetőbe. És Jendrassik Jenő, festő,

beszéde a mea culpába csendült ki. Azután három emlékkiállítást is rendeztek műveiből. A nagy rajzolót mutatták be festményeiben is. A vonalat szelidítette volt meg művészi manifesztációvá. A színeket nem érezte eléggé beszédeseknek, az ő számára a vonal volt a közvetlenség megszólaltatója, volt alkotó erő és művészi eszköz, volt a szó, amelyben gondolkozott. A festés melódiájára idegenül tekintett: a szín hangulatra ösztönöz, ő pedig kerülte a puszta hangulatot, mindig a gondolat inspirálta. Gondolatai, reflexiói, szenvedelmei, meglátásai, megismerései a kifejezés tiszta szabatosságát kívánták. És hasonlatai és allegóriái is világosak és tiszták voltak, még Kant értelmezése szerint is. Az, ami tiszta képzetet kelt, világos. Az ő gondolattal, eszményekkel, szenvedelmekkel telített képei clare et distincte voltak. Képei nagyszerű jellemábrázolások, és nem is a vonal ritmusa, hanem a pátosza vezették rajzónját, krétáját, ecsetét. Realisztikus valóság, romantikus lendület, expresszionista kifejező akarat, pajzán vidámság, az eszmék fanatikus szolgálata azok a különbözőségek, amelyekből nagyszerű szintézise alakul, művészetének gazdagsága sugárzik. A hangulat neki nem volt sem instrumentuma, sem inspirálója, semminemű művészi eleme; a művész, aki kora festészetének valamennyi árnyalatánál, áramlatánál tisztelgett: a hangulatfestést kikerülte. Festése fanatikus megismerésen táplálkozott.

A megismerésnek ebben a lelkes, szenvedelmes keresésében, a meggyőződésnek ebben az elemi erővel keletkezésében veszett el színekben való öröme. A színt a vásznon csak a hangulat melegíti, míg a gondolat kifejezésére törekvés a rajzot keresi. A kontúr, az elrendezés, az egymás mellé helyezés, az elsorolás: ezek a gondolatot festve kifejezőknek az elemei. Az elmondandónak megrögzítése, megértetése, az egymás után és egymás mellett valóságnak jelzése: első sorban a rajzot kívánja, a rajzot szólítja. Ne a Waldmül-

ler-emlékekben, ne az iskola nyomaiban keressük Zichy Mihály színfagyosságának okát, hanem abban a folyamatban, ahogy az egymásra toluló gondolat a megrögzítést, a kifejezést kívánja. Az ő szava is feleletféle az embernek arra a tudakozására önmagáról, hogy hol is van hát, hová visz az útja, mit akarhat és mit akarhatnak vele? Mert a művészetet az emberről való megtudás eszközévé akarta formálni.

Zichy Mihály, mint kifejtettem, az emberprobléma vizsgálói között áll. Talán teljes jussal, de mindenesetre teljes akarattal. Az elmélkedők közt, és nem azok közt, akiknek valami csak az eszükbe jutott. Az emberen gondolkozók és szenvedők, a mélységekbe látók és a mélységeket megértők közt. Azok közt az erősök közt, akik előbb széttiporják saját balítéleteiket, hogy aztán bátran nekirontsanak az ember legzsarnokabb rabtartójának, az elfogultságnak. Neki a piktura csakis művészet, de bizonyos, hogy a művészet vándorbotja volt a problémák felé tartó úton.

Valami nagy tudományos színházféle neki a világ, amelynek színpadán sorra eljátszhatta a maga meggyőződésének elemeit. Allegóriája színpadi, de a tartalma elmélkedő. Szimbólumai néha triviálisak, hétköznapi elmésségűek, mint például a „Szirén" ciklus híres középső részében, de még hatalmas képében is, a „Pusztítás géniusza diadalában" is, de kifejezésükben mindig nagy szenvedés szólal meg, amelyen át a művész meggyőződésének le kellett szűrődnie.

Mindig és mindenben világosságra törekedett a meggyőződések nagy festője, de ettől a szinte konok törekvéstől gyakran hideg józanság uralkodik el képein. Még az olyan képén is, mint „A kísértetek órája", amely úgy megkívánná a naivitást, mint a tüdő a levegőt és úgy eltűrné a rejtelmességet, mint az éjszaka a holdvilágot. És beleavatkozik a józanság még az olyan képeibe is, amelyekről meglátszik, hogy a mester édes gyönyörűséggel szólaltatta meg bennük lelke

hevületét. Például a gyönyörű „Hullócsillagok"-ban és a néhány részében túlmodern „Boszorkánykonyhában"

Nincs olyan festőnk, akinek a munkáit idehaza olyan kevéssé ismernők, mint Zichy Mihályéit, hiszen képei javarésze sohasem került haza; még vendégségbe sem. Az egész Zichy Mihályt egyikünk sem ismeri, csakis egyik-másik üzenete jutott hozzánk. Nem úgy vagyunk vele, mint a körülötte volt egyéniségekkel, akik kitűzték a törekvéseik járóútját és megbizonyosodtak a maguk művészete módjában. Zichy Mihály művészete elejétől máig keresés, a kifejezés formái közt vándorlás. Egyénisége a szüntelen csatangolásban nem vész el soha, hanem egyre új színt ölt. Az elmélkedés és a tapasztalás a kalauza azon a vándorúton. Az elmélkedés, amelybe beleszól a nagy szenvedély és a tapasztalás, amely nem pusztán a tanítója, hanem új erőket vált ki művészetében. Nem azok közül a tapasztalók közül való ő, akiknek a látottak példát és útmutatást adnak, hanem olyan mélységes eklektikus, akiknek a lelkületében a tapasztalásból és emlékezésből inspiráció szűrődik le. Annak, aki az egész Zichy Mihályt ismerni akarná, meg kell ismernie a sokféle Zichy Mihályt. Aki a reál-ideális festéstől a modern szimbolizmusig, a tegnapi és mai festészet minden árnyalatának, legalább valamit szentelt a maga művészetéből, s aki ebben a mindenfelé és mindenféle áldozásban sohasem áldozta föl a maga egyéniségét.

Zichy Mihály

Vas. Lajos, 1876. 429. l.

— **Képzőművészeti ösztöndijakra** az idén nem fognak pályázatot hirdetni. A művészeti célokra szánt idei javadalmat ugyanis a művészeti megrendelések, melyeket a többek közt Zichy Mihálynál s más jelesebb művészeinknél tett a kormány középületek s részint az országos képtár számára, annyira kimeritették, hogy ösztöndijakra nem jut belőle; nem jut annál kevésbbé, miután az országgyülés épen e czimnél is takarékoskodott.

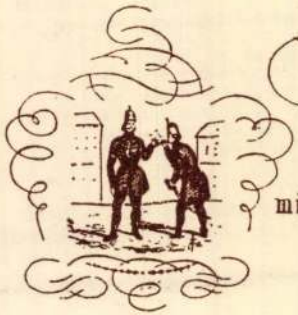

ÁRJEG

Gschwi

mindennemü dohány, szivarok,

Pest

a dohányzóhoz, úri-és p

t. cz.

CANROBERT TÁBORNAGY.

1809—1895.

Canrobert Ferencz Certain tábornagy, a második császárság egyik kiváló katonája, a múlt január hó 28-án meghalt.

1809-ben született Saint-Cérében (Lot département) bretagnei családból. Atyja, ki I. Napoleon seregében lovassági százados volt, egyetlen fiát szintén a katonai pályára neveltette. 1835-ben, mint alig huszonhat éves tiszt Afrikában harczolt, hol hidegvérrel párosult bátorsága nagy bámulatot keltett. Lajos Fülöp király uralkodása alatt fokonként a tábornoki rangig emelkedett és a forradalom kitörésekor egy gyalogdandár parancsnoka volt. Napoleon Lajos, a második köztársaság elnöke, az 1851 deczember 2-iki államcsiny keresztülvitelénél a cselekvés legnehezebb és egyszersmind legkényesebb részét Canrobert tábornokra bizta, ki a főváros utczáin fegyverre kelt népet leverte s a torlaszok építését megakadályozta. III. Napoleonnak mindvégig híve volt, de iránta tanusitott magatartásában is kitünt lovagias jellemével. A mint Canrobert megtudta, hogy az államcsiny következtében Leflô, Changarnier és Lamoricière tábornokokat a Conciergerie börtönében elzárták, rögtön beadta lemondását. S midőn ezt nem fogadták el, Canrobert fölkérte Napoleont, hogy bocsássa szabadon tábornok-társait. Napoleon megtagadta ugyan e kérés rögtöni teljesítését, de Canrobert önzetlen jellemét annyira tudta becsülni, hogy hadosztályparancsnokká nevezte ki, sőt hadsegédévé akarta megtenni. Ezt a kitüntetést azonban Canrobert nem fogadta el.

A krimi háborúban Saint-Arnaud tábornagy fővezér halála után Canrobert vette át a vezényletet. Szebasztopol körülzárolása és ostroma Canrobert tervei szerint történt; mindezek daczára 1855 május első napjaiban a fővezényletet a nála rangban idősebb Pelissier tábornoknak átadván, csupán az . hadtest parancsnokságát tartotta meg. Tábornagygyá 1856-ban neveztetett ki. Két évvel utóbb az Elszász-Lotharingiában álló franczia csapatok vezényletével bizatott meg. Az 1859-iki olasz háborúban a 3-ik hadtest élén Magentánál és Solferinónál harczolt. Ez utóbbi csatában a már győztes osztrákokat csak Canrobert erélyes és ritka ügyességgel keresztülvitt oldalmenete nyomta vissza. Igaz ugyan, hogy a siker nagy részét ellenfele ingatag tétovázásának köszönhette, de azért kétséget nem szenved, hogy Canrobert, e kedvező körülmény ügyes felhasználásával ismét magához ragadta a győzelmet.

1870-ben, mint a 6-ik hadtest parancsnoka a többi császári hadvezérek közös sorsában osztozott. A Tuileriákban tartott híres haditanácsban Leboeuf hadügyminiszter nagyzási hóbortját ellenezve, a hadizenet ellen szólalt fel. «Az Inkermannál és Szebasztopol alatt harczolt katonák nagy része — mondá a tábornagy — már túl van azon, hogy ismét fegyvert foghasson; a mostani katonai nemzedéket pedig még nem tartom eléggé képzettnek arra, hogy egy egész népfajjal sikeresen harczra szállhasson.» Canrobert vezérkari tisztjeinek ügyetlensége miatt Wörthnél egész hadtestével tétlenül kényszerült vesztegelni. Gravelottenál azonban Canrobert kilencz órán át féken tartotta a nagyobb porosz erőt, mely fényes hadi tettet II. Vilmos császár is dicsérettel említette a gyászoló családhoz intézett részvét-táviratában. 1879 óta mint szenátor és a legfelsőbb haditanács tagja szolgálta hazáját. Hült tetemeit a parlament kisebbségének ellenzése mellett is állami költségen s teljes katonai díszszel takaríttatta el a köztársasági kormány. Ő volt Franczia országnak utolsó tábornagya, mely méltóságra 1856 tavaszán neveztetett ki. Akkor kapott tábornagyi botjára e jelmondatot vésték: «A háború réme, a béke dísze.» S ez a jelmondat szépen jellemzi a jeles katona egész életét, mit ő azzal a jelszóval szokott megtoldani, hogy «Fais tout ton devoir!» (Tedd kötelességedet egészen!)

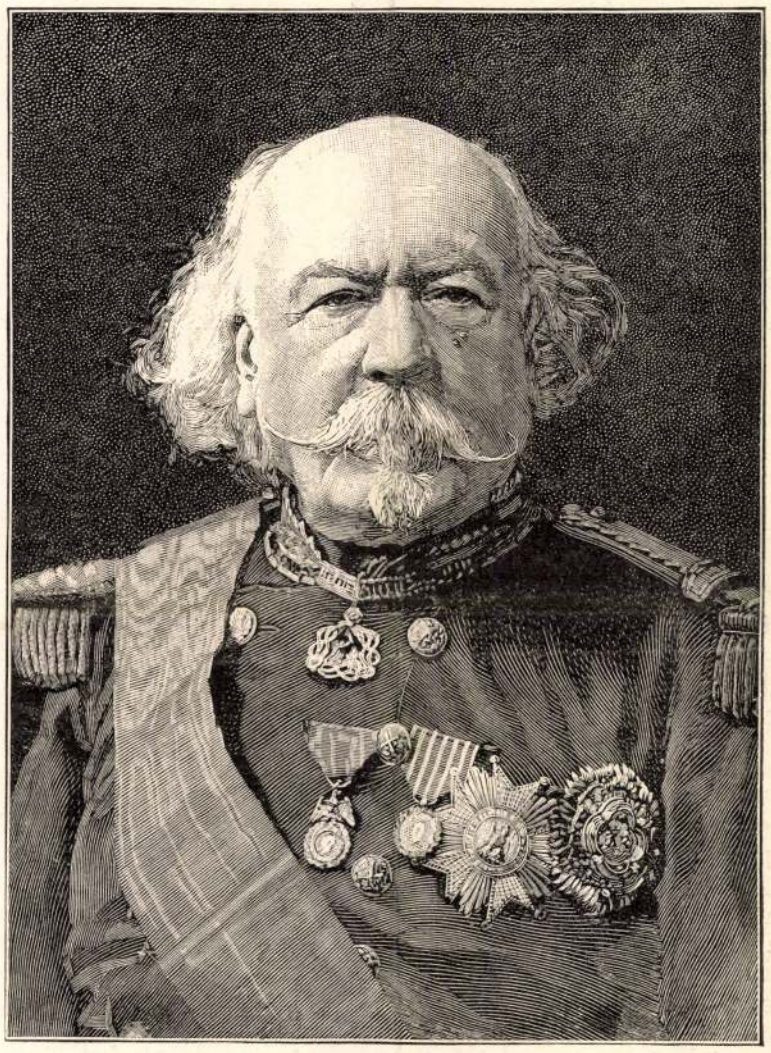

CANROBERT TÁBORNAGY.

ZICHY MIHÁLY LEVELE.

Zichy Mihály nagy nevű művészünket a «Vasárnapi Ujság» is üdvözölte művészpályája ötvenedik évfordulójának örömünnepe alkalmából.

Zichy Mihály ez üdvözlésre válaszúl igen szíves levelet irt a szerkesztőhöz. Azt hiszszük, nem követünk el indiscretiót, ha e levélnek a művész hazafias érzését és gondolkozását szépen jellemző közérdekü részleteit a nyilvánosság elé bocsátjuk.

A kitünő művész egyebek közt ezeket irja:

A szeszélyes sors hazámtól igen messze, és életem nagyobb részére számüzött. Összeköttetésem hazámmal hosszú éveken át tökéletesen megszakadt. Tudtam, hogy hazám szenved. Azon lehetetlenség, hogy ezen bajon semmi tekintetben nem segíthetek, életemet itt a távolban elszomorította. Annál nagyobb örömmel és nagyobb készséggel ragadtam meg minden alkalmat, mikor hazám, megemlékezvén távolban levő fiáról, akármiféle szolgálatért hozzám fordult. Teljes szivemből örültem a föllevenedés jelein, és mindavval, a mit Isten adott, a felszólításoknak teljesítésére szolgáltam. Akármily csekély volt ez, a «Vasárnapi Ujság» ezeket mindig, és mindig érdemen felül kiemelte. Ezért is fogadja köszönetemet.

Többször hangoztatták, hogy nem tekintve ezt vagy amazt, mindig magyar maradtam. Hol itt az érdem? A ki oly szerencsés volt, hogy magyarnak szülessen, az holtig az marad. Többen — pedig a javából — szenvedtek és szenvednek azért, hogy dicső állásukat nem épen nemzetiségük feláldozásával, de alattvalóságuk megváltoztatásával kellett megfizetniök.

Azon érdem, hogy nemzetiségemet ép úgy, mint alattvalóságomat is sértetlenül megtarthattam és ezen kettős minőségemben a művészi életben páratlan állásomat az orosz császári udvarnál, most már a negyedik czárnál is élvezhetem, ezen érdem a muszkáké és a nagylelkü uralkodóké, s ezt nekik meghálálni hátra levő életem egyik feladata lesz.

Ezen hálaérzettel igen jól összefér a hő hazaszeretet. Ugy, mint eddig, a jövőben is mindig kész leszek hazámnak szolgálni. Tessék csak megmutatni, hol lehetek hasznára és hazafiui kötelességemet egész szivből teljesíteni fogom.

Hazafiui üdvözlettel

Szent-Pétervár, 1895. január 9.

ZICHY MIHÁLY.

A KHINAI SAJTÓ.

Minden történeti kézikönyvben föl van említve, hogy a khinaiak jóval az európaiak előtt ismerték már a könyvnyomtatást. Történeti adatok szerint 581-ben Krisztus után már divatban volt ott a fametszés (xylographia), a X-ik század elején használták a kőnyomást (lithographiát) s a XI-ik század elején feltalálták a mozgatható betüket. Legrégibb ujságuk a «*Csing-Pao*» (Tudósitások Pekingből) a 713-ik évben jelent meg s azóta folyvást fennáll s igy hasonlithatlanúl régibb, mint bármely európai lap.

A «*Csing-Pao*»-t jelenleg fa betükkel nyomják: háromféle kiadásban jelenik meg, s az első, melyet mozgatható betükkel nyomnak, a khinai kormány hivatalos lapja. Rendesen 24 sárgás lapból áll, minden lap 18 centiméter hosszú s 10 centiméter széles, csak egyik oldalát nyomják be s ez oldalon 7 függőleges hasáb van, melyek mindegyikébe 14 szó fér. Az első oldalon felül van a császárra és udvarára vonatkozó rész. Ennek a kiadásnak előfizetési ára havonként a mi pénzünk szerint mintegy 66 krajczár. Minden számnak sárga borítéka van (a sárga a császár szine). A második kiadás (Csang peun) viaszlemezekre nyomatik s ezért lenyomata gyakran összefolyik és jegyei nehezen olvashatók; a papir is roszabb, előfizetési ára 50 kr. A harmadik kiadás (Sjepeun) irva van, elég jó papiron s ára havonként csak 15 kr.

A «Csing-Pao» részben tudósításokat közöl a császári udvarról; közli az alkirályok rendeleteit és a rendőrség intézkedéseit. A hivatalos közlések között sokszor igen furcsa dolgok vannak, pl. tavasszal császári parancs a téli kalapoknak nyáriakkal való fölcserélése iránt, mivel ez akkor történhetik meg az egész birodalomban, ha a szertartási osztály előterjesztést tesz a kalapok megváltoztatása ügyében, s ha az előterjesztést a császár aláirja, megtáviratozzák az összes tartományokba és a következő nap a sok millió alattvaló mind új kalapban jelenik meg. Szintén császári rendeletben adatik a nép tudtára, hogy a császár esőért imádkozott. Hivatalosan közlik itt a birodalmi birálók, hogy egyik vagy másik mandarin működésével nincsenek megelégedve, avagy egyeseket hivatalosan megdicsérnek. Igy egykor közölte egy lap, hogy egy nő életveszélyes beteg férje részére saját karjából egy darabot kivágott s azt gyógyfüvekkel keverve beadta a betegnek, hogy meggyógyuljon; de mivel ez nem használt, a nő férje halálakor megmérgezte magát. Az alkirály előterjesztvén ezt az esetet, a császár az erényes nő számára emlékszobrot rendelt állítani.

A nem hivatalos lapok között legnagyobb a «*Sen-Pao*» (Shanghai ujdonságok), melyet 1873-ban egy angol alapitott s most 12000 példányban jelenik meg. A lapot ügyesen szerkesztik s teljesen függetlenül, úgy, hogy a kormány rendeletét is birálja s e mellett az európai politikát is ismerteti.

Két évvel ezelőtt Kantonban egy igen komoly lap jelent meg: a «*Kuang-Pao*», igy nevezve alapitója és szerkesztője, *Kuang-ki-Csju* után, ki

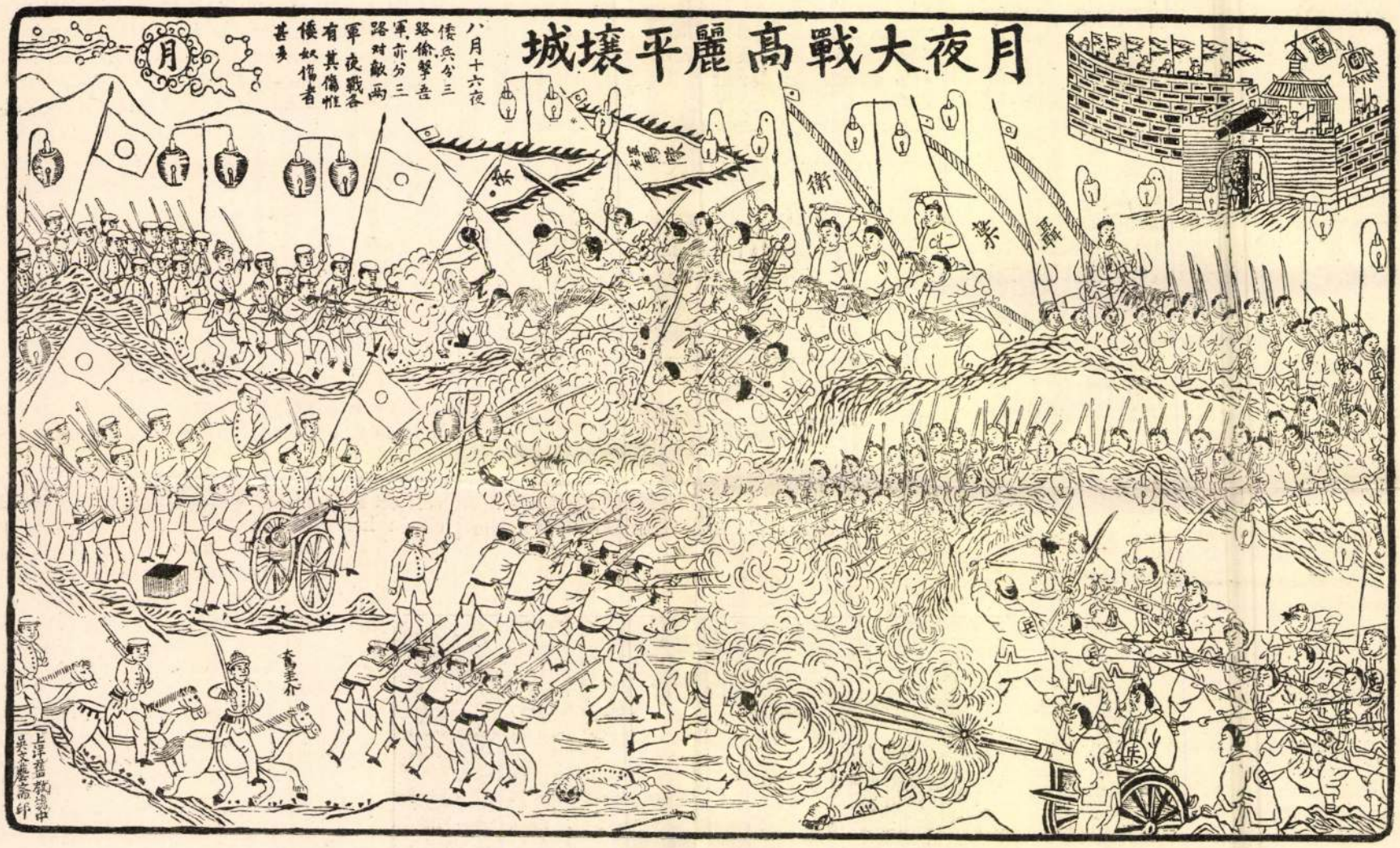

CSATAKÉP A JAPÁN-KHINAI HÁBORÚBÓL: ÉJJELI HARCZ. — EREDETI KHINAI RAJZ UTÁN.

San-Franciskóban nevelkedett s orvosi működésén kivül kizárólag irodalommal foglalkozott. Lapja tiz évig nagy tekintélynek örvendett, de halála után (1891) csakhamar betiltották s most folytatása új czím alatt jelenik meg «*Csung-Ci-Je-Pas*» (Napi hirek Khinából és nyugatról.) Ez a lap egészen európaias modorú, de alakja feltünően különös: $^4/_5$ méter hosszu lapon jelenik meg, mely 8 hasábra oszlik s igen olcsó.

A khinai képes lapok száma jelenleg még csak egyetlenegy. Ez a Shanghaiban megjelenő «*Gua Pao*» (Képes ujságok) összeköttetésben a «Csung» lappal. 1885 óta hetenként jelenik meg 10—12 lapnyi füzetekben piros, vagy zöld borítékban. Egy-egy szám ára körülbelül 15 kr. Képei fametszetek, melyek khinai modorban árnyékolás nélkül készülnek, de már némi távlattal. A szöveg a mindennapi életből van s igy a khinaiak szokásaira nézve sok érdekes részletet nyújt. Igy például az 1893-iki évfolyam májusi 2-ik számában van egy kép egy szokatlan sok lábú élő szörnyről, mely körül egész csomó kiváncsi khinai áll. A kép aláirása ez: «Csodálatos disznó Tiencsinből.» Az állat fekete volt, egy fejü, de három szemü, két teste és nyolcz lába volt és olyan hangokat adott, mint egy eleven ördög. Azt mondták, hogy ez a csodaállat egy a 8-ik században élt hires és magasrangú embernek a vándorló lelke, mely disznó-alakot öltve jelent meg újra.

A nevezett lapokon kivül van még a «*J-Uen-Lu,*» melyet Shanghaiban a katholikus misszió ad ki kereszténynyé lett khinaiak számára. Vannak ezenkivül még tudományos és szépirodalmi tartalmú lapok is.

*

A khinai képes ábrázolások példáiként három csataképet van alkalmunk ez úttal bemutatni, melyeknek eredeti példányait dr. *Alexander* úr, a Lloyd tengeri hajózási vállalat egyik hajójának orvosa küldte be lapunknak. Mind a három kép a khinaiakat tünteti föl győztesekül, azt akarván elhitetni, hogy a khinaiak diadalmasan megszállották Koreát s végkép kiverték belőle a japánokat. S hogy a képek csakugyan ezt jelentik, vagyis inkább ezt akarják jelenteni, azt nem pusztán a rajzokból olvassuk ki, mert dr. Alexander úrnak gondja volt, hogy az ábrázolások fölirásait leolvastassa, a mit egy Khinában működő európai hittérítő meg is tett neki.

A RÉGI MAGYAR DIÁK-ÉLETBŐL.

Magyarország főpapjai díszes sorának egész nemzedékei nyerték tudományos és szellemi kiképzésöket abban a nevezetes tanintézetben, mely a *Collegium Germanicum* neve alatt emelkedett világhirre s Pázmán Péter által buzgón támogatva, a magyar katholikus theologusok Mekkája volt századokon át. Történetünk során alig látunk valakit díszes egyházi polczon, a ki emelkedésének alapjait ne ott vetette volna meg, s ily módon e nagyszabásu intézet egész multja majdnem karöltve halad politikai és müvelődési életünk fejlődésével. Hogy csak egynehány ismertebbet emlitsünk, itt nyerte tanulmányai befejezését Csáky Imre kalocsai érsek, Migazzi Kristóf váczi püspök, Lóby Imre csanádi, Lippay György egri, Szelepcsényi György veszprémi, Nagyfalvay György, erdélyi püspök. Széchenyi Pál kalocsai érsek. Eszterházy Imre, Csáky Miklós, Barkóczy Ferencz esztergomi érsekek és primások. Telegdy György, Bársony György, Forgách Pál, Eszterházy Károly, Pyber László, Keglevich Zsigmond püspökök s még a régi magyar főpapság legjelentősebb neveinek egész hosszu sora.

Magyar, osztrák, elszászi, bajor, franczia, rajnavidéki, sziléziai, svéd, westfáliai, tiroli, vegyesen látogatta azt a fényes intézetet, melynek egykori növendékei közül a múlt század közepe táján csak püspök 36 volt egyszerre Német- és Magyarországon. Mindenik nemzetnek megvolt a maga védszentje, melynek ünnepét évente nagy ünnepélyességek között ülték meg; igy a magyar növendékek különösen Szent Mártont és Szent Istvánt ünnepelték.

De bár a kollegiumba fölvehető alumnusok száma százra volt korlátozva, jobb években, mikor a természetben való ellátás lehetősége emelkedett, e szám is nagyobb lett valamivel. Magyar legalább 12 fordult meg évente az intézetben, mióta Gergely pápa ezt a számot egyszer-mindenkorra megállapitotta. Valamivel több hely jutott a németeknek, de úgy, hogy különös körülmények között ezek helyét is egy-két esetben magyarok foglalhatták el.

Különben 21 év volt a megkivánt életkor, melynél ifjabb az intézet növendékeül föl nem volt vehető. Az ifjaknak a legközelebbi jezsuita szerzetfőnökségnél kellett jelentkezniök, melynek rectora aztán megvizsgálta a jelöltet, s ha testileg alkalmasnak, arczra kifogástalannak találta, az eredményt irásba foglalva küldte Rómába a collegium rectorához. De még csak ekkor jött a dolog legnehezebbje, mert a végleges elfogadás fölött egyedül a bibornoki kar döntött; igaz, hogy szem előtt tartva, hogy lehetőleg minden ország és minden vidék arányosan legyen képviselve; de ha ugyanegy jogczimen többen versenyeztek, ott rendesen a hathatósabb ajánlás, az előkelő származás nyerte el a pálmát, melyre való tekintettel a grófi, bárói, vagy legalább is nemesi származású ifjak különösebb figyelemben részesültek.

De ha már a fölvétel bevégzett ténynyé vált, s a rector erről hivatalosan értesitette is a folyamodót, koránse gondoljuk, hogy ennek a szerencsés sorskegyeltjének nem akadt most már sürgősebb dolga, mint fölkapni egy megrakott társzekérre, melyen vásárra menő kalmárok vitték portékáikat az örökös tartományokba, hogy onnan a legelső gályán duzzadó erszénynyel megkezdje viszontagsággal teljes utazását Velenczén át Rómába. A világért sem! A fölvettekre nézve a legszigorúbban kikötötték, hogy október vége előtt útra ne keljenek a keresztény világ fővárosába, s ott megérkezve, egyenesen a kollegiumban szálljanak meg, hogy még csak a mételyező levegő se érje őket, melyet akkor a világias Róma erkölcstelensége árasztott. Ha csak egy éjet töltött is a jövevény diák a kollegium falain kivül, eljátszotta minden jogát a fölvételre.

Bőrzsacskójába varrva, vagy zsebe mélyén rejtegetve, száz tallért vitt magával mindenik tanuló, a mit azonnal köteles volt letenni a kollegium gazdájánál, ki két kulcs alatt tartva kezelte s csak végleges távozáskor adta vissza az összeget tulajdonosának, mivel többször megtörtént, hogy pénz nélkül maradt alumnusok nem tudva hazájukba visszatérni, a kollegiumtól voltak kénytelenek úti költséget kérni.

Nem kevésbbé szigorú volt az élet az iskola falai között. Minden újon belépőnek három napot kellett teljes zárkozottságban töltenie, azután megáldozni a Szent-Péter-templomban, mire kikérdeztetvén a paterek által lelki állapotuk felől, végre fölvehették a talárt s beléphettek a novitiusok sorába. De csak hat hó múlva esküdtek fel, rendesen pünkösd napján, nagy ünnepélyességek között.

Az egész kollegium legfőbb felügyeletét hat bibornok vezette, kiknek halálát hatvan napi gyászszal ünnepelte az iskola. Ennek élén a rector állott a segédjével, ki a külső rend fenntartására ügyelt fel. Következett két pater,

KAUKÁZUSI LEGENDA
ZICHY MIHÁLY RAJZA

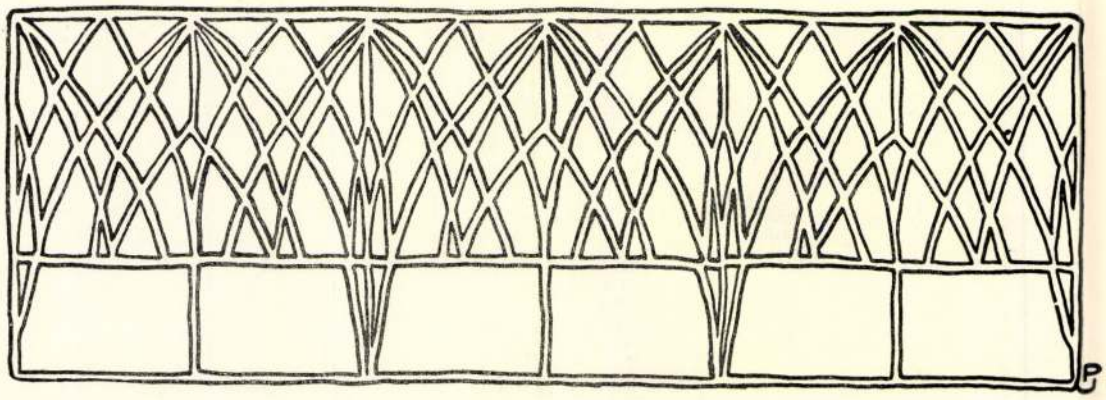

ZICHY MIHÁLY, AZ EMBER ÉS ESZMÉI

Lachta, Zichy-nyaraló, 1902. július 1.

Zichy Mihálynak két fényképe ismeretes Magyarországon. Az egyik: egy fiatalabbkori arckép után készült, amit tanítványa Mary, a későbbi Eristov hercegnő készített; a másik egy prémeskabátos, komoly, öreg művészfejet ábrázol.

Az elsőben benne van a tanítvány rajongása a mester iránt, csupa idealizmus, szépítés, beállítás, — az asszony elismerése és gyengédsége a kiváltságos férfi iránt. Mindez a mestert csak egy világításban mutatja be.

A második — ott volt a Nemzeti Szalon Zichy-katalogusán — nagyon kifejezéstelen, vasárnapias: ebből a mestert sohse lehetne megismerni.

Zichyt az ő selymes-prémes hálókabátjában, otthon kell látni, műhelyében, kényelmében, egyszerűségében. Amint Rodin és Falguière szobrot akarván faragni Honoré de Balzac-ról, nem tudtak egyebet, mint egy hálókabátos, hanyagul öltözött, borzasan fésült alakot teremteni, az örökké munkás íróról, azonképpen Zichyt is legjobb közvetlen közelről, levetkőzve, otthonában megismerni. Mert, amint Balzac nagyságából nem von le semmit a hálókabát, azonképpen Zichy is csodálatraméltó marad az ő milieu-jében is.

Zichy egyike azoknak a meglepően jellegzetes alakoknak, akik még a legoroszabb környezetben is telivér magyar külsejűek. Nagy sávos selyem-hálókabátja orosz subaformájú, belül orosz bárányprémmel van bélelve, csizmája, egy oroszos, varrottas kis, színes csizma — mégis a fej, ha nem volna Zichy-fej teljesen, akkor is ősmagyarra emlékeztetne. Ez az ősmagyar fej nagyon érdekesen művészi jellegű. A szemei nem a hetvenötéves emberek bágyadt szemei, de fénylők, mosolygók, ragyogóan lelkesek. Ez a karaktere az egész arcnak: a szemek derűje végigömlik az egész arcon. Erős orra, finoman, keskenyre metszett szája harmonikussá teszi arca kifejezését és kedvesen övezi arcát a hófehér, kurtára eresztett szakáll. Beszéd közben a szemek megélénkülnek, ha kedvenc tárgyról szól, akkor meg éppen szinte foszforeszkálóan fényesek — gesztusai kisérik a beszédet, kivált, ha jellemezni, leirni akar valamit, annyira kifejezően, hogy az páratlan. Csontos, finom kezein az ujjak mozgékonyak s acélosak, bizonysága ennek az, hogy még ma is — hatvan évi szakadatlan munka után, hatalmas szorgalommal dolgozik munkáin és ha ezek a munkák nem volnának egy hetvenöt-

éves „ifjú" munkái, azt mondanók, hogy egy lángeszű ifjú kezétől való.

Magyarországnak ez a nagy embere, Oroszországnak is nagy embere. Napról-napra a legkülönfélébb emberek keresik fel — barátainak százai jönnek-mennek nála s nem ülhet le egy nap se reggelijéhez, vagy ebédjéhez, hogy társasága ne legyen. Nem kell barátainak külön meghivás, aki jön, az ott is marad s nolens-volens (nem is kérdezik meg) annak idejében asztalhoz vezetik.

A legkülönfélébb emberek, mondom. Mert nála nincs válogatás a személyekben, se rang, se név, se nemzetiség, se vallás szerint. Egy és ugyanazon asztalhoz, egyazon szíves barátsággal fogadják és ültetik le a mindenható kormányzó urat, aki esetleg herceg, vagy a francia bárót, az orosz kis művészeket, az opera zsidó ballettáncmesterét, vagy a honfitársakat, bárki légyen is az.

Ez a különbség az ő vendégszerető háza és a Munkácsy párisi háza között. Itt a társaság nincs se tizedelve, se válogatva, célt se szolgálnak, hasznát se nézik — mindenki a vendége és egy figyelem központja. Amíg Munkácsy párisi házáról éppen magyar művészeink mesélik, hogy őket a mester így mutatta be en bloc a társaságnak: „Voilà mes compatriotes. Les artistes hongrois!", addig Zichynél mindenki egy ember és külön figyelemre méltó.

Az ő nagy jelleme, amelyik mindenkit megért, roppant sok barátot szerzett neki egész életében. Itt ülvén közöttük, a mester mellett, meg lehet mindezt érteni is. A beszéd mestere ez az ecset nagymestere — nincs ember, métier, vagy rang, akivel — a maga nyelvén — elbeszélgetni nem tudna. Katona, politikus, tudós, művész, iró, kereskedő, bankár — nyiltan beszél vele; tudja, hogy megértik és tudja, hogy egészséges, bölcs véleményt hall. A tanácskérők seregestől keresték fel minden időkben, — ennek bizonysága egy egész levelesláda. Hát még aki élőszóval fordult hozzá.

Külön fejezetre tartoznak a hölgyvendégek. Az asszonyok, hogy enyhén szóljunk — egyszerűen szerelmesek az ősz mesterbe. De mi, fiatalok, járjunk is hozzá iskolába, ha udvarlást akarunk látni. A magyar lovag tiszteletteljes hódolata, a francia elmés bókolása, az angol figyelme, az orosz becsülése egyesítve egy ragyogó beszédű készséggel, amely négy-öt európai nyelven egyformán harcra kész — ezek Zichy előnyei az asszonyok előtt. Ő mosolyogva mondja ugyan, hogy a rajongás, amellyel az asszonyok körülveszik, a hetvenötéves kor előnye, — s a csókok is, amelyet egy asszszony se enged el neki, mind annak tudhatók be, — mi, többiek, akik úgy látjuk a derűs, bájos jelenetet, ha asszonyokkal mókáz, érezzük, hogy a hetvenötéven túl kell egyéb is annyi szeretet inspirálásához.

S amilyen jól ért az ő udvarlásaihoz, vagy a tereferéhez, éppen olyan kész a legmélyebben járó gondolatokról való vitázásra. Óriás olvasottsága, európai műveltsége, erős kritikai judiciuma csak tekintélyt szerez véleményének, ha bármennyire távol esik is a tárgy, amelyről szól, az ő territóriumától. Mindig művész és mindig festő is. Szavai színesek, leírók, találók; hasonlatai meglepőek s ha így beszél, azt vélné az ember, hogy írónak is olyan nagy lett volna, mint festőnek. Levelei, minden pongyola, erőteljes kifakadásai mellett, irodalmi becsűek. Különösen azok, amelyekben vagy a művészet kérdéseiről, egy ehhez közelálló kérdésekről szól. Véleményében egyenes, szókimondó, szinte harcias; de forradalmár és aggressziv a művészeti kérdésekben. Mindenek felett a művészeti érdek! — Soha más szempont nem vezeti s ha véleményét megkérdezik egy és más tárgyban, amely a művészet kérdése, felel, de nem himez és hámoz, hanem tisztán, érthetően, egyenesen elmondja, amit elmondhat.

*

A művésztől az embert különválasztani Zichy Mihálynál nem lehet — az ő egyénisége bélyege a művészetének, az ő művészete hű képe az egyéniségének. Sohase jutott ellentétbe még az ember a művészszel, bármennyire követjük pályáján a legkülönbözőbb korszakokban — még ott is, ahol kiváltságos művészi állásánál fogva, a cári udvarok körül félős volna, hogy Prokrustes-ágyba szorítják a művészetét, mely szolgálatukba szegődött.

Az embert hát nem úgy kell keresni Zichynél, hogy — Rousseau példáján — következet-

Művészet 1906.

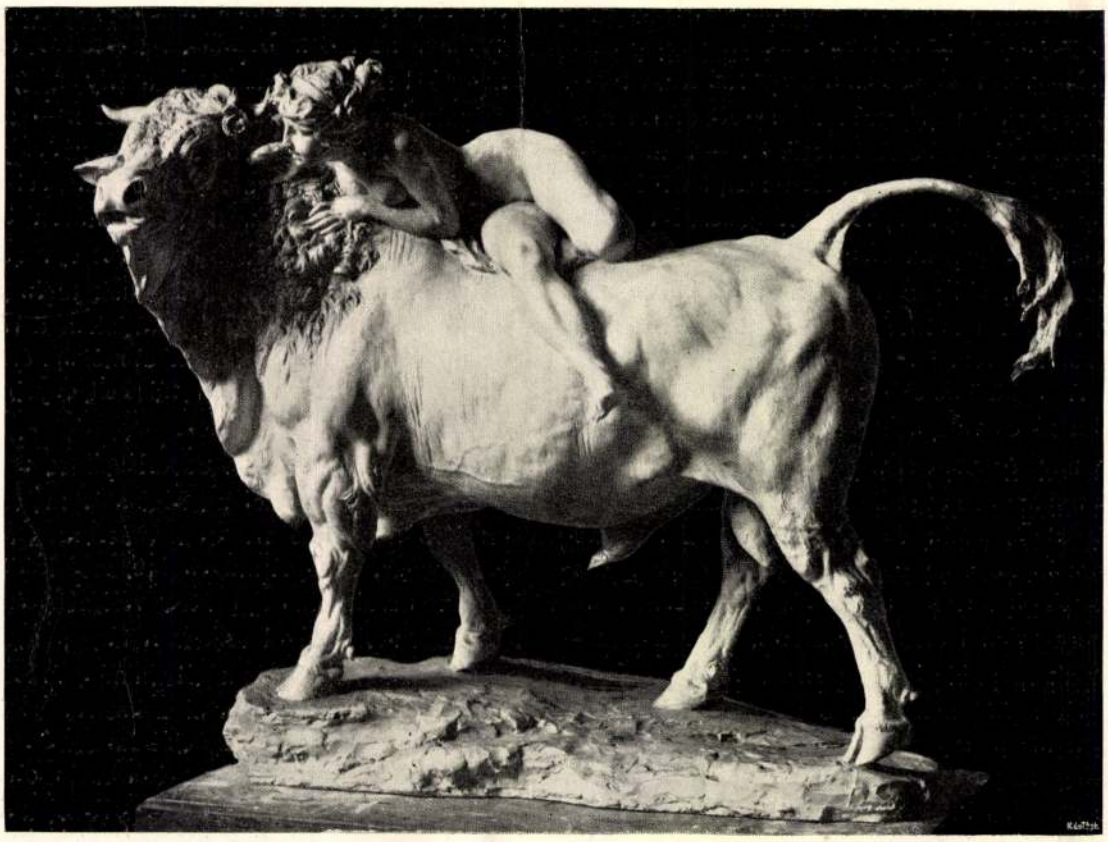

EURÓPA ELRABLÁSA
IFJ. VASTAGH GYÖRGY MŰVE

lenségeket keressünk életében, — hanem egyszerűen tekintsünk el az ezernyi-ezer művészötlettől, amely keze alatt hol filozófiát, hol háborút és vezércikket, hol epigrammot, hol lírát, máskor meg kedélyes egyszerűséget teremtett, geniális vásznain s kartonjain. Keressük az embert az ötleteken kívül, munkaasztalán túl, selymes, prémes hálókabátjában, amint a társaságban, a társaság kedvéért devalválódik a többiek nivójára.

Az embert is, éppen úgy, mint a művészetét, csapongó, szabad szellem jellemzi, amely játszi könnyedséggel száll alá szédítő mélységekbe és emelkedik mérhetetlen magasságokba. Amellett azonban közöttünk, a mi apró-cseprő bajaink, gondjaink, örömeink és szomorúságaink között biztos, öntudatos, majdnem a szigorúságig energikus a fellépésében — amellett, hogy soha követelően nem várja az ő túlsúlyának a priori elismerését: megjön az magától is. Ennek fényes példája a párisi Magyar-Egylet története, amelynek Zichy második apja volt s amely a legutolsó időkig is (amikor csődött mondott az ellentétes idegen áramlattal szemben) az ő szellemében, demokratikusan humánus útmutatásában fejlődött. Ez a demokratikus hajlandóság, amely absolut tisztasággal megvan a mesterben, az ő szabad szelleméből folyik — minden nobilis születése, katholikus neveltetése, családjának arisztokrata hajlandóságai mellett benne tiszta, modern jellem fejlődött ki, amely kozmopolita és vallásnélküli az emberszeretetben, ámbátor magyar és katholikus az utolsó leheletéig. Soha előnyöket, kiváltságokat nem várt a születésétől, de még a művészetéért sem, a munkájáért jutalmat nem várt, az elismeréseket, kitüntető megkülönböztetéseket le tudta szállítani a maguk értékére. Fényes bizonysága ennek az a némileg rebellis hangú válasz,

PIHENŐ
VEDRES MÁRK BRONZMŰVE

AKT
VEDRES MÁRK BRONZMŰVE

amit a „Művészek Klubjá"-ban Pétervárott Sollogub grófnak adott. Egy álarcos bált tervezett a klub és a nemes gróf Zichyhez így szólt:

— Meg kell nemesíteni a művészek mulatságát, le kell szállni hozzájuk és tenni valamit az érdekökben. Én és Ön (egy kitüntető megkülönböztetés révén) volnánk alkalmasak ennek az ujjáteremtésnek a munkájára.

Zichy így válaszolt:

— Mikor hagyják már abba, hogy követ vessenek azokra, akik a legkevésbbé szolgáltak rá, stb. stb. Még a lomhák is inkább sajnálatra, mint szemrehányásra méltók. Le a kalappal, Messieurs les Correcteurs, adják meg a tisztes munkának a tiszteletet. Azzal kezdjék, hogy foglalkozzanak a munkáinkkal, vagyis: vegyék meg, — de még ezután sincs semmi joguk, hogy dirigálják a mi mulatságainkat. Soha meg nem fogják érteni a mi lármás, látszólag vad örömeinket. Egy piszkos leányzónak a szemöldökei, vagy melle nekünk egy Madonnaképet inspirálhat! . . . .

Az emberi gyengeség nem veri le a lábáról a mestert: ha őt kivételnek teszik meg, hogy a többieket szidják, nem rázogatja a fejét beleegyező önteltséggel, de leszáll a védtelenekhez és magát közéjük számítván, megvédi őket az ő lelkes, színes, majdnem rapszódikus beszédjével.

Valóban ilyen lángoló beszédű mindig, nagy kérdéseknél. Az ecset ékesszólása mellett megvan nála a szó ékesszólásának adománya is és szinte azt mondanám, hogy majdnem akkora gyönyörűség őt hallgatni, mint nézni a munkáit.

Filozófushoz méltóan nagy, kedvenc eszmékkel gyötrődik s ha nagyrészt az eszmék kifejezésre is találtak munkában, van temérdek, amely vagy kifejezhetetlen, vagy csak terv és így csak kevés embernek jutott a szerencse, hogy megismerkedjék azokkal.

Az ő vallási kérdései nagy stílűek, mélyenjárók. Ezek az eszméi nagyrészt meg vannak festve. A pápakérdés, teljes tisztaságában ott van a Messiás-képen, de ami ebben a képben benne van, azt végigtanulmányozni egész köteteken át lehetne. Amit meg élőszóval erről a kérdésről beszélni tud, külön fejezetet érdemel. Hatvan esztendei tapasztalat — érintkezés a legdivergálóbb egyházi elemekkel s kezdve a maga katholikus egyházán, át: a reformáción, a héberségen — legnagyobbrészt azonban a mindezekkel hadilábon álló és azokat új, külön világításban ismerő orosz egyházon, az egyházfejekkel temérdek vitája volt és ő is, aki mint az oroszok nagy írója, Dosztojevszky, a krisztusi egyszerűség harcosa, sikerrel vívta ki művészetének és egyéniségének a papok gyűlöletét azzal a nyiltan hangoztatott meggyőződésével, hogy Jézus Krisztus, ha ma visszatérne, a maga hivőitől jutna keresztfára.

Egy másik nagy eszméje, amelynek temérdek tanulmányt szentelt és gyűjtött hozzá anyagot szeretettel, az a kérdés: honnan datálódik az emberek szemérmetes szégyenkezése, attól a momentumtól kezdve, amikor a szerelem élettanilag jelen meg. Mindent szépnek, poétikusnak, isteninek szeretnek nevezni a szerelemben: a lírai érzések költői mindent glóriával öveznek — egészen eddig a momentumig. Itt kezdődik a fügefalevél, a lepel, a fátyol — a szégyenkezés pírja, a hallgatagság, a nevelés ezer óvóeszköze és ijesztése, a kétértelműségek skálája, a suttogás, a titok, a homály. Ebben a kérdésben nincs harcoló műve a mesternek más, mint az Erotikák. Ezt a híres munkát, amely százakra menő kartonból áll s az egész világon szétszórt apró cyklusok gyűjteménye, névről mindenki ismeri, de kevesen látták színről-színre. Nem a nyilvánosságnak szánt munkák ezek, főképpen férfitársaság élvezheti, férfikezekben is van — jól eldugott albumokban. Csupa intimitás a szerelem élettanának köréből. Persze, a szűkebbre látó, felületes szem ezeket a munkákat szereti leszállítani a maga szellemének alacsony nivójára és dugdosva élvezi, mint egy úgynevezett „pikáns ujság" művészi tökélyű illusztrációit s nem is sejti, hogy ez „carton combattant"-ja a mester eszméinek. Az ember hajlandó az egész természetet csodálni, mint egy isteni munkát, szépségétől elkábul és főképpen attól a mérhetetlen logikától, mely átvonul az egész teremtésen. Mindent ösztönszerűleg tisztel — azzal az egyszerű ösztönnel, ami az állatok életét is irányítja s ösztönét ősidők óta változatlanul követi, mint a többi isten teremtményei. Ez az egy momentum

teljesen elüt a természettől beléoltott ösztöntől: szégyenli és takarja a nuditást. Mióta? miért? ezek a kérdések foglalkoztatják Zichyt, az embert, a művészt és gyűjti adatait, hogy erről nagy munkát csináljon. A kiásott antikoknak szándékos megcsonkítása, régi képek takaratlan egyszerűségén az „elfestések" mire valók? Az ő művészlelke imádja a nuditás báját és fenségét s megérteni nem tudja, hol és minek kezdték meg ezt a leplezgetést.

A halálról, a félelemről is megvannak a maga eszméi. Miért féli az ember a halált? Hisz egész élete nem más, mint lázadás e sorsa ellen. Erről a tárgyról szól „Faust" vagy más néven, „Tehetetlenség". A tudós hatalmába hajtja az erőket és megfenyegeti velük az eget, mondván: Csak azért is! mégis! Én is úr vagyok a végzeten! Kis hatalmában kevélykedik éppen, amikor érte jön a kaszás halál. És ezzel vége mindennek, hatalomnak, erőnek, — az utód előlről kezdheti a küzdést.

Ez a félelem, úgymond, nem lehet természeti ösztön, belénk nevelik. Hiszen a gyereket ijesztgetik a halállal, hogyne félne hát tőle. Az állat elmegy minden megdöbbenés, félelem, vagy szomorúság nélkül a dög mellett — még hozzá is szagol; az ember nem láthat halottat szorongás nélkül, egy szobában vele élni nem tud és sír fölötte. Holott egész élete készülődés erre a pillanatra. Lassan, nagyon lassan szokik hozzá a gondolathoz s csakugyan, nyugtalanságot főképpen az ifjúságnál lát az ember ennél a kérdésnél. Az öregség nyugodtan tud meghalni; még utolsó pillanatában is, ha eszénél van, elbúcsúzik, meggyón, vigasztaltatja magát, papot kíván. Voltaire, aki egész életében nyugtalan gúnynyal csúfolódott a vallással, az utolsó percében meggyónt. Kibékült a végzetével.

*

Mind e kérdések szenvedélyesen foglalkoztatják elméjét és egyre újabb meg újabb képtárgyakat talál kifejezésükre.

— Ezt mind meg kell még csinálni, mondogatja.

És valóban, most, hogy felépült betegségéből, amely miatt hat hónapja nem dolgozott már, hozzáül majd „restanciái"-hoz s az ő példátlan munkabírása mellett meg is csinálja.

Egy képtárgy foglalkoztatja különösen: a magyar papságról szóló; ezt egyre tervezi, egyre csinálná. Ez a református papságot tárgyalná, mint amely, szerinte, legjobban közelítette meg Magyarországon hivatásának ideálját.

PINTÉR ÁKOS

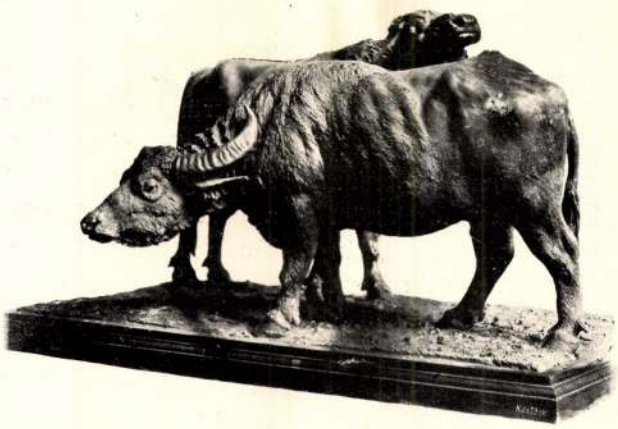

BIVALYOK
IFJ. VASTAGH GYÖRGY BRONZMŰVE

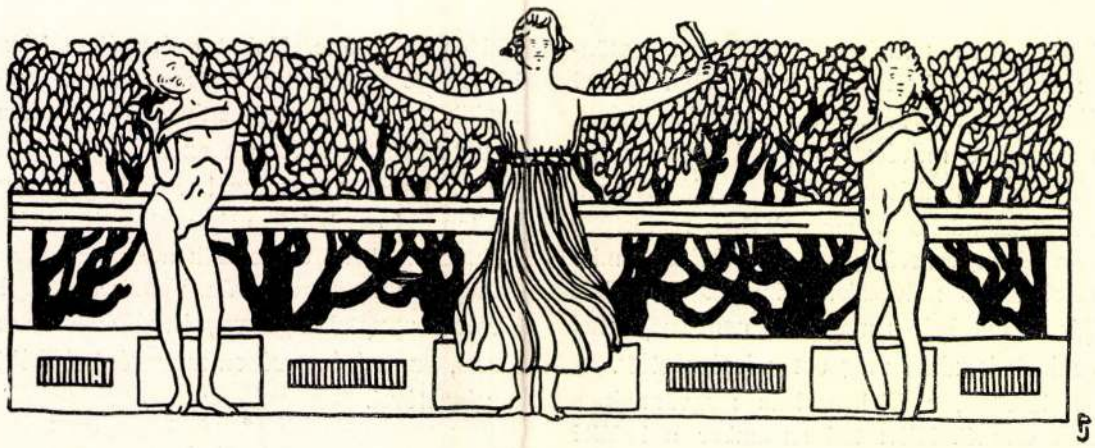

APRÓ BRONZ

Mázsás szobrok csak nagyritkán kapnak bebocsáttatást a családi otthonba. Nemcsak a szoba mérete, de világítása sem kedvez nekik. Érzékeny emberek nem tartanák kívánatosnak egy életnagyságú bronz-embernek jelenlétét szobájuk bizalmas falai közt. Előkelő, de kellemetlen idegen volna az. Szerencsére, ősidők óta értenek a szobrászok ahhoz, hogy öt-tíz kilogramm bronzba is végtelen mennyiségű művészetet lehet önteni. Az ilyen apró bronz otthonunkba való, annak számára készült, csak ott érvényesül. Mi több, az efajta apró bronz külön plasztikai kiváltságokat élvez, ezek közt nem a legutolsó az, hogy megtapintható. Talán kicsinyesnek látszik ez az ötlet, de mi azt valljuk, hogy igen fontos. Tapintási érzékünk alapjában véve mostoha nevelésben részesült, alig fordítunk rá gondot, szinte számba se vesszük. Művészeti élvezet és megértés alig siklik belénk tapintás révén s ezzel egy külön kis világot zárunk ki életünkből. A mázsás plasztika nem engedi meg, hogy rajta fejlesszük, gyakoroljuk ezt az érzékünket. Régtől fogva ismert dolog ugyan, hogy a látás is egy abstrakt fajtája a tapintásnak, de a dolog bibije épp az „abstrakt" szóban van kifejezve. A szobrászok világszemléletének bizonyos előnyei épp abban rejlenek, hogy a formát, amely tapintás révén érthető meg legközvetlenebbül, állandó tapintási munkával állítják elő. Mi többi emberek csak belekóstolhatunk ebbe az ő külön világukba s a legjobb médium erre az apró bronz, amelyet szívesen fogadunk otthonunkba, vesszük asztalunk s alámáriomunk díszítőjeül.

Míg az a boldog világ elkövetkezik, hogy gyermekeink legalább is annyit mintáznak az iskolában, mint amennyit grammatizálnak, addig az apró bronz lesz a mi természetes tanítómesterünk a plasztikai érzék művelésében s a plasztikai világ megismerésében. Természetes, hogy ez a tanító-kurzus csak a legjava munkák révén válhatik ránk nézve hasznossá. Van a kereskedelemben forgatott apró bronzok közt ezer meg ezer, amelyet egyenest ki kellene tiltanunk otthonunkból. Mint ahogy több a hitvány festmény, mint a kitünő, úgy az apró bronzplasztika katalógusai is rengeteg kontármunkát ölelnek föl. Ezek értéktelenek és semmit sem adnak nekünk. Legfeljebb a plasztika betegségeit tanulmányozhatjuk rajtuk, ismereteink tehát negativ jellegűek lesznek. Amióta a kereskedelem árúcikknek ismerte fel az apró bronzot, sok selejtes holmi került a jóravaló közé. Nem érdemes, hogy szót

EMICH GUSZTÁV.

A királyi kitüntetés mindig szép dolog, de mégis legszebb akkor, ha a fejedelmi kegy olyan embernek jut megtiszteltetésül, a ki előbb maga tüntette ki magát tehetség, szorgalom és közhasznú működés által. Ilyen férfiúnak ismerjük az «Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársaság» ez idő szerinti érdemes vezérigazgatóját, *emőkei Emich* Gusztávot, kit a király közelebb azon alkalomból, hogy az «Athenaeum» kiadásában az ezredévi ünnepre Emich tervei szerint készült «Magyar Nemzet Története», e 10 kötetes nagy munka teljesen befejezve megjelent, a magyar királyi udvari tanácsosi czímmel tüntette ki. Azzal a buzgó és sikeres tevékenységével, a melyet közgazdasági és közművelődési téren három évtizednél hosszabb időn át kifejtett, érdemelte meg e királyi kitüntetést.

Emich családja ezelőtt négy nemzedékkel költözött be hazánkba Sziléziából, s itt egészen magyarrá vált. Emich Gusztáv nagyapja már megtörzsökösödött budai polgár és nagy könyvkedvelő volt. Atyja — szintén Gusztáv — pedig a könyvkereskedői pályára lépett és Pesten az első «nemzeti könyvkereskedés»-t nyitotta, melyet utóbb a nemzeti irodalmat ápoló nyomdával és könyvkiadó-vállalattal bővített ki s oly sikerrel, hogy belőle nagy vagyonra tett szert. Fiát, Gusztávot, ki Pesten 1843 márczius 5-én született, igen gondos nevelésben részesítette s középiskolai tanúlmányai végeztével a trieszti hadi-tengerészeti akadémiába adta, majd pedig a pesti egyetem jogi karára iratta be; de egyszersmind azon óhajtásától indíttatva, hogy kedvelt és virágzó üzletének vezetésében majdan fia legyen az utódja, a fiatal jogászt arra serkentette, hogy tanúlja meg a nyomdászatot. S a szorgalmas ifjú, a ki különben is nagy hajlamot érzett magában atyja foglalkozása iránt, készséggel teljesítette e kívánságot, sőt mikor a 60-as években külföldi egyetemekre ment jogi tanulmányainak gyarapítása végett, egyúttal a nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedés tanulmányozásával is szakadatlanúl foglalkozott Bécs, Lipcse, Páris és London leghírnevesebb czégeinél. Aztán haza térvén, 1865-ben czégtárs lett atyja üzletében; de mikor ez 1868-ban az akkor alakúlt «Athenaeum» részvénytársaság tulajdonába ment át, Emich Gusztáv államszolgálatba lépett; fogalmazó, majd nem sokára titkár s később osztályvezető lett a földmivelésügyi miniszteriumban. De már 1872-ben letette hivatalát s szép birtokán gazdálkodott és kertészkedett, miközben több ízben nyert kormányi megbizatást, hogy Magyarországon

EMICH GUSZTÁV.

1891-ben az «Athenaeum» részvénytársaság vezérigazgatójává választotta s így megint visszatért eredeti kedvelt foglalkozásához, a nyomdászat és irodalom ápolásához s nagy készültségével és külföldi tanulmányutazásokkal is gyarapított szakismeretei segélyével, a legnagyobb mértékben hozzájárult az intézet felvirágoztatásához. A fejlődött nyomdászat követelményeinek figyelembevételével kezdte újíttatni, kiegészíttetni a nyomda berendezését; műizléssel alkottatni a nyomdai termékeket; nagyobbszabású irodalmi vállalatokat is kezdeményezett. Első ily nagyobb vállalkozása volt az Athenaeum Kézi Lexikona, mely sok ezer példányban terjedt el a magyar közönség között. Rövid időközben követte ezt egy másik nagyobb vállalat: a «Képes Magyar Irodalomtörténet» két vaskos kötetben, mely 1895. elején lett kész és most második kiadásban jelenik meg. De mindezeket a vállalatokat túlhaladja az a mű, mely az ezredévi ünnepélyek alkalmából indúlt meg és ma már teljesen be van fejezve: a «Magyar Nemzet Története» tiz kötetben, körülbelül 3000 képpel és 400 műmelléklettel. Az Athenaeumnak a Ferenczieк-terén állott régi nevezetes épülete a Belváros rendezése miatt lebontás alá kerülvén, Emich Gusztáv igazgató kezdeményezésére az intézet a Kerepesi-út és Miksa-útcza sarkán nagy új üzleti és igazgatósági épületet emeltetett, mely a sokszorosító ipar terén a legnagyobb követeléseket is ki tudja elégiteni.

Emich Gusztáv nemcsak könyv-, hanem tudománykedvelő is levén, idők folytán nagy becsű magán könyvtárt gyüjtött össze, mely ritkaságaival a maga nemében egyik nevezetessége a fővárosnak. Rendkívül becsesek e könyvtárban: a középkori, részben miniatur-képekkel illusztrált kéziratok, a szép számú hungarikák, s különösen a középkori művelődésre vonatkozó német és franczia művek nagy ritkaságú első kiadásainak majdnem teljes gyűjteménye, továbbá a könyvnyomtatásra és a bibliografiára vonatkozó irodalom teljes gyűjteménye az összes nyugati nyelveken. Ő maga is működött irodalmilag, különösen állattani dolgozatokat irt; ezek mellett említésre méltó «A könyvnyomtatás története Magyarországon» czimű munkája, melyet 1860-ban tett közzé.

*

A Magyar Nemzet Története tiz kötetének egy díszpéldányát a király magánkönyvtárának ajánlotta föl az «Athenaeum» s a nagy diszű művet Ő Felsége legutóbbi ittlétekor Emich Gusztáv vezérigazgató nyújtotta át egy általános kihallgatás alkalmával. Érdemes e pompás könyvsorozatnak úgy kiállítását, mint szekrényét közelebbről is ismertetnünk.

A tiz kötetes munka az úgynevezett Grolier-féle mód szerint *zöld* maroquin bőrbe van kötve, ez pedig *piros* és *fehér* bőrszalagokkal ízlésesen berakva, mi által a magyar nemzeti szín igen gyöngéd finomsággal alakul ki a könyvek tábláin, melyek első oldalának közepét Ő Felsége nevének aranynyomású kezdőbetüi ékesítik. A nagy mű egy külön e czélra készült s a munka nemzeti jellemével egyező pompás faszekrényben volt elhelyezve, mely dicséretére válik a magyar műiparnak. Mintájául a bártfai plebánia-templomban őrzött XV. századbeli könyvszekrény szolgált, mely után Emich Gusztáv aquarell-rajzot készített. Ennek alapján tömör czirbolyafából van szerkesztve a 45 centiméter magas, 75 centiméter hosszú díszszekrény, melynek elejét középen nyiló kettős ajtó zárja. A fa szöveteinek természetes rajzai igen világosan szembe tűnnek. A szekrény tetejét, szegélyeit és széleit, úgyszintén a kettős ajtócska keresztalakú zárát és hosszú hevederű sarkait középkori motivumok alapján készült, finom művű vasalás ékesíti. S hogy a szekrény ládaalakjából semmi se hiányozzék, a két végén egy-egy középkori idomú emelő fogantyúja is van.

Ő Felsége igen kegyesen és örömmel fogadta a szép kivitelű ajándékot s érdeklődéssel lapozgatott az ő uralkodása alatti időszakot tárgyaló X-ik kötetben, megjegyezvén, hogy a munkát tüzetesebben is át fogja nézni. Egyszersmind tudakozta Emich Gusztávtól, vajjon kellőn pártolja-e a magyar közönség ezt a nagy nemzeti történetet, s örvendett azon a válaszon, hogy eddig már 15.000 példány forog belőle közkézen. Ő Felsége intézkedett, hogy a példány Bécsbe vitetvén, ott dolgozószobájában helyeztessék el, a szekrény pedig ugyanott az udvari múzeumban állittassék föl.

*

A Magyar Nemzet Történetét diszítő eredeti rajzok közül is bemutatunk ez alkalommal kettőt. Az egyik, a X. kötet kezdőképe, «*A nemzeti szellem diadala*» czímmel *Zichy* Mihály eredetije után Heyer A. rajzában jelképesen ábrázolja a legutóbbi 50 év történetét. A függetlenségi harcz gyászos végét és az azt követő önkényes uralmat egy csoport tönkre ment hadi szer és egy megláncztoltan fetrengő magyar jelképezi. E csoport és a magyar czímer fölött Deák Ferencz alakja áll egy asztalra támaszkodva, melyen a magyar korona és koronázás jelvényei láthatók. Az asztalt övező olaj-ág igen érthetően czéloz a király és nemzet közti kibékülésre. Deák mögött Petőfi áll nemzeti zászlót tartva; hátrább Liszt Ferencz ismerhető föl egy hármas csoportban. Deákon túl a királykoronázáskori kardvágás jelenete és a budai királyi palota képe tünik föl.

A másik rajz egy szabadságharczi csatakép, melynek előterében egy Szűz Máriás nemzeti zászlót tartó s kivont kardú honvéd alakja áll, az ellenségre figyelve. E mozgalmas kép, melynek czime «*Honvéd zászlótartó*», *Cserna* Károly rajza s «A forradalom és a reactio» czimű fejezet elejéhez van illesztve kezdő-képül.

Úgy ennek a kötetnek, mint általában az egész tiz kötetes munkának egyik kiváló érdemeül kell nyilvánítanunk, hogy úgy szövegközi, mint önálló, szinezetlen és szinezett képei nagy gonddal válogatvák össze s történelmi becsökkel sokban hozzájárulnak a tárgyalt kor eseményeinek nemcsak szemléltetéséhez, hanem világos megismertetéséhez is.

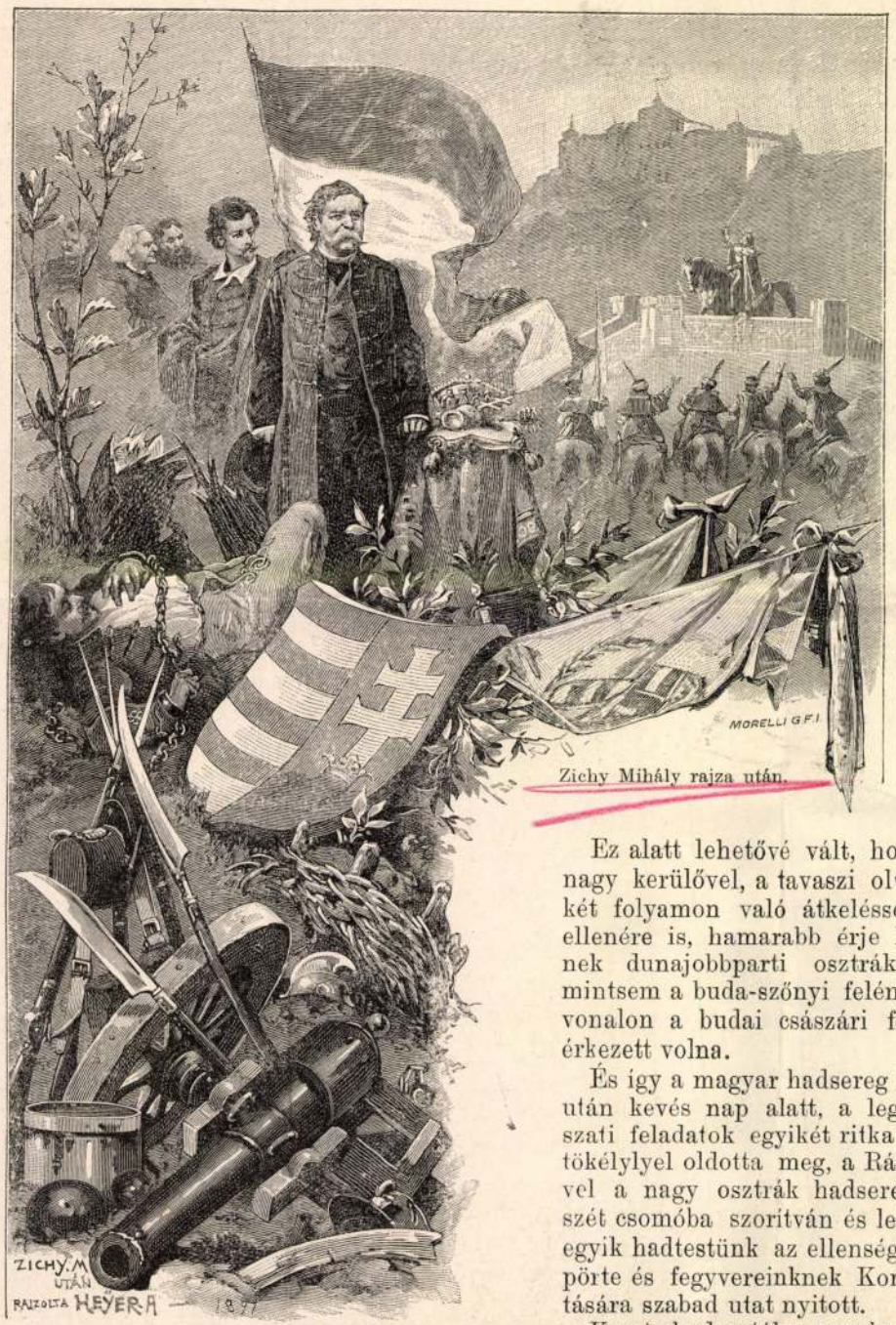

Zichy Mihály rajza után.

A NEMZETI SZELLEM DIADALA.

Az Athenæum kiadásában megjelent «Magyar nemzet története» X-ik kötetéből.

NAGY-SALLÓ.

1849. április 19.

Görgei tábornoknak egy merész és ügyes komáromi küldöncz, a váczi csata napján, vagyis április 10-én este a következő kis papirrongyra írt üzenetet hozta:

«Siessen tábornok úr Komárom fölmentésére! az Ön erélyes személyére itt nagy szükségünk van. 1849 április 8. Puky s. k. kormánybiztos.»

A rövid, de velős tartalmú üzenetből Görgei könnyen megérthette, hogy eddigi hadműveleteinek főczélja, Komárom vára nagy veszélyben forog. Sietni kellett. És Görgei sietett.

Az I. hadtest *Klapka* tábornok alatt, mint előhad rögtön a váczi ütközet után, a vert ellenség sarkába indíttatván, már Ipolyság körül járt. Követte a III-ik és ezt dandáronként elszakadozva a VII-ik hadtest is Pest mellől.

A Pest körül vont vas félgyűrű a folytonos koncentrikus tüntetések leple alatt napról-napra fogyott. Belőle ugyanis a váczi győzelem után a VII-ik hadtest legelőször és a két szárnyi hadosztály (*Pöltenberg* Ernő ezredes és *Kossuth* Sándor alezredes) kezdett dandáronként kiválni és tova indulni; az elvonúltak után a támadt hézagokat közép hadosztálya *(Kmety)* töltötte be, jobbra szétterjeszkedvén a Dunáig, balra meg *Aulich* jobbszárnyával összesorakozván, mint a hogy két egymáshoz közeledő hullám összeér. Utána való éjjel kiosont és távozott a Kmety hadosztályának is egyik dandárja. Helye hasonló módon töltődött be. Utoljára a VII-ik hadtest legutólja is a többi után indult, de üres hely ez után sem maradt: betölté a magára maradt *Aulich*, elég gyönge hadtestének újabb széjjelebb terjesztése által.

Naponta tüntető előnyomulás, csatározás Pest felé, az esthomály beálltával részletes tova vonulás Komárom felé. De ezt a folytonos csalfa játékot a Rákos sakktábláján nem volt szabad az ellenségnek észre vennie.

És nem is vette észre. Az osztrák fővezér és vezérkari főnöke roszszúl fizetett, megbizhatlankémeiktől csak annyit tudtak meg, hogy Pest előtt Vácznál és onnan túl is magyar hadtestek állnak és mozognak. Ezek folytán Bécsbe folyton azt jelentgették, hogy a «rebellisek Übermachtja» ellen semmit sem tehetnek. Bécsből pedig az igért orosz segítség megsürgetésére naponta két futárt is küldtek Varsóba.

Ez alatt lehetővé vált, hogy a magyar sereg nagy kerülővel, a tavaszi olvadástól megáradt két folyamon való átkeléssel járó késedelem ellenére is, hamarabb érje Komáromot és ennek dunajobbparti osztrák ostromzárhadát, mintsem a buda-szőnyi felényivel rövidebb útvonalon a budai császári főosereg segítségére érkezett volna.

És így a magyar hadsereg Isaszeg és Gödöllő után kevés nap alatt, a legérdekesebb hadászati feladatok egyikét ritka szabatossággal és tökélylyel oldotta meg, a Rákoson csekély erővel a nagy osztrák hadsereg legnagyobb részét csomóba szorítván és lekötve tartván, míg egyik hadtestünk az ellenség balszárnyát elsöpörte és fegyvereinknek Komárom felszabadítására szabad utat nyitott.

Kmety hadosztálya azonban (a VII-ik hadtest harmadrésze) néhány napig Váczon maradt az összeköttetés föntartására. Ugyancsak a VII. hadtest haladó zöméből egy önálló száguldó csapat, négy század Miklós-huszár két ágyúval, Horváth János alezredes vezénylete alatt Váczról Verőczének a dunaparti úton Esztergom felé indíttatott Kmetynek, a meddig Váczon áll, mellvédül, bal oldal védül a rétság-nagyoroszi-ipolyság-lévai úton felvonuló zömnek.

Léva városa a Garam folyóhoz közel az innenső (a keleti vagyis bal) parton fekszik és tőle az országút a kálnai állandó hidon viszen át a túlparti Kálnára. Léva alatt délnek egy rendes napi járásra, már a túlsó parton, van *Nagy-Salló* — hadászati pont egyrészt az Esztergom felől, másrészt a Komárom, azután az Érsekujvár, végre a Verebély felől várható ellenség ellenében. Nagy-Sallótól délnyugatra Komárom irányában újabb egy napi menetre van Jászfalu.

Április 10-én még Vácznál nyertesen ütköztünk; 16-án *Klapká*-nak és *Damjanics*-nak Léván s a kálnai hidon átvonulva, már a Garam túlsó partján kellett volna járniok, Klapkának éjszakára Jászfaluig — Damjanicsnak Nagy-Sallóig — vele a főhadiszállásnak is — föltéve, hogy a kálnai híd áll, és hogy az ellenség nem állja el még hamarább valahol utunkat. *Gáspár*-nak ellenben (a Pöltenberg és Kossuth Sándor hadosztályokkal), kinek az volt a rendeltetése, hogy a Garam jobb partja szélén vivő országúton Esztergom felé vessen arczot, a Magyarád, Füzes-Gyarmat és Fegyvernek helységek mellett kellett a Garam innenső partjához érkeznie ugyancsak 16-án s itt Szent György és Sáró helységek közt kelni át a folyón egy rögtönzött hadihíd segítségével, melynek a Kálnánál már elébb átkelt I. és III hadtest háta mögött és védelme alatt akorra el kellett volna készűlnie. De a kálnai híd nem volt meg. És nemcsak ezt rombolta le az ellenség — mielőtt előtte való nap elvonúlt ismeretlen irányban, — hanem minden híd-anyagot és eszközt, dereglyét, kompot, vizi malmot az egész környékről leúsztatott Esztergom felé.

Így aztán egyszerre három pontban és megannyi híd megépítésében kellett megállapodni, melyen a három hadtest egyszerre kelhessen át a túlsó partra. E három pontot Ó-Bars, Szecse-Kálna és Zsemlér helységek közelében szemelte ki a magyar fővezér s azonnal parancsot adott, hogy hajtsanak föl minden kapható silányabb anyagot is, bontsák le Léván és környékén a nagyobb épületek tetőzetét, szedjenek össze minden kisebbféle csónakot, molnár, hajós, halász, ács népséget munkásoknak; aztán fogjanak hozzá a három híd megépítéséhez.

A hadjárat egész sikere attól függött: sikerül-e mindenestől *hamarább átkelnünk*, mintsem az ellenség helyben terem, hogy a túlsó uralkodó partról meggátolja hidjaink megépítését és vele az átkelést. Övé lett volna a védállodás előnye.

A kálnai híd csak április 18-án virradóra készült el. Ezen történt tehát az első átkelés és kitorkolás, rajta vonúltak át pitymallattól kezdve elébb *Klapka*, — mint ki helyben táborozott — és *Damjanics*, kinek az alatt még Ó-Barsról Szecsére az innenső parton le kellett vonulni.

Átalkeltek még eléggé jókor. *Az ellenség mindeddig nem mutatkozott.* Ők tudták, miért; a magyar vezér főhadiszálláson senki sem volt képes *Windischgrätz* vezérkarának gyámoltalanságát megmagyarázni . . .

Gáspár két hadosztálya Zsemlér körül várta menetre készen az ottani hid végleges elkészülését. Be is fejeződött az több ízben, de a megdagadt folyam sodró hatalma ismételve elszakítá egy-egy részét. Igy tartott ez 19-én reggelig. Ekkor délig a VII. hadtest helyben lévő két hadosztálya is átkelt az ellenséges partra, még pedig aggodalmak között, mert a hid az anyag silánysága miatt gyenge volt. *Nagy-Salló felől pedig már az átvonúlás (Gáspár átvonúlása) fele idejében megdördült az ágyu.*

Az ütközet *Damjanics* hadtestének gyalogsága által Nagy-Sallóra irányzott erős és háromszor ismételve megujított szuronytámadással kezdődött, melyet a számszerint nagyobb, és kedvezőbb helyzetben volt ellenség ki nem állott s a helységet elhagyta.

Az ellenség minden ponton megveretett, hadsorai ketté vágattak s vad futásban Esztergom és Komárom felé menekültek.

Mind a három magyar hadtest vetélkedett egymással bátorságban, hősiességben. Elfogtunk osztrák katonát 1000-en felül, ezek közt számos törzs- és főtisztet; elfoglaltunk továbbá egy ágyút, igen sok fegyvert, két lő-, 20 szertárszekeret és 130 lovat. Veszteségünk mintegy 300 ember volt. Az ellenség közül, futása közben a huszárság sokat levagdalt, különösen az Olmützből épen akkor érkezett gránátosok estek el tömegesen, hulláikkal fedve volt a harczmező.

Az ellenség a csata előtt két dandárt kapott Bécsen át megerősítésül s ezt az Esztergomban lévő erejével vezette az ütközetre.

Wohlgemuth osztrák fővezéren kívül jelen voltak: báró *Ramberg*, herczeg *Jablonovski*, — kik már Vácznál is szerepeltek, — *Theissing* s néhány más tábornok.

A nagy-sallói ütközet napján érkezett meg Görgeihez — a Tisza mögül várva-várt és sokszor igért pótmuniczió helyett, — az április 14-iki függetlenségi nyilatkozatnak a hire.

Gáspár tábornok, a VII. hadtest parancsnoka, rögtön a nagy-sallói csata után leoldotta a kardot a függetlenségi nyilatkozat miatt . . .

Régi honvéd.

Zichy Mihály: A tudós

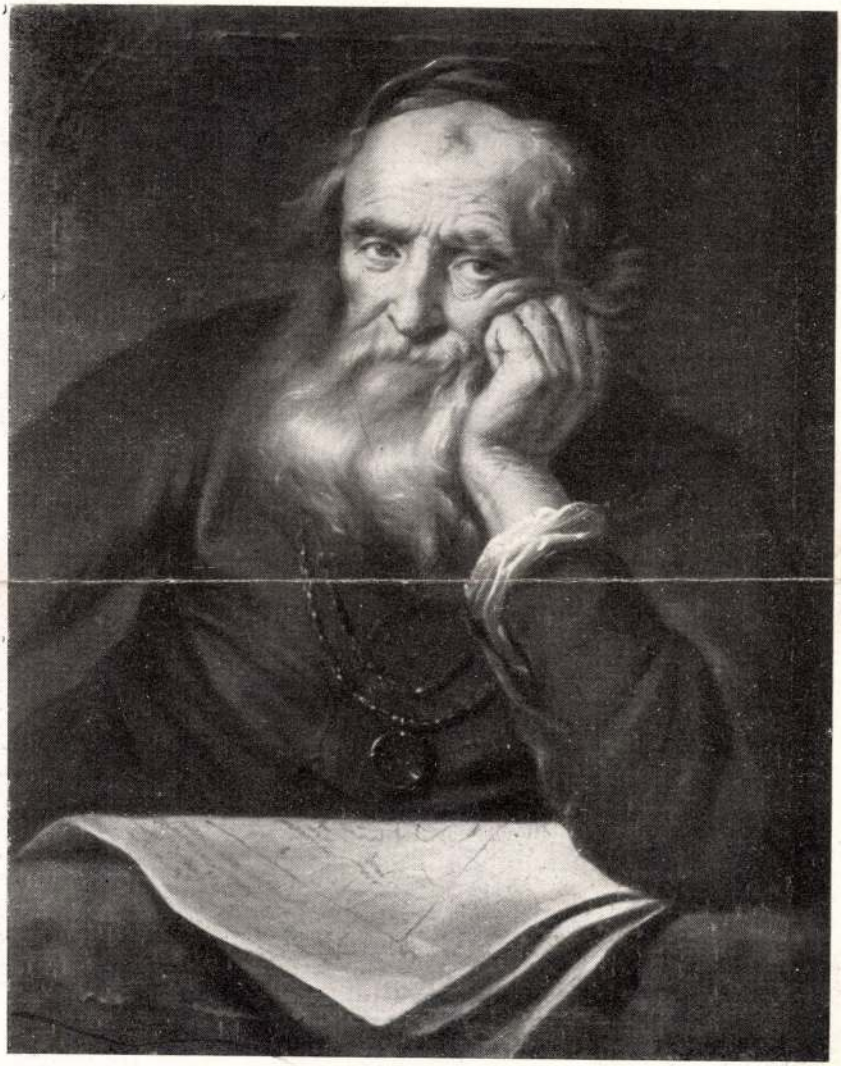

666

Ernst Múzeum aukció

XXII

Zichy Antal

89.

503.

Zichy Mihály, grafikus

Iparművészet 1895-ben. 98.

Zichy Mihály

festő"

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. köt. 5. sz. 225. o. – Új művek.

Petőfi-album.

Zichy Mihály

festő és grafikus

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 3. sz. 132. o. — Új művek.

Ziery Mihály, grafikus

Műgyűjtő 1930. 5-6. 211.

Zichy Mihály, festő

Müggyűjtő 1930. VI–VII. 176–78.

Zicky — festő

Müggünjtő 1930.5-6.195.

Zichy Mihály, grafikus

Művészet, 1937. II. köt. 5. sz. 7. l.

Kozocsa Sándor: Régi magyar könyvillusztrá-
ció.

Zichy (Mihály)
festő

Művészet, 1939. IV. évf. 24-26. sz. 50. l.

Kende Béla: Derü a művészetben.

Kiállitások, 1900-1919.

Zichy Mihály és angol grafikus mesterek kiállitása a Nemzeti Szalonban/1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
90.
Illusztráció:48-,49.

Kiállitások, 1900-1919.

N e m z e t i S z a l o n :
Zichy Mihály és angol grafikus
mesterek kiállitása/1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
90.
Illusztráció: 48.,49.

Gyüjtők

Zichy Mihály

MŰVÉSZET
II.évf. 1903.
74.
"Müvásár"

Z i c h y Mihály festő

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
74.
"Müvásár"

Zichy Mihály, festő

Honderü, 1846. II. 176.

Heti Szemle

Zichy Mihály, festő

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

Zichy Mihály, festő

Honderü, 1846. I. 238.

Heti szemle

Zichy Mihály Kiállítás - Nemzeti Szalon

Bp., - 1914.

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. f. 238. l.

Z. M. kiállítás a N. Sz.-ban.

Zichy Mihály kiállítás 1914.

Nemzeti Szalon, Bp.

Revue de Hongrie, 1914.

VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Zichy Mihály, festő

Életképek, 1846.II.186-188,217-22o.

Ney: A pesti mükiállitás

Zichy Mihály, festő

Életképek, 1846.II.323.

Mi hir Budán?

Bécs. Künstlerhaus, Zichy

Pesti Hirlap. 1881. ápr. 11. 4.

Zichy Mihály legújabb képe

Bécs. Zichy

Pesti Hirlap. 1881. marc. 25. 4.

Zichy Mihály Bécsben....

Bécs. Nőegylet

Pesti Napló. 1881. febr. 14. 3.

Zichy Mihály legújabb

képéről....

Bés. Zichy

Pesti Hilap. 1881. jan. 9. 3.

képzőművészeti hírek

Bécs. Zichy

Pesti Hírlap. 1880. dec. 28. 3.

Zichy új képe a bécsi kiállításon

Bécs. Zichy

Pesti Hirlap. 1880. dec. 10. 4.

Zichy Mihály „Éjfél a tanítóban" c. kép....

Bécs. Kunstverein, Zichy

Pesti Hirlap. 1880. okt. 16. 3.

Zichy mihály új nagy képe

Bécs. Zichy.

Pesti Hirlap. 1880. május. 10. 5.

Napi hír
Zichy mihályról a napokban....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 28. 3.

Zichy ij kepe a bécsi kritika előtt

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 24.1.

Petőfi dalban és képekben

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 23. S.

Zichy Mihály ajándéka

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 10. 4.

Zichy Mihály „Éjfél a temetőben“ c. képe....

Zichy Mihály festő"

Pesti Hirlap. 1880. dec. 7. 3.

Zichy Mihály és tanítványa,
Miss Mary....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880 dec. S. S.

Kaar Ivor ma reggel Zalára....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. okt. 20. 6.

Zichy Mihály nemesi....

Zichy Mihály festő

Pesti születésű. 1880. okt. 16. 3.

Zichy Mihály ujmagyar képe

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 25.

Kaas Ivr: Magyar festők

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. jún. 20.

Kaan Ivor: Magyar festők

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 2. 4.

Zichy Mihály jelenleg Zalán ....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. jun. 14. 5.

Művészvilág Szolnokon

Zichy Mihály gerlö

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 10. 4.

Az illusztrált Petőfiből....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 1. 4.

Zichy Mihály jelenleg....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. mérc. 10. S.

Napi hír
Zichy Mihályról a nepokban....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. márc. 2. 3.

Fővárosi ügyek

A [illegible] pénzügyi és gazdasági
bizottság mai tanácskozása....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1880. febr. 26. 5.

Zichy Mihály, mint a Pester Lloydnak Párisból irják....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. jan. 9. 3.

Képzőművészeti hírek

Zichy Mihály gróf

Pesti Napló. 1881. febr. 6. 5.

A Királyi Palotában

Zichy Mihály festő

Pesti Hilap. 1881. febr. 10. 3.

Zichy Mihályt felkeste....

Zichy Mihály fest.

Pesti Hírlap. 1881. febr. 25. 3.

Zichy Mihály a képzőművészeti
társulat felhívására....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. febr. 14. 3.

Zichy Mihály legnyáltabb képét....

Zichy Mihály festő

Pesti Hírlap. / 881. márc. 7.

Zichy Mihály, amint legutóbb...

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. május 25. 4.

Zichy Mihály Bécsben ....

Zichy Mihály festő

Pesti Hírlap. 1881. ápr. 11. 4.

Zichy Mihály legújabb képe

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. ápr. 11. 4.

a Deák-szobából

Zichy Mihály fotó

Pesti Napló 1881. ápr. 21. 5.

Zichy Mihály és Liszt Ferenc

Zichy Mihály festő

Pesti Napl. 1882. márc. 19. 3.

A műcsarnokból

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 27. 4.

Ki legyen a Képzőművészeti
társulat igazgatója?

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 31. 2 mell.

a beájó nemzetközi Rigkiállítás

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1882. apr. 4. 3.

Benczur Gyula tegnap
vásárlanul....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1882. apr. 8.

Tábori Róbert: Nemzetközi
pipkiállítás Bécsben

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1882. apr. 12. 4.

Festőiskola vagy mesteriskola?

Táblakép. „Hulló csillagok", Zichy

Pesti Hirlap. 1925. dec. 8. 8

Kozdi-Kovács László: akt-licitálás
a Műcsarnok összes termeiben

1878-as párisi Világhi állítás.

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Szokolay Béla: Lichy Mihály centenáriumára.

1927 május 29-én volt az Ernst
Múzeumba a Liebig kiállítás.

Párisi Napló, 1927. 10 sz.

239. l.

Irodalmi és művészeti hírek

Budapest
Zichy Mihály müteremnyitása

Divatcsarnok, 1853. juli 14. 30. 602.

Iró- és müvészélet.

Vizfestmény. „A bor hatalma",

Zichy

Pesti Hirlap. 1883. jul. 5. 14

A mimochemi nemzetközi

Kiállítás...

Zichy Mihály festő (1827–1906)

Pesti Hirlap. 1885. III. é. jun. 10. 4.

A Mücsarnokban holnap nyílik meg....

Zichy Mihály festő (1827-1906)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. szept. 8. 9.

Magyarunk és a művészlés

Zichy Mihály festő" (1827–1906)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. szept. 3. 4o.

Zichy Mihály hiszneves festő-kazárkfia...

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1896. dec. 2. 1-2

Rudnyánszky Gyula: Zichy Mihály Madách-sorozata

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1886. nov. 25. 5

a királyné a Mitrovicsban

Zichy Mihály festész

Pesti Divatlap, 1846. I.

258.

Zichy Mihály

Monográfia, XIX. nd.

Szt. Háromság oltárkép, ludasi kat. templ.

Religió, 1853. aug. 7. 123. o.

Egyh. Tudósitás olt.

Zichy Mihály festő

Századok XXXIX 1898. 86 o.

Uj könyvek

Zichy Mihály festő

Századok 1926. LX évf. 652 o.

D.K.: Ybl Ervin, Az utolsó félszázad müvészete

Építészet elmélet.

Tér és Forma. III é. f. 1930. 301 l.

A szerkesztőt: Egy ünnepi beszédhez.

Budapest — Nemzeti Szalon, 1919.

Zichy Mihály kiállítás.

Revue de Hongrie, 1914.

VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Zala. Zichy

Pesti Hirlap. 1880. aug. 5. 6.

Népünnep Zichy Mihálynál

Vizza. Ficky

Pesti Hirlap. 1880. febr. 7. 3.

Ficky Mihályról, a ki egészségének
helyreállítása....

B'cs. Künstlerhaus, Zichy

Pesti Hirlap, 1879. máj. 22. 5.

Zichy Mihály legújabb képe....

Skiernevice. Zichy

Pesti Hirlap. 1884. szept. 27. 10

Zichy Mihály hazánkfia...

Páris. Magyar egylet

Pesti Hirlap. 1879. okt. 15. 4.

A Zichy-ünnepély Párisban

Páris. Zichy

Pesti Hirlap. 1879. okt. 15.

A Zichy-ünnepély Párisban

Paris. Restauration des Cinq Arcades.

Pesti Hirlap. 1879. okt. 16. 3.

A Zichy-ünnepély Párisban

Paris. Zichy

Pesti Hirlap. 1879. apr. 28. 6.

Zichy Mihály a jövő hó elején....

Oroszország, Zichy

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Szentpétervár (Zichy Mihály, Ilona magyhercegnő leányát is tanítja festeni)

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenárumára.

Bécs (Zichy Mihályt csakádja ide hüldi)

Pásztortüz, 1927. 10 sz.

218. l.

Szoholay Béla: Zichy Mihály centenárumára.

Bécs (lelkes hangon ír Zichy mű vé-
szetéről.)

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenárium mára

Gleichenberg (Zichy, Ilona orosz magyhercegnő leányát itt tanítja festeni)

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Kokolay Béla: Zichy Mihály centenárium.

Nrázna (Lichy Mihály, Slova oroz nagyhercegnő leányát ett is tanítja festeni)

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218. l.

Szokolay Béla: Lichy Mihály centenária
rieumária

Zala (az itteni hastélyban sokat dolgozik Zichy Mihály)

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenárium mára.

Szentpétervár

Fővárosi Lapok 1865. IX. 17. 842.

Hir Zichy Mihály bécsi utazásáról

Szentpétervár

Fővárosi tapok 1866. IX. 18. 875.

Bír Zsely Mihályról

Helynevek

Oroszország. Zichy Mihály-képek

Budapesti Szemle CLVII. 1914. 141-150. o. D: Téli tárlatok

Tiflis, Zichy Miklós ott-tartózkodott.

Budapesti Hirlap. 1882. VI. 7.

155 sz. 3 o. (h. cikk)

Tiflis Zichy Mihály ott-tartózkodása

Budapesti Hirlap, 1882, V. 4.

122. n. 2.o Melléklet

Magyar művészek kulföldön

Kaukázus, Zichy Kriláj ott-tartóz-

kodása.

Budapest Hrilag 1882 VI 7

155. 4. 3. o. (Szeik)

Kaukázus

Ybl

Zichy Mihály ott-tartózkodása
XXX /1882/

Budapesti Hirlap, 1882, IX.14.
253.sz.3.o.

Budapest

Ybl

Zichy Mihály itt-tartózkodása
/1882/

Budapesti Hirlap, 1882.IX.14.
253.sz.3.o.

Zala Ybl

Zichy Mihály itt-tartózkodása
/1882/

Budapesti Hirlap,1882,IX.14.
253.sz.3.o.

Orosforság

Gbl

(Zichy Mihály elutazása)

Budapesti Hirlap, 1882. X. 18

287. sz. 3. o. (Sz. és M.)

Leningrád,

Zichy Mihály tartózkodási helye.

Divatcsarnok, 1853.juli 14.30.602.

Iró- és müvészélet.

Budapest
Zichy Mihály Budapesten

Életképek, 1876.juni 1.I.1.sz.9.1.

Vegyes közlemények.

Párizs
Zichy Mihály Párizsban.

Életképek, 1876. juni 1.I.1.sz.9.1.

Vegyes közlemények.

Önálló táblak Kompozició

Z i c h y Mihály:
A kisértetek oraja

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály..."

Táblakép. „Kisértetek órája." Zichy

Pesti Hirlap. 1880. okt. 3. 4.

Zichy Mihály & ho végén....

Önálló táblakép - Akt-festmény

Z i c h y Mihály:
Hulló csillagok

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály.."

Önállo táblakép - Mitológikus kép

Z i c h y Mihály:
A három szirén

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály..."

Önálló táblakép - Allegórikus kép

Zichy Mihály:
A pusztitás géniuszának
diadala

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály.."

Önálló táblakép - Életkép

Z i c h y Mihály:
A mentőcsolnak

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály..."

Festészet, táblakép
Metnőcsónak, Zichy Mihály

Életképek, 1847.VIII. 92.

Mi hir Budán?

Miniatür. képek

Olga nagyhercegnő elefántcsont miniatür arcképe. Zichy Mihály kiállítása a Nemzeti Szalonban 1914.

Budapesti Szemle CLVII. é. f. 1914. 141–150. o. D: Téli tárlatok

Táblakép., Hulló csillagok", Zichy

Pesti Hirlap. 1883. jul. 5. 14

A műcsarnoki nemzetközi kiállítás...

Önálló táblakép

Zichy M."Orgia"

Pesti Napló,41 éf.1890.I.28

Táblak-ép. „Modern szerén"
Zichy

Pesti Hirlap. 1885. jun. 10. 4

А Мітсамтевам [illegible]...

Zichy Mihály festő XIX. sz.

Életképek, 1848. juli 23.
II. k. 4 sz. 97-102.

Pap Gábor: Irányzatok

Zichy Mihály festő, grafikus

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. sz. 78. o. Különfélék.

(Zichy Mihály az oroszornási kiállítás iparművészeti részéről.)

Zichy

festő, grafikus

Magyar Csillag 1943 III. évf.

21. sz. 564 l. Farkas Zoltán:

Csoportkiállításaink a Műcsarnokban.

Zichy Mihály festö.

Atheneum. 1874. VIII. 3127-3128.

Zicky Mihály festö.

Atheneum. 1874. V. 108/12.

Zichy Mihály festö.

Atheneum. 1874. V. 825.

Zichy Mihály festi

Pesti Hirlap. 1883. jul. 5. 14

A münchenni nemzetközi kiállítás..

Zicky Mihály festőművész

Fővárosi tapok 1865. IX. 77. 842.

Pír Z. M. bécsi utazásáról

Ziehy Mihály festőművész

Fővárosi Lapok, 1865. VII. 12.

Hír Korács Mihály madridi utazásáról

Zichy Mihály festő, grafikus

Magyar képzőművészet, 1964

ápr. 20. T. 2. 30-31.

Magyarországon kívül élő művészeink.

Zichy Mihály pstörnüvészről

Fővárosi tapok 1867. VII. 19. 656.

Hír

Zichy Mihály festőművész halálá-
ról

Fővárosi Lapok 1866. IX. 21. 887.

Hír

Zichy Mihály festőművész halálá-
ról

Fővárosi lapok 1866. IX. 18. 875.

Vö.

Zichy Mihály gróf

Pesti Hírlap. 1885. jún. 10. 4

A Műcsarnokban holnap...

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1885. Sept. 3. 4

Zichy Mihály himeres festő-hazánk-
fia...

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1884. szept. 27. 10

Zichy Mihály hazánkfia...

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1886. aug. 19.4

A pécsi mintkiállítás

" A démon fegyverei " Zichy Mihálytól.

Képzömüvészeti Szemle.1789.8.sz.102.l.

Festészet.

Cleopatra éje, fest. Zichy Mihály.

Atheneum. 1874. VIII. 3127-3128.

Táblakép, A borhatalma Lichy

Mihajtól

Budapesti Hirlap., 1882, IV. 2

91. n. 1. o. (tárca)

Sz. Gy.: a Nemzetközi mühiállítás Bécsben

Jablonoj, Abor Ladalma Jicky

Mikaszlok

Budapesti Hilap. 1882, III. 2.

61. n. h. o. (h. ci h)

Önálló táblakép - Allegórikus kép

Z i c h y Mihály:
A bor
"_____

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály..."

Önálló táblakép - Történeti festmény

Z i c h y Mihály:
Autodafé

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály.."

Táblakép. Erzsébet királyné Deák mvatalánál. Vázlat. Zichy

Pesti Hirlap. 1880. aug. 8.

Kaas Tivor: Magyar festők

Önálló táblakép - Mitológikus kép

Z i c h y Mihaly:
Enyelgő faunok

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály.."

Önálló táblakép

Zichy M. Szent Imre képe

Pesti Napló, 41 éf. 1890 IV. 23

Táblakép. „Richelieu áldása", Zichy

Pesti Hirlap. 1885. Sept. 8. 9

Magyarának és a műrvisatlás

Muzeológia

A Szépmüvészeti Muzeum vásárlása
Zichy Mihály müveiből

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály..."

Kiállitások
a Nemzeti Szalon
tása, 19ol körül

Művészet, III., 19

Lázár Béla: A Nemz
nete.

Zichy /2/ Mihály

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 560-561. l.

Jury nélküli kiállítás a Művészházban.

Zichy Mihály

festő és grafikus

Renne de Hongrie

1914. VII. a. XIII. I. 23 f. l.

Z. M. kiállítás a N. Sz.-ban.

Zichy Mihály

festő és grafikus

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. I. 238. l.

Z. M. kiállítás a N. Sz.-ban.

Zichy Mihály, festő és grafikus

Nouvelle Revue de Hongrie

1941. XXXIV. année, LXV. Tome,

169–175 o.

Farkas Zoltán: Magyar festők Párisban.

Zichy Mihály, festő és grafikus

Nouvelle Revue de Hongrie

1941. XXXIV. année, LXV. Tome,

169 – 175 o.

Farkas Zoltán: Magyar festők Párisban.

Zichy Mihály, festő

Honderü, 1847. II. 75-76.

Zerffi: A pesti mükiállitás...

Zichy Mihály, festő

Honderü, 1847. I. 201.

Heti szemle

Magyar Müvészet 1927.5o8.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Illusztráció Hubay Jenőnek "18 eredeti magyar dal Petőfi Sándor költemény eire" c.zenei kiadványához. 188o.

Rozgonyi

Pesti Hirlap 1925 /XLVII/ jun.7.33.o

Zichy Mihály: "Párviadal magyar és török vitéz között" kb. 25x30 fénykép. Ernst Lajos gyüjteményéből.

Grafika.

"Hidavatás " rajz, illusztráció Arany J.
elbeszéléséhez.
Zichy Mihály müve.

Béke és Szabadság. 1952. 42. sz. okt. 19. 15. I

Grafika.

" A király és a hóhér " rajz Zichy Mihálytól, Petöfi költeményéhez.

Béke és Szabadság. 1952. 42. sz. okt. 19. 15. l.

Zichy Mihály partó

Prot. rzele

1927. 477-78

Zichy Mikály ferhe"

Prot. rzecze

1927. 670-72.

Zichy Mihály festő

Magyar Művészet, 1927

495-497. o.

Petrovics Elek: Zichy Mihály „keresztről való levétele" ajándékozásának történetéhez.

Muzeum.

Zichy Mihály emlékmuzeum Zalában

Somogymegye.

Uj Világ.1951. 24.sz.jun.14. 6.l.

Grafika.

" Játék a harmonikán" rajzolta Zichy Mihály/Tretyákov képtár/.

Uj Világ.1952. 51.sz.dec.18. 7.l.

Grafika.

" Katonai oktatás " rajz Zichy Mihály

tól /Tretyákov képtár/.

Uj Világ.1952. 51.sz.dec.18.7.l.

Festészet.

"Fiatal szolgálóleány" akvárell festette Zichy Mihály /Tretyákov képtárban./

Uj Világ. 1952. 51. sz. dec. 18. 7. l.

Zichy Mihály.

Vórai Ujság.
1930. VII. 13., 10.
(: Ben. :)

Zichy Mihály Grafikusmüvén.

8 órai ujság.
1928. X. 23., 7.
(:Hír.:)

Vichy Mihály

8 orai Ugsag „testo"

1918 ápr 11. 5 l.

Grafika – Faust illustrációk

Zichy Mihály

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 6-7. sz. 127. o.

Kiállítások.

A Római Magyar Intézet kiállítása.

1-8/.

Zichy Mihály festö.

/ meghivása Szentpétervárra.1947/

Pesti Hirlap.1847.950.sz.181.l.

Zichy Mihály festö.

Pesti Hirlap.1847.938.sz.133-34.l.

Zichy Mihály festö.

Pesti Hirlap.1847.725.sz.96-100.l.

Zichy Mihály festö.

Pesti Hirlap.1846.641.sz.177.l.

Zichy Mihály festő- és grafikus

Művészet, III.,19o4. 8o-85.

Lázár Béla: A Nemzeti Szalon története.

Zichy Mihály festö.

Mibarát.1921.I.31-32.l. 360.l.

Zichy Mihály festö.

Pesti Divatlap. I846. II. 656/58. l.
716. l.

Zichy Mihály, festő

Művészet, III., 1904. 140-141.

Művészeti irodalom.

Zichy Mihály festö.

Művészet.1905.417/18.l.

Zichy Mihály festő

Magyar Művészet, 1927

507-517.o.

Lázár Béla: Zichy és Petőfi.

Zichy Mihály festő

Magyar Művészet 1927

491-494.o.

Láudor Tivadar: Zichy Mihály.

Zichy Mihály festő, grafikus

Magyar Művészet, 1927

302.o.
kiállításról.

Zichy Mihály festő, grafikus

Magyar Művészet, 1927

606.o.
kiállítások.

Zichy - életrajz : Lázár Béla dr.

Meyer Nemzet.

1949. II. 10. 3. old.

(: Ripert. :)

Zichy Mihály: Faust-illusztrációk.

Magyar Nemzet.
1947. VI. 12.; III. évf. 130. n.

5. old.
(: Riport. :)

Táblakép – Portré k – Zichy Mihály

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. f. 238. l.

Z. M. kiállítás a N. Sz.-ban.

Grafika –

Lermontov: Korunk hőse" c. Költemének
illustrációja Zichy Mihálytól.

Revue de Hongrie, 1914.

VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Grafika —

Faust illusztráció Zichy Mihálytól.

Revue de Hongrie, 1914.
VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály Kiállítás a Nemzeti Szalonban,

Grafika –

„Az ember tragédiája" illusztrációja

Zichy Mihálytól

Revue de Hongrie, 1914.

VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály Kiállítás a Nemzeti Szalonban,

Grafika —

Menükártya díszítések - Zichy Mihály

Revue de Hongrie, 1914.

VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Zichy-Kiállítás, képzőművészeti
társulat

Pesti Hirlap. 1881. máj. 4. 3.

Zichy-Kiállítás

Táblakép. „Demonok harca.“ Zichy

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 1. 4.

Zichy Mihály jeleneg....

Táblakép. „A bor," Zichy

Pesti Hirlap. 1879. mác. 22. 5.

Zichy Mihály legujabb képe....

Acélmetszet, „Erzsébet Királyné Deák
ravatalánál," Zichy

Pesti Hirlap. 1879. febr. 5.

Napi hír

A Király magánpénztárából Zichy
Mihály....

Táblakép. „A démon fegyvesei"
Zichy

Pesti Hirlap. 1879. jan. 23. 4.
A Király hétfőn a Künstlerhaus-ban

Grafika rajz (Zichy Mihály összes illusztrációi)

Pásztortűz, 1931. 2. sz.

44. l.

..... Zichy Mihály ismeretlen albuma

Litográfia — Madách, Katona, Petőfi illusztrációk + orosz könyvek illusztrációja —

Ziehy Mihály

Művészet, 1937. II. fél. 5. sz. 7. l.

Kozocsa Sándor: Régi magyar könyvillusztráció.

Művészeti oktatás

Zichy Mihály álláspontja
az iskolai rajzoktatásról

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
251-254.
"Látogatás Zichy Mihálynál"

Kiállitások

Z i c h y M i h á l y kollektiv kiallitása a Nemzeti Szalonban

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
351.
"Mennyi kép és szobor kel el.."

Müvészeti politika

Zichy Mihály véleménye a
magyar müvészeti viszonyokról

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
251-254.
"Látogatás Zichy Mihálynál"

Fénykép - Személyi ábrázolás

Zichy Mihály pétervári lakásának három fényképe/készitette Lovas Lajos/

- 3 illusztráció -

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
251-254.
"Látogatás Zichy Mihálynál.."

Müvészeti oktatás

Zichy Mihály tanitványa:
Anna Gonsevna

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
251-254.
"Látogatás Zichy Mihálynál"

Rajz - Illusztráció

Z i c h y M i h á l y :
Illusztrációk Lermontov:
"Démon" c.művéhez

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
233-250.
"Zichy Mihály..."

Festészet, táblakép
Koporsóba zárás, Zichy Mihály

Honderü, 1846. II. 176.

Heti Szemle

Festészet, táblakép
Beteg leány, Zichy Mihály

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

Grafika XIX.sz. rajz

Zichy Mihály illusztrációja Petőfi
Király és hóhér c. verséhez.

Életképek, 1876. juni 1.I.1.sz.
8. l.

Vegyes közlemények.

Grafika XIX.sz. fametszet
Zichy Mihály illusztrációja Petőfi
Király és hóhér c. verséhez.

Életképek, 1876.juni.1.I. l.sz.
8.l.

Vegyes közlemények.

Festészet XIX.sz. önálló táblakép

Zichy Mihály: Erzsébet királyné Deák ravatalánál.

Életképek, 1876.juni 1.I.1.sz.9.1.

Vegyes közlemények.

Grafika

Lermontov művének illusztrációi

Zichy Mihálytól

Budapesti Hirlap,1882,IX,14.

253.sz.3.o.

Zichy Mihály, festő

Gbr

Budapesti Hírlap, 1882, X. 18.

287. 7. 3. o. (Sz. és M.)

Magyar Müvészet 1927.491.o. Keré yiné

Zichy Mihály: Onarckép. 184o.
vizf. Szépm. M uz. tul.

Magyar Müvészet 1927.493.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Imádkozó leány.1846.
A Zichy-ereklyemuzeum /Zala/ tul.

Magyar Müvészet 1927.494.o. Kerényiné

Zichy Mihály: Krisztus levétele a keresztről. 1847. olf.
Szépm. Muz. tul.

Magyar Müvészet 1927.495.o. Kerényiné

Zichy Mihály: Krisztus levétele a keresztről. 1846. ceruzarajz.
Szépm. Muz. tul.

Magyar Müvészet 1927.496.o. Kerényiné

Zichy Mihály: Vázlat az "Ember tragédiá"-hoz. Tollrajz.
Szépm. Muz.

Magyar Müvészet 1927.496.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Illusztráció Arany János balladájához a "Rákócziné"-hoz.1897. ceruzarajz.
Szépm.Muz.tul.

Magyar Müvészet 1927.498.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Szt.Imre herceg születése.
akvarell

Magyar Müvészet 1927.498.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Szt.Imre herceg tanittatása.

Zichy Mihály, festő és grafikus, XIX.sz

Divatcsarnok, 1853. juli 14. 30. 602.

Iró- és müvészélet.

Zichy Mihály, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.május 5.10.181-185.

Solt: A festészet hazánkban.

Zichy Mihály festő és grafikus

Életképek, 1876. juni 1.I.1.sz.9.1
Vegyes közlemények.

Zichy Mihály festő és grafikus

Életképek, 1876.juni 1. I.1.sz.8.1

Vegyes közlemények.

Grafika.

Verandán ülö férfi, rajz, Zichy Mihály.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 204. l.

Zichy Mihály, festő

Budapesti Hirlap 1881, VI. 28.

13. sz. 3. o. (Sf. és M.)

Zichy Mihály festő

Budapesti Hirlap, 1882, I. 11.

11. n. 4. o. (n. is h.)

Zichy Mihály festő

Budapest Hilap 1882 II 20.

51. n. 3. o. Munkácsy Mihály I.

Zichy Miláj festő

Budapesti Milap 1882, III. 28.

86. n. 1. o. Vezércikk

Zichy Miláj

Zichy Mihály portó

Jbl

Budapest. Hirlap, 1882, III. 2.

61. sz. h. o. (Cz. és M.)

Zichy Mihály festő

Budapesti Hirlap, 1882. IV. 2.

91. n. 1. o. (Tarca)

Sf. Gy.: A nemzetközi mühiell et az Bécsben

Zichy Mihály festő

Budapesti Hirlap 1882 IV. 2

91-n. 3-a (Kódik)

Zichy Mihály festő

Budapesti Hirlap 1882. V. 4.

122. z. 2. o. Mellékl.

Magyar művészek kutföldön

Zichy Mihály jestő

Budapesti Hírlap 1882 VI 7

185. n. 3. o. (Ch. cs. k.)

Zichy Mihály festő

Budapesti Hírlap. 1882. szept. 14. 3.

Zichy Mihály festőművész egy
orosz kádó....

Rajz. Lermontoff-illusztrációh.
Zichy

Budapesti Hilap. 1882. szept. 14. 3.

Zichy Mihály festőművész egy
orosz kiadó....

Zichy Mihály

festő és grafikus

Budapesti Szemle, 1862. XIV. köt.

337–358. l. – Théophile Gautier: Z. M.

Zichy Mihály

festő és grafikus

Budapesti Szemle, 1874. V.

427-446. l. – Keleti Gusztáv: Képző – művészeti szemle.

Zichy Mihály

festő és grafikus

Budapesti Szemle, 1882.

XXXI. 133–142., 303–311. l.

Angelos: A bécsi salonról.

Zichy Mihály festő, grafikus

Budapesti Szemle, 1895.

LXXXIV. 501.–506. l. Pasteiner Gyula: Könyvbírálat.

Zichy Mihály festő

Budapesti Szemle CLXI.
1915. 321-346. o. Berzeviczy
Albert: A háború a képző-
művészetekben

Zichy Mihály festő

Budapesti Szemle CCVII. 1927. 293-309. o. Gál Ervin: Képzőművészet

Ámos Imre festő

77,

Zichy Mihály festő

Budapesti Szemle CCX.
1928. 76-83. o. Lyka Ká-
roly:

Adler János festő

282

Zichy Mihály festő

Budapesti Szemle CCXIV.
1929. 4-27. o. Finkey Ferenc:
Uj törvény a pornográfia
büntetéséről

Zichy Mihály festő

Budapesti Szemle CCXXXV.1934. 129-1[illegible]
164. Szmrecsányi Miklós: Tinayre Lo-
uis francia festőművész visszaemléke
zései magyarországi tartózkodásáról

Höfel Balázs vérmedve

292, 315, 316, 317, 318,

Zichy Mihály festő

Budapesti Szemle CCXXXVI. 1935. 49-85. Soltészné Szilárd Katóc: Arany János a magyar képzőművészet tükrében

Zichy Mihály, festő

Divatcsarnok, 1860.márc.13.11.85-86.

Rózsaági Antal: Társaséleti Szemle

Zichy Mihály Pestre érkezéséről

Fővárosi Lapok 1869. VIII. 3. 699.

Hír

Zichy Mihály, festő

Életképek, 1847.VIII.92.

Mi hir Budán?

Zichy Mihály, festő

Életképek, 1848.II. 97-102.

Pap Gábor: Irányrajzok.

Zichy Mihály szentpétervári sí-
kereiről

Fővárosi Lapok 1869. V. 27. 475.

Hír

Zichy Mihály festő

· Művészet, 1921. I. 32-34.

Arcképek, műtanulmányok.

Zichy Mihály festö.

Katol.Szemle.1929.929-36.l.

Zichy Mihály festö.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. 2. sz. 55. l.
5. sz. 67. l.
8. sz. 102. l.
10. sz. 128. l.

1880.-- 7. sz. 106. l.
12. sz. 174. l.

Zichy Mihály festő

Magyar Müvészet 1925.6-24.o.
Lyka Károly:A nagybányaiak küldetése.

Zichy Mihály festő

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 34-36. o.
Paczka Ferenc.

Zichy Mihály festő

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ödön:Az akt-kiállitás.

Zichy Mihály festő

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Grafika – Rajz

Zichy Mihály Petőfi illustrációi

Magyar Művészet, 1927

507–517. o.

Lázár Béla: Zichy és Petőfi.

Zieky Mikály, testő

Müggyűjtő 1927. 11., 60-61. l.

Zicky Mikaly, Pesto"

Müggyújtó" 1928.2., 48. l

Zichy Mihály, festő

Müggyűjtő 1928. 2., 48. l.

Zicky Mihály fertő

Mügesünjtő 1928. XI. 328. l.

Ziehy Mihály, grafikus

Müggyűjtő 1928. 6-7, 195. l.

Zichy Mihály, festő

Műgyűjtő 1929. III. 84-85. l.

Z i c h y M i h á l y festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
233-250.
"Zichy Mihály..."

Z i c h y Mihály festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
251-254.
"Látogatás..."

Rajz: Kosztümrajzok
Lichy Mihály

Művészet V. cód. 1906. 75-79. l. repr. 81. l.

Z i c h y M i h á l y festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
221-222.
"Zichy Mihály.."

Rajz: Nyolc lap kosztümvázlat.
Lichy Mihály

Művészet V. évf. 1906. 75-79. l.

Rajz: Levél egy rajzvázlattal
Zichy Mihály.

Művészet V. évf. 1906. 75-79.l. repr. 89.l.

Rajz: Levél lovasalak kosztümrajzával
Lichy Mihály

Művészet V. évf. 1906. 75-79. l.

Rajz: Schottische Aventüren
Lichy Mihály

Müvészet V. évf. 83-92 [illegible]. 1906.

Rajz: Erdélyiak

Lichy Mihály

Művészet V. évf. 1901. 94-99. l.

Táblakép: Halott gyermek "Zichy Mihály."

Pásztortűz, 1927 10 sz.

218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenári-umara.

Táblakép: Krisztus levetele a kereszt röl, Zichy Mihály

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenárium.

Táblakép: „Erzsébet királynő Deák Ferenc ravatalánál, Zichy Mihály

Pásztorlűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Szoholay Béla: Zichy Mihály antenáriumára.

Táblakép: Meggyó gyult leány, Zichy Mihály.

Pásztorlány 1927. 10 sk.

218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenáriumára

Táblakép: Pusztítás démonának a diadala, Lichy Mihály

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Kohol ay Béla: Lichy Mihály centenárium-mara.

Zichy festőművész

Pásztortúz, 1927. 10 sz.

239. l.

Irodalmi és művészeti hírek

Zichy Mihály festő

Pásztortűz, 1927. 13/12.
310. l.

Décsei Géza dr: A Zichy Mihály-díj első nyertes magyar grafikusa.

Zichy Mihály, festőművész

Pásztortűz, 1927. 6 sz.
144. l.

J.: Irodalmi és művészeti hírek.

Lichy Mihály, festő, 1827 - 1906

Pásztortűz, 1931. 2 sz.

44. l.

.... Lichy Mihály ismeretlen albuma

Zichy Mihály, festő

Pásztorlüz, 1931. 2 sz.
44. l.
.... Zichy Mihály ismeretlen albuma

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1879. okt. 15. 4.

A Zichy-ünnepély Párisban

Ziehy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1879. okt. 16. 3.

A Ziehy-ünnepély Párisban.

Zichy Mihály festő

Pesti Hírlap. 1879. okt. 17. 3.

Zichy Géza a nyáron napsolb....

Ficky Mihály festő

Pesti Hirlap. 1879. nov. 8. 4.

Ficky Mihály gyűjteménye ....

Rajz. Illustrációk Zichy Géza elbeszélő költeményéhez. Zichy

Petőfi Sándor. 1879. okt. 17. 3.

Zichy Géza a nyári napokról....

Táblakép. „Kisértetek világa".
Zichy

Pesti Hirlap. 1879. nov. 8. 4.

Zichy Mihály uj képet....

Zichy Mihály festő"

Pesti Hirlap. 1880. febr. 7. 3.

Zichy Mihályról, aki egészségének helyreállítása....

Rajz. Lermontoff-illusztrációk.
Zichy

Pesti Hirlap. 1880. febr. 7. 3.

Zichy Mihályról, aki egészségének helyreállítása....

Rajz. Zichy Géza Kiltói elbeszélések illustrációi. Zichy

Pesti Hirlap. 1880. febr. 7. 3.

Zichy Mihályról, a ki egészsége-
nek helyreállítása....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 1.

Kaas Ivor: Magyar festők

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 5. 6.

Néjünnep Zichy Mihálynál

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 8.

Kaas Ivor: Magyar festők

Zichy Mihály festő

Pesti Hilap. 1880. okt. 3. 4.

Zichy Mihály a ló végén....

Vizfestmény. Két Gogoly-szerénye-
sizód. Zichy

Pesti Hirlap. 1880. okt. 3. 4.

Zichy Mihály a hó végén....

Zichy Mihály fotó

Pesti Hírlap. 1881. ápr. 25.

Budapesti ajándéka

Zichy Mihály gróf

Pesti Napló. 1881. ápr. 29. 4.

a képzőművészeti társulat
ülése

Zichy Mihály festő

Pesti Napló. 1881. máj. 4.

Zichy-kiállítás

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. jun. 25.

Huszár Sme: A Munkácsy-
bankett

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. jun. 16. 4.

Pulszky Károly: Magyar
művészakadémia

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. jun. 28. S.

Az állandó Képcsarnok

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. jul. 27. 3.

Őszi Képzőművészeti Kiállítás

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. jul. 28. 3.

A Mincsonek bál

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. aug. 19. 3.

Művészeti hírek

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. Szept. 12. 3.

Zichy Mihály, a zalaneggyi
Zich községben....

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap. 1881. okt. 22. 4.

A Múzeumban....

Zichy festö.

Pesti Hirlap. 1882. máj. 5. 3. l.

Z

Zichy Mihály festö.

Pesti Hirlap.1882.jun.7. 4.l.

Zichy Mihály festö.

Pesti Hirlap.1882.jul.11.Kép.mell.3.l.

Zichy Mihály festö.

Pesti Hirlap. 1882. szept. 14. 2-mell. 1. l.

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 3. 11.
A mücsarnokból

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 9. 12.
Szinház, zene, képzőmüvészet

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1882.nov.11.11.
A vidéki képkiállitásról

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1883. jan. 10. 11.
A Képzőművészeti Társulat sors-
huzásának eredménye

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1883. jan. 24.
tárca. Prém József: Magyar Mü-
termek.Zichy Mihálynál

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1883. febr. 10. 11.
A Képzőművészeti Társulat ülése

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 13. 13.
Szinház, zene, képzőmüvészet

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 17. 11.
A müncheni kiállitásról

Zichy Mihály festő

Pesti Hirlap, 1883. máj. 23.12.
Szinház, zene, képzőmüvészet

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
76.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

A mentőcsolnak/1846./

Olajfestmény.

Magyar Müvészet 1927.499.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Szt.Imre herceg látogatása Pannonhalmán.

Magyar Müvészet 1927.499.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Szt.Imre herdeg halála.

Magyar Müvészet 1927.5oo.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Illusztráció Arany János balladájához,"A walesi bárdok"-hoz. 1894.

Magyar Müvészet 1927.5oo.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Illusztráció Arany János balladájához,"Török Bálint"-hoz.1893.

Magyar Müvészet 1927.5ol.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Illusztráció Arany János balladájához,az "Ünneprontók"-hoz.1894.

Magyar Müvészet 1927.504.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Tivornya III.Henrik idejében.1875.vizf,gouache,kréta stb.
Szépm.Muz.tul.

Magyar Müvészet 1927.505.o. Kerényiné

Zichy Mihály:A felgyógyult beteg.
Kerstler Miksa tul.

Magyar Müvészet 1927.5o6.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Illusztráció Petőfi Sándor "Jövendőlés" cimü költeményéhez.1878. Ernst Muz.tul.

Magyar Müvészet 1927.5o8.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Petőfi.Tollrajz.
Szépm.Muz.tul.Hültl Hümér ajándéka.

Magyar Művészet 1927.513.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Petőfi illusztráció.
A költő és a szőlővessző.

Magyar Müvészet 1927.513.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Petőfi illusztráció.
A szerelem,a szerelem,a szerelem sötét verem.

Magyar Művészet 1927.518.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Petőfi apotheozisa.1898.
Ernst Múz.tul.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
49.

Péczely

Z i c h y M i h á l y :

Szent Nina

Tusrajz

A Nemzeti Szalon téli kiállitásából

M Ű V É S Z E T
X.évf.1911.
113.1.

Péczely

Z i c h y M i h á l y :

Az árvaleány sorsa.

Társulati mülap,1888.

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
92.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Kaukázusi legenda/Az ifju és a sellő/

Szépiarajz

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
91.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y

pétervári otthonában/Fénykép/

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
89.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y

kéziratos levele Székely Bertalanhoz

egy keleti lovas rajzával.

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
88.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Önarckép/rajzolta beszélgetés közben
1902-ben/

Szénrajz

M Ü V É S Z E T
V.évf. 1906.
85.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

1 8 4 8 .

Szépiarajz.Az Atheneum Petőfi albuma számára.

Eredetije az Eggenberger mükereskedésben

M Ű V É S Z É T
V.évf. 1906.
84.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y

Kosztüm-rajzok.

Tollrajz

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
81.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Petőfi apoteózisa

/ Illusztráció Petőfi Sándor "Jövendölés c. költeményéhez

Szépmarajz.

Az Atheneum Petőfi albuma számára ben
Eredetije az Eggenberger mükereskedés-

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
80.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Éjféli párbaj.

Illusztráció Arany János balladájához

Szépiarajz

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
78.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Öreg asszony /1845/.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
77.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

A pusztitás géniuszának diadala

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
V.évf. 1906.
75.l.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y arcképe

Fénykép.

Zichy Mihály: VII. Edward vadászata:
Kardtánc, rajz a Balmoral
kastélyból.

Hungarian Quarterly 1938.
Vol. IV. No. 2. 257 lap.

Zichy Mihály: VII. Edward vadászata: Hazatérés vadászatról, rajzok a Balmoral kastélyban.

Hungarian Quarterly 1938.
Vol. IV. No. 2. 262 lap.

Zichy Mihály: VII. Edward vadászata:
Féklyások tánca, rajzok a
Balmoral kastélyból.

Hungarian Quarterly 1938.
Vol. IV. No. 2. 263 lap.

Zichy Mihály: VII. Edward vadászaton,
rajz a Balmoral kastélyból.

Hungarian Quarterly 1938.
Vol. IV. No. 2. 256 lap.

Zichy Muzeum / A Föv, képtárban /

Tükör, 1933, I. évf.2. sz. 41.l.

Művészet politika

Zichy Mihály művészete.

Religio, 1878. II. 33.-34. r.

Egyh. Tud. 261.-263, 268-269.o

Festészet XIX.sz., Zichy Mihály,
Szt.Imre herceg legendájának vázlata
/tempera?/

Religió 1893.II.fv.11.sz.

Vegyesek 88.o.

Nemzeti Szalon

Bp., 1914. – Zichy Mihály kiállítás.

Revue de Hongrie, 1914.

VII. année, XIII. Tome, 238. l.

Zichy Mihály kiállítás a Nemzeti Szalonban.

Művészeti Oktatás, Zichy Mihály 1881

Jestő meghivatása a Kéjtőművészeti aka

dimiára.

Budapesti Hilap. 1882, III, 28.

86 n. t. o. Vepercsek Zichy Mihály

Kéjzőmű mérjeti Társulat, az igazgatói

szék betöltése.

Budapesti Hirlap 1882, III 28

86. z 1. o. Vezérsikk

Zichy Mihály

Kejtőünnepet Társulat bemutatja Jbl

Zichy M.: Courtisane-jat

Budapest, Hilap, 1882. I. 12.

Fl. 4.- (Cz. és M.)

Művészetiohtatás

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218. l.

Kohlay Béla: Ticky Mihály centenári-
umára.

Műpártolás

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218. l

Szokolay Béla: Zichy Mihály centenárium-ára.

Reicht dij

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218. l.

Szokolay Béla: Zichy Mihály antenná
numára.

Művészetszociológia

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218.2.

Szokolay Béla: Lichy Mihály antenná rimmára.

Nemzeti Museum

Pásztortűz, 1927. 10 sz.
218 l.

Kolosy Béla: Li chy Mihály centenárium ára.

Ernszt hűrcum (Zichy Mihály rajzait állitotta ki)

Pásztortűr, 1931. 2 sz.
44. l.

....Zichy Mihály ismeretlen albuma

Budapesti Képzőművészeti iskola

Pásztortűz, 1927. 13 sz.

310. l.

Décsei Géza dr.: A Zichy Mihály-díj

első nyertes magyar grafikus

Ernst Museum

Pásztortűz, 1931. 2 sz.

44. l.

.... Zichy Mihály ismeretlen albuma

Műpártolás

ajándékozás

Magyar Művészet, 1927

495-497. o.

Petrovics Elek: Fichy Mihály „keresztről való levétell" ajándékozásának történetéhez.

Táblakép. „A bor hatalma.“ Zichy

Pesti Hirlap. 1879. ápr. 4. 4.

Képzőművészeti lisztek

Táblakép. „Hulló villagok", Zichy

Pesti Hirlap. 1879. ápr. 4. 4.

Képzőmüvészeti hírek

Táblakép. „A bor hatalma",
Zichy

Pesti Hirlap. 1879. máj. 5. 4.

a Répzőművészeti csarnok
II. Tavuszi Kiállitása....

Táblakép. „A démon fegyverei!"
Zichy

Pesti Hirlap. 1879. jun. 16. 3-4.

Huszár Imre: Zichy és Munkácsy
Párisban

Táblakép. Temetési jelenet. Zichy

Pesti Hirlap. 1880. mérc. 10. S.

Napi hír
Zichy Mihály-ról a napokban....

Miklós nagyherceg, műpártoló

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 1. 4.

Zichy Mihály gróf....

Táblakép. „La danse macabre." Zichy

Pesti Hirlap. 1880. jul. 2. 4.

Zichy Mihály jelenleg Pesán....

Festészet. XIX. sz. Táblakép. „Modern szizén." (Zichy)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jun. 10. 4.

A Mücsarnokban kolnap nyilik meg....

Festészet. XIX. sz. Táblakép. „Richelieu
áldása." (Zichy)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. szept. 8. 90.

Magyarok és a művészet

Festészet. XIX sz. Táblak-ép. „Szent Anna." (Zichy)

Pesti Hirlap. 1886. aug. 19. 4.

A pécsi minkiállítás.

Grafika. XIX. sz. Rajz. Madách-illusztrációk. (Zichy)

1/1886 nov. 25

Pesti Hirlap. 2/1886. dec. 2. 1-2.

2/ Rudnyánszky Gyula: Zichy Mihály Madách-képei

1/ A birábyné a Rüsernohben

grafika, 19.sz.,szines könyomat

/ ~~Lx~~ Zichy,II.Sándor album /

Magyarországon kivül elő müvészeink,
Magyar Képzőmüvész 1864.ápr.2o.
I.2.3o-31.

Grafika, 1900-1919 - Rajz -
Egyházi ábrázolás

Z i c h y M i h á l y :
Szent Nina
/Illusztráció a Nemzeti
Szalon kiállitásából, 1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
49.
Szöveg: 90.

Táblakép. Krisztus levétele a keresztről. Zichy

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képzőművészete.

Táblakép. Hulló csillagok. Zichy

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Kiállitások.

Táblakép. Enyelgő faunok. Zichy

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Gerő Ödön: Az akt-kiállitás.

Tatlahy, Courtisane

Zichy Mihály

Budapest Verlag. 1882. I. 11

11. n. h.o. (Nes M.)

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Rafael és modellje. Szépiarajz.

Egész oldalas melléklet.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 216.old.után

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

Tanulmányfej. Ceruzarajz.

Barna nyomat.

M Ű V É S Z E T .
I. évf. 1902.
4. sz. 235. old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y ©

A Vöröskereszt emblémája. Krétarajz

M Ű V É S Z E T .
I. évf. 1902.
4. sz. 236. old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

H e g y t e t ő n. Tusrajz.

Egész oldalas kép.

M Ü V É S Z E T .
I.évf.1902.
4.sz. 237.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

N e v e t ő e m b e r .

Szines krétarajz.

Egész oldalas barna nyomat

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 239.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

A szibériai fogoly.

Krétarajz.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 240.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

A bor hatalma ./ Karton/

Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 241.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

V e r a ./Illusztráció Lermontoff
Korunk hőséhez/

Szépiarajz./Eredetije a Fővárosi
Képtárban/

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 243.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y :

A müvész és a halál.

Szépiarajz.

Egész oldalas kép.

M Ü V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 244.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y a munka-
asztalánál.

Fénykép után.

M Ü V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 245.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y a
dolgozószobájában

Fényképp után.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 248.old.

Péczely Béla

Z i c h y M i h á l y otthonából.

Fegyvergyüjtemény és a cári krónika képei.

Fénykép után. Egész oldalas kép.

M ü V É S Z E T .
I.évf. 1902.
4.sz. 249.old.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1874 429. l

— **Zichy Mihály**, a hires képiró, végképen megválván az orosz udvartól, mult pénteken haza érkezett, s ezentul a nyarat rendesen itthon töltendi, az év többi részét pedig Párisban, hová most már el is utazott. Irói és művészi körök vasárnap lakomát rendeztek tisz-

VASÁRNAPI UJSÁG.

teletére a városligeti Klemens-féle vendéglőben. Az első toasztot a lakoma házigazdája: Pulszky Ferencz mondá, melegen éltetve a kitünő vendéget. Őt élteté P. Szathmáry K. is, ohajtva, hogy köztünk maradjon s képirásunkban uj iskolát alapitson. Zichy Mihály igen szépen felelt e marasztásra. Elmondá, hogy vannak magyar képirók, kik inkább lennének hivatva iskolát alapitani; de elmondá azt is, hogy nemcsak a művészeket kell buzditani, hanem fejteni a műizlést s a művészetet a nemzetben is, hogy ennek valóban szüksége legyen művészekre és műiskolákra. Fájdalom, nagyon is igazat mondott.

KIADJA

A NÉPIES IRODALI

BUDAPEST

Zichy Mihály

nevét említi a belga festeszet reá gyakorolt hatása-
val kapcsolatban.

Berkovits Ilona: Munkácsy Mihály és a belga festészet.

Művtört. Ért. 1972. 4.sz.

282-283-1.

Zichy Mihály

A képzőművészek támogatására szólitja fel a lap a Műegyletet, kifogásolja, hogy müveiket nem vásárolják s előnybe helyezik a külföldieket. Felsorolja a legismertebb, kiváló magyar müvészeket, akik között szerepel a müvész neve is.
Főváros és Vidéke c. rovat közleménye.

Divatcsarnok, Bp. 1860. márc. 13.
11. sz. 85-86. lap.

Zichy Mihály

"A mentőcsónak", "nagyszerü festmény, ...a bécsi kiállitásban is versenyzett.." "zajongó tenger bősz hullámai közt egy kisded csolnakon..zarándok áll..körötte kétségbeesett csoportok igen jellemzetes arckifejezéssel". Másik müve az "Enyhital", mely egy "napsütötte ő. ősz köldust ábrázol enyhitő ital után sóvárogva az italt nyujttó nő felé. "Életkép" c. müve "egy ásitó, korhely németet ábrázol",-irja Vahot Imre: "A Pesti Mükiállitás 1847-ben" c. beszámolójában .

Pesti Divatlap, Bp. 1847. juli. 1.
27. sz. 923-927. lap

Zichy Mihály

"Ifju festész hazánkfia Pétervárra hivatott meg avégett, hogy az orosz hercegnőnek a festészetben tanitást adjon"- irja a Budapesti Szemle c. rovat egyik beszámolójában.

Pesti Divatlap Bp. 1847 szept. 9. 37. sz. 1184-1185. lap

IN MEMORIAM

ZICHY MIHÁLY

Elmult e világból, miután hat évtizeden át temérdeket alkotott rajzónjával és ecsetjével. Elmúlt idegenben, Oroszországban, s csak hírének sugarait küldte haza, mint a naprendszertől elszakadt s az űr végtelenjéből visszafénylő csillag. S csak az elmulás hozta őt vissza a magyar földbe, amelyből kisarjadt, amelynek levegőjében felnövekedve, tüneményes pályájára indult. Most már ismét egészen a miénk, magyaroké, a magyar művészeté: a halál összeforrasztotta a kapcsokat, amelyeket széjjelszakított az élet. Ha egyéniségének, művészetének nincs is közöttünk folytatása, ha művészeti életünkben szellemi hagyománya, s örököse vagy iránya, mely folytatódnék, nincs is: beállítjuk őt a magyar szellemvilág társtalan, előd s utód nélkül való nagyjai közé, a maga elszigetelt kiválóságában, mint jelét a magyar faj rendkívüli képességeinek s egyik fokjelzőjét annak a magasságnak, amelyet ez a faj elérni képes.

Egyelőre ennyi a feladat szemben Zichy Mihály egyéniségével. Jelentőségének, élete munkája értékének, lelki világának teljes megrajzolására nem jött még el sem az idő, sem a lehetőség. Hisz az alak, amint beleáll művészetünk gyéren lakott panteonjába, még nem is ad kész képet. Látjuk köntösét, a külső díszt, a drapériát, amellyel idegen dicsőség és hazai büszkeség szélesbítette meg körvonalait, de nehezen állapíthatjuk igazi idomait, a lelket, mely ebben a jelentős alakban élt s amely hivatva van a halhatatlanságra. Hisz jórészben alig ismerjük azt az életfolyamatot is, amelynek terméke a Zichy Mihály művészete minden alkotásaival egyetemben s amelyben a legellentétesebb eszmék, hatások és események szövődnek össze sajátságos egyvelegbe. Mivel pedig megoldatlan ellentétek hosszú sorozatából áll össze Zichy Mihály egész élete, ellentétekben mutatkozik egész egyénisége és művészete is, ellentétekben, amelyek néha olyan élesek, hogy egymást szinte kizáróknak tetszenek s amelyeknek egymás mellett valóságába elfogadható magyarázatot csak az egész Zichy Mihály megismerése és feltárása adhat.

Aki azt hiszi, hogy Zichy Mihály szellemvilágát megismeri száz meg száz rajzának, festményének látásából, felszínesen ítél és csalódik.

Művészet 1906.

Valahányan csak megközelíteni próbálták ezt a kivételes képességű embert a maga igaz mivoltában (és erre a feladatra nem sokan vállalkoztak), mind a rejtélyek egész sorozatával kerültek szembe, amelyeknek megoldása szinte lehetetlenségnek tetszett a művész életében, s egyelőre az még most, közvetlenül a halála után is.

E hasábokon, mindjárt a „Művészet" megalapítása után (I. évfolyam 4. szám) nagyobb tanulmány keretében próbáltam megragadni Zichy Mihály művészi egyéniségét, tehát azt az ellentétsorozatot, amellyel ez a sokoldalú egyéniség a vizsgáló szem előtt megmutatkozik.

„Akármelyik oldalról is közelítjük meg, akár az embert, akár a művészt, szinte áthidalhatatlan paradoxon támad elénk, rejtély, amelyet csak elemezni tudunk, megoldani nem. Munkásságának ritka gazdagságában és sokféleségében mindvégig bizonyos egyformaság vonul végig. Eklektikus, aki minden irányzatnak tetsző és neki alkalmas elemeit felhasználja s mégis mindannyit egyazon modorra fordítja. Éppen így van az eszmékkel is, amelyekből ezernyi forr lelkében, de megábrázoltatván, szinte egyazon formaskálát adja mindig. Magyar lélek, magyar hajlandóság, amely idegen földön, idegen mesterek keze alatt nő fel és fejlődik, idegen földön munkálkodik és rólunk alkotva és hozzánk szólva is, gyakran idegen impressziókat ad. Idegenben él és hazafiúi lángolást formál rajzba patétikus allegóriával, gyökeres magyar ember és mégis kozmopolita témák ragadják őt a legnagyobb alkotásokra. Filozóf és humanista, az eszméket portálja a legnagyobb, szinte akaratos szeretettel, és mégis legjobbat akkor alkot, amikor a genre kisebbszerű témáit dolgozza fel. Lélekben a nagy eszmék kedvelője, a világmozgató

A MENTŐCSOLNAK 1846
ZICHY MIHÁLY OLAJFESTMÉNYE

A PUSZTÍTÁS GÉNIUSZÁNAK DIADALA
ZICHY MIHÁLY OLAJFESTMÉNYE

jelszavak embere, de ezeket festői pointekre aprózza el. Eszmevilágának szabása ellentétes a művészi modorával, amely realisztikus külsőségeket kedvelő. Egybefoglalni a formabeli sokféleséget alig tudja, de az egységeset is felbontja sok apróra. Egyszer fantasztikus a gondolatban és kisszerűen realisztikus, aprólékos a kivitelben. Másszor a gondolata semmis, köznapi, és a kivitele fantasztikus. Materializál minden témát, még a legeszmeibbet is, anélkül, hogy igazán a képlátás formai kívánalmai szerint alkotná meg. Csupa paradoxon ember. Ellentétben van a hazájával, amely mellőzte őt; magyar érzése által ellentétben az idegen földdel, amely befogadta, szabad lelke az állásával, hajlandósága, fantáziája a feladatokkal, amelyekre állása kényszeríti."

Valóban ez Zichy Mihálynak, az embernek és művésznek képe a gondolkodó ember szemében. Sajátos, gazdag, de egység nélküli s nehezen összefoglalható kép, amelyhez pszichologiai vezérfonalat sehol sem találunk, csak magában az ember rendkívüliségében. Olyan egyéniség ő, akinek számára nincs mértékünk, aki másmihez nem fogható, aki minden irányban maga adja meg a maga mértékét.

Hisz a felbukkanása is rendkívüli volt: olyan időben támadt, amikor Magyarországon művészetről a szó komoly és nemes értelmében beszélni alig lehetett. Előfutárja nem volt, mint például az irodalom nagyjainak. A zalai Zichy-család fiatal sarja, aki 1827 október 21-én született a zalai kastélyban, egészen magában álló jelenség volt a negyvenes években rendkívüli és kiművelt festői képességeivel. Kivált abban a korban, amikor a közfelfogás is lenézte a „pingálást" s amikor nem is igen volt számbajövő jelentősebb művész az országban. Maga Marastoni Jacopo, akinek rajzolóiskolájában először tanult Zichy Mihály, minden dicsérő nyilatkozata mellett sem gon-

dolt arra, hogy előkelő tanítványa ifjonti korban magára vonja Bécs kényes művészi köreinek figyelmét s elkerül udvari festőnek Oroszországba, a cárok udvarába. Pedig Zichy tüneményszerűen indult pályájára. Feltűnt, mint valami üstökös, a negyvenes évek közepén első három olajfestményével Waldmüller bécsi festőtanár iskolájának kiállításán. Egy darabig sokat beszéltek róla Bécsben és Budapesten, aztán eltűnt és vagy két évtizedig hír nélkül, szinte elrejtve élt Oroszországban. Nyugodt és biztos volt ott pályája néhány évig, amíg rajzmester volt az egyik nagyhercegi udvarnál, aztán következett a bukás, a gond, a napszámosmunka, a retusőrkenyér; majd ismét fölment az üstökös: Theophile Gautier, az európai hírű író és műkritikus oroszországi útjában megismeri, fölfedezi őt és megírja róla nagy föltűnést keltő cikkeit, amelyek elsőkül szerzik meg Zichy számára a méltó nagy pozíciót és művészi hírnevet.

Azt a második feltűnést természetesen új változás követte. Vándorlás Európában s vonzódás az európai művészeti naprendszer középpontjába, Párisba. Ott élt Zichy Mihály vagy fél évtizedig és fényéből ott a sok világraszóló művészhíresség között sem veszített. Sőt tán még nevesebbé lett, mint a világtól elzárt Oroszországban.

Így fényben meggyarapodva tért vissza hazájába, de honát nem találta meg benne. Csakhamar, néhány évi elszakadás után, visszatért orosz földre a cárok szolgálatába, ahol meg is maradt mindhaláláig.

Magyar földön, gyermekkorát kivéve, alig néhány évet töltött el nyolc évtizedes életéből; magyar művészekkel kapcsolatba csak rövid ideig és futólag jutott, bár ismerte mindmegannyiuknak munkálkodását és érdeklődött is iránt uk. Művészetünk nagyjaival való érintkezéséről maradt egy pár dokumentum s egy részüket a következő cikkben nyilvánosságra is bocsátom. Hatása művészeti életünkre azonban nem volt, a távolság és művészetének természete folytán nem is lehetett.

Mert ez a művészet eklektikus volt a szó szoros értelmében. Bécsben az ideálreál festőmodort sajátította el Waldmüller iskolájában; orosz földön érintkezésbe került az erősen fellendülő és sajátos orosz festőművészettel, amelynek rá való hatását mindaddig nem határozhatjuk meg, amíg az orosz művészekkel való kapcsolatát meg nem ismerjük. Párisban belekerült a legkülönbözőbb művészeti irányok forgatagába s hatásuk alatt új, nagy feladatokra merészkedik ecsetje. De minde hatások és kísérletek külön-külön, igazi egybeolvadás nélkül maradtak művészi egyéniségében, mely csak őszülő fejjel tért vissza teljesen a maga igazi birodalmába: a grafika világába.

Zichy Mihályban uralkodó volt a rajzolás adománya, mely mellett színérzéke árnyékba jutott. A szín erejével, árnyalataival, hatásaival nem tudott igazán bánni, s összes festett alkotásai valamelyes szervezetlenséget mutatnak: a szín nem nőtt össze a formával, hanem annak gyakran ellentmondó maradt. Hogy miféle fogyatkozás ez, arra magyarázó hasonlatot ad a zeneszerző, a kinek hangszerelésén megérzik a zongora, mely mellett művét megkomponálta. A sokszínűség idegen világ volt a számára, benne az egységet, a harmóniát

ÖREG ASSZONY 1845
ZICHY MIHÁLY OLAJFESTMÉNYE

nem birta megtalálni, s igazi elemében csak ott érezte magát, ahol a foltok csupán a fény és árnyék szerint válnak el, tehát az egyszínű festésben és ami vele egyazonos, — a rajzban.

Egész élete harc volt, hogy képességének ezt a korlátját áttörje, s művészi pályájának három szaka egy-egy állomása ennek a küzdelemnek. Elsőben a Waldmüller ideálreál festőmodorához simult, amely realisztikus allure-je segítségével akart szembeszállani az úgynevezett bécsi akadémikus festészettel. És ebből az iskolából egész életén át megmaradt művészetében valamelyes realisztikus, aprólékos vonás. Hiába került élete második szakában a francia művészeti irányok befolyása alá. Egyéni hajlandósága a programmfestés, a gondolatábrázolás felé vonzotta, amely feláldozza a festői látást és elrendezést a gondolati tartalomnak. Egész párisi tartózkodása alatt a szó szoros értelemben való festő akart lenni, kolorista, de minden nagy festett alkotásai is csak sikertelen kisérlet volt ebben az irányban.

Végezetül, életének harmadik szakában, amely körülbelül a nyolcvanas években kezdődik, Zichy Mihály tudatára ébred nagy tehetsége határainak, s attól fogva alig nyúl ecsethez, csak a grafikára szorítkozik, kréta, tus és rajzón az alkotó szerszámai. Ezekkel teremti meg illusztrációit a költészet nagy alkotásaihoz, ezekkel formálja képbe cári krónikáinak jórészét, valamint csak szűkebb körben ismert szellemes erotikus rajzait, amelyekben a formával való bánásnak rendkívüli készsége mutatkozik meg.

Olyan korban, amikor a színproblémák uralkodók a festőművészetben, Zichynek tisztán grafikus talentuma természetesen elszigetelődött, hatást a művészetre nem gyakorolhatott, követőkre nem találhatott. Innen magában állása, elszigeteltsége nemcsak a magyar művészetben, de akár az oroszban is, ahol pedig közvetetlen hatása révén inkább csinálhatott volna iskolát. Oka ennek részben Zichy sajátos és erősen egyéni grafikus modora is, amely minden egységes képies kompozició nélkül való volt s csak az egyes alakok külön-külön való elegáns rajzára vetette a súlyt. Ezek a jól, virtuozitással megrajzolt egyes alakok formális kapcsolatba ritkán jutnak nála, az alakok sokaságát, a tömegeket nagy festői masszákba ritkán foglalja, hanem valamelyes naturalisztikus szervezetlenséggel vagy szinpadiassággal sorolja egymáshoz. Ez Zichy művészetének leggyengébb oldala, amelyért csak az egyes alakok jellemzetes felfogása, elegáns, határozott és minden aprólékossága mellett is könnyed rajza kárpótol.

Ez a kiválósága és az eszmevilág, amely lelkében élt, amelyet műveiben apostolkodva, erős pathoszszal kifejezett, általános emberi rajongása és lelkes magyarsága adják meg alakjának rajzát a művészettörténelem számára, ahol őt, mint a szellemi harcosok semmiféle rendjébe nem sorolható, romantikus életű és szeszélyes művészetű embert, részben bölcselő, részben agitátor, részben formaművészt, egészen kivételes hely, egészen kivételes szempontok szerint való megítélés illet meg.

LÁNDOR TIVADAR

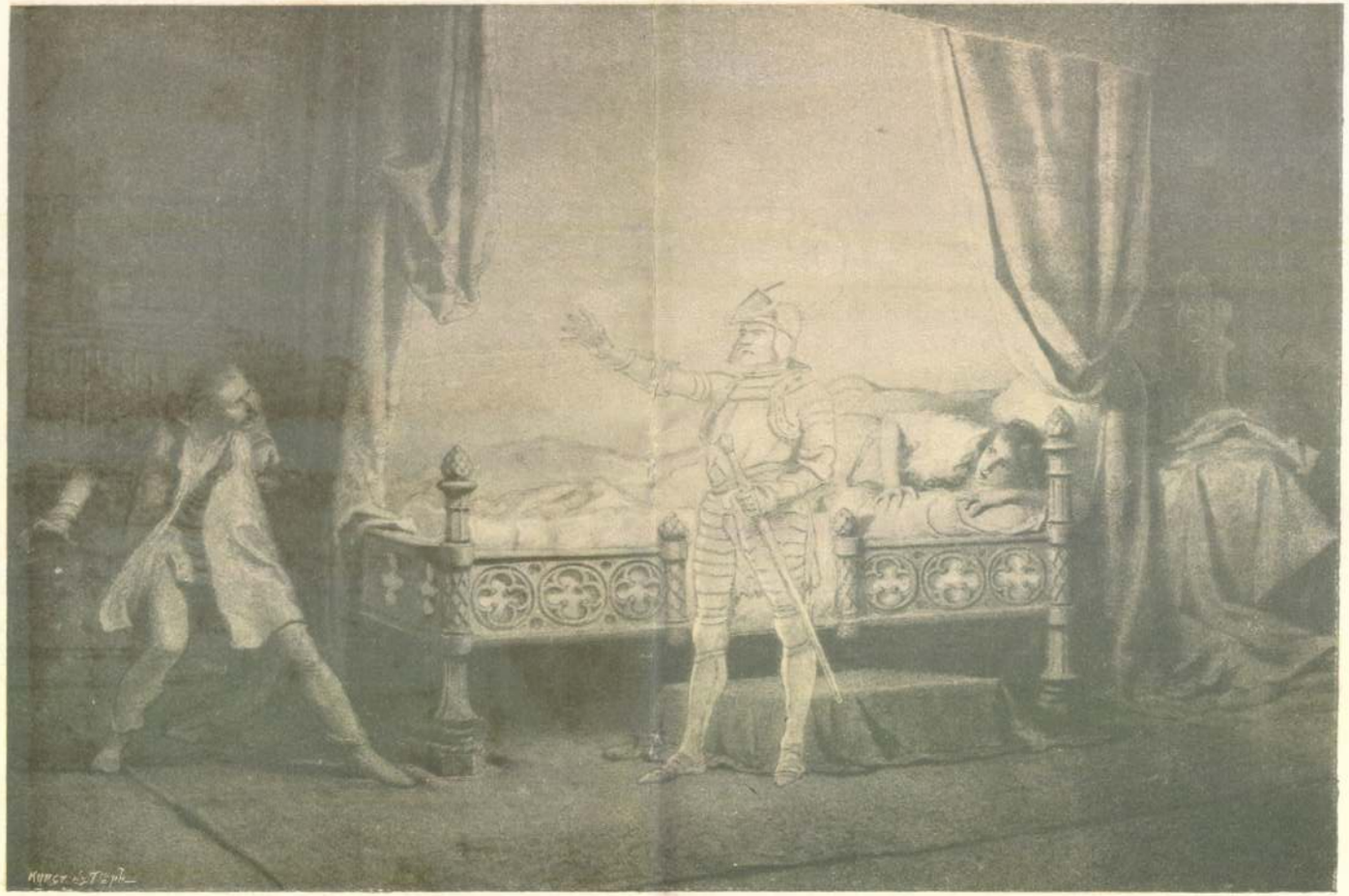

ÉJFÉLI PÁRBAJ
ZICHY MIHÁLY RAJZA

PETŐFI APOTEÓZISA
ZICHY MIHÁLY RAJZA
KÉSZÜLT AZ ATHENEUM PETŐFI-ALBUMA SZÁMÁRA
EREDETIJE AZ EGGENBERGER-MŰKERESKEDÉSBEN

Zichy Mihály

Zichy dicháty

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIX.

1928

Schiller „Der Taucher"
Musik, c. r. fedor-
ferenc
Fiatal oroz Tisz virf
Szerenád, 1857 ~~[illegible]~~ of
1846

ZICHY Mihaly

A magyar nép. (Árpád pajzraemelése motívuma)

Rózsa = Népr. Ét. 1995 37-38. és 40. ill.

1581. Bokros László
KOCZOGH Ákos: Bokros László. Bp., Magyar Média, 1986 14 p., ill. (Művészet kismonográfia-sorozat)
1582. Bolgár József
ELHUNYT Bolgár József. = Magyar Nemzet, 1986. május 6. 8.
1583. Bolmányi Ferenc
BÁNOS Tibor: Ecset és hegedű. = Magyarország, 1986. július 20. 27. ill.
1584. Bor Pál
BOR Pál (1889-1982) emlékkiállítás, Bp., Képzőművészeti Főiskola, 1986. Bev. Németh Lajos. Bp., 1986 12 p., ill. 1986 **ism.** FRANK János: Az utolsó előtti polihisztor. = Új Tükör, 1986. december 7. 29. ill. SZÉKELY András: Egy cseppnyi halhatatlanság. = Népszabadság, 1986. december 15. 7. VADAS József: Számító kép. = Élet és Irodalom, 1986. december 12. 12.
1585. Borbély Attila
BORBÉLY Attila, Kéri Imre, Hatvan, Hatvani Galéria, 1986. szeptember 19. - október 12. Bev. Németh Miklós Attila, Kéri Imre. Hatvan, 1986 6 p., ill. **ism.** KENESSEI András: Borbély Attila és Kéri Imre kiállítása. = Új Tükör, 1986. október 12. 3.
1586. Borbereki Kovács Zoltán
L. MENYHÉRT László: Borbereki Kovács László. Bp., Képzőművészeti, 1986 62 p., 17 t. ill. (Mai magyar művészet) **ism.** (fekete): L. Menyhért László: Borbereki Kovács Zoltán. = Új Ember, 1986. június 1. 6. HEITLER László: Könyv Borbereki Kovács Zoltánról. = Népszava, 1986. április 22. 6.
1587. Bordács László
BONTA János: Bordács László - Gergely Katalin - Pályi Gábor: Sorházak Kecskeméten. = Mozgó Világ, 12, 1986, 9. 120-121. ill.
1588. Borics Pál

H. D. K.

ZICHY Mihály bestő

Waldmüller Fanny Fránya

A párizsi magyar egylet elnöke

Végvári 1958-57., 119., 120., 121., 122.
139., 148., 195., 239., 260-261.

MDK

Zichy Mihály

illusztrációja az Ember tragédiája egyiptomi színéhez repr.

Gellért Oszkár: Adytól Gorkijig — Madáchról.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. április 13. 14. l.

MDK

Zichy Mihály

rajza: Ádám az űrben – repr.

(Járőr az űrben.) (képtelirat.)

Érdekes Ujság, Bp. 1957. december 7. 6. l.

MDK

Zichy Mihály

83 rajzával jelent meg Arany János balladás-kötete a Magyar Helikon kiadásában. A Pázmán lovaghoz készült egyik rajz repr.

Könyvek közül.

Érdekes Ujság, Bp. 1857. november 30. 19. l.

Zichy Mihály

MDK.

1880 körül festett képek:
A modern szirén.
Hulló csillagok

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusszstvo
Acta Historiae artium. II. köt. 235-270. old.
emt. L. 266. old.

Zichy Mihály 5~~1~~. MDK

Zichy Géza „A leányvári boszorkány" c. elbeszélésére 1880-ban. kénitett [redacted] illusztrációk
Ugyanebben az idő"ben Petőfi illusztrációk.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. kot. 235-270. old.

eme. h. 266. repr. 260. old.

Zichy Mihály 52 MDK

Szépmű vénéti sztuccumben őriz vel egy rajzot, melyen következő szöveg olvasható:
Pium desiderium eines fluglamen (sogenannten) universalgenies.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. kot. 235-270. old.

Ennek 264, 268. old.

Zichy Mihály. MF 70 MDK.

„Egy pétervári vadászat rejtelmei és nyomorúságai." Elbeszélés. Bizonyos átdolgozásokkal és „Vasárnapi puskások" címmel megjelent 1899-ben.

Ilona Berkovics: Mihay Zichi i russzkoe iskusszstvo. Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235–270. old.

(eml. l. 263.–264. old.)

Zichy Mihály

~~II 2.~~

MDK

Politikai karikatura (1857. Szépművészeti Muzeum.)
A küzdő művének körött látható maga Zichy is. Sok más rajzán is ábrázolta önmagát. Így például a Faustkoz készített első illusztrációjában, valamint a párizsi Magyar Társaság cimlapján, s a Pénteki Társaság tagjait ábrázoló rajzán.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. 1955. 235-270. old.
eml. L. 260-1. Politikai karikatura upr. 266. old.

Zichy Mihály 4~~6~~ MDK

1857 novemberében megalapítja a „Leo Vendredieno" művésztársaságot Szentpétervárott. Tagjai minden pénteken jöttek össze. A társaság tagjai Z. naplójában talált rajzok alapján ismertek. (38 rajz, egy nek reprodukcióját közli Berkovits.)

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo. Acta historiae artium II. kötet. 1955. 235-270. old. (259-260. old. repr. 263. old.

Zichy Mihály ~~75~~ MDK

1874 elhagyja a cári udvart, miután sikerült elintéznie, hogy az udvari szolgálat 10 éves megszakítása ellenére is nyugdíjat kapjon.
1875 áprilisában a párizsi Magyar Társaság elnökének választották meg.
1881-ben reakciós körök távolították el Zichyt hazájából.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo. Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old. 258, 262. [illegible] 265

Zichy Mihály MDK.

Pastell.
Szibériai fogoly. Csak gyenge másolat alapján ismert. (repr.)
Valószínűleg Csernisevszkijt ábrázolja.

Ilona Berkovics: Mihay Zichi i russzkoe iszkusztvo.
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. l. 257. old. repr. u. o.)

Zichy Mihály 43 MDK

[redacted] 1873-ban önéletrajzot küldött
Bertheny Károlynak, melyben gunyos
hangon beszél saját művészetéről.
Ebben megemlíti
Lermontov Démon-ához készített illusztrációit.
Beszél arról is, hogy a pétervári Művészeti
Akadémia katalógusában mint
„csataképfestő" szerepel.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusszstvo.
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 256. old.)

Zichy Mihály ~~47~~. MDK

1869-ben 10 évre meghosszabbitotta szerzödését a cári udvarral.
1871 márciusában Budapesten Zichy müveinek fényképreprodukciói [redacted] kiállitása
1871-ben Zichy [redacted] Olaszországba és Németországba, majd Angliába utazott. Az angol trónörökös társaságában skóciai vadászaton vett rént.
1872-ben ujból Nyugatra utazott, sjárt Angliában is.

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-~~[illegible]~~ 270. old.
(eml. h. 255. old.)

Zichy Mihály

MDK

A fogoly. Festmény (Szépművészeti Múzeum)
Európai mártírok. festmény
Autódafé. Nagyméretű kompozíció
Messiás. Festmény. (1870 körül).
Kutter.
utóbbi két képen bizonyos fokig Ivanov
hatása érezhető.

Ilona Berkovics. Mihay Zichi i russzkoe iszkusszstvo.
Acta Historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 254. 255. old.)

Zichy Mihály

MOK

Valószínű leg Nyekrasszov költeményeinek hatása alatt állott a
Koldusok és
Az anya gondoskodása c. képeinek megfestésinel.
Az utóbbet Lázár Petőfi Apostol-ával hozza kapcsolatba.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo.
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235–270. old.
(eml. h. 254. old.)

Zichy Mihály 38 MDK

Falstaffi figurákat és részeges szerzetesekat ábrázoló jelenetek. Pld.
A kolostos pincéjének kifosztása.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i ruszkoe iszkusztvo
Acta historia artium. II. köt. 1955. 235-270. old.

(eml. L. 253. old.)

Zichy Mihály 3~~8~~ MDK

Gogol illusztrációk:

1.) „A tanyai esték" legtragikusabb motívumát illusztráló rajz.

2.). Tarasz Bulba megöli fiát.

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russzkoe iskusztvo
Acta historiae artium. II. kol. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 253-254. old repr. 258. old)

Zichy Mihály ~~32~~ MDK.

1. Richelieu áldása
2. Királyi kegy (repr.)
Fedotov hatása érezhető".

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. kot. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 253. old. repr. u. o.)

Zichy Mihály 36. MDK

A 70-es évek ben udvari orgiákat és mulatozásokat ábrázoló jelenetek. Pld. Jus primae noctis (1868. Tretyakov Galéria)

L. Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iskusstvo Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.

(eml. 252. old.)

Zichy Mihály. 3 MOK

Szatirikus célzatu rajzok, pld.
Utca sétálókkal
Kezeskedő család.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. kőb. 1955. 235-270.)
(eml. L. 252. old.)

Zichy Mihály 3N. MDK

Orosvári szolgálatba lépése után 1862-ben hagyta el előnyös Szentpétervárt.
Münchenbe és Párizsba utazott.
1866-ban felesége és gyermekei halálára költözött át.

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russkoe iszkusztvo
Acta Historiae artium · II. köt. 1955. 235-280. old.
(251-252. old.)

Zichy Mihály 33. MDK

A 60-as években a cári annalesek részére udvari eseményeket, nárakozásokat, vadászatokat, szinházi előadásokat ábrázoló rajzok.
Azonkívül erótikus rajzokat kénitett, leggezőket, lámpacsnyőket, stb. festettki.

Ilona Berkovics: Mihay Zicsi i russzkoe iszkusztvo. Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(251. old.)

Zichy Mihály 32 MDK

Cári vadászatokat ábrázoló rajzok és akvarellek; pld.
A cárt megtámadó ágaskodó medvét ábrázoló rajz.
A belovezsszki erdőben rendezett vadászatokat ábrázoló sorozat (kiadták 1861-ben).
Az egyik rajzon kutyák elől menekülő két bölény. (repr.)
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Egy másik rajzon bölény által megsebesített vadán segítségére siétnek társai. (repr.)

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 250-251. old. 2 repr. 250. old.)

Zichy Mihály 3V. MDK

A havas erdőben. Szénrajz
(Farkasok támadása egy szán ellen).

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. köt. 235-270. old.
(említés helye 250. old.)

Zichy Mihály 3a. MDK.

Számos, nálunk nem ismert képet festett külön féle állatábrázolásokkal. Amint egyik rövid önéletrajzában gúnyosan írja, éppen mint állatfestőtt választották meg 1858-ban a pétervári Művészeti Akadémia tagjává.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo. Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-250. old.
(eml. L. 250. old.)

Zichy Mihály 29. MDK

A Lavas utcán. festmény.
(repr.)

Ilona Berkovics: Mihaly Zichy i russkoe iskusstvo
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 250. repr. 251. old.)

Zichy Mihály 28. MOK

1. Család, rajz.
2. Titok, rajz.

Ilona Berkovics: Mihaly Zicsi i russkoe iskusstvo
Acta Historiae artium. 1955. II. köt. 235-270. old.
(eml. L. 249-250.)

Ricky Mihály

MDK

1) Szomorú találkozás. Kisméretű rajz.
2.) Nagyanyó és unokái (1858, Tretyakov Galéria)
3.) Mondjad: Köszönöm.
4. Ursorás. (1859)

Ylona Berkovics: Mihaj Ricsi i russkoe iskusstvo
Acta Historiae artium. III. köt. 235-270. old.
(eme. l. 249. old.)

Zichy Mihály

~~26~~.

MDK

Népünnepély. (1857).
A koronázási albumba kénült kép.
(Thinn 1858-ban kénült körajza
emlékeztet Zichy képére.)

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo.
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
eml. L. 248. repr. 247. old.

Zichy Mihály

MDK

1856-ban meghívták a koronázási ünnepségekre. (Más korábban megkapta az udvari festő-művészi címet.) Az ünnepségekről számos rajzot készített. (Meghívást kapott rajzok készítésére Timm, Teichel, Sorieul, Blanchard is).

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iskusstvo
Acta Historiae artium II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 248.)

Zichy Mihály

MDK

Rusztaveli illusztrációk, Zichy második bronzországi tartózkodása idején.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusstvo
Acta historiae artium II. köt. • 235-270. old.
(eml. l. 246. old.)

Zichy Mihály

MDK

vázlatkönyv ~~[illegible]~~, kb. ezer népviseleti tárgyat ábrázoló rajzzal.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i ruszkoe iszkussztvo
Acta historiae artium, II. köt. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 246. old.)

Zichy Mihály 22. MDK

Kárlyázó kalonák, szinesgrafika.
(Szépmüvészeti Muzeum)
(repr.)

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 246. repr. u. o.)

Zichy Mihály

IV.

MDK

Jelenetek a krimi Láborúból. rajzok.
Egyik levelében említi, hogy Szebastopolba készül utazni.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusszto
Acta Historiae artium. II. köt. 235-270. old.
(eml. L. 246. old.)

Zichy Mihály

20

MDK

Képeihez és rajzaihoz magyarázatokat közölt katalógusokban és újságokban. (cikkek és interjúk)

Ilona Berkovits: Mihály Zichy i russzkoe iszkusszto. Acta Historiae artium II. köt. 1955. 235-270. old. (eml. l. 345. old.)

Zichy Mihály

MDK

Kaukázusi jelenetek. 1852-ben kiadott litográfiák. [redacted]
(3 repr.)

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russzkoe iszkusztvo
Acta Historiae artium. II. köt. 235-270. old.
(eml. l. 245. old. repr. 245-246. old.)

Zichy Mihály

MDK.

Oroszok harca az Ellenséggel. Tollrajz.
Nyilvánvalóan valamilyen nagy
kompozicióhoz készített tanulmány.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. köb. 1955. 235-270. old.
(emb. h. 244-245. old.)

Zichy Mihály

17

MDK

Harmónikajátékos, rajz. (Tretyakov Galéria). Valószínűleg az „Igor Lada" guszlajátékosának alakjához készült terminet utáni tanulmány. Emlékeztet H. J. Lebegyev egyik Nyekrasov illusztrációjára. (repr.)

Ilona Berkovics: Mihaj Ziczi i russzkoe iszkusztvo Acta Historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.

(eml. L. 242. old. repr. u. o.)

Zichy Mihály

MDK

4 illusztráció az "Ének Igor herceg Ladáról"-hoz (1853). Előnöz a Művéneti Akadémia publikálta 1854-ben.
Az első illusztráció u Z. az épos gunlán játnó ismeretlen költőjét ábrázolja. (repr).
Egy másik illusztráció Igornak ellenfelével vivott harcát mutatja be.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusszlvo
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
(eme. L. 244. repr. u. o.)

Zichy Mihály 15 MDK

A művész feleségét ábrázoló rajz. (50-es évek eleje) (repr.)
Fedotov Annette szerint ábrázoló rajzára emlékeztet.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo.
Acta Historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
eml. L. 243. old. repr. 241. old

Zichy Mihály IV. MOK

Egy művész portréja (1848, Szépművészeti Múzeum.) Ismeretlen orosz művészt ábrázoló rajz.
Világosan érzékelteti Fedotov technikáját-nak és humorának latását.

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russkoe iszkusztvo. Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old. (eme. l. 243. old.)

Zichy Mihály. 12. MDK

Jelenet a vértestint szobájában, rajz.
A tiszt kimenő előtt. akvarell. (Mindkettő Tretyakov Galériában)
Zichy mindét művében érezhető Fedotov hatása
Zichyt Fedotov tanította meg az akvarell, a népia és a grafika jelentőségének felismerésére. Z. rajzmodorában is érezhető Fedotov befolyása.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. kot. 1955. 235-270. old.
(eml. h. 242 243. old)

Zichy Mihály 12. MDK

A Tiszt toiletteje. rajz. (1853. Tretyakov Galériaja.
Fedotov „Ujdonsült lovag"-ja szépiavázlatának
hatása.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusstvo.
Acta historiae artium. II. kit. 1955. 235-270. old.
(eml. L. 242. old.)

Zichy Mihály 10 MDK.

Készülőben a Moszkvába utazás előtt. 1854
(Tretyakov Galéria).
Hasonló témájú egy Fedotov rajz.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo.
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235–270. old.
(eml. L. 242. old.)

Zichy Mihály ✗ MDK

Bizonyos mértékben hatással volt rá Brjullov. Figyelme kitergedt a század első fele kiváló oron művéneinek alkotásaira (Kiprenszkij, Orlovszkij, Szczedrovszkij, Venecianov művei). Megismerte Fedotov műveit, s szintén ostorozni kezdte az oron feudalizmust. (A Tretyakov Galeriában őrzött, nemrégen a magyar közönségnek bemutatott rajzok)

Glona Berkovics: Mihaj Zicsi i russzkoe iszkusztvo. Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.

(eml. L. 240-241. old.)

Zichy Mihály 8 MDK.

1848 őszén felmondta állását a nagyhercegnőnél. Egy Werkinga nevű festőképénél vállalt állást mint retusőr. Festőképek kiszínezésével is foglalkozott, azonkívül miniatűröket és akvarellportrékat is festett.

A művészet igazi útját Csernisevszkij mutatta meg Zichynek.

Glona Berkovics: Mihaly Zichi i russzkoe iszkusszstvo Acta Historiae artium. II. köt. 235-270. old.
(eml. L. 238, 239, 240. old.)

Zichy Mihály ✗. MDK.

16 éves korában Marastoni tanítványa volt. Ebben az időben egy gyermekes összeesküvésben vett rént - társaival együtt merényletet akart elkövetni Metternich herceg ellen, aki Budapesten tartózkodott éppen. (Lásd Pesti Napló jill 13, 5. old. „Zichy Mihály életéből. Merénylet és összeesküvés")

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russkoe iszkusstvo Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.

eme.h. 238, 267. old.

Zichy Mihály

X.

MDK

A nagyhercegnő kedvenc ölebe portréjának megfestésével bízta meg.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.
eml. h. 238. old.

Zichy Mihály. 5. MDK

1848 januárjában érkezett meg Szentpétervárra egyik nagyherceg kíséretében. Ekkor 21 éves volt. Már 18 éves korában magára vonta a bécsi közönség figyelmét olajképeivel; a következő évtizedben többhónapos utazást tett Olaszországban mesterével, Waldmüllerrel. 1847-ben Zichy ajánlatot kapott arra, hogy a cár öccse feleségének, Jelena nagyhercegnőnek a szolgálatába lépjen, rajztanári minőségben.

Ilona Berkovics: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo.
Acta historiae artium. II. köt. 235-270. old.
eml. l. 237. old.

Zichy Mihály. X. MDK

Mászelik pétervári tartózkodása alatt nemcsak udvari művén lett, hanem a képző-művészeti ügyek fő tanácsadója is.

Gloria Berkovics: Mihay Zicsi i russzkoe iszkusszstvo.
Acta Historiae artium. II. köt. 1955. 235-270. old.

eml. l. 237. old.

Zichy Mihály

3

MDK.

~~1876 [illegible] Párizsban~~

A cári udvarban, amint Kertbenyhez 1876 júl. 24.-én írt levelében írta, megismerte Európa minden potentátját. (levél Széchenyi könyvtárban)

Ilona Berkovics: Mihaj Zichi i russkoe iszkusztvo.
Acta historiae artium. II. köt. 1955. 235–270. old.
ism. L. 236, 267. old.

Zichy Mihály

X.

MDK

A művészek életrajzirói ra vonatkozó szavai, 1876-~~ban~~ május 23-án Párisban írt, Kutbenyhez intézett levelíből (Szécsényi könyvtár)

Ilona Berkovits: Mihaj Zicsi i russkoe iszkusztvo. Acta historiae artium. II. 1955. 235-270. old.

eml. l. 236, 267. old.

Zichy Mihály X MDK

A rombolás géniuszának diadala
Hivatkozás korabeli véleményekre,
így Pasteiner Gyula cikkére (Havi
Szemle. 1878. 166-167. old.
Képet 1878 ban állitották ki.

Ilona Berkovics: Mihaj Zichy i russzkoe iszkusszstvo.
Acta Historiae artium. II. 1955. 235-270. old.
(eml. l. 235, 255, 262, 265, 266. old.)

Zichy Mihály festőművész

Zichy Mihály
(1827–1906.)

Élet és Irodalom, 1957. aug. 11. 32. sz. 995. old.

MDK

Zichy Mihály festő

Auróra. Bischitz Gy. gyüjt.
repr: 20. o.

Rajz az ember tragédiájához. Szépm. Mus.
repr: 148-149 o.

A magyar aktkiállítás albuma. Összeáll.: Lyka-Majovszky-Petrovics. Bp. 1926. 6, 20, 148, 149, 163

 M. D. K.

ZICHY Mihály testő

x A 10. népiarajz: Pörösztó bajvívás, Slarcdöntő párbaj, Szentiván éji tűzünnep, Tűzugrás, Gyermekavatás az ósmagyaroknál, A halt vitéz és menyasszonya, Legényköltögetés halotti toron, Attila lakomája, Csaba útja, A vízitündér és a királyti, Garabonciás alák és az árva gyerek

Fejős Imre: Egy Lichy-kép sorsa 156-159. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

ZICHY Mihály festő

A Magyar Nép kompoziciójót a szer-
vesztőség nem fogadta el.

Címlaptero az Osztrák-Magyar Monarchia
Magyarország I. kötetéhez. olajfestmény
(1. rép) 1886.

Ceruzarajz a cimkép megváltoztatásá-
hoz (2. rép)

Az Aradi Vértanuk Albuma-nak
illusztrációi – 1849. 1867-c. rajz '/.
Basch Arpád nincs reprodukciót tenni a rapszerre

 M.D.K.

ZICHY Mihály festő

Felszólítást kap az Osztrák-magyar Monarchia Irásban és Képben c. illusztrálására

A Jókai-írta A magyar Nép c. fejezetéhez 10 szépia-rajz ×

Megbízást kapott az említett fejezet cimkepére és annak a magyar Nyelv c. szakaszához a fejléc és az iniciálé elkészítésére.

A fejléc kivitelezését Zichy nem vállalta

/.

Zichy Mihály festő

Magyar Nemzet IX. 1953 febr. 6. 2.

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

„Nemzeti dal" illusztrációja.

"

Nagy Imrussa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952. 150 l.

M.D.K.

Zichy Mihály
festő

Petőfi Költemények illusztrátora.

Nagy Lucza: Petőfi illusztrációk.
M.N.M. Évkönyve 1952, 152 l.

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

Petőfi költemények illusztrátora

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 152 l.

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

Föltámadott a tenger
Jövendölés
Nemzeti dal
} illusztrációk.

Nagy Ismsa: Petőfi illusztrációk.

M.M.M. Évkönyve 1952, 153 l.

M.D.K.

Lichy Mihály
festő

A király és a hóhér
Farkaskaland
A költő és a szőlővessző } illusztrációk.
Bonus, ködös őszi idő

Nagy Isursa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 153 l.

MDK

Zichy Mihály festő

1875 nyarán europai körutat tesz. /Brüsszel, Köln/

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. ~~1-12 l.~~ 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály, festő
"Luther" c.festményét 1875-ben nem állitották ki Brüsszelben.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály, festő

Rusztaveli : Tigrisbörös lovag c. eposzának illusztrációi.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz.1-12 l.

MDK

Zichy Mihály, festő
1857 -ben alakitotta a"Péntekiek" társaságát.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály festő

1877 febr. 1/13 -án irott levelében A.F. Marcks közli Zichyvel, hogy "Messiás" c.müve reprodukciójánal leközlését a cári cenzura nem engedélyezte.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály, festő

Párizsban tagja lett a Mirliton néven emlegetett művészegyesületnek, a "Cercle de l'Union Artistique nek. Az egyesület kiállitásain több izben szerepelt müveivel.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv. Ért.1956, V.évf. 1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály, festő
"Szerelmesek",rajz,1874, ifjabb Dumasnak szoló ajánlással./repr. 2 kép/

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 5 l.

MDK

Zichy Mihály, festő
"Claude Frollo" Victor Hugo a párizsi Notre Dame c.regénye illusztrációja. /1874-1879//repr.1 kép/

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban
Müv.Ért.1956,V.1.sz.3 l.

MDK

Zichy Mihály, festő
A párisi magyar egyleti induló kottájának címlapja
1878. /repr. 7 kép/

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 11 l.

MDK

Zichy Mihály, festő
1877 nyarát Magyarországon töltötte

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály, festő

1878 évi párizsi nemzetközi világkiállitás zsürijének magyar osztály elnöke.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály festő
1874-ben műhelyt rendez be magának Párizsban
1874 augusztusát Zalán tölti családjánál

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

MDK

Zichy Mihály festő
1875-ben lett a párizsi magyar egylet elnöke.

Berkovits Ilona: Zichy Mihály baráti köre Párizsban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 1-12 l.

Zichy Mihály festő

Uj Világ (VIII.) 33 n. 1955 aug. 18
6 l.

Zichy Mihály

Uj Világ (IX.) 9.n. 1956 márc.1
B. Supka Magdolna: Zichy Mihály
ismeretlen rajzai.

MDK

Zichy Mihály
festő

Bodnár Éva: Adatok Tornyai János művészetéhez

MMM Évkönyve 1951, 1952.

M. D. K.

ZICHY Mihály festő

Petőfi illusztrációk

Petőfi, rajz 1880

Erzsébet királyné Deák Ferenc rabatolánál

Talpra magyar!

Aradi Tört fest. 285 – 286. l.

Zichy Mihály festő

Magyar Nemzet V. 1954 sept. 12. 7.

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

Autodafé
A rombolás démonának diadala

Nagy Ismsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

A János vitéz illusztrálásával kapcsolatban.

Vagy Izsusa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

M.D.K.

Lichy Mihály
festő

Jövendelés" illusztrációja.

"

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

M.D.K.

Zichy Mihály
festő

Borus, ködös őszi idő
Hozzám jósoe?
} c. rajzai

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

M.D.K.

Zichy Mihály
festő

Nem-tesz föl a lány magában egyebet...
versillusztrációja.

Nagy Ilsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

Farkaskaland
A szerelem, a szerelem } rajzai

Nagy Imre a: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 147 l.

M.P.K.

Zichy Mihály
festő

Petőfi illusztrációk.

Nagy Lucza: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 147 l.

M.D.K.

Zichy Mihály
festő

„Nemzeti dal" illusztrációja

"

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

Lichy Mihály
festő

M.D.K.

Király és a hóhér
Föltámadott a tenger } illusztrációi

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 148 l.

Liehy Mihály
festő

MDK

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Horizont
1851-1859

MMM Évkönyve 1951, 133 l.

MDK

Zichy Mihály
festő

„A keresztfán haldokló Jézus"-ismű képe

D. Szemző Piroska: Képzőmű vészetünk és a Pesti Sír-
lap 1841-1849

MMM Évkönyve 1957, 133 l.

Zichy Mihály
Festő

MDK

Bécsben, Waldmüller magániskolájának korrepetitora

D. Szemző Piroska: Képzőművészeteink és a Pesti Hírlap
1841 - 1849

MMM Évkönyve 1951, 142 l.

14 DK

Lichy Mihály
festő

Az 1847 évi pesti műkiállitáson a „Mentőcsolnak" című képével szerepel.

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hírlap
1841 – 1849

MMM Évkönyve 1951, 142 l.

MDK

H. D. K

ZICHY Orchály testő

Suszem, 221., 224,

MDK

Lichy Mihály
festő

Lichyt magához idézgette az orosz udvar

Tehel Péter: Orlai Petrics Soma

MMM Évkönyve 1951, 152 l.

MDK

Zichy Mihály
festőművész
(1827-1906)

Bíró Béla: Waldmüller beadványa a magyar országgyűlésher 1847-ben.

M.M.M. Évkönyve 1951, 123 l.

Zichy Mihály
festő

MDK

Biro Béla: Waldmüller beadványa a magyarország-
gyűlésben 1847-ben.

M.M.M. Évkönyve 1951, 127. l

M.D.K.

ZICHY Mihály festő

Művért. 1955. 1. sz.
Harasztiné Takács Marianna: Az Országos Szépművészeti Muzeum uj szerzeményei 1945- 1955. 86.l.

Ficky Mihály festő M.O.K

Sirrablák, Werther c. rézsét Gauthier
vénletesen jellemzi. XXIV, XXV. repr.
1862 ben mavadságot kap a cári
udvartól s münchenbe utazik,
ahol Kaulbacchal találkozik.

Bényi-Szupka: Ficky Mihály. Bp. 1953. 16.

Ficky Mihály festő M.D.K.

„Kávéházi jelenet" — repr. XII.

„Kereskedőcsalád" — repr. XI.

„1812 es háboru epizódja" — repr. XVII.

1857 novemberében megalapítja a Pénteki Társaságot.

1858 Theophile Gautier-val való barátság.

Bényi-Supka: Ficky Mihály. Bp. 1953. 15/16.

Zichy Mihály festő M.D.K

"Tiszt kimenő előtt"

"Vetkőzik az öreg harcos"

"Utca sétálókkal" — repr. X.

"Felszarvazott férj"

"Jelenet a kürassier nobájában"

"Párbajozók"

Bényi-Lupka: Zichy Mihály. Bp. 1953 15.

Zichy Mihály festő M. D. K.

Illustráció Puskin: Bahcsiszeráji szökőkuthoz. – repr. XXX.

1868. Autodafé. – repr. XXXIV.
Messiás' (Ha Krisztus ma jelenné meg a földön)

Bényi – Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 22.

Ficky Mihály festő M.D.K.

Illusztrációk:

Byron: Don Juan

Lermontov: Démon, Korunk hőse

Goethe: Faust.

Arany balladák

Madách: Az ember tragédiája

Bende János: Ficky Mihály élete s művé-
nete. Bp 1927 197-198.

Zichy Mihály festő M.D.K.

Egy királyi kegy" r. képét Brüsszelben
"állitotta ki.

„Bor hatása"
"Ábránd a festékes dobozon" vízfestm.
"

Bende János: Zichy Mihály élete s művé
nete. Bp. 1927 194-195

Zichy Mihály festő. M.D.K.

Első orosországi tartózkodása alatt festi:
"Ecce homo" "Werther" é
"Sírrablók" c. képeit
"Messiás" "Luther látomása Wartburg-
ban"
"Vidó mártírok" rajz.
"

Bende János: Zichy Mihály élete s munkái.
Bp. 1927 191.

Ficky Mihály festő M.D.

1902 ben, 75 év. születésnapjára gyűjtemé nyes kiállítást rendez a Nemzeti Szalon. Élete utolsó éveiben is dolgozik. Vörösmartyt illusztrál, a cári kóvnizákat rajzolja
1906 febr. 28. án ej jel halt meg. Pesten temették el a Vereperi temetőben.

Bende János: Ficky Mihály élete s művéhete. Bp. 1927. 164, 166, 167.

Ficky Mihály festő M.D.K.

1895 ben 50 éves művéni jubileumát ünnepel
tek Ormosszágban.
1890 ben az aradi „Vértanuk albuma" szá
mára küldött 2 rajzot: „1848" és „1867" cí-
mút. Jövedelméből alapitottak az aradi
Erekhye museumot.
Magyar szonatkozása művei: Arany, Madách,
st. Imre legendájának illusztrációi.

Bende János: Ficky Mihály élete s művé
vete. Bp. 1927. 149, 151-52, 159

Ficky Mihály festő M.D.K.

1882 ben Pulnky hazahívja a hejnő művészeti Társulathoz. Nem jön.

III. Sándor cár Pétervárott egy emlékalbumot rendel nála a Preobrajenski ezred 200 éves jubileumára. A cár 12.000 rubel évi fizetéssel ismét udvari festőnek nevezi ki.

Nemsokkal ezután 32 képből álló albumot fest a cár koronázási ünnepségéről.

Bende János: Ficky Mihály élete s művéne fe. BP. 1927. 137–139, 140–142

M. D. K.

Ficky Mihály festő

A „Neue gémusza" c. vagyát Lisztnek
"Küldi Bécsbe.
Zalán festi a „Szivén dala" ciklus 3 részét
s a „Kísértetek óráját"
1880 ban fiszai látogatja meg
1881 elején a Kaukázusba utazott

Bende János: Ficky Mihály élete s művészete.
Bp. 1927 123, 124, 125, 130.

M. D. K.

Ficky Mihály festő

1879 tecét Nizzában tölti
1880 tavaszán hagyarországra jön.
megtelepszik Zalán. Gogol, Goncsarov
Lermontov és Rustavelli műveihez kézit
illusztrációkat, Arany Toldi herelmehez
képet rajzol. Részt vesz „Az ontrák – ma
gyar monarchia írásban és képben" illusz
rálásában.

Bende János: Ficky Mihály élete s művéne
te. Bp. 1927 114, 122, 123,

M. D. K.

Ficky Mihály festő

ifj. Dumas, Gautier s mások regényeit illusztrálja.

A „Puszta és gémusza" c. képe körüli harc. 1878. Vetélkedése hunkácsyval a kép illetve a „Milton" alantása miatt.

Budapesten a képzőművészeti Társulat 1878. Őszi tárlatán bemutatják a képet.

Bende János: Ficky Mihály élete s művészete. Bp. 1927 86, 87, 88, – 92, – 101

M. O. K.

Ficky Mihály Jestő

Trefort közokt. minister megrendelésé ve Jesti „Erzsébet királyné Deák Ferenc vavatalánál".

„Vsidó mártirok"

„Autodafé"

„A bor hatása" „Hulló csillagok"

„Szirén ciklus párizsi művei.

Bende János: Ficky Mihály élete s művéne k. Bp. 1927. 82, 86, 193, 194

Fichy Mihály festő M.D.K.

Cleopatra éjjele" c. képét Gautier lányai
'nak adja apjuk siremléle javára.

Munkácsyval előbb szivélyes viszony,
majd 1878 ban nyilt szakítás

A párizsi magyar egylet elnöke 1875–
1880 ig.

Bende János: Fichy Mihály élete s művéne
te. Bp. 1927 71, 74 75, 76, 81, 195

Zichy Mihály festő M.D.K

Oroszországból hazatérve egy ideig Budapesten volt, majd München be ment, azután Brüsszelbe, ahol kiállította „Egy királyi kegy" c. képét. Innen ment Skóciába.

1874 Párisban telepedett le.

Bende János: Zichy Mihály élete s művé vete. Bp. 1927 67, 68, 70, 193

Zichy Mihály festő M.D.K.

1873 ban megválik a cári udvartól. Europában utazgat majd Párisban telepszik meg.
1871 Anglia s Skócia. Vadászélményeiről aquarelleket fest.

Bende János: Zichy Mihály élete s művének.
Bp. 1927 53, 54, 55, 56,

Jichy Mihály festő M.D.K

1853-tól kezdve volgálja mintegy 50 éven keresztül az orom cárokat.
1855 ben II. Sándor cár megbízza, hogy a koronázási ünnepségekről krónikát jessen.
Katalin nagyherczegnő számára 8 lapból álló sorozatot a krimi háborúról.
1858 ban megismerkedik Th. Gautier-val. aki magantaló ajánlat is róla.

Bende János: Jichy Mihály élete s műv.
Bp. 1927. 43, 44, 45, 46.

MMDK

Zichy Mihály festő

1859 jan. tól 6.000 rubel évi fizetéssel a cár udvari festője lett.

Általános birtokosi Társaság címmel kulturegyesületet akar alapítani. Nem valósul meg.

„Mesziás" c. képének fényképét megküldi Kaulbachnak.

Bende János: Zichy Mihály élete s munkái. Bp. 1927. 47, 49, 51.

Ficky Mihály festő M.D.K.

Sándor hesszeni herceg mémára két humoros képet készít: A „generális napsal" s a „generális éjjel". Ennek révén kerül kapcsolatba I. Miklós cárval.

Chronique de trois jours à Gatchina" c. sorozata után „Oltenyicai ütköset" c. 9 laplól álló sorozatot készít

Bende János: Ficky Mihály élete s művészete. Bp. 1927. 40-41, 42

Ficky Mihály festő M.D.K.

1848 ban követi a nagyhercegi családot Lentpétervárra. Hona nagyhercegnő udvari festője lett.
1850 elején megválik a nagyhercegi udvartól.
Eleinte egy fényképésznél mint retusőr dolgozik.

Bende János: Ficky Mihály élete s művészete. Bp. 1927. 31-32, 36, 38, 39

Jichy Mihály festő M.D.K.

1846 ban Waldmüllerrel együtt Itá-
liába ment.

Mentőcsónak' c. képével dicséretet
árat.

Az orosz cár sogornőjének hívására mint
rajztanár Gleichenbergbe, majd Nivá-
ba kerül

Bende János: Jichy Mihály élete s műv.
Bp. 1927 26, 28, 29, 31, 188,

Jicky Mihály festő M. O. K.

1846. pesti múziállitáson „Kopvorsó-bezárás" c. művével ven részt.
A 70 cs évek végén a Rombolás géniusza" c. művét spintén támadták.
Előbbi képét a Nemzeti Muzeum vásárolta meg.
„Krisztus levétele a keresztről" c. művét a Nemzeti Muzeumnak adományozta.

Bende János: Jicky Mihály élete s műv.
Bp. 1927. 23, 25, 26, 188.

Ficky Mihály festő M.D.K.

Leggyógyult leány" és
"Haldokló lovag" c. képeit Waldmüller
"egy kiállításon mutatja be, mint leg
jobb tanítványának munkáit.
"Jókedvű troubadur" c. képét egy beiri
"műkereskedő veszi meg.

Benedek János: Ficky Mihály élete és műv.
Bp. 1927 22, 27, 187

M.D.K.

Jókay Mihály festő.

Gimnáziumi tanulmányai után bécsbe küldték a jogra.
1844-ben a bécsi egyetemre iratkozik be.
Még az első évben otthagyja az egyetemet, hogy művészi pályára léphessen.
Waldmüller iskolájába iratkozik be.

Bende János: Jókay Mihály élete és műve.
Bp. 1927 19, 20

Zichy Mihály festő M.D.K.

Született Zalában (Somogy vm) 1827 okt. 14. én.
Apja Zichy Sándor földbirtokos
anyja: Eperjessy Julia
Gimnáziumi tanulmányok Veszprémben,
majda pesti piaristáknál.
1842 től harastoninál tanul

Bende János: Zichy Mihály élete s művészete. Bp. 1927. 7, 11,

M.D.K.

Jichy Mihály festő

Bécsben Waldmüllerrél tanul.

„Felgyógyult leányka"

„Koporsóba zárás" / Anya fájdalma halott

„gyermeke mellett / repr. IV.

„Haldokló lovag"

„Mentőcsónak" repr. V.

„1847 ben Hona nagyhercegnő volgálatá ba áll.

Bényi - Supka: Jichy Mihály. Bp 1953. 8, 9, 10.

Ficky Mihály festő M.D.K.

Megfesti a börtönben sinylődő Batthányi Lajost. repr. VI.

1849 ben otthagyja udvari állását Szentpétervárott – 1850 ben egy fényképén nél vállal munkát.

1858 „Nagyanyó i unokák" népzia – repr. XVII.

„Barjatinszkaja archépe" repr. XXIII.

„Két nő az erkélyen" – aquarell

Bényi-Szyszkai Ficky Mihály. Bp. 1953. 11, 12,

Zichy Mihály festő M.D.K

1853 ban kezdődött udvari rajzkróni-
kainak sorozata.
1888. évi cári utazás 2 vázlatnaplója
a Tretjakov képtárban
„Szibériai fogoly" — rajz. repr. VII.
„Komorú viszontlátás" — repr. VIII.

Bényi-Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 13, 14,

Zichy Mihály festő M. D.K.

1861: Vadászat a beloveszi erdőben rajzsorozat.

Byron: Don Juan, Mazepyra, Marino Faliero — repr. XXXI.

1862: 12 litografia: Kaukazusi jelenetek — XXVIII — XXIX. repr.

Bényi – Šupka: Zichy Mihály. Bp. 1953

21

Zichy Mihály festő M.D.K.

1868: „Bernard Palissy" — repr. a Limlap előtt.

Jamailov ninén arcképe 1871. — LXI. repr.

Első illusztrációja: 1853 „Regősének Igor hadjáratáról."

Bényi-Kupka: Zichy Mihály. Bp. 1953
19, 20,

M. D. K.

Ficky Mihály festő

Richelieu + abrázoló képei.

„Richelieu áldása", aquarell — XLVII. repr.

„Jus primae noctis" 1868. — XXVI. repr.

„Mizsorás" 1859 — repr. XXVII.

„Ötvösmester"

Bényi-Kupka: Ficky Mihály. Bp. 1953.

19.

M. D. K.

Zichy Mihály festő

„Fosztogatás a holostor pincéjében"
repr. XXXVI.

„Nyujtozkodó" "Pipáró hollandi"
repr.: XXXVIII – XXXIX.

1871 ben vént ven az angol trónörökös meghivására a skót vadászaton.
(A narvast hazaméllitják, repr. XXXII.)

Bényi – Lupka: Zichy Mihály. Bp. 1953
24.

M.D.K.

Zichy Mihály festő

1871 ben nagyobb külföldi utat tesz:
Velence, München, Berlin.
Düsseldorfban jelkeresi munkácsyt.
Egy lipcsei mükereskedő Shakespeare mü
vek illusztrálására nólítja fel. Falstaff.
rysr XLIII – XLIV.

Münchenből Belgiumba megy

Bényi – Lupka: Zichy Mihály. Bp. 1953.
23 – 24.

Zichy Mihály festő M. D. K.

1872: „Luther látomása a Wartburgon"
repr. XXXV.

70 es évek elején: „Zsidó mártírok" – szénrajz szinezve, 2 változatban.

Bényi-Kupka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 22-23.

Zichy Mihály festő M.D.K.

A somogymegyei Zalán született 1827 ben.

Vesprémben majd a pesti piaristáknál tanul. 1842 ben a jogra iratkozik be, ugyanekkor Marastoni Jakabnál kezd rajzolni tanulni. Jakobey-al és Marastoni Jozseffel merényletet tervez Metternich ellen.

1844: Bécs.

Bényi-Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 7, 8,

M.O.K.

Zichy Mihály festő

Emberi tehetetlenség"

"A bor hatalma" — repr. LVI.

"Vidám cimborák" — repr. XLII.

"Orgia" Sirén" nyomat

1875: "Tivonya" III. Henrik idejében. Aquarell LXV. repr.

Bényi – Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953
32-33, 37

Zichy Mihály festő M.D.K.

Bekapcsolódása a Párisi Magyar Egy-
let munkájába.

„Nevető ember" — repr. XXXVII.

„illusztráció a Párisi Notre Dame-hoz:
Claude Frollo — repr. LIX.

„Orgyilkos" „Éjnakai betörők" „Jósnó"
„Böszorkánykonyha" „Sirrablók" „Kisérte-
tek órája"

Bényi-Supka: Zichy Mihály. Rep. 1953

Zichy Mihály festő M.D.K.

1871 őszén visszatér Oroszországba.
Intrilák. Elhatározza, hogy elhagyja
Oroszországot.
Bucsuzó ül: „Egy királyi kegy" —
repr XLVI.
1874 Párizs

Bényi-Supka: Zichy Mihály Bp. 1953.
25.

Zichy Mihály festő M.O.K

Párizsban készíti Goethe és Petőfi illusztrációit.

1845: Faust — LII - LIII : LIV - LV. regr.

Husset: Tirnau fia c. novelláját illusztrálja — LVIII. regr.

Petőfi illusztrációk: LX. - LXII. regr.

Bényi - Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953
33 - 34, 35, 36

Zichy Mihály festő M.D.K.

1874 ben Trefort megrendelésére kénül.
Erzsébet királyné Deák Ferenc ravatalánál.

1878. Világ Ziállítás, „A vombolás géniuszának diadala" LVII. rész.
Bonyodalmak a Rép Zörül.

1879 ben otthagyja Párizst.

Bényi - Lugka: Zichy Mihály - Bp. 1953. 36

Zichy Mihály festő M.O.K.

Visszatérve Pétervárra Lermontov művei nek illusztrálásához fogott.

LXIV – LXVII, LXX – repr.

1881 ben a Kaukázusban tartózkodott.

Rusztaveli: Pardusbőrös lovag

"repr LXVIII. – LXIX.

Bényi – Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953.
45–47, 48

Zichy Mihály festő M.D.K.

Parisból Nizzába megy, majd Bécsbe is ellátogat. Egy időre letelepszik Zalán.

„Kisértetek órája"

„Birkamosás"

Illuntráció a „Leányvári boszorkányhoz".

Megrendelés a Lermontov illuntrációkra.

Bényi-Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 43.

Zichy Mihály festő M.D.V.

1888 ban a Borki vasuti merénylet-
ről készit vázlatot — LXXXI sepr.

Rajzok az aradi Vértanuk albumába.
LXXXII — LXXXIII. sepr.

Bényi-Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 50.

Zichy Mihály Jestő M.D.K.

Arany balladáihoz már öreg korába fogott hozzá Zichy. (1892 – 1897)

repr: LXXXIV – LXXXVII.

Zách klára, Tengeri hántás, Tetemrehivás, Ágnes asszony, Egri lány, Pázmán lovag, Linnepronták, Hidavatás

Bényi-Szupka: Zichy Mihály Bp. 1953. 58 – 60.

Zichy Mihály festő M.D.K.

1885 ben kezdi az Ember tragédiájának illusztrálását. LXXIV — LXXVII. repr.

1886-88 között „Az Osztrák-Magyar monarchia írásban és képben" c. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ könyvet illusztrálja
repr: LXXVIII — LXXIX.

Bényi - Supka: Zichy Mihály. Bp. 1953. 52, 53, 54, 55, 56

M. D. K.

Fichy Mihály festő

1895 ben kiadják az első fichy albumot.

1898 Garay „Obsitos"ának illusztrálása

repr: LXXXIX.

Meghalt 1906 febr. 26.

Bényi-Supka: Fichy Mihály Bp. 1953
61.

MDK

Zichy Mihály

Deák Ferenc megfenyiti a képmutatókat, gunyrajz

Siklóssy L: Politikai gunyrajzok. Tükör, 194o. 12.sz.

573 l.

MDK

Zichy Mihály

Siklóssy L: Politikai gunyrajzok. Tükör, 194o. 12.sz.
573 l.

Zichy Mihaly

laid

Morelli G.

Zichy

Képzőművészek Társulat őszi tárlatán a Műcsarnokban a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán szerepelt.

PN. 929. X. 6.

Zichy Mihály

Magyar Művészek és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

PH. 929. X. 6.

Zichy

Műcsarnok őszi tárlatán szerepelt az akvarellisták között.

Est 929. X. 6.

Zichy

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

M. 929. X. 6.

Zichy

Magyar Aquarellisták és Pastell-festők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

2.

Zichy M.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

Esti Kurir 929. IX. 18.

Zichy

Műcsarnokban a Magyar Vízfestők és Pastellfestők Egyesületének jubileumi kiállításán szerepelt vízfestményei.

Mo. 929. X. 6.

Zichy M.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

NU. 929. IX. 18.

Zichy

Műcsarnok őszi tárlatain a Magyar Aquarell és Pastellfestők Egyesületének kiállításain szerepelt.

BH. 929. X. 6.

M. D.

Zichy Mihály
festő

Méltatás.

Tóth Ervin: Buday György kiállítása.
Művészet 1967. június - 19 lap.

Zichy Mihály

Műcsarnok őszi tárlatain a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain szerepelt.

MH. 929. X. 6.

Zichy Mihály

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szereplő művei.

PH 1930. I. 5.

Zichy Mihály

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szerepeltek művei.

P.V 1930. I. 5.

Zichy István

Az Ernst-múzeum retrospektív kiállításán szereplő művei:

VII 1930 I. 8

Zichy Mihály

A Magyar Nemzeti Galéria legszebb grafikáiból és érmeiből rendezett kiállitásán szerepelt müve. 1959.

Hirek néhány sorban

Rajztanitás 1959. V. sz.

Zichy Mihály

Pataky Dénes: A ma gyar rajzmüvészet c könyvébe
ir róla,

M. Kiss Pál könyvismertetése
Rajztanitás 1961. II.sz. 31.l.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1876. 379. l.

— **A Deák-album ügyében** a „Franklin-társulat“ a következő értesitést intézi az előfizetőkhöz:

„Intézetünk a „Deák-album“ megjelenési idejére nézve szavát be nem válthatván, sőt ma is annak szétküldését aug. előtt biztosan nem igérhetvén, kötelességének tartja a t. előfizetőkkel a késedelem okát tudatni, s ennek alapján szives elnézésért esedezni. Midőn negyedfél hónappal ezelőtt a vállalatot megindítottuk, perczig sem téveszthettük szem elől, mivel tartozunk a dicsőült nagy nevének, s ahhoz képest nemcsak hogy az irodalmi tartalomra a legnagyobb gondot fordítottuk, hanem hogy a munkát felséges tárgyához méltóan kiállitsuk, hazánk nagy művészét, a jelenleg Párisban lakó Zichy Mihályt is felkértük nehány rajz készitésre és Zichy a dicsőült iránti kegyeletből, minden nagy elfoglaltatása mellett, azon föltétel alatt vállalkozott a munkára, hogy akkor csinálja meg a rajzokat, mikor az oktatásügyi miniszterium megrendelésére festendő nagy kép elkészitése végett márczius vége felé hazajő, hogy tanulmányait a helyszinén megtehesse; s akkor rajzainak Párisban való metszését is eszközlendi. Azonban hazajövetele előre nem látott akadályok folytán késvén, csak a napokban térhetett vissza Párisba, és igy mi — bár a kézirat már hónapok óta készen áll, a szöveg közé nyomatandó képek kezünknél nem levén, a munka sajtó alá bocsátását is kénytelenek voltunk elhalasztani. — Budapesten, junius 1-én 1876. Teljes tisztelettel *Franklin-társulat*, magy. irod. intézet és könyvnyomda.“

hétig a budapesti német szinházban szerepelt, már visszatért Bécsbe a Stadttheaterbe. Előadásai két divatos volt látogatni, s gyvált a fiori-korokból adták ki a jelszót, hogy a drámai előadásokat német szinészektől kell nézni. Jól begyakorolt előadásokat bertoltak, de sokat diszert műv-szeik kezdi alig van egy-kettő kiket nemzeti szinházunk jobb lagjaival egyszere lehet ennegetni. A drámakrelogdásával föl is hagyták gyöngyös szigjátékokhoz és bohózatokhoz fordultak, melyek jobban is sikerültek. A kik a nemzeti szinházban és Laube tarsulatáról látták a „Csöd" vagy „Jó fajmaki" előadásai azok meggyőződhettek, hogy a német vámfégel látékat épenséggel nem lehetett a nemzeti szinház tagjainak rovására meg isztalni.

— **A kolozsvári nepszinmüi pályázatra,** melyre ezer frank van kitüzve, május 31 s. mint határidöig 53 mü. ekezett. A pályadijak julius 10-kor itélik oda.

Közintézetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia nagygyülése** a hó 6-án kezdődött, a befejező ünnepelyes közgyülés pedig vasárnap lesz a diszteremben a következő programmal: *Longay* Menyhért elnöki beszéde

Zichy Mihály

· Orgia c. képe
repr.

Album. A nyolcvanéves Pesti Napló ajándéka 1850–1930. 37. l.

sek (Máté 2. r. 11.).
ifordultan ülő Madonna az
nek a bölcsek egyike a ma-
dére ereszkedve ajánlja fel.
feje és két lába látszik.
66 : 73 cm. — Lelt. sz. 1473.
E. Marinaritól 50 K-án (216–
ovember 2-án (539–1900). —
901 augusztus 26-iki 373 eln.

44

Zichy Mihály

élete és művei

A művész legkitűnőbb alkotásaiból negyven kép.

Budapest – Bécs

1895.

A művész életrajzával egy. dajulag dolgozandó fel.

.....*mühely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu.....

.....hó.....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Zichy Mihály

Életrajza:

Ligeti Antal: A Nemzeti Mú-
zeum Képcsarnokának ismer-
tetője. Lajstroma. Buda. 1870. 21. l.

Tesauj.

Az előtérbeli kopár szi
melynek közepén kúptetejü toro
hegyek hullámzanak és fönt a m
pül.

Tusrajz, mér. a vk. 28.5:

Szn.
644

Zichy Mihály

wod

Vas. Tejs. 1885. 438 l.
(Az országos kiállítás
mincsarnoka.)

SORSJEGY UTALVÁNY

Az utalvány tulajdonosa részére a hivatalos játékterv feltételei szerint **kötelezettség nélkül** *fenntartjuk a*

10051 SZ.

a 43. m. kir. osztálysorsjáték I. osztályára szóló sorsjegyet, ha a megrendelés beérkezésénél a sorsjegy még készletben van. Ellenkező esetben más, ugyanazzal a nyerési eséllyel biró számot küldünk.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA
BANKHÁZ R. T.
Budapest, IV, Szervita-tér 3
Telefon: 180-601, 182-066.

TISZTA SZÁJAT ÉS ÉP FOGAKAT csak a legújabb orvostudományos vívmányok alapján készült és szakkörökben is ma a legtökéletesebbnek elismert SANITOL száj- és fogápolószerek használata biztosít. Kaphatók mindenütt !!

SZINMŰVÉSZETI – APRÓSÁGOK –

RÁKOSI JENŐ ÉS TÓTH IMRE. A Nemzeti Szinház igazgatója a vigjáték-sorozat alkalmából Rákosi Jenőhöz a következő levelet intézte: »Méltóságos uram! Két esztendővel ezelőtt elhatároztam, hogy négy év alatt négyféle sorozatos előadásokat fogok tartani a Nemzeti Színházban. Ezek közül az első, a Shakespeare-ciklus tavaly folyt le, ezidén pedig a vigjáték-sorozatot tartjuk meg s hátra van még a történeti drámák és népszínmüvek sorozatos előadása. Amikor e nagy vállalkozásunk második része, a vigjáték-ciklus ime megkezdődött, első és legkedvesebb kötelességemnek tartom, hogy a legnagyobb hálával megköszönjem Méltóságodnak azt a rendkivüli kegyességét, amelylyel e sorozatos előadások legelső darabját csodálatosan szép szabad előadásaival bevezetni méltóztatott s ezzel ezeknek az estéknek különös díszt és értéket adott. Sohasem fogom elfelejteni azt a jóságát, amelylyel erre, első kérésemre vállalkozott. A Nemzeti Színház Méltóságodban mindig egyik legnagyobb jóakaróját s nehéz munkájában bölcs segitőtársát és támogatóját tisztelte. Most, a tegnapi gyönyörű est hatása alatt nem obligát udvariasságból, de szivem igaz érzéseivel köszönöm meg a jóindulatát, e legújabb klasszikus bizonyságát, s kérem, fogadja szivesen mély hálám, köszönetem és tiszteletem nyilvánitását. Budapesten, 1912 április 20. Készséges hive: Tóth, a Nemzeti Színház igazgatója.

UJ FRANCIA DARABOK. CLAretie most tette közzé azoknak a daraboknak a sorát, amelyeket a Comédie Française a jövő szezónban fog bemutatni. Az igazgató a következő darabokat fogadta el előadásra: Paul Hervieu »Bagatelle«, Henry Kistemaeckers »L'Embuscade«, Gustave Guiches »Vouloir« és Henry Bataille »L'Amazone« c. darabjait.

AZ »ÉVA BOSZORKÁNY« BÉCSben. Herczeg Ferenc legújabb darabja, az »Éva boszorkány« a jövő szezónban Bécsben fog szinre kerülni, még pedig a Burgtheaterben. Báró Berger, a Burgszinház igazgatója megkérte a szerzőt, hogy neki mutassa be a darab német fordítását, úgy hogy opciója legyen a német szinpadok fölött. A fordítás munkáját dr. Diósy Béla és Rajna Ferenc végzik.

SARAH BERNHARDT »ERZSÉBET királynő« címen darabot iratott magának, amelyben természetesen ő játszsza a címszerepet. A darabot, mely voltaképpen egy új Essex-dráma, Emile Moreau irta, aki főkép arra volt tekintettel, hogy Sarah Bernhardtnak nagyszerű szerep jusson és ennek minden drámai igényt alárendelt. Erzsébet majdnem mindig a szinpadon van. Minden oldalról megvilágitja történelmi karakterét. Shakespeare is fellép a darabban, hogy megismerje a királyné szeszélyes természetét. Ujat alig vitt be Moreau a legendába. Essex elitélése után a gyűrű történetét is elmondják a darabban. Itt Essex kedvesének a férje rejti el a gyűrűt és ezzel birja rá a királynőt a halálos itélet aláirására. Később Erzsébet megtudta a valóságot, ami miatt még erősebb a lelkifurdalása. Sarah Bernhardt ideges nőnek ábrázolta a királynőt és távolról sem olyan megközelíthetetlennek, mint aminőnek az angolok képzelik.

RÖGTÖNZÉS A NEMZETI SZINházban. A vigjáték-ciklus során egy oly műfajt is bemutat a Nemzeti Szinház, amely már több mint száz év óta nincs divatban, de amely háromszáz éven keresztül volt népszerű Európában, t. i. egy comedia dell'arte-t, amelynek »A bizalmatlan« a címe. A comedia dell'arte olyan énekes és táncos vigjáték, amelynek a szerző csak a szcenáriumát irja meg, a többit a szinészek rögtönzik. A Nemzeti Szinház comedia dell'arte-ja száz sorból készült, amelyet a rendező egy XVIII. századbeli gyüjteményből keresett ki. A kacagtató komédia tipikus figuráit Gál Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Horváth Jenő, Kürthy György, Náday Béla, Nagy Ibolya és Váradi Aranka játszszák.

MAETERLINCK ÉS A »KÉK madár«. A párisi Comoedia felszerelte egy munkatársát, hogy kutassa fel Maeterlincket, aki most Amerika valamely eldugott pontján tartózkodik és a szemfüles amerikai riporterek szerint is feltalálhatatlan. A párisi ujságiró kalandos utazás után fel is találta a poétát, még pedig egy kaliforniai kis helységben, ahol Maeterlinck pompás kis villát bérelt magának és itt él Georgette Leblanc-nal, a feleségével. Az iró jövő terveiről is beszélgetett a francia riporterrel. Elmondta, hogy egy tündérjáték tervén gondolkozik, amely a »Kék madár« folytatása lesz és amelyben a szimbolizálás mélységeiben még messzebbre akar menni. Sokat beszélt azonkivül »Soeur Beatrice« című darabjáról, amelyből tudvalevőleg Reinhardt londoni »The miracle«-jét csinálták s amelyhez most Albert Wolff már be is fejezte egy operazene komponálását.

STRINDBERG LEGÚJABB DRÁmája. Egy stockholmi ujság azt az érdekes hirt közli, hogy Strindberg új drámát fejez be legközelebb. A dráma motivumát a francia forradalomból vette. A darab hőse Robespierre lesz.

CONAN DOYLE DARABOT IRT, amelynek címe: »A magasban«. Egyfelvonásos és az Eiffel-torony tetején játszik. A szereplők nem a szinpad oldaláról lépnek be, hanem lentről jönnek fel. A darab rettenetes katasztrófával végződik. Conan Doyle kijelentette, hogy a darabirás borzasztóan megviselte; ezt az egyfelvonásost oly sokáig irta, hogy minden más dolgát elhanyagolta miatta.

VETÉLYTÁRSAK. EZ A CÍME annak a szenzációs háromfelvonásos társadalmi drámának, melynek kizárólagos előadási jogát nagy anyagi áldozatokkal szerezte meg az Apolló-színház. E remek mozgófénykép-ujdonság a teljesen új, szenzációs félheti műsor záradékául kerül bemutatóra csütörtöktől vasárnapig minden előadásban. A helyárak a rendesek, az előadások két órát tartanak.

ROYAL NAGYSZÁLLÓ SZEGEDEN

Fényesen berendezett nyolcvan szoba, központi fűtéssel, minden szobában vizvezeték áll rendelkezésre. Saját mosodám a szállodában. Minden vonattól elegáns automobil szállítja t. vendégeimet 40 fillérért a szállodába. A legfigyelmesebb, legtisztább kiszolgálásra és t. vendégeim legkényesebb igényei kielégítésére helyezve a fősúlyt, vagyok kitünő tisztelettel DALA KÁROLY, a szegedi Royal Nagyszálló tulajdonosa.

BREUER CÉG .... BUDAPESTEN HARIS-BAZÁR 5. SZ.

Mély tisztelettel értesíti a nagyérdemű hölgyközönséget arról, hogy legújabb ....TAVASZI.... MODELLJEI már megérkeztek üzletébe

ABBAZIA

NAGY NEMZETKÖZI SPORTHÉT MÁJUS 4-ÉTŐL 12-IG

Mótoros csónakkal való versenyek, értékes tiszteletdíjakkal és magas pénzbeli jutalmakkal gazdagon dotálva (Ő Felsége Első Ferenc József királyunk tiszteletdíja: az abbaziai nagy díj 10.000 korona értékben stb.) Nemzetközi automobilverseny. Fényes ünnepélyek a vizen és a szárazon. Prospektust küld a fürdőhelyi kúra-bizottság.

FABIOLA-hajszesz, felülmúl minden hajnövesztő és hajápoló szert. Üdíti a fej-ideget, erősíti a hajcsirákat; hajhullás ellen a legbiztosabb szer. Használata folytán a haj sűrű, dús marad a legvégső korig. Ártalmas anyagot nem tartalmaz. Kapható 2 koronás üvegekben.

FABIOLA-kenőcs, előmozdítja a haj, bajusz, szakáll és szemöldök növését. Páratlan hatású és nem ártalmas. Kapható 2 koronás tégelyekben a készítőnél Özv. Spannraft Ágostnénál, Rákosszentmihály, Ilona-utca 28, azonkivül minden jobb drogériában és gyógyszertárban I.

CIMBALOM

Legjobb szabadalmazott acélszerkezettel, melynek hangja, hangtartása csodásan jónak bizonyult, részletfizetésre is kaphatók. — Gramofonok kiváló művészlemezekkel, hegedűk, fuvolák, harmoniumok stb. — Számos kitüntetés, aranyérmek stb. a jó munkáért. A modern szegtakaró pedál, acélszerkezetek stb. feltalálója. Árjegyzéket kívánatra ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA kir. szab. hangszergyár, Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

GÁOG ARANKA KOZMETIKAI INTÉZETE

BUDAPESTEN, VII, RÁKÓCZI-ÚT 16. SZÁM. — Intézeti orvos: dr. Hegedüs Pál. — Szépségápolás. Szépséghibák rendbehozása. Archajak villanynyal való végleges eltávolitása. Vibrációs arcmassage. — Kitünő kozmetikai szerek elárusitása. — »ARI« bőrfehérítő-krém ára 6 korona. — Válaszbélyeges levelekre készséggel válaszolunk.

MŰVÉSZET

ZICHY MIHÁLY FAUST-ILLUSZTRÁCIÓI. Rexa Dezső fehérmegyei főlevéltárnok, aki közeli rokonságban volt Zichy Mihálylyal, a kiváló illusztrátorral, a minap egy matinén bemutatta Zichynek Goethe »Faust«-jához készített illusztrációit. Ezek eredetije az orosz cár birtokában van, Zichy azonban annak idején elküldte Rexa Dezsőnek az illusztrációk fényképfelvételeit, s ezek kerültek mostan nyilvánosságra. Zichy 21 Faust-illusztrációt készített, de fényképreprodukció csak tizenkettőről van. A többi kilencet nem sikerült megtalálni még hagyatékában sem. A reprodukciók a régi kollódiumos eljárás idejéből valók, melyeket Zichy maga készített és retusált negativon. A fényképek a következő jeleneteket ábrázolják: Faust és a szellem. Faust felköszönti a hajnalt. Polgárok a város kapuja előtt. Katona-emberek a város kapuja előtt. Az öreg paraszt felköszönti Faustot. Faust és Wagner. Faust és az uszkár átváltozásai. Mefisztó megérkezése. A kötés Faust és Mefisztó között. Faust aláírja a szerződést. Faust a bűvkörben. Faust megiszsza a bűvös italt. Ezeket az illusztrációkat még egyáltalán nem ismeri sem a nagyközönség, sem a művészettörténet.

A MŰVÉSZHÁZ MINAPI RENDkivüli közgyűlésén elhatározta, hogy a saját és az alakuló művészklub céljaira megvásárolja néhai gróf Zichy Jenő Rózsa-utcai palotáját. A közgyűlésen gróf Teleki Géza elnökölt, aki megnyitó beszédében ismertette a házvétel ügyét. Az igazgatóság által ideiglenesen megkötött vételi szerződés szerint a palota vételára 380.000 korona, amely az átiratási költségekkel együtt 400.000 koronára fog emelkedni. A Művészház és a Művészklub teljesen elkülönített elhelyezést fog találni a palotában, de úgy, hogy egyes alkalmakkor az összes helyiségek összekapcsolhatók. A Művészháznak külön bejárata lesz a Szegfű-utcában, díszes márványlépcső fog felvezetni az emeletre, ahol körülbelül 500 négyzetméter nagyságú felső világítású kiállítási termek lesznek. A Művészklub bejárata a Rózsa-utcában lesz.

JELENET AZ ANGOL PARLAMENTBŐL. A »Home Rule Bill« harmadik olvasása az angol parlamentben, s Balfour, amint a törvény ellen beszél. A »Home Rule Bill« törvénybe akarja iktatni az ireknek bizonyos politikai önállóságát, így az ir parlament felállítását, mely két házból állana; a 164 tagból álló alsóházból és a 40 tagból álló szenátusból. Az angol parlamentnek azonban megvolna a hatalma, hogy az ir parlament által hozott törvényeket felülvizsgálja, esetleg visszavesse.

NEMZETKÖZI MŰKIÁLLÍTÁS. Velencében az idei nagy nemzetközi kiállítás lényegesen különbözik majd az eddigiektől, mert a nagy központi épületben is, a nemzetek külön pavillonjaiban is csupán egyéni kiállítások lesznek. Ezeken az egyéni bemutatókon Magyarország tekintélyes szerepet játszik a maga hét egyéni kollekciójával. Nálunk népesebb csak az olasz osztály lesz, amelynek tizenhat a kiállítója. Összesen harminckettő lesz a száma az egyéni kiállításoknak. A magyar művészetet a következők képviselik: Magyar-Mannheimer Gusztáv, Kőrösfői-Kriesch Aladár, Szlányi Lajos, Kosztolányi Gyula, Poll Hugó, Glatz Oszkár, Nyilassy Sándor. Franciaországot a következő négy művész képviseli: Jacques-Émile Blanche, Gaston Latouche, René Ménard és Lucien Simon. Németországot szintén négy művész: Hans Bartels, Dettmann, Erler, Hengeler. Svédországot az egy Boberg Anna. Olaszországot pedig a következő tizenhat művész: Cremona akvarellfestő, Vittorio Avondo, Pietro Canonica (szobrász), Filippo Carcano, Felice Carena, Giuseppe Carozzi, Beppe Ciardi, Angelo dall'Oca Bianca, Vincenzo De Stefani, Giacomo Grosso, Cesare Maggi, Alessandro Milesi, Gaetano Previati, Lino Selvatico, Augusto Sezanne és Ettore Tito.

PÁLYÁZAT PLAKÁTRA. AZ IPARművészeti Társulat a gróf Csáky Albinné elnöklése alatt működő Általános Közjótékonysági Egyesület megkeresésére a következő általános nyilvános pályázatot hirdeti: 1. Terveztessék plakát, amelyet az Egyesület az alkoholizmus ellen való küzdelmének eszközéül használhat és szükség szerint szorosítva a Budapest környékén levő kirándulóhelyeken kifüggeszthet. 2. A pla-

MAGYARNAK PÉCS – NÉMETNEK BÉCS!

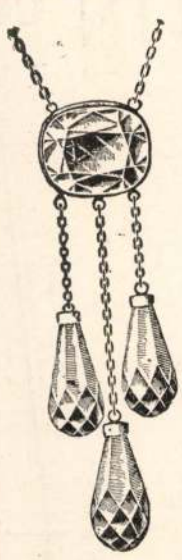

Legdivatosabb női nyakék, valódi finoman csiszolt ametisztekkel 8 korona.

Minden betűvel kapható, szabályozható, aranyozott ezüst gyűrű 1 korona; valódi aranyból 3 korona 60 fillér.

Legújabb melltűk, tetszés szerinti monogrammal

aranyból 24 kor., ezüstből 5 kor.

Szabályozható betűs gyűrűk, kövekkel ékítve, ezüstből, aranyozva 2 korona; valódi aranyból 6 kor.

Gyönyörű kidolgozású modern lorgnon, szabályozható tűzzománcfogantyúval, finom kristályüvegekkel 28 korona.

SCHÖNWALD IMRE PÉCS

HAZÁNK ELSŐ ÉS LEGNAGYOBB ÓRA-, ÉKSZER-, LÁTSZER- ÉS IPARMŰVÉSZETI CIKKEK TELEPE

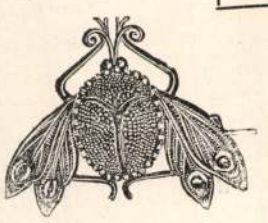

Ezüst, aranynyal bevont melltű, valódi braziliai szerencse-bogárral 8 korona.

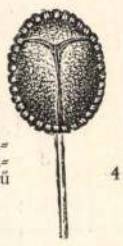

Szerencse-bogár nyakkendőtű 4 korona.

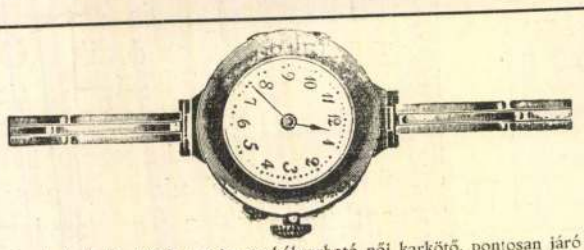

Legkedveltebb, bőség szerint szabályozható női karkötő, pontosan járó órával, valódi ezüstből 24 korona; ugyanez valódi aranyból 80 kor., erősebb 100 korona.

Divatos fülbevalók, legszebben kidolgozva, 14 karátos aranyból, valódi kövekkel ékítve és legjobb szabadalmazott csukókarral 16 korona.

Kockázat kizárva, mert nem tetsző tárgyakért a pénzt visszaküldöm, vagy azokat más tárgyra átcserélem. Azonkivül minden tárgy valódiságáért jótállást vállalok. – Minden tárgy csinos tokban lesz küldve.

Zichy Mihály

Vas Lap. 1884. 609-1.

Zichy Mihály hirneves művész hazánkfia is kiséretében van az orosz czárnak. Ott volt Skjernyeviczében is a három császár találkozásán. A kitünő művész vázlatokat készit a czár utazásáról és a skjernyeviczei fényes jelenetekről. Zichy a meghalt czárnak is kedvelt művésze volt, s az orosz udvar vadászatait és fényes tarkaságait számtalan képsorozatban, tollrajzokban, aquarellekben örökitette meg. A moszkvai koronázásról is ő festett képet.

n. kir. Tisza István-Tudományegyetem theologiai,
8. évi október hó 4-én és 5-én ünnepli fennállá-
g rövidrefogott programmját, az esetleges változ-
i a

Jubileumi Végrehajtó Bizottság.

3. HÉTFŐ.

4. KEDD.

oglalási rend szerint és **bevonulás** a Nagy-
udvarán **8 óra 15 perckor,** illetőleg rossz idő
leti folyosóján. Tekintettel a Kormányzó Ur
óra 45 percre mindenkinek el kell foglalnia.
Kormányzó Urat és kíséretét üdvözli és fogadja
is a Nagytemplomba.
Urat fogadja a tiszántúli református püspök

gytemplomban. Az istentisztelet lefolyása a hely-
lomba belépni csak helyjeggyel lehet. A hely-
üldöttek még szeptember hó folyamán előre

a Kollégium udvarára ugyanolyan sorrendben,
enkinek el kell foglalni számozott ülőhelyét

Úr fogadása a Kollégium kapujában.
ülés a Kollégium udvarán.

l kiemeljük a következőket:

imája, és *báró Vay László* főgondnok magyar és francia

je, a kultuszminiszter szól. — Az egyetemes református
— Az írásbeli üdvözlések bejelentése.
yelven: *Dr. Kállay Kálmán* kollégiumi igazgató, egyetemi

beli tanárai megválasztásáról.
tanára, növendéke bronzplakettjének létesítéséről

Zichy Mihály

Vrod

Vas-Ujs. 1883. 259. l.

Zichy Lt Péter vast
telepszik le.

227

sett sohase viszonozta, csak eltűrte őket. Hazavágyakozott az unalmas városból és életből szüleihez, akárhogy szerette is a férje. Társaságban elmulatott a férfiakkal, csak a férje számára nem volt mosolygása.

Lork medikussal és Meier zenészszel csak azért kaczérkodik, mert unatkozik, s hogy a férjét boszantsa. Nem hisz a szerelemben, azt hiszi, hogy csak a regények ismerik, az életben azonban nem létezik. A kaczérsága sokkal nyiltabb, naivabb, semhogy többnek tarthatnák. Egyikmásik érzi is ezt, de vannak, a kik többet várnak tőle. Ezeket visszautasítja, mert a szerelmet, ha nagyon közelíteni talált hozzá, terhesnek találja.

A férje vízbe fullad. S most a nő a helyett, hogy a szabadságának élne, elzárkozik, visszavonul, a tompa nyugalmat keresi. Lork levélben feleségül kéri. Constance barátságosan felel neki, s nyugodtan adja tudtára, hogy nincs kedve a második kisérlethez.

Egyszerre csak elveszti vagyonát. A létet rég megunta, most már a lustasághoz sincs módja. Mit tegyen? Lorkhoz menjen? Dehogy is, a szerelemmel mit sem törődik, szinte iszonyodik tőle, «a férfiak az egyiket

Zichy Mihály

Vas. Ugs. 1883, 328. l

A képzőmüvészeti társaság nyugdijalapja 512 frtot kapott *Zichy* Mihálytól, ki ez összeget, mint a müvei kiállitásának jövedelméből rá eső részt, a társulatnak ajándékozta. A legutóbbi választmányi ülés foglalkozott az 1885-iki országos kiállitással is, hol a képzőmüvészeti osztálynak külön épülete lesz. Az előkészületekben a társulatot *Keleti* Gusztáv fogja képviselni.

Testvérek nem leszünk,
Ítélet-harsonáig
Egymásnak elv

Nem lesz csöpp foltja sem,
S szeretjük egymást sírig
Tisztúltan, nemesen.

Palágyi Lajos.

örömünk kell, hogy legyen [illegible]
tört Petőfinek. A többiekre nézve pedig Toldy Ferencz panaszát (Beszéd szépirodalmunk ügyében 1843.), hogy mért nem talál nálunk a Thomson, Haller s Kleist-féle irány behatóbb müvelőkre, inkább dicséretnek, mint gáncsnak vehetjük. Annyira mégsem vesztették el egészséges műizlésüket!

Lenkei Henrik.

„Hôtel Dieu“ nevü kórház betegei körül szerzett bő tapasztalatai nyomán több fontos fölfedezésen kivül azt is kétségbe vonhatatlan példákkal bizonyitotta be, hogy az ónméreg hatásának kitéve volt hét ember harminczkét sarjadéka közül tizenegy csecsemő idő előtt, egy pedig halva született ; hogy a megmaradt husz közül nyolcz mindjárt az első évben, négy a másodikban, öt a harmadikban meghalt és csak egy élte tul a harmadik évet. A kórjelek valamennyi esetnél oda mutattak, hogy a halált általános idegfelbomlás (muscular paralysis) idézte elő. „Tagadhatatlan tehát“ — mondja dr. Richardson — „hogy az ón és ólom által okozott mérgezés hatása e hatás alatt szenvedőkről az utódokra is átszáll, s előbb vagy utóbb, de bizonyos halált idéz elő.“

A párisi magyar egylet koszoruja Deák Ferencz koporsójára.

Ama számtalan koszoru között, melyeket Deák Ferencz ravatalára és koporsójára a hazából mindenfelől küldött a honfi gyász és kegyelet, a nemzeti hála és elismerés, — minden esetre egyik legkiválóbb az a művészi becsü koszoru, melyet Zichy Mihály hozott magával Párisból, a párisi magyar egylet részéről s az egylet megbizásából és nevében maga helyezte el a kerepesiuti temető sirkápolnájában.

Azok a magyarok, kik mint művészek, tanulók, kereskedők és iparosok, legnagyobbrészt magasabb czélokra való önképzés végett távoztak hazájokból, a nagy világ legzajosabb, legragyogóbb városában is megemlékeztek hazájok nagy és szerény fiáról, s a nemzeti közgyászban való részvétök jeléül egy koszorut küldöttek Deák sirkápolnájába.

Zichy Mihály mintázta e koszorut viaszból és *Barbedienne*, Párisban is első bronzöntődéje készitette el oly sikerülten, hogy a világhirü magyar művész igényeit is kielégitette. Maga a koszoru egy lapon fekszik s a kitünően sikerült dombormü a képünkön is olvasható feliratokban fejezi ki, hogy „Deák Ferencz emlékére“ „a párisi magyar egylet“ („1876.“) nyujtotta. Anyagi értéke szerint is valóban becses emlék, mert a mintázó művész munkáját, mint a múzsa hódoló tiszteletét az elhunytnak nagy szelleme iránt, pénzben nem mérlegelve is, csak maga a bronzba öntés 1000 frankban volt megállapitva, s csak Barbedienne szivességének lehet tulajdonitani, hogy a kegyeletes czél iránti tekintetből elengedte azt a 300 frankot, melyet aztán a párisi magyar egylet a magyarországi árviz által károsultaknak adományozott.

Egy hervadhatatlan koszoru a hervadandók mellett. De a művész nemes érzéke a többi koszorut is hervadhatatlanná ohajtaná tenni. Zichy Mihály itthon léte alkalmával emlitette a Deák szoborbizottság több tagjának, hogy a küldött koszoruk közül minél többet, minden esetre pedig a legjelentősebbeket mintáztatni kellene, hogy annak idején érczbe öntve ékesitsék Deák szobrának talapzatát. Maradjon fenn az ember és polgár, a hazafi és államférfi nemes emléke mellett annak emléke is, hogy a tróntól a polgárokig az egész haza megkoszoruzta Deák emlékét s a nagy jellemnek a világ is meghozta elismerése adóját az idegen konzulok és követek koszoruiban. Művészi eszme, mely erős erkölcsi érzésből fakadt s annak idején érdemes lesz a megvalósitásra.

Ime az első hervadhatatlan koszoru már készen is van Deák álló szobrának talapzatára!

A PÁRISI MAGYAR EGYLET KOSZORUJA DEÁK KOPORSÓJÁRA.

Egyveleg.

— **A Gorcsakoff-családról.** Gorcsakoff Sándor herczeg 1798-ban jul. 16-án született. Ha az agg birodalmi kanczellár még csak pár évig él, 1879-ben Rurik halálának ezer éves fordulóját fogja megérni, ki az orosz monarchia alapitója s egyszersmind a Gorcsakoff-ház őse volt. A kanczellár családja ép oly régi, mint maga az orosz birodalom, melynek ő most miniszterelnöke. A család ősei közt két szent van: szent Wladimir és szent Mihály (nem az arkangyal, hanem egy szentté avatott Csernigoff herczeg.) Gorcsakoff ősei közé tartozik a nagy *Jaroslav*, az oroszok egykori uralkodója is. A birodalmi kanczellár az örökölt „fenség“ czimet viseli, s az összes orosz és számos idegen rendjelek lovagja. A két Gorcsakoff, kik Krimben parancsnokoskodtak, a herczeg-kanczellár unokatestvérei voltak; az egyik, Mihály herczeg, a dunai és krimi hadsereg főparancsnoka, Péter herczeg pedig egy hadtest vezére volt. A dunai fejedelemségekkel annyiban van a herczeg-kanczellárnak összeköttetése, a menynyiben az ő másodszülött fia Konstantin herczeg, Sturdza Mihály herczegnek, egykori moldvai hospodárnak leányát vette nőül. Idősb fia, Mihály hg tudvalevőleg orosz követ Berlinben.

— **A sziberiai számüzöttek.** A hivatalos orosz kimutatások szerint a mult évben egyedül Moszkvából 14,196 ember küldetett Sziberiába. Az önkénytelen utazás csak a hajózási időszak alatt, azaz májustól szeptemberig tart. Nisni-Novogrodig vasuton, Permig hajón történik a szállitás, azontul gyakran több hónapon át igen nagy fáradsággal gyalog kell a szerencsétleneknek rendeltetésök helyére vándorolni. De a vasuti utazás sem sokkal kellemesebb, Moszkvától hetenként 5—800 számüzöttet küldenek el egy vonattal, melyben 10, legfeljebb 20 külön e czélra alkotott vaggon van. Hogy mily kegyes az orosz kormány e tekintetben, eléggé tanusithatja az az adat, hogy az emlitett számban 3302 gyermek (köztök 3282 leány) is volt. Rokonok is nagy számmal kisérik a számüzötteket, igy a mult évben 1553 férfi, nő s gyermek vándorolt ki velök. S a mult év nem volt e tekintetben rendkivüli. A jelen évben május végeig Moszkvából már mintegy 12,000 embert tolonczoztak Sziberiába. A számüzöttek nagyrészét a bányászatnál alkalmazzák, azonban vannak olyanok is, kiket csak az ott időzésre itélnek.

— **Vadászat a tenger fenekén.** A „Vadász- és Versenylap“ érdekesen irja le egy buvár utazását a tenger alatt s különösen annak küzdelmét egy *kardoshallal*. „Nem kisérlem meg, — mondja — hogy leirását adjam azon állatnak, mely felénk közelitett, feltévén, hogy olvasóim leirásból eléggé ismerni fogják két főtulajdonságát: erejét és kegyeletlenségét. Ellenfelünk közel két méter hosszu volt, kardja pedig egy méter hosszu. Kivonván késeinket, állásba helyeztük magunkat. A szörny eleintén határozatlannak látszott, egykissé eltávozott tőlünk, majd megállapodott s kiváncsian nézett bennünket kis pislogó szemeivel; azután rohamot véve felénk jött, azonban az irányt roszul választotta s ez okozta vesztét. A buvár ugyanis tanulmányozta minden mozdulatát. S miután sikerült a támadó lökést elháritani, oldalról került a szörnynek, s egész erejével megragadván kardalaku nyujtványát, hatalmas csapást mért a tengeri szörny fejére, melyen nagy lik támadt a hal fejének baloldalán, s vére nagy sugárokban bugygyant a sebből, köröskörül pirosra festve a tengert. Egy második, majd egy harmadik csapás is követte az elsőt, miközben a buvár egész erejéből ránehezedett a szörnyre, mig ez rémitő bukfenczeket csinált, hogy kinzójától megszabaduljon. Erre mi is, a mérnök és én szintén ellenfelünkre vetettük magunkat s egész erőnkből vagdaltuk hol fejét, hátát és hasát, válogatás nélkül, a mijét érhettük. A szörny ereje csakhamar szemlátomást megfogyott; mig végre egy utolsó csapás, mely beleit vágta át, véget vetett életének. Teste hanyatt fordult s lassan felszállt a viz szinére. Miután nem volt kedvünk kitenni magunkat egy ujabb vadászat esélyeinek, melynek kimenetele roszabb is lehetett volna, iparkodtunk feljönni a levegőre. Ez baleset nélkül sikerült is. Erre levetvén öltönyeinket, felhalásztuk a kardoshal tetemét, mely a vizszinén uszkált. Nem tudom, hogy husa ehető-e. Matrózaink azonban mégis felvagdalták s elköltötték. Mi csak a bőrét tartottuk meg, melyet mérnök barátom kitömetett s dolgozó szobájának egy üvegszekrényében őriz, emlékezeteül a tenger alatti kirándulásnak, a melyhez hasonlót nem sok ember tett életében.“ Ime egy megtörtént kaland, mely teljesen hasonló a Verne „Tengeralatti utazás“ czimü regényében leirtakhoz.

— **Érdekes napló.** József főherczeg alcsuthi könyvtárában van egy érdekes „Diarium Carolinum“ czimü munka, melyet Lovina Ignácz, III. Károly király nevelője irt. Tartalmazza az 1698-ik évet. Fel van jegyezve napról-napra a királyi herczegről: kivel s miről társalkodott, mit tanult és olvasott. Károly főherczeg ekkor tizenhárméves volt. Adatokat közöl I. Lipót és I. József magánéletéből s felemliti az ekkor Bécsben látogatóban volt Nagy Péter czár személyének s szórakozásainak jellemét. B. Nyáry Albert, ki e művelődéstörténelmi és köztörténeti adatokat is magában foglaló művet tanulmányozza, felolvasást is készit róla.

— **Hirlapok Törökország fővárosában.** Konstantinápolyban jelenleg 72 hirlap jelenik meg. Ezek közül 16 török nyelven, 1 arab, 1 persa, 1 német, 4 angol, 12 görög, 13 örmény, 4 bolgár, 2 spanyol, 1 olasz és 20 franczia nyelven.

ron a meleg, télen a hideg ellen, feje a kepával van fedve télen-nyáron egyaránt. Vászon ruháját addig hordja, mig leszakad; nem fürdik soha, csak fejét mossa; ujjaival eszik, füstös szobában él: mindez rettenetes szagot kölcsönöz nekik.

A tengeri, a burgonya és a tej főeledelök. A hus nagy ritkaság. A vadat nem szeretik. A kávét a töröktől vették át, a pálinkát a dalmátoktól. Testök szervezete különben olyan, hogy egyenlő módon megbirja a nagy mennyiségü ételt és koplalást. Piszkosak öltözetökben, lakásaikban, és mégis egészségesek. A török határszélen a ragályos betegségek gyakoriak, s a váltólázak is a felső vidékeken, de a forró láz nagyon ritka. A kholera nagy pusztitást idézett elő nálok, miután a ragálynak fő tápláló eleme, a piszok, nagy mértékben megvan náluk.

Az orvosi személyzetet illetőleg elég annyit mondanunk, hogy a fejedelem orvosán kivül még csak két más orvos van állami fizetéssel, másként az sem tudna megélni, minthogy a babona nagy mértékben el van terjedve, a kuruzslás még jobban. E tekintetben az orvosi rendeletek is végrehajtatások előtt egy vénasszonyi areopág által vizsgáltatnak meg. Annyi tény, hogy a folytonos gyakorlat által e természetes orvosok ritka ügyességre tettek szert a sebek gyógyitásában, melyek a hires franczia orvost, Boulognet is nem egyszer elismerő kifakadásra inditották.

A montenegróinak a főfontosságu dolog fegyvere. Van egy példabeszéde is, mely igy szól: „Vedd el puskámat, vedd el a testvéremet, egyre megy.“ A montenegrói nem megy sehova sem a nélkül. Egész 1853-ig még sem. voltak szervezve. Ha ellenség fenyegette őket, pleméről plemére adtak hirt egymásnak, mindenki saját belátása szerint harczolt, s csak, ha valaki kitünt közülök, hősiség vagy ügyesség által, gyültek köré. Minden harczos maga vitt magával enni is. Az állam nem adott nekik semmi mást, csak lőport.

A 17-ik században Maisano Bolizza szerint 8027 harczos volt Montenegróban 90 faluból; de ebből csak 800-nak volt fegyvere. A mellett a vezetők is irigykedtek egymás ellen. II. Petár hozta be először a perianikokat, a testőröket és rendőröket. 1853-ban I. Danilo összeiratta a 18—50 éves férfiakat, nevezett ki kapitányokat, minden plemena élére egyet; stotinácsikat minden száz emberhez, és detecsánikat minden tiz ember élére. A háboru végével a prédát felosztották, s hazatértek. Főfegyverök a handzsár, két pisztoly és a hosszu puska. Csak a lőport kapták készen. Ezek voltak a cseták vagy kóbor csapatok.

Az 1862-ki vereség megtanitotta a montenegróiakat, hogy e szervezet rendezett sereg ellen többé nem elegendő. 1870-ben Obrenovics Mihály herczeggel együttesen Csettinjében egy fegyvergyárat szerveztek, hol 1872-ben már kartácsokat is csináltak. A mellett több lőportornyot állitottak fel ugy helyezve el, hogy a nehiákhoz közel legyenek. A lőporraktár mintegy tiz millió golyóval is rendelkezik. 1869-ben kétezer hátultöltő fegyvert vettek, s az orosz czár azóta is sok készletet ajándékozott nekik.

Wlahovics Jován szerb kapitány, az ismertetésünk alapjául szolgáló munka egyik szerzője, bizatott meg 1870 végén a montenegrói sereg ujra szervezésével. Az ő ajánlatára fogadták el az uj szervezést, melynek részletei következők:

Két osztály van, egy-egy 10,000 harczossal és egy hegyi üteggel.

Mindegyik osztály két dandárból áll.

A dandár öt zászlóaljra oszlik, melyből négy karabinnal, egy hátultöltővel van fegyverezve. Ez utolsó igen ügyes lövőkből áll.

A zászlóalj öt századból áll. Egy század 90 legény, 10 derecsiani, 2 altiszt, 1 századosból és egy zászlótartóból, összesen 106 főből; egy zászlóalj 848 emberből áll.

A szurony helyett handzsár van. A hegyi üteg 4 ágyuból áll 48 tüzérrel és három tiszttel.

Minden nahia köteles lakói száma szerint adni katonát. Vezér a fejedelem, aztán a vojvoda; ezalatt két osztálytábornok. Mindezek polgárok; csak márczius és áprilisban szolgálnak 1871-ben ismertették meg az uj fegyvereket a néppel, s a katonák csak háboruban szolgálnak.

Az államnak most sem kerül többe a hadsereg, mint régen. Az egész ellátást maguk teljesitik, élelemmel, ruházattal és fegyverrel. A kormány nem ad most sem mást, csak lőport, illetőleg töltést.

Az összes, 20,000 főre is alig menő seregnek legfeljebb $^3/_4$ része van jól felfegyverezve: 12,000 Minié-féle karabinnal, 3,000 éles lövésü fegyverrel, 1000 átalakitott fegyverrel, a többi a régi alban puskával. Különösen jó lövőknek adták csak az uj fegyvereket, a kik aztán be vannak osztva a többiek közé.

Hogy ily, rendes szolgálat neküli, rendes táplálékot nélkülöző, s rögtönzött vezetők alatt álló hadsereg mire képes: a felett nem lehet itéletet mondani. A tények fogják megmutatni.

És ezzel be is végeztük e máris hosszu ismertetést. De hiszen oly ismeretlenek e dolgok, mintha nemis szomszédunkban volnának, holott alig van ország, a melynek inkább érdekében állana ismerni a szomszédos déli szláv tartományokat, s ezek közt a Fekete hegyeket, mint nekünk.

György Endre.

A török hadsereg szervezete és egyenruhája.

A török rendes hadsereg 350,000 emberből, és körülbelől ugyanannyi tartalékseregből áll. A 350,000 emberből álló rendes hadsereg kilencz főhadosztályra van felosztva, melyek közül békeidőben kettő Konstantinápolyban és környékén állomásozik; kettő Kis-Ázsiában, kettő Szyriában, Palaestinában és a szomszédos tartományokban, egy a Dunafejedelemségek határain, egy Persia határán, s végre egy Bagdádban és környékén van elhelyezve. E különböző hadcsapatok ismét franczia és német rendszer szerint vannak kisebb alosztályokra felosztva. Minden főhadcsapat két hadosztályból áll; minden hadosztályban két dandár, minden dandárban két ezred és minden ezredben három zászlóalj s végre minden zászlóaljban nyolcz század van. E fölosztás természetesen csakis a gyalogságnál érvényes. Minden főhadcsapathoz két dandár lovasság és körülbelől 40 vagy 50 tábori ágyu járul. Minden külön hadtest fölött egy „Mushir“-nak nevezett első rangu katonai pasa parancsnokol, ki rangban egyenlőnek tekintetik más nemzetek hadseregeinek tábornagyaival. A hadosztályok főparancsnoka egy-egy „Ferick“, vagyis másodrangu katonai pasa, ki a franczia hadsereg tábornokaival egyrangu; s végre minden dandár élén a „Liva“ vagyis harmadrangu katonai pasa áll, ki rangban egyenlő az európai hadseregek dandár-parancsnokaival. Az ezredek élén a „Mir Ally“ vagyis ezredes áll, ki mellett alparancsnokul szerepel a „Kaimakam“ vagyis alezredes. A zászlóaljak fölött egy „Bimbashi“ vagy őrnagy és a század fölött egy „Usbashi“ vagy kapitány s két „Mulasim“ vagyis hadnagy parancsnokol.

Elméletileg a török hadsereg talán a legjobb és legegyszerübb szervezetü az egész Európában; de a gyakorlatban igen sok kivánni valót hagy hátra. Tetőtől talpig ama régi történetet juttatja eszünkbe, a mely — ha nem csalódunk — Charles Lever valamelyik regényében fordul elő, s a mely egy régi szabásu irlandi nemesről szól, ki nehány uri barátját meghivta, hogy pár hetet az ő „kastélyában“ töltsenek el. Enni-inni való elég volt — talán több is a kelleténél. A legkitünőbb drága csemegeborok viditották föl a vendégek szivét s több volt az ital, mint a mennyit megbirhattak volna. Nagyszerü vadászatokat rendeztek; ló és kutya bővében volt s a mellett kocsi és hintó is majd min lenféle, ugy hogy a hölgyek is meg lehettek elégedve; a zene soha sem hiányzott s akkor tánczolhattak mellette, a mikor épen akartak. Hanem egyszer az egyik vendég roszul talált lenni és czitromos vizet kivánt; s itt következett ám be a bökkenő vagyis annak a rendkivüli jó véleménynek a forduló pontja, melylyel a vendégek bőkezü és módos gazdájok iránt viseltettek. Czitromot csakis „készpénzért“ lehetett volna kapni; ez utóbbi pedig rettenetes módon hiányzott a „kastélyban“. A mit „kontóra“ lehetett kapni, a világon minden volt az ir főur rezidenciájában, de már hat czitrom árát nem lett volna képes kifizetni készpénzzel. Akkor aztán a vendégek azonnal belátták gazdájok gyarló vagyoni állapotát s vendégszeretetéről ugyancsak furcsa hireket hordottak világgá. Igy áll a dolog a török hadseregnél is. A katonákat rendesen igen jól élelmezik, mert élelmi szert a kormány hitelben is kaphat eleget, főleg mikor e hiteladás a vállalkozóknak legalább is 30 vagy 50 százalék tiszta hasznot jövedelmez; hanem az élelmi szerek árának kifizetésével többnyire husz, sőt néha még több hónappal is hátralékban szokott maradni a kormány.

A mi a török hadsereg egyenruházatát illeti, erről egy angol szaktekintély, kitől a fentebbi adatokat is átvettük, következőleg nyilatkozik: „A török hadsereg egyenruházata s általában külső megjelenése igen sok kivánni valót hagy hátra. A főveg sötét vörös fez, a tetején akkora kerek érczlappal, mint egy régi kétgarasos, melyről gyapot vagy selyem kék bojt fityeg alá. A ruházat sötétszinü rövid kabát vagy tunika, mely a szétrepedésig szük s ugyanolyan szinü nadrág. A ruha kelméjének gyarló minősége és szük volta természetesen a vállalkozó érdeme, a ki mindenütt megkuporgat pár krajczárt, a hol csak lehet. Az öv fekete, igen rosz bőrből s talán soha sem takaritják ki becsületesen. Mint az egész ruházatot, ugy az övet is vállalkozók szállitják, még pedig amolyan régi csaló gazemberek, milyenek már évtizedek óta szivják a szegény török birodalom vérét. S bárha ugy az övekért, mint az egész ruházatért és csizmáért a kincstár oly árakat fizet, a melyeken más országokban mindenből a legjobbat lehetne beszerezni, mikor arra kerül a dolog, hogy a szállitott czikkeket átveszik, akkor kitünik, hogy azok a legroszabb minőségüek. Ennek pedig az az oka, hogy a szállitási szerződést egyik vállalkozó a másiknak adja el, kik természetesen valamennyien ohajtanak nyerni valamicskét az üzleten. Igy a katonák szerfölött rosz holmikat kapnak, mig a vállalkozók megtömik zsebeiket.“

S. L.

Az ón mint méreg.

Hogy vannak oly üzletek, iparágak és foglalkozások, melyek a munkások egészségét nagy mértékben rontják és veszélyeztetik, s hogy ezek közt a bányaipar különböző ágai s főleg az ón- és higanybányászat, ugyszintén az ónnal és higannyal foglalkozó iparágak állanak első helyen átalánosan tudva van. Dr. Richardson közelebbről az egészséget rongáló és veszélyeztető foglalkozásokról egész sorozat felolvasást tartván, érdekesen ismerteté ama betegségeket, a melyek az ónnal dolgozó munkások szervezetét szokták megtámadni. Az ón mérgező hatásának leginkább kitett foglalkozás, az ónbányászaton kivül, a festészet és a fazekas mesterség; ugyanis a festő sokféle ón- és ólomsavat kénytelen használni terpentinnel és olajjal vegyitve, mig a fazekasok az edényeknek ugynevezett „mázolásához“ használnak ónoldatokat. Dr. Richardson amaz átalánosan elterjedt hiedelemmel szemben, hogy az ónmérgezés esetei, az ónsavaknak a bőrrel való érintkezése következtében állnak elő, azt állitja, hogy azokat ellenkezőleg mindenkor az ónnak por- vagy gázalakban történő benyelése idézi elő. Szerinte a munkások nem igen szoktak törődni az ón veszélyes hatásával s élelmi szereiket ónporporral s más tisztátlanságokkal belepett kézzel fogdossák, s ennek aztán az szokott lenni a következése, hogy az ónméreg a testszervezetben fölhalmozódik.

Mellőzve ama fejtegetéseket, a melyekkel dr. Richardson ügyesen bizonyitgatja, hogy az ónméregnek nagy hajlandósága van a test szervezetében való összehalmozódásra, s mellőzve az ebből származó különböző betegségek ismertetését is, csak pár sorban kivánjuk összefoglalni az emlitett angol tudós e téren tett vizsgálódásainak eredményét, mely bizonyára elég fontosnak látszik arra, hogy az ónmunkával foglalkozók figyelmét fölébreszsze és őket gondos elővigyázatra intse, ha egészségöket továbbra is koczkáztatni nem akarják.

„Még szerencsés körülménynek volna tekinthető“ — mondá a felolvasó — „azokra nézve, kik oly iparágakkal foglalkoznak, melyeknél az ón által való mérgezés oly gyakori eset, ha e méreg hatása csupán azokra terjedne ki, a kiket közvetlenül és először ért. Azonban fájdalom! ez a szerencsétlenség a megtámadott szülőkről azoknak utódaira is át szokott szállani. Paul franczia orvos az „Archives Générales de Médécine“-ben kiadott tanulmányában, a párisi

Zichy Mihály

z vajra az Ember
tragédiájához
repr.
Vas. Lap. 1886. 768,
769. l.

La exemplele de culegere ale acestui numar al revistei noastre ne-am folosit de literele «Ohio» materialul decorativ si vignetele turnatoriei de litere Schriftguss A. G. vorm. Brüder Butter

Za slaganje uzoraka sloga u ovom broju upotrijebili smo slova «Ohio», uresni materijali vignete iz slovolivnice Schriftguss A. G. Brüder Butter (Dresden).

Ezen számunk
nál a Schri
vormals Brü
betüöntöde
díszítőanyag
használ

Schriftg
vormals Br
Dresden-N. Gros

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1886. 759. l.

A műcsarnok kiállítását nagy közönség látogatja napközben ugy, mint az esti villamos világítás mellett. A kiállítás érdekességét legujabban *Zichy* Mihálynak a Madách «Ember tragédiájához» készített illusztrációi emelték, melyek e héten érkeztek meg Oroszországból. Az illusztrációk tizenöt nagy kartonon vannak s az «Ember tragédiája»-nak az Athenæum-társulatnál megjelenő diszkiadásához készültek.

Zichy Mihály

Vas. Lyc. 1882. 609 l.

Zichy Mihály kitünő müvészünk e napokban érkezett Szentpétervárra, a Kaukázusból, hol Lermontov müveihez készitett illusztrációkat. Nem sokára pedig haza jön, és családja lakhelyére, Zalára utazik.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1884. 400. l.

A párisi magyar egylet indulója. Diszes kiállitásu magyar zenemü jelent meg Párisban Leduc Alfonznál: «A párisi kölcsönösen segélyző magyar egylet indulója», szerkesztette *Bertha* Sándor, az egylet jelenlegi elnöke, czimlapját pedig rajzolta *Zichy* Mihály, az egylet volt elnöke. Kiállitásának diszére sok gondot forditottak, mert a párisi magyar egylet menházának javára van szánva a jövedelem; ekkép a ki megszerzi, jótékonyságot is gyakorol. A szines nyomásu czimlap két oldalán munkás-csoportok állnak, a háttérben Budavára tünik föl, mely felé egy haza térő vándor int üdvözletet. Az egyik oldal csoportja munkába van elmerülve, a másik oldalon pedig érkező honfitársat fogadnak. Felül csergaly koszorujára fonodó nemzeti szalag köriti a képet. A szép induló e füzetkéje párisi emlék itthon, s Bertha zenéje, Zichy rajza, és a jótékony czél bizonyára megannyi inditó ok, hogy minél többen megszerezzék. Kiadta a párisi magyar egylet, ára 3 frank, vagy 80 kr.

;ják. Ezért tisztelettel mellé-
sziveskedjék kitöltve cimünkre
fel, mert a portót mi fizetjük.)
: további két mutatványszámot

ves szolgálatot teljesitettünk

kiváló tisztelettel
a PESTI HIRLAP Rt.
vidéki előfizetési oszt.

ESTVÉREK R.T. BUDAPEST

Zichy Mihály

Zichy Mihály Párisban van

[illegible] ki nehány nap óta ott van, s műtermét a Haussmann-boulevardon rendezi be. A „Gaulois“ hosszabb czikkben ismerteti Zichyt a párisiak előtt, s meg van győződve, hogy művei nagy senzacziót fognak kelteni a francziáknál, valamint arról is, hogy a pedans kritika összeránczolja homlokát fölöttük.

Vas. Lyc. 1874
668. l.

...HIVÁS

Magyar Tud. Egyesületbe.

az egylet pénztárába egyszer s
oo koronát fizet (ha ez összeget
izetni, a teljes befizetésig 5%-os
fizetni); *rendes tag* az, aki kö-
ı át 10 kor. évi tagdijat fizetni.
tag a következő kedvezménye-

z egyesület összes kiadványait,
ımű népszerű tudományos havi
:lőfizetési díja nemtagok részére
ıely immár 11-dik évfolyamába
sőrangú munkásainak tollából és
leg közöl czikkeket s gazdagon

hat utalványhoz van joga, me-

Zichy Mihály

Képrőművészeti Társulat 1875 febr. kiállításan Szines kartonok, mozgeket a műcsarnok felépítése javára ajándékozott.

Vas. Ujs. 1875. 139 l

„Rienzi, az utolsó tribun.“

Nagy opera 5 felvonásban Wagner Rikhárdtól.

(A nemzeti szinházban először adatott 1874. nov. 24-én.)

Azon történelmi alakok közt, kik a középkor sötét századaiból mint egy szebb jövő előhirnökei magaslanak ki, kiknek nevét, mintegy vigaszul a sorsán, jövőjén kétségbeejtő emberiségnek, Clio ragyogó betükkel véste táblájára — találjuk Cola di Rienzit is, az utolsó római néptribunt. (Körülbelöl oly értelemben, mint ma még egyik-másik közöttünk élő és mozgó alakra mondani szoktuk: az utolsó magyar táblabiró.)

A küzdelem, melyhez Rienzi neve füződik korántsem hasonlitható ama szellemóriások harczaihoz, kik századokra kiható föllépésükkel a kornak, melyben éltek, jelleget, az emberiség történetének irányt adának. Rienzit talán nem is emlitenék e nagy nevek során ha neve nem füződnék az emberiség két nagy eszméjéhez: a népszabadság és az örök Róma nevéhez. Ha Rienzi küzdelme, mely az egyéni erőt mindenesetre meghaladó és igy magában csodálatra méltó volt, Németalföld vagy Spanyolország valamelyik zugában folyt volna le, alig emlegetné nevét a késő unoka; de szintere Róma volt, a világuralom hajdani fővárosa, a történet legragyogóbb eseményeinek szinhelye, mely lelkesitőleg hat arra, ki a nagy ősök nyomdokait látszik követni s óriássá emeli őt kortársai és az utókor szemében. Rienzi Róma nélkül egy lázitó, bukott kalandor; Rómával s mint római néptribun — e név fényöve alatt — egyike a történet magasztos jelenségeinek.

De nézzük kissé közelebbről e férfit és föllépését, noha e történeti módszer alig fog a szinházi előadásnak — melyről irni tulajdonkép föladatunk — előnyére válni.

Róma a XIV. században a pusztulás és hanyatlás kétségbeejtő jeleit mutatja. A nagy respublika fővárosa, a római állam hatalma és területe nagyobbodásának tűzpontja, a világhóditó Caesarok pompás székhelye, a pápák és ájtatos koruk templomépitő buzgalmának, az ó és középkor legmagasztosb emlékeinek szinhelye, rablólovagok, martalóczok prédája lett. Fű nőtt a régi forumon, a köztársasági erények hajdani küzdterén s hol egykor Brutus, Cicero, vagy a Gracchusok hallaták a nép hangulatát érveik, ékesszólásuk által hatalmukban tartó szavukat, — a Campo Vaccino (tehénmező) terült el burjános leplével, s a világra szóló triumphatorok diadaliveinek a földből kimagasló csucsai pásztorgyerekek játékhelyéül szolgáltak. Az emberi mulandóság talán sehol sem lép elénk oly megdöbbentően, mint a római forumon, még ma is, midőn a Campo Vaccino az ásatások által kezdi visszanyerni régi alakját, mely soha sem lesz és nem is lehet méltó azon eseményekhez, melyeket a történelem e szűk helyhez köt, melyek emléke ennek nevéhez füződik.

A XIV. századbeli Róma váltakozva nyögte az egymással versengő ellenfelek jármát, az emberi (sőt isteni) tekintély, a rend és fegyelem végmenedéke is búcsút vett e pusztulásnak indult várostól, midőn V. Kelemen pápa Avignonba tevé át a pápák székhelyét, midőn a kor fölfogása szerint már Isten is elfordult ez elveszteni szánt helytől. Gelfek és Ghibellinek, nápolyi és német hadak váltakozva foglalják el és dúlják föl a szent várost s a krónikások jajgatnak az ily alkalmakkor elpusztult műkincsek, épitési remekek fölött. Csak az tartatott és őriztetett meg, mi védelmi pontul szolgált s e körülménynek köszönhetjük Hadrián Mausoleumának (a mai Angyalvár) és Cecilia Metella sirboltjának korunkra jutását. Ha idegen zsoldos nem táborozott e vérrel áztatott helyen, a bárók gondoskodtak, hogy a harczi zaj meg ne szünjék, hogy béke és nyugalom ne verjen gyökeret azon földön, melyen hajdan a béke temploma diszlett. A gelf és ghibellin csatakiáltás elhaltával fölhangzott az Orsini és Colonna családok harczi riadója, mely csak akkor szünt meg egymás ellen lelkesiteni e családok hiveit, midőn közös prédaként a népre történt támadás.

Ily viszonyok közé esik Rienzi föllépése. Pályája hivatalnoki, miveltsége az akkori idők szinvonalán álló, szelleme fennkölt volt. Mint a pápai udvar irnoka s az Avignonban székelő pápával folyton érintkezésben, jól ismerte korának politikai és diplomatiai viszonyait s azokat népe szabadsága javára törekedett hasznositani. Föllépése a nobili-k (nemesek) uralma ellen intézett csapás volt s hogy e czéljának külsőleg is kifejezést adjon, fölvevé a régi patriciusok és plebejusok küzdelmeiből a plebejusok diadalának emlékeként fönmaradt „tribunus“ nevet.

Nem föladtunk e helyen Rienzi jellemrajzát vagy élettörténetét adni, sem azon titkos rugókat nyomozni, melyek föllépésében és tevékenységében vezették. Annyi bizonyos, hogy az általa nyilvánitott és uralma rövid ideje alatt érvényre emelt eszmék a népszabadság eszméi valának, hogy ő a nép előtt, mely őt, mint annyi hivét megkövezé — mint a nép valódi tribunja jelent meg, és mint ilyen él ma is a római nép emlékezetében. A pápa, kinek kezei a Rienzi-féle mozgalom kezdeményezésénél nem maradtak tétlenül, később — talán megdöbbenve a mozgalom eredményétől és tartva annak a pápa világi uralmára vonatkozható következményeitől, mihez Rienzi egyes diplomatiai botlásai és tulhajtásai is járultak, — elejté Rienzit és az általa védett ügyet. A római nép pedig, mint elődei századok előtt a patriciusok üldözöttjeit, a Gracchusokat — cserben hagyá, sőt meggyilkolá a férfiut, ki a nép gyereke, a nép hive, a nép hőse volt.

E kép, mely ugy egészében, mint számos, a nép nyelvén forgó és a történeti forrásokban följegyzett részletei által, Rienzinek föllépése, czéljai, eredménye és hősi halála iránt a legnagyobb rokonszenvre gerjeszt, nem egy költőt és művészt lelkesitett. E történeti képnek és lelkesitő hatásának köszönhetjük Bulwer egyik legremekebb művét, mely lényegében alapjául szolgált Wagner Rikhárd dalműve szövegének. A fentebb rövid vázlatban rajzolt küzdelem mellett, mintegy a költői elem követelményeként, egy fiatal Colonnának föláldozó szerelme tünik elé Rienzi huga s szellemtestvére, Iren iránt, ki méltó fivéréhez, római nő s érdemes e névre.

A katasztrófa együtt sujtja Rienzit nővérével és ellenének Colonnának fiával. Nemcsak a politika, a szerelem is áldozatot kivánt s a Capitolium leomló égő romjai közt, melyek Rienzit a szerelmes párral együtt temetik el, meglelte azt.

A dalmű szövege, mely Wagner műve, ügyesen használja föl a pompa és fény kifejtésére alkalmas jeleneteket; bevonulások, egyházi és világi ünnepek, harczias jelenetek, néplázadás, fegyvertáncz sűrün váltakoznak a nézők gyönyörködtetésére és alkalmat szolgáltatnak a zenének minden erejét, hangszereinek összeségét kifejteni és érvényesiteni. Van is bumadratta e darabban annyi, hogy több sem kell; egy zenekar nem is győzi s a szinpadról is lehangzik a harsonák zsivaja, mely közt a gyenge emberi hang csak nyaktörő magaslatokon, sokszor épen gixerek árán juthat érvényhez. Nem is szeretik az énekesek Wagnert általán s Rienzi-jét különösen, melynek agyon énekeltető hangszerelését, a versengést a rézhangszerekkel és dobokkal nem egy Wagner-énekes emlegette már meg. Alig is van különben valami egyéb közös Rienziben és Wagner ujabb műveiben, mint e nagy zaj, e pokoli lárma.

Rienzi Wagner első nagyobb műve, mely a 30-as években, Párisban meghiusult szinrehozatali kisérlet után, Drezdában került szinre. E műben Wagner még egészen az akkor uralkodott, de már a Spontini és Mayerbeer befolyása altatt némileg módositott olasz zene alapján áll, sokkal közelebb az általa ma annyira megtámadott dallam-irányhoz, mint saját későbbi műveihez. Csoda-e hát, ha Wagner ez elsőszülöttét maga is megtagadja, s fiatalkori vétségnek nevezi, melyre még átdolgozási fáradságot is kár vesztegetni.

E körülmény oka annak, hogy Rienzi nem képes magát a szinpadokon föntartani. Wagner igaz hivei elfordulnak e műtől, mint mesterük fiatalkori bünétől, a közönség többi része pedig már azért sem lelkesedik e darabért, mert Wagnertől van, kinek irodalmi és művészi föllépése és iránya a közönség e részének uralkodó rokonszenvével meglehetős éles ellentétben áll. Szóval Rienzi zenéjére is ráillik: se hus, se hal. Ez meglátszott annak itteni első előadásán is, a nagy pompa- és zaj-kifejtés daczára hidegen hagyta közönségünket, mely csak a második fölvonás végén tisztelte meg kihivással a főbb szereplőket, a jeles karnagyot s Lehman mestert, kinek ez este is oroszlánrész jutott. A forditó és rendező Bőhm is megjelent, nem tudjuk kinek hivására.

Maga az előadás, szomoru dalműviszonyainkhoz mérve, a lehető legjobb volt. A zenekar és énekkarok kitünően oldák meg nehéz föladatukat Richter vezetése alatt, az együttesek összevágók voltak, a magándalok előadása gondos tanulmányra és egyes művészeinknél mint Tannerné, Humann, sőt Tallián is határozott haladásra mutat.

A főszerep Ellinger kezében volt, kinek megjelenése és ez alkalommal fátyolozott hangja több bajt okozott Rienzinek, mint a római nobilik összesége. A jelenet, midőn lóháton hivja harczra népét, csak a hangsikamok merészsége által vált némileg harcziassá. Reméljük, Ellinger nemsokára kiköszörüli a csorbát, melyet Rienzi első előadása e bár idős, de sajnos, egyetlen nagyobb hangu s hős (!) szerepekre használható (!) tenorunkon ejtett. Benza Ida (Rienzi nővére) játéka volt az egyetlen, mely drámai magaslaton állt, mert Tannerné, ha nem is oly jéghidegen, mint rendesen, de nagyon is lanyhán személyesité a magával küzködő, családja és szerelme közt ingadozó ifju Colonnát. Hangja sokat vesztett rikitó élességéből s a közönség e fölötti örömét tapsal fejezé ki Humann Alexa (a béke hirnöke) csinosan oldá meg rövidke föladatát. Láng és Odry, mint a nobilik fejei, jelentéktelen szerepeikből csináltak a mit lehetett, igy Tallián is, kinek ismert taglejtéseit a bibornoki rokolya kedvezőleg takarta el.

A rendezés, tekintetbe véve a szinpad szűk voltát és a szükségelt nagy tömegeket, sikerültnek mondható, bár némely helyt elhibázott volt, igy pl. a nagy kiátkozási jelenetben, melyből a közönség nagy része nem látott egyebet, mint az átkozódó bibornok lilaszin keztyüit és négy darab lictort — hátulról. A többit hallja és elképzeli. A fegyvertáncz fényes kiállitással kitünően sikerült, Rotter Irma prima ballerinánk könnyed lejtései, mint rendesen, most is tapsot arattak. Legfőbb érdem Richter után Lehmann mestert illeti, ki valódi mesteri kézzel festett egy pár szép s részben historiai hűségü diszletet, melyek elébünk varázsolák az örök Rómát legszebb és legnevezetesb pontjaiban, csak a Vatikán hiányzott, de hisz a pápa nem volt otthon s igy a Vatikán is elmaradhatott.

Mindez pedig került — mint mondják — 12,000 forintocskába. A mai anyagi világban s az adótörvényjavaslatok által uralgott helyzet szempontjából az a kérdés merül föl első sorban: ér-e az egész ennyit? A szinház pénztárából kitekintő e kérdőjelre a tapasztalat fogja a választ megadni. Reméljük nemzeti intézetünk érdekében, hogy e válasz nem leend oly kedvezőtlen, mint a milyennek ma látszik, és a milyennek ma a legtöbben, kik az első előadást és annak eredményét látták, — jósolják.

T. L.

Zichy Mihályról.

Zichy Mihály festész hazánkfiáról, ki — mint olvasóink is tudják — Oroszországtól közelebb búcsut vett s Párisban telepedett meg, hol a művészi s főrangu körökben nagy kitüntetésekkel fogadtatott, — a Szent-Pétervárott megjelenő orosz képes ujság meleg szavakban bucsuzik el s oly elismeréssel nyilatkozik felőle és művészete felől, hogy az minden magyarnak büszkeségére szolgálhat; azért nem is mulaszthatjuk el, hogy azok közlésével tudomást ne szerezzünk olvasóinknak arról a dicsőségről, mely kitünő művész hazánkfia által hazánkra is hárul.

„A mult nyáron — igy ir a nevezett lap — a szent-pétervári művészek köre egyikét veszté el legjobb tagjainak, Zichy Mihályt. Huszonhét esztendeig lakott Oroszországban, Szt.-Pétervárott s nem minden keserüség nélkül hagyta el azt. Valóban nehezére is eshetik egy embernek azt az országot elhagyni, melyben életének számos s épen a legszebb napjait töltötte el, hol tehetségének, hivatása teljesitésében, oly nagy quantumát fogyasztotta el. Nehezére eshetik elhagyni azt a környezetet, mely-

Vas. Ujs. 1874.

lyel összeolvadt, s uj helyet találnia, a hol isten tudja, mikor lesz képes megint egy oly meleg fészket rakni. Nehezére eshetett elhagyni azt a helyet, hol annyi nehéz időket töltött el s azok elteltével a megérdemlett dicsőség, siker és tekintély oly magas fokára emelkedett. Az ily körülmények között elhagyott ország megérdemli a második haza nevezetet. Reméljük azonban, hogy az elválás nem fog örökké tartani s a legőszintébb szivvel ohajtjuk a minél előbbi viszontlátást.“ *

Itt Zichy Mihálynak életrajza következik, mely után igy folytatja az orosz lap tovább:

„Elutazása éles fordulatot képez életében és művészi tevékenységében. Elhagyott bennünket tehetségének legnagyobb erőteljében, s a műveiben mutatkozó gondolat és érzelem delelő korszakában. Sok külföldi művész látogatott már meg bennünket, sokan évtizedeket töltöttek el közöttünk, de soha velünk össze nem olvadtak, soha nem tudták magukat megszerettetni. Zichy más ember volt. Senki oly hévvel nem védelmezte pályatársait, mint ő. Minden kérdés, mely akár egyes művész, akár átalában a művészet érdekében fölmerült, élénken ragadta meg lyrikus természetét s rokonszenves közremunkálásra sarkalta őt. A mi művészeink tudnak róla, s illetékesebb itélőbirák e tekintetben akárkinél. Szerették Zichyt és tisztelték őt s a tiszteletére rendezett bucsuünnepélyen oly testvéries volt az érzelem, oly nagy a tisztelet, a minőben nálunk még egy külföldi sem részesült.

„Zichy elutazása volt az ok, mely miatt két nagy vizfestményét: „Az orgiát“ és „Richelieu“-t nálunk be nem fejezhette s hogy érdekes régiségei és ritkasággyüjteménye különféle kezekben züllöttek el. Csak könyveit s nehány ránézve becses emlékét vitte magával.**

„Nálunk készitett nagyobb műveinek utolsója a „Cleopatra éje“, melyet Gauthier Theophil siremléke javára festett.

„Nem tudjuk, vajjon e sorok tudomására jutnak-e valaha, de kivánjuk, hogy legjobb ohajtásaink, melyeket utána küldünk, azért, hogy közel harmincz évig élt és küzdött velünk együtt a művészet érdekeiért, — bár csak némi elégtételül is szolgáljanak neki. Európai hirnevéhez mi nem adhatunk hozzá semmit, nem is szorult reá, de Zichyben az embert nálunknál ki sem itélheti meg helyesebben. Állása elég alkalmat nyujtott volna neki, hogy saját czéljai felé törekedvén, másoknak ártson, esetleg őket utjokról leszoritsa, befolyását, erejét velök éreztesse. Ily árnyfoltot Zichy életében hiába keresünk. S e tudat volt az, mely Zichynek elvitázhatlan jogot adott arra, hogy büszke lehessen, s ez szülte azt az őszinte rokonszenvet, melyet pályatársai önkényt hoztak elébe s mely el fogja kisérni uj, bizonytalan utjában is mindenütt. Kevés ember akad, ki oly kiváltságos állásban, mint ő, mindig oly nemeslelkűleg cselekedett volna, mint ő.“

Igy ir a szent-pétervári lap s mi hozzá tehetjük, hogy, fájdalom, kevés hazánkfia van olyan, a kiről a tisztelet, rokonszenv és elismerés a külföldön oly meleg hangon nyilatkoznék, mint a minőt a fentebbi sorokban kifejezve látunk.

* Mi ennek ellenkezőjét ohajtjuk és reméljük is.

** Régi fegyverekből még igen érdekes s nagy értékü gyüjteményt tartott meg; e becses gyüjtemény jelenleg ideiglenesen itt van Budapesten testvérénél, Zichy Antalnál. — *Szerk.*

Fölvonó gépek nagyobb házakban.

Közelebbről az a valóban örvendetes hir járta be a főváros lapjait, hogy a háziurak — megszánva végre lakóik beteg tüdőit — magasabb házaikban fölvonó gépeket szándékoznak fölállittatni, a milyenek Európa és Amerika népesebb városaiban már évek óta kitünő szolgálatot tesznek a nagyobb házak lakóinak. Az Egyesült-Államok nagyobb városaiban, főleg a szálloda- és gyártulajdonosok régóta használják e czélszerü találmányt, még pedig az ottani lapok tudósitásai szerint oly meglepő eredménynyel, a mely a legvérmesebb várakozást is jóval tulhaladta. E gépek alkalmazásba vétele, — irja az „Appletons Journal“ czimü uj-yorki lap, — mindenekelőtt legujabb épitkezésünkben idézett elő czélszerü változásokat. Most egy épületet, föltéve, hogy fölvonó géppel van ellátva, ismét oly magasra lehet emelni, mint hajdan és az egykor annyira megvetett felsőbb emeletek, minthogy az alsóknál sokkal egészségesebbek s az utczai zajtól sincsenek oly nagyon háborgatva, ismét keresettebbekké lettek. A fölvonó gépek behozatalának második s a szó valódi értelmében életbevágó eredménye az a megbecsülhetetlen jó hatás, melyet az azzal ellátott házak lakóinak egészségére szemlátomást gyakorol. A korosabb férfiak és nők igen jól tudják, hogy semmiféle fáradság vagy testgyakorlat nem támadja meg oly nagy mértékben az életerőt, mint az, midőn egy magas ház harmadik vagy negyedik emeletére kell fölmenniök számtalan sok lépcsőfokon s alig lehet kégségbe vonni, hogy a legkomolyabb testi gyengeségek nagy részét e rendkivüli erőfeszitéssel járó kényszeritett séta teszi életveszélyessé. A fölvonó gépek alkalmazásának emlitettük előnyével csupán ama pénzbeli veszteséget állithatjuk szemben, a melyet a háztelektulajdonosok szenvednek azáltal, hogy ezentul kisebb területekre is lehet nagy, illetőleg magas házakat épiteni, mert a mit a ház terjedelemben veszit, helyreütheti a magassággal, melyre az uj találmány behozatala mellett fölemelni lehet.

A közönséges, gőzerő által mozgatott felvonó géppel olvasóink annyiban bizonyára ismerősök, a mennyiben az ily gép teljesen olyan szerkezetü, mint a többi emelő gépek, milyenek például Chicagóban az ugynevezett „elevatorok“ (óriási gabonaraktárak, melyekbe a gabonát gőzerővel vontatják föl), vagy nálunk a budai gőz-sikló. Az Amerikában ezideig használt ily felvonó gépek a mozgató szerkezeten kivül egy csinosan butorozott kis szobából álltak, melyben a föl- vagy leszállni akarók helyet foglaltak s mely éjjel gázfénynyel, nappal pedig metszett üvegü ablakok által voltak megvilágitva. Legközelebbről e gépet is tökéletesitették olyan formán, hogy ez ujabb szerkezetü gépeknél a mozgató erőt nem a gőz, hanem a viznek folytonos egyensulyra törekvő tulajdonsága képezi. El is nevezték azt „vizegyensulyu emelőgép“-nek (Wasser-balance Elevator), s az Egyesült-Államok nyugoti nagyobb városaiban már mindenütt ilyen uj szerkezetü felvonó gépeket használnak.

Ez ujabb és valóban ügyes szerkezetü gépről a „Manufacturer and Builder“ („kézműves és épitész“) czimü szintén amerikai szaklap következő leirást közöl: A gép mozgató-ereje a nehézkedés törvényén alapul, mely itt következőleg vétetik alkalmazásba. Egy tizenkét láb hosszu vasveder ugy van illesztve egy három és fél lábnyi átmérőjü vascsőbe, hogy abban mint a szivattyu föl s alá járhasson. E vascső az egész fölvonó készülék által elfoglalt tér egyik oldalán van megerősitve s a legfelső emelettől a földszintig ér le. A veder épen oly nehéz, mint a személyek föl és leszállitására szánt kocsi, melylyel az csigán forgó ércz-sodronyok által van összekötve. Hogy valamely suly fölszállittassék, csupán a vedret kell vizzel megtölteni a felső emeleten lévő viztartóból, mi azáltal történik, hogy a vezetnök a kocsiban egy lábitót (pedal) nyomint meg, mely szintén vassodronyok segélyével a viztartóval áll összeköttetésben. A viz sulya lenyomja a vedret s ezáltal a kocsi fölfelé vonatik. A tetszésszerinti megállapodást egy dörzsfék eszközli, mely azonnal megkapaszkodik a vágányon, melyen a kocsi föl s alá halad. Leszállás alkalmával egy másik lábitót kell megnyomni, mely ismét a veder fenekén levő elzárható szellentyüvel áll összeköttetésben, a melyen át a viz könnyen kibocsátható. A kocsi gyorsaságának tetszés szerinti mérséklésére a vedren át hosszában egy másik cső van vezetve, a melynek mindkét végén egy-egy szellentyü van. Minthogy a veder légmentesen van a nagyobb csőbe illesztve, csupán akkora gyorsasággal emelkedhetik föl vagy ereszkedhetik alá, a mekkorával az alatta levő lég a kisebb csöven át kiszabadul s a fölötte, vagyis utja után keletkezett ür levegővel megtelik. Ez pedig a vezetnök által kezelhető szellentyüktől függ.

Ez uj szerkezetü fölvonó gépet, főleg járásának egyenletessége, vagyis a rázkódás teljes hiánya és mozgásának gyorsasága teszi az ez ideig használtnál ajánlatosabbá. El van látva biztonsági dörzsfékekkel is, melyek nagyon hasonlitnak azokhoz, melyek a Wilcox- és Gibbs-féle varrógépeknél vannak alkalmazva. A vizet gőzerő segélyével könnyen föl lehet szivattyuzni a felső emeleten lévő viztartóba.

A föntebbi rövid és egyszerü ismertetésből itélve ugy látszik, hogy a gép szerkezete könnyen érthető, nem tulságosan mesterkélt s hihetőleg nem is nagyon költséges. Alkalmazásba vétele hamar kifizetné a rá forditott költséget s a főváros lakóinak legnagyobb részére nézve mégis oly nagy áldás lenne, a melyért nem adhatnának elég hálát a gondviselésnek és a — házi uraknak. **Sámi Lajos.**

A hétről.

⊙ Ugyan miről is beszélhetnének az emberek többet, mint a mi mindnyájukat a legközelebbről érdekli: az adóról. Nem hiában viseli a legtöbb ember közvetlenül a szive fölött a tárczáját, — annyi igaz, hogy az uj adótörvények által e tárcza ellen intézett merénylet a legtöbb embernek egyenesen a szivébe nyilallik bele. Mert hiszen igaz, vannak válságos pillanatok, a mikor az ember mindenéről kénytelen lemondani, hogy a hazát megmenthesse. Karthagó hős asszonyainak példája, kik többi ékszereik föláldozása után legdrágább ékességüket: hajukat vágták le, hogy abból a harczosok ijjaira húrt fonjanak, — nem egyetlen a történelemben. Csak szabadságharczunkra kell visszagondolnunk, midőn az egyházak harangjaikat, az anyák gyermekük egyetlen ezüstkanálkáiát hozták a haza oltárára, hogy ez áldozattal engesztelni segitsenek a haragvó istent. De az elszánás ily áldozatokra viharos időt föltételez, mikor az egyes elvész az összesben, s nincs akarat más, mint a mit mindenki akar, nincs külön-külön czél, csupán egy, mely mindent egyesit, — az önhibáján kivül veszni indult haza megmentése. — A jelen állapot? Hiszen kétségbeejtő az is, tagadhatatlan, — de nem olyan, melyből csak végső eszközökkel menekülhetnénk, és nem olyan, melybe önhibánkon kivül jutottunk volna bele. Ha ugy élünk vala, a mint a becsület és józan ész szerint élnünk adatott, — soha nem jutunk ez állapotba. S ha még eszünkre térünk, nem lesz a megtérés késő. De a „kétségbeesés lelkesedését“ lángra lobbantani ez az idő nem alkalmas. Helyes és okos gazdálkodás véget vethet a mai esztelenségszülte helyzetnek. Azért valóban nem csodálkozhatni, ha a közszellem megütközik oly rendszabályok foganatbavételén, melyeknek helye lenne egy elvesztett, szerencsétlen hadjárat után; de melyeket békeidőn, habár sulyos körülmények között, nehéz elkerülhetetlenek gyanánt fogadni. A sok tanácskozás, panasz, tiltakozás az uj adótörvények ellen tehát nem mutat hazafiatlanságra, nem az áldozatkészség hiányára. S meg vagyunk róla győződve, hogy a nemzet minden osztálya készséggel fogadná e törvényeket, ha kettőről lenne meggyőződve: egyről arról, hogy csak ez az egyetlen eszköz, mely még lehetséges, — másról arról, hogy ez eszköz aztán biztos eszköz lesz a haza megmentéséhez. Sem az egyik, sem a másik bebizonyitva nincs. Sőt a mig látjuk, hogy az állam leginkább csak kulturalis intézeteink körül készül nagyobb megtakaritásokra, tömérdek sinekurái megszoritására azonban nem gondol: addig bizony abban a véleményben kell lennünk, hogy az országtól várt áldozattal csak a Danaidák hordaját fogják töltögetni. Ily kilátás nem buzdit áldozatra, s nagyon természetes, hogy az elviselhetetlen adóval sujtott középosztály minden alosztálya följajdul, az orvos, az ügyvéd, az iparos, a kereskedő, mind romlását látja az uj rendszabályban kenyérkereső pályájának.

politechnikumba s ott a mérnöki tanfolyamot végezte, de mellékesen a klasszikus nyelvekkel és irodalmakkal is foglalkozott. 1848-ban haza tért és a mérnöki pályáról lemondva, tanári állomásért folyamodott. Az akkori idők zivatara azonban őt is magával sodorta; beállt honvédtüzérnek, s már a swechati csatában mint ágyúirányzó vett részt, később hadnagyságig emelkedett. A fegyverletétel után fogságba esett, besorozták közlegénynek s Olaszországba küldetett. Egy év mulva kiszabadulván, előbb Pesten, majd Kolozsvárott nevelősködött. 1853-ban Haynald akkori erdélyi püspök a kolozsvári kath. gimnáziumhoz nevezte ki tanárrá s ezzel aztán egész élete Kolozsvárhoz lett kötve. Tevékeny részt vett az Erdélyi Múzeum-Egyesület életében irodalmilag is. 1872-ben a latin nyelvészet tanárává neveztetett ki az ugyanakkor fölállított Ferencz József-egyetemre, melynek 1874/75-ben rektora is volt. Egyre gyarapodott tudományos érdemeiért a Magyar Tud. Akadémia és a római archaeologiai intézet tagjává választotta. Mint készültsége, irodalmi munkássága is igen sokoldalú volt. Számos kisebb dolgozatain és fölolvasásain kivűl nagyobb munkái is szép számmal jelentek meg. Ezek között legkiválóbbak: «Latin-magyar iskolai szótára», melyet több kolozsvári tanár közreműködésével 1858-ban szerkesztett és adott ki; «A magyar ige időformáiról»; «Adalékok a magyar rokonértelmű szók értelmezéséhez»; «A görögök időszámítása s az ősrómai naptár»; «Az ókori sulyokról és mértékekről», stb.

Finály kedvelt tagja volt a kolozsvári társadalmi életnek, melynek minden mozgalmából kivette a maga részét. A különben erős szervezetű férfiút ezelőtt nehány évvel szívbaj támadta meg, mely aztán hosszas szenvedés után véget is vetett életének.

JELENET ZOLA PÖRÉBŐL.

Békés időben aligha fogta el valaha idegesebb láz akár Párist, akár Franciaországot, mint a Zola pörének közel két hétre terjedt tárgyalása alatt, mely csak február 23-án ért véget, mikor az esküdtek Zolát egyhangulag vétkesnek nyilvánították, s a törvényszék egy évi börtönre és 3000 frank megfizetésére ítélte. Az igazságügyi palota környékén pedig talán csak akkor hullámzott az e napok alattihoz hasonló rendkivüli népsokaság, mikor Metz várának föladója, Bazaine tábornagy, és később Boulanger tábornok ügyében itélkezett a haditörvényszék. Mintha kitöréssel fenyegető vulkán volna a Szajna hullámaitól körülfolyt Citésziget, melyet, mivel a városnak majdnem a kellő közepén terül, Páris szivének is szoktak nevezgetni.

A Cité-sziget körülbelül olyan nagy, mint a mi Margit szigetünk; a Szajna jobb partjával 4, bal partjával pedig 5 hid köti össze. Legkiválóbb épületek rajta a felső végén emelkedő Notre-Dame székesegyház, és az alsó végének nagy részét elfoglaló igazságügyi palota. Ez a hatalmas épületcsoport régebben királyi palota volt; utóbb mostani rendeltetése számára alakitották át. A palota telkét erős vasrácsozat keriti el az utczától. Hatalmas nyilt lépcsőzet vezet föl a főkaputól a palotának félemelet magasságban levő főbejáratához, melytől jobbra-balra tágas szabad tornácz húzódik el az épület homlokzata előtt.

A palotának számtalan helyiségei közt egyik legnagyobb és legdiszesebb az a tárgyaló terem, a melyben Zola pörével foglalkozott az esküdtszék

Ellinger fényképe után.

FINÁLY HENRIK.

Ide vonatkozó mai képünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor Mercier tábornok, a Dreyfus elitéltetése korabeli hadügyminiszter jelent meg a tanúk korlátja előtt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Árral és ár-ellen. *Róbert Károly. Budapest 1898.* A tartalom és alak harmonikus ölelkezése a művészet egyetlen ágában sem oly nélkülözhetetlen, mint a költészetben. A szép forma, mely ürességet takar, pillanatra talán kellemesen csiklandja a fület, de mélyebb hatást nem tesz a lélekre. Még kevésbbé érvényesülhet a tartalom megfelelő külalak nélkül; a külalak alatt természetesen nemcsak a rímek csengését, hanem a rythmus báját, mindenek fölött pedig a nyelv erejét, színét, plasticitását értve. Róbert Károly nem tartalmatlan kisérletező, van benne érzés, szenvedély; de szerencsétlenségére a nyelvben és verselésben egyaránt gyönge. Versei többnyire döczögősek, rythmustalanok; nyelve sem kifejező, hajlékony, sőt feltünő fogyatkozásai is vannak, például:

«Nem talál ő én nálamnál
Hűebb, jobbik szeretőt».

A «nálam» fölösleges nyujtása sem szép, valamint a «hűebb» használása sem «hívebb» helyett, «jobb» helyett pedig «jobbik»-at mondani itt határozottan hiba. Vagy

«A bú s örömben vélem osztozál»

milyen könnyen segíthetett volna ezen:

«Búban, örömben osztozál velem»

még a mondatszerkezet is jobb így, mert a hangsuly nem a «vélem», hanem az «osztozál» szón van. A kifejezések árnyalatait minden irónak ismernie kell, de kivált a költőnek, kinek egyik főerejét a kifejezések ereje teszi. Róbert Károly kötetében a fájdalmas tépelődő hang az uralkodó, ugy elmélkedő verseiben, mint dalaiban. A kötetből álljon itt a következő költemény:

Hideg van . . .

Hideg van kint, hideg itt bent,
Befütyül a szél szobámba.
Fejem, szivem lázban égnek, —
Álmodozom rólad lányka . . .

Kis szobámban nagy sötétség,
Csak a kályha pár parázsa
Izzik lassan, piros fénynyel,
Majd elalszik sziporkázva.

Aztán csend van. Semmi nesz nem
Zavarja az éjnek csendjét.
Szobám mint egy nagy koporsó
Csendes, hideg és oly sötét . . .

Oh, ha te itt nálam volnál,
Mindez hogyan megváltozna.
Itt lakoznék fény, melegség,
Ragyogás csak s csupa pompa

Kaczajodnak szép zenéjét
Hallgatnám a bús szél helyett.
Karjaid közt meg találna
Lázas szivem nyugvó helyet . . .

De te nem jösz. Mind hiába . . .
Te csak nem jösz hozzám lányka.
. . . Sötét szoba, . . . téli éj, — meg
Hideg szív és hideg kályha . . .

Az állami egyenes adók és a községi adópótlékok kézikönyve. Összeállította *Gálffy* Ferencz pozsonyi kir. pénzügyi s. titkár, ki a pénzügyi szakirodalom terén ismert névvel bir, ezuttal is oly munkával lép az érdekelt közönség elé, mely utbaigazítást nyujt nemcsak az adókezeléssel foglalkozó tisztviselőknek és községi jegyzőknek, hanem az ügyvédeknek, kereskedőknek, gyárosoknak, háztulajdonosoknak, földbirtokosoknak és a nyilvános számadásra kötelezett intézeteknek is. Ugy az állami egyenes adók, mint a községi adópótlásokra vonatkozó összes törvényeket, döntvényeket, rendeleteket és elvi jelentőségű határozatokat rendszerbe foglalva tárgyalja és példákkal magyarázza, sőt mindazon esetekre, a melyek a gyakorlati életben sűrűbben fordulnak elő, kérvény- és felebbezési mintákat is közöl. A munka a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg, s a 492 lapra terjedő vaskos kötet ára 3 frt.

Az állami számvitelről *szóló 1897-iki XX. törvényczikk* s *annak története, indokolása és végrehajtási utasitása*; közrebocsátja dr. *Falussy* Gusztáv m. kir. állami számvevőszéki iroda-igazgató. Második kiadás. Egyik sarkalatos intézménye az ország törvényhozásának számonkérési joga a közterhek kezeléséről, s az erre vonatkozó állami számvitelről hozott 1897-iki törvény egyesiti a tapasztalatokat és jogszokásokat. Ezt ismerni kell minden tisztviselőnek, a ki a közjövedelem, közvagyon fölött rendelkezik. Dr. Falussy könyve az állami számvitel egész történetét kifejti, a törvény rendelkezéseit is világosan magyarázza. Kiadta az Athenaeum-társaság s ára 4 frt 50 kr.

Az esztetika kézi könyve. «Az Athenaeum kézikönyvtára» czimű vállalatban egy előkelő olasz kritikus *Pilo* Mario könyve jelent meg *Esztetika* czim alatt. A szép és művészet értékét, az izlés különböző sajátosságait s az alkotás tulajdonságait az ismeretek biztosságával s az elemzés annyi szellemes finomságával fejtegeti, hogy az okulást az élvezettel szerzi meg belőle az olvasó. Olaszból fordította Yartin József. A piros vászonkötésű könyv ára 1 frt 20 kr.

Ő akarta — Kis regények czimen jelent meg egy kötet elbeszélés a Légrády-Testvérek kiadásában *Kóbor* Tamástól. Társadalmi rajzok ezek, melyekbe a szerző belevegyíti megjegyzéseit, bölcselkedéseit; megfigyeléseit pedig elevenséggel jelenetezi. A kötet egyik fele «Ő akarta» czimű nagyobb elbeszélés, melytől a könyv is czimét kapta. A másik részben tizenöt kisebb elbeszélést találunk, a «Kis regényeket». A csinosan kiállított könyv ára 1 frt 20 kr.

Magyar irók élete és munkái. A tud. akadémia megbizásából *Szinnyei* József kir. tanácsos, a nemzeti muzeum hirlapkönyvtárának őre szerkesztésében megjelenő nagy életrajzi lexikonból a 48-ik füzet hagyta el a sajtót. Ez a VI-ik kötet 2-ik füzete, s a *Keszler* és *Kis* nevek közé eső 190 irónak életrajzát foglalja magában. Az eddig megjelent 49 füzetben 10.531 irónak életrajza s munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka Hornyánszky Viktor könyvkereskedő kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára 50 krajczár.

1848. A *Jókai, Rákosi* Viktor és *Bródy* Sándor szerkesztésében megjelenő *Ezernyolczszáznegyvennyolcz* czimű vállalatnak most adták közre a 10. és 11. füzetét. A két új füzet az országgyűlésnek Debreczenbe menekülését és az 1849-iki január elején történt eseményeket foglalja magában; közli az egykoru ujságok czimlapját, rajzokat a kassai, vizaknai, tokaji csatákról, stb.

A Verescsagin-kiállítás. Február 20-ikán nyilt meg a városligeti műcsarnokban Verescsagin műveinek külön kiállítása, mely öt termet foglal el és 154 képből áll, köztük számos fénykép a művész régebbi festményeiről, melyek évek előtt szintén ki voltak állítva nálunk; azonkívül régi antik tárgyak, ékszerek, templomi ékességek. A kiállítás nagy része vázlatokból, tanulmányokból és kisebb képekből áll, mind megannyi tanusága az orosz művész élénk megfigyelésének.

A legfőbb vonzerőt és értéket a Napoleon-képek adják, I. Napoleon oroszországi szerencsétlen hadjáratáról, melyet Verescsagin az eddigi hagyományoktól eltérőn ábrázol, de történelmi adatok és a helyi hűség támogatják. A hódító Napoleont nem szinpadias keresettséggel tünteti föl, a hagyományos szürke köpenyben, háromszögletű kalapban, vékony csizmában, hanem a 25 fok hidegnek megfelelőn bársony bundában, prémes sipkában, melyből arczának csak egy része látszik, és meleg csizmában. Ez nem is tetszett Párisban, de Verescsagin egykoru leirásokra és rajzokra hivatkozott. Az sem tetszik a franczia knak, hogy a franczia hadsereg oroszországi

katasztrófáját választotta tárgyúl Verescsagin az orosz-franczia barátság közepette, s több képe a franczíák pusztításait mutatja; mikép alakítják a templomokat kaszárnyává sőt istállóvá. A legtöbb kép a téli hadjárat borzalmaival ismertet meg, a hatalmas franczia sereg tehetetlenségével az elemekkel szemközt. Egy pár képen Napoleon lelki állapotát, töprengését, fájdalmát festette le a művész. A történelmi események kellő megismerésére Verescsagin bő kalauzt adott ki. A kiállítást e hó 19-ikén mutatták be a sajtó képviselőinek és a meghívottaknak. *Verescsagin* is jelen volt, ki Jókainak maga magyarázott s egy kis vázlatot is adott neki emlékül. Majd hozzá tette: «Fehér a szakálunk — ez nekem előnyös, mert ezelőtt fekete voltam, mint az ördög.» Verescsagin másnap Zágrábba utazott, hol szintén bemutatja képeit. Budapesti kiállítása napközben és este is nyitva van.

Magyar Szinház. Február 19-ikén a Magyar szinházban jó hatással hozták szinre «*A Michu lányok*» czimű franczia operettet, melynek szövegét az ismeretes társasczég: Vanloo és Duval irták, jóravaló zenéjét Messager szerzette, magyarra pedig Reiner Ferencz fordította.

A Michu lányok története a franczia nagy forradalomban játszik, mikor egy marquis családnak menekülni kell és a marquis oda adja új szülött kis lányát az egyszerü Michu-családnak. Csakhogy ott is van egy hasonló koru kis lány, a két gyermeket fürdetés közben összetévesztik, s maguk sem tudják aztán, melyik az övék, melyik a marquisé. Évek mulva megjelenik a marquis, ki most már Napoleon tábornoka, s követeli lányát. Michuék nagy aggodalommal viszik a két leányt a tábornokhoz, a ki először az egyik, azután a másik leányt tartja a magáénak, mig végre a kettőt együtt látva, cserben hagyja a tudomány és tanácstalanul áll a két leány között. Segit azonban a szerelem. Mindkét leány szerelmes Rigaud kapitányba, a kit a tábornok férjül szemelt ki, de az egyik leány lemond róla, mig a másik kijelenti, hogy ő a tábornok leánya és vőlegénye lesz a kapitány. Ebből az tünik ki, hogy a melyik lány egy boltos legénybe szerelmes, az Michuék lánya, a melyiknek pedig előkelő természete megmaradt, az a marquis lánya. Az előadás érdekességét növelte, hogy *Komáromi* Mariska, a széphangu énekesnő, ki egy darab időre visszavonult a szinpadtól, ezuttal ismét föllépett az egyik Michu lány szerepében. Nagyon szivesen fogadta a közönség. A másik lányszerepet *Vlád* Gizella játszotta, s ő is kapott tapsokat. *Sziklay*, *Boross*, *Iványi*, *Ferenczy*, *Láng* Etel, *Rózsa* Lili és *Szegedi* Irén a nagyobb és kisebb szerepek személyesitői.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia február 21-ikén összes ülést tartott báró *Eötvös* Loránd elnöklete alatt. Az ülést ünnepélyes mozzanat nyitotta meg, mikor az elnök szép beszéd kiséretében adta át *Mechwart* Andrásnak az arany érmet a hazai ipar előmozditásaért. Ezt a néhai Wahrman Mór által tett alapitványt az akadémián most adták ki először. Mechwart meleg szavakban köszönte meg a kitüntetést.

Schmidt Sándor olvasott föl ezután emlékbeszédet egy külső tagról, *Dana* Jakab nagyhirű amerikai geologusról. Majd *Szily* Kálmán főtitkár terjesztette elő a jelentéseket. Először az akadémia két legujabb halottjairól, Barabás Miklósról (ki 62 évig volt az intézet tagja) és Finály Henrikről emlékezett meg. Szépen nyilvánította kegyeletét az akadémia néhai Brassai Sámuel iránt is. A nagyérdemű tudós hagyatékában találtak egy munkát, mely Euklides XI-ik axiomájáról szól és a melyet Brassai utolsó idejében irt. Szily Kálmán indítványára elhatározta az akadémia, hogy ezt a munkát minden előzetes birálat nélkül kinyomatják, igy tisztelve meg a genialis tudós szellemét. Jelentette továbbá a titkár, hogy a Sayous-család köszönetét fejezte ki a részvétért, a melyet a Sayous Ede halála fölött tolmácsolt. A berlini tudományos akadémia Mommsen Henrik, a nagyhirü történetiró 80 éves születésnapi ünnepére kis, bronz emléktáblákat készittetett az agg tudós sikerült arczképével. Egy ilyen emléktáblát a magyar akadémiának is küldött a berlini tudós társaság. Köszönettel tudomásul vették. Köszönettel fogadta az akadémia az eperjesi Széchenyi-kör és Jánosi Engel Gyula ajándékát is: két kiadatlan Széchenyi-levelet.

A Kisfaludy-társaság február 23-án havi ülésre gyült össze. *Gyulai* Pál elnök kegyeletesen emlékezett meg a társaság levelező tagjáról, Sayous Edéről, ki franczia nyelven irt magyar történelmi müveket, s a kiről kiemelte, hogy nemcsak a magyar történelmet szerette, de magát az országot is. Gyakran eljött ide, tanulmányai folytatására és barátai meglátogatására. A megemlékezést Gyulai igy folytatta:

«Senki a külföldiek közül nem szolgálta oly hiven és önzetlenül hazánk érdekeit, mint Sayous. Utoljára az ezredévi tárlat idején látogatta meg hazánkat a franczia közoktatási miniszter megbizásából, hogy tanulmányozza a történelmi osztályt. Az egész napot a tárlaton töltötte, csak esténkint lehetett velünk. Midőn elutazásakor a hajóhoz kisértem, nem gondoltam, hogy utolszor szorítok vele kezet, mikor ez év első napjaiban Nizzából üdvözletet küldött nekem; nem sejtettem, hogy az utolsó «Isten hozzád!» Meghatottan határozta el az ülés, hogy Sayous elhunyta fölött fájdalmát fejezi ki s özvegyénél is részvétét tolmácsolja.

Az ez ülésen tartott felolvasások sorában *Dalmady* Győző volt az első, ki «A kivágott erdő» és «Csepel-szigetén» czimű költeményeit mutatta be, a melyekért megtapsolták. Utána *Beöthy* Zsolt *Berzeviczy* Albert vendégnek egy vonzóan irt tanulmányát olvasta fel «Római benyomások» czimen. A tanulmány mindenek előtt Róma mai szerepével foglalkozik. Azután áttér monumentális épitkezésére, a melyeknek egyikemásika élénken emlékeztet az ó-kor Rómájára. Végül *Zichy* Antal mutatta be *Zichy* Mihály vendégnek, a kitünő művésznek «Oroszországi rajzok» czimű élénken megirt, élvezetes utirajzát, a mely az orosz életből kiragad egy-egy jellemzőbb vonást, egy-egy festőibb tájképet s hiven, érdekesen adja elő. A felolvasásokat tetszéssel fogadták.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. Egész fényében időz a fővárosban az udvar. A királyi palota ünnepélyek, udvari ebédek szinhelye, s a király és a királyi család tagjai többször fölkeresték a nyilvános helyeket, egyesületeket, szinházi előadásokat. A febr. 19-iki udvari bálra Budapestre érkeztek Bécsből a nagykövetek is, s ezen kivül gr. *Goluchovszky* közös külügyminiszter, *Krieghammer* hadügyminiszter, a kiknek talán más dolguk is akadt. Eljött *Frigyes* főherczeg, nejével, *Izabella* főherczegnővel és leányával, *Mária Krisztina* főherczegnővel; itt volt királyunk öcscse, *Lajos Viktor* főherczeg is.

Febr. 18-án a *bölcsőde egyesületnek*, a Royal fogadóban tartott tánczvigalmát látogatta meg *Mária Valeria* főherczegnő férjével *Szalvator Ferencz* főherczeggel. Megjelent *Lajos Viktor* főherczeg is, ki az este az operaszinházban *Ottó* főherczeggel a «She» ballet előadását is megtekintette. Febr. 19-én a király palota ritka fényben tündöklött az udvari bálra. A fényes termekben mintegy 800 meghivott gyült össze, az ország méltóságai, miniszterek, képviselők, főrendű családok, tábornokok, főpapok, a főváros polgármesterei. Az udvari bálnak magyaros jellege nagyon feltűnt. Katonai zenekar sem volt, hanem Berkes bandája játszott. A tánczokat csárdás nyitotta meg. A király vendégei közé lépvén, karján Mária Jozefa főherczegnőt vezette; utána Ottó főherczeg Mária Valéria főherczegnőt, Lajos Viktor Izabella főherczegnőt és Ferencz Szalvator főherczeg Mária Krisztina főherczegnőt, végül Frigyes főherczeg jött. A király ő Felsége derülten társalgott, s a főherczegnők és főherczegek is nagy szivességgel beszélgettek környezetökkel. Másfél óráig volt az udvar a bálozók közt, s féltizenegy órakor vonult vissza. A bál után Ottó főherczeg és neje Mária Jozefa elutaztak. *Február 20-án Mária Valéria* főherczegnő látogatást tett a munkásifjuság nevelésére alakult egyesületnél: a kath. munkásvédő egyesületnél, a József Ágost főherczeg védnöksége alatt álló kath. tanonczokat védő egyesületnél és a kath. legényegyletnél. *Lajos Viktor* főherczeg gróf *Andrássy* Aladár főkamarás estélyét látogatta meg, a hol jelen volt *Talliani* pápai nunczius és több nagykövet, valamint gróf *Goluchovszky* külügyminiszter is. *Frigyes* főherczeg nejével és leányával a népszinházban a «Gyimesi vadvirág» népszinmű előadását tekintette meg, tapsolták Blaha Lujza játékát és énekét s a darab szerzőjét, Géczy Istvánt is bemutattatták magoknak. Napközben *Lajos Viktor* főherczeg a vörös kereszt-egylet kórházában tett látogatást, a hol nagy érdeklődéssel tekintett meg mindent. *Izabella* főherczegnő pedig az iparművészeti muzeumot kereste föl. *Febr. 21-én* délelőtt a király általános kihallgatást adott, este pedig gróf *Karácsonyi* Jenő estélyére ment ennek budai palotájába, mely a főváros előkelőségeit és szinejavát gyűjtötte össze. A királyi család tagjai közül megjelentek: Lajos Viktor, Frigyes, Ferencz Szalvator főherczegek, Mária Valeria, Izabella, Mária Krisztina főherczegnők. A király a házi asszonynyal karján lépett a nagy terembe. A tánczot itt is, mint az udvari bálon Mária Krisztina főherczegnő nyitotta meg, szintén csárdással. Katonai zenekar és Berkes játszott fölváltva. A király egy órát töltött az estélyen, az uralkodó család tagjai még tovább is ott maradtak, s Mária Valéria és Mária Krisztina főherczegnő a tánczokban és vacsorában is részt vettek. *Február 22-én* Frigyes főherczeg a mentők egyesületének palotáját és berendezését tekintette meg. Lajos Viktor főherczeg elutazott. Mária Valéria főherczegnő és Ferencz Szalvator főherczeg pedig e hó 23-án utaztak el. A *király* e hó 23-án a városligeti műcsarnokban *Verescsagin* kiállítását nézte meg. A király látogatására a művész is visszaérkezett Zágrábból és ő szolgált magyarázatokkal ő felségének, ki nagy érdeklődéssel intézett kérdéseket hozzá az egyes festményekről. A kiállítást Lajos Viktor és Frigyes főherczegek is megtekintették.

Ő felsége márczius első napjáig marad Budapesten. Áprilisban azonban ismét visszaérkezik.

A miniszterelnököt, báró *Bánffy* Dezsőt és nejét, született *Máthé* Ilonát, mint már említettük, az utóbbi napokban családi öröm érte: leányuk született. Az új szülött kis bárónő, mint napilapjaink irják, *Dorottya* keresztnevet kapott. Nem érdektelen fölemlíteni, hogy a miniszterelnöki palotában báró Bánffy Dezső előtt még Tisza Kálmánt és Wekerle Sándort érte családi öröm miniszterelnökségök alatt.

Jókai születésnapja. Február 16-ikán töltötte be 73-ik évét *Jókai* Mór koszorus költőnk. Testi erejének épsége, lelkének frissesége nagy öröm mindenkinek, s annak minél további megmaradása ohajtása a nemzetnek. A költő derült vidámsággal fogadta az üdvözlőket, a kik közt volt Tisza Kálmán is.

A király a Lotz-ünnepélyen. Az ünnepélyt rendező bizottság illetékes helyről arról értesült, hogy a Lotz-ünnepélyen, mely e hó 27-én lesz, a király is megjelenik. *Izabella* főherczegnő, az ünnepély védő asszonya előre is megtekintette az ünnepélyek színhelyét az iparművészeti múzeumban.

Lotz Károly tanítványai. A Lotz Károly vezetése alatt működő s ő róla nevezett festészeti iskolából azon 17 év alatt, mióta fönnáll, szép számmal kerültek ki olyan művészek, a kik már önállóan működnek és elismert nevet vívtak ki maguknak, jelesen: Biczó Géza, Csók István, Demjén László, Edvi Illés Aladár, Háry Gyula, Ipoly Sándor, Jantyik Mátyás, Karvaly Mór, Karvaly József, Knopp Imre, Koszkol Jenő, Kriesch Aladár, Szirmai Antal, Túry Gyula, Ujváry Ignácz, Vágó Pál, Vajda Zsigmond, Zemplényi Tivadar, kiknek művészi szereplése eléggé bizonyítja, hogy Lotz Károly a tehetségek fejlesztésében és irányzásában is mester.

Márczius 15-ike. Országosan készülnek megülni márczius 15-ikét, a félszázados múltban rejlő históriai kegyelettel és nemzeti lelkesedéssel. A fővárosban rendező bizottság működik, melynek küldöttsége e hó 24-ikén a képviselőház elnökénél, *Szilágyi* Dezsőnél is megjelent, átnyujtván a kérvényt, mely a Ház ülésének ezen a napon való szünetelését és a képviselőknek az ünnepen minél nagyobb számmal való megjelenését kéri. Szilágyi Dezső szívesen fogadta a küldöttséget és kijelentette, hogy a kérelmet minél előbb a Ház elé fogja terjeszteni. Ezután *Halmos* polgármesternél tisztelgett a küldöttség.

Márczius 15-ikén már az előző években sem tartott ülést a képviselőház, s az iskolákban is szünet volt. A főváros polgárságát most arra fogja fölhivni az ünnepély bizottsága, hogy az üzleteket és boltokat tartsák zárva, különösen a merre a menet elvonúl, s a házakat diszitsék föl. Az ünnepély délelőtt a Vigadó nagytermében közgyüléssel kezdődik, melyet Jókai beszéde nyit meg. A Petőfi-társaság rendezi ez ünnepélyt több más egyesület közreműködésével. Részt vesz ebben az a bizottság is, mely pünkösdre a nagy történeti menetet fogja rendezni. Délután a muzeum elé gyül a közönség, a hol 50 év előtt is a márczius 15-iki események egyik része folyt le. Leleplezik az emléktáblát, mely azt a

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1876. 124. l.

— **A párisi magyarok** Deák Ferenczért ünnepélyes gyászmisét mondattak febr. 14-én. A gyászünnepély, mint a »K. Népé«-nek irják, egyesité a Párisban időző magyarokat. A nagykövetséget Rosty Zsigmond, kamarás és követségi titkár és lovag Walchar, osztrák-magyar konzul képviselték. A magyar egylet tagjai csaknem teljes számban jelentek meg. Művész hazánkfiai közül ott voltak Zichy Mihály, Munkácsi és Reményi. Az első, tanitványai és több magyar művész hozzájárulásával egy művészi értékü koszorut mintázott, mely bronzba öntetvén, a párisi magyar egylet hálájának fog kifejezést adni a nagy hazafi sirján.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1876. 460. c.

— **A párisi magyar egyesület** e hó 8-án tartotta félévi közgyülését *Zichy* Mihály elnöklete alatt. Az egylet alaptőkéje 5000 frank; kölcsönben az egyleti tagoknál 842 frk 80 c., havidijakban hátralék 252 frk, forgalmi összeg 295 frk 5 c. Az egylet összes vagyona 6389 frk 85 c. A pénztárt következők részesitették adományokban: Zichy Mihály 400 frk, Munkácsy Mihály 100 frk, Nemeskéry Kiss Miklós ezredes 100 frk, mint az egyesület tiszteletbeli tagjai; továbbá Inkey Pallin Kálmán 40 frk, Rosty Zsigmond kamarás 30 frk, dr. Grubi 10 frk és György Endre 10 frk., összesen 710 frk. A könyvtár jelenleg 746 kötetből áll, s több hirlap és folyóirat fölött rendelkezik. A tagok e félév alatt 32-vel szaporodtak s összes számuk 83 volt. Az egyesület saját költségén franczia nyelvtanitót is tart a tagok kiképzésre. Az egyesület hivatalnokai a következők: elnök: Zichy Mihály; alelnök: Paczka Ferencz; jegyző: Theisz Gyula; titkár: Roth József; pénztárnok: Seifert Danó; ellenőr: Epstein Mór; könyvtárnok: Pachl György. Az egyesület helyisége: Páris, 39. fbg St-Antoine, 39.

sezioni ungheresi parallele nella scuola elementare governativa, nonostante che la loro popolazione scolastica non solo raggiunga, ma anche oltrepassi il limite minimo fissato nella legge come condizione per l'istituzione delle sezioni minoritarie parallele. Nei banati della Drava, della Sava e della Drina, e cioè nel territorio dell'antica Croazia e Slavonia, dove vivono 85—90,000 ungheresi, non vi è puranco una sola sezione ungherese nelle scuole elementari.

Si dovranno istituire sezioni parallele con lingua d'insegnamento ungherese in tutti i comuni dove i bambini ungheresi obbligati a frequentare le scuole primarie, raggiungano il numero di 30, limite minimo richiesto dalla legge sull'istruzione popolare limite che però può venire ridotto a 25 con decreto ministeriale. La minoranza ungherese ha tutti i diritti per esigere le sue sezioni elementari anche perché, dal 1931 in poi, il governo jugoslavo ha istituito più di 100 sezioni elementari per la minoranza tedesca in comuni dove prima non v'era nemmeno traccia di insegnamento tedesco.

Lo sfavorevole trattamento fatto alla minoranza ungherese di Jugoslavia in materia [illegible]ica risulta con evidenza ancora

intézi, a ki naponta hivatalos órát tart a városligeti Műcsarnokban.

Halmi-kiállitás. *Halmi Artur* magyar festőművész, a ki most állandóan Berlinben lakik, az őszszel kollektiv-kiállitást rendez Budapesten. Halmi legutóbb Belgiumban és Hollandiában járt és az itt festett tanulmányait, valamint a jelesebb berlini alkotásait állitja össze kollektiv-kiállitássá, melyet Berlinben, Münchenben és Budapesten fog bemutatni.

Walter Crane-kiállitás Budapesten. *Walter Crane*, a hirneves angol művész, mint már emlitettük, az őszszel kiállitást fog rendezni műveiből Budapesten, az *Iparművészeti Muzeumban*. A kiállitásra a mester több mint *hatszáz művét* küldi Budapestre és megigérte, hogy a kiállitás alkalmával családostól el is jön a magyar fővárosba. A kiállitás képet fog nyujtani *Walter Crane* bámulatosan sokoldalú tevékenységéről és a mester mintegy kétszáz kisebb-nagyobb festménye is látható lesz a kiállitáson. A kiállitás iránt, különösen szakkörökben, már most is nagy az érdeklődés.

A Műcsarnok átalakitása. Az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* új műcsarnoka a sokféle tárlattól kissé megrongálódott és belső diszitése különben sem volt teljes. A *Társulat* elhatározta, hogy újjáalakittatja a termeket és az átLászló, *Katona Nándor*, *Ipoly Sándor*, *Bosznay István*, *Mihalik Dániel*, *Tull Ödön*, *Boruth Andor*, *Brodszky Sándor* és mások. A képek rendkivül olcsó árakon eladók. A művásár naponta délelőtt 9 órától este 6 óráig ingyen tekinthető meg.

Lechner Ödön kitüntetése. A király *Lechner Ödön* műépitésznek a *királyi tanácsos* czimet adományozta. A kiváló művész kitüntetése, mint értesülünk, *Darányi Ignácz* földmivelésügyi miniszter kezdeményezésére történt, a földtani intézet szép palotájának felépitése alkalmából. A művelt magyar közönség örömmel vesz tudomást e királyi kitüntetésről, melyben a magyar művészet megbecsülését látjuk. Ez a közönség tudja, hogy Lechner Ödön mily fáradhatlan buzgalommal és lelkesedéssel fáradozik épitőművészetünk fejlesztésén és úttörő mesterként tiszteli őt a magyar épitő-stil megteremtésében. Ebben az irányban érvényesiti *Lechner Ödön* két évtizede fényes tehetségeit és hatalmas alkotásai sokban hozzájárultak ahhoz, hogy fővárosunk épitészetében egészségesebb, művészibb irány kezd hóditani, a mely a multak sablonos formáival szakitva, nemzeti vonásokkal ruházza föl Budapest architekturáját.

Műtárlat Nagyváradon. A nagyváradi Szigligeti-társaság, a mely már gyakran jelét adta széleskörű kulturális tevékenységének, elhatározta, hogy az Országos Képzőművészeti Társulattal kapcsolatban még az ősz folyamán műtárlatot rendez Nagyváradon. *Dr. Bodor Károly*, a nagyváradi Szigligeti-társaság főtitkára a budapesti társulathoz intézett meghivójában különösen hangsúlyozza, hogy a vármegye és a város művelt közönsége óhajtásának tesznek eleget a műtárlat rendezésével.

Művészek nyaralása. *Benczur Gyula*, a festő-mesteriskola igazgatója, a nyarat bajorországi, ambachi nyaralójában tölti. A mester azonban itt sem pihen. Több megkezdett képét vitte magával, melyeket ambachi műtermében fog befejezni. *Lotz*

Deák Ferencz ravatalánál, minő viszontagságokon ment keresztül. *Zichy* maga »elitélt műnek« nevezi képét, a melyet *Trefort* miniszter rendelt meg nála. A feladott téma ez volt: Erzsébet királyné leteszi szalagos koszorúját Deák Ferencz ravatalára. Meg volt határozva az is, — úgymond *Zichy* — hogy ez a jelenet nem szigorú történelmi hűségében, azaz a Tudományos Akadémia előcsarnokában összegyülekezett szemtanuk arczképeivel legyen ábrázolva, hanem allegorikus hozzáadásokkal legyen jellemezve és szűkebb keretbe szorítva. Igy támadt a természethű, égő gyertyákkal környezett ravatal, rajta a koporsó s ebben a halott Deák Ferencz. Mellette a gyászoló *Hungária* allegorikus alakja.

Ez volt a szomorú faktum!

Erzsébet királyné, engedve a magyarok iránti előszeretetének, nem egyszer vétett a szigorú Habsburgi udvari etikett ellen. Mi volt Deák hazájának, azt Clió hálás tollával a magyarok krónikájában megörökitette. Milyen szolgálatot csinált Deák az uralkodóháznak, azt Erzsébet királyné mélyen átérezhette. Nem is késett — mellőzve az etikett korlátait — szive sugallatát követve személyesen a budai várból lejönni és saját kezeivel koszorúját az elhúnyt nagy hazafi tetemére tenni. Letérdepelt a ravatal előtt elhelyezett zsámolyra, csendesen imádkozott és szó nélkül távozott. Ezen jelenetek közül én a főtettet választottam. A királyné koszorújának rendkivül széles szalagja, a királyné öltönye is természethűek. Dicsőitette a felséges asszony a mi drága halottunkat és ezen tettéért a mi hazánk géniusza, ragyogó csillagkoszorúval fogja megvilágitani Erzsébet királyné alakját.

Koszorút — koszorúért!

Ezzel feladatom megoldottam. Óvatosabb lett volna ennél megállanom. De Deák Ferencz mauzoleumában — átvizsgálva a tömérdek sok részvéti koszorúkat és gyászszalagokat — ráakadtam *Kossuth Lajos* szerény czipruságára, melyet az tisztelete jeléül (egy levélben) Deák sirjára küldött. Politikai ellentéteken áttekintve megtiszteli Deák Ferencz nemes jellemét?

Ezt a szerény, de sokat jelentő czipruságat a többi koszorúkhoz csatolni én nélkülözhetetlennek találtam. De ezzel bizony rossz fát raktam a tűzre és azért se az udvarnál, se az *udvariaknál* nagy köszönetet nem arattam.

Lajos kútja. *Millacher Lajos* budai gazdag szódavizgyáros *20.000 forintot* hagyott a főváros közterén állitandó díszes szökőkútra. A kút ügye évekig húzódott, végre most a képzőművészeti bizottság megállapitotta a pályázati feltételeket. Ezek szerint tervezendő egy díszkút bronz alakkal vagy csoporttal, a melynél a kút alja fagyálló kő legyen. A kút valamely részén el kell helyezni a hagyományozó domborúmüves mellképét s a következő szöveget: *Millacher Lajos emlekét hálából Budapest fővárosnak*, továbbá a *Lajos kútja* feliratot. A kút összes költsége, tervezés, kivitel 44.000 koronánál több nem lehet. Csak magyar művész pályázhatik. Az első díj 1000, a második 600 korona. Az első díj nyertesét bizzák meg a kivitellel. A pályaműveket 1901. január elsejéig a végrendelet végrehajtójához, dr. Rónay Károly közjegyzőhöz kell benyujtani. A zsüri tagjai: Fadrusz János, Hauszmann Alajos, Steindl Imre és Strobl Alajos. A zsüri 1901. novemberig köteles dönteni a pályázatok fölött.

Zichy Mihály: Az uzsorás

meg akarják Hubert bárót menteni, akkor vigyék el gyorsan máshova. Mert a Hauer, meg a Magyari ... azok mindig adnak majd neki italt meg pezsgőt.

Az volt az érzésem, hogy Sárbokaynak igaza volt és megköszöntem, édes Amelie, a jó tanácsokat az ön nevében is. Mindazonáltal rábírtam, hogy egy csinosabb értéket képviselő nászajándék fejében azonnal utazzon el a nagyváradi színházhoz, ahová úgyis hívták. Maga pedig menjen el azonnal Kriegshammer hadügyminiszterhez és kérje meg, hogy helyezze el sürgönyi parancsban Hubert bárót valahova messze, talán Przemysl-be, ahol tudtommal nincs se cigány, se operett-színház. Azon reményben zárom soraimat, hogy Hubert öcsénk utolsó izben ünnepelte meg a Jakab-napot. Üdvözli hű férje: Xavér.

Az erdő

Írta: **Rákosi Jenő**

A kultúra, a civilizáció, noha ez a kettő nem mindig egy, azt jelenti, hogy viruló gazdaságok, megművelt földek, falvak és városok mellett vannak még erdők is. Európában az erdők jóformán elmenekültek a síkságokról a civilizáció elől, föl a hegyekre. Persze, a kultúra ide is utánuk megy és megcivilizálja őket is. Így vannak nagy erdőgazdaságok, melyekről törvényt írnak, hogy miképpen szabad kihasználni, s miképpen köteles a gazdájuk újra megtenyészteni. De még most is vannak földünkön őserdők, melyeket az ember mégsem tudott meghóditani, amelyek mint szabad köztársaságok élik a maguk külön életét, a maguk külön törvényei szerint. Mert az erdő fogalmát nem merítik ki a földből kinőtt fák és bokrok tömegei. Az erdőhöz tartoznak lakói, a vademberektől s fenevadaktól lefelé, végig egész a veres- és fehérhangyák ármádiájáig, a halálos álmot csipő légyig, és a fatörzsben magának folyosókat rágó szúféregig. A tropikus égövön ama csodálatos folyondárokig, amelyek a fákra kapaszkodnak és kúsznak rajtok mind följebb, mind magasabbra, a sűrű árnyékból ki a kék ég felé, a tündöklő napvilágra és a százméteres fák tetejére kiülnek sütkérezni, sátorozni, virágozni. Ez a még ittmaradt ősvilág nem tudni hány százezer évig fejlődött ádáz polgárháborúban oda, ahol ma is van, pedig ma is ott van, ahol akkor volt, csak lakói változtak részben. Valamikor tisztán az erő volt köztük az úr. Azután jött az ügyesség és most az ész ostromolja megmaradt fellegvárait az őserdőnek Afrikában, Délamerikában és néhol Ázsiában. Mert az ész is csak rengeteg évszázad mulva tudott velök szembeszállni. Előbb meg kellett tanulnia az ércek használatát, azután fel kellett találnia a fejszét és a fűrészt. Az erdő maga adott mindezekhez nyelet s azóta az ember felülkerekedett a harcban. Minden fa, amelyet a fejsze ledönt és a fűrész széjjelvág apró fogaival, egy-egy elesett katonája az *Erdőnek*.

Ma még jóformán minden határnak megvan a maga kis- vagy nagyerdeje. Itt tölgyek, ott bükkös, majd szilas, gyertyános, fenyves, néha csak akácos, vagy nyires, de erdő. Gyerekkoromban még megvolt Pestnek is az erdeje, a Stadtwald. Akkor magyarul városerdőnek hívták ezt a területet, csodálatos, daliás platánfáival. Csak mióta erősen megcivilizálódott, azóta vette fel a szerényebb Városliget nevet. Azóta tudniillik Pest meghódította Budát és elfoglalta tőle a budai erdős hegyeket.

Engemet, amerre csak jártam a világon, mindig delejes erővel vonzott magához az erdő. Igaz, hogy első lépésem az apai házból közvetlenül egy őserdőbe vitt. Acsádon terült el ez a rengeteg. A Szegedy-család kastélya nyugaton, a gazdasági nagy udvar keleten, a tisztilak s a kisded templom északon, s az úgynevezett urasági kertészkert délen egy óriási négyszögletű területet határoltak. Ezen a területen állt az acsádi dzsungel: egy gyalogbodza-erdő. Négy-öt éves koromban indultam el két egy-egy évvel idősb testvéremmel és Kepey Kálmán barátunkkal, egy acsádi *„kisgazda“* fiával e rengeteg erdő titkainak a földerítésére. És bujkáltunk benne egész nap, és utakat vágtunk és tisztásokat benne, és irtottuk a fenevadakat: hernyót, kukacot, pockot, gyíkot s mindenfajta csúszó-mászó állatokat és mikor az angol kutatók könyveit olvastam később a legsötétebb Afrikáról és az indiai dzsungel rejtelmeit: mindig az acsádi gyalogbodza képe kisértett az emlékezetemben. Mert nagyszerű világ volt az nekünk, s mikor virágzása ideje volt, tengernek néztük az ablakból, s bódító illat fogadott, ha belebocsátkoztunk rejtelmes félhomályába s szinte elvesztünk a többi világra nézve. És micsoda gyásznap volt az nekünk, amikor augusztusban érni kezdett a bodza, vagy mint másfelé mondják: borzong gyümölcse. Mert akkor maszatosan kerültünk ki onnan s az édesanyánk lángpallosnál félelmesebben villogó léniával tiltott ki bennünket arra az évre a paradicsomból, amíg a szombathelyi és kőszegi patikárusok számára a falu népe még nem szedte le a termést.

Azóta csak nemrégen jártam ott. Sajnos, a civilizáció kiirtotta az én őserdőmet, az óriási tér összezsugorodott igen szerény mértékre, a nagy, szép ház, melyben születtem, szintén annyira összement, hogy rá se ismernék, ha egy kedves márványtáblával egy megható vers nem hirdetné, hogy csakugyan és tényleg ott születtem, abban a házban. Csak a kastély nem változott, sőt az idővel nekem szebb lett s benne tanyáz most is a Szegedy-nemzetség hagyománya, szelleme és már-már csak emléke.

Innen azután erdőről-erdőre vándoroltam. Első stációim voltak az ötvösi erdők. Oda most is gyakran hivogatnak nagylelkű tulajdonosai — szintén a Szegedy-nemzetségbeliek — de nem merek elmenni. Az ötvösi pusztának és környékének: a nyavaládi erdőnek, a turjai erdőnek, a dergeni erdőnek és a dabronci erdőnek oly tündéri képei, oly bűvös emlékei élnek szívemben s elmémben, a kis kastély, a nagy kastély (mely akkor csak gazdasági major volt már), a tisztartóház, nekem, apámnak s anyámnak tündérkastélya, a méheskert, a mákoskert, a gyümölcsöskert és a csodás kertészkert az öreg Szépkovics főkertész alakjával: mindez egyenként és együttesében az Ur Isten által külön arra teremtve, hogy a gyermekeknek ideális birodalma legyen: nem engedhetem, hogy összezsugorodjék, hogy kiirtassék, hogy én ezt, s idealizmusom alapját lerombolni engedjem azzal, hogy odamenjek, megnézzem s hogy ami tündérvilág, nagy, fényes és ragyogó volt a gyereknek, az öregembernek kicsiny, közönséges, tisztilak, paraszthaz és viskó és próza és civilizáció legyen.

És a Bakony! Most vasút szaladgál rajta keresztül-kasul, Zirctől Keszthelyig. Hej, mi kocsin és gyalog jártuk, és mutogattuk Rezi és Tátikavárát, mikor Badacsonyba mentünk és ha disznócsordát láttunk, néztük, nem tévedt-e közéje feketesörtéjű vaddisznó. És ha magányos embert láttunk cifraszűrben, emlegettük Sobri Józsit és társait, és Illést, akit nem tudtak a pandurok elfogni másképpen, csak úgy, ha rágyújtották a pincét a rezi szőlőben.

Nem, én oda, akármiképpen gyötör néha a vágy, el nem megyek többé. Most mindez még elevenen él bennem. Odamenni annyi volna, mint tört döfni, halálthozót, gyönyörű emlékeimbe, bele a saját fiatalságomba. Inkább csak innen köszöntöm az én erdeimet, amelyek talán már nincsenek is meg, csak az én emlékezetemben, melyek helyén talán az eke szánt, vagy éppenséggel a traktoros gép, vagy tán gyárkémény füstölög, szóval civilizáció van ott, ahol valamikor romantika, tündérség és fiatalság volt. Innen köszöntöm, jaj, nem gyönyörű hasábokat vetve kandallóm pattogó tüzére, hanem meg-megh úzva, vagy meglazítva a gázkandalló csavarát, hogy enyhébben sisteregve égjenek megregulázott lángnyelvecskéi.

Zichy Mihály: Falstaff a serleggel

I. Szeresd férjedet, nem azért, ami, hanem azért amit neked nyújt.

II. Tekintsd férjedet társnak egy vállalkozásban, amelynek közösen vagytok a tulajdonosai. És ha rájössz, hogy rossz társ, válj el tőle. De ezt se tedd anélkül, hogy ne biztosíts magadnak annyit, amennyi elegendő, hogy magad vezesd tovább a vállalkozásodat.

III. Gondoskodj róla, hogy a férjed minden kényelemmel ellátott otthont nyújtson számodra, azt gondozd te magad, de mindig az ő költségén.

IV. Amennyi pénzt csak ki tudsz préselni férjedből, préseld ki belőle. Ezzel csak azt éred el, hogy kevesebb pénze marad bűnös szenvedélyeire és így megnehezíted számára, hogy megcsaljon. Ha nem te szeded el a pénzét, elszedik majd tőle biztosan a barátnői.

V. Kevés gyermeked legyen, mert azok úgyis nagyon kifárasztják és túlságosan lefoglalják és elnyövik az anyjukat. A meglévő gyermekeid azonban legyenek tiszták és egészségesek.

VI. Ha balszerencse éri fejedet, mielőtt melléje állanál és segítőkezet nyujtanál neki, kutasd ki balszerencséjének okát.

VII. Tisztelt anyósodat, de tartsd távol magadtól. Az igazságosság kedvéért hasonló taktikát folytass anyáddal szemben is. Szeresd őt nagyon, de tartsd távol az uradtól.

VIII. Követelj az élettől, amennyit csak tudsz. A végzet úgyis gondoskodik arról, hogy vágyaidnak csak csekély töredéke váljon valóra.

IX. Légy erős, ha bánat ér, de ne nyugodj belé könnyen mindenbe. Vannak bajok, amelyeket egy kis energiával és bátorsággal, ha elkerülni nem is, de enyhíteni mindenesetre lehet.

X. Ha az urad otthagyna, te várj reá. És ha rövidesen nem térne vissza — jelentsd fel.

*

A két új tízparancsolat közül melyiknek van igaza? És a kettő közül melyik rokonszenvesebb?

A két tízparancsolat szembeállítása egymással, minden különösebb „összehasonlító tudomány“ nélkül is, megadja erre a választ.

Uj Idők 1925. Mutatványszám 9

Hajnali muzsika

— Elbeszélés —

Irta: **Farkas Imre**

Kedves Amelie! Igéretemhez képest részletesen megírok mindent gyámfiunknak, Hubert bárónak debreceni működéséről. A város lapos és nagy területen fekszik és én az Arany Bika-szállodában szállottam meg. Amidőn az ablakon kinéztem, sehogyan sem tudtam megérteni, hogy tudott Hubert báró elkölteni e fészekben félév alatt hatvanezer forintot.

Az ezredes egy Szentmarjay nevű haragos magyar ember.

— Hubert hadnagy úr jó katona. Pontos. Nagyszerű lovas. Nem csinál semmi inkorrektséget. A többihez semmi közöm.

Amidőn Hubertet fölkerestem, alkonyat volt és éppen aludt. Van neki egy Matyi nevű tisztiszolgája és egy Ordas nevű farkaskutyája. Mind a kettő meg akart harapni. Alig tudtam bejutni hozzá.

Hubert báró a Nagypereces-utcában lakik, bizonyos Pecsenyeszemű-Tóth Istvánnál. Van neki egy szobája és egy konyhája. A konyhában lakik a Matyi és a konyhában nincs más, csak egy zabosláda. Ezen a ládán alszik a Matyi, akinek az éjjeli pizsamája egyetlen piros nadrág. Hubert szobájának ablaka a Nagypereces-utcára nyílik és a szekrényen almák vannak elhelyezve és a szoba egyetlen dísze az Ön képe, kedves Amelie, amelyet két alma támogat, az egyik jobbról, a másik balról. Még mindig nem értettem, mi kerül itt hatvanezer forintba.

Hubert báró nem túlságosan örült a jöttömnek és aztán azt kérdezte, van-e nálam pénz? Amikor én igennel feleltem, akkor felöltözött. Fekete pantallót vett és kék atillát. Az atillát a Matyi vitte oda neki, a nadrágot az Ordas. Igen jól van kiszolgálva. A A mentéjét magára kapta és a kardját a hóna alá vette. Fején apró kis sapka volt, karonfogott és elindultunk.

— Hová megyünk?

— A színházba, Xavér bácsi. Ott ma nagy esemény van. Nekem is van egy kis közöm hozzá.

Az utcán polgárokkal találkoztunk, akiknek minduntalan ki kellett térnünk, mert ők egyenesen haladtak, akár egy mozdony. Midőn Huberttől ennek az okát kérdeztem, azt felelte:

— A debreceni ember elvből nem tér ki egy osztrák bárónak. De minthogy egyébként kedves és szíves emberek, nézzük el nekik ezt a furcsa szokást . . .

A debreceni színház, édes Amelie, éppen olyan, mint minden más színház a világon. Van nézőtere, ahol páholyülések és zsöllyék vannak piros bársonynyal bevonva. Van zenekar és van színpad. A színpadon a „Gésák" című operettet adták. A színpadon japánok voltak és az összes japánok magyarul beszéltek.

Mi a második számú földszinti páholyt foglaltuk el és a páholy pazarul föl volt diszítve narancsvirággal. Úgy éreztem magamat, édes Amelie, mint valami menyasszony. A karzaton és az olcsóbb ülőhelyeken mindenütt közhuszárok foglaltak helyet, akik szemmelláthatólag igen érdeklődtek a japán kultura iránt.

A Rolly—Polly szerepét egy Sárbokay Eszti nevű leányzó játszotta, akin olyan hímzett kimonó volt, amilyet még nem igen láttam. Igen helyes kellemü nő, két fekete szeme van neki, két formás bokája, egy fitos orra, továbbá a fitos orr mellett két kis gödröcske, egyik jobbról, másik balról. Azt dalolta:

Rolly—Pollynak keresztelt az apám,
Rolly—Pollynak hív az egész Japán. . .

Amíg ezt dalolta, az összes huszárok a sarkantyujukkal pengettek hozzá ritmust, ami igen fölemelő hangulatot keltett. Amint később értesültem, a huszárok Hubert öcsénk századából valók voltak és minden Gésák-előadáson megjelentek. Érdekes a Nagyhortobágy tövében ez a japán szimpátia.

A dal végén a huszárok tomboltak és valami ősi csatakiáltásban törtek ki. Megpróbálom önnek leirni, édes Amelie. Körülbelül ezt üvöltötték: Hodjuvolth—Hodjuvolth! . . . Erre mégegyszer elénekelte Sárbokay a dalt. Az ismétlés után aztán egy virágtenger vonult föl a színpadra. Elől jött egy aranybicikli amorettekkel, aztán egy pillangós csendélet nizzai rózsákkal. Kezdtem érteni a hatvanezer forintot. Megkérdeztem Huberttől, miért van ma ez a különösen nagy ünnepség?

— Ma van a Gésák nyolcadik előadása, — felelte. Amikor megjegyeztem, hogy ezt a számot nem igen szokták jubilálni, azt mondta rá:

— Azonfelül Jakab-nap van.

Most sem értem, miért ünnepelte meg a Jakab-napot. Tudtommal családfánkon e név nem fordult elő.

Színház után a szemközt levő Angol királynő vendéglőbe mentünk, ahol egy Hauer Bertzi nevü vendéglős, szegfüvel a gomblyukában, személyesen szolgált föl. Irroy-pezsgőt. Ő is ivott belőle. A cigányprimást úgy hívják, hogy Koloman Madjari és zengzetesen muzsikál. Ő is Irroyt ivott. És ugyancsak e márkát fogyasztotta a cimbalmos, a nagybőgős, valamint körültünk néhány asztal. Megfigyeltem, hogy igen ízlett nekik. Sárbokay nem volt velünk.

— Haragba vagyunk,— mondta Hubert báró és a vállamra borult.

Madjari most különböző dalokat intonált. Egypárat följegyzek: Magasan repül a darú, Repülj fecském ablakára, Szállj el innen gólyamadár, Eresz alatt fészkel a fecske, Károg a holló a jegenyén, Hadház alatt jártam, bábaszarkát láttam, Galambok közt vinnélek az esthajnali misére. Megfigyeltem, hogy a magyar népdalok, amelyek ez estén előfordultak, túlnyomóan ornitológiai vonatkozásúak. És nem értettem az okozati összefüggést a madarak különböző ténykedése és a Hubert—Sárbokay-féle szerelem között. Azért a dologban valaminek lennie kell, mert az itt citált daloktól Hubert úgy megvadult, hogy a következő dolgokat fogyasztotta: 27 üveg Irroy — (ebből huszat a környezet hajított gallér mögé), egy nagybőgő, két tükör, hatvan pohár, száz fekete és egy kis adag naturfilé paprikasalátával.

Meg vagyok lepve, hogy csak hatvanezer forint fogyott el egy félesztendő alatt. Debrecen a legolcsóbb város a világon.

Másnap fölkerestem Sárbokayt, aki igen okos leányzónak bizonyult:

— Igenis, haragban vagyunk. Ezért lumpol. Bánatában. Amikor jóba vagyunk, akkor azért lumpol. Örömében. Én báró úr csak eszköz vagyok a kezében. Titulus bibendi. Nem is szeret. Az igaz, hogy én szeretem. Nekem, kérem, vőlegényem van, Palojtai Ábris jellemszinész és bonvivant Nagyváradon. Ha

Zichy Mihály

Irod

Tóth Béla: A magyar anekdotakincs – Bpest, 1935. 479, 480. l.

Zichy Mihály

cród

Spectator: Az Ernst Múzeum aukció kiállítása. Magyar Művészet 1935. 344. l.

Zichy Mihály

41 db levelet kapta
1902-ben a Nemzeti
Múzeum Régiratára.

Jelentés a Magyar Nem-
zeti Múzeum 1902. évi
állapotáról. Buda-
pest 1903. 21. l.

Zichy Mihály

Zichy Mihály emléktáblájának leleplezése. Pesti Hirlap 1929 okt. 16.

Emléktábla Zichy zalai szülőházán. Készítette Sidló Ferenc Somogy vármegye megbízásából. Leleplezték 1929 okt. 15.

U. 3033

oos Bizottságának

Budapest.

VII., Akna ut 41.

Zichy Mihály

Vad

Csapláros István: Théophile Gautier és a magyarok. (A pécsi Erzsébet Tud. Egyetem francia nyelvi intézetében készült dolgozat) 1935. Pécs.

E füzet ismertetése dr. Lázár Bélától: Magyar Művészet 1935. 357. l.

Zichy Mihály

Irod

Pruzsinszky Pál: A budapesti Kálvin-téri templom. Bpest, 1921. 89.1.

Zichy Mihály

Zichy éjféli párbaja. Irta Schoen Arnold. (Jegyzetek.) A Cél. 1911. 11. és 12. sz.

Zichy Mihály tizenkét illusztrációja Fausthoz. Írta Rexa Dezső. Kultúra, jan. 10, jan. 25.

1913

(Művészet 1913. 123. l.)

M. N. Múzeum VI. 313.

Klebelsberg Kuno gróf

IX. 146.

Zichy Mihály

Budapest műkincsei. — A városi múzeum reformja. — A Zichy hagyaték. — A Szépművészeti Múzeum gyarapodása — Írta Cs. A. Világ, máj. 27.

1913

(Művészet 1913, 241. l.)

Zichy István

Petrovics Elek: Magyar művészek rajzai a Szépművészeti Múzeumban. Művészet 1907. 179, 183. l.

Zichy Mihály

rajz

Hasányi Zsolt:

Puskin, Zichy és

Bérczy. A Pesti

Hirlap Vasárnapja

1933. okt. 22-

Zichy Mihály

1906

Zichy Mihály. Összes napilapok, Marc. 1. — Uj Idők, (Lyka Károly), Vasárnapi Újság, (Lándor Tivadar), Hét, (—m.) márc. 11. — Munka Szemléje (d—r) márc. 15.

1906

1906.

(Művészet 1906. 143. l.)

Zichy Mihály

FESTÉSZET

Hozzuk haza Zichy Mihályt. Írta —e. Pesti Napló, október 15.

1904.

(Művészet 1904. 419. l.)

MAGYARSÁG

LAPKIADÓ R. T.
BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 8.
TELEFON: *27-8-99.

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula *úrnak*
úrnőnek
Titkár

Pest

Zichy dukát

Vas. Ujs. 1872. 572, 574 l.
(Luther a Wartburgon;
Köppel-)

Okvetlenül felhasz-
nálandó egy bővebb
életrajzban.

Felvagott példányom-
ból ez a cikk és Szép
hiányzott

AZ ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSRA SZÍVES MEGJELENÉSÉT KÉREM.

BUDAPEST, 1939 MÁJUS HAVÁBAN.

Szendy László

POLGÁRMESTER.

EZ A MEGHÍVÓ 2 SZEMÉLYRE
BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

Zichy Mihály

Kinizsi

Vera

Budapest székesfőv. tanyái.

VI.

5

Zichy Mihály

U. 4319

maradványok)

Szárnyasoltár (Trencsénvármegyében

VI. 242, 243

Zichy István

U. 4293

Aurillac h.n. X. 43.

Zichy Mihály

Úrod
z
Lázár Béla dr. – Zichy
Mihály élete és mű-
vénete –

Felkai muzeum IX. 27.

Zichy Mihály

1843-4-ben távozott magyarországtól.
1847. óta élt Szentpétervárott. Saját feljegyzéseiből írtam ki. 110 levele van a M. N. Múzeum Kézirattárában. Önéletrajza és egyéb iratai a M. Tud. Akadémia Kézirattárában.

1927 X-7.

Erősdi tyúszk – hegyi praemykenaei
jellegű őstelep ásatása

VI. 174

Zichy Mihály

írod

Dr Lázár Béla. Zichy Mihály élete a mu-
vészete.

Saintpresti Kultúra peroodusa

X. 43.

Zichy Mihály

olajf. a

Képmüvészeti

Múzeumban

EMKE V. 299.

Zichy Mihály

kőrajzu arckepe

Marastoni Józseftól

1862. kiáll. itva

Tört. Képes

Zichy Mihály

381, 659.	684.

agamsból

Gerebbyefog (VI.19

Zichy Mihály Művész-
egyesület 1930. júniusá-
ban rendezte első kiálli-
tását a Nemzeti Szalonban.
Ügyvezető igazgató: Ko-
peczky Raoul.

/ Arena-út 41

Budapest

Zichy Mihály

Mellszobra Strobl Alajostól az alábbi csarnokban.

cred

Szegedi emlékcsarn

KARDOS TESTVÉREK
BUTORÁRUHÁZA
Budapest, VII, Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Telefon: 31-3-59

NYOMTATVÁNY !

Nagya.

Dr. SZENTIVÁNYI GYULA urnak,

HELYBEN

Szondy u. 98/b.

Zichy Mihály

ivod
z
Lázár-Wolfner gyűjt

101. l.

10438.

etbe helyezett tojásdad medaillon, mind
angyallal. Jobbkezében irattekercset
hord és előtte tinta-tartót látunk. Fel-
VA 63. és alól 1612. Fönt AD AUTHOREM.
sek vannak.

r. a vk. 16.5:13.8 cm.

ső M.D.C XII. évi kiadásának czimlapja.

'-900
)-100.

Zichy Mihaly

~~[illegible]~~ l.
2

Szépmüvèszet
1942. 287. l.

Teh

„Europa"

film könyv és lapterjesto-
vállalat kiadohivatala

Budapest

V Rothemere u. 12 III 2.

Zichy Mihály

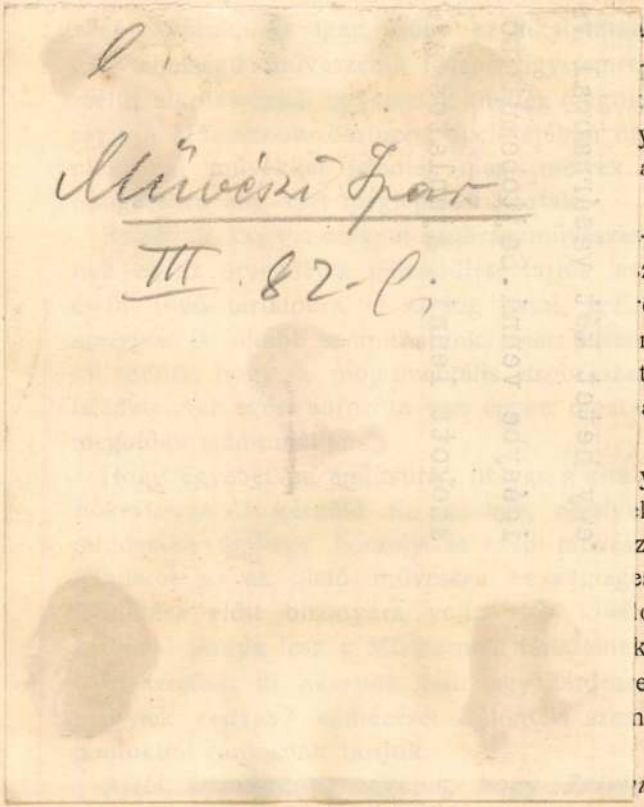

Bocskay, Bethlen és *Pálffy* szobrai, melyeket *Róna* József, *Holló* Barnabás, ifj. *Vastagh* György és *Származsky* Ferenc mintáznak az Andrássy-út vonalában lévő úgynevezett »körönd«-re vannak szánva. Ezek közül *Zrínyi*

órákban, amikor a közönség legnagyobb része nem szakíthatott magának időt a tervek megtekintésére. Már pedig azt hisszük, hogy éppen ez a pályázat, úgy az épület rendeltetésénél, mint nagyszabásu voltánál fogva a közönség körében a legáltalánosabb érdeklődés tárgya volna.

Éppen azért a legmelegebben ajánljuk az illetékes körök figyelmébe azt, hogy e nagyszabásu pályázat anyaga, habár a kiállítás utolsó két hetében is, a Műcsarnokban kiállíttassék.

Azt hisszük, mindannyian a legnagyobb örömmel tapasztaljuk, hogy a közönségnek a képzőművészetek iránt eddig tanusított közönyössége az utóbbi időben mind jobban engedni kezd, úgy hogy ha az előjelek nem csalnak s ha a művészet ügyének intézésében továbbra is az illetékes tényezők mostani lelkesedésére számíthatunk, hovatovább elkövetkezik reánk az az idő, amikor igazán pezsgő és a szó szoros értelmében vett művészi élettel fogunk dicsekedhetni, amelyről eddig — sajnos — még csak nem is álmodhattunk. Fájdalom, az érdeklődésnek ez a szemmellátható fokozódása csak a szobrászatra és a festészetre vonatkozik. A műépítészet iránt még ma is a legtelenesebb közönyösséget tapasztaljuk, aminek fő-

Zichy Mihály

l.

Rég. Társ. Erk

II. 308. l.

62 x 84 cm.

54 x 70 cm.

80 x 102 cm.

50 x 70 cm.

41 x 55 cm.

Zichy Mihály

lázd

Budapesti Aeule

VIII. 337-l.

évtám ?

Zichy Mihály a Faun szerelmét ábrázoló képének fénynyomata (VIII. 186. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő)

Ivtrán?

Zichy Mihály

1, Keleti Művészeti dolg

Bp. 1910.

11, 14, 57, 73, 285, 606, 627, 630, 636 f

ország művészi iparával foglalkozta
telen» még a tárgyilagos bírálatnak
mos éven át kísérték a német ipart

Németország, a mint azt a múlt
benyújtott jelentésemben kiemelte
iparral, attól nem egy piaczot tudot
séggel és aggodalommal kíséri fejlő
hatását, mert például míg a XVI. és
mázas kemenczékkel, most azokat
a német ékszer és ötvösmű még ne
ötvösművek tárlatán azonban meg
csak Ausztria-Magyarországnak, ha
károkat fog okozni.

Eddig Németország versenyképe
a vevő a kidolgozás művészi tökély
tetemesebb hányadot meg tudott
sokszor szemükre vetették ipari terr
vésüket képezte tehát e kifogást ala
mány képezi a nürnbergi tárlat legfé
folytatott munkálkodás meglepő e
egyuttal bennünk a hazánk jövőjébe

muzeumok jogos önérzettel közlik
zt sohasem szoktuk tenni, mert nem
at, melyekből közönségünkre nem
ni. Annál nagyobb elégtételünkre
nbere tájékozva van az iparművé-
parművészeti muzeummal több első-
éldányait a krisztianiai, a londoni
es Arts Décoratifs egyaránt elfogad-
nyének leküzdése — tapasztalatból
ai közé tartozik, noha ideje lenne,
ataiból merítve, a dolgok jelen álla-

y azt jó akarattal helyre ne pótol-
iután nekünk a kísérletekkel többé
után elfogadjuk azt, a mi másutt a
y nekünk, úgyszólván egyszerre kell
osszú során át szorgalommal fára-
mert gyenge eszközökkel dolgozni
den szakember tisztában van.

Zichy Mihály

Nád

M. Erdélyi. 34. l.

393

Zichy Mihály

láid

Közlemények

1888. 49 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Zichy Mihály

Vod
2 Gautier, Théophile

Voyage en Russie.

Paris, 1866.

hol? vidon?

2053. Bubics Zsigmond:

Korneuburg környéke.

A Duna menti vidék (dombos) középt
épületekkel, melyek körül lombos fá
rá hátra kanyarodó úton mechitaristák me
beszélget és épen befordul, a másod
visel, a harmadik pedig könyvet olv
mellékága folyik és partján nád
A háttérben hegyek látszanak. Az ég
jobbra: B 1864.

Vászon, méretei 31.7: 45.
Bubics Zsigmond kassai pü

Zichy Mihály

l.

Szabad Művészet

1947-124. l

meg, hol húzódik az országhatár a Drávaközben, a Muraköznél és Ny-on! Melyek a kifelé vezető vasútvonalak határállomásai?

Állapítsd meg a vasúti menetrend szerint, hány óra kell ahhoz, hogy Pécsről Sopronba utazzunk! Merre közelebb, és merre hamarabb? Merre olcsóbb? Szombathelyre hány vonalon utazhatunk Budapestről? Hogyan utaznál Balatonfüredről Körmendre? Melyik a nagyobb fáradság, az előbbi út, avagy Veszprémből Pécsre utazni?

Zichy Mihály

Herman Ottó:

Zichy Mihály képe elött. (Erzsébet királynő Deák Ferenc ravatalánál.) Fővárosi Lapok. 1876. szept.

RMU 7, 380.1.
RHK 20, 15.1.

U. a. A

Zichy-kép bírálatára. Fővárosi Lapok. 1876. szept.

Semmi.

Zichy Mihály

Kludik Imre: A Zichy-kép bírálatáról. Egyetértés.

1876. szept.

MEZŐTÚRI REF. FŐGYMNASIUM IGAZGATÓSÁGA.

Ad 37/1914

Műemlékek Orsz. Bizottságának

Budapest

Magyarok. Műemlékei III. kötetét mai napon könyvtárunk részére átvettük és ezette hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Teljes tisztelettel

Mezőtúr 1914 I/[illegible] [illegible]

Zichy Mihály, Jestő (IV. 163. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

cohám?

Žichy Mihály

l.

Ipolyi kisebb munkái

V. 253. l. 338. l.

345. 375. l. - 380. l.

Kosám?

Zichy Mihály

Vrod

?

Kassai Vidor em-

lékeresei 302, 303 d.

1940.

čoháni?

Zichy Mihály

wód

Évkönyve, A Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafika barátok (Egyesülettünk) az 1937. esztendőre, Bpest, 1937. 5–12. (Hoffmann Edith cikke, I. M. képekkel.)

Zichy István

l

Szépmüvészet
1943. 60. l.

„EUROP[illegible]"
film-, könyv-, lapterj[illegible]
könyvkiadó r.t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Zichy István

l.

Szépmüvészet
1943.232.l.

„EUROPA"
Film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothe[illegible] 12.
Telefon: [illegible]

Brest

Zichy Mihály

RAFAEL ÉS MODELLJE
ZICHY MIHÁLY SZÉPIARAJZA

MŰVÉSZET.

München
1902. 4. 27

Zichy

Lyka Béla dr.:

Zichy és Petőfi.

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 507

ék hatásköre.

érték- és speciális tőzsdek.
Stock Ct hange, a pésion:
d a bécsi.
(Arew-yorki) és a chikagoi

Royale de commerce, meg a
nduriwtschaftliche Producht.
„Áni és Értéktőzsde".

Térkép:

~~A tömösi s a bodzai~~

E lap, melynek „Karte
Siebenbürgen", ~~s rajt~~
márczius 22-én a tör
hetővé ~~teve~~. Felirata ~~Tolul~~ a m
pedzó „1. Angriff d. Türken a
von dem Lieut. Geiz v
1788" kezdettel s „7. An
1788" befejezéssel hét s

Rézmetszet, méret

Ltpa

Zichy Mihály.

rövid

Művészet 1911. 274. l.

(Pécsi művészeti adatok)

Zichy Mihály

A nagy halott műtermében. — Látogatás Zichy Mihály szülőházában. — Irta Török István. Pesti Hirlap, okt. 1.

1911.

(Művészet 1911. 395. l.)

Zichy Mihály

Zichy Mihály ismeretlen munkái. — Tizenkét Faust-illusztráció. — Jeltelen cikk. Független Magyarország, ápr. 16.

1912

(Művészet 1912. 207. l.)

Évf. 168. l.

1912 október 1-én lejár a nagyváradi Tisza-szobor

Zichy Mihály

ind

Kőszegi László!

Revizió a művészet
körül, Bpest, 1934.

Hogy megismertessük a
nemzetépítő munkásság
lelkébe véshesse, ki nek

az életérő
e m l é
a névaláírásával e

mindenki rendelkezésére
tesen, aki azt a csatol

Zichy Mihály

d.

Varga Zsigmond

A debreceni ref. főiskola nagykönyvtára írásban és képben

I. K. Debrecen 1934.

1821

Krisztus és a pápa eredeti neurajz 1871

Repr 110 x 125 cm

II. k. 9. l.

139.284-1915. szám.

III.

A Műemlékek Országos Bizottságának, f. évi november hó 18-án 472. szám alatt kelt fölterjesztésére s a bemutatott újabb, valamint a régibb költségvetésnek ide visszazárása mellett tudomása s további eljárás végett másolatban azzal adom ki, hogy Kladek János vállalkozónak jóváhagyásom reményében történt sürg

Zichy Mihály

Zichy Kiállítás Nemzeti Galéria 1902

Budapesti Napló 1902 febr. 2.
Egyetértés 1902. febr. 2
Határ 1902. febr. 2.
Alkot 1902 febr. 9.
Magyarság 1902 febr 1.
Magyarország 1902. febr. 2.
Magyar Szemle 1902 febr 9
Magyar Hirlap 1902 febr. 4.
Magyar Nemzet 1902 febr. 2
Magyar Remek 1902. febr. 23
Magyar Ifjú 1902. febr 13
Wenes Pester Journal 1902. febr. 2.
Pesti Hirlap 1902 febr. 2.
Pesti Napló 1902 febr. 2.
Pester Lloyd 1902. febr. 4.
Uj Idők 1902 febr. 9.
Vasárnapi Ujság 1902 febr. 9.

(Művészet 1902. 152. l.)

Körtvélyes.

Az előtérben lévő egy eme
csatlakozik, mig az annak bal
kerekét a patak vize hajtja. A
Felirata:

KÖRTVEL

Rm., mér. a vk. 9.9:

126

Zicky Mihály

EMLÉKMÚZEUM

ZALA /SOMOGY VM./

MÚZEUMOK ÉS MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS KÖZPONTJA

Ebben az épületben született 1827. október 27-én Zichy Mihály. Már apró gyermek korában rajzolás volt a játéka. Apja Zichy Sándor, korán meghalt, s a két Zichy fiu, Antal és Mihály nevelését keménykezü édesanyjuk Eperjessy Julianna folytatta. Pesti iskolai tanulmányai mellett szorgalmasan jár Marastoni festőiskolájába. Bécsben pedig - ahová jogot tanulni küldték, hogy majd a családi hagyományokhoz hüen közhivatalt vállaljon - a neves bécsi mester Waldmüller tanitványa lesz. Waldmüller forradalmár festőnek számitott, aki a természet hü tükrözését vallotta, a festészet feladatául. Itt tanulta meg Zichy a rajzolásnak a természeti valóságon alapuló pontos, szabatos mesterségét.

Anyja ellenzése ellenére mestere segitségével folytatta tanulmányait és 1845-ben első kiállitásán "Mentőcsónak" c. művével már nagy sikert arat. 1847-ben - Waldmüller ajánlására - az orosz cár unokahugának Katalin hercegnőnek lesz festőtanára, akivel európai körutra indul.

Zichy a magyar szabadságharc évében körülményei folytán Szentpéterváron rajztanárkodott. De állásfoglalása ismeretes: a cárnak nyiltan tagadta meg egy bizonyos Zichy nevü császári biztossal való rokonságát. Az egész életében vallott és hirdetett szabadságeszmék bukása fájó sebként bukkan fel müvein és az aradi 13 bitófája alatt álló koronás fők között az orosz cár sem hiányzik. Nem alkuvó magatartása hamarosan véget vetett gondtalan életének és 1850-től egy fényképész műhelyben keresi meg kenyerét. "Nappal mesterember vagyok, estéimet szentelhetem müvészetemnek" irja anyjának.

Kapcsolata az orosz néppel egyre mélyül: feleségül vesz egy szegény orosz lányt Erschoff Alexandrát; müvésztársaságot alapit orosz festőkollégáival: a "Pénteki Társaságot". Itt ismeri meg 1858-ban Gautier a francia költő és kritikájával megalapozza Zichy világhirnevét. A cár udvari festőjévé nevezik ki, de ő hazavágyik. Haza is jön Zalára, de az intrikáktól nem volt itthon maradása. Ujra Pétervárra megy és továbbra is a cár udvari festője anélkül azonban, hogy udvari emberré vált volna. Gondolkodásának és eszméinek szabadságát ebben a légkörben is megőrizte és számos müvében lázitott a zsarnokság és háboru ellen. /Zsidó mártirok, Messiás, Luther, A rémes vi - szontlátás/. 1874-ben otthagyja a cári udvart és Párisba költözik.

A párisi magyarok Egyletet alapitanak, melynek elnökéül 1875-ben Zichyt választják. Az egyesület tagjai javarészt kézmüves-munkásokból állottak, akiknek ügyes-bajos dolgait Zichy szivén viselte. A Párisi Magyar Egylet osztálynélküli egyesülés volt, amely megfelelt Zichy legbensőbb társadalmi felfogásának.

Tanitványa lesz a tehetséges Etlinger Mary orosz orvos leánya, aki hosszu éveken át elkiséri utjain.

Párisban, felszabadulva a cári udvar munkarobotja alól, festi meg régóta érlelt eszméit a hatalom tulkapásairól, a társadalom erkölcsi züllésérol, és szót emel a háboru borzalmai ellen. /Autodafé, Szirén-ciklus, Egy királyi kegy, Orgia, Richelieu és kedvese/.

A Pusztitás Géniuszának Diadala c. müvét az 1878-ik párisi világkiállitásra festette, de a képet politikai okokból eltávolitották a kiállitásról. A hivatalos körök tiltakozásának oka az volt, hogy leleplezi a pápa és az uralkodók háborus uszitásait hatalmuk érdekében.

Agitáló müveit több nagyvárosban bemutatta, de azokat a szervezett kritika megkisérelte megbuktatni.

1882-ben Zichy ismét Szentpéterváron. A cár ujra kinevezi udvari festőnek. Az udvar pompája, az elismerés és hivatalos "kényszermunka" - amely a cári család történetének véget nem érő ábrázolásából áll - nem elégitette ki. A pihenő órákra szánt időben készitette világhirüvé vált illusztrációi nagy részét.

Zichy Mihály nagy könyvolvasó volt, amiről zalai könyvtára is tanuskodik. Olvasmányai inditották el képzeletét és a nagy magyar és külföldi irók müvei alkalmat adtak arra, hogy költői és forradalmi világukat ecsetjével is kifejezze. Összes müve közül legismertebbek Madács illusztrációi. Petőfi illusztrációi a forradalmár költőt szólaltatják meg. Illusztrált még Jókai novellákat és Zichy Géza: "Leányvári boszorkány" c. müvét. 1892-97 folyamán rajzolta meg legkivá - lóbb müveit, Arany János balladáihoz tervezett illusztrációit.

Ezekben a müveiben a rajzdisz és a szöveg teljes összhangban van, miután a betük rajzolására is vállalkozott.

A világirodalom nagy költői is megihlették képzeletét, igy Lermontov Démonja és Korunk hősei c. munkája, Rustavelli

Tariel-je, Goethe "Faust"-ja, Byron "Don Juan"-ja, valamint különböző népek hősi mondavilága és a népélet képei.

1906. február 28-án Péterváron meghal. Ugyanez év március 17-én érkezett meg teteme Budapestre, a Kerepesi temetőben díszsírhelyet kapott.

Zichy Mihály az elsőnek feltünt jelentős magyar festő a mult században. Életében a hivatalos kritika sorozatosan támadta a szellemével és művészetével haladó eszméket hirdető Zichyt. Képein leleplezte a világ zsarnokait, az uralkodókat és a hamis főpapokat, akik a kizsákmányolt embert igájukba hajtják. Nem bölcselkedik /mint mondották róla/ hanem az emberi sorssal foglalkozva, a népet neveli. Az erő - szak nyilt és rejtett eszközeire döbbentenek rá a háboru borzalmai, a kinvallatás, a kényszermunka, a főurak és főpapok gyülölt képmutató élete, az udvari szolgalelküség ellen agitáló képei.

A való életet mutató, reálisan látott, könnyed biz - tonságu rajzai, a mesteri szöveg illusztrációi felülmulják nagyméretü olajfestményeit, melyeken a gondolat háttérbe szoritja a festői szinhatást.

Nagynevü kortársait felülmuló érdeme, hogy egyesült benne a szociálisan gondolkodó ember s a reálisan látó művész.

A Szovjetunióban különös megbecsülést élvez a világhirü mester: a leningrádi Eremitageban külön termet kaptak művei.

A magyar haladó hagyományok előharcosának emlékét őrzi ez a muzeum.

- -- o O o -- -

★

A MÚZEUMOK ÉS MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS KÖZPONTJA

MEGHIVJA
A ZALAI /SOMOGY MEGYE/

ZICHY MIHÁLY EMLÉKMÚZEUM

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA.

A MÚZEUMOT
1951. MÁJUS 20-ÁN 12 ÓRAKOR
GERŐ GYÖRGY
AZ M.SZ.T. OSZTÁLYVEZETŐJE
NYITJA MEG.

★

Zichy Mihály

T. 40

MŰZEUMOK ÉS MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS KÖZPONTJA
BUDAPEST

KAPOSVÁR
51 V. 23. 0
1

Dr Szentiványi Gyula

Budapest

Lágymányosi utca 16. I. em.

Zichy Mihaly

utca

Ujpesten

Ugro. 154. I.

Ketchlo Ottó

Felülvizsgálta tvár,
ben megállapíttatott.

Lajsapor

Zichy Mihály

wód
z

Hoffmann Edith dr.
Zichy Mihály -
Magy. Exlgy Évk 1937
5 – 12. l. Képekkel.

Esetleg lásd

A vajdahunyadi vár fenntartási átalánya
1909.XI/11 62307.sz.a. folyósittatott
ebből elszámoltatott:

fennálló

ebből előlegeztetett Buczek kezeihez 19

maradvár

ez összeg a bizottság főkönyvi naplóját
tetett a vajdahunyadi vár helyreállitás
tott javadalommal.
Ez idő szerint tehát összesen
áll ez egyesitett czimen rendelkezésre.

Zichy Mihály

wód

Hoffmann Edith:

Zichy Mihály. A Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesületének Évkönyve. 1937. 3-12. l.

udapest,1926..szeptember.27....

zottsága,.....

...B.u.d.a.p.e.s.t.....

ejlődés, mely a hazai idegenforgalom
ikké teszi, hogy annak mindazon eszkö-
ak és helyeseknek találtattak, tová-
együk.- E vonatkozásban különös sulyt
lónkra, melyet a folyó évben megjelen-
kiadni kivánunk.- E napló 1927.január
lag feltünteti Magyarország, illetve
vészi, közgazdasági, társadalmi, kari-
z idegent érdekelhetik s melyek alkal-
ent hazánkba vonzák.-

a folyó évben négy nyelven kiadott
deklődéssel találkozott nemcsak az

Zichy Mihály

röd

s

Hoffmann Edith:

Michael Zichy.

Pester Lloyd. 1944.

jan. 30.

Nagyságos

Dr Lux Kálmán müépitész ú

Hálás köszönettel fogadtam f
rendelését a sztropkói róm.
zetére, sajnos a munkálatok
hátráltat, mondhatni megakad
bizható munkavezetömet Ocskó
kinek f. év deczember 6-án b
letteljes kéréssel fordulpk
szives e körülményt a Báró ú

Zichy Mihály

vmd

Hoffmann Edith:
Die Faust-Illustrationen Michael Zichys. Ungarn. 1941. 219-224. l.

A m. kir. vallás- és közokta

szám alatt a keb. számv. és

másolata:

Költségvetési év: 1926/27.

Számadási ág: Művészeti cé

Rovat: 7. Dologi kiadások.

Alrovat: 2. Elhelyezési köl

Lerovandó bélyegilleték: Ni

Utasító

Zichy Mihály

vod

Bényi László

Uj Zichy-kép a Szépművészeti Muzeumban. Szabad Művészet 1953.

234.235.l.

(Keppel

A kép címe Fogoly a börtönben of.

Zichy Mihály

Bényi L.: Zichy Mihály emlékkiállítása

Szabad Művészet

1953. 34. l.

Sold by M

Zichy Mihály

Berkovits J.

Zichy Mihály emlékkiállítása.

Szabad Művészet

1953. 32–34. l.

(Képekkel.)

Zichy Mihály

ivod

Berkovits J.:

Megjegyzés Végvári Lajos Zichy-cikkéhez.

Szabad Müveszet.

1953. 76-78. l.

(Képpel.)

[néppárti képviselő]

Zichy Mihály

1902. ben a művész 75 éves Születésnapja alkalmakor az Országgyülésen Csernoch János esztergomi prelátus, utóbb hercegprimás intézek éles támadást Zichy ellen. Ennek következménye volt, hogy az akkori hivatalos Magyarország Zichy képeit örökös raktárba helyezésre ítélte.

Berkovits I. cikke

Szabad Művészet

1953. 78. l.

Zichy Mihály

Lrod

Végvári Lajos:

Gondolatok Zichy Mihályról.

Szabad Művészet

1952. nov. 22án

Zichy dúhály

vród

A Hon. 1880
274. sz. (Z. M. és
Jókai)

...alra. Rövid haja göndör s arcza s baju-
...rt fehér nyakkendője felett, mely alól in-
... a Mária Terézia s az aranygyapjas reu-
...t három rendcsillagja diszíti. Kabátja
... balcsipője felé rendszalag vonul. Tehrata

...ich"
...ec. Wien 1851."
...ak nagysága 19 c/m.
...J.

191/93 № 1876.

Zichy Mihály

Bényi L.: Ný Zichy-kép a Szépm. Múzeumban, SzM. 1953. 234-35. l. (Képpel)

Zichy Mihály

Gautier Teofil cikke
magyar fordítás-
ban megjelent
a Budapesti Boule
1862. évf.-ban

A cikk franciául
eredetileg a Jour-
nal de St-Peters-
bourgban jelent meg
1861-ben??

Zichy Mihály

lárd

Szabad Művészet

1955. 258. l.

260. l.

Zichy Mihály

a bibliografia
szempontjából
okv. lásd

Keleti Gusztáv

Művészeti dolgoza-
tok B. 1910.

57, 113, 470, 477. l

11, 14, 57, 75, 73 és
köv. ll. 285, 606,
627, 630, 636. l.

Zichy Mihály

Rózsa M.: Zichy Mihály művei. Bp. 1899. Nemzeti Szalon.

Részletes katalogus előszava:

Zichy Mihály

rod

Végvári Lajos

Gondolatok Zichy Mihályról.

Szabad Művészet
1952. 11. sz.
538–543. l.
(Képekkel.)

2781

25. Brocky Károly.

(Sz. Temesvárott 1807-ben. † Londonban 1855. julius 8-án.)

Ámor és Psyche.

A fehér lepellel letakart menyezetes nyugvó helyen, fejjel jobbra, ~~elszik~~ a kibontott szőke hajú Psyche ~~Bal kezét~~ keblén nyugtatja s kissé hátra fordul úgy, hogy arcélben látható. Fölötte Ámor, a ~~szél~~ szárnyas fiú lebeg, a ki balkezével ~~átkarolja~~ az alvót (karolta át) és jobbjában nyilat tart. Psyche jobb czombját fehér fátyol takarja, mely bal keze alatt van s a melyre Ámor rózsaszinű lepelje is omlik. A menyezet félrevont függönye narancssárga, a földön fehérrózsa hever és a szőlővel telt aranytál mellett, füles kancsó és gyöngyfüzér köti le figyelmünket. Balról a szabadba nyerünk kilátást, hol fák és sziklák tünnek szemünkbe.

Vászon, méretei 140 : 166 cm.

1868 : V. 5. — 1870: II. 34. — 1871: II. 34. — 1873: II. 28. — 1876: II. 19. — 1878: II. 19. — 1880: II. 19. — 1881: II. 19. — 1883: II. 45. — 1884: II. 43. — 1885: II. 43. — 1886: II. 43. — 1887: II. 27. — 1888: II. 27. — 1889: II. 43. — 1890: II. 43. — 1891: II. 119. — 1892: II. 119. —

224

Zichy Mihály

irod

Vas. Ujs. 1896. 55. l

(Zichy Mihály legrajabb levele.)

BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE U. 10.

.....szám

ezidőben egymás
a hanyatló római
hogy utánuk vég
hullámai, neveze
szlávok egymást

A szláv ural
sőbb, miként Aq
jegyzője, — kine
ból még elég ma
míg a németek
briának nevez

Felette érdel
jegyzései, ezért
zük az alábbi ré

...»Moger f
és hatalmú Attila
táján Szkithiából
onnét a rómaiak
a Duna mellett
melyeket ott tal
nevezte.« Majd a következő fejezetekben: ...»Árbád átkelvén a Dunán,

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
204
1912.
Zichy Mihály
A magyar kolónia
vénc albumá
173.1

újabb összetűzés történt a cseh Vencelt pártoló budai polgárság s az olasz Róbert Károlyt támogató pápa között. E viszályból kifolyólag, a pápa egyházi átok alá vetette a budaiakat, ámde ezek a középkorban e felette sulyos következményekkel járó egyházi büntetéstől nemcsak hogy nem ijedtek meg, hanem papjaikkal visszafordíttatták a fegyvert és válaszképen ők is egyházi átkot mondattak ki úgy a pápára, mint a károlypárti magyar papokra. Az évekig tartó küzdelemben végre is Károly lett a győztes, mert megszabadulva versenytársaitól, királlyá történt választásába a budaiakat is megnyugodni kényszerítette. Emez előzmények után érthető, ha Károly nem szerette Budát s bár a mai királyi palota helyén »István vár«-nak nevezett fényes kastélyt építtetett, élete nagyobb részét mégis Visegrádon töltötte.

1320. táján említik Budán az első pénzverő házat, mely a király által kinevezett rector felügyelete alatt működött. Az olasz fiorin d'oro mintájára itt verette Károly az első magyar aranyforintokat, (egyik oldalán anjou liliommal, a másikon Szt. László szekercés képével), melyekből négy darab egy budai márkát, vagyis félfont ezüstöt ért. Vásárló értéke a mai viszonyokhoz átszámítva kb. 35—40. szeres.

Nagy Lajos 1352-ben ugyan »udvarunk rendes székhelyé«-nek nevezte Budát s az addigi rectori intézmény helyett széleskörű kiváltságokkal, főtisztviselő választási majd árúmegállító joggal ruházta föl a várost, de azért ő is jobban szerette Visegrádon lakni. Az árúmegállító jog (jus stopulae) roppant jövedelmet biztosító kiváltsága volt a városnak. Ugyanis e jog bir-

möglich. So gelang
hatte: der Pesti Hi
der Wiener Regier
gefährliches Progra
schen Interessen de
schen Kämpfe zwi
auch Wien von de
einfluss ins Leben
drohenden Übel ve
geleistete Dienste z
Absatz gefundenen
Verlust), erhielten
Heckenast, Járy u
aufsicht des neuen
Pester Zeitung ihr
entsprechen wird,
deutschherkünftigen

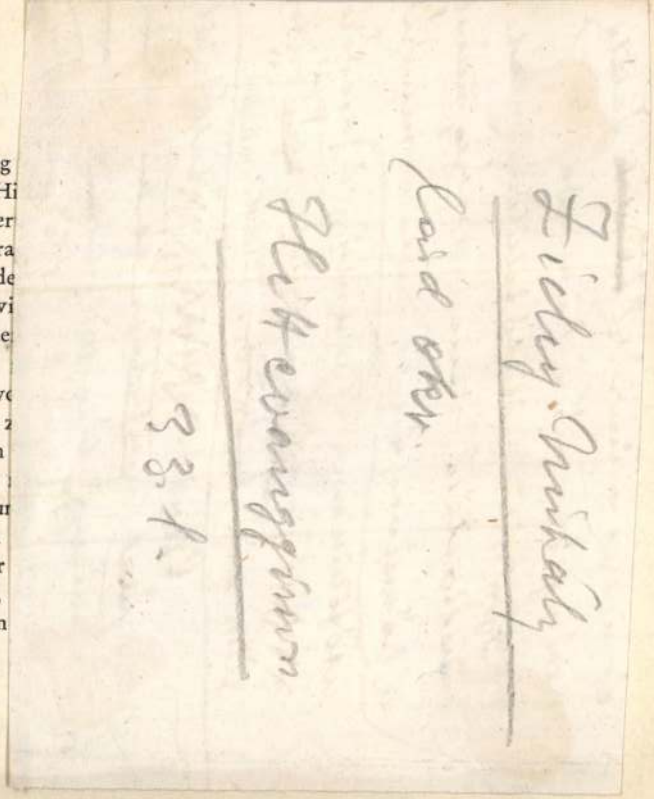

in der Regel, über die zur Herausgabe eines Blattes unbedingt erforderliche Erlaubnis die Polizeizensurhofstelle, in der Tat aber, die kaiserliche Hofkanzlei, die mit der Überwachung der Druckschriften innerhalb der österreichischen Monarchie beauftragte Instanz. Der Präsident der Polizei- und Zensurhofstelle, Sedlnitzky, richtete ein System der Bespitzelung und Denuntiation auf, das kraft strengster Überwachung den Zeitungsverlag stark unterband. Demgemäss wurde auch auf das wiederholt-eingereichte Gesuch „einer neuen politischen Zeitung samt Intelligenzblatt" Ludwig Landerers und seiner Mitgefährten, Gustav Heckenast und Georg Járy, seit Jahren (1838) eine ablehnende Antwort zuteil. Die Wiener Regierung, der die Erhaltung der ständischen Verfassung die einzig nachahmungswerte politische Richtung war, bangte sich noch um 1843 die Lesewelt, innerhalb der Gesamtmonarchie, durch ein neues politisches Organ der Pester Grossverleger und Buchdrucker, Landerer und Heckenast, und des Pester Stadtrichters, Georg Járy, mit den Erfahrungen politischer, wirtschaftlicher und sozialer Art der französischen Revolution bekannt zu machen. Um die ersehnte Konzession zu gewinnen, wussten sich die Petenten nur durch das Unterstützen der Regierungspolitik zu helfen.

Landerer versagte hinterlistig — ohne die mindeste Kompromission der Regierung, ohne ihr positives Einschreiten — dem Führer der radikalen Partei, Kossuth, die Redakteurstelle an seiner „auf die Regierung gefährlichen Zeitung" Pesti Hírlap; dann tat auch Heckenast einen entscheidenden Schritt: um dem Regierungsprinzip — die Vermehrung politischer Organe ist immer gefährlich! — entgegenzukommen, liess er sein schöngeistiges, unterhaltendes

Zichy Mihály

Szabad Művészet

1957. 281. l.

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mini
keb.Számvevőség VII.osztályához intéz

Felhivom,hogy a Müemlékek (
ellátmánya fejében a Bizottság I
számlájára a következő összegek

I. a 127.688.sz.

Beszerzési költségekre:.....1
Elhelyezési " :.....2
Összesen:.....3

II. a 127.689.sz.

Zichy Mihály

Lyka München

8, 13, 42. f.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS
467 1928.
1928. okt. 31.

Zichy Mihály

Szabad Művészet
1957. 11. 529. l.

Budapest műemlékei

5

gos Bizottsága.

száma:	92.058-XIV.	1924.
kelte:	dec. 18.	1924.
beérkezése:	január 22	1925

száma:

ézett szám:

a:

a:

Polakovits Ö.

1/II

Budapest székesfőváros

k f. évi május hó 14-én 59178/919
. ker. állampénztárhoz intézett ren

A Közoktatásügyi

59178/919 sz.

VIII/ 3 oszt.

A müemlékek Országos Bizot
sága vezetésével ideiglenesen meg-
bizott Dr. Éber László bizottsági
adónak f. évi március hó 12-én 79
a. kelt felterjesztésére tudomás
további eljárás végett másolatban
adom.

Budapest, 1919 május hó 14-é

Zichy Mihály

festő

Arad

Nekrologok

a 1906. márc.

1–3. lapszámban.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbí

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Zichy Mihály

pesti

Budapesti Szemle

1862. XIV. 337.

megvan ez az adat?

..... *műhely.*

ónökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Zichy Mihály

Irod

Keleti Gusztav. Tarcalevél Zichy Mihály kiállított fény-képeiről. Fővárosi Lapok 1871. 65 sz

Irod

Keleti Gusztav. Művészeti dolgozatok. Bpest 1910. 57-72 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Zichy Mihály

irod

Pester Lloyd 1878. okt. 18

irod (Művészeti dolgozatok. Bpest. 1910)

Keleti Gusztáv. A demon fegyverei. Zichy Mihály festmenye. Németből fordította Várdai Béla. 73 l.

—88.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Zichy Mihály

Úrod

Fővárosi Lapok. 1871.

77 sz. (Keleti Gunpárd cikke)

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Zichy Mihály

1880 elején. Az idei telet Nizzá-
ban tölté, megrongált egészsége
helyreállítása végett. Telenleg
(1880 febr.) gr. Zichy Géza Költői
beszélyeher és Lermontoff orosz
költő műveinek díszkiadásához
készít illusztrációkat. Petőfi
Költeményeinek ny díszkiadá-
sához szintén fog nehány illuszt-
rációt készítem. 1)

1880. febr. vége. Zichy hír szerint
nem fog Nizzából visszatérni Párisba,
hanem Pétervárra megy, hol már
több évet töltött mint a cár udvari
festője. Zichy már többszor kapott
meghívást, hogy térjen vissza, s
legközelebb e meghívást a trónörö-
kös nagyherceg, midőn utoljára
Párisban időzött, személyesen is mételte,
s az ajánlatot a cár megnyitötten. Z.
elköltözése legérzékenyebben sujtja a pá-
risi magyar egyletet, melynek oly buzgó elárka
volt 2)

1) Zichy Mihály. Vas. Ujs. 1880.
124. l.

2) Zichy Mihály Pétervárón.
Vas. Ujs 1880. 141. l.
ir od. Zichy Mihály. Vas. Ujs. 1880. 173. l

Zichy Mihály

(ród)

Simkó József. A XIX század festőművészete.

Bpest. 1904.

58. l

Zichy Mihály

Irod.

Szabay Ince A XIX. század festészetéről hazánkban.
Bpest. 1901.

23.l

Zichy Mihály

1880. apr. Nizzában vizsgáljuk egyszerjét nem megy Párisba, hanem harajon talai jószágaire [1])

---

[1]) Zichy Mihály. Vas. Ujs. 1880. 228. l.
Zichy Mihály, Vas. Ujs. 1880. 391 l.

Zichy Mihály

1880. junius. már Zalán idő-
zik Zelenleg egy nagy festmény
foglalja el, a „Halottak
tánca", mely Saint-Saens, La
danse macabre zeneköltemény
lefestve.

Zichy Mihály. Vas. Ujs. 1880. 440-1

Zichy Mihaly

Vrod
Vas Ujs 1883. 311. l.

Vrod
Vas. Ujs. 1883. 328 l

Illusztrációk Petőfi összes-
teménjeinek ny diszkiadásahoz
(1884)

Petőfi ny diszkiadása. Vas
Ujs 1883. 794. l

Zichy Mihály

teljes 4 oldalos életrajzát adja Wurzbach. A Külföldi adatok miatt a végleges megírás alkalmával felhasználandó.

Wurzbach. Biogr. Lex. 1891. 60 köt. 34–37.

Itt lép nagy Külföldi irodalom is idézve.

Zichy Miláj

grod Honderű 1847. I. 20 il

osztlag felhasználandó

Fichy Mus

wod

Kludik Imre: A Fichy
Mihály emlékképéről –
Föv. Lapok 1877. 205
Ham

Zichy M.

Wsd

=

Herman Otto. Zichy Mich.
Nepe elött. Föv. Lapok
1877. 200 szám.

U. az: A Zichy Kap birá
latára. Föv. Lapok
1877. 207 szám

Vas. Ujs 1883. ...

A Zichy Kiállítás. Vas. Ujs
1883. 219. l

Vas. Ujs. 1883. 259. l.

Zichy Mihály festőművész

A bécsi festészeti akadémiai tanulójáról, tanitói valamint a bécsi ujságok a legnagyobb elismerés s diszerettel szólnak. Nagy jövőt jósolvan neki, mert nagy tehetséget tulajdonitanak neki. 1.)

„Ihoporsó bezárás" czimű olajfestménye az 1846-ik évi pesti műkiállitáson kiállitva, az nemzeti múzeum képtára számára megvásaroltatott. 2.)

Egy orosz herczegnő tanitása végett Z. Oroszországba Petersburra hivatott. 3.)

1) Pesti Divatlap. 1846. évf. 258 lap.
2.) " " " 657-658 ~~és~~ 716 lap
3.) " " 1847 " 1185. l.

Zicky Mikeš

Urod

z

Athenaeum. 1874. VIII.

3127. l.

Zichy Mihály

Csak nevleg
evalitve

Pasteurer. 718 l.

P 5

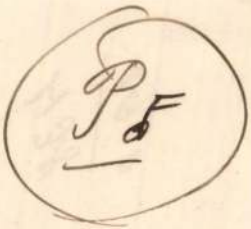

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Zichy Mihály

Irod

Budapesti Szemle. 1895.
84-ik kötet, 501–506. l.
(Arany János balladái.
Zichy Mihály rajzával.
Budapesten, 1895. Pasteiner
birálata)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Enged

.....

a műhelyfőnök

8. sorsz. Műhelyi mint

Zichy Mihály

Úrod

Vas. lip. 1874. 70 l.
(A mutárlatból)

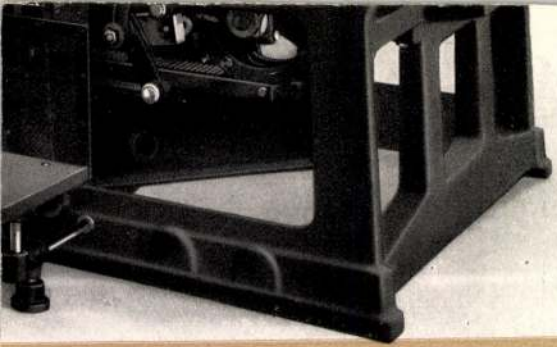

len Sie das Format!

legramm-Worte		Größter Schriftsatz	Größtes Papierformat	Innere Rahmenweite
alzig	dreiwalzig	mm	mm	mm
thе	—	590 × 420	640 × 470	640 × 452
ne	Hexalobe	660 × 480	710 × 530	710 × 512
e	Hexapolis	800 × 520	900 × 570	850 × 552
	Hexyle	850 × 560	900 × 610	902 × 592
	Rolldaria	990 × 610	1040 × 660	1040 × 642
	Rollaste	1030 × 650	1080 × 700	1080 × 682
	Rollette	1100 × 720	1150 × 770	1150 × 752
	Rolltin	1170 × 780	1220 × 830	1220 × 812
	Rollkönig	1225 × 810	1360 × 880	1285 × 846

ngen Sie Kostenanschläge!

BAUER A. G.

Pe

Zichy Mihaly

wód

Vas Typ 1887. 65. l. 169. l.

289 l.

Zichy Mihaj

irod

Vas Tp 1887. 438 l
633 l. 651 l.

Zichy Kuby

irod

Vas. Typ 1887. 717 l

Zichy Mihály

cred

Vas. Typ 1888. 65. l

184. l.

Zichy M.

rod

Vas. Zp. 1889. 15 l. 165 l.

308 l.

Zichy Mihaly

Wód

Vas Ny 1897.

519 l.

Zichy Mihaly

Szód

Vas Vp 1897.

674 l.

Zichy Mihaly

Vas. Typ 1897. 760.1.

Zichy Mihaly

ijod
Vas Typ 1897. 886 l.
a 888 . l.

Eichy Mihy

wód

Vaszy 1898.

268 l.

Zichy Mihaj

rod vastys 1898-
406 l.

Zichy Mihaly

~~[illegible]~~

Irod

Varga Otto. Zichy Mihaly. Harauk.

1895. jan. 5.

Ficky Mihály

Lázár Béla dr:
Ficky Mihály élete és
működése. Győr é. n.

Edénytöredék, őskori VII. 155.

Zichy Mihály

Mű-vészeti lex. 838 l

festő, szül. 1827 X. 21/ Zalában, megh. 1906 III. 1. Szentpetervárott. Pesten Marastoninál, 1844-tól Bécsben Waldmüllernél tanult. 1847. Szentpétervárra ment, hol 1856-a cár udvari festője lett. A 70-es evekben Párisba költözött, majd Pestre jött, de mellőztetését érezve, vinzatért a cári udvarba, hol haláláig mint ódott. ~~Művészeté-nek Főcsaje a rajz volt~~ Főművei: ~~Haldokló vitez~~, Mentőcsónak, Az anya fájdalma, Krisztus levétele a keresztről, Szirén ciklus, Hulló csillagok, Halottak órája, A bor hatalma, Autodafé, Tivornya III. Henrik francia Enák udvarában, Luther a Wartburgon, Messiás, Dämon hatalma és Erzsébet Eiráfné Deák Ferenc ravatalánál. ~~A XIX. sz. egyik legmagyobb illusztrátorunk volt~~ Madách, Arany Petőfi, Byron, Lermontov stb

műveitett készített rajzaival a legszabbb illusztrátorok közé emelkedett. ~~Főereje a rajzban volt, magyarban kompozicióban, sötét hangot adott sötét világ szemléletének s az autokráciával szemben érzett ellenszenvének.~~

Hajlama általában a gondolatábrázolás felé vonzotta; főereje a rajzban volt.

Fichy Mihály

U. 163

Zichy Mihály

pécsi idejéből, az 1840-es évekből, az alábbi levelekben igen sok adat:

Szőnyi Ottó dr.: Boross János festő levelei Scitovszky pécsi püspökhöz a pécsi székeskáptalan oltárképei ügyében. Értesítője. A „Pécs-Baranyamegyei Museum Egyesület". 1912. V. 148–161. l.

A pécsi székeskáptalan részére festett szt. Annája jelenleg a Kurdi plébánia templomban, Nep. szt. Jánosa a Notre-Dame apácák pécsi zárdájában.

Zichy Mihály

festette a Nepomuki szent János oltárképet a pécsi székesegyház részére Bécsben 1846-ban.
A kép jelenleg a pécsi Notre-Dame nővérdában van.

Ugyancsak ekkor a Bécsben festette ugyancsak a Szent Anna oltárképet, mely jelenleg a kurdi plébániatemplomban van.

Szépészeti Lexikon 76. l.

ÉTFŐ

22

Vince, Artúr

EDD

23

Raimund, Zelma

ERDA

24

Timót, Tádé

ÖRTÖK

25

Pál ford., Pál ford.

NTEK

26

Polikárp, Vanda

MBAT

27

Ar. sz. Ján., Lothár

Zichy Mihály

41

MAGYAR MŰVESZET

1928. 337–338.

Dr Lázár Béla: Zichy Mihály élete és művészete. Ismeretlen dr. Eisler Mihály Portréja.

L. még dr. Lázár Béla megjegyzését a 404. oldalon

Zichy Mihály

Zichy Mihály-emlék-
kiállítás az Orsz. Magy.
Képzőművészeti Múzeum-
ban.

MAGYAR MŰVESZET
1927. 606.

G 14 15

Szótár

Német szótár

Szentiványi Iván

Zichy Mihály

Sándor Tivadar:

Zichy Mihály.

MAGYAR MŰVESZET

1927. 491.

t felével aly nagy ární tö-
thöri hereskedelmi forga-
lmat a vásár és az akkor
: hereskedelmi nemvetek
a. Az érdek közösség ösne-
-vevöt és elaotot egy megho-
. Ezek az öme jövetelek a
u megtürtek voltak és nagy
lat emelkedésére. Hereske-
ek ki melyek lassankint
. Igy fejlödött ki fokozo-
mény.
kedelmi hanem ipari cé-

Zichy Mihály

Petrovics Elek: Zichy Mihály „Keresztről való levétel"-e ajándékozásának történetéhez.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 495.

edelmi Iskola

Záchy Mihály

Irod

A Magyar Nemzeti Múzeum
kiállítása. III. Tokai
untérkiállítás. Bpest
1925. 11. l.

16684-88. Posner, Budapest.

Zichy Mihály

U. 2122

Apulum h. n. VI. 277

Zichy Mihály testó ~~kiszirata~~ levele

VI. 146.

Zichy Mihály

festő

wód

Krück II. 741. l.

Gerola G.: Il Giambellino n. 77 del
museo di Verona III. 158.

Zichy Mihály

1846-ban a Műegylet megvette A koporsó bezárása c. képet 250 ftért a Nemzeti Múzeum számára.

PMÉvk. 1853-ra. 38. l.

Esztergom VII. 269

Zichy Mihály

rajzai Arany kolte-
meyerhez

a kép Mur. graf-
Gyűjt -

Sopotum h. n. TV. 103.

Zichy Mihály

Dr Lázár Béla: Zichy Mihály ismeretlen remekművei. Pesti Hirlap. 1930 ápr. 20.

album, hercegi koronával díszítve, benne 15, szinte félméter nagyságu vizfestmény Zichytől, valamint viláphiru költők ihlettek

U. 3016.

2 harábos cikk

Zichy Mihály

irod

Török István: A nagy halott műtermében. Látogatás Zichy Mihály szülőházában. Pesti Hirlap

1911. okt. 1. N. 163

Hosszabb cikk a fenti témáról.

Zichy Mihály

rod.

Kazár Emil. A Szépmű
vészeti Múzeum gyarapodá
sa. Pesti Hirlap. 1908. de
24.

II. 199.

Zichy Mihály

erod

Vas. Ujv. 1882.

237. l.

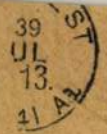
39
UL
13.
41 Az

1939
JUL
13.13.
Az 741 Az

Zichy Mihaly

grod

Prein J. Magyar
mitternek. Magyar
Halom 1886 V. 58-59 l

Zichy. [illegible]

Egzemp. wyjątkowy
Zoroczno-
A sepiowy al-
bumbu -
Repr. Var
Wp
1887. 41 [illegible]

Zichy Mihály

Arad

Vas. Ujs. 1881.
268. l. (Horst Ferenc
és Zichy Mihály.)

[1]) Nagykátától Szolnokig csak szombaton közlekedik.
[2]) Csak bezárólag október 31-ig és február 15-től közlekedik.
[3]) Csak szombaton közlekedik.

A vonatok **indulása**
Budapest-Józsefvárosról
Délután.

330	7	05	sz. v.	Gödöllő

				(Szombathely, Wien
324	5	20	sz. v.	Gödöllő
514[3])	5	40	»	Nagykata, Szolnok
308	5	55	»	Ruttka, Berlin
914	6	05	»	Szabadka, Topolya
1004	6	15	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma, Napoli
510	6	15	sz. v.	Kolozsvár, Brassó
326	6	25	»	Péczel
328	6	40	»	Hatvan
918	6	45	»	Kunszentmiklós-Tass
516[3])	6	55	»	Nagykáta, Szolnok
28	7	00	»	Bicske
1708	7	10	»	M.-Sziget, Stanislau
16	7	20	»	Győr, Triest
332	7	35	»	Hatvan
1006[2])	7	40	gy. v.	Zágráb, Fiume
1508	8	00	sz. v.	Kassa, Csorba
1908	8	25	»	Pécs, Bród
334	8	40	»	Gödöllő
518[3])	9	05	»	Szolnok
1306	9	15	»	Győr, Graz
610	9	30	»	Arad, Brassó
1510	10	00	»	Kassa, Csorba
336	10	05	»	Péczel
910	10	10	»	Belgrád, Sofia
1010	10	25	»	Fiume, Napoli
408	10	25	»	Kassa, Lemberg
12	10	50	»	Szombathely, Wien
338	11	10	v. v.	Ruttka, Berlin
614	11	25	sz. v.	Arad, Debreczen
422	11	35	v. v.	Kassa, Szerencs

Zichy Mihály, festő; szül. 1827 október 15-én Zalán,
megh. 1906 február 28-án Szentpétervárott.

ZICHY MIHÁLY, AKVARELL

DR. ELISCHER VILMOS GYŰJTEMÉNYÉBŐL

ZICHY MIHÁLY, AKVARELL

DR. ELISCHER VILMOS GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Zichy Mihály

Rexa Dezső: Tizenkét illusztráció
Faunthoz. Rajzolta Zichy Mihály.
Magyarázó szövegét írta...

8°, 12K, 51L, Budapest, 1913

Zichy Mihály

Rózsaffy, Didier : Le centenaire du peintre-illustrateur hongrois Michel Zichy

Hrsg. Gazette des Beaux-Arts
4°, 10K, 13L, Paris, février (1928)

Zichy Mihály

Zichy Mihály élete, művészete és alkotásai:
(Zándor-Gerő-Zondesz)

4°, 58K, 76L, Budapest, 1902.

Bende János: Zichy Mihály élete és művészete.

8°, 0K, 206L, Budapest, 1927.

Zichy Mihály

Kodolányi Ödön: Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről.

Kis 8°, OK, 196 L, Budapest, 1927.

Zichy Mihály

Gauthier, Theophile: Zichy Mihály (Fordította Rózsaffy Dezső)

Kis 8°, K. L. Budapest.

Zichy Rudolf

Zádor Béla: Zichy Mihály élete és művészete.

4°, 151 K, 239 L, Budapest, 1927.

Zichy Mihály

Lovag Zichy Mihály és a párisi magyar egylet. Alkalmi beszéd ... tartotta az egyleti ülésen

8°, OK, 7L, Budapest, 1903.

Zichy Mihály

Zichy Mihály

cvod

Lyka Károly. Zichy Mihály.

Protestáns Szemle

1927. 9. 27.

Kulcsfeszek nagadok
ezt. alkalmából, Z.
mivészetének jellemzé-
sével

egyesített üzemei részvén
KÖNYV-, ZENEMŰ ÉS KEGYTÁRGYK
APEST, IV., KECSKEM

Zichy Mihály

Anyai gond c. képe

Képzőművészek

1932. 81. l.

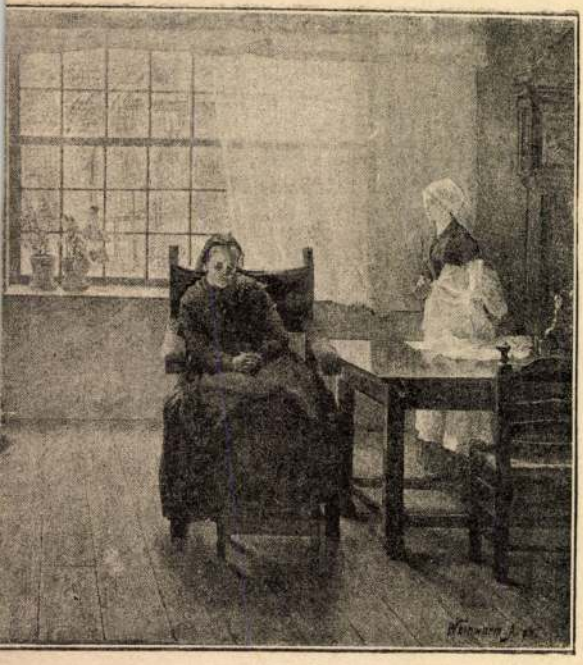

TOSSÁG EGY HOLLANDI ÁRVAHÁZBAN.

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. máj. 3., 1388. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. máj. 3., 1400. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Tővárosi Lapok 1895. máj. 11., 1796. dd.
hirdetés.

Kalmár

Zichy Mihály
Jestő

Fővárosi Lapok 1895. máj. 15., 1547. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. máj. 18., 1583. old.
hirdetés

Kálmán

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. jún. 2., 1752. old.
hirdetés

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. jún. 13., 1872. old.
Hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
"Jertő"

Fővárosi Lapok 1895. jun. 18., 1923. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő"

Fővárosi Lapok 1896. jan. 27., 3. old.
(A Nagypénteki Társaság közgyűlése)

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1896. febr. 2., 6. old.
(Ujdonságok. Z. M. levele.)

Kalmár

Zichy Mihály
fotó

Fővárosi Lapok 1896. máj. 5., 4-5. l.
(A király látogatásai – A műcsarnokban)

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1896. dec. 24., 6. old.
(Münchszet. Z. M. képei)

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 22., 247. old.
(Művészet.)

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. febr. 15., 519. old.
(Művészetdr. Z. M. Benczurhoz.)

Kalmán

Zichy Mihály
Festő

Fővárosi Lapok 1895. febr. 28., 671. old.
hirdetés

Kiadmány

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 15., 844 old.
hirdetés

Kalmán

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 19., 858. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Tőrávon Lapok 1895. márc. 20., 900. old.
hirdetés

Kalmán

Zichy Mihály
Jestő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 2., 1047. old.
hirdetés

Lahnér

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 4., 1072. old.
hirdetés

Karlsruhe

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 5., 1083. old.
hirdetés

Kalmán

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 10., 1144. old.
hirdetés

Kalmán

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 13., 1180. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 14., 1188. old.
(Irodalom. (sz. t.): Arany és Z.)

Kalmán

Zichy Mihály
festő"

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 17., 1228. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
testő"

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 19., 1252. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 21., 1279. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
tertő

Főrávai Lapok 1895. ápr. 23., 1296. sz.
hirdetés

Kochmán

Zichy Mihály
festő

Tővárosi Lapok 1895. ápr. 24., 1308. old.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. jún. 19., 1935. okt.
hirdetés

Kalmár

Zichy Mihály

1941. apr.

— (Az „Ungarn" húsvéti száma.) A *Magyar-Német Társaság* képes folyóirata változatos és gazdag húsvéti számot adott ki. Vezetőhelyen a szerkesztő, *Pukánszky* Béla tanulmánya áll a német filozófusok magyar visszhangjáról Kanttól Nietzscheig. *Fettich* Nándor az ősgermán művészet keleteurópai eredetét tárja fel. Vitéz *Nagy* Iván a magyar-bulgár kulturérintkezésekről, *Hankó* Béla az ősmagyar háziállatokról, *Hoffmann* Edith Zichy Mihály Faust-illusztrációiról, *Berg* Lili a 60 éves Bartók Béláról közöl illusztrált tanulmányt. *Lám* Frigyes Ady- és Juhász-verseket fordított. Sajtó- és könyvszemle egészíti ki a díszes kiállítású vaskos füzetet. Az „Ungarn" ára 1 pengő, kapható mindenütt: könyvkereskedésekben, újságárusoknál, Ibusz-pavillonokban, trafikokban.

golcsóbb kastélyok, villák, stb. részére.

IŐ! ERŐ!

világosítást ad:

gáz Részvénytárs.

., Andrássy-ut 17. Telefon 26-60.

*

Maria Farina gegenüber dem lapítva 1709. Vezérképviselet: terházygasse 39.

*

Grand Hotel. Előkelő ház. Lift, entok fürdővel és toilettel. Nagy prospektus ingyen.

*

. Az idegenek találkozóhelye. bel- és külföldi lapok, figyelmes kávés.

*

rangú szálloda, modern kényenő konyha és italok, figyelmes k.

*

szálloda. Elsőrangú szálloda a

Lemberg. Hotel Georges. Elsőrangú szálloda a város központján, több mint 100 elegáns szalon, fényes étterem és kávéház, kitünő konyha, a legjobb bor és pezsgőborok. A házban lift, villanyvilágítás és fürdőszobák. Figyelmes kiszolgálás és kényelemről az igazgatóság gondoskodik.

*

Lemberg. Central kávéház a belvárosban. Összes külföldi lapok. Figyelmes kiszolgálás, a magyarok szórakozó helye. Tulajdonos Bechtloff Vilmos.

*

Lemberg. Orenstein és Koppel. Mezei-, ipar- és keskenyvágású vasutak, mozdony és gépalkatrészek gyára.

*

Lemberg. Hotel San-souci. Szajnochi-utcza 1—5. Kényelemmel berendezett szálloda, mérsékelt árak. Danka M. tulajdonos.

*

Ladstädter P. és Fiai cs. és kir. udv. szállító, szalma- és nemezkalap gyára. Lemberg, Akademicka 10.

*

Lanson Père és Fils Reims. Alapítva 1760. Edward angol király udvari szállítója. Képviselet **Lembergben,** Lelewala 2.

*

Lovrana. Hotel és Pensio. Königsvilla étterem, kávéház, magyar és német konyha, jó borok, nagy terrasz, kilátás a tengerre. Tulajdonosnő Herrmann Teréz.

*

Lovrana. Quarnero-Pensio. Ujonnan épült elsőrangú ház.

Zichy Mihály

emléktáblája zalai szülőházán, Somogy vármegye megbízásából Készítette Sidló Ferenc.

Repr.

Uj Idők 1929. 45. sz

558 l.

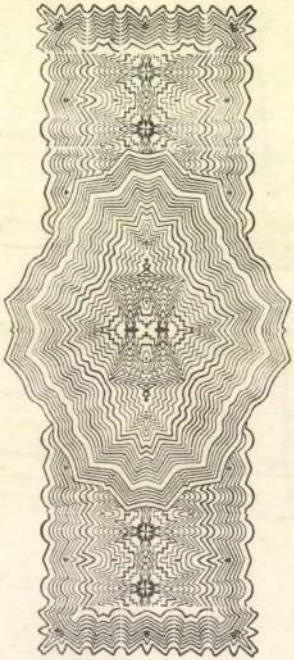

Hatvan ——, 1935

Lát után egy hór

váltónál fogva sa

—— Egyezer

értéke tegy

Fekete Ernő úrnak

—— Budapest —

fizetendő —— Pécsen ——

R. J. E. — 846. M.

Zichy Mihály: Ugye jó a bor?
A la boucheur?

Gr. Almásy-Teleki Éva aukcióról
L'action „csse. Eve Almásy-Teleki"

109

Mincsores. 1939. 29. 2. 109. p

Zichy Mihály

Valentiny János: A

Gr. Almásy-Teleki Éva aukcióról

legtragikusabb felhördüléseket is könnyed, előkelő mezbe öltözteti. Igy azután kicsit bábjátékszerű a „Donna Diána", finom, kedves, mulattató és édes. A magyar nyelv kissé nehézkesebb, izmosabb, mint a spanyol, tehát a for dítónak vagy helyesebben átültetőnek komoly gondot oko zott azt a sok könnyedséget átmenteni a magyar szöveg számára, amely olyan könnyedén bugyogott ki Moreto tollából. Ez sikerült *Innocent* Vince Ernőnek és így ter mészetes, hogy méltó magyarázója a mi nyelvünkö a spanyol költőnek. Az előadást *Both* Béla rendezte, át érezve a spanyol költő szellemét. *Horváth* János üdít diszletei között eszményien emberi volt *Bajor* Gizi Donn Diánája, férfiasan hetvenkedő *Jávor* Pál spanyol lovagj és kedvesen cselszövő *Uray* Tivadar alakja. Általában véve ez az előadás büszkesége lehet a Nemzeti Szinháznal

221. Vörösmarty Mihály: Arab regék. Pest: Heckenast 1866 kis 8° 2 k. er. piros v. aranymetszésselP 12.--

222. - Marót bán. Szomorujáték 5 felv.-ban. Buda: Egyetem 1838. 8° 102 l, 1 sztlan lev. er. zöld v. 1. kiad. Ritka. Szép példány. P 12.--

223. Wagner Otto: Einige Skizzen, Pr jekte u. ausgeführte Bauwerke. Mit mehr als 70 Abbild. Folio Hl. P 15.--

224. Waliszewski K.: Autour d'un trône Catherine II. de Russie. Avec un portrait en héliogravure. Paris: Plon. 1894 in 8 VII. 472 p. demi chagrin brun petits fers. P 4.50

225. Weber Max: Die Säugetiere. Mit 507 Abbild. Jena: Fischer 1904. gr. 8° XI, 866 S. Hled. P 8.--

226. Wesselényi Miklós 1849 IX. 24-én kelt 2 l.-os levele Freywaldauból, amelyekben Deák, Klauzál, Bajza és Vörösmarty sorsa iránt érdeklődik. Egyben a gyapjuárak iránt érdeklődik, mély bepillantást engedve W. magánviszonyai iránt. P 20.--

227. - 1849 X. 29-én Freywaldauból kelt 4 lapos rendkivül érdekes levele. Panaszkodik, hogy erdélyi rokonairól és barátairól alig hall valamit. Rosszul áll anyagilag, neki sokan tartoznak kamattal. A cimzett pedig éppen tőle kér pénzt. - Páratlan érdekességü és közvetlenségü levél. P 16.--

228. - 2 lapos rendkivül érdekes 1839. IV. 26-án kelt levele Graefenbergből, amelyben panaszkodik, hogy a kurája nagyon "terhes és hosszadalmas, de sikert igérő. Utóiratában felolvasót kér a cimzettől valami ügyes és becsületes embert. A levélpapir felső részén Gräfenberg kőnyomatu képe P 20.--

229. Wien. - Lothar R.: Das Wiener Burgtheater. Lpzg.: Seemann 1899. 8° 212 S. L. P 2.40
Illustriert.

230. Wordsworth William: The poetical works of W.W. Oxford edition. Oxford: University press 1909 8 XXIII 976 p. very fine half vellum gilt top. P 10.--
With the authors portrait. Splendid copy of this famous edition.

231. Xantus János levelei Éjszakamerikából. 12 ered. rajzok után készült kő- és egynéhány fametszettel.

Pest: Lauffer és Stolp 1857. 8° 175 l. er. kék v.
P 18.--

Páratlanul ritka. Szép példány.

232. Zemplénvármegye. - Szirmay Antonius: Notitia historica, politica oeconomica montium et locorum viniferorum comitatus Zempleniensis. Cassoviae: Ellinger 1798. kis 8° 207 p. fv. P 8.--

233. Zene. - Mauclair Camille: Histoire de la Musique Européenne 1850-1914. Paris: Fischbacher 1914. in-8 X, 310 p. demi chagrin vert, petits fers
P 2.--

234. - Riehl W.H.: Musikalische Charakterköpfe. Stuttgart: Cotta 1876. kl. 8° XX. 376 S. O. roter L.
P 2.80

235. Zeneköltők arcképei. (Acélmetszetek). C.P. Bach. - Fr. Chopin. - J. Haydn. - F. Mendelssohn Bartholdy A. Rubinstein. - R. Schumann. - Louis Spohr. - C.M. von Weber. 8 kép P 16.--

236. Zenker Julius, Theodor: Türkisch-arabisch-persisches Handwörterbuch. - Dictionnaire Turc-arabe-persan. Lpzg.: Engelmann 1866-1876. kl. 4° 2 Bde Hled. P 40.--

Ausserst selten. Schönes Exemplar.

237. Zichy Mihály 1899. I. 28-án kelt 1-lapos sajátkezüleg irt és aláirt levele: "Mindennap délután két órától kezdve egész a másnapi hajnalhasadásig biztosan otthon talál..." P 10.--

238. Kossuth Lajos 1843. XII. 2-án Pesten kelt páratlanul érdekes egész terjedelmében sajátkezüleg irt és aláirt 1 lapos németnyelvü levele. Nagyon kivánatos volna ha az ifjuság figyelmét a kereskedelemre, hajózásra és iparra ("industrie"kisi-vel) forditaná és itt előhozza Czakó ur példáját aki a külföldön szerezte kereskedelmi ismereteit és tapasztalatait és a legnagyobb reményekre jogosit.
P 30.--

239. - 1885 IV. 24-én kedden kelt egy lapos (28 soros) egész terjedelmében sajátkezüleg irt és aláirt 8° alaku gyászkeretes levele, amelyben vasuti kérdésről, a milánói vasuti csatlakozásról ir. - Érdekes sorai a világhirü államférfiunak.
P 24.--

1937. márc.

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 19., 215. o.
(Művészet.)

Kalmár

Z i c h y M i h á l y
festő

Fővárosi Lapok.1869.szept.24. /Fővárosi hirek./

Z i c h y M i h á l y
festő

Fővárosi Lapok.1869.aug.3. /Fővárosi hirek./

Z i c h y M i h á l y
festő

Fővárosi Lapok.1869.máj.27. /Fővárosi hirek./

Z i c h y M i h á l y

festő

Fővárosi Lapok.1867.jul.19. /Külföld./

Z i c h y M i h á l y
festő

Fővárosi Lapok.1867.márc.2. /Fővárosi hirek./~~Z. M...~~/

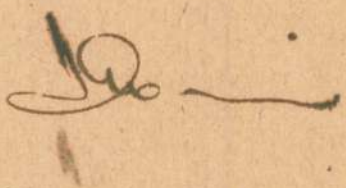

Zichy Mihály
festő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 23., 935. dd.
hirdetés

Kalmár

„Zichy Mihály
festő"

Főváros Lapok 1895. márc. 28., 983. old.
hirdetés

Kalmán

Zichy Mihály
festő

Tóvárosi Lapok 1895. ápr. 28., 1355. old.
(Viator: Velenczei levél.)

Kalmár

Zichy Mihály

laid

Bodnányi Ödön:
Adatok Zichy Mihály
életéről és művészetéről.
Bp. 1907.

Lásd könyvtárunkban.

Az életrajzzal
egyidejűleg dolgo-
zandó fel.

Zichy Mihály

wód
z

Szana Szárév

l. Művészek nevmutatója.

Repr. kepek 385. l.
386. l.

III. Orbán Nána arcképe. Vászon, olaj, 152×101 cm.

1590

Maszlagh II. 453. szám.

Zichy Mihály

Róla

Kőszegi László:

Jobb közoktatást, egészségesebb műizlést, harcrakész honvédelem jegyében.

Bpest 1938

Zichy Mihály

irod

Kőszegi László:
Eszthétikai megtisztulásunk. Bpest,
1924.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **ÁPRILIS** 15. hét

4 Vasárnap		Laetare *Izidor*
5 Hétfő		Fer. Vince *Vince*
6 Kedd		Cölesztin *Cölesztin*
7 Szerda		H. József *Herman*
8 Csütörtök		Dénes *Lídia*
9 Péntek		Konrád *Erhardt*
10 Szombat		Ezekiel *Zsolt*

Zichy Mihály

ivod

Kőszegi László:

Képzőművészetünk az
örvény szélén.
Bpest, 1922.

Zichy Mihály

lásd

Bodányi Ödön

Adatok Zichy Mihály életéről és művészetéről

Bpest 1907

Könyvtáramban.

14.553 — K. M. Egyetemi Nyomda Budapest.

16(2)

R. sz. 2. — Könyvtárellátó kat.

Rákóczi Nyomda — G
MSZ 3406—50.

940
A 21
791248

ADAMOVICS, (A[lesz])—**(BRÜL') BRIL,** (Ja[nka])—
(KOLESZNIK) KOLESZNYIK (V[ladimir])

Égő falvak. (Ja iz ognennoj derevni . .) [Riportok.] (Ford. *Szabó* Mária, *Makai* Imre stb.) (Bp.) 1979, Kossuth Kiadó. 385, [3] l. illusztr. 19 cm. —,— 30,— Ft

Belorusszia

940.53/.54(0:882.6—92)
355.48(476)„1941/1945"(0:882.6—92)
947.6„1941/1945"(0:882.6—92)
882.6—92 Adamovics=945.11
882.6—92 Brül=945.11
882.6—92 Kolesznik=945.11

ISBN 963 09 1280 5

Szovjetunió — Történelem — 1941–1944

a B I

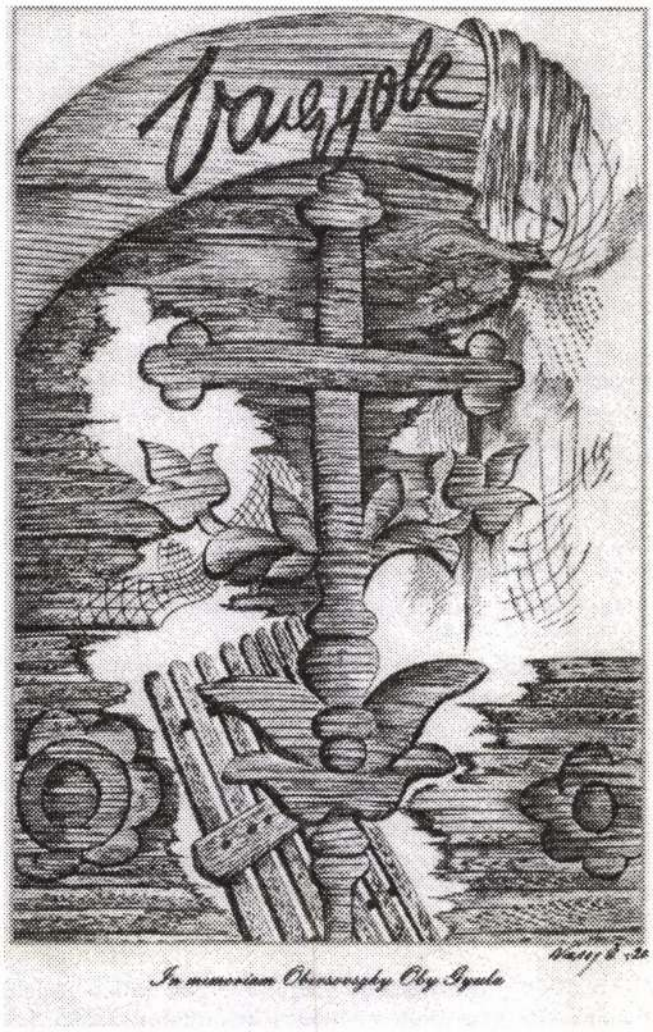

Vassy Erzsébet (Nagyvárad) grafikája

Köszönte, hogy a terem előtt elhelyezett gyűjtőládába adományok kerültek az Obersovszky Emlékbizottság munkájának támogatására. (3.750.- forint.) Bejelentette, hogy a **Kulturális Örökség minisztere 300 ezer forinttal támogatta a rendezvény** költségeit.

Geröly Tibor elmondta: az emlékbizottság azon fáradozik, hogy hamarosan tábla jelölje elhunyt barátunk lakóháza és Őrbottyáni alkotóháza falát. Hiszi, hogy a Keszkenő utcai lakásból emlékház, az utca egy darabjából pedig Obersovszky utca válik.

Obersovszky Gyula életútja maga a történelem és érdemes arra, hogy a tankönyvekben is helyet kapjon.

Béres L. Attila

A szövegközi fotókat Karai Sándor készítette.

* * *

Az Obersovszky Emlékbizottságot 10.000,- forinttal **Béres L. Attila**; 2.000,- forinttal **Deák Lajos** (Bicske), **Geröly Tibor** és **Dr. Herczum Péter**; 500,- forinttal **Dr. Kalapáthy Karolina** támogatta.

Köszönjük!

Obersovszky Gyula:

Vagyok

Vagyok
Mindeneknél jobban én vagyok
Tapossatok
Kihajtok újra
újra
újra
Mert engem hív
a sugaras világ
A sokba oldott
engem ez a kéve
Mert önzésem
a bennem szunnyadóknak
milliónak
érő ébredése
A vadzabok közt
piros pipacs nevet
Gyövötény fut
lopva lesve hosszan
Elmerengve
ring a vadretek
s a pitypangok pihéi
szállnak
szállnak
szállnak
Testvéreim
Ti szent gyomok
Tapossatok
Kihajtok újra
újra
újra

Búza Barna plakettje

Bényi László

Zichy Mihály levelei - tízórai papírok

A Somogy megyei Zalán – Zichy Mihály egykori szülőházában –, egy múlt századi nemesi kúriában, a művész halála után a család emlékmúzeumot létesített, azokból a kivételes értékű tárgyakból, amelyeket Zichy négy évtizeden át, cári udvari festőként Oroszországban gyűjtött, majd hazahozott. Az emlékmúzeumot Zichy unokája – az anyai ágon orosz származású – **Flesch Mária** és férje, **vitéz Csicsery István** gondozta, lehetővé téve, hogy azt a szakember és a nagyközönség egyaránt megtekinthesse. Csicsery Istvánt – távollétében – háborús bűnösnek nyilvánították, otthonát és ezzel együtt a nemzeti kincset jelentő múzeumot is államosították. **A pótolhatatlan értékű anyag közprédává vált**. Minderről ifj. Rudnay Gyula jelentéséből értesültem. Nyomban Zalára utaztam, Takács Gyulával, a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum akkori igazgatójával.

Megdöbbentő látvány várt ránk. A kaposvári Rippl-Rónai Múzeum pecsétjével ellátott és lezárt helyiségek ajtaja feltépve, tárva-nyitva, az ablakok betörve, a múzeumi anyag feldúlva, összetörve, a könyvtár sok ezer kötete – közöttük Bessenyei György, Vörösmarty Mihály, Kisfaludy Károly, a francia enciklopédisták, továbbá klasszikus görög, latin szerzők és mások munkái – félig elégetten, tépetten, szerteszét szórva, a családi levéltár anyagával együtt. Ezekbe a levelekbe – amint azt a helyi tanítótól utólag megtudtuk – a gyerekek a tízóraijukat pakolták. **Így váltak csomagolópapírrá Zichy Mihály, Munkácsy Mihály és Liszt Ferenc levelei**. Mindez a háború befejezése után, 1951 márciusában történt!

Télutó lévén – térdig hóban, sárban – Takáts Gyulával átevickéltünk Tabra, fényképészért. Így fényképfelvételen is szemlélhetővé vált a feldúlt, összerombolt, majd újjárendezett múzeum interieurje.

Bényi László: Zichy Mihály utca Tbilisziben – 1966

Az egyik helyiség falán elhelyezett tablón feltüntettük Zichy Antal öccséhez, Mihályhoz írt sorait: **„jöhet még idő, amikor múzeumot emelnek számodra a hálás és gazdagabb utódok"**.

Ezek a „gazdagabb utódok" mi voltunk, Varjú Domokossal, Katona Lászlóval, Macskásy Dezsővel és nem utolsósorban feleségemmel, Supka Magdolnával – ugyanis időközben megnősültem –, akik anyagi fedezet nélkül, szó szerint csaknem „poraiból" támasztottuk fel Zichy Mihály hagyatékát.

A múzeumi anyag elképzelhetetlen gazdagságáról az egykor odalátogató újságíró sorai adnak némi fogalmat: „Ahová a szem nézett, ott a művészet vagy a természet egy ritka jelenségét látta.

Nagy álló óra, mely majdnem a mennyezetig ért, pompás régi kordovai székek, perzsaszőnyegek, bútorok, berakott elefántcsont díszítéssel, japán és kínai kosztümök, furcsábbnál furcsább sétabotok nagy gyűjteménye, s e tárgyak a legfestőibb elrendezésben, minden kis helyet betöltöttek."

Egy másik látogató – Prém József – szerint: „becses volt a fegyvergyűjtemény is, az albániai, kaukázusi, török, arab, egyiptomi, beduin és cserkesz puskák mindmegannyi ritkaságok valának".

De gyűjteményein kívül Zichy hazahozta szentpétervári és párizsi lakásának és műtermének bútorait, berendezési tárgyait is. Az egykori kosztümgyűjtemény eszkimó-, illetve sámánviseletet reprezentáló darabjai ma is féltve őrzött tárgyai az emlékmúzeumnak.

Zichy születésének százhuszonötödik évfordulója alkalmából – az Országos Szépművészeti Múzeumban – Zichy kiállítást rendezhettem. E bemutatóra sikerült a moszkvai Tretyakov Képtártól kölcsön kapni Zichy mintegy félszáz olyan művét, amelyek eddig jóformán ismeretlenek voltak előttünk, vagy csak silány reprodukciók alapján tájékozódhatott róluk művészettörténet-írásunk.

Tanulmányutamon örömmel tapasztaltam, hogy **Zichy Grúziában ma is népszerű**, amit az egykori grúz lap a „Drobea" sorai tesznek érthetővé: Zichy illusztrációival most valóságos hőstetteket visz végbe Grúziában és lélekben életre kelti hőseinket, akiket a halhatatlan Sota Rustavelli örökített meg.

* * *

Kerek ötven esztendő telt el, amire Zichy Antal jóslása beteljesedett és a „gazdag utódok" pazar köntösben Zichy Mihály unokája Csicsery-Rónay István szervezésével rendezték ujjá a rendkívüli nemzeti értéket képviselő hagyatékot.

* * *

A jubileumi ünnepségen a múzeumot megmentő és az első kiállítást rendező **Bényi László tartotta az emlékbeszédet**, aki egyébként A Zichy Mihály Alapítvány Kuratóriumának elnöke is.

MDK

Zichy Mihály

Krausz Simon gyüjteménye. Árverési Közlöny 1929.
5. rk. sz. 9.l.

MDK

Zichy Mihály gróf

A Magyar Exlibrisgyüjtők és Grafikabarátok Egyesületének évk. az 1937. esztendőre. Magyar Művészet 1938. 287,288.l.

Zichy Mihály

Börtönben ülő magyar nemes

547

Ernst Múzeum aukció

XLVII.

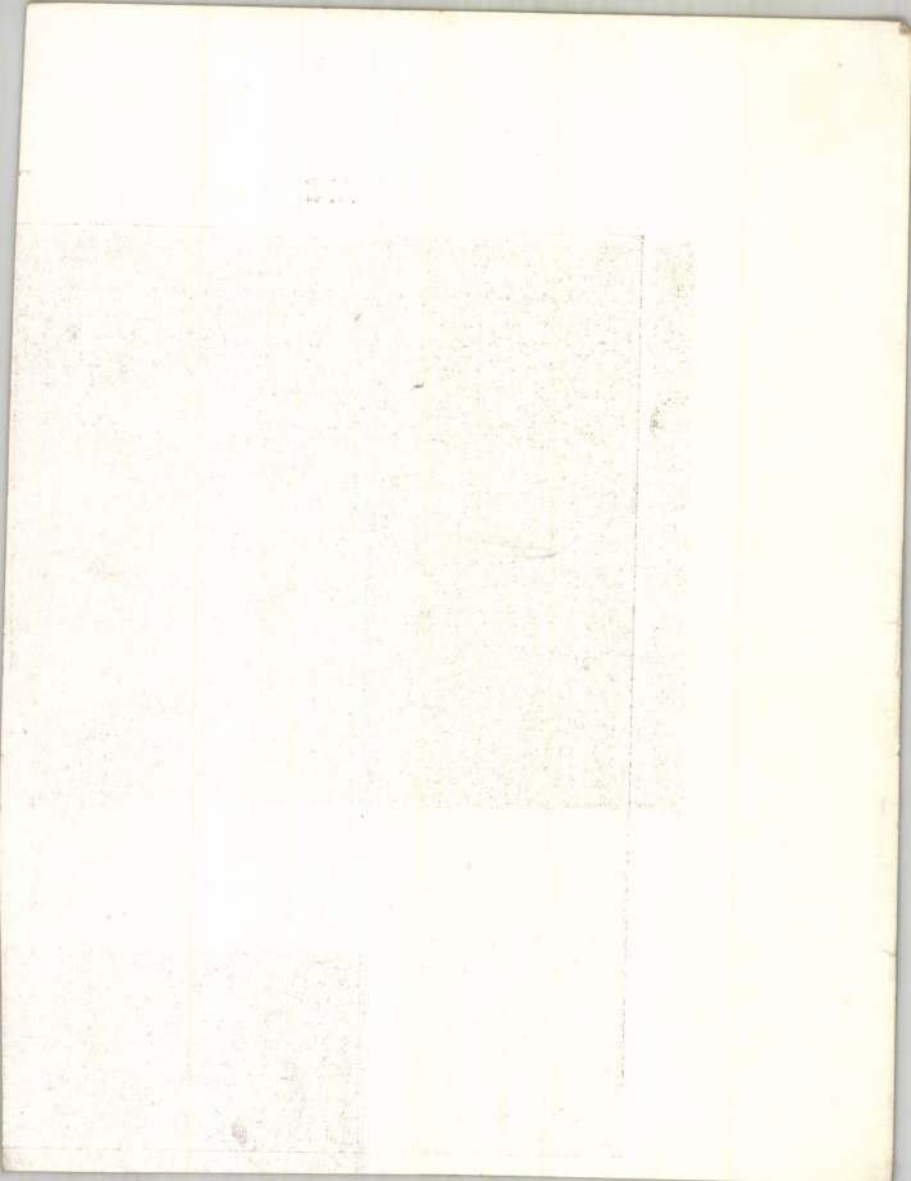

Zichy Mihály

Ugye jó bor? c. képe
repr.

140. Almásy - Telleki I. 1939

KIÁLLÍTÁSA

MEGNYILIK OKTÓBER 22-ÉN.

Zichy Mihály

Kopp 1939/40 szerzem I

a tofi képtár 1939-40 évi ly tiszteem. Tort. ajagának hiáll.

B. katal.

ZICHY MIHÁLY / 1827 - 1906 / :

228. Haláltánc. - Toll- és kréta r., p. méret 79 x 46.8 cm. Jelz.nélk.

Midőn 1933 őszén Budapest Székesfőváros Képtárát megnyitotta, programmjának egyik legnehezebben meghatározható pontja volt a Képtár történeti gyüjtásának, a Székesfőváros muzeumi feladatainak körülhatárolása. Nem szerettük volna, ha a Székesfővárosi Képtár történeti anyaggyüjtése a legkevésbé is keresztezte volna az államnak, nevezetesen a Szépmüvészeti Muzeumnak elgondolásait. Ez a szándék és a Képtárnak mint különleges budapesti intézménynek ebből eredő egyéb külső- és belső adottságai vezettek reá bennünket azokra a területekre, ahol anélkül, hogy a Szépmüvészeti Muzeum fejlődését és alakulását érintenők, értékes és a magyar müvészet története szempontjából hézagpótló feladatok várhatnak reánk.

ZICHY MIHÁLY (1827—1906).

146. *Richelieu és kedvese.* — Ceruza.

Szépm. Múz.
graf. osztá. 67. kiáll.
(1934)
Rajzoló eljárások.

Zichy Mihály

Ernst Mus. - 138/a Kiáll. Cat.

1933 febr.

Mosolygó nő

GUNDELFINGER GYULA

Zichy Mihály

Mücsarnok

1932. febr - märc. Eiall.

37

Exp.: Kautezky-Larder Dezsöne
Budapest IV.

Kipiró-u. 5. II. 5.

M. KIR. KÖZPONTI TÁVIRÓHIVATAL · BUDAPEST · 41 XII. 29. 14.

ZICHY MIHÁLY (1827—1906).

107. *Falusi ház.* — Vízfestmény, ceruza.

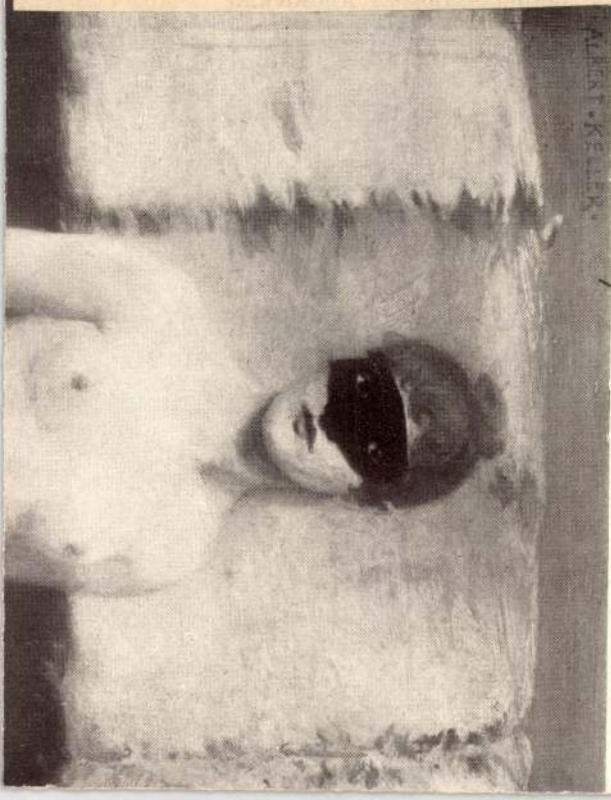

Szépm. Múz. graf. o. 61. kiáll.
(1931) Uj szerem.)

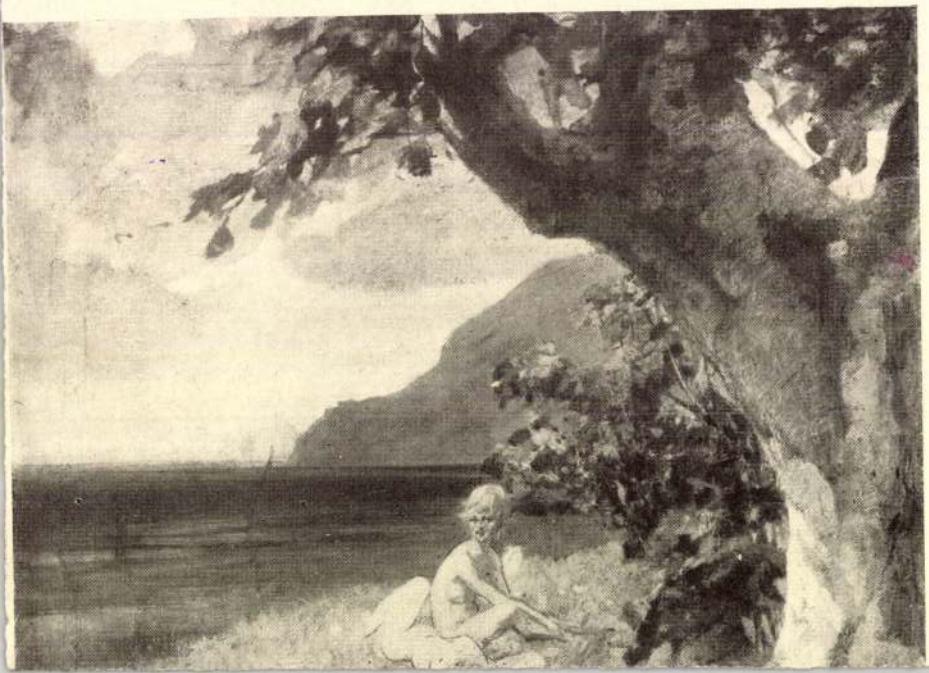

Zichy Mihály

Irod

?

(1913

Ernst Muz (Kiáll. X.)

Magyar biedermeier –

Univeszet. Bp. 1913

41. l –

Grosz herczegné (1861)

Női miniatur (1852)

Tan fej

Kehely, budavári Koronázó templom

VII. 124, 125.

Zichy Mihály

~~ALEX WEISE~~

Jásd

Szépm. Muz. graf. o.
45. kiill. (1922.)
69. oz. 73. z.

Piz Julier és Piz Albana (Engadin)

Guarchép (1840)
vízf.

Richelieu és
hedvese (1856)
c.

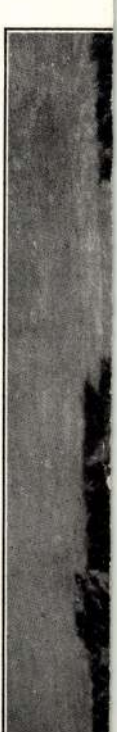

ENGELBERT LAP

Gerlosi est
Abend bei Gerlos

Zichy Mihály

l

Ernst Museum kiáll.

VII.

Bp. 1973.

A lovag halála

előtérbe, amelyek eleinte csak iniciálisokba vagy szövegkeretekbe helyezve fordulnak elő, később azonban önálló, nemritkán egészoldalas képek méreteit veszik fel. Ez a „haroling-renaissance"-nak nevezett periódus bizáncon keresztül tényleg sokszor a késő-antikra emlékeztető festőiséget ér el, szemben az előtte és utána virágzó stílusok ornamentális vonalszerűségével. Már a haroling-stílus szerves folytatása az Ottonianus-stílus; szigorúbb, rajzibb, szabályosabb.

Ennek a periódusnak tipikus képviselői: a wessobrunni kézirat (814-ből), Lothar császár evangeliariuma (840-ből) és Kopasz Károly bibliája (875-ből). A X. és XI. sz.-ban az európai miniatűrfestés élére Németország került s a XII. sz.-ban sikerült is neki a bizánci hagyományokat végleg elhomályosítani. Az így fejlődésnek indult germán stílus jellegzetes sajátosságai közé tartozik a miniatűrök elvilágiasodása, a témakör kibővülése, világi tárgyú kéziratok illusztrálása és díszítése, s az iniciálisok önálló alaki típussá alakulása. Ebből a nemből valók a román kor legszebb miniatűrjei: az 1160 körül készült „Hortus deliciarium", a hannoveri evangeliarium, az 1193-ból való stuttgarti psalterium, az 1196-ban írott trieri evangeliarium stb. A gótikus kor első felének miniatűrstílusát erőteljes körvonalú tollrajz, töretlen színek, a gótikus ornamentika térfoglalása s az erőteljesen kontraposztos figurák szerepeltetése jellemzi. Wolfram von Eschenbach „Parzifal"-jának és „Órániai Vilmos"-ának, továbbá IX. Lajos francia király psalteriumának színes, gazdagrajzú miniatűrjei az idevonatkozó tipikus példák. A gótikus kor második felében a színezett tollrajzok helyébe az ecsettel festett, képszerű

Ernst 78. 1941

Faust illusztrációk (egyszerű fényképek)

Illusztrációk az Emb. Tragedy hoz

I – XVII. kr. r.

Zichy Mihály

SIDONIUS SCHROMM

lásd

Szépm. Muz. graf. o.

78. kiáll. (1941)
24, 174, 175, 176,
177, 178, ~~179~~, 180,
181, 182, 183,
184, 185. 199,
200, 201, 202,
203, 204. szám.

A Dolomitokból
Aus den Dolomiten (Cinque Torri)

BERNARD SCHUMACHER

A Gasterntal bejárata
Eingang zum Gasterntal

Zichy Mihály

Dési H Kör Kiáll. V.

több Eepe kiáll.

Hochachtungsvoll.

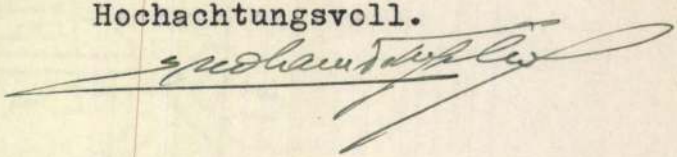

zeugnis.

Zichy Mihály

Koppmagyar 150 évé

ZICHY MIHÁLY / 1827 - 1906 / :

412. Kinizsi. - Vizf., p. 29 x 42 cm. Jelz. l. j.: " Zichy Mihály 95".

413. Vera. -/Illusztráció Goncsarov regényéhez/. - Vizf., p. 14.5 x 22.5 cm. Jelz. l.b.: " Zichy 75 ".

414. Haláltánc kompozíció. - C.rajz, p. 79.5 x 47 cm. Jelz. nélkül.

415. Szerelem. - Vizf., p. 30.6 x 25.3 cm. Jelz.l.j.: " Zichy ".

416. Önarckép. - Illum.c.rajz, p. 25.5 x 38 cm. Jelz. nélkül.

- o -

ság—boltját, világon—mámor, árja forr—dalolhatom, felel—tartja fenn stb. épen nem tartoznak a ritkaságok közé. A kilencz íves kis kötet költeményei a következő három cziklusba vannak foglalva: I. Vegyes költemények. II. Mariska. III. Tépett virágok. A kötet ára 1 frt. Mutatványúl álljon itt a második cziklus következő darabja:

Hitem.

Hányt-vetett a sors viharja
Sima vizről sziklás partra,
Hogyha jóban volt is részem:
Százszor több a szenvedésben,
Zivataros éjszakában
Ez vetette durva ágyam!

Nyomoruság, kinos hajsza
Ki-kivittek a piaczra,
Láttam ottan sorra-sorra
Az ideált eltiporva,
Megvetve a nagyot-szépet,
Diadalt ült ott a vétek!

Megvetve az erény, jóság;
Előttem állt a valóság;
Ennyi rossz az emberekben!
Hitemet is elvesztettem,
Látva e sok durva arczot,
Ezt az önző életharczot!

Nem maradtam lenn a porban,
Fényes lelked vont ki onnan,
Napsugaras, derült égbe,
Fényben dics-sugárban égve
S lassan mindent elfelejtek
Ölében a szerelemnek!

Nem a kétség, nem a bánat
Ami szivem mélyén támad;
Ó de ennyi üdvösségben
Hinni nem tudok egészen,
Attól félek minden álom
Itt e kedves szép világon!

Ne fájjon hát hogyha néha
Felhő ül is homlokomra,
Napsugaras tájon járva
Kisért még a multak árnya...
Ó de most e szép jelenben
Hiszek már a szerelemben!

Az orsz. magyar daláregyesület negyedszázados története 1867-től 1892-ig, kapcsolatban a hazai műviszonyok fejlődési adataival. Az 1892. évi budapesti jubiláris országos dal- és zeneünnepély alkalmára irta id. *Ábrányi* Kornél. Kiadja az országos magyar dalár-egyesület. Az alkalomszerűleg megjelent, 350 lapra terjedő könyv sok közművelődési adatot foglal magában s maradandó értéke lesz a zenének és dalegyesületeknek hazánkbeli fejlődése történetéhez. Ábrányinak magának is sok része volt az e téren kifejlett mozgalmakban kezdet óta, részint mint zeneköltőnek, részint mint a «Zenészeti Lapok» szerkesztőjének.

Bevezetőleg a dalegyesületek alakulásának történetét irta meg. Az ötvenes években, mikor a szabad szó és szabad vélemény nyilvánítása el volt tiltva, kezdtek mutatkozni az első törekvések, de csak a hatvanas években vált általánossá a mozgalom, mert az erőszakos kormány még a dalegyesületek alakulását sem tűrhette, mint ezt a szerző lapunk mult számában is bővebben megirta. A könyvben együtt van minden jellemző és lényegesb mozzanat, a mi az orsz. daláregyesület életében egy századnegyed alatt előfordult. Közli többi közt Arany János birálatát a «Királyhimnusz» 1869-diki pályázatáról, valamint Liszt Ferencznek hozzá irt levelét Mosonyi Mihálynak, a dalegyesületi ügyek egyik legbuzgóbb támaszának elhunytakor.

Emléklapok czim alatt az orsz. daláregyesület megbizásából Antalik Károly az ünnepélyek alatt alkalmi napi lapot szerkesztett, mely a dalárünnepélyekre vonatkozó közleményeket és képeket adott. Az ünnepélyek programmját és lefolyását is közölte. Egy szám ára 10 kr.

A magyar állam ismertetése, történeti átnézet s a mai állapot; segédkönyv a közép- és polgári iskolák számára. A magyar történet-tanítás kiegészítésére irta *Marczali* Henrik. E jó könyvecskét az Eggenberger-féle könyvkereskedés (Hoffmann és Molnár) adta ki, új segédkönyvek sorozatát kezdvén meg vele, melynek czíme: «Történelmi és politikai térképek a magyar történet tanulásához.» Marczali röviden, de szabatosan és világosan mondja el a királyság, az alkotmány, a közigazgatás, a honvédelem lényegét, a politikai födrajz átalakulását; megismertet a nemzetiségi viszonyokkal, a felekezetekkel, a lakosság főfoglalkozásaival. E mellett táblázatok világositanak föl a népességről és tíz térkép tünteti föl a magyar birodalmat a római uralom idejétől kezdve a legújabb közigazgatási, katonai, egyházi beosztásig. Ára kemény kötésben 60 kr.

Horvát-magyar szótár fog közelebb megjelenni a Franklin-társulatnál. Rég érzett hiányt fog pótolni, s *Spitzer* Mór honvéd főhadnagy készítette. A magyar-horvát rész már sajtó alatt van s követni fogja ezt rövid idő alatt a horvát-magyar rész is.

Magyar irók ismertetése jelenik meg a zágrábi «Narodne Novine»-ben, a horvát kormány hivatalos lapjában, Spitzer Mór honvéd főhadnagytól. A cziklusból eddig nyolcz czikk már megjelent, s ezek megírására az «Ember tragédiája» külföldi sikerei adtak alkalmat. Az eddig megjelent czikkekben a szerző Kiss János, Csokonai, Kisfaludy Sándor és Károly, Kazinczy, Kölcsey, Jósika, Czuczor, Arany, Vörösmarty, Eötvös József, Petőfi, Tompa, Madách, Toldy, Lisznyay és Tóth Kálmán műveit mutatta be a horvátoknak. A czikkek között egyik külön foglalkozik népköltészetünkkel, egy másik pedig drámai irodalmunkkal. E czikkekben Spitzer Grillparzer ellen kell síkra, ki azt állította, hogy a magyar nyelv nem kultureszköz és sohasem is lesz azzá.

Az új italmérési törvény megjelent Lampel (Wodianer) könyvkereskedésében, a törvény szövegével s terjedelmes magyarázattal. Ára 40 kr. Az előbbi jövedéki törvényektől való eltéréseket is kitünteti. Az «Előismeretek»-ben ezen jövedéki reform czélját, feladatait, előnyeit, az újításokat s módosításokat bőven ismerteti.

ÚJ DIVATÚ NYÁRI KALAP.

A fertőtlenítés kholera idejében czím alatt dr. *Oláh* Gyulától, az Athenaeum kiadásában alkalomszerű füzet jelent meg, orvosok, hatóságok. községi előljáróságok és kholera ellen védekezni akaró községek használatára. A szerző, ki az egészségügyi szakirodalomnak régebbi munkása, a kholera idején követendő fertőtlenítési eljárásról ad utasításokat és tanácsokat. A 79 lapra terjedő füzet czéljául tűzte ki: népszerűen, de azért tudományos alapon fejtegetni a fertőtlenítés rendkivül nagy fontosságát és a kevésbbé képzett egyéneket is meggyőzni, hogy a kholera ellen a tisztaság a legjobb szer. Szól a fertőtlenítésről általában és a kholera alkalmával utbaigazit a különféle lakások, terek és egyéb helyek dezinficziálása felől; hogyan kell eljárni a kholera közeledésekor, a járvány alatt és a járvány után, hogyan bánjunk el a betegekkel, a kholerában elhunytakkal, stb. Ára 60 kr.

Folyóiratok. A kolozsvári «*1848—49. Történelmi Lapok*» 14. száma Vasvári emlékének van szánva. Hegyesi Márton történetiró összegyűjtötte s a «Mariseli csata napja» czímen közli a Vasvárira vonatkozó magyar, osztrák és oláh adatokat. Van benne részletes leirás a kirándulásról s a helyszinén egybegyűjtött történeti adatokról. Továbbá az alakuló Vasvári-kör terv, Vasvári menedék-házra, Vasvári-emlékre vonatkozó javaslatok. A lap több részét a rendes adat-tár s a «Kolozsvári három fontos ágyuüteg története» tölti be.

A «Nemzetgazdasági Szemle», dr. Jekelfalussy József folyóiratának augusztusi füzetében fejezi be dr. Pólya Jakab elméleti és gyakorlati fejtegetésekben gazdag értekezését a biztositási vállalatokról. Dr. Gaál Jenő Csanád-vármegye közmivelődési állapotáról kezd meg statisztikai adatokban gazdag tanulmányt. A rendes közgazdasági havikrónika után biráló ismertetések következnek Pisztory Mór «Az aranyvaluta behozatala Németországban» czimü munkájáról és a statisztikaiévkönyvekről. Ez utóbbi czikk dr. *Vargha* Gyulától való és kiválóan értékes a statisztikai évkönyvek egész anyagát felölelő észrevételei következtében.

Az iparművészeti iskola értesítője az 1891/92-ik tanévről a nagy közönségre is átalánosérdekű lehet, mert abban az intézet szervezetét és programmját is közli *Keleti* Gusztáv igazgató. Ez állami intézet czélja, hogy a művészeti ipar különböző ágaiban való minél teljesebb kiképzésre alapos szaktanulmányok és jó tanárok segélyével úgy elméleti, mint gyakorlati oktatás útján alkalmat adjon. Tanítnak rajzot, (diszítés, épités, alaktan), műtörténelmet, plasztikát, ötvösséget, fametszést, rézmetszést, mintázást, szobrászatot. Fölvétetnek oly 15 évet betöltött ifjak, kik 4 polgári vagy középtanodai osztályt sikeresen végeztek, eshetőleg e választott iparággal két évig foglalkoztak. Fiatal iparosok, kik csak bizonyos ágban vagy egyes szakban akarják gyakorolni magokat, vendégnövendékekül szintén elfogadtatnak. Beiratáskor 2 frt beiratási díj, s félévenkint 5 frt fizetendő, a vendégnövendékek félévre 10 frtot fizetnek. A rendes növendékek, ha már a III-ik szakosztályba járnak, az egyéves önkéntesi kedvezményben részesülnek. A mult iskolai év első felében 69, a másodikban 57 növendéke volt e közhasznú intézetnek.

Elbeszélések. *Salamon* Ödön hirlapiró egy kötet beszélyre hirdet előfizetést, melyet «*Józan szerelmesek*» czimen bocsát közre. Azokról a felszines szerelmesekről irt történeteket, kiket bizonyos körülmények akadályoztak meg, hogy egymáséi legyenek, de hamar megvigasztalódtak. Tehát modern szerelmeseket, szigoruan az életből vett alakokat fog szerepeltetni. A könyv a Singer és Wolfner-czég kiadásában október közepe táján jelenik meg. Előfizetési ára 1 frt, mely a szerző nevére az «Egyetértés» szerkesztőségébe küldendő.

Új zeneművek. «3 magyar királyhimnusz» czímen *Allaga* Gézától új zenemű jelent meg, ki három zenét szerzett *Jókai* Mór ismeretes királyhimnuszszövegére. Táborszky Nándor zeneműkereskedése adta ki, s ára 75 kr. — «Magyar hazánk dalgyöngyei» czímen *Hubay* Károly szerkesztésében új dal és népdal gyüjteményt ad ki a «Harmonia» zeneműkereskedés. A most megjelent füzet 2 dalt hoz *Serly* Lajostól és *Bodó* Alajostól; ára 50 kr.

Zichy-album. A bécsi Miethke H. O. műárus czég Zichy Mihály festményeinek, illusztrácziónak és rajzainak másolataiból nagy albumot rendez sajtó alá. Köztük lesznek a Byron «Don Juan»-jához, Lermontov «Démon»-jához készült illusztrációk is, továbbá több nagyobb festménye. A képek végleges lajstroma még nincs megállapítva s a gyűjtemény csak karácsony előtt, vagy a jövő évben fog megjelenni. A kiadó czég nem kimél fáradságot és költséget, hogy az album méltó legyen a Zichy Mihály művészetéhez. Szövegét egy budapesti iró és műkritikus irja. A Miethke czég azt is szem előtt tartja, hogy az album ára lehetőleg jutányos legyen.

Magyar történeti énekek. *Káldy* Gyula, a budapesti magyar zeneiskola igazgatója, nyári körutat tett a vidék nagyobb városaiban, s bemutatta hangversenyekben a régi magyar kuruczdalokat, melyek előadása a fővárosban oly nagy tetszést aratott. Káldy körutjában hatvan nap alatt 32 városban 40 hangversenyt tartott; mindenütt, hol a kurucz dalok felhangzottak, jelentékeny erkölcsi és anyagi siker koronázta a társaság komoly igyekezetét. Egyes városok közönsége igazi magyar vendégszeretettel fogadta a művészeket, elszállásolta, kalauzolta, vendégelte s tapsolta őket. Szegeden, Kassán, Debreczenben, Máramaros-Szigeten, Kolozsvártt, Maros-Vásárhelytt, Aradon, N.-Szalontán meg kellett ismételni a hangversenyt. A Rákóczi hamvak hazahozatalára is négy városban igen szép összeg gyült. Körutjának második felében a dunáninneni és dunántúli városokban fogja Káldy a történeti dalokat bemutatni.

MI UJSÁG?

A király születésnapját e hó 18-ikán mindenütt megülték. A fővárosban a középületek nemzeti lobogókat tűztek; a dunai hajók és kikötők is lobogódiszt öltöttek. Kora reggel a katonaság víg zeneszó mellett vonult ki a vérmezőre, a tábori misére. *Lobkowitz* herczeg katonai parancsnok szemlét tartván a csapatok fölött, a tábornoki kar a tábori sátor előtt gyült össze, hol a misét tartották. A katonai parádét, a rendkívüli forróság daczára, nagy közönség nézte. Minden templomban isteni tisztelet volt.

majd a *kecskeméti* következett. Általános figyelem köszöntötte a *pécsi dalárdát*, s a mikor sokszor megkoszorúzott és felszalagozott zászlója meghajolt a közönség előtt, taps és éljenzés hangzott fel, melyet az ország egyik leghiresebb dalköre ez alkalommal is megérdemelt. A *kolozsvári polgári dalkör*, a *nagy-károlyi dalegylet*, a *kassai dalkör*, a *szatmárnémetii* férfi dalegylet, a *győri* ének- és zene-egylet tagjai, az *egri dalkör*, a *kassai dalegylet*, és a *debreczeni dalegylet* szintén tetszéssel fogadott előadásai töltötték be az estét.

A pécsi dalárda mellett a *győriek*, az *egriek*, és a *kassai* és *debreczeni* dalegyletek kaptak legtöbb tapsot, de a közönség valamennyit megtapsolta, a mit meg is érdemeltek.

Augusztus 17-ikén folytatták a közgyűlést s megtartották a második dalversenyt.

A *közgyülésen* elfogadták az igazgatóválasztmány indítványát, hogy ezentúl a dalünnepeken dísz arany-érmek is legyenek jutalmakul. Elhatározták azt is, hogy jövőre a tagegyletek részvételi dijakkal járuljanak a dalünnepek költségéhez. Következett a jövő dalünnep holtartásának kérdése. Felolvasták Ciotta fiumei polgármester meleg hangú levelét, mely az egyesületet fölkéri a város nevében, hogy legközelebbi dalünnepét *Fiuméban* tartsa meg. Ki van fejezve e levélben Fiuménak a közös anyahaza iránti ragaszkodó szeretete. A levél a gyülésen általános örömet és éljenzést idézett elő. Lengyel Imre indítványára e meleg meghivásért jegyzőkönyvileg is kifejezték köszönetöket. A fiumei dalkör elnöke: Szobovics Lajos miniszteri osztálytanácsos szintén küldött meghivó iratot, az ottani dalkör nevében. Egyhangulag mondták ki, hogy az *1894-diki országos dalünnep Fiumében lesz.*

Lung György elnök köszönetet nyilvánított a főváros közönségének, a kereskedelmi miniszternek és a Ganz-gyár igazgatóságának a mostani dalünnep sikereért nyujtott áldozataikért. Majd felhívta a gyűlést, hogy válaszsza meg az uj tisztikart és választmányt, minek megejtése után a tagoknak mondott köszönetet s bezárta a közgyülést, melynek folyamába egyetlenegy elégületlen hang sem vegyült.

A választások eredménye a következő: elnök lett újra Lung György, alelnökök Siposs Antal és Lengyel Imre (Debreczen), titkár Erney József, pénztárnok Goll János, ellenőr Mészáros Imre, karnagy Erkel Sándor, másodkarnagy Zimay László, ügyész dr. Gschwindt György.

A második dalverseny iránt jóval nagyobb érdeklődés nyilvánult, mint az első iránt. A verseny nagyobb változatosságot, több élvezetet igért, és adott. Ha azt nem is lehet mondani, hogy a dalárok «telt ház» előtt énekeltek, de legalább nem ásítottak az óriás kupola alatt az üres széksorok.

A dalegyesületek magok választotta dalokkal léptek elő, sorshuzás szerinti rendben. Természetesen mindenik oly dalt választott, melynek előadásával maga is meg volt elégedve, s ekkép a hallgatóságnak is élvezetet nyujtottak. A *győri ének- és zeneegylet* kezdte meg a sorozatot. «Az én szerelmem» (Petőfi) választották dr. Angyal Armandtól. A lágy melódiáju dal édesen hangzott szét a csarnokban s a közönség hálás tapssal adózott az énekeseknek és kihivta a szerzőt is. A következő, a *debreczeni dalegylet*, Petőfi «Honfi-dal»-át énekelte, melyet Fligler György zenésített meg. A hazafias dallal mindenki tetszését megnyerték. Gaál Ferencz «Epilog»-ját a *szatmár-németii férfi dalegylet* nagy rutinnal adta elő. Erre a *Kassai dalkör* következett Bajza «Isten hozzád»-jával (dala Rigertől) s a hatás átalános volt. A *nagykárolyi dalegylet* magyar népdalra gyujtott rá, a Gaál Ferencz által megzenésített «Hét csillagból van a gönczöl szekeré»-re. A *soproni dalkör* a Kapi Gyula által szépen megzenésített «Árpád sirjá»-t énekelte, kapott érte elismerést bőven. — *A kolozsvári polgári dalegylet* Erkel Sándor «Dalra magyar»-át mutatta be erőteljes hangokon. Erre tíz percznyi jótékony szünet következett. Felfrissült a nagy közönség, hogy átadja magát ismét az ének élvezetének, a melylyel a szünet után először a *tordai dalkör* szolgált Thern Károly «Dalünnepen» című dalának előadásával. Már megjelenésekor nagy tapsban részült a *székely-udvarhelyi dalárda*, mely szintén Thern előbbi dalát énekelte. A fekete magyarba öltözött fiatal székely fiuk kotta nélkül énekelték a nehéz dalt, oly fegyelmezettséggel, hogy a hallgatóság akkor, a mikor a dal véget ért, az egész dalárdát újra kihívta és «Éljenek a székelyek!» kiáltással köszöntötte. A székelyek után a *pécsi dalárda* vonult fel az emelvényre sűrű taps között és síri csendben kezdette el Huber Károlynak Vörösmarty «Liszt Ferenczhez» című költeményére szerzett dalát. A pécsieket nem is kellene dicsérnünk, mert kitünő voltukat ismeri az egész ország. Az éneklés minden nehézségét magába ölelő dalt a legnagyobb könnyűséggel énekelték el, pompás tenorjuknak most is oroszlánrész jutott a sikerből s a mikor pianóba olvadt fel a dal, a közönség látni akarta újra a jeles énekeseket. A *kecskeméti dalárda* szintén a kassai dalkör által már előadott «Isten hozzád»-ot választotta és nem maradt a kassaiak mögött. Erre a *kassai dalegylet* következett id. Ábrányi Kornél «Nyári éjjel»-évél. Magának a szerzőnek is meg kellett jelenni a pódiumon. A sort az *egri dalkör* zárta be a «Honfidal»-lal, melyet oly tűzzel, oly lelkesedéssel énekelt el s a mellett annyi preczizitással, hogy a taps, az éljen szinte önkéntelen hangzott fel.

Augusztus 18-ikán folyt le a dalárünnepély *harmadik* dalversenye, programmja a közösen betanult darabok együttes előadása volt.

Bevezetésül az egyesült dalkörök *Erkel* Ferencz himnuszát énekelték, az ősz szerző személyes vezetése mellett, kit a közönség mind felléptekor, mind a dal befejeztekor viharos tapssal és éljennel üdvözölt. Erkel himnusza után *Mosonyi* «Szentelt hantok» című szerzeményét adták elő, majd *Zimay* László «Suhog a szél» című dalát, a szerző vezénylete mellett. Ezután *Lányi* Ernő három magyar dala és *Gaál* Ferencz «Honfi dal»-a következett, a szerzők vezénylete mellett. Ennek befejeztével a vezénylet *Erkel* Sándor vette át, s erős, gyakorlott keze a műsor többi számainak: Marschner «Dalszabadság», Schubert «A sajkás», Liszt «Rajnai bordal», Dürner «Viharban» című dalainak előadásában igen megérzett.

Az előadások a közönség megérdemelt tetszésével találkoztak, s az ország különböző tájékairól összesereglett dalárok együttes előadása is minden tekintetben megfelelt a várakozásnak.

Végül *Erkel* Sándor vezénylete alatt a műbarátok köre által kitűzött díjra s általános népszerűségre pályázó királyhymnuszok közül (százon fölül érkezett be pályamű) adtak elő háromat. Mind a három *Jókai* Mór királyhymnuszának megzenésítése. A szöveg koszorus költője is végig hallgatta egyik páholyból a versenyre bocsátott három művet, melyek azonban épen nem mondhatók sikerülteknek, nélkülözvén erőt, emelkedettséget, eszmét, egy szóval mindent, a mit egy ilyen hymnusztól mindenki elvár és megkövetel. A pályázat eredményét a 19-iki díszülésen hirdetik ki.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Horváth Elemér. Az én világom. *Költemények. Budapest 1892.* A kis kötet szerzője rokonszenves költői egyéniség, lelkén az ifjúkor kedves naivitásának illetetlen hamva rezg s versein bizonyos fiatalos báj ömlik el, melyet nem zavar meg sem a világfájdalom negélyezése, sem a hitetlenség divatos eszméivel való kaczérkodás. Többnyire saját érző szíve örömét, bánatát zengi, csak elvétve próbálkozik meg nehezebb problémákkal, de mindannyiszor kevés sikerrel (pl. «A sátán», «Belzebúb táncza»). Szerencsésebb saját kis világában. Az epedő, a boldog, a búsongó szerelem hangját sokszor elég csinosan szólaltatja meg (pl. «Tudok én szeretni», «Boldogok leszünk mi», «Borong» stb.) s midőn édes anyja emléke merül föl lelkében, akkor is érezzük, hogy a szavak szivéből fakadnak. A gyüjtemény, mint kezdő költő munkája, mindenesetre figyelmet érdemel, a nélkül azonban, hogy irodalmunk nyeroségeül tekinthetnők, abszolut becscsel sem egészben, sem egyes darabjaiban nem bir. Nincs meg benne sem a gondolatoknak, sem a szenvedélynek, sem a kifejezéseknek az az ereje, mely a valóban jeles költői művek olvasásakor megkapja az embert. De általában kellemes olvasmány, megelégedve teszszük le kezeinkből, bár kétségtelen, hogy szerzőnek kissé erősebb önkritikát kellett volna gyakorolnia s főleg óvakodnia attól a sok ismétléstől, mely kötetében lépten-nyomon előfordul. Hányszor elmondja, hogy a természetben tél van, de szivében tavasz. Egyszer csak megjárná, de unos-untig ismételgetni nagyon egyhangú dolog. Versei elég dallamosan folynak s általában, a külforma iránt van érzéke, de azért itt is sok pongyolaságot megenged magának, kivált a rímek tekintetében. Nála az ilyen rímek: kebledet—kereszt, szabad-

Julius 12-én esti 8 órakor.

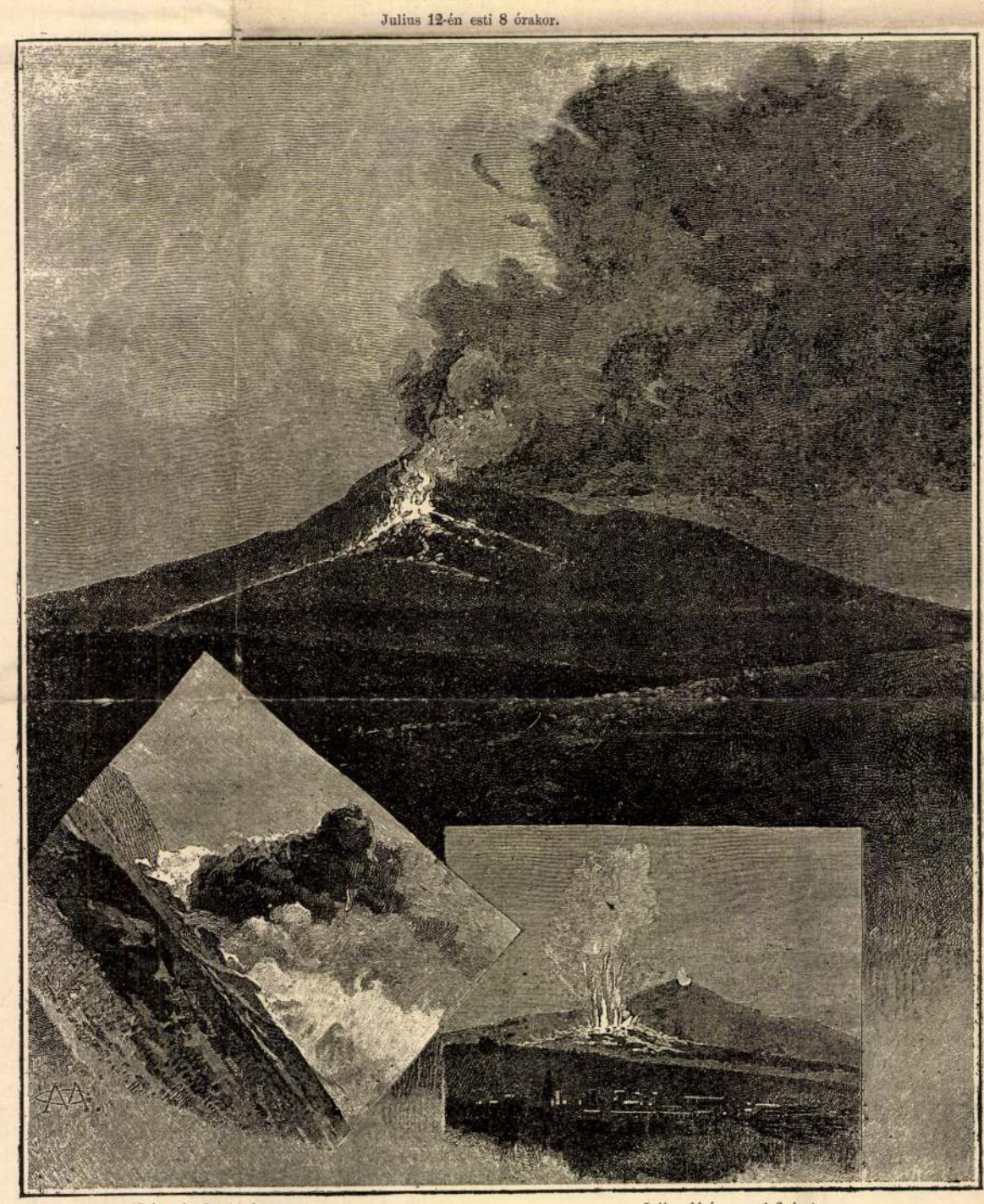

Julius 17-én délelőtt 10 órakor. Julius 11-én reggel 6 órakor.

AZ ETNA KITÖRÉSE.

Z i c h y M i h á l y .

1."Porból lettél,porrá leszel.Ceruza.26 x 29.Hol?
2.Ámor és Psyché.Tus.Sign.1852.43 x 28.Gilhofer 1936.II.Kende 1934.XI.
3.Müterem.Ceruza.32 x 22.Sign.1892.Gilhofer 1936.II.Kende 1934.XI.
4.Sakjátszma.Vizf.22 x 28.Sign.1876.Sammlung Königswarter 19o6.V. — 1
5.Álló fézmeztelen nő.Szines kréta.O.21 x 17.Sign.Kende 1933.VI. — 4
6.Birkausztató.Vizf.Sign.Glückselig.1929.IV. — 2
7.Olga nagyhercegnő.Félalak.Ovál.13 x 15.Elefántcsont.Sign.1852.Wawra 193o.V. 3
8.Jelenet a francia forradalomból.Sepia.Sign.1886.Kende 1934 XI.Kerek átm.3o cm.
9.Faun és nympha.Vizf.2o x 15.Sign.1867.Kende 1934.XI.
1o.Lantos.Sepia.27 x 36.Sign.1862.Kende 1934.XI.

5

Zichy Mihaj

Mivenek Katalogusa

Neuzeitszalon.

[illegible]

Nuren. Art

2569.

Zichy Miláj

1) Zichy Antal. rajz.
2) Petőfi. Tövendölés. tusrajz
3) Önarczkép. rajz.

Ernst

Zichy Mihály

1. Párviadal. olaszt.
2. Erzsébet k.né Deák
ravatalánál – olaszt.
3 Erzsébet Kirásné. rajz

Ernst

Zichy Mihály

1848. Petőfi.
rajz.

Stabaduság, Egyenlőség Test-
vérség Petőfitől.
rajz.

Zanos vitér. rajz.

Emyl

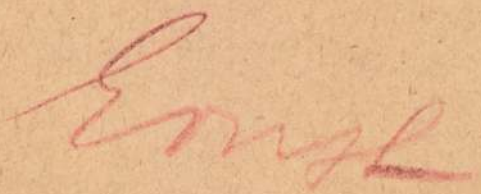

Zichy Mihály: Ima (Kaukázusi jelenetek).
Hines könyvnat.
(Kn. 49. Graf. Gián. 25.)

Ld. még Zöld! Könyv

Zichy Mihály

Zichy M.

wod

Szy. 137 l. 175.

(A beteg leány. olap)

1845 minyk

Szelesy: Pesti

minkiáll. 1845.

Hunderin 1845

II.

Zichy Mihaj

1847. A mnegyl. Bécs-kiáth.

A mentő csónak-olaft.

Életkép-olaft

Az enyhítő ital. olaft.

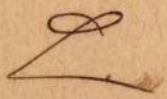

Zichy Mihály.

Bécs

1846. műegylet.

Koporsó beviás.
Olaj

Krisztus. olaj.

L

III — o 1871. évi kiáll.: Fényképek Zichy Mihály műveiről.

Zichy Mihály

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt: — Messiás. — Faust. (Kartonok.)

III 1874. évi kiáll.: Luther legendája. — Messiás. — Faust. (Kartonok.)

1877. nov. kiáll.: A zsidók üldözése. — Orgia a XVI. századból.

1878. okt. és nov. kiáll.: A démon fegyverei. E képhez a művész a következő magyarázatot fűzte: E képben a művész a legujabb kor eseményeit és fő jellemvonásait állítja elénk. 1. Az egyház, melynek képviselője a dogmák erejében keresi hatalma támaszát s tiltakozik az egyház üldözői ellen. 2. Az államalakulások, melyek fényes eredményei (a német császárság, a francia köztársaság, a keleti keresztények felszabadulása) iszonyú vérontásba kerültek s csakis a derengő világbéke megszilárdulásától (mit a fellegeket oszlató fénysugarak jelképeznek) várhatják áldásos utóhatásaikat. 3. A család, melynek boldogságát a tiltott kéjek csábjai fenyegetik. Az egész látványon a Rombolás géniusza vonul végig, míg a háttérben a Megváltó fényes alakja látható, mintegy biztositva a jó ügynek bekövetkezendő végleges diadalát.

1885. nemzetk. kiáll.: Modern szirén, olajf., 20.000 frt.

1885. orsz. ált. kiáll.: Hulló csillagok, olajf., 10.000 frt.

1883 körül? Zichy M. és tanitványa Mary kisasszony műveinek kiállítasán: Fresko-vázlatok, sepiarajz. — Richelieu áldása, szinezett szénrajz. — Autoda-fé, szinezett karton. — Portyázók, sepiarajz. — A jó és a rosz nemtő, tollrajz. — „Találta!", vizf. — A vörös kereszt, vizf. — Mária (Goncsaroff regényéből), sepiarajz. — A jó és a rosz nemtő (vázlat). — Vera (Goncsaroff regényéből), sepiarajz. — Bacchansnők versenye, szines karton. — Válaszúton a józan ész és a hóbort között, szines karton. — Raphael, sepiarajz. — Tivornya III. Henrik francia király idejéből, vizf. — Az ifjú festő és a halál, tusrajz. — Szarvasvadá-

szat Skótiában, sepiarajz. — Pán szobrának megkoszorúzása, olajf. — Wallenstein harcrosa, tollrajz. — Az újságolvasó, sepiarajz. — A bölcsőtől a sírig, Liszt Ferenc tulajd. — Skót fáklyatánc, vízf. — Haldokló leány, színes szénrajz. — A bor hatalma, színes szénkaston. — Hullló csillagok, olajf. — Szirén-cyklus, 3 olajf. — Halottak ódája, olajf.

1888. Zichy M. rajzainak kiállítása: I. Képek Lermontovnak „Mary hercegnő" cz. regényéhez (24 drb). — II. Képek Madách Imre „Az ember tragédiája" cz. drámai költeményéhez (20 drb). — III. Képek „A párduczbőrös ember" cz. költemányher; szerője Rusztaveli (Gruzin), Thamar királyné kincstárnoka és levelerője (26 drb). — IV. Képek ez „Osztrák-magyar monarchia irásban és képben" cz. munka részére (Pörosztó bajvivás, Harczdöntő párbaj, Szentiváneji tűzünnep [Tűzugrás], Gyermek-avatás az ősmagyaroknál, A holt vitéz és menyasszonya, Legényfelöltözetés ősrégi halotti toron, Attila lakomája, Csaba útja, A víziünder és a királyfi, A garabonczás deák és az árva gyermek). — V. Női tanulmányok (4 drb).

1888. bpesti gyermekmenhely jav. rend. kiáll.: Richelieu áldása, színes kaston, gróf Andrássy Aladár tulajd. — A veres kereszt allegóriája, vízf., gróf Zichy Vándorné tulajd. — Orosz vásár, vízf., gróf Apponyi Sándor tulajd.

Zichy Mihály

Haldokló lány, sz.
A bor [illegible]
hatalma, sz.
Szénkarton
Hulló csillagok, of
Szirén-ciklus
3 of.
Halottak órája
of

Zichy Mihály és tanítványa Mary kisasszony mű-
veinek kiállítása. H, és év n. (Budapest, 1883?), 4 l.

S Fresko-vázlatok, sépie
Richelieu áldása, sz. szénr
+ Autodafé, sz. kart
S Portyázók, sépie
Találte! virf. —
A vörös kereszt, virf. —
S Mária, sépie
A jó és rossz nemtő, vázlat

Vera, sépie S
Bacchanáns versenye, sz. kart +
Válaszúton a jóban és s a háboru közt, sz. karton
Rafael, sépie S
Tivornye III. Henrik fr. kirák idejéből virf —
Az ifjú fertő és a halál tusz
Szarvasvadászat Skóciában, sépia S
Pán szobrával megkoszorúzása, of
Wallenstein harcosa, toll
Az újságolvasó, sépie S
A bölcsőtől a sírig (?)
Skót fáklyatánc virf. —

Zichy Mihály

Hulló csillagok
c. képe repr.

1885. ovz. Eiáll.
Gat.

ó... 41
... 65

Inhalt.

... 14
... 41
... 65

TABLE DE MATIÈRE.

... 27
... 41
... 65

Zichy Mihály

Mucsarnok

1896. mill. kiáll.

1902. Bpesti Orvosszövetség
mukiáll. 663

1896. mill.

Illusztr-ok Arany J. Balladái-
hoz, tus-és toll.

1902. Bfi Orvosszöv mukiáll

Nevető ember

Kulcspűrér, római VI. 140.

Zichy Mihály

művei

Nemzeti Szalon

1901.

- Női arckép, r.
- Grey asszony, of (1845)
- Ismádkozó lány (1846) of
- Szt Anna oktatja a szermek Máriát (1846) of
- Ismádkozó nő (1846) of
- Mentő csónak (1847) of
- Birke-nyitató, vizf
- Mosakva látképe vizf
- Modell, r. (1847)
- Műcsprontók (1882) illusztr.
- Tetemrehívás " "
- Hídavatás I-II. " "
- Rozgonyi " "
- V. László " "
- Éj féli párbaj
- Szibiány Jank I-II. "
- Agnes asszony " "
- Az egri lány " "
- Endre Királyti " "

~~Szibiány Jank~~ " "
V. László " "
Zsigmond " "
Tetemrehívás " "

~~Fov. Kapt~~

1.

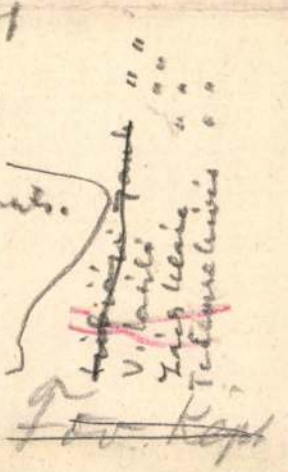

Modern szirén (?) (2

~~[illegible]~~

+ Erzs. kirné D.F. ravatalánál (első kompoz. sz. r.

= Boszorkánykonyre, sz. karton

+ Borócok sz. r. +

Hegtetőn, tusz —o

+ Germek-mentés sz. r.

o A szibériai fogoly, r

Bájital kesztitis tusz —o

o Talpra magyar, r

Mere hazaj édesanyám, Muszt Bartalus J. [illegible]

Le a zsarnokkal! Petőfi ell. sépie

A Vörös + emblémája I–II. r, és sz. r.

v A felszegült belep virf

o Borús, kódös ősi idő (Petőfi) r (1880)

I Nevető ebek, sz. kr.

o Rafael és modellje (1872) r.

v Női arak. virf

= Autodafé sz. karton

– Hulló csillagok, of

Várlat egy nagyobb kompozícióhoz I–II. kr. r.

– A holt vitéz és nyassonya, of

– Tűzkerekt sig, of

– Garabonciás diák of

– Csaba útja, of

folyt köv. lapon

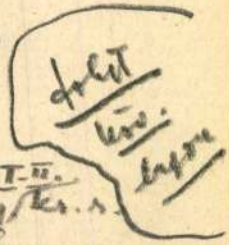

folyT. 1901 – hez N. Szal. (3

Petőfi apotheosise, r
– Ystenitélet (Perdöntő pásbuj) of
– " (Népszorás) of
– Balatoni rege, of
– Haredöntő pásviadal, of
~~Vaslak és [illegible]~~ Mennyhelmenetel, c. vaslat
√ Amoretek, virf.
Vere, sépie illusz
Erzs. Deák rav. nál, tusz
A művész és a halál, sépie
√ Egyelgés, virf
√ Összehasonlító tanulmányok, virf.
Szöktetés, tollr.
Császár-revue I. A defilé), c. vaszl
II. Fogadás
III. Tanácskozás
√ Ilenet a keresztes háborúból, vi
Az áldozat (szirén-cikl
– Amoretek, of
Dalló szirén (szirén

A kisértetek órája, of
Taufej (c. r.)
Tusrajt 1857-ből
A bor hatalma, sz. hart.
A margithid, tusr
Vihar, virf.
Egyelő fannok, of
A pusztítás géniuszának diadala
of

Fejrépreps:
Udvari jelenet XIV. lajos korából
Jelenetek a trép Helénából
Bál az orosz udvarnál

Ficky Mihály

1902. szept. Kiáll.
Nemzeti Szalon.

Zichy Mihály

a Nemzeti szalonban rendezett Zichy kiállítás (1902?) katalogusa

Könyvesi körött megvan

okv. feed.

~~[illegible]~~

T. Uram!

Irodalmi tető el
gyült társaság a szegedi
élénkítése érdekében szo
erentül teremteni az ir
lői és kedvelői között s
pénteken este fél nyolcz
(Templom tér) földszinti
! kérem a helyet más
tekezletet tart, melyre a
zottság" megbízásából ő
hívom.

Az értekezletet tár

Zichy Mihály

emlékkiállítás

Nemzeti Szalon

1913. dec. –

Zichy Mihály

gyűjt. kiállítása
és Jubiláris téli
kiáll-

Nemzeti Szalon

1913. dec.

Fogoly a börtönben, of —
A haldokló keresztes vitéz, of —
Női arckép, virf ✓
Szt Nina, szén és c.r.
le chemin fleuri, virf. ✓ ~~Szöv. Képt~~
Udvari mennkártya, virf. ✓
Hajó avatás virf ✓
Othello és Desdemona, sépia
Macrov fászlós, sépia
Münchhausen báró, sépia
Olga nagyanó, virf ✓
Ylluszt. a Párduab. lovaghoz, szén-c.r. (25 db)
" Lermontoff, Mary hercegnőjéhez, c. is toll r. (24 db)
~~Petőfi [illegible] az Elbrusz hegyvidéken (?)~~

./.

~~Az Erzsébet forrásnál~~

~~[illegible]~~ Bánat, of —

Gondok, of —

Évődés, virf ✓

Parasztnerek arcok, of —

Madonna tán-ok, szénr.

Akt tán-ok, c. r.

Freskó tán.-ok virf. ✓

Erotikák: I-XXIV.

Le débacle

Szerelmek I-~~VIII-IX~~.

Faute de mieux, tollr.

Hotel hép tollr

Női akt fal felé fordulva

La bête humaine

Mosdó nő, sefic-tollr

Kentaur és leány

Kentaurok szerelme

Un début, Atelier-jelenet

Furdőhohában

L'enseignement primaire

Observations, virf.

Meditations, virf adaptations, virf.

Zichy Mihály +

Műcsarnok

1909. graf neuvreth. kiáll.

41, 44–48, 55, 89, 91, 294

Vége a komédiának (Emb. tr.) szénr. —

Telemrehívás, tus O

Unneprontók " O

Férfi tan fej szénr —

Hidavatás tus O

Allegoria, r. O

Londoni vásár (E tray) szénr —

Talpra magyar! fek. kr. +

Mulató betyár, virf

Fantaisie sur la boite aux couleurs, virf.

Aumale-i harrez III. 154.

Zichy Mihály

Irod

A Nemzeti Szalon jubiliáris téli kiállításának és a Zichy Mihály gyűjteménynek katalogusa. Bpest, 1913. dec. Bevezetés Déry Bélától Zichyről. Állítólag eddig sehol kinem állított 74 mű és csak engedély alapján volt megtekinthető 24 mű. Igen részletes életrajznál okv. felhasználandó.

Török János, Kamarai tanácsos, követ,

arckk. III. 35.

Zichy Mihály

Helikon VII. kiáll.
1922 dec.
Kártyavető cigányleány

A

ERNST-MÚZEU

XV

Zichy Mihály

Műcsarnok

1925-26 akt kiáll.

14, 16, 20, 245, 304, 307

308

1927. magyar taj. 576

1925-26 Akt kiáll

Aurora / of

Hulló csillagok

Engelgő faunok

Bacchansnő és faun

Rajz az E dreg-hoz

Rajzok " "

Álom (Z) grafika

1927. m. taj és életkép kiáll

Birkamosás, of

~~Pomerania V. 97.~~

Zichy Mihály

Tárgymutató Zichy Mihály rajzainak kiállítá-
sához. Budapest, 1888. 8-r. 22 l.

Zichy Mihály

Stanics graf. unive
(Arany Költ. Mustrácioi)
a kép. Mus. graf
gyűjt

Sümegi Állami Darnay – Múzeum

TV. 132, 133.

Zichy Mihály

Kutat kiállításának
katalógusa megvan
a Nemzeti Múzeumban

Zichy Mihály

1877. Páris.

(27) A zsidók üldözése.

(45) Orgia a XVI szárádból

1877-ki kiadás.

és az alak felé rohan. Mikor észre veszi, hogy az a «leveles ember», kissé csillapul a mérge, mert hát annak hiányzik a fejéből egy kerék. De mikor látja, hogy az embernek egy «nyelves levél» van a kezében, egyszerre elsápad. Az isten csak az olyan levéltől őrizzen meg minden teremtett lelket, a melyeknek kilóg a nyelve, mint a veszett kutyának, mert az nyomban megharapja az embert. Miért is nevezik azt sürgönynek, mikor dühös kutya az? Minden embert megmar, a kinek szól. Emlékszik, hogy mikor ő cseléd volt, ilyet vittek az asszonyának, a ki nyomban leszédült, mert az volt benne, hogy meghalt az egyetlen nővére. Azóta Jula előtt a sürgöny és a nőtestvérek halála egészen egy fogalom.

Mintha főbe sujtották volna, olyan kábultan állt meg a bamba levélhordó előtt és önkéntelenül tört fel szivéből egy kiáltás:

— Meghalt Katicza!

— Az isten nyugtassa meg szegényt, — hagyta helyben a «leveles ember».

Tehát igaz! És Julával elkezdett keringeni a kökörcsines rétje, learatott földjével együtt; aztán összekavarodott minden és felemelkedve ott forgott a feje fölött, miközben teméntelen sárga és vörös szikra pattogott minden felé; de egyszerre csak sötét lett, mert az egész kavargó és szikrázó föld csak ráborult a fejére.

Ez alatt a levélhordó előkotorászott egy levelet és odanyujtotta, de Jula azt nem látta, mert sötét volt minden:

— Na, hát nem kell a levele?

Jula feleszmélt és tiltó mozdulatot tett:

— Nem kell, nem kell! Eléggé megmart már!

A székely vállat vont és közönyösen mondta, hogy úgy hát elviszi a paphoz azzal a másikkal együtt.

Jula nem bánta akárhová viszi, ő már ugy is határozott. A mint tisztába jött azzal, hogy meghalt a huga, kész volt a tervével: lekapta nyakáról a kendőt, kiterítette a fűre és körmével összekapart egy maroknyi földet . . . csak el ne késnék, — hogy pihenhessen a szegény, a szülőhatár földje alatt. Igy tett a tarlón is, aztán hazafutott, bezárt mindent; félben hagyott minden munkát és megindult a város felé; alku nélkül megvett egy rend gyászruhát, magára kapkodta s csaknem futva tartott az indóház felé s megindult az ismeretlenbe.

Először ült a vasuton, de nem volt hozzá való kedve, hogy csodálkozzék a sok csoda dolgon. Egész lelkét betöltötte az a tudat, hogy Katicza már nincs. Soha sem hitte volna ezt olyan megrendítő esetnek, a miért félbe lehetne hagyni az aratást, el nem kezdeni a kaszálást, és alku nélkül vásárolni ruhát, vasúti jegyet.

A vonat dübörögve rohant, és a Jula szemei előtt összefolyt a táj, nem látott semmit, csak azt, a mitől ugy megrémült a kénköves barlangban: épen mint ott a kékes gőzben, csak úgy látta itt is a fátyolozott kékségben azt a szelid szempárt: Csak most ne űzz el Jula néne! . . . És ő elűzte és már vége mindennek; soha jóvá nem lehet azt tenni! Pedig most már azt is érzi, hogy mennyire szerette azt a szelid szép hugot! Szegény, szegény Katicza!

Nem tudta visszafojtani könyeit, s hogy ne lássa senki az ellágyulását, karjára hajtotta a fejét, mintha aludnék, s könyei puhára áztatták azt a munkától kérges kart. Estefelé indult és reggel kellett hogy megérkezzék: de azt el nem tudta hinni, mintha csak egy éj lenne az, a melyet átszenved. Tenger idő! Pedig ő siet, mert ha azt a földet oda nem dobhatja a koporsóra, akkor az a szegény asszony nem fog jól nyugodni . . . Oh! Mikor ér már oda!

Végre odaért, szédelegve szökött le a kocsiból, fekete kendőjét a szemére huzta és úgy indult a faluba vezető úton. Elérte az első házat, de a világért sem merte megkérdezni, hogy merre menjen? félt meghallani a borzasztó szót. Egy gyermek ballagott előtte tele korsóval, attól kérdezte halkan, hogy melyik a Balázs Vincze háza? A kis leány tüstént rámutatott:

— Épen ez itt!

Jula megrendült, különös hideg borzogatás futkosott vérében, aztán megmerevülve állt, mintha a földhöz tapadt volna; ily nehéz pillanata még soha sem volt: a huga ott benn fekszik a ravatalon . . .

Egy fekete szemű piros arczú leányka fut ki az utczaajtóba, a vezető gyermek rámutat:

— Ni! Balázs Jula . . .

Balázs Jula? Hát persze hogy az! — Mily ismerős, mintha mindig látta volna e piros arczokat. Hozzá rohan, felkapja, a szivére szorítja! soha sem fogja elhagyni! A mit vétett az anyja ellen, mind jóvá teszi ezzel a gyermekkel:

Erdélyi fényképe után.

ZICHY ANTAL.

— Jó hogy vagy! Jó hogy vagy! — mondja hevesen, miközben csókolgatja.

Háta mögött egy szelíd hang szól:

— Áldjon meg az isten, Jula néne, hogy mégis csak eljövél!

Ugy hát Katicza nem halt meg? No, nem baj, de azért meg ne tudja valaki, hogy ő most temetésre jött; azt még úgy se, hogy Kardos Jula félben hagyta az aratást és nem gondolt a hajnali kaszálással, elég ha már az új ruhát le nem tagadhatja magáról!

Huga átkarolja s hálálkodva vezeti be. Jula éles szemmel tekint körűl; megsimogatja a bölcsőben mosolygó kis fiút; de azért szive mégis csak a kis leányhoz vonzza, mintha azzal lenne valami leszámolója, újból az ölébe kapja, megcsókolja s csak úgy félvállról szól oda a sógornak:

— Vincze, tudod mit? Néha még a sürgöny is hazudik, hazudik, csakhogy megharaphassa az embert, mint a veszett kutya!

De hogy miben hazudott a sürgöny, azt már el nem árúlná a világért. Mert, hogy abban a sürgönyben szó sem volt a húg haláláról és nem is neki szólt, azt már úgy sem hinné el a konok vén leány senkinek. Hát az apja, a vén székely elhitte volna-e valakinek, hogy az ágyút más czélra is öntik, mint a falu meglövésére!

ZICHY ANTAL.

1823—1898.

A magyar tudományos és politikai élet, a humanizmus és közoktatásügy egyik kiváló képviselőjét s a haza egyik leghivebb, emelkedett lelkű fiát gyászolja Zichy Antalban, a ki május 19-én reggel költözött el az élők sorából. Nem a zajos működésű emberek közé tartozott, de a közélet minden terén, a hol csak működött, ideális lelkesedéssel, erős hazafias érzéssel és kitartással küzdött a nemzeti haladás érdekében.

Az 1848 előtti korszak eszményi törekvéseit áthozta a mai realisabb korszakba is; több mint ötven évig dolgozott a költészet, műfordítás, történetirás és a közélet sok más ágában. Ritka összhangba olvadt együvé nála a klasszikai és újkori műveltség. Az ó-kori költők és bölcselkedők munkásságát ép úgy ismerte és tanulmányozta, mint az új-kori német, angol és franczia irók műveit. Kora ifjuságától, mondhatni, késő öregségéig a szép kultusza vezette, és sem a köz-, sem a magánélet keserűségei nem fosztották meg eszményi felfogásától. Sem a politikai, sem a tudományos pályán nem igen voltak ellenségei, csak jó barátai és tisztelői; s bár eszméihez híven ragaszkodott és mint politikus bátran kimondta meggyőződését akár a képviselő-, akár később a főrendiházban, de azért nem tartozott a merev pártemberek sorába. E tekintetben is mintha Széchenyi tanítványa lett volna, kinek műveit, életét oly nagy szeretettel és buzgalommal tanulmányozta és ismertette.

A Zayk-zicsi Zichy-család, mely egyike az ország régi előkelő magyar családainak, a somogymegyei Zala községet rég idő óta birta. Itt s e családból született *Zichy Antal* 1823-ban április 15-ikén. Atyja Zichy Pál Ferencz, anyja Eperjessy Juliánna volt; atyját korán elvesztette és igy az ő, valamint öcscse, a hírneves festőművész, Mihály nevelését ritka műveltségű édes anyja vezette. Gimnáziumi tanulmányait a veszprémi piaristáknál, a jogot pedig a pesti egyetemen végezte, miközben a lyrai költészetben is tett nehány kisérletet, a melyek a «Honderű»-ben és az «Életképek»-ben jelentek meg. Ugyanekkor behatóbban kezdett foglalkozni a jogtudománynyal és történelemmel, s midőn alig húsz éves korában a jeles politikus, Szentkirályi Móricz pestmegyei követ patvaristája lőn az 1843/44-iki országgyűlés alatt: komoly készültségben kevés hasonló korú ifjú mérkőzhetett vele még az akkori nagy időkben is. Az országgyülés után Mosonmegyében aljegyző, majd tiszti ügyész lett s élénk részt vett a megyei küzdelmekben mint szónok és iró; igy szerzett magának népszerűséget, s az első, népképviseleti pesti országgyülésre követté választatott alig huszonöt éves korában s követte a kormányt Debreczenbe is, a hol a béke-párthoz tartozott s mint ilyen, vezérczikkeket irt a Jókai Mór «Esti Lap»-jába. Az önkényuralom korszakában szülőföldjére belebbeztetvén, ott ősi birtokán gazdálkodott. Családi szerencsétlenségek érték, rövid időközben elvesztvén első és második nejét s kis gyermekét. A tanulmány lőn vigasza nehéz napjaiban; történelmi és politikai tanulmányokkal foglalkozott s kedvelt Horáciusát fordítgatta.

Az 1860-iki októberi diploma visszaállítván az alkotmányos életet, ő is a közélet harczosai sorába lépett, mint Somogymegye főjegyzője s a következő évben mint a tabi kerület képviselője. A politikai és irói pályán egyszerre keltett

nagyobb figyelmet működése; amott a felirati párthoz tartozott s Deák Ferencz környezetébe jutott; emitt vezérczikkeivel, a melyeket a «Pesti Napló»-ba írt s más publicistikai munkáival, melyeket mint röpiratokat tett közé, igyekezett a kiegyezés útjait egyengetni. Ugyancsak ez időben írta «Anglia története a forradalomig» és «Az angol forradalom története» czímű jeles munkáit, a melyek politikai és bölcseleti, stiliszta és történetkutató tehetségének is kiváló bizonyítékai. Majd folytatta és befejezte Macaulay «Anglia története II. Jakab trónraléptétől kezdve» czímű nagy művének fordítását, a melyből az első két kötetet Csengery Antal ültette át nyelvünkre. Közben tanúlmányai köréből anyagot merített a «Stuart Mária», «Cromwell, vagy a nagyság átka» és «Strafford» czímű történet-bölcselmi drámáihoz, a melyek közűl az utolsó a Teleki-díjat nyerte el az Akadémiában. Sokat dolgozott e mellett Arany János «Koszorú»-jába s a «Budapesti Szemlé»-be, a hol az utóbbi időben Széchenyiről több tanúlmányt közölt. E mellett lefordította Lessing «Bölcs Náthán» czímű híres drámáját, elbeszéléseket írt, s a napi politikai és tudományos kérdéseket is többször tárgyalta a különböző lapokban. Írói érdemeit a Kisfaludy-társaság és a M. Tud. Akadémia is méltányolta, amaz 1866-ban, emez 1870-ben választotta tagjai sorába; itt eleinte mint levelező, később mint tiszteleti és igazgató tag, az I. osztály és több bizottság elnöke volt az idei nagygyűlések előtt történt lemondásáig, mikor már élete végét közeledni érezte.

A politikai téren a kiegyezést megalkotó 1865—68-iki országgyűlésnek egyik legkészültebb és legszorgalmasabb tagja volt s a különféle bizottsági tárgyalásokban fejtett ki nagy tevékenységet. Ő volt az első delegáczióban magyar részről a tengerészeti budget előadója, s bár keveset foglalkozott azelőtt ez ügygyel, de a mint rábízták e dolgot: éjjel-nappal tanúlt, hogy megbizatásának becsülettel megfelelhessen, s oly tüzetes jelentést írt a monarkhia tengerészeti ügyeiről, hogy az efféle dolgozatok közt alaposság tekintetében kevés volt hozzá hasonlítható.

Tevékenyen működött közre a közoktatásügy rendezésében is. A közoktatási törvénynek ő volt előadója az országgyűlésen, s annak végrehajtásában is fontos szerep jutott neki. A mint a tanfelügyelői intézmény életbelépett, a főváros tanfelügyelője lett, a budapesti iskolaügy rendezése neki köszönhetett akkor legtöbbet. Közben néhány hétig a Nemzeti Szinház ügyeit is vezette mint helyettes intendáns, de e működését csakhamar abbahagyva, kettőzött buzgalommal foglalkozott a főváros iskolaügyeivel, az egyetemes tanítói gyűlés szervezésével, a tanszerkiállítás létesítésével, s ebbeli érdemeinek elismeréseül czímzetes miniszteri tanácsosi ranggal tüntette ki a király.

Munkásságának e teréről visszavonulván, újra a politikai pályán találjuk, s a nyolczvanas években két ízben volt országgyűlési képviselője előbb Pápának, majd Sopronnak; 1891-ben Ő Felsége a főrendiház tagjává nevezte ki s az óta élénk részt vett annak vitáiban, megőrizve mindig egyéni függetlenségét s őszinte meggyőződését, mit a közigazgatási törvényjavaslat alkalmával is kimutatott, midőn a Szapáry-féle két szakaszos törvény ellen tüzetes beszéddel szállt síkra és elvetésére szavazott.

De legodaadóbban és legtöbb kitartással tudományos törekvéseinek élt az utóbbi húsz év alatt. Széchenyi István naplóinak kivonatát, leveleit, hírlapi czikkeit, szónoklatait, külföldi utazásairól irott följegyzéseit ő rendezte sajtó alá, s ő irta meg Széchenyi két kötetes életrajzát, a mely mint korrajz is igen gazdag tartalmu és a Magyar Történeti Társulat ezredévi kiadása gyanánt jelent meg.

Egészen a jelen év elejéig tevékenyen működött Zichy Antal. Akkor egy alkalommal kocsiról leszállva, elbukott, s e miatt huzamosabb ideig gyöngélkedett. Valószinűleg már ekkor szélütés érte, a mely április elején újra s még nagyobb mértékben meglepte, midőn a Nemzeti Kaszinó lépcsőjén leesett s agyrázkódást szenvedett, mely nem sokára véget vetett életének. Ravatalát az Akadémia, a Nemzeti Kaszinó, a Képzőművészeti Társulat s a budapesti tanítók egyesületének tagjai és számos tisztelője állták körül; az Akadémia és Kisfaludy-társaság nevében Szász Károly meghatóan bucsúzott el a boldogúlt tudóstól. *Dr. V. J.*

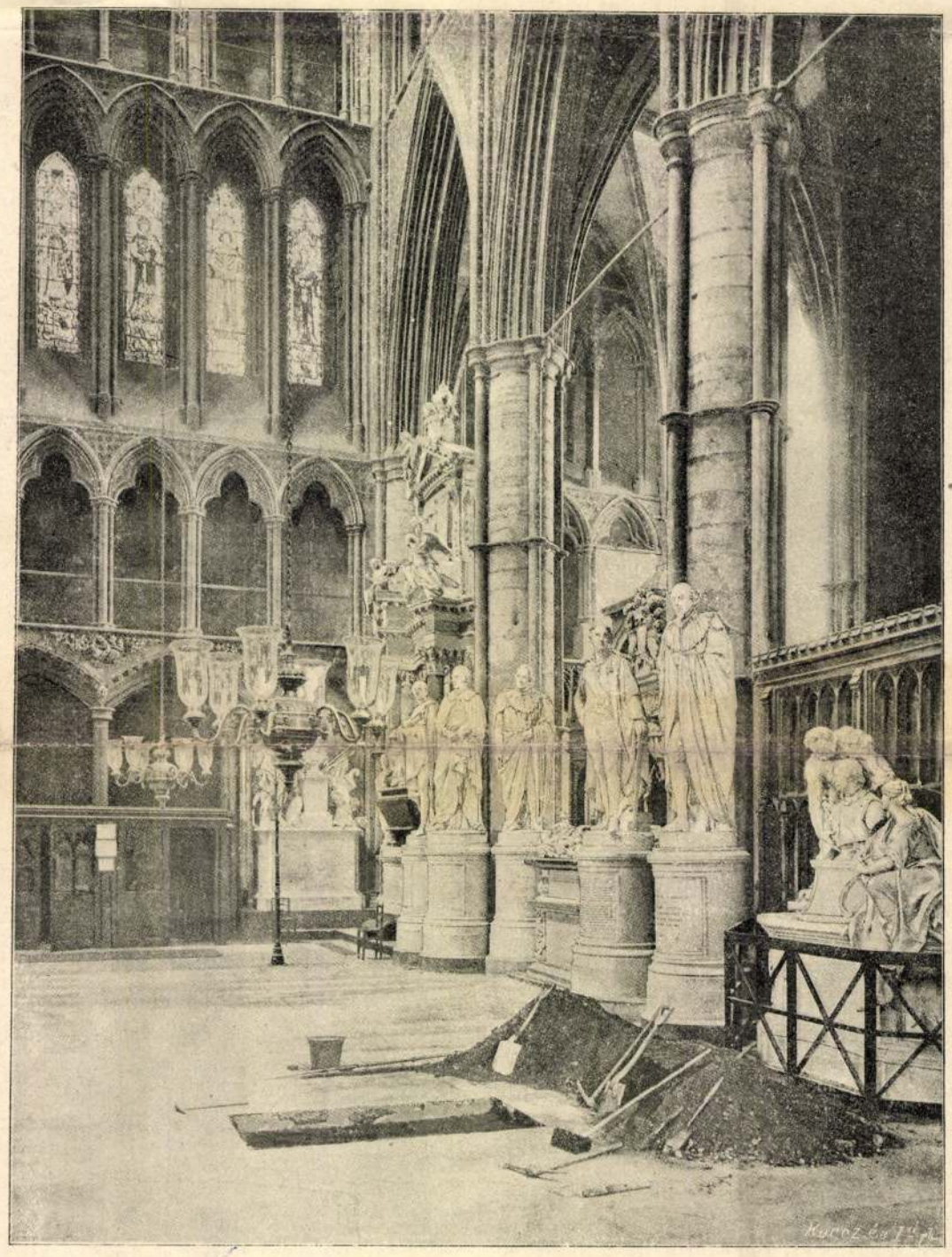

GLADSTONE SIRHELYE A WESTMINSTER-APÁTSÁG TEMPLOMÁBAN.

GLADSTONE NYUGVÓHELYE.

Pünkösd szombatján temette el Anglia nagy nemzeti pompával Gladstonet a «nagy aggastyán»-t, «a great old man»-t, a mint a híres államférfiút már régóta nevezni szokták. Disraeli halála óta nem volt hozzá hasonló politikus az államférfiakban rendesen bővelkedő Angliában sem. Még ellenfelei is egyhangulag megállapodtak abban, hogy Gladstone azon nagy angol férfiak közé tartozik, kiket méltónak itél a közvélemény, hogy a nagy nemzet hírneves pantheonjában, a Westminster-székesegyházban találjanak örök nyugvóhelyet.

A Westminster-apátsági templom London szivében a parlamenti palota szomszédságában valódi pantheon. Több száz sír van e templom falai mellett s nemcsak királyok és nagy urak sirjai; sőt ezek aránylag csekély számmal vannak a szellemi nagyságok mellett. Shakespearetől Darwinig egész sereg világhírű nevet olvashatni az itt elhelyezett emlékköveken s már vannak egyes részek, melyeket a közönség az itt nyugvó nagyságok után «költők sora» s más hasonló nevekkel jelöl meg. Igy «államférfiak sora» nevet visel az a hely, melyben most helyezték el Gladstone sirját. Az elnevezés természetesen csak a többség után történik, mivel más nevezetes emberek is vannak itten, így Gladstone sirjának közvetlen szomszédja sem államférfiú, hanem tengerész: a nagynevű Warren Péter tengernagy.

Az államférfiak közül itt vannak eltemetve a két Pitt, Peel, Palmerston, stb. Mindezek nyugvóhelyét díszes szobor jelzi; legkiválóbb az idősebb Pitté, melyet államköltségen készittettek mintegy 60.000 arany forinton. Érdekes, hogy Gladstone nagy ellenfelének, Beaconsfieldnek (Disraeli) szobra jelenleg épen oda néz Gladstone sirja felé, maga Disraeli azonban nem itt van eltemetve, mert kivánsága szerint hunghendeni jószágán készittettek sirt számára. Az ilyen kivánságot azonban nem mindig teljesíti az angol közvélemény. Palmerston, az 1865-ben elhunyt nagy emlékezetű angol miniszterelnök, kifejezte óhaját, hogy egyszerű temetése és sirhelye legyen, az előkészületeket ily irányban tették meg, de a közvélemény sürgetésére a királynő az utolsó perczben rendelte el, hogy a halottat a Westminster-templomba temessék el.

Palmerston óta összesen csak 27 halottat

2-ik szám. Tizennyolczadik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, január 8-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok:** Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy **többszöri** igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppolik Alajos,** Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler,** Wollzeile Nr. 9. — **Bélyeg-dij,** külön minden igtatás után 30 krajczár.

Zichy Antal.

A közélet s irodalom egy régi derék munkását mutatjuk be ma olvasóinknak, midőn Zichy Antal, a magyar akadémia és Kisfaludy-társaság tagjának az 1848-, 1861- és 1865-diki országgyüléseken volt képviselőnek s jelenleg a Budapest-fővárosi tankerület felügyelőjének arczképét közöljük.

Zichy Antal született 1823-ban Somogymegyében, ősi birtokán *Zala* helységben. Atyját korán elvesztette. Édes anyja, Eperjessy Juliánna, egy magas lelkü s ritka müveltségü nő, vezérelte az ő és öcscse Mihály neveltetését. Ez utóbbi, távol hazájától, hirneves festő lett, s a sors szeszélye által a czárok udvarába vetődvén, ott is fenn tudja tartani a magyar név becsületét.

Antal ellenben a közjogi pályára készülvén, kora ifjuságától kezdve hazájának szolgált. Tanulmányai, melyeket kora érettséggel, ugyszólván maga válogatott és irányzott, a történeti jogi tér felé irányultak; de a szép érzése is korán fejlődött ki a benyomások iránt fogékony kedélyében. Már a negyvenes évek kezdetén megjelent neve, zsebkönyvek s szépirodalmi lapokban, nehány csinos költemény alatt; a nélkül, hogy határozottan az irói pályára szánta volna magát, inkább csak izlés- és irálygyakorlatul.

Az $184^3/_4$-ki országgyülés után Mosonmegyében aljegyző s majd tiszti ügyész lett s a megyei vitatkozások élénk küzdterén próbálgatta szónoki szárnyait. A 1848-diki képviseleti első országgyülésre innen választatott képviselővé is az alig 25 éves ifju, a mi jele, hogy már ekkor kiváló szerepet játszott megyéjében s alkalmasnak tartaték nagyobb szerepre is a közéletben. Az $184^8/_9$-diki örökre emlékezetes országgyülés tárgyalásaiban, minden változaton, élénk részt vett.

A forradalom szerencsétlen fordulata őt is hosszu tétlenségre kárhoztatta. Haynau ismeretes államcsinye folytán, a képviselők tömeges megkegyelmeztetése alkalmával a hadi törvényszék elől megmenekülvén, Somogymegyébe pusztai magányába vonult s idejét csendes tanulmányok és gazdaságának rendezése között osztotta meg. A nemzeti élet e gyászos korszakába esnek magánélete szerencsétlenségei is. Első nejét a halál rabolta el töle. Nehány évi bús özvegység után ujra megházasodván, második nejét és kis magzatát is kora sirba kelle kisérnie.

ZICHY ANTAL.

Vigaszt a munkásságban s különösen könyveiben keresett. Történeti s politikai tanulmányaival különös előszeretettel fordult Anglia felé s az alkotmányosság és nemzeti belerő e klasszikus hazájának történeteiből s intézményeiből tanuságokat vonni saját hazája javára, tekinté a legjobbnak, mivel a remélhetőleg nemsokára ismét megnyilandott közélethez maga részéről előkészülhet. S mert tényleges tanuságai mellett, élénk érzékkel fogta föl a történet bölcselmi és költői oldalát is, tanulmányai nemcsak a hasznos, hanem a szép terén is gyümölcsözők voltak, mint későbbi irodalmi munkássága megmutatta.

Az 1860-diki politikai fordulat őt is a közélet terére szólitotta ismét. Uj pályáját Zichy Antal, mint Somogymegye főjegyzője kezdé meg 1860. végével, s nemsokára mint a tabi választókerületnek egyhangulag megválasztott képviselője folytatta, az 1861-ki országgyülésen. Zichy a felirati párthoz tartozott, s országgyülési beszédein kivül politikai czikkei s egyéb irodalmi munkálkodása által (melyről alább szólunk) is magára vonta a közfigyelmet.

Az országgyülés eloszlatott. S négy évi szünet lön ismét az alkotmányos életben. Nem a tétlenség, az előkészületek ideje. Az eszmék érlelődtek s határozottabb programmok keletkeztek. Ez mulhatlanul pártalakulásokra is vezetett, s Zichy, az ujabb 1865-ki országgyülésre, előbbi kerületéből ugyan, de már csak (bár igen nevezetes) szótöbbséggel választatott meg, — ugyanott, hol a legutóbbi választáskor, a jelen országgyülésre, a felülkerekedett ellenzék elől már hátrálni is kénytelenittetett.

Az $186^5/_8$-ki országgyülés, a harmadik melyet kiszolgált, volt életének legtevékenyebb korszaka. Ez országgyülésen számtalanszor volt központi előadó, többi közt a nagyfontosságu közoktatási törvénynél is, melyet különös előszeretettel tanulmányozott, s melyen tolla nem egy javitó nyomot hagyott. Legnagyobb hatást tett egy a megyék rendezésével kapcsolatban álló esetleges kérdésben rögtönzött előadói zár-

beszéde, mely parlamenti szónoki tehetségét egész teljében tüntette ki. E szónoki tehetség nem az imponáló hangban, nem a szikrázó élczekben s metsző gunyorban, nem a tetszetes frázisok virágaiban, hanem az eszmék tömöttségében, a felfogás alaposságában s a formai kerekdedségben áll. Nem ragyogó, nem elragadó, hanem megnyerő s meggyőző szónok. — Az első delegáczióban ő volt, — s bizonyára az első magyar ember — a ki valaha egy tengerészeti budgetet áttanulmányozott s arról (egy önálló füzetet képezhető) tüzetes jelentést irt. — Az uj házszabályok megalkotásában is neki jutott a legtevékenyebb szerep s a legtöbb munka.

A közoktatási törvény életbeléptetésénél, melynek országgyülési előadója volt, ismét tevékeny szerep jutott neki, a végrehajtásban is. A testvér fővárosok, népességöknél s még inkább fontosságuknál fogva, külön tanterületet képezvén a törvény szerint, Zichy Antal a budapesti tankerület kir. tanfelügyelőjévé neveztetett ki, s egész odaadással fogott a fővárosi tanügy rendezéséhez. Alig volt ezzel valamennyire készen, — midőn a nemzeti szinháznál beállott személyi változások folytán, előbb harmadmagával, nemsokára azonban egymaga állittatott e fontos nemzeti intézet élére, ideiglenes igazgatóul. Nehány havi buzgó és szakértő müködés után, midőn végleges kineveztetése már csak napok kérdésének látszott, váratlanul egyszerre visszalépett. Egész lelkesedéssel s buzgalommal fordult ismét (különben is abba nem hagyott) tanfelügyelői teendői felé, hol épen a már előbb tervezett egyetemes tanitói gyülés és taneszköz-kiállitás rendezése s vezetése várt reá. S ezt is, mint elnök, oly tapintattal és sikerrel hajtotta végre, mely az ország összes tanitóinak, sőt a tanügy minden barátjának elismerését vivta ki számára.

Közpályája fölött azonban korán volna még itéletet mondani; munkája javában van még. Hátra van azonban fölemlitenünk irodalmi müködése fővonalait. Két irányban müködött: a publiczistai és a szépirodalmi téren.

Nem emlitve ifjukori dalköltői kisérleteit, s a politikai lapokban közlött vezér-, s egyéb czikkeit, publiczistai dolgozatai közül, mint önállókat, azon röpiratait emlitjük, melyekkel ő is igyekezett előkésziteni az 1867-ben végrehajtott kiegyenlitést hazánk és Ausztria között: „A kérdéshez," „Szabadelvü konzervativ politika," stb. Általánosb elismerésben részesültek angol történelmi tanulmányai, melyek közül a kisebbeket: (Cromwell, Strafford) a „Budapesti Szemlé"-ben adta ki, mintegy előfutárjaiul ugyan e czimü drámai költeményeihez. Önállóan pedig: *Anglia történetét a forradalomig;* rövid vázlat csak, azóta már ujonnan át is dolgozva s 2-ik kiadásban sajtó alá készitve, egyébiránt inkább csak bevezetésül szolgáló mü az utána következőnek. S ez, tulajdonképi főmüve: *Az angol forradalom története;* első eddig e nagy érdekü tárgyról irodalmunkban, melynek különös érdeme van a magyar viszonyainkhoz vont érdekes és alapos párhuzamokban.

Ugyan e történelmi tanulmányok adták az anyagot s a kedvet is, költői munkálkodása legkiválóbb termékeire is. „Stuart Mária," „Cromwell vagy a nagyság átka" és „Strafford" czimü drámai költeményei ezek, melyekben egy nálunk kevéssé müvelt s alig méltányolt münemet, a „történet-bölcselmi drámát" képviseli, melyek becsét, bár a költői ihletés s müvészi bevégzettség sem hiányzik bennök, főleg mégis a korfestés s a történelmi alakok jellemzése képezi.

Fejlett és nemes izlést mutattak kisebb irodalmi s tárcza-dolgozatai, melyet a „Koszorú"-ban stb. közölt. Átalában, mint stylistát, csin, eszmedüsság s forma-érzék jellemzik.

Irói érdemeiért először a Kisfaludy-társaság választásában érte kitüntetés. Itt *a szónoklatról* tartott s külön füzetben is megjelent értekezéssel foglalt széket; több izben tartott felolvasást, tevékeny részt vett a társaság birálói munkálkodásában, főleg mint Shakespeare-forditmányok alapos birálója.

Az akadémia, legutóbbi (1870) nagy gyülésén választotta meg levelező tagjává az I. (nyelv- és széptudományi) osztályban s székét csak e napokban foglalta el, Horatius összes szatiráinak forditásával s a hozzájok irt bevezető értekezéssel.

Zichy Antal egyénisége kedves és megnyerő. Szelidség és szilárdság egyesülnek benne, s meggyőződéseit annyi erélylyel mint szerénységgel mondja ki. Munkássága rendkivüli s a tért, melyre hivatik, folyvást nevekedő szeretettel s tevékenységgel szereti és szokta megmüvelni. Egész lélekkel csüng rajta s mintegy szivkérdést csinál a tárgyból, melylyel foglalkozik. Innen az eredmények, melyeket fölmutatni birt mindig, — a köztisztelet és rokonszenv, mely közpályája mindenik terén kisérte.

—*á—r*—

A tolakodó.

Horatius szatirája.

(I. k. 9. sz.)

Mentem, tán a szent uton [1]), a mint tartja szokásom,
holmi hiábavalón elmém elmélyed egészen.
Ime, elém áll egy, a nevéről ismerem, és csak
fogja kezem: ‚hogy vagy, mit mivelsz, kedvesem, édes?'
‚Jól, köszönöm,' s mondok minden jót szinte viszont én.
Nem tágit. ‚Nos hát mit akarsz?' kérdem. ‚Te nem ismersz?
szinte tudós vagyok.' Ugy, hát annál többre becsüllek,
mondom s utjából, keresem, ha lehetne kitérni,
majd sebesen lépek, majd állok, majd az inasnak
sugdosok egyetmást, végig foly azonb' a verejték
hátamon. Oh Bólán, be irigyleni kezdem a boldog
vérmérsékletedet, mialatt amaz összehadar már mindent, a várost s a falut dícséri. S midőn nem
válaszolok: ‚Látom, szabadulni kivánsz te, ugyan már
rég veszem észre: de mit sem tesz: nem eresztelek én el;
bárhova méssz, kisérlek,' mond. ‚Nincs arra de szükség
hogy fáradj: beteget nézek meg, a kit te nem ismersz,
messze tul a Tiberen, a Caesar kertjei táján [2])
‚ugy sincs más dolgom, nem röstelem: elmegyek addig.'
A fülemet leeresztem, mint a szegény csacsi, a kit
kellőn túl terhelnek meg. Majd ujra reá kezd:
jól ismerve magam, Viscus, Varius se lesz inkább
a te barátod: mert többet mint én ki tud irni
s kész verset hamarább? tánczolni ki birna kecsesben
nálamnál? s szavamat még Hermogenes is irigyli. [3])
Közbenszólani most vanidő: ‚Van-e édes anyád, vagy
más rokonod, ki reád gondol?' ‚Nincs senkim, a földbe
raktam mind.' Mily boldogok ők! én hátra vagyok még.
Végezd, mert látom már gyászos végzetem, a mint
megjóslá nekem azt gyermeknek anyóka Sabella:
‚ezt nem erős mérgek, nem az ellen fegyvere, oldal-
fájás sem, s kehe fogja kiirtani s kései köszvény:
egy fecsegő lesz veszte, azért csakis a fecsegőket
kell, ha okos, mire majd megnő, kikerülnie mindig.'
A Vestáékhoz jöttünk már [4]), egy negyedén tul
a napnak, véletlenül ép a birái elébe
kell vala mennie, vagy tüstént elveszti perét is.
‚Hogy ha szeretsz, légy mellettem' mond. Veszszekel én, ha
értek az ily ügyhez, vagy bár ismérem a törvényt.
Meg sietek, tudod.' ‚Ő kétkedve tünődik: a pert vagy
engem hagyjon-e el?' ‚Bizony engem.' ‚Nem teszem' ugymond,
s csak megy elől. Bajos a győztessel küzdeni, látom,
hát követem. Maecenással, folytatja, miként állsz?
Ritka jut el hozzá, oly jóran eszű, a szerencse
kedvezményeivel jobban nem is élt soha ember.
Hogy ha bejuttatnál oda, én mindenbe segitnék néked. Akárhova is legyek én, ha te mind ki nem ütnéd
a többit.' ‚De nem ugy van az ám, mint képzeled, e ház
minden ilyes szenytől oly tiszta, minő soha sem volt.
Az már számba se jő: egynek hogy többje van-é vagy
tán ha tudósb: a helyét jól megleli mindegyik ottan.'
‚Mit mondasz? majdnem hihetetlen.' ‚Mégis az ugy van'
Jobban feltüzeled vágyam, béjutni e körbe'.
Jó, csak akarj; a minő a te érdemed annyi sikert is
vivsz ki magadnak; lesz a ki szívesen enged, azért is
van nehezitve előbb a belépés. Rajta leszek majd, mind megvesztegetem szolgáit; bár ma kizárnak,
holnap azért ismét jövök; a helyet és az időt mind
jól kilesem, s elkísérem. Hiszen ingyen az élet
mitsem adott a szegény embernek.' Míg foly ez, ime
Fuscus Aristius jön, jó emberem, és ki amazt jól ismeri. A mint áll; honnan jösz? és hova tartasz?
kérdjük, megfelelünk. Megrázva szorongatom egybe
tétlen karjait, és intek, szememet meg az égre
forgatom, hogy szabaditson meg. Gonoszul mosolyog, nem
értve el a czélzást; elfutja epémet a méreg.
‚Azt mondád, valamit titkon fogsz közleni vélem
négyszemközt.' ‚Emlékszem rá, alkalmas időben
megmondom: de ma szombat van: csak a kurta zsidókat
botránkoztatnók.' [5]) ‚Nem adok rá semmit.' ‚Igaz, de
olyan erős én nem vagyok, én csak a nagy sokasággal
tartok, azért máskorra, bocsáss meg.' Hát ez a nap már
énnekem oly feketén támadt fel? A szívtelen elmegy,
késre hagyott. [6]) De szerencse, az ellensége reánk tör.
Hát te gonosz hol jársz? tanunak hí; [7]) én a fülemmel
billéntek: viszi az, s lármázva ragadja magával,
nagy zaj lesz körülünk. Csakis igy mentett meg Apollo!

Zichy Antal.

[1]) Via Sacra, Róma egyik főutczája.

[2]) Julius Caesar ültetvényei in Janiculo, melyeket a népnek ajándékozott, majdnem egy óra járásnyira voltak.

[3]) Hermogenest mint híres énekest már ismerjük. Sat. II. és III. Vesd ö. Sat. X.

[4]) Ad Vestas t. i. Vestae, t. i. templomához értek, mely balra volt a Capitolium és Palatium közt.

[5]) Szöveg: „hodie tricesima, sabbata," a mi Döderlein szerint szombatot is és egyuttal azon hó 30-dik napját jelentheti. „Kurta" zsidóknak gunyképen nevezi a körülmetéltetés miatt. A rómaiak, a leigázott népek vallásos szertartásait tisztelték, sőt a mennyire lehetett, isteneikkel együtt a maguk religiójába is beolvasztották; a zsidók türelmetlen igazhitüségével ez nehezebben ment. Vesd ö. V sat. 97 v. és IV sat. ut. v.

[6]) Sub cultro linquit, mint egy késsel leölendő áldozatot.

[7]) A mi fecsegőnknek, ugy látszik, épen kitüzött határidőre a biró (praetor) előtt meg kellett volna jelennie, s ezt elmulasztván, ellenfelének joga volt, H. tanuságára hivatkozva — őt erővel is elvitetni. Csakis igy lehetett megmenekülni tőle!

A kötelező testnevelésről az állam részint az *iskolák*, részint pedig — az iskolán kívüli ifjúságot illetőleg — a *leventemozgalom* révén gondoskodik. A leventemozgalom főleg 1924 elejétől kezdve vett nagyobb lendületet, amikor a testnevelési törvény végrehajtási utasítása napvilágot látott. Azóta már minden valamirevaló magyar községnek megvan a maga levente-egyesülete.

Torna, atletika és *játékok* teszik a levente-egyesületek munkaprogrammjának gerincét, de nem feledkeznek meg a *céllövészetről* sem, egyes községekben már *lovas levente-alakulatok* is létrejöttek s miniszteri rendelet intézkedik abban az irányban is, hogy a 20 évesnél idősebb leventék a *tűzoltói* kiképzést elnyerjék.

A modern nevelés iránya hármas: szellemi, testi és jellemnevelés s e nevelés legeredményesebb eszközének az iskola mellett a leventemozgalom bizonyult. A téli évszakban a levente-egyesületek keretében ezért *ismeretterjesztő és műkedvelő előadásokat* rendeznek, *dalárdákat és zenekarokat* szerveznek s sok helyen már a *leventetáncmulatság* is fogalommá vált. Ezek a téli szórakozások egyrészt elvonják a fiatalságot a káros, egészségtelen szórakozásoktól, másrészt előteremtik a levente-egyesületek működéséhez annyira szükséges anyagi eszközök egy részét.

A leventemozgalom még csak öt esztendős. Még nem lopta be magát mindenütt a nagyközönség és a fiatalság szívébe, de már eddigi eredményei is azt bizonyítják, hogy érdemes minden jó magyar ember lelkes érdeklődésére és áldozatkész támogatására.

A csendben dolgozó leventemozgalommal szemben százezrek érdeklődését váltja ki a magyar *futballsport*, amelynek vezető szerve, a *Magyar Labdarugók Szövetsége* 1926 június 13-ikán ünnepelte negyedszázados jubileumát. A jubileumi év nagy eseménye *az amatőr és professzionista futball szétválasztása*, ami a régi tiszta sporterkölcsök és a régi dicsőséges magyar futballsport visszatértének biztos záloga.

A sok válságon átment magyar futballsport a jubileum évében mintha összeszedte volna magát. Bár a magyar válogatott csapat az *osztrákoktól* 3 : 0 arányú súlyos vereséget szenvedett, *Belgium* csapatát 2 : 0 arányban és a világ legjobb csapata hírében álló *cseh válogatottat* 2 : 1 arányban legyőzte.

Az utolsó amatőrbajnokságot hosszú szünet után újra a békeévek sokszoros baj-

Az Európa bajnokságokért rendezett budapesti uszóversenyről. Bárány István és Arne Borg 4×200 méteres staféta leúszása után.

noka, a *Ferencvárosi Torna Club* nyerte a *Magyar Testgyakorlók Köre* előtt, amely tíz éven át egyfolytában nyerte eddig a bajnoki címet.

A nemzetközi konkurrenciában a legnagyobb siker sportolóink közül az *úszók* nevéhez fűződik. Vízipólócsapatunk a párizsi olimpiádon győztes francia válogatottak és a második helyezett belga vízipólócsapat ellen elért fölényes győzelmével a *világ legjobb vízipólócsapata* címet érdemelte ki, az egri *Bárány* István személyében pedig olyan úszóval rendelkezik a magyar úszósport, aki Európában aligha talál legyőzőre s Amerikában is csak a világbajnok, *Weissmüller* tudása előtt kellene meghajolnia.

A sport a nemzeti propagandának egyik leghatalmasabb eszköze, minden sportgyőzelem az egész nemzet s a magyar sport dicsősége, amelynek immár egyéni kiválóságai mellett tömegei is vannak, a jövőben bizonyára az eddiginél is több dicsőséget fog szerezni szerencsétlen hazánknak.

Zichy Mihály századik születésnapja.

A magyar művészet egy fényes csillagának századik születése napját ünnepeljük az 1927-ik esztendőben, Zichy Mihályét, a nagy magyar művészét, ki bár

működésének legnagyobb részét külföldön töltötte, de ott is mindig megmaradt büszke magyarnak, s ott is csak becsületet és dicsőséget szerzett a magyar névnek.

1847-ben, mint 20 éves ifjú egy orosz nagyhercegnő rajztanítójaként Szentpétervárra került, de az 1849-iki orosz beavatkozáskor otthagyta állását, azonban 1853-ban I. Miklós cár ismét udvari festővé nevezte ki. Ekkor kezdette meg s folytatta élete végéig az uralkodóházban történt eseményeknek képekben való megörökítését. 1874-ben több évre eltávozott Pétervárról, mely távozásának kettős oka volt. Megtartva szelleme függetlenségét, nem érezte már magát jól az orosz udvarnál és nagyobb alkotások után vágyva, Párizsba költözött s ott folytatta fényes sikerű művészi munkáját. Párizsból Londonba költözött, hol a walesi herceg vette igénybe művészi tehetségét, majd hazajött, de szegény hazánkban akkor nem nyílván számára működési tér, 1882-ben újra visszatért a szentpétervári udvarhoz s ott is maradt 1906-ban bekövetkezett haláláig. Tetemeit hálás nemzete hazahozatta s nagy pompával és igaz részvét mellett helyezte örök nyugalomra.

Művei, melyek világhírt biztosítottak nagynevű alkotójuknak, a világban szerteszórva hirdetik a magyar szellem dicsőségét. Idehaza néhány nagy festményén Erzsébet királyné Deák ravatalánál, Hulló csillagok, Luther Wartburgban, stb. kívül leginkább ismeretesek Madách «Ember Tragédiája»-hoz készített hatalmas erejű rajzai, Arany «János balladái»-hoz készített remek képei, melyek a Franklin-Társulat kiadásában a nagy nyilvánosság előtt is jól ismertek s ezeken kívül különböző illusztrációi, melyek mind hirdetői mesterük óriás művészi tehetségének.

riasztva, létre hozta, mert élt benne az a földtanra alapitott meggyőződés, mely őt kifáradni, vagy félutról visszatérni nem engedte: hogy művének sikerülnie kell; az a kút, mely világnevezetesség és nemzeti büszkeségünk, mert az ismert artézi (furt) kutak közt a legmélyebb és mig kiömlő gyógyhatásu ásványos vizével a szenvedő emberiségnek fog használni, addig a tudománynak oly becses adatokkal szolgált, melyek Magyarország földtani viszonyainak megismerésénél lényeges szerepet játszanak.

Halaváts Gyula,
m. k. geolog-gyakornok.

Irodalom és művészet.

Endrődi Sándor költeményei. Uj kötet. Kiadta a Petőfi-társaság. A fiatal költőt, kinek alig egy év lefolytával ez második kötete, noha régebb irottak is vannak benne, a terméketlenseg vádja nem érheti; ámbár kérdés: arányban áll-e belső termékenysége a külsővel? Endrődi nem tisztán lyrai természet; arra igen sok benne a reflexio, nagy a hajlam a kételyre, majdnem a nihilizmusra. Jelen kötetében tulnyomó az elbeszélő tartalom; négy nagyobb költői beszélyen kivül, a kisebb költemények egy nagy része is az elbeszélés felé hajlik, a nélkül, hogy beszély, ballada vagy románcz volna. Átalában Endrődinek kevés érzéke van a műfajok tisztasága iránt, — a mi pedig hiba, mert a műfajok nem az aesthetikusok és kritikusok chablonjai, hanem a költészet természetében fekszenek; nagy tehetség széttörheti korlátaikat esetenként, mint ez néha Endrődinek is sikerül, pl. *A Nász* (193) cziműben — de állandó félretételük megboszulja magát. A tiszta lyrai hang Endrődi e kötetében még ritkábban hangzik föl, mint az előbbiben. Néha mégis, mint a Vándordalokban (kivált a II. és III. sz.) a „Feledett dal"-ban (22 l.) tisztán csendül meg, szinte ugy az ódai hang, pl. a „Föl puha vánkosodról" (198 l.) kezdetüben; vagy az elégiai, melyre Endrődi mélabús természete leghajlandóbb, pl. a Válás (158), Sápadsz oh gyáva lelkiismeret! (160) cziműekben. Egy-két genre-ja is sikerült, mint a Mária Nepomucéna (50 l.). Leggyöngébbek a nagyobb költői beszélyek: *Alkony* (52—90 l.), Henrik (130—153), Szerelemből (164—187), melyekben erőltetett mese, jellemek helyett határozatlanul szétfolyó ködalakok, a nyelvben dagály vallanak arra, hogy a költőnek nem ez a tere. Legjobb köztök a Balaton tündére (29—41), mely legalább magyaros, tárgyban s előadásban. Átalában ohajtanók, hogy Endrődiben több lenne a nemzeti szellem, s világfájdalmassága is (mint a Petőfié) olykor a hazafias keserüség mezébe öltöznék. Egészben véve jelen kötetét haladásnak nem mondhatjuk az elsőhöz képest; bár visszaesésnek sem. Fiatal tehetségnek helytt állani nem szabad. A kötetből mutatványt mai számunk közöl. A kiállitás, mint a Petőfi-társaság többi kiadványaié, csinos, tömött, pazarlás nélküli. A tizennégy ives kötet ára 2 frttal azonban egykissé drága.

A Kisfaludy-társaság könyvkiadó bizottsága számba vette ama müveket, melyeket a jövő évben a vállalat pártfogói számára kinyomatni óhajt. Ezek: a „*Déryné naplója*," (ez érdekes emlékirat a régi magyar színészetről és társaséletről, sajtó alá rendezi Törs Kálmán); *Beöthy* Zsolttól rajzok gyüjteménye; *Gyulai* Páltól dramaturgiai dolgozatok, köztük a „Bánk-bán" elemzésének megbővitett átdolgozása, végül *Győry* Vilmos forditásában jeles svéd költők anthologiája.

„Az országos képtár kiválóbb müvei" czime alatt megjelent *Pulszky* Károlytól egy nagyobb mű első füzete. Egészben tiz kép van benne ismertetve: mind válogatott mű az olasz, vläm, holland és spanyol iskolákból. Mennél ritkábban akadunk irodalmunkban mütörténti dolgozatokra, annál örvendetesebb jelenségnek kell tartanunk olyan könyvet, minő az itt bemutatott. És annál inkább örvendhetünk épen ennek, mert a szakszerü kutatás szinvonalán álló iróval ismerkedünk meg benne, a ki nemcsak szakszerüen, de élvezetesen is ir, a ki mikor finom érzékkel a festmények szépségeire figyelmeztet, mikor a mester egyéni sajátságait jellemzi és tovább menve, széles történeti látkörrel az egyes müvészeti iskolának összefüggését az egész kor közmüvelődési áramlataival kimutatja: mindezt oly válogatott nyelven s csinos formában teszi, hogy a képek megtekintése nélkül is élvezetes olvasmányt nyujt. Nagy idő mult, hogy ismét valaki a nemzetet arra a becses kincsre figyelmeztette, melyet akkor, mikor még herczeg Eszterházyé volt, oly mohón fölkerestek, de melyről már-már megfelejtkezik, mióta az országé lett, a képzőmüvészet iránt különben is meglehetősen közömbös közönségünk. Nyereségnek tartjuk azért a jelen vállalatot irodalmunkban és kivánjuk, hogy a közönség pártolásával lehetővé tegye folytatását; mert még sok a kép az országos képtárban, mely megérdemli, hogy olyan ügyes magyarázónak — minő P. K. — vezetése alatt élvezzük. A diszes kiállitásu s egy szép rézmetszettel ékitett könyv, melyet az Eggenberger-féle (Hoffman és Molnár) könyvkereskedés adott ki, 64 oldalra terjed, s ára 1 frt 20 kr.

Történelmi monographia. „Városaink a XIII. században"; irta Szalay József. A fiatal szerző, kitől történelmi s ethnografiai dolgozatokat lapunk is közölt, jelen tanulmányában, melyet tudori értekezésül irt s bocsátott közre, nagy szorgalommal s forrásokon alapuló önálló kutatással gyüjtötte öszsze, s dolgozta fel mindazt, a mit a magyarországi városok történelmi szerepére, köz- és községi élére, ipar- s kereskedelmi, hadászati és társadalmi viszonyaira vonatkozólag, az Árpád-királyok utolsó századából, okmányokban s egyéb kutfőkben találhatott. Örvendetes jelenség, melylyel a legfiatalabb történelmi iskola tagjainál ismételve találkozunk, hogy történelmünk egy-egy, még kiaknázatlan szakaszát ily beható kutatás tárgyáv teszik. Nemes ambitio oly tudósok mint Szalay, Horváth, Salamon nyomain haladni s példájok és utmutatásaik szerint dolgozni fel történelmünk még sok részben át nem kutatott mezejének egyes határrészeit. A derék fiatal buvár jelesül oldotta meg feladatát s kivánunk neki szép sikert s dús eredményeket jövőre is. A csinos kiállitásu s 168—8-adrét lapon terjedő kötet ára 1 frt 40 kr.

A Franklin-társulat kiadásában megjelent: „*A magyar magánjog* mai érvényében, különös tekintettel a gyakorlat igényeire." Irta *Zlinszky* Imre, kir. itélőtáblai biró, a m. tud. akadémia lev. tagja. Első füzet: A magyar magánjog általános része. Ára 1 frt 20 kr. — A jeles szakmunka többi része, összesen négy füzetben, ez év végeig meg fog jelenni.

A „Magyar Lexikon" 12-dik füzete a rendes 4 iv helyett csak 3 ivnyi tartalommal jelent meg. A hiány az 5. ivben megjeledendő 13-dik füzetnél lesz pótolva. A jelen füzet az Atlanti oczeántól — Aue szóig terjed, Melléklete a föld hőmérséki (isothermikus) térképe. Minden egyes füzet ára 30 kr.

Csiky Gergely pályanyertes vigjátékának, az „*Ellenállhatatlan*"-nak szini előadása nem volt méltó a darabhoz. A szereplők, mintha örökké csak operetteket játszottak volna, nem birtak kivergődni a parodizáló szinezésből. Különösen Nádait illeti e vád, kinek Rodrigója inkább eltaszitó, mint ellenállhatatlan. Nincs benne semmi kellem, semmi természetesség, mely tetszetőssé tenné s némi jogot nyujtana neki arra, hogy magát ellenállhatatlannak higyje. E szerepet az idősebb Lendvay tudta volna jól játszani, azt hiszszük azonban, hogy Nádainál Halmi is sokkal jobban adná. — Ujháziban, ki Don Diegot, a gyámot játsza, szintén hanyatlást kell tapasztalnunk. Ujházi eddigelé nemcsak az alakitásban, de a szerep felfogásában is oly értelmi erőt tanusitott, mely a legszebb reményekre nyitott kilátást jövője iránt. Csodálatos, hogy most nem látja be, hogy egy fő-fő spanyol grand, egy ország öreg kormányzója nem lehet tüszkölő, ugránczozó alak s nem játszható ugy, mint valami Schneider Fipps. — Florinda herczegnő is nagyon „hüvös" spanyol herczegnő volt Márkus kisasszony kezében. Dicséretet csak Vizvári érdemel Doridojáért, kit igaz szinekkel mutatott be. Egy pályadijjal kitüntetett s a kritika által is dicsérettel fogadott eredeti darab ritka madár, az a köznapinál inkább gondosabb, mint kevésbbé gondos előadást igényel; s ha azt látjuk, hogy a birálat jóakaratu s csaknem mindenben találkozó figyelmeztetéseit a szinész urak semmibe sem veszik s a harmadik előadásnál is — mintegy „csak azért is" — ragaszkodnak hibáikhoz: bizony ideje, hogy a hirlapok, ha szinmüvészetünk haladása csakugyan szivükön fekszik, hagyjanak fel azzal a dédelgető hanggal, melylyel a szinészeket még gyarlóságaikban is kényeztetik. — Mult szerdán *Berczik* Árpádnak került szinre egy egy-felvonásos vigjátéka: „A közügyek," s derült hangulatban tartá a közönséget mulatságos alakjaival és jeleneteivel.

A népszinház megnyitásának három éve e hó 15-én mult el. Ez idő alatt 1056 előadást tartottak. Ebből népszinműre esett 396, operettre 359, operára 5, látványosságra és bohózatra a többi. Legtöbbször kerültek szinre: „S rogoff" (53), „Falu rossza" (51), „Kornevilli haranguk" (46), „Kapitány.kisasszony" (38), „Sárga csikó" (36), „Toloncz" (34), „Dráma a tenger fenekén" (32), „Kisasszony feleségem" (32), „Kolumbusz" (32), „Koziki" (32), „Meluzina" (31), „Utazás a föld körül" (28), „Vereshaju" (28), „Tündérlak" (20). Soldosné játszott 337-szer. Irói dij fejében fizetett a népszinház 43,422 frtot. Ebből magyar iróknak: 34,225 frtot, franczia iróknak: 7222 frtot, német iróknak (Genée) 1975 forintot. A szinházban ez idő alatt 1.112,000 néző fordult meg.

A műcsarnok őszi kiállitása e hó 16-án nyilt meg, vagy tiz nappal később, mint előlegesen tervezték. E késedelmet *Zichy Mihály* nagyhirű képe a „Démon fegyverei" okozták, egész idáig követvén a viszontagság, melyből oly sok jutott osztályrészeül, noha még sehol sem volt kiállitva. Erős politikai vonatkozásai kiterjednek a szláv testvéreket szabaditó czárra, a német egység megalkotására, a római pápára, és személyenként is feltüntetik őket, a romlás, a halottak és koponyák torlaszainak ormain. A párisi világtárlaton tehát nem engedték meg kiállitását, s a magyar osztály elvesztette egyik legvonzóbb darabját. A műcsarnok lépéseket tett, hogy itthon ismerje meg a közönség. Az óriás terjedelmű kartont utnak is inditotta Zichy, de lassan jött, s Bécsben meg is akadt. Ezalatt itthon szintén emelkedtek föl egyes — elhangzó — tiltakozó szavak a kiállitás ellen, de végre is a sokat emlegetett kép megjött, s ki van állitva a díszteremben. Sokan és nagy érdekkel nézik a geniális művet, mely satyrával és nagy találékonysággal csoportositja össze a humánusnak hirdetett XIX. század legujabb eseményeit. A kép már volt ismertetve lapunkban akkor, mikor a párisi kiállitást elzárták előle. De még lesz alkalmunk szólni felőle, valamint a kiállitás többi műtárgyairól is. A termek tömve vannak képekkel s szobrokkal. A külföldi művészek közül Blaas Gyula, Russ Róbert, Hellrath, Weber, Carabain, Kuutz, Mali, Hagen, Ruben, Horst, Hacker, Zeitz, Ender, a magyarok közül Ligeti, Lotz, Than, Székely, Markó, Pállik, Brodszky, Molnár, Huszár s mások jelesen vannak képviselve; azonkivül több becses arany és ezüst diszmű látható itt, melyek Blaskovics Ernő ur „Kincsem"-jének nyereménytárgyait képezik. A kiállitás naponkint reggeli 9 órától esti 4 óráig látható. Bemeneti dij 50 kr, ünnep és vasárnap délután 20 krajczár. A katalogus ára 10 krajczár.

Sir Ali arczképe és még valami. A „Magyar Hirlap" czimü napilap egy idő óta szintén közöl képeket, melyek meglehetős fakó és durva lenyomatban látnak napvilágot. Ezt a dolog természete hozza magával, mivel a napi lapok sietős és többnyire éjjel történő nyomatása a kevésbbé finom, simitatlan papir és rosszabb festék még az esetben is eldurvitaná a lenyomatot, ha módjukban lenne művészibb kivitelü metszetekről vagy clichékről eszközölni a nyomatást. Ezért van, hogy a külföldi legnevezetesb képes lapok is nem napi, hanem hetilapok, melyeknél idő van a kiállitásra, nyomtatásra, papirsimitásra stb. szükséges nagyobb gondot forditani. Fölhasználtuk az alkalmat ezek elmondására, mivel a „M. Hirlap" egy utóbbi számában lapunk képeivel is foglalkozik, s azt mondja, hogy Sir Alinak az az arczképe a hitelesebb, melyet ő közölt, s nem „a régi jóhitelü Vasárnapi Ujság"-é, mert ő — ugymond — a „Graphic" után közölte a magáét, a mely lapnak nagy pénzen küldött saját levelezője és rajzolója van Afghanisztánban. (Mellesleg megjegyezzük, hogy a „M. Hirlap" által közölt arczkép nem a „Graphic", hanem a „London News" után készült. Lásd „L. News" okt. 5-ik szám. — Elismerjük, hogy az

**

emlitett két angol lapnak, melyek az egész világon el lévén terjedve, a drága ár mellett is százezerekre menő előfizetőkkel rendelkeznek, módjában áll a világ minden részében levelezőket és rajzolókat tartani, a mit egy *magyar* képes lap természetesen csak szükebb arányokban tehet meg, s a „Vasárnapi Ujság“ is, mint a német, olasz, s más nemzetbeli képes lapok nagy része, többnyire az emlitett angol lapokból s még nehány más (kevés számu) képes világlapból meriti külföldi tárgyu képeinek azon részét, melyek eredeti fölvételéhez jutnia módjában nincs. De ha van, szivesebben választja ez utóbbit, s el merjük mondani, hogy a „Vasárnapi Ujság“ számára eredeti fölvételek után készült képek *hitelesség* tekintetében kiállják a versenyt ama világlapok képeinek hitelességével, még ha tárgyuk külföldi is. *Magyar* tárgyu képeinket illetőleg pedig dicsekvés nélkül mondhatjuk, hogy a mieink hitelessége fölötte áll ama világlapokéinak, a miről akárki meggyőződhetik, ha az azok által néha közölt magyar tárgyu képeket (arczkép, táj-, genre kép, stb.) összehasonlitja a Vasárnapi Ujság által közlött hasonló tárgyu képekkel. — *Sir Ali* arczképére vonatkozólag ismételjük, hogy az eredeti fénykép után készült, melyet Vámbéry ur Lord Mayo keletindiai alkirálytól kapott; albumában ott láttuk azt a fényképet is, mely után a „London News“ metszete készült, de mivel ez az emirnek szemmelláthatólag régibb arczképe, természetes, hogy mi az ujabbat választottuk. Nem tartottuk feleslegesnek ezeket elmondani, nem annyira a feletti aggodalomból, mintha a „M. Hirlap“ bárminemü megjegyzése a „Vasárnapi Ujság“ hitelét megtámadhatná, mint inkább azért, hogy egy kis betekintést nyujtsunk olvasóinknak a képes lapoknál divó képmanipuláczió nem érdektelen mysteriumaiba.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémiában okt. 14-én a történelmi osztály tartott ülést s *Pauler* Tivadar miniszter az elnöki székről az elismerés legmelegebb szavaival emlékezett meg az osztály elnökének, Horváth Mihálynak haláláról. Addig is, mig uj elnök fog választatni, a helybeli tagok értekezlete Paulert kérte föl az ügyek ideiglenes vezetésére.

Ezután *Pauler* Gyula olvasta föl értekezését Szt.-Istvánról. Érdekesen rajzolja István egyéniségét. István mindenekfölött a tizenegyedik század katholikusa volt s egyházi szempontból fogta fel az állami ügyeket. Legfőbb czélul tüzte ki a kereszténység egyház terjesztését és megállapitását az országban; a külföldi papok inkább csak alárendelt támogatói voltak e műben. A pogányság mozgalmai már az ő uralkodása alatt s az után epizodszerü jelenségek. E mozgalmak csak akkor váltak veszélyesekké, midőn a nemzeti ügygyel szövődtek össze. Szt.-István ismerte fel először annak szükségét, hogy a magyar nemzetnek a nyugati czivilizációhoz kell simulnia; a nyugat utánzását azonban sohasem tekintette czélnak, hanem eszköznek. A magyar nemzet nem mint koldus jelent meg az európai nemzetek között, hanem mint hóditó, ki felismeri, mire van az uj viszonyok között szüksége. Részletesen ismerteté az ország közigazgatási szervezetét s különösen a megyei rendszert. Az uj intézményeket István hazafiui kézzel ültette át. Szent László és Kálmán fejezték be művét. Az éljenzéssel fogadott fölolvasás után *Mátyás* Flórián értekezett Anonymusról, czáfolva Marczalit, ki azt állitá, hogy Anonymus nem más mint Guido de Columna s a munka a 13-ik század második felében iratott. Határozottan fenntartja saját nézetét, hogy t. i. Anonymus III. Béla jegyzője volt. Végül *Barsi* József mutatta be *Ortvay* Tivadar értekezését a középdunai szigetek államterületi viszonyairól és azok politikai beosztásáról.

A természettudományi társulat e hó 16-án tartott ülésében két fölolvasás volt.

Dr. *Rózsahegyi* értekezett a „jód hatásáról a sziv működésére.“ Elmondja értekezésében, hogy kisérleteit különféle állatokon, legutóbb pedig kutyákon tette. Megjegyzi, hogy e czélra nem tiszta jódot, hanem jódkáliumot használt, melyet a kutya balczombüterébe fecskendezett be, s ekkor a szivcső teljesebb összehuzódását tapasztalta, miért is kétségtelennek tartja, hogy a befecskendezett anyagnak a szivizomra határozott befolyása van. Áttért ezután más természetbuvárok enemű kisérleteire és az azok által felmutatott eredmények birálatára. Fölemliti, hogy miután ők az állatok elaltatására morfiumot használtak, a jód specialis hatását nem észlelhették helyesen. — Utána dr. *Wartha* Vincze műegyetemi tanár több érdekes apró közleményt tett a másolás ujabb nemeiről, ismertetve egy uj találmányu papirt, melyre anilin tintával irva, arról 25—30 másolást nyomhatunk le nedves papirra.

A Szent László társulat évi közgyülése e hó 17-én volt, *Schlauch* Lőrincz kassai püspök elnöklete alatt, ki a megnyitó beszédben fejtegette a társulat czéljait s annak viszonyát az egyházhoz és társadalomhoz, fölsorolva a segélyeket, melyeket szegény egyházaknak, iskoláknak s a bukovinai magyaroknak nyujtott az utóbbi év alatt. *Ágoston* Antal titkár olvasta föl ezután az évi jelentést. A társulat a lefolyt évben 3515 frtot adott segélyezésekre és pedig templomokra és iskolákra 880 frtot, a keleti katholikusok, főként a csángók segélyezésére 2635 frtot. A társulat 17½ év alatt 114,543 frtot forditott segélyezésekre. Ebből a csángók segélyezésére 43,679 frt jutott. A titkári jelentés tudomásul vétetvén, *Bogisich* Mihály értekezett az egyházi zenéről. Részletesen ismertette a régi egyházi zenét, különösen a Cantus Ambrosianust és Gregoriánust, Palaestrinát és a XVII. és XVIII. század egyházi zenéjét. Egy pár gyönyörü éneket énekelt a XI. és XIII. századból s a zongorakiséret mellett bemutatta Viadana, Pater Martini és Benedetto Marcello zsoltárait. A hallgatóság nagy élvezettel hallgatta az érdekes előadást s Bogisichot megéljenezte. Végül elhatározta a közgyülés, hogy a pápának 1500 franknyi ajándékot küld a társulat hódolati nyilatkozatával. Az elhunyt Róder Alajos alelnök helyére közfelkiáltással *Márkus* Gyula, a központi papnövelde igazgatója választatott meg.

Mi ujság?

Az országgyülés megnyitására nemcsak a képviselők, hanem a főpapság is nagy számmal jött fel. A király szerdán érkezett Gödöllőre, s vele jött gr. Bylandt hadügyminiszter, b. Hoffmann közös pénzügyminiszter, b. Pretis osztrák pénzügyminiszter, kit most miniszterelnök gyanánt emlegetnek Auersperg herczeg helyett, a ki szintén Budapesten járt. Csütörtökön Budán közös minisztertanács volt ő felsége elnöklete alatt a delegácziók elé terjesztendő költségvetés tárgyában. Ugyane nap estéjén tartották első összejövetelüket az országgyülési pártok. A kormánypárt elhatározta, hogy a 19-én megnyiló képviselőház ülésének vezetésére Boér Antal képviselőt kéri föl korelnöknek. A trónbeszéd vasárnap délben lesz a királyi várpalotában, s akkorra megérkezik Tisza-Dobról gr. Andrássy külügyminiszter is.

A katona-képviselőket sem fogja nélkülözni az összeülő tisztelt ház. *Márkus István* hadnagy, ki a Bienerth-hadosztályánál ordonancz volt, már megérkezett és átvette a „Nemzeti Hirlap“ szerkesztését is. *Pulszky Ágost* hadnagy is utban van, s azért késett pár napig, mert elment megnézni Szerajevót. *Baross Gábor* szintén Budapestre érkezett; hanem ő nem volt Boszniában, csak ezrede kiegészitő kerületénél tett szolgálatot. Ekkép a mozgósitás nyomaira nem lehet rámutatni a képviselők soraiban. Különben a hadi főparancsnokság felszólitása folytán az okkupált területen levő összes tartalékos tisztek folyamodtak szabadságoltatásukért a hadügyminiszteriumhoz.

Trefort Ervinért a gyász isteni tiszteletet csütörtökön tartották meg itthon a belvárosi plébániatemplomban, mely egészen megtelt. A ravatalon ott volt a koszoruk és virágok közt a tiszti csákó és kard is. Különösen feltünt két borostyán koszoru; az egyiket az elhunyt nővére, özv. gr. Batthyány Ferenczné, a másikat a közoktatási miniszterium tisztikara tette a ravatalra. A feketével bevont első padokon a család tagjai foglaltak helyet. Jelen voltak továbbá Pauler, Szende, Bedekovics miniszterek, Ghyczy Kálmán és Várady Gábor a képviselőház volt elnökei, Zalka, Schuszter, Pavel püspökök, Cziráky János gróf, Pulszky Ferencz. A közoktatási és kereskedelmi miniszteriumok személyzete testületileg megjelent; az egyetemet a karok dekánjai s Lenhossék rektor, a műegyetemet Stoczek rektor képviselte. Jelen voltak továbbá az alföldi vasut igazgatója, számos iskola és egylet képviselője. A honvédséget Pongrácz tábornok képviselte.

A Deák-szobor felállitása ügyében működő országos bizottság külföldi hiresb művészeket is felszólitott, hogy a pályázaton kivül, külön tiszteletdij mellett szobor-mintákat küldjenek. A párisi Chapeu és az olasz Vella tagadólag válaszoltak; a bécsi Zumbusch és az amerikai Warrington Wood, ki most Rómában tartózkodik, megigérték, hogy küldenek mintát. Ezek a műcsarnokban fognak kiállittatni. A szoborra eddig 156,000 frt gyült össze. A pályázó minták beküldésének határideje e hó végén jár le.

A Réthi Mihály síremlékét, melyet az irók és művészek társasága emeltet, ez az emlékvers is fogja ékiteni:

A magyar embernek százféle alakja van itt lenn,
Ősi fajunk, népünk mesteri tüköre mind.
Nem szinlés, de való képmás volt véle a szinpad,
Izről-izre igaz. Mért hogy a sirja is az?!

A trónörökös számára, a raguzai törvényszéki elnök közvetitése mellett, megvették a dalmát *Lakroma* szigetét. Strossmayer püspök, ki szintén meg akarta venni a szigetet, az utolsó órában elállott a vételtől.

A budapesti tüzoltók vasárnap délután nagy gyakorlatot rendeztek a Károly-kaszárnya udvarán, a fővárosi mozgósitottak családjai és a sebesültek javára. Nagy közönség is gyült össze az érdekes látvány nézésére, ugy hogy kétezer frtnál több a jövedelem. Jelen volt József főherczeg is, ki teljes elismerését fejezte ki Follmann Alajos főparancsnoknak.

A főváros szerdai közgyülésén az artézi kut furásaért Zsigmondy Vilmosnak megszavaztak huszezer forint tiszteletdijat, Dávid Vilmosnak négyezret, Zsigmondy Bélának pedig kétezeret.

A harcztér „eltüntjei“. Eddig általános volt a hiedelem, hogy a katonák, kik a hivatalos veszteségi kimutatásokban mint „*eltüntek*“ vannak megjelölve, holtaknak tekintendők. A kórházakban összeállitott kimutatások a sebesültekről a veszteségi kimutatásokkal szemben azonban azt mutatják, hogy több „eltünt“ katona később mint „nehéz“ vagy „könnyü“ sebesült az egyik vagy másik kórházban előkerült, sőt nehány a veszteségi kimutatásokban holtnak jelzett katona később a sebesültek közt volt fölsorolva. Ezek száma ugyan nem nagy, de mégis tekintetbe veendő és sok család visszanyerheti még holtnak hitt tagját.

Herczegovinába a postán két kilogramm sulynyi csomagokat már lehet küldeni. Az ily küldemények ugy dijazandók, mintha Imoschiba szólanának, vagy onnan erednének. Boszniába küldendő csomagokra nézve intézkedés csak ezután fog történni.

A főváros halál-eseteit a kimutatások mindig ijesztő nagynak tüntették föl, ugy hogy Budapest a legegészségtelenebb nagyvárosok sorába jutott. Most a városi főorvos, Patrubány Gerő, ki részt vett a párisi egészségügyi korgresszusban, terjedelmes jelentést nyujtott be tapasztalásairól a tanácsnak, s ebben nagyon érdekes pont az a megjegyzés, mely szerint nálunk a halandóság azért látszik oly nagynak, hogy a legkisebb csecsemőt is beirják a halottak rovatába, mig Párisban a háromnaposnál, Londonban pedig a kéthónaposnál kisebb gyermekeket nem számitják.

A szüret olyan bő áldással ontja a hegy levét, hogy nem tudják mibe szürni. A must, a szó szoros értelmében, szabadon folyik. Az alföld szőllőkertjei Czeglédtől Szabadkáig csak oly dús fürtöket adtak, mint Biharban az Érmellék. Hordó sehol sincs elég, s minden kádat, csebret, teknőt, sőt ládát is tele szürnek, s a törkölyt petroleumos hordóba teszik, hadd legyen erősebb. Bihar némely vidékén garasával mérnek egy liter bort, s még egy pohárral ráadást is adnak; az alföldön a vasuttól távolabb eső helyeken a bor akója 1 frt 20—30 kr, sőt 80 krajczárért is vesztegetik. Van tehát búfelejtő elég.

Az egyetemi könyvtár igazgatójává a közoktatásügyiminiszter *Szilágyi* Sándor jeles történetirónkat nevezte ki.

Egy Bismarck — öngyilkos. A londoni „Standard“-nak jelentik Velenczéből, hogy ott Bismarck gróf, a német államkanczellár unokaöcscse, revolverrel meglőtte magát.

Tissot elfogva. Az ismeretes franczia iró, Tissot a dél-szláv vidéken járva, Zimonyban kellemetlenség érte, mert utlevele érvényét vesztette, s e miatt letartóztatták. Azonban a zimonyi franczia konzul uj utlevelet állitott ki részére. Tissot panaszt emel a belgrádi konzulság utján a zimonyi rendőrség ellen.

sötét piszokja helyett kénytelenek ablakot vágni, azt a mocsoktól tisztán tartani. Az eddig az utczán csatangoló gazdátlan kutya-sereg eltünt. Marhát vágni csak az arra kijelölt helyen szabad; minden paraszt köteles annyi földet munkálni, a mennyit csak igavonós jószága megbir. Ha valaki nem engedelmeskedik, vagy csak „vélekedni“ mer, annak is van orvossága: a kozák kancsuka. Szóval itt a czivilizáczió hatalmasan terjed, az igaz, hogy egészen oroszos modorban terjed, — ugy hogy Bulgária ma nem egyéb, mint kis Oroszország, — de mégis terjed, és meg fogja látni a bámészkodó Európa, de első sorban a románok és mi magyarok, hogy rövid pár év alatt azt fogja mondani *Bulgária*, hogy én is itt vagyok!

Nem kell kevésre becsülni azt a nyers erőt, mely ez országban lappang. Ilyen rendszerrel *lesz* ebből ország, még pedig testestül lelkestül „orosz“ ország. Jól tudják az oroszok, miért kivánnak nagy Bulgáriát és nem nagy Szerbiát, vagy nagy Montenegrót. — A szerb, még ha oly szegény és rongyos is, mégis van benne némi önérzet, némi emlékezés hazája történeti egyediségére, némi személyes szabadság szeretete. Ha mint nemzet hajlandó is a „szlusáj“ szó után menni, de mint egyén önfejü, nehezen hajlitható, veszekedő, és szeret független lenni, ha mindjárt a korhelység rovására is. A bulgár ellenben szorgalmas, parancsszóval mindenre hajtható, egyéni önérzete kevés, könnyen fölvesz bármi idegen szokást, — mint fölvette elébb a délszláv, azután a török, most pedig az orosz szokásokat. Országa a Fekete-tengernél kezdődik, tehát könnyen hozzá férhető és ki lehet terjeszteni atyai gondoskodás folytán az Aegei és Adriai tengerig.

Szerbiában a kormány kész szolgája az orosz politikának, de a nép nem nagyon édeleg utána, — Bulgáriában azonban a tömeg nem ösmer más védszentet, mint az oroszt; kormány pedig okvetetlen olyan lesz, a milyet az orosz akar, ennél fogva rövid néhány év alatt lesz, (sőt tényleg már most van) két Oroszország: egy a Duna torkolatától éjszak és keletre: a nagy Oroszország; egy másik a Duna torkolatától délre és nyugotra: a fiók Oroszország. Ha aztán tetszik ez országhoz szövetkezni a többi délszlávoknak, hát igen jól van, ha pedig nem: ugy majd hozzá csatolják.

Nagy fordulatnak kell az osztrák politikában történni, ha ez igy nem végződik; mert csak egyedül ő az, a ki még — nem gátat vethetne a délszláv egyesülésnek, mert az már képtelenség, — hanem egy egészséges politikával még most kezébe ragadhatná a gyeplőt és rendezhetné ügyeit, mig nála nélkül nem rendezik.

Ezt azonban nem a hegyek közt, hanem az Aldunánál kellett volna elkezdeni.

* *

Brcskából.

(Eredeti levél.)

Okt. 25.

Bródból Brcskáig hajón mentünk. Már a samaczi látvány: a Száva hullámain még most is föl-fölmerülő csoport varjutól kisért egy-egy török hulla, irtózatos képre készíti elő az embert; de a legtulhajtottabb képzelődést is felülmulja a való: az Uchatiusok borzasztó remeke! A török rész a földig leégve, összeágyuzva.

Csendes most itt minden; de azért kihaltnak épen nem mondható; mert mig az érzékenyebben sujtott rész háza romjain elmélázva csibukozik s köny pereg végig kiaszott arczán, vagy mig az egészen tönkre nem mentek rossz ruhába öltözve boltjuk előtt a kétségbeesést markirozzák: addig az élelmesebbek a virágzó kereskedések romjain értékes tárgyakat vagy az épitéshez szükséges anyagokat szereznek össze és ideiglenes jellegű házakat épitenek, hol a legközönségesebb tárgyakat: kenyeret, kávét, dohányt árulnak.

Bosnyák előkelő családok, alig hiszem, hogy tartózkodnak itten, mert a meghódolás jeléül a fehér zászlóval vagy a falra mázolt kereszttel megjelölt házak is üresek. Az egész Brcska egy katona-telep. A fő utczán a bazárokban huszárok a fedéllel biró romok között, a mecsetekben bakák tanyáznak, a minaretteken mi őrködünk: a város külső részén a tüzérek táboroznak. De van is respektus! Mert a bosnyák alázatos fejhez kapkodással vagy fez-levétellel üdvözöl bennünket és megszólitásra melléből tüstént az igazoló okmányt szedi elő.

Találkoztam fiatal piktor barátommal Greguss Imrével, a ki a róla terjesztett hirt teljesen alaptalannak mondja.

Irodalom és művészet.

Erzsébet királyné Deák Ferencz ravatalánál. Zichy Mihály világhirű művészünknek a nemzeti muzeumban látható festményéről Párisban valóban művészi kivitelű rézmetszet készült, melyből nehány (u. n. avant lettre) példány már Budapestre is érkezett, még csak magán uton. Volt alkalmunk ezekből látni egyet; valóban meglepően szép, bármely terem falának ritka diszeül szolgálhat. A megszerezhetés föltételeiről még nem vagyunk értesülve, csak annyi tudunk, hogy azok is rendkivül jutányosak lesznek. A művész e metszetek tulajdonjogát a párisi magyar egyletre ruházta át, melynek elnöke. Az egylet pedig kötelezte magát, hogy a tiszta jövedelemből a budapesti szeretetházaknak is fog, később meghatározandó részt juttatni. Igy a műbecs mellett a jótékony czél is ajánlja a szép képet. Ha részletesb értesüléseink lesznek, még visszatérünk rá; most csak előlegesen akartuk jelenteni ez érdekes tényt.

Akadémiai kiadványok. Az akadémia évkönyvi, értesitői stb. rendes kiadványaiból egész csomagot vettünk közelebbről. Legnevezetesb köztök az akadémia f. é. közülésének tárgyait magában foglaló *Évkönyvi rész;* benne elől Csengery Antal másodelnök nagy érdekü megnyitó beszéde, átalában az akadémiák s különösen a magyar akadémia feladatáról, mely méltó társa gr. Széchenyi István egykori hires nagy akadémiai beszédének, s melyben annyi eszme, oly dus és nyomós tartalom annyi formai tökélyel párosul, mint csak igen kevés hasonló alkalmi beszédben. A füzet további tartalma: Fraknói Vilmos h. főtitkár jelentése, gr. Lónyay Menyhért emlékbeszéde gróf Károlyi György alapitó-, igazgató-, és tiszteleti tag fölött; s Pulszky Ferencz érdekes és tanulságos előadása a magyarországi régiségi leletekről. Haynald érsek emlékbeszéde Parlatore Fülöp külső tag s hires növény tudós felett csak czimlapjával van jelezve s később lesz kiadva. Csengery elnöki beszéde külön füzetben is megjelent s 20 krért kapható; óhajtandó volna, hogy minél többen olvassák!

Az osztályok *Értekezéseiből* a következők jelentek meg s küldettek be:

„A vörös-vágás-dubniki opálbányák földtani viszonyai“, Gesell Sándortól, ára 30 kr. — „Adatok Zólyom és Liptómegyék faunájához“, Mocsáry Sándortól, ára 30 kr. — „Floristikai közlemények,“ dr. Borbás Vinczétől, ára 60 kr. — „Az alföldi aszályosság legvalószinübb okai és hatásának természetszerü mérséklése“, Galgóczy Károlytól, ára 10 kr. — „A stubnai hévvizek,“ Nentdvich Károlytól, ára 10 kr. — „Hulló csillagok megfigyelése a magyar korona területén 1877-ben,“ Konkoly Miklóstól, ára 10 kr. — „A napfoltok és a nap felületének kinézése 1877-ben,“ Konkoly Miklóstól, ára 20 kr. — „A servitus fumi immittendi hazai jogunk rendszerében,“ Wenzel Gusztávtól, ára 20 kr. — „A helynevek és a történelem,“ Pesti Frigyestől, ára 40 kr. — „Folyékony cyano-vas nagy-olvasztóból,“ Kerpely Antaltól, ára 10 kr. — „Dolgozatok a k. m. tud. egyetem élettani intézetéből,“ Jendrassik Jenőtől, ára 50 kr. — „Lázas bántalmak egyik okbeli tényezőjéről,“ Balogh Kálmántól, ára 20 kr.

Révai Miklós élete és munkái, a m. tud. akad. által a Fraknói-Horváth dijjal jutalmazott pályamű. Irta Bánóczi József. E művet annak idején az akadémiai birálók egyhangulag s a legnagyobb dicséretekkel ajánlották jutalmazásra. A mennyire futólagos átnézésből meggyőződhettünk, teljesen megérdemli a reáhalmozott dicséreteket. Ily munkában az életrajz mellékes, de azért a szerző erre nézve is felkutatott mindent, hogy azt lehetőleg teljessé tehesse, s kétségkivül e részben is sok uj adat napvilágra hozatalát köszönhetjük neki. A főgondot azonban Révai munkáinak s összes munkásságának rajzolására, jellemzésére s birálatára forditja. Irói életrajzot nyujtván, egy darab irodalomtörténetet ad s a mi itt azzal egyértelmü: egy darab nyelvtörténetet, mert Révai nyelvtanirói, nyelvujitói s nyelvőri munkássága teszi nem csak az ő müködésének, hanem annak az egész irodalmi korszaknak a legbecsesb részét. Szerzőnk előadván az első fejezetekben Révai fejlődését s irói fellépését, a harmadikban Révait mint nyelvmivelőt festi, s alkalmat vett magának, jellemezni az egész magyar renaissance-t. Külön fejezeteket szentel Révai nyelvészeti (helyesebben nyelvészi) fejlődésének, a magyar nyelv rendszerének Révainál s végre a nyelvujitási kérdésnek. E három utolsó fejezet tekinthető a munka legfontosb részének. A szerző maga is az ortholog iskola felé hajlik, a nélkül, hogy a nyelvujitást oly merevül s tulzóan, sőt durván elitélné, mint mai nyelvőreink némely része teszi. A munkának érdekes függeléke is van, s ez Toldy tervrajza, mely szerint ő akarta volt Révai életrajzát megirni, a miben csak a hirtelen közbejött halál gátolta meg; mert ez volt utolsó munkája. Az első czikkek már készen is voltak s halála után a „Főv. Lapok“-ban jelentek meg. Bánóczi kegyeletes dolgot tesz e vázlat közlésével. — Bánóczi pályanyertes művét a m. t. akadémia könyvkiadó bizottsága vette át kiadásra, s e bizottság által szerkesztett vállalat alakjában — de az előfizetésen kivül — jelent meg. A vállalat előfizetői azonban ezt is kedvezményi áron (vászonkötésben 1 frt 80 kr) kapják. Bolti ára 3 frt.

Az irodalmi svindlerei. Ez a czime egy kis, alig harmadfél ives, de valóban figyelmet érdemlő röpiratnak, mely ugyan a Debreczenben megjelenő „Délibáb“ czimü lapban volt először, részenként közölve, most azonban külön is megjelent. S helyesen, mert nem csak sok jó akarattal van irva, hanem sok igazat s elég jól is mond el. Szerzője Sólyom Jenő, erős meggyőződéssel, bár nagyhangu frázisok és páthosz nélkül, támadja meg a zugirodalmat, ezt az ugymondható „magasabb ponyvairodalmat,“ a sikamlós és rémletes fércz-regények terjesztését, a kritikán aluli vidéki lapok kontárkodását, s némely „olcsó“ budapesti magyar és német, képes és képtelen napilapokat. Valóban méltók, hogy megtámadtassanak, üldöztessenek a tisztességes sajtó részéről, és irtassanak tüzzel vassal. Nagyon is lábra kaptak már. Szivarboltokban, utczán, házaknál, nyakra főre árultatják. Különösen a rémregények a házhoz hordási uton (colportage által) terjesztetnek, bizonyos vállalkozók által. Először a Dumas kalandos regényeivel kezdték s ez még hagyján; aztán alább-alább szálltak, a legsilányabb genre-ig. A colportage-nak, mint a ponyvának is, van jó oldala: olcsón ad, s megkönnyiti a hozzá juthatást olyanoknak is, a kik különben nem vennének könyvet; mintegy feltolja magát s venni és olvasni kényszerit. Ha *jót* nyújtana: áldani kellene a ponyvát a köznép-, s a colportage-t a középrend érdekében. De ha *rosszat* nyújt, épen előnyében van veszedelme, s kétszeresen méltó a megrovásra és üldözésre. Ezt teszi a kis röpirat, melynek egyes részletei pl. „A ponyván árult dolgok“ — „Kalendarium-csinálók“ — „Panszlávirodalmi vállalatok“ stb. jól vannak irva, s méltók a megszivlelésre. — Ára 40 kr.

Az Athenaeum kiadásában megjelent: „*A jogorvoslatok rendszere* tekintettel a jogfejlődésre s a különböző törvényhozásokra.“ A magyar tud. akadémia által dicsérettel kitüntetett pályamű. Irta *Zlinszky* Imre kir. itélő táblai biró. A jeles jogtudós e művében nagy alapossággal tárgyalja a jogorvoslatok egész rendszerét, a felebbezést, a reviziót semmiségi panaszt minden mozzanatában, azután áttér az átszármaztató hatálylyal nem biró jogorvoslatokra s végül, különös tekintettel hazai viszonyainkra, a jogorvoslatok rendszerének reformjáról adja elő nézeteit. A 302 oldalra terjedő munka ára 2 frt 50 kr.

Magyar vasuti évkönyv. Szerkeszti Vörös László, kiadja Mihók Sándor, a „Magyar Compasz“ szer-

* *

kesztője. 1878. I-sö évfolyam. Ára 4 frt. Mintegy harminczöt ives munka, mely eddig még ily együttesen nem közölt tájékoztatást nyujt a magyar és közös vasutak keletkezési viszonyai, fejlődése és mai állása felől, oly adatbőséggel s az adatok oly szabatosságával, mint ezt más mint szerző, ki a m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium tisztviselője, nehezen is adhatta volna, miután ehhez az illető vállalatoknak mind engedélyokmányai, mind évi számadásai, mind egyéb a közérdeket érintő hivatalos tárgyalásainak és ügyeinek ismerete nélkülözhetlen szükséges volt, s szerző mind ezzel rendelkezett. Fel vannak tüntetve hegyi vasutaink s azok a pályák is, melyek épités alatt állanak, sőt benne találunk a hajózási vállalatokról is több becses adatot, miket különben a mű czime után, nem is vártunk. Ohajtandó, hogy a mű jövőre is folytatva legyen, mire nézve különben jó előjelül szolgál, hogy vasuti igazgatóságaink a jelen első füzet megjelenéséhez is számos előfizetéssel járultak, s a mű belbecse után itélve, remélhető, hogy pártolásukat jövőre sem vonják meg.

Jules Verne legujabb müve. A párisi Hetzel könyvárus-czégnél érdekes mű jelent meg a napokban. Czime: „A nagy utak és nagy utazók általános története.“ Szerzője: Jules Verne, a képzelt utazások hires irója. Verne müveinek magas irodalmi becsét különösen az képezi, hogy az igazi utazásokat és fölfedezéseket kimeritően, alaposan tanulmányozta; ez a müve tehát, melyben a felfedező utak és utazók történetét tárgyalja, komoly, mély tanulmányok eredménye, s becsületére válik a jeles irónak.

„Havi közlemények“ czim alatt a Rosenberg testvérek ódon könyvkereskedése minden hó 15-én megjelenő könyvjegyzéket ad ki, az ismert antiquárhirdetők mintájára; érdeklődők ingyen kaphatják meg.

Uj zeneművek. *Pirniczer* Frigyes budapesti zeneműárus kiadásában három füzet jelent meg a népszinházi műsorozatból:

„A ripacsos Pista dolmánya“ „A strike“ s „A sárga csikó“ népdalai zongorára; az első ára 90, a második 1 frt 30 kr, a harmadiké 90 kr. Ugyane műkereskedő kiadott két német kompozicziót is; „Kanapee-Marsch“ Rosenzweig karmestertől, ára 60 kr. és „Zwei Lieder für eine Singstimme mit Begleitung des Pianoforte,“ Schweidától; ára 1 frt 5 kr. — *Táborszky és Parschnál* megjelent: „Bucsuinduló“ zongorára ifj. Fahrbach Fülöp a 23-ik gyalogezred karnagya hazánkból eltávozása emlékére; ez szerzőnek 125-ik műve, ára 60 kr.

A nemzeti szinházban a mult héten került először szinre Augier „*Fourchambault család*“-ja, az a szinmű, mely a párisi Theâtre Françaisban a kiállitási egész időszak alatt csaknem minden más művet leszoritott a deszkákról s a közönségre még ma is oly vonzerőt gyakorol, mint egy évtized óta ritka más szinpadi termék azok közül, melyek nem látványosságokkal, izgató nuditásokkal, sikamlósságokkal, hanem csupán a költészet és művészet egyszerü és nemes eszközeivel gyakorolnak hatást. Augiernek, a ki a franczia ujabb szinirodalomban leginkább képviseli a finomságot s a valódi költői érzéket, — e művében az elcsábitott és elhagyott nő s a természetes fiu helyzete a társodalomban van szemünk elé állitva, megkapó vonásokkal. Fourchambault egy gazdag kereskedő, kit neje esztelen pazarlásai a bukás szélére juttatnak, melyből őt csak Bernard nagylelkü segitsége menti ki. Ez a Bernard senki más, mint a Fourchambault természetes fia, egy derék, igaz férfi, ki anyjával szerényen, megvonulva él s ki szorgalmával és takarékosságával szép vagyonhoz jutott. A mese e magva körül érdekes alakok, megható jelenetek csoportosulnak művészi egészszé, mely rendkivül mély benyomást tesz a nézőre s szini hatás tekintetében is az első rangu szini termékek között biztosit helyet Augier e legujabb művének. A nemzeti szinház most, a közbeeső operai előadásokat nem tekintve, szakadatlanul adja e darabot s a közönség a negyedik előadás alkalmával is már a délelőtti órákban mind elkapkodta a jegyeket, a mi örvendetes jelensége annak, hogy közönségünkben meg van még az érzék a tiszta, nemes müélvezet iránt. A mü hősét, Bernardot Nagy Imre, anyját, a tisztes, nagylelkü matrónát Paulayné, Fourchambault-t a neje (Prielle Kornelia) által eléggé megbünhődött gyenge embert Szigeti József, roszul nevelt, de alapjában jószivü fiát Leopoldot Halmi, s az árva Letellier Marit, ki végre a Bernard neje lesz, Helvey Laura szépen, igaz vonásokkal adják s alakitásaikkal némely jelenetben oly illuziót birnak kelteni, hogy a néző nem szindarabot, de az életből vél látni maga előtt egy-egy megkapó mozzanatot.

A népszinházban, hol most folyvást a „Kis herczeg“ uralkodik Soldosné művészi voltából, e hó 15-én a szinházi alap javára érdekes előadás lesz, mert ezuttal a „Kornevilli harangokban“ Soldosné énekli Serpolette szerepét, Odry pedig Henryt. E hóban kerül még szinre Csepreghi „Piros bugyelláris“ czimü népszinműve.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia okt. 28-án összes ülést tartott gr. Lónyay Menyhért elnöklete alatt. A tárgyakat folyó ügyek elintézése képezte. *Fraknói* Vilmos titkár mindenekelőtt két alapitványról tett jelentést. *Kruesz* Krizosztom pannonhalmi apátnak akadémiai tiszteleti taggá történt megválasztása alkalmából a pannonhalmi apátság az akadémiának 1000 frtot adományozott, mely összeget 5 év alatt fogja lefizetni. *Lévai* Henrik 10,000 frtnyi adományának 5-ös kamatját (500 frt) évenkint bocsátja az akadémia rendelkezésére, oly czélból, hogy ez összeg időszakonkint nemzetgazdasági és történelmi munkákra tüzessék ki pályadijul. Lévai halála után a tőkét (10,000 frtot) az akadémiának fogja adományozni. A legközelebbi évben a bölcsészeti és történelmi osztály fog ez alapitvány kamataival rendelkezni. Az ülés folyamában bemutatta továbbá a titkár az akadémia ujabb kiadványait, és azon munkákat, melyeket különféle társulatok és kiadók ajándékoztak az akadémia könyvtárának. Végül jelenté, hogy a *nemzetgazdasági és természettudományi* bizottságok megalakultak; az elsőnek elnöke gr. Lónyay Menyhért, előadója Beőthy Leó lett, a másodiknak elnöke Haynald érsek, előadója b. Eötvös Lóránd.

A Kisfaludy-társaság okt. 30-án tartott havi ülésén Gyulai Pál elnökölt s az első értekezést Greguss Ágost olvasta föl dr. *Pasteiner* Gyula egyetemi tanártól ily czim alatt: „A művészi és nem művészi utánzásról.“ Az értekező azt a tételt fejtegette, hogy az utánzás a müvészetnek forrása, de a müvészi utánzás nem függ sem a valóságtól, sem attól, hogy a művész érzetében kellemes hatást idéz elő. A müvészi alak sohasem hat kellemetlenül, mint pl. a viaszalakok. A müvészet nem valóságot, hanem hasonmást akar adni s ezért a természetestől leginkább eltérő anyagból lehet a leginkább müvészi utánzást alkotni. A müvész, ha utánozni akar, átváltoztat; pontos utánzás nem lehet a müvész feladata. Az anyag is különböző lehet. A müvészeti utánzásnak kifejezésében a valóság jellegének s a müvész egyéniségének egyaránt része van. A müvészetben az egyéniség, előadó nézete szerint, fontos s ezért az *olajnyomatu képeket határozottan károsnak tartja az izlésre nézve*, mert ez csak gépies sokszorositás. Minden tekintetben sokkal jobban ajánlható az országos képtár sokszorositása a közönségnek, mely sokszorositás valóban müvészi. A felolvasott értekezés egyes állitásaira *Greguss* nehány észrevételt tett. Majd *Szász Károly* olvasott föl a közönség tetszése mellett öt költeményt: „Az uton“, „Alkony-óra“, „Szüretkor“, „Régi verseimből“, „Pusztán“, melyek közül az elsőt mai számunkban közöljük. Utána *Győry Vilmos* olvasott föl egy részletet Milton „Elvesztett paradicsomából“, s Gyulai felszólitotta Győryt, hogy mivel Jánossi Gusztáv az évek előtt megkezdett Milton-forditással egészen elhallgatott, folytassa és végezze be ő az „Elvesztett paradicsom“-ot. Általános helyeslés bizonyitá, hogy a másodelnök közóhajtást fejezett ki. — Következtek a titkári jelentések. *Molière* „Le mèdicin malgré lui“ („Botcsinálta doktor“) czimü bohózatát két forditásban kapta meg a társaság, mely az indokolt birálói jelentésre elhatározá, hogy az *Almási Tihamérét* fogja kiadni. — Zichy Antal, mint biráló, ajánlja a Racine „Eszter“-e jó forditásának kiadását, erről azonban még egy biráló, Győry V., fog véleményt adni. — A titkár jelenté, hogy a társaság nem érhette el azt a törekvését, mely szerint a *Toldy Ferencz* siremlékét már most, halottak napjára, fel akarta állittatni, mert Vavra épitész levele szerint: az emlék elkészitésével megbizott trieszti hirneves czég a kitüzött időre nem szállittatá ide az emlékművet.

A műcsarnok szerdától fogva zárva volt, s vasárnap nyilik meg ujra. E négy nap alatt a *Deák-szobor pályázatra* érkezett mintákat állitották fel. A pályázatban a többek közt két hirneves külföldi müvész: Zumbusch és Warrington-Wood vesznek részt, kiket erre külön felszólitottak. A pályázat határideje e hó végével jár le s igy pár nap mulva az összes pályamüvek közszemlére fognak tétetni. Zichy Mihály nagyhatásu képe, a „Démon fegyverei“ továbbra is megmarad a kiállitás legvonzóbb tárgyának.

Mi ujság?

A királyi udvar a delegácziók összejövelével hosszabb időre leköltözik Budapestre és Gödöllőre. November 7-én a király kihallgatást fog adni a budai várlakban.

A legöregebb huszár sirköve. Vasvári Kovács József, a népszinház tagja, a holtak e hü barátja, elhagyott sirjaik kegyeletes gondozója, az uj-aradi temetőt is meglátogatta s ott föltalálta a legöregebb huszár sirkövét, mely egyszerü négyszegkő, tetején csákóval. A sirkő feliratát az eredeti után hiven lemásolva, beküldte a Vasárnapi Ujságnak. Az érdekes sirirat következőleg hangzik:

Skultéty László
Egy huszár zászló
nevezetes viselőjének Herczeg
Coburg Ezredjének — Fedi ezen kő itt
Holt tetemeit
96 esztendőt Számlált $80^{\frac{4}{2}}$—egyet
Szolgált. Mikor tőlünk elvolt.
Moszká — egy Törökkel kétszer
Burkuss hét — Francziával tizenkétszer
Harczolt E jeles holt.
Nyilt s egyenes volt jó szive Fejedelmi
nek mindig hiven
Emlékére e különös harcz fianak
A Világ leg idősbb katonajanak
A mint ki érdemelte; E követ Ezredese
* emelte, legyen jutalma
S Itt örök nyugalma
Kis—Asszony hova 19-ik Napján 1821.
Gróf Eszterházi Vincze.

Bem sirja. Stoczek Károly hazánkfia közelébb Aleppóban járván, meglátogatta Bem sirját is. A hős tábornok a városon kivül egy magas dombon, a többi siroktól egészen elkülönitve, egy négyszögletes fülkében nyugszik. A sir elhagyatott állapotban van. Lapos kőfedele közepén meghasadt, az egyik oszlop derékban ketté tört, a porban hever, s az egész sirt benőtte a gaz. A magyar közönség kegyelete csekély költséggel jó karba helyezhetné a forradalom e hősének sirját. Mehrzár pasa, Bem volt hadsegéde, jelenleg Aleppo helyettes katonai parancsnoka, és dr. Legovszky Félix ottani ezredorvos örömmel elvállalnák e tekintetben a megbizást.

Siremlékek. A kerepesi uti temetőben nyugvó művészek és irók sirjai közül ismét többet megjelölt emlékkővel a kegyelet, halottak napjára. Az év elején elhunyt *Sámi Lajosnak*, lapunk jeles munkatársának sirjára barátai és kartársai (a közlekedési miniszterium tisztviselői) emeltek szürke márványból készült, csinos sirkövet, mely a hg. Woronieczky sirja közelében áll. Az irók és művészek köre *Réthy Mihálynak* készittetett emléket, s november első napján délelőtt avatták föl. Várady Antal mondott beszédet, Bercsényi Béla pedig Szabó Endre által irt alkalmi költeményt szavalt, a szinházi kardal pedig énekelt. Ugyanakkor avatták föl *Egressy Gábor* siremlékét is, a nemzeti szinház számos tagjának jelenlétében. — *László József* kitünő szinművészünknek a kolozsvári temetőben nyugvó porai felé is szép sirkövet emeltetett özvegye, melyet szintén halottak napján lepleztek le.

Kossuth és a honvédek. Az 1848—49-diki harmadik honvédzászlóaljnak még életben levő tisztjei — huszonkilenczen — Szegeden találkozóra gyülvén össze, s itt emlékül közös csoportban lefényképeztették magukat. Jankó Mihály volt százados a fénykép egy példányát elküldte Kossuthnak levél kiséretében; Kossuth gyönyörü levélben köszönte meg a megemlékezést, s levelét, melyhez arczképét mellékelte, e sorokkal végzi: „A korban, melyet élünk, nincsen számomra hely. Csak nézze meg, hogy mivé tett engem az a rettenetes 30 év, azután dobja félre. Haszontalan lom, — mint haszontalan rom, a mit — képvisel.“ A levelet, mely szomoru lemondással szól a jelenlegi állapotokról, testvérlapunkban a Politikai Ujdonságokban egész terjedelmében fogjuk közölni.

A 90-ik születésnap. Közéletünk érdemteljes veteránja, *Bernáth Zsigmond* okt. 20-án ülte meg 90-ik születése napját az ungmegyei tarnóczi kastélyban. Nemcsak a családnak, hanem az egész környéknek ünnepe volt ez, s a megye és Ungvár városa is küldöttség által üdvözölte a veteránt, kit még pár év

AZ ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

ZICHY MIHÁLY

SZÜLETÉSÉNEK 100-IK ÉVFORDULÓJÁRA KIÁLLÍTÁST RENDEZETT A MŰVÉSZNEK A MÚZEUM TULAJDONÁBAN LEVŐ GRAFIKAI MŰVEIBŐL. A KIÁLLÍTÁS ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSA OKTÓBER HÓ 22-ÉN, SZOMBATON DÉLUTÁNI 1 ÓRAKOR LESZ A GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSI TEREMBEN.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM FŐIGAZGATÓJA ERRE AZ ÜNNEPÉLYRE NAGYSÁGODAT MÉLTÓSÁGODAT NAGYMÉLTÓSÁGODAT TISZTELETTEL MEGHÍVJA.

BUDAPESTEN, 1927. OKTÓBER 18.

✦

EZ A MEGHÍVÓ A MEGNYITÁS NAPJÁN 10—12 ÓRÁIG 2 SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

Hornyánszky Viktor R.-T., Budapest.

Zichy Mihály

— rod

Jókai Mór: Flon

1880. sept. 21.

…sz. ügynök)

levelezése.

Zichy Mihály

Zichy se vonatkozlag
-tásd
Muzeum
Art 2694 G
tárgyuntatót

(7 sz). Fresko vázlatok. Sepia rajz.

(9) Richelieu áldása. Szinezett szenrajz. (R. bibornak Franciaország undenható ministere, Medicis Mária özv. kirájné kabinetjéből kilépve a hajlongó udvaronczoknak áldást osztogat; az elégületlen hugonoták önzeeskövést forralnak ellene. (La Rochelle bevételentein 1628).

11. sz. Autoda-fé. Szinezett carton.

12. " Portyázok. Sepia rajz.

13. " A jó és a rosz nemtő. Tollrajz.

14. " Találta!" Vízfestm.

15. A vörös kereszt. Vízf.

16. Mária (Goncsaroff regéjéből. Sepiarajz.

17. A jó és a rosz nemtő (Vázlat)

18. Vera (Goncsaroff regéjéből) Sepia rajz.

19. Bacchansnők versenye. Szines carton.

20. Váluton. Szines carton (Allegoria. Romok, a mulandóság jelvényei, közt jár az ember. Előtte a halál. Zajgatva tünik el a Múlt, bebuskolva az ismeretlen Jövő, mosolyogva kínálkozik a leplezetlen Jelen. A vidámság bölese, az okos bolond előre taszítja, hogy élvezzen. A komoly bölcsész visszatartja. Ily ellenkező befolyások közt elröpül a kedvező perez, s elmulik az élet.)

Zichy Mihály 2

27. sz. Raphael és modellje – Sepiarajz.

28. sz. Tivornya III Henrik, francia király idejéből. Vízf.

31. sz. Az ifju festő és a halál – Tusrajz.

33. sz. Szarvasvadászat Skótiában. Sepiarajz.

35. Pán szobrának megkoszoruzása. Olaff.

38. sz. Wallenstein harcosa. Tollrajz. Nem eladó.

39. sz. Az ujságolvasó. Sepiarajz.

40. sz. A bölcsőtől a sírig. Liszt terenc tulajdona. (Allegoria, Tollrajz egy albumra)

41. sz. Skót fáklyatánc. Vízfestmény (Ismétlése a walesi herceg bírtokában lévő eredetinek.)

42. sz. Haldokló leány. Szines szénrajz.

43. A bor hatalma. Szines szénkarton. Allegoria. Jobbról a bor üdítő s lelkesítő hatása, balról a részegség kicsapongásai, közepen a figyelő s a közömbös élet-bölcsészet.

44. sz. Hulló csillagok. Olaff.

45. 46. 47. sz. Szirén cyklus. 3. olaff.

a) Hajnalban csalogatja uj áldozatáit; lábánál a tegnapi préda csont maradványai.

b) Este már kövé dermedő

Zichy Mihály 3 r.

kegyetlen szörny alakjába láttatja magát, a készül szétteppni halába megfogott marsalékát.

c) A két szélsővel a középső festmény csak eszmeileg függ önze. A régi dal új, szalóni kiadása. A csábító nő, minden rendű és rangú aldozatai-tól van körülvéve, kiket magában megvet és lábával tapos.

48. Halottak órája. Olajf. Közepen egy ifju menyasszony keresi völegényét, kitől a halál elszaki tötte. Mellette egy szerető hitvespár megtalálta egymást. A nagyanya meghatva néz a kegyelet koszorúit. Mások nem ohajtották a viszontlátást. Egyik leszorítja a sír fedelét, másik a sírenlék tetejére merekül Xantippéje elöl. Balról egy állam férfi szónokolni akar. A kivégzett gonosztevőt, ki fejét kezében tartja, nem szivelik meg a többiek a szentelt földben, üröbe veszik. Egy anya újra ölébe fogadja kisdedeit stb. stb.

Zichy Mihály és tanítványa Mary (Ettlinger Mária kisasszony a szt. pétervári művészokademia tisztb. tagja) műveinek kiállítása. Budapest Franklin társulat. Évnélkül (1880 as évek eleje.)

Fichy Mihály

† mint a Debreceni

Déri Múzeumban.

Déri 205. l

1600
olyói
653),
, 2496
843).
4). —
684). —
3). —
E Őfi E Hóolvalás 509(654), 3847(534)
éplet
i táj
t Sol-
vapar-

Zichy Mihály
Vas. Ujs. 1878. 688. l.

Zichy Mihály nagyhirü képét, a „Démon fegyvereit“ sokan nézik a műcsarnokban. Kezdetben nem valami jó helyre állitották, mert biz é fényes termecskék szűkek ily nagy kép számára, s világosságuk is fukar, kivált ily őszi borongós időben. Hanem most már találtak számára alkalmasb helyet, s a közönség folyton nagy csoportokban veszi körül. Mult vasárnap ezer volt a látogatók száma, s a napi bevételek rendesen 70—100 frt közti összegre rugnak, a mi nem valami fényes ugyan, de a mi körülményeink közt számot tesz. A kép politikai vagy társadalmi tendenciája fölött a nézők közt sok a nézetcsere, mert ha már Párisban is éles politikai czélzatosságot tulajdonitottak a jeles műnek, nálunk sem hagyhatják szó nélkül. A sajtóban is emelkedtek oly hangok, melyek sokkal élesebbek, semhogy tárgyilagos birálat gyanánt el lehessen fogadni. Szóval: a rendkivül érdekes képet sokan nézik, diskurálnak és irnak róla. Maga a művész, egy budapesti barátjához irt levélben igy fejezi ki művének alapeszméjét: „a pusztitás ördögének és segédjének diadala a mai államokban, vallásban és családban; az áldozatok mindig az anya és gyermeke.“ E napokban több lap irta, hogy a geniális művész legközelébb állandón itthon telepszik meg, mint az országos képtár igazgatója. A művész fivére, Zichy Antal azonban kijelenti, „hogy sem a kormány részéről a művészhez meghivás nem intéztetett, sem a művész részéről vállalkozási készség nem nyilvánittatott.“ Képzőmüvészetünk érdekében, mely egy ily tehetségnek a hazához csatolása által rendkivül sokat nyerhetne, remélni akarjuk a legjobbat.

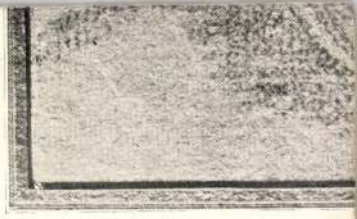

FRANCIABIGIÓ

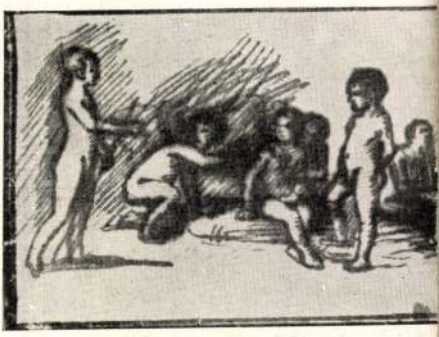

ADAM ELSHEIMER

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1879. 790. l

... viselje.

A párisi magyar egyletben közelébb családias ünnepély volt. Az egylet érdekében oly nagy eredménynyel fáradozott elnökének, *Zichy Mihály*nak mellszobrát helyezték el a klub helyiségben. A művészeti kivitelű és élethű mellszobor, melyet a párisi magyar egyletnek *Godepski* hirneves párisi lengyel szobrász ajándékozott, nemzeti zászlóktól környezett diszes talapzaton volt felállitva, fölötte a magyar czimerrel. Az estély szavalattal és zenével volt egybekötve.

il giornalista e dirigeva una rivista (Ady è uno dei più grandi pubblicisti e dei più poliedrici prosatori ungheresi ; è uno dei migliori narratori ungheresi). Fra il 1904 e il 1911 si recò sette volte a Parigi, anche per lunghi soggiorni. Viaggiò parecchia volte l'Italia : soffermandosi specialmente a Veneziai, a Napoli, a Milano, a Firenze, a Pisa, a Roma. In Italia scrisse molte bellissime poesie ; la più, bella a Roma : «*La luna d'una sera d'estate a Roma*», ispirandosi alla Roma eterna. Fra i suoi amori domina quello per una signora di Nagyvárad, che chiamò *Leda*, la quale ebbe non poca parte nello sviluppo della sua poesia e della sua personalità. In Ungheria visse specialmente a Budapest e nel suo paese nativo, a Érdmindszent, dove lo richiamava l'affetto devoto per i genitori, specialmente per sua madre. Sposò nel 1915 Berta Boncza, di antica famiglia nobile, che gli ispirò molte belle poesie. Pubblicò gran parte dei suoi versi e molti altri scritti tra il 1908 e il 1918 sulla rivista letteraria «*Nyugat*» (Occidente). Fra le molte sue biografie, le migliori sono quella scritta dal suo fratello Luigi, e quella di Giorgio Bölöni, scrittore ungherese residente a Parigi.

Zichy Mihály

Zichy Mihály, bevégezvén a Deák ravatalát ábrázoló festményét, már visszautazott Párisba. Utközben látogatást tett Esztergomban Simor bibornok-primásnál, ki a hires művészt kitüntető szivességgel fogadta, s mint a párisi magyar egylet elnökének az egyleti alap gyarapitására 300 frtot adott át. Zichy ez alkalommal arra kérte a primást, hogy a párisi magyarok számára egy magyar lelkészt küldjön.

Vas. Ujs. 1877. 539 l.

BUDAPEST
937 ÜKT.-8-2
LFh

Zichy Mihály

iskola és intézet számára.

A muzeumot szeptemberben 36,162 személy látogatta meg; ezek közül a könyvtárt 1576, a régiségtárt 3748, a képtárt 19,397, (ilyen nagy számra még nem emlékezünk, s a különösebb vonzerőt most alkalmasint a Zichy Mihály emlékképe gyakorolta,) a természeti és néprajzi osztályt pedig 10,441 személy. A gyüjtemények a mult hóban is tetemesen gyarapodtak ajándék és vétel által. *József főherczeg* ezuttal sem hiányzik a gyarapitók közül: a régiségtárnak vas pecsétnyomót ezüst lappal, tizenegy darab pecsét gipszmásolatát, egy római bronczérmet és egy ezüst bárczát ajándékozott.

Vas. Ujs. 1877. 668. l.

Zichy Mihály

Sz. Zalán, 1827. okt. 15.

1., Krisztus levétele a keresztről. Jelzése: Zichy 1847. A művész ajándéka. M. N. Muz. Cat. 42.

2., Az anya fájdalma. Jelzése „Zichy M. 846." vászon. 116 X 104. A pesti nőegylet ajándéka 1846. M. N. Muz. Cat. 61. l. u. o. k. l.

Madách Imre: „Az ember tragoediája" cz. munkájához készített vedeti rajzok:

3. Lucifer az Urral szemben. Jelz. „Zichy 85." Papiros, 78.5 X 50.

4., A paradicsomban. „Zichy 85" papiros 73.5 X 49.5.

5. A Pharao és a haldokló rabszolgu. „Zichy" papiros. 71.5 X 48.5.

6. Pár ezredév gulái dat. elássa (IV. szín 2. kép) „Zichy 87." papiros, 88.5 X 61.2.

7. Miltiades sorsa. „Zichy" papiros. 73.7 X 48.5.

8., Lucifer felkörözöti a halottat. „Zichy" papiros. 70.5 X 48.

9. Atyám megkönyülék (VI. sz. 2 kép) „Zichy 87" papiros, 72.5 X 46.5.

10. Istennek dicsőség (VI. sz. 3 kép.) papiros, 74.5 X 48.7.

11. Tancréd a Patriarcha előtt. „Zichy 87." papir, 72.8 X 46.5.

12. Isaura bucsúja Tancrédtől. „Zichy" papir. 74 X 48.5.

13. Éva jó éjt kíván „Zichy 89." papir, 74 X 48.5.

14. Danton a nyaktilónál. „Zichy" papir, 75 X 48.8.

15 Kepplerné „légyottja" „Zichy" papiros, 75 X 48.8.

Bartholomäus von der Helft

festö"

1.) Porträt eines jungen Mannes.
(im Schweriner Museum).
Közölve: Die Weite Welt. c. f. irat
1904. 22. sz.

Zichy Mihály.

16. A londoni vásár. „Zichy" papír. 73.5 X 48.7.

17. „Hagyjátok anyjának gyermekét" „Zichy 87" papiros. 73.5 X 47.

18. „Az Édenkertnek egy késő sugara" „Zichy 87" papír. 75.5 X 50.

19. Ádám az ürben. „Zichy 85." papiros, 75.3 X 48.8.

20. Az eszkimó vendége „Zichy 85." papiros, 74.5 X 48.7.

21. „Vége a komédiának" „Zichy" papiros. 73.5 X 48.5.

22. „Kürdjés bizva bizzál." „Zichy" papiros, 73.8 X 48.8.

M. N. Muz. Cat. 72 – 82. U.

23. Orgia. „Zichy 1875. Paris." pastell, Cartoura festve, 112 X 124. vétetett 1890. M. N. Muz. Cat. 104.

24. Allegoria. „Zichy Mihály 87" Krétarajz. papír. 49.5 X 34.7. vétetett 1888-ben. M. N. Muz Cat. 166. l.

25. Erzsébet királyné Deák F. vava talánál. Vászon 457 X 353. Vétetett 1877 ben. M. N. Muz. Cat. 475. jelenleg a tört. kepcsarnokban.

Altichieri

veronai festő.

Giotto követője

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1878. 800 l.

Zichy Mihály muzeumi festményének: a királyné Deák ravatalánál, rézmetszetü másolataiból az országgyülési szabadelvü párthoz mutatványul küldött 15 példány gyorsan elkelt. E szép metszetek különböző kiadásban jelennek meg, vannak 50 frankosak és 10 forintosak. Külföldi udvarokhoz is küldetett mutatvány s egy példányát száz frankjával vették meg: Vilmos német császár, a braziliai császár (2 példányt), az angol királynő, a walesi herczeg, testvére Lipót, és Cumberland hg., Katalin orosz nagyhgnő, a belga király, Fersen gróf, Taub Lipót. Fölhivjuk a diszes képre különösen a kaszinók és olvasó körök figyelmét. A jövedelem a párisi magyar egylet alaptőkéjét is gyarapitja. Nehogy a tiszta jövedelmet az eladói provizió felemészsze, egyelőre könyv- vagy műárusi uton nem kapható a mű, miután a jótékony czél tekintetéből Zichy Antal ur és a párisi magyar egylet itteni képviselője Farnady József (Hatvani-utcza 3. sz.) vállalták magukra az elárusitás technikai oldalát, kik a müvet megrendelésre és pedig vagy a 10 frt beküldése vagy utánvételezés mellett azonnal megküldik.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1878. 784 l

Zichy emlékképe Deák ravatalánál. A szabadelvüpárti klub, Szontagh Pál elnök ajánlatára megvett egy példányt a Zichy Mihály emlékképe: „Erzsébet királyné Deák ravatalánál“ gyönyörü aczélmetszetéből, mely kiadás a párisi magyar egylet javára jövedelmez. E példányt a klub száz frankon vette meg, noha ára csak 50 frank. Vannak harmincz- és husz-frankosak is, melyekből több példányt tesznek a kör asztalára, hogy egyes tagok is vegyenek belőle.

Zichy Mihály

Vas. Ujs. 1878. 76. 7.

A műcsarnokban mult vasárnap volt utoljor látható *Zichy* Mihály hires festménye „A daemon fegyverei". Ezuttal 1400 nézője volt, köztük Tisza miniszterelnök is. A képet már elvitték Bécsbe, helyette 28 uj festménynyel frissitették föl a kiállitást, mely deczember 8-ig lesz nyitva. Aztán 15-én a karácsonyi képvásár nyilik meg, mely ujévig tart. Uj kiállitás csak márcziusban lesz.

[illegible] miniszter segi-

Zichy Mihály

Vas. Lyc. 1878. 736. l

A műcsarnokban *Zichy* Mihály „A deamon fegyverei“ cz. képe csak nehány napig látható. E nagy zajt keltett művet, mely nálunk rövid idő alatt egész irodalmat idézett elő, Bécsben is érdekkel várják s az ottani műegylet sürgetve irt érte a képzőművészeti társulathoz. A Deák-emlékszobor mintái, valamint a kiállitás többi művei, a jövő hó elejéig maradnak. A Zichy-kép helyét több külföldi mű foglalandja el.

Zichy Mihály

Vas. Lap 1878. 837 l

A „Démon fegyverei“, Zichy Mihály e hires festménye, a bécsi műcsarnokban nagy vonzerővel bir. A „N. fr. Pressé“-ben Ranzoni jeles műitész hoszszas ismertetést ir róla és a kitünő művész legjelentékenyebb művének mondja.

A kép — irja Ranzoni — a legkiválóbb aktualitást, a legtisztább dispozicziót, a legmegkapóbb, emelkedett hangulatból eredő kifejezést egyesiti magában és ez által mélyreható és tartós hatást ér el. A történet allegóriája akar lenni, olyan, minőt a renaissance nagy mesterei, persze művészibb tisztasággal, alkottak, de korszakuk hatalmas urai megbizásából, mig Zichy ecsete ékesenszólásának hegyét ép a jelenkor néhány legnagyobb hatalma ellen irányozza. A festmény az idő elé tükröt tart, mely a jelen dicsőitett hőstetteit izzó szinpompa vérvörösségében tünteti föl. „A kép részletes leirása és elemzése után igy fejezi be kritikáját: „A fődolog az, hogy a műben intenczió és kifejezés örvendetesen fedezik egymást, hogy a jelentékeny tartalom ez által csorbittatlanul jut érvényre és hogy ugy szin-, mint vonal-szépségekben gazdag.“

Istok

Zichy Mihály

Vas. Lip. - 1879. 678. l.

Zichy-ünnep Párisban. A párisi magyar egylet e hó 11-ikét, mint nagyérdemű elnökének *Zichy Mihálynak* születésnapját fényesen megünnepelte a Palais Royalban. Némileg bucsuzó is volt, mert Zichy hosszabb időre haza jön. A lakomára meghivták a szegedi segélybizottságnak Budapesten járt küldötteit is, de csak Gouzien Armand jelenhetett meg, mert Laurençon nincs Párisban. A lakomán több pohárköszöntőt mondtak Zichyre, ki szép beszédben válaszolt s végül Gouzienhez fordulva éltette Francziaországot, mely Szegedért annyit áldozott. Az ünnepély folytatását hangverseny képezte. Ebben a magyar egylet dalát tapsolták, melynek szövegét és zenéjét *Bertha* Sándor irta, s melyet Várhalmy kisasszony adott elő. Végül táncz következett, mely hajnalig tartott.

a fentemlített sporttelepen.

A KASSAI A. C.-ot, mely a nemrég hazatért részek egyetlen N. B. elsőosztályú csapata és Budapesten első bajnoki mérkőzését játssza, ünnepélyesen kívánjuk fogadni.

Tisztelettel kérjük tehát, hogy amikor csapatunk és vezetősége magyar szeretettel méltó fogadtatásban óhajtja részesíteni Kassa fiait, labdarúgósportunk ezen ünnepének fényét nb. megjelenésével emelni szíveskedjék.

Hazafias és sporttársi tisztelettel

„Gamma" F. C.

JEGYEK elővételben kaphatók a Horthy Miklós-út 56. sz. alatti dohánytőzsdében (Horthy-körtér sarok).

Hollóssy. Budapest

Zichy Mihály

Vas. Lyc. 1880. 324 l.

A párisi magyar egylet kiadta «évi jelentését» 1879-iki működéséről. Mindenekelőtt kiemeli a kedvező fordulatot, mely az egylet ügyeiben állt be, mióta *Zichy* Mihály az elnöke Az egylet folyton ápolja tagjai közt a testvériség és munkásság szellemét s ébren tartja bennök a hazafiságot. E czélból számos társas-estélyt rendezett, megülte Szent István napját stb. A szegedi katasztrófa után pedig buzgón közreműködött a segélygyüjtésnél. Saját tagjai segélyezése egyik főfeladata lévén, ennek kitelhetőleg igyekezett megfelelni; a tagok részt vettek a fehérvári kiállításban is. Az egyletnek tavaly 193 tagja volt, még pedig 21 tiszteleti, 4 örökös, 149 rendes, 15 rendkivüli és 4 női tag. A bevétel 4620 frank, a kiadás 4433 frank volt; a betegsegélyző pénztár bevétele 953 frank, kiadása 533 frank volt; az egyleti vagyon összesen 15,739 frank. A menedékház alapja 19,731 frank. — Az egylet fölszólitja azokat, kik tagsági dijjal hátralékban maradtak, vagy az egyesülettől kapott kölcsönt még vissza nem fizették, teljesitsék kötelezettségüket mielőbb, mert — ugy mond a felszólitás — az a magyar alattvaló, ki e sok jótékonyságot gyakorló társulat iránt elvállalt tagsági kötelezettségének eleget nem tesz, az nemcsak saját becsületbeli kötelezettsége, de hazafiui kötelessége ellen is sulyosan vétkezik; a ki pedig a társulattól kölcsön fölvett pénzt visszatériteni bármi okból is elmulasztja, a legnemesebb czélu jótékonyság ellen követ el tisztességtelen visszaélés. Az egyesület elnöksége Rue Turenne 47 sz. alatt van.

Zichy Mihály

Az illusztrált Petőfiből uj kiadás készül. Az uj kiadás számos uj képet fog tartalmazni; ezek sorában Zichy Mihály szenzációs rajzát a 48-diki napokból. E kép Kossuthot s a 48-diki napok legfőbb férfiait tünteti elő megragadó csoportban, mely előlről a reakczió alakjai menekülnek.

Vas. Ujs. 1880. 243. l.

nostri lettori italiani. Ecco la traduzione d'una lirica la quale per sé stessa dimostra che non è fatica inutile questa nostra, intesa a dare al giovane Puiatti la sensazione che chi bene merita del Fascismo, dal Fascismo è riconosciuto ed appoggiato.

Anche in questa lirica il giovane poeta sembra limitarsi a una pura descrizione di quanto del Campo Mussolini ha afferrato il suo sguardo : ma è una descrizione che oseremmo definire fatta a colpi di scalpello tanto essa è scultorea e limitata alle impressioni sostanziali, permeate di un afflato lirico che sorge evidentemente dal

Zichy Mihály

Zichy Mihály, ki Nizzában teljesen visszanyerte egészségét, nem fog visszatérni Párisba, hanem egyenesen haza jön, zalai jószágára, hol műtermet rendez be, s állandóan itthon marad. Párisból a «Hon» levelezője egyszersmind érdekes esetet beszél el Miklós orosz nagyherczegről és a művész ismeretes nagy festményéről «A daemonok harczáról». A nagyherczeg Párisban időzvén, nagyon sajnálta, hogy Zichy ép akkor Nizzában volt, de azért látni óhajtotta a hires festményt, melyen az orosz hadsereg törökországi hadvezére, Nikolaj nagyherczeg is le van festve, egyik kezében a kettős kereszttel, a másik kezében pedig revolverrel. A műteremhez hajtatott tehát, s bebocsáttatá magát. Azután pedig a nagyherczeg levelet irt Zichynek, melyben kifejezi előtte bámulatát a kép fölött és megjegyezvén, hogy nem a személyeket, hanem az eszmét látja benne — felszólitja, hogy állitsa ki e művet Szentpétervárott, a hol biztosithatja, hogy semmiféle akadályokkal nem találkozik.

Vas. Ujs. 1880. 228. l.

estere. Ed ecco gli — prima di tutto — ottimi rapporti del Re con la Santa Sede, cioè con lo Stato della chiesa, ed in generale con gli Stati della penisola italica, i quali sono, del resto, i più fedeli e i più costanti alleati dell'Ungheria ; in secondo luogo Mattia cerca di stabilire buoni rapporti con le potenze occidentali, nemiche naturali dell'Impero germanico e quindi, virtualmente alleate dell'Ungheria ; e finalmente egli cerca di guadagnarsi gli Stati nordici che minacciavano alle spalle la Polonia, allora nemica all'Ungheria, come la Prussia e l'Ordine dei cavalieri tedeschi o più tardi anche la Russia di Ivano III.

Prescindendo dalle guerre contro i turchi, due elementi principali dominano e caratterizzano la politica estera di Matti Corvino : l'inimicizia con l'Impero germanico e l'amicizia con gli Stati italiani.

La prima aveva già in quell'epoca una tradizione secolare, e il re invano si era provato ad attenuartla. Esisteva

Palóta bejárat
Kapolna belső
11 oldal

Zichy Mihály

Zichy Mihálynak a királynét Deák ravatalánál ábrázoló festménye a muzeumi képtárban az uralkodó család tagjainak arczképeivel egy teremben lesz elhelyezve. E festményről rámába való másolatokat is készitenek s a jövedelem fele részben a párisi magyar-egylet és fele részben a budapesti és balaton-füredi szeretetházak közt egyenlő arányban fog elosztatni.

Vas. Ujs.
1877. 508. l.

Zichy Mihály

Szerelmes pár.

Werkheimer R. tulajd.

Ernst Múzeum kiállításai

© MM (1930)

Légrády Testvérek nyomdai műintézete, Budapest. (Igazgató: Kertész Árpád.)

ERNST LAJOS ÉS LÁZÁR BÉLA

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1930 JANUÁR HÓ

Zichy

Z. 2. *Mihály*, festő, * Zala 1827 okt. 21, † Szentpétervár 1906 márc. 1 Bécsben tanult, de az ottani kisszerű biedermeier szellemen gyorsan felülemelkedve, már korai műveiben (Koporsó bezárása, Mentőcsónak) tragikus hangokat szólaltatott meg. Lélekbemarkoló és gondolatokat költögető művészete főképen akkor fejlődött ki, midőn Párizsban a nagyvilági, Pétervárott az udvari élet apró s nagy dolgainak vált közvetlen szemlélőjévé, utóbbi helyen mint több cár udvari festője. Ritka kifejező erejű rajzkészsége tette történeti, bölcseleti, politikai, erkölcsi reflexiókkal átszőtt s a liberalizmus eszményeit szolgáló műveit rendkívüli hatásúakká; kifejezésének eszköze és módja nagyobbára a crayon és a karton. Nagyobb kompozíciói: a Szirén-sorozat, A kísértetek órája, A démon fegyverei, az Autodafé, az Aradi vértanuk, a Tivornya stb. Kongeniálisan illusztrálta Madách, Arany, Petőfi, Lermontoff stb. műveit s ezernyi naplójegyzetszerű rajzot készített a cárok megrendelésére azok udvari ünnepségeiről, vadászatairól stb. — Irodalom: *Bodányi*

1390

Ö., Adatok Z. Mihály életéről és művészetéről (Budapest, 1907). — Zichy-Album (Budapest). *Lázár* Béla (Bp., 1928). *Lyka.*

Ee-G II 6261

témájává, úgy már viszont *festői* stílusról kell beszélnünk. (Barokk, hollandi művészet, modern naturalizmus, plain-air, impresszionizmus.) Általában a plasztikus stílus elemei a vonal, azonban nem a stilizáló, síkszerűségre vezető kontúr, hanem csak a rajzi folyamatosságot biztosító vonal; s a fény és árnyék, azonban ismét nem a clair-obscur, nem a formákat elmosó, magábanyelő, hanem az azokat értelmesen modelláló, domborító ön- és vetett árnyék. (L. még *Festőiség* alatt.) Irodalom: *Wölfflin*, Kunstgeschichtliche Grundbegriffe. *P. Cs.*

PLATERESZK STÍLUS, a XV. sz.-beli spanyol építészet megjelölése. Nevét a „platerök"-tól, ötvösöktől kapta, annak kifejezésére, hogy lényegében nem annyira architektonikus, mint inkább díszítő stílus, amely az ötvösművészet motívumait viszi át az építészetbe. A késői spanyol gótikából fejlődött, amelybe az Olaszországból beszivárgó korarenaissance-formák s a mór építészet díszítőelemei keveredtek. Gazdag és fantasztikus művészet, amelynek pompás és megkapóan exotikus jellegű példái maradtak fenn, különösen Salamancában (Egyetem, Casa de las Conchas), Valladolidban (S. Cruz-kollégium, S. Pablo), Toledóban (S. Juan de los Reyes). Iskolapéldája a P.-nak a guadalajarai Infantado-palota. *Barát.*

PLEASUREGROUND, a kertművészetben a kastély körül mértani irányban kiképzett parterreszerű rész, mely a nem kívánatos látogatók távoltartása céljából olykor el is van kerítve.

PLEIN-AIR, a festészeti naturalizmus fontos francia műszava. Jelentése: szabad ég alatt való megfigyelése és ábrázolása a természetnek. Ellentéte a régebbi festési gyakorlatnak, amely a műterem közvetett (ablakon átszűrődő és falaktól visszaverődő) [illegible]

Zichy Mihály

Zichy Mihály és az oroszok. Jókai nem régiben meglátogatta Zichy Mihályt Zalán, hol a kitűnő művész a nyarat töltötte. Ez alkalomból Jókai több érdekes részletet beszél el a «Hon»-ban.

Zichy tudvalevőleg több évet töltött a czári udvarban, hová mint Ilona nagyherczegnő rajztanára ment. Akkor a jelenlegi czár még trónörökös volt, ki nagyon megszerette Zichyt, s mikor később trónra lépett, a müvésznek minden időben szabad bejárata volt a czárhoz. De annál nagyobb ellensége volt a magyar müvésznek az egész udvari környezet. Zichy kedélye tele van szatyrával. Az orosz udvar minden bűne és hibái ismeretesek voltak előtte s azokat ő éveken keresztül találó művészi felfogással ostorozta genreképeiben; a mikből három vastag folians van birtokában, egy egész memoire az orosz udvari élet évtizedeiről, nem irva, de rajzolva. A birtokában levő rajzok az eredetiek, a czárnak csak a másolatokat nyujtotta át. S ezek képezték a bizalom és ragaszkodás összekötő kapcsát a czár és a művész között, Egy embere volt a czárnak a ki tudatta vele az igazságot — rajzban. Csak egyetlen egy képeért neheztelt meg rá Sándor czár, ez a kép egy öreg tábornokot ábrázol, a ki félszemét elveszté. Szép, fiatal neje van, ki a mint a félvak hadastyán szemére felköti a kendőt, ennek a két csücskéből szamárfüleket csinál neki s a közben dévaj kaczérsággal kacsint egy az ajtón át eltávozó fiatal tisztre. Ez is élethű kép volt, de a czár visszaküldte azt a művésznek, ezt irva alája: «ayez esprit, ne soyez pas méchánt!» Ezt a benső viszonyt, ezt a senkit nem kimélő gunyort nem türhették az orosz udvaronczok s addig áskálódtak Zichy ellen, mig az megunta a torzsalkodást s ott hagyta nagyfizetéses állását, s hazajött Magyarországra. A nyarat rendesen it tölti; a telet Párisban vagy Nizzában. Zichy most dolgozik a lapokban már előre is-

Vas. Ujs. 1880 649. p.

— mertetett «danse macabre»-n, a halottak táncán. 79
— Az egész kép csupa csontvázakból 'esz összeállitva: 86
A n csontváz menyasszonyok ölelkeznek csontvőlegényekkel s csontváz ellenségek ny mják le egymást 89
Kass a koporsófödéllel. Továbbá most készíti a rajzokat Lermontoff költeményeihez, melyekért egy orosz 97
— kiadó 40,000 frankot fizet. E végett Zichy ez évben 100
Polld Oroszországba utazik a puszpángerdős Kaukazusba, s ott fog tölteni két telet; nyaranta visszatérve 101
Hild Magyarországba.

terve (1806) ... 104—108
Zitterbarth Mátyás, Egyemeletes bérház (1810) ... 109
Carlo Eberl, Lakóház (1814) ... 112
Hild János, Városligeti dohányárus-házikó (1815) ... 113
Hofrichter József, Bérházak (1810) ... 116—117
Hild János, a Nemzeti Múzeum terve (1807) ... 120
Mihály Rezső, Rajz ... 125
Gara Arnold, Festett porcellánok ... 125, 128, 139, 140
Tichy Gyula, Festmény ... 127
Kozma Lajos, Intérieur ... 128
Szablya Frischauf Ferenc, Intérieur ... 128
Bálint Rezső, Festmény ... 131
Fehérvári Erzsi, Festmény ... 131
Remsey Jenő, Tempera ... 132
Konstantin Frida, Rézkarc ... 132
Lohwag Ernesztin, Festmény ... 135
Benkhardt Ágoston, Csendélet ... 135
Lénárd Róbert, Rézkarc ... 136
Erdei Viktor, Litográfia ... 136

jét pedig Bauer Henrik aradi lyceumi tanár. Aradon az operette zenéje élénk tetszésben részesült, s zenészeti körök elismeréssel nyilatkoznak Bauer tehetségéről.

A népszinházban e hó 22-ikére Offenbach „Kék szakáll" operettejének első előadása volt kitüzve. Boulotte szerepe Soldosnénak bizonyára ismét sok tapsot fog szerezni.

A királyné Deák ravatalánál. *Zichy* Mihály e tárgyu képe jelenleg a nemzeti muzeum egyik termében van, hol a művész az utolsó javitgatásokat végzi rajta. A királyné, mély gyászban, lehajtott fejjel teszi hosszu fehérszalagos koszorúját a nagy halottra, a ravatal fölött lebegő géniusz (a nemzet) pedig csillagsugarakból hint koszorút a királyné fejére. A nagy viaszgyertyák lángja, a két nagy szeszláng, a géniusz fehér szárnya alatt tündöklő csillagsugarak s az egész terem sötét háttere teljes öszhangzatban olvadnak össze, kiemelve mindent, a mit kell. A ravatal, a koszorúk, feszület, a halott arcza, a királyné meghajló alakja mind történeti hűségüek. A két allegóriai alak a koporsó felső részénél, (egyik a gyászoló hazát, másik a csillagsugarat szóró diesnemtőt kiterjesztett nagy fehér szárnynyal ábrázolva,) költői felfogás, finom rajz és képzelmes szinezet tekintetében valódi remek.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia jun. 18-iki ülésén *Greguss* Ágost hosszabb értekezést olvasott föl ily czim alatt: „Shakespeare érzése és gondolkozása." Vizsgálja a nagy angol költő kedélyéletét és világnézetét, továbbá uralkodó hangulatát, meggyőződéseit az emberi társaság és tudomány, erkölcs és vallás dolgában. Hosszabban ismertetve egyes Shakespere-magyarázó tudósok nézeteit, vizsgálódásaiban a következő eredményekre jut: Shakespearetől az azon kort jellemző bizonyos komor hangulat nem tagadható meg, ő azonban nem volt pessimista, személyeinek erkölcsi sikerét önkezüкbe teszi le, s nem volt a vak végzet, hanem a szabad akarat tanának hirdetője. Tulemelkedik korának elfogultságán s vallási, mind politikai, mind erkölcsi tekintetben szabadon, önállóan és nemesen gondolkodik. Vallási tekintetben lelkében egyik felekezethez sem tartozott, de azért vallásos volt, s a tagadásba sohasem ment át. Politikai tekintetben legtalálóbban szabadelvü konzervativnak nevezhető. Greguss után *Hunfalvy* Pál bemutatta az akadémia nyelvtudományi bizottságának munkálatát a *magyar helyesirás elveiről* a bizottság azon inditványával, hogy az osztály fogadja el azt s ajánlja az akadémia többi osztályainak is. A munkálat áttanulmányozására némi idő levén szükséges, az osztály az iránt a legközelebbi (a szünidő után tartandó) ülésen határoz. — A nyelvtudományi bizottság e munkálata nem állit fel uj elveket, csak bővebb, világosabb, részletezőbb kifejtése az 1856-iki javaslatnak, az ebben felállitott elvek számosabb példával vannak magyarázva.

A magyar gazdasszonyok orsz. egylete egy év előtt fölhivta a közönség figyelmét ujonan berendezett árvalányházára és tanintézetére; most pedig a tanév végén nyilvánosan tesz jelentést a jó sikerről. A törvény által kiszabott tananyagot lelkiismeretesen fölhasználták, jó tanerők működtek, s a növendékek szép haladást tettek. Voltak fizetéses növendékek is, kik zongorában és franczia nyelvtanitásban is részesültek. A kézi munkára, a házi ipar foglalkozásaira szintén nagy figyelmet forditottak, ugy hogy az eredmények után az egylet bizton számithat a folyvást gyarapodó pártfogásra és közérdekeltségre.

Egyház és iskola.

Az orsz. zeneakadémia vizsgálatai saját helyiségében (halter 4. szám I. em) jun. 25—30-án fognak megtartatni, mindennap d. e. 10 órától d. u. 2 óráig. Az első napnak (hétfői) napirendjére ki van tüzve: zenészeti aesthetika, magyar dal és zene (előadó Ábrányi K.), továbbá zenetörténet (előadó Nikolics S.); a másodikra: összhangzattan a női osztályokban (előadók Volkmann R. és Nikolics S.); a harmadikra összhangzattan a fiuk osztályában (előadók Volkmann Róbert s Ábrányi K.); a negyedikre: ellenpontozat (előadók: Volkmann s Nikolics). Minden napon a vizsgálat zongoramutatványokkal kezdődik s végződik. Jun. 30-án magyar hangverseny fog tartatni, délelőtt 10 órától d. u. 1 óráig.

Hazafias alapitvány. Frölich Salionzo János báró, nyugalmazott ezredes, jelenleg bécsi lakos, Zemplénmegyében Stakcsinán a magyar nyelv sikeresebb tanitása végett az iskolának 1000 frtnyi alapitványt ajándékozott.

Egyetemi alapitvány. Dr. Laubheimer Ferencz, a budapesti egyetem ez idei rektora, rektorságának emlékéül, 525 frtból álló alapitványt tett, melynek évi kamatja szegény beteg egyetemi tanuló költségeinek fedezéseül adományoztatik.

Huzly Károly debreczeni kath. plébános és kisprépost vasárnap ünneplé debreczeni lelkészségének negyedszázados jubileumát.

Az edinburgi protestans presbiteri zsinaton a magyarországi protestansokat Balog Ferencz debreczeni ref. tanár fogja képviselni, ki most utazott el Angliába.

Mi ujság?

Mai számunk az utolsó lévén a jelen (januárjuliusi) félévben, a kiadó-hivatal az előfizetőket megrendeléseik mielőbbi beküldésére kéri, nehogy a lap küldésében késedelem vagy zavar álljon be.

A Petőfi életben létéről elterjedt hirek egy semmirekellő ember hazugságai voltak. Az a bizonyos Manasszes Dániel, ki vakmerő állitásaival ugy fölzaklatta a figyelmet, most már le van álczázva. E hó 19-én Gyarmathy Miklós, Kolozsmegye alispánja is kivallatta nagy közönség jelenlétében, s csakhamar kiderült, hogy nem járt „Czibériában" s hiába állitotta, hogy orosz hadseregben szolgált, s oroszul is tud, mert még a katonai vezényszavakat is minden alkalommal másképen mondta, de soha sem oroszul, s orosz nyelv helyett valami zagyvalékos nyelven beszélt. Ugy látszik, hogy kóborló életében járt valamerre, s aztán hallott valamit Petőfiről. Ebből aztán vakmerő hazugságot gyurt össze, melyet ha a mócsi járásbiró több figyelemmel hallgat meg, a hercze-hurczából nem lett volna semmi. A neve sem Manasszes, s ekkép Alsó-Szóváton csak belopta magát ez év május havában a Manasszes családba. Kiderült, hogy Koronkán meg Vizi Ferencz név alatt követelt örökséget, de elkergették; a szamosujvári közjegyzőnél pedig Máthé János név alatt apja hagyatékának tárgyalását sürgette. Egyes tanuk különböző nevü embert ismertek föl benne, majd Czika Györgyöt, majd Máthé Dénest. A karjára megint más név van tetovirozva: Pap János, s alkalmasint ez a valódi. Kolozsvártt hosszabb ideig kocsiskodott, s tavaly fogva is volt öt napig. Szóval igen közönséges csaló, kit ezek után a hűvösre kisértek, a hol nem Petőfi és a sziberiai ólombányák felől fogják vallatni.

Befogatása után ujabb kihallgatást kért Gyarmathy alispántól, s ekkor bevallotta, hogy Oroszországban soha sem volt, oroszul nem tud, Petőfi Sándort soha sem látta. Arra a gondolatra, hogy Petőfi életben létéről beszéljen, a nagyváradi börtönben jutott, hová Czika György és más nevek alatt elkövetett bünteneiért jutott. Itt hallotta fogoly társaitól, hogy Petőfiről maig sem tudják, hová lett, él-e? a ki hirt tudna mondani felőle, még jutalmat is kaphat. Ez adta neki az ötletet s ugy kezdte forgalomba hozni azt a hirt, hogy Petőfit ismerte és vele beszélt.

Deák Ferencz hagyatéka. Nagy hazánkfia Deák Ferencz végrendeletében tudvalevőleg ugy intézkelt dett, hogy hagyatékát Vörösmarty Béla különböző jótékony intézetek közt oszsza szét. A hátrahagyott ingóságokat közelébb kiállitják alkalmas helyen, hogy megnézhessék mindazok, kik az őszszel tartandó árverelésen valamit venni akarnak emlékül. Az igy begyült összeg öt jótékony intézet közt osztatik ki.

Sorsjáték a népszinház javára. A népszinháznak még vagy 60—70,000 frtnyi adóssága van. Ennek törlesztésére sorshuzásra nyert engedélyt. Most Kammermayer polgármester, mint bizottsági elnök, a közönséghez fordul s előlegesen fölhivja figyelmét a sorsjegyekre. Bizonyára lesz is kelendőségük, mert a népszinház a fővárosi közönség kedvencz helye lett.

A párisi kiállitáson levő osztrák-magyar delegatusok a monarchia számára kijelölt helyet megvizsgálván, azt elégtelennek nyilvánitották. Ennek folytán Ausztria-Magyarország további ezer négyszögméter területet kapott ama helyből, mely eredetileg Páris város kiállitásának lőn fentartva.

Az állatkertet egymás után érik a veszteségek. A párducz is elpusztult, a tigrisek szomoruak, elvesztették étvágyukat. Az állatkert igazgatósága nem kaphat engedélyt lovak vágatására, s igy a hús egészséges voltáról sem felelhet bi ztosan.

Házvétel. A „pesti épitő társulat" és „municipal hitelintézet"-nek uj-bécsi-utczai 665/b és hajóutczai 665/a számu két palotája vétel utján, az első 234.000 frt, a második 142.000 frt vételáron a kir. szab. trieszti Azienda Assicuratrice birtokába ment át.

Hegycsuszamlás. Küküllőmegye némely vidékén az idei nagy esőzések következtében egész talaj-átváltozások történnek. Nagy csapás alakjában jelentkezett ez Szász-Vesszősön, gr. Degenfeld Lajos képviselő birtokán. A szőlőhegy egy harmada a szó teljes értelmében elsülyedt, egy más része pedig elcsuszott. A hegyoldalból 10— 12 ölnyi szélességben jelenleg is folytonosan foly ki a föld, mint az olvasztott szurok; egy másik tag mindkét oldalon elfolyt, s mintegy 150 hold teljesen oda van. A magas nagy hegyek, az ákáczerdőn innen és tul beköltöztek a völgyekbe. A kaszáló is több helyen sülyed, ugyszintén az erdőnek is egy derék része. A marhákat nem lehet legeltetni azokon a helyeken, mert lesülyednek, s négy marhát kötéllel vonszoltak ki a habarcsból. Az egész hely alakja megváltozott, a mélyedésekből hegyek alakultak, s a hegyekből mély gödrök. Nagy tavak képződtek a hegyeken.

Rabló hadjárat. A Balázsfalvához közel fekvő Hosszu-Aszó községet e hó 19-én este vagy 30 fegyveres oláh paraszt megtámadta, s folytonos lövöldözések közt rabolni és pusztitni kezdtek. Hogy kik és hányan voltak a támadók, s mily mérvet öltött a vakmerő merénylet, még eddig biztosan nem tudni. Beszélnek nagy rablásról s gyilkosságokról, melyeket a hirhedt Deánu hajtott végre. Másfelől tagositási pörből eredt és véressé vált zenebonát emlitenek. A hoszszuaszói indóházhoz többen menekültek ki a rablók elől. Katonaság N.-Enyedről küldetett a helyszinére.

Léghajózás Budapesten. Erickson Matild svéd léghajósnő, fiatal csinos leányka, vasárnap délután szállt fel egy rendkivüli nagy léghajóval az „Uj világ" kertjéből. A léghajó megtöltése délutáni 3 órakor vette kezdetét, és mintegy tizenegy negyedórát vett igénybe. Az idő igen kedvezett a légi kirándulásnak. A léghajó 7 óra tájban a svábhegy és zugliget fölött vonult át 2800 méternyi magasságban, a léghajósnő alakja kivehető volt. Az alászállás esti 7 órakor Páty mellett történt minden baleset nélkül.

Hamis 10 és 20 krajczárosok nagy számmal vannak most forgalomban a fővárosban. Minthogy jól vannak verve s megezüstözve, jobbadán csak akkor ismerhetők fel, midőn már egy ideig forgalomban voltak s az ón vagy sárgaréz, melyből készülvék, kiütődik rajtuk.

Magyar lovak külföldön. A berlini futtatás harmadik napján a Criterium-dijat (13.000 márkát) Blaskovics Ernő kétéves „Bolygó" ménje nyerte el. 9 csikó futott, melyek közül harmadiknak gr. Sztáray „Laurenczo" csikója érkezett be.

Vasutépités egy éjszaka alatt. Hogy az amerikaiak, hol egy vállalat létesitéséről van szó, semmiféle nehézségektől vissza nem riadnak, s hogy csaknem bámulatos erélylyel a lehetetleneknek látszó munkálatokat is lehetőkké teszik, azt bizonyitja többek közt a következő eset. Brooklynben egy Clasontól a Flatbusytvenne-ig vezető vasut volt épitendő s minthogy a másik részen lakó háztulajdonosok avval fenyegetőztek, hogy a kiépitést meg fogják akadályozni, a vállalkozóknak érdekében állt e megakadályozás bekövetkezése előtt a művet végrehajtani. Megbizták tehát Heyn Alfred vasuti mérnököt, hogy fogjon a dologhoz, s pedig minél előbb. Heyn hozzá is fogott és a 6500 méter hosszu pályát, melyet köves uton kelle épiteni — 23 óra alatt befejezte. Szombaton reggel kapta Heyn a megbizást, éji 12 órakor megkezdték a munkálatokat, s hétfőn kora reggel tökéletesen kész volt a vasut. A mérnök rendelkezésére állott: 72 ló, 2 gőzmozdony, 350 munkás, 4 kovács, 42 vasuti kocsi és 8 lóvonat.

A hir abban az alakban, a mint — egy hivatalos vizsgálat eredményeként — megjelent, mennyi embert megdöbbentett és valószinütlensége, hihetetlensége, képtelen volta daczára megvesztegetett, s arra a gondolatra hozott: „hát ha van benne valami?“ S a legtöbben ugy voltak vele, hogy a lét és kétely közti hányódásban itéletüket fölfüggesztették addig az ideig, a mig kétségtelenül ki nem derül, hogy a hir nem való. Ez is csak azt mutatja, hogy még elevenen él a kegyelet, mely hinni késztet azt, a mi valószinütlen, de a minek valósulását még is óhajtanók.

Most már kiderült az egész. A beszéd Petőfi életben létéről, a sziberiai ólombányákról, Petőfi ottani felügyelőségéről nem egyéb hát, mint egy idomtalanul kigondolt mese.

Tág tér kinálkozik a jámbor hiszékenyek kigunyolására.

„Szibériában összekaparják a homokot a bögre körül. A homok olyan forró, hogy a bögrében fölforralja a paszulyt.“

„Együtt mentünk ki Petőfi urral, egy ólombányába kerültünk, de ő csak másfél évig volt munkás, aztán felügyelő lett (muszka hivatalnok! a kit kancsukával ütnek!) s én három évig voltam a ruhatisztogatója. (Azt a ruháját tisztogatta, a mibe P. a bányába járt? Nem rosz!) Aztán én katona lettem, harczoltam a görögök ellen. De aztán megint visszakerültem ugyanabba az ólombányába, hol Petőfi urral ez év január 3-án beszéltem.“

„A Dunán *fölfelé* utaztunk három napig s eljutottunk Glóczba. (Nem Linczbe?) Ott kitettek bennünket a partra s egy napi járóföld után eljutottunk Pétervárra, az ólombányába.“

„A muszka tisztek magyarul beszéltek velünk. Muszka nyelven az „indulj — holcz, a „megállj!“ — polcz, — az „előre“ — fovecz!“

„Pétervárról elvittek bennünket Amerikába. Onnan Velenczébe, onnan Bécsen át hazajöttünk — én magam Alsó-Szóvátra.“

„Szent Kleofás, és ezt önök mind készpénznek vették! El tudták hinni! Oh boldog együgyüség! Irigyelném önöket, ha nem szánnám.“

Igy szólt az én higgadt itéletü urambátyám, elővette Petőfit, — a kit nem vittek a muszkák Szibériába, — s kissé lapozva benne, mondá:

„No most tanuljunk egy kis Manasszes-geografiát.“

És azzal el kezdé olvasni:

Tatárország hegyes-völgyes tartománya
Messziről nézett a seregnek utána, -
Mert jól bent vala már Taliánországban
Rozmarinfa-erdők sötét árnyékában.
Itt semmi különös nem történt népünkkel,
Csakhogy küzködnie kellett a hideggel,
Mert Taliánországban örökös tél vagyon,
Mentek katonáink csupa havon, fagyon.
Ekképen jutottak át Legyelországba
Lengyelek földéről pedig Indiába,
Francziaország és India határos,
De köztük az nem nagyon mulatságos.
India közepén még csak dombok vannak,
De aztán a dombok mindig magasabbak,
S mikor a két ország határát elérik
Már akkor a hegyek fölnyulnak az égig.
. . . . A nap fejök felett
Valami egy óra járásra lehetett.
Enni nem ettek mást, mint levegőeget,
Ez olyan sürü ott, hogy harapni lehet,
Hanem még italhoz is furcsán jutottak,
Ha szomjaztak, vizet felhőből facsartak.
Elérték végtére tetejét a hegynek,
Ott már oly meleg volt, hogy csak éjjel mentek;
Lassacskán mehettek, nagy akadály volt ott,
Hát a csillagokban a ló meg-megbotlott.
A francziák földje gyönyörü tartomány,
Egész paradicsom, egész kis Kanaán.
Mikor a magyarság beért az országba,
A törökök ott már raboltak javába.
. . . . . .

— Hát mit szól ehhez, öcsém?

— Azt, hogy kár volt a bölcseséggel előbb elő nem állani, mielőtt kisült a lepény.

Irodalom és művészet.

„Költői elbeszélések“ irta *Koroda* Pál. A fiatal iró, a „Tulvilág komédiájá“-nak némi figyelmet ébresztett szerzője, első fellépése után csakhamar, ime négy kisebb költői beszélylyel jelenik meg a könyvpiaczon, egy 80 lapra terjedő s csinos kiállitásu füzetben. A költői beszélykék: „Dämon,“ „Világok alkotója,“ „Arthur“ „Az igazak jutalma,“ nem tehetség nélkül vannak irva, de zavartalan élvezetet egyikök sem nyujt. A fiatal költőnek vannak eszméi, melyek költői kivitelét tüzi czélul maga elé, s elég öntudatosan; de lelkében nincs meg a tárgyilagosság összhangja, hogy akár cselekvényt, akár jellemeket tudjon alkotni. Kedélyén ember-gyülölet látszik erőt venni, de annak őszinteségéről sem bir meggyőzni. Végletekben, tulzásokban jár. Müvei, belső alkat és külforma tekintetében egyaránt pongyolák, lazák. Egy szóval a szerző még a forrás idejében van, még nagyon messze a kiforrástól; vigyázzon, hogy annak műfolyamát ne erőltesse, s magában igyekezzék meghiggadni. A csinos füzet Tettey és társa kiadásában jelent meg s ára 1 frt.

„A keresztény egyháztörténelem kézikönyve.“ Dr. *Brück* mainzi theol. tanár műve, a r. kath. egyháztörténelmi müvek közt, s jelesen a népszerüen és a nagyobb közönség számára irottak között, világos előadás, alaposság, az egyháztörténet minden nevezetesb mozzanatára kiterjedő teljesség oldaláról előnyösen ismeretes. Az érdekelt kath. iskolai és világi körök kétségkivül köszönettel s elismeréssel veendik a mű fordítását, melyet — többek közreműködésével — *Zimándy* Ignácz főgymn. oklev. tanár és törökbálinti plébános eszközölt. A nagyobb terjedelmü műből, az I. időszakot (a kereszténység alapitásától a hatodik egyetemes zsinatig) tartalmazó első kötet jelent meg, Tettey és társánál, s ára 2 frt.

Dr. Kossutány Tamás, magyar-óvári gazdasági akadémiai tanártól *„Magyarország jellemzőbb dohányainak chemiai és növényélettani vizsgálata“* czimü tanulmány első része jelent meg a természettudományi társulat kiadásában; a csinosan kiállitott füzet bolti ára 1 frt; társulati tagoknak 80 kr. — Szerző 150 dohányfajtát tett vizsgálatainak tárgyává, s egy táblázatban kimutatja azok ammoniak, nikotin, hamu és salétrom tartalmát. Egy másik táblázatban bemutatja a talaj befolyását a dohány minőségére, majd meg szakavatottan értekezik a művelésmód s az erjedés befolyásáról a dohányra. Végül a különböző faju dohányok kóstolásának eredményét teszi közzé, melyeket Deininger Imre szintén óvári tanár eszközölt, ki a dohányfajok izét, zamatát, égését és erősségét birálta meg. Ennek birálata, melyhez csibukot használt, az elemzés eredményeivel elég jól egyezik. A pipázókat kiválólag érdekelheti e munka. Többi közt azt mondja a körültekintő szerző:

Az égés minőségének a dohány erős voltára befolyása van, s pedig minél jobb égésü a dohány, annál gyengébbnek tetszik az. Ez okból minden körülmény, mely a dohány égését elősegiti, gyöngébbé teszi azt. Igy befolyással birnak: a dohány nedvessége, a vágás minősége, a pipa vagy szivar alakja, a pipa megtömésének módja stb. Ezért egy s ugyanazon dohány mint papirszivarka gyönge, csibukból erősebb, magyar hosszuszárú pipából szivhatlan erős; továbbá ugyanazon dohány koczkára vágva gyöngébb lesz, mint vékony laskára (török módra) vágott állapotban.

„A világforgalom eszközei a vasutak, posták és távirdák“ czimü munkából megjelent a második kötet is. Irta *Wührl* Jákó, m. kir. államvasuti könyvvezető és ügyosztály-főnökhelyettes. Ára mindakét kötetnek 3 frt, kapható szerzőnél, sugárut, 87. sz. I. em.

„Békésmegyei oklevéltár“ czim alatt *Haan* Lajos és *Zsilinszky* Mihály egy vaskos kötetet bocsátottak ki, mely Tettey Nádornál 2 frt 40 krért kapható. 85 latin s 99 magyar oklevél van benne, a legrégibb 1323-ban kelt, a legujabb 1737-ben; a magyar oklevelek csak a 16-ik század végén kezdődnek. Ez okmányok a megye történetére vonatkoznak, s igy érdekes adalékokat képeznek hazánk történetéhez is. A gyüjtemény létrejövetele részben a Justh-család érdeme, melynek ősei Békésmegyében a mohácsi vész előtt nagybirtokosok voltak, s mely családnak egy tagja e kiadást segélyezte is. Óhajtandó, hogy ily okmánygyüjtemények lehetőleg minden megyében létrejőjjenek.

Váry Gellért kegyesrendi tanár kiadta a „Kegyesrend irodalmi életéből“ az utolsó 25 év történetét egy 68 lapnyi füzetben; e szerint e rend tagjai 25 év alatt 137 alkalmi költeményt, 115 értekezést, 117 tankönyvet, 63 tudományos s egyéb művet s 543 folyóirati czikket irtak.

Magyar zenészeti lexikon. Táborszky és Parsch kiadásában megjelent a „Magyar zenészeti lexikon“ első füzete, mely magában foglalja a zenetudomány legszükségesebb ismeretein kivül, a hazai zenészek, zeneszerzők, zeneirók s hangszerkészitők rövidre szabott életrajzát, a hangszerek ismertetését és a zenében előforduló idegen szavak magyarázatát. Szerkesztette Ságh József. Az első füzet 72 lap, s az A—D betüket foglalja magában. Ára 70 kr. Még négy ily füzet fog megjelenni.

„A nemzetiség és a nemzeti nyelv“ czim alatt *Hoffmann* Mórtól egy kötet elmélkedés jelent meg Nagy-Kanizsán. E könyv természetesen sok mindent elmond, a mit mindnyájan tudunk és helyeslünk, de a mellett a részletekbe is behatol s nemzetiségünk érdekeit a társadalom, nevelés, iskola, szinészet és a sajtó terén igyekszik kutatni.

Az uj félév alkalmából felhivjuk olvasóink figyelmét a „Képes Néplap“-ra, mely a nép számára levén szerkesztve, népies irányban igyekszik tájékoztatni közönségét a folyó események felől, s könnyen érthető modorban tartott közleményekkel akarja egyrészt nagyobb körben fölébreszteni az olvasási kedvet, másrészt mulattatva oktató czikkekkel gyarapitani olvasói ismeretkörét. Hogy czélját: az olvasási kedv fölébresztését s annak hasznos irányba terelését, a ponyvairodalom butitó és erkölcsrontó termékeinek kiszoritását bizonyos mértékben elérnie eddig is sikerült, mutatja az, hogy négy évi fennállása alatt oly elterjedésre tett szert, minővel rajta kivül egy lap sem dicsekedhetik Magyarországon. Tartalmán kivül leginkább köszönheti ez elterjedést a miveltebb közönség érdeklődésének, mely egy ily irányu lap szükségét fölismerte s pártolólag ajánlotta az olvasni szeretők oly rétegei között, kiknek anyagi helyzetük nem engedi drágább lap tartását. A „Képes Néplap“ ára ugyanis oly csekélyre van szabva, hogy azt a legszerényebb körülmények közt élő ember is megszerezheti, mivel a számos képpel, minden héten egy-egy iven megjelenő ujság előfizet si ára postai szét küldéssel együtt félévre csak 1 frt, a „Háboru-Krónika“-val együtt félévre 2 frt. Az előfizetési pénzek — legczélszerübben postautalványnyal — a „Képes Néplap“ kiadó-hivatalához (Egyetem-utcza 4 sz. a.) küldendők.

Két uj szaklapra hivjuk föl a gazdaközönség figyelmét. Egyik a *„Gazdasági Mérnök,“* melyet Gonda Béla szerkeszt, s melyből eddig négy szám jelent meg érdekes szaktartalommal, jelesen legutóbbi számában a vizek tulajdonságáról, a Hakaday-féle szélkerékről (4 ábrával), a s.-a.-ujhelyi kiállitás gazd. gépeiről találunk közleményeket. A „Gazdasági Mérnök“ havonként kétszer jelenik meg rajzokkal illustrálva. Előfizetési ára erre az évre, május 1-től decz. végeig 3 frt. Az előfizetési pénzek a kiadó-hivatalba (Budapest, nádorutcza 14.) küldendők. — A másik: a *„Gallus“* czimü szakközlöny, melyet Grubiczy Géza szerkeszt, egy félévi folyamot futott már meg, s ezen idő alatt kinyerte a baromfi s nyultenyésztők pártfogását, sőt a májusban Bécsben rendezett nemzetközi baromfikiállitáson elismerési diszokmányt is nyert. Előfizethetni Grubiczy Gézánál, Rákosárok-utcza 500 szám alatt. Egész évre 3 frt. félévre 1 frt 50 kr. Ajánljuk e képes szakközlönyt a baromfi-kedvelők és tenyésztők figyelmébe.

A nemzeti szinházban e héten lépett föl mint vendég, feledhetetlen Egressi Gáborunk fia, *Egressi* Ákos, Shylock szerepében a *„Velenczei kalmár“*-ban. Hangja, alakja, arcza, némely mozdulata élénken emlékeztet korán elhunyt kitünő tragikusunkra, de — a mi aztán saját érdeme — erőteljes, határozott alakitást mutatott be a nehéz szerepben, s bensőséggel, sok helyt megkapólag és jellemzetesen játszott. Szerződtetése a tragikai szakmára nyereség lenne szinházunkra. — Ugyan e héten került először szinre Moliérenek első nagyobb verses bohózata, a *„Szeleburdi, vagy mindent roszkor“* czimü, Paulai Ede sikerült verses forditásában. A darab fősulya az agyafurt szolgán, Mascarille-on fekszik s e szerep kitünő magyarázót nyert Vizvári alakitásában, ki elapadhatatlan humorral játszta ez alakot s oly kitünő alakitást mutatott be benne, hogy teljes elismerés illeti meg érte.

A budai szinkör előadásait csak gyéren látogatja most is a közönség, s Gerőfi igazgató jóravaló törekvése eddig nem tudta megtörni a budai kérget, mely olyan vastag, hogy a nemzeti szinház tagjai várbeli előadásai sem szoktak kifogni rajta. E hó 23-ikára egy eredeti magyar operette van kitüzve: *„A kivándorlók“*, szövegét Bényey István irta, zené-

**

Zichy Mihály

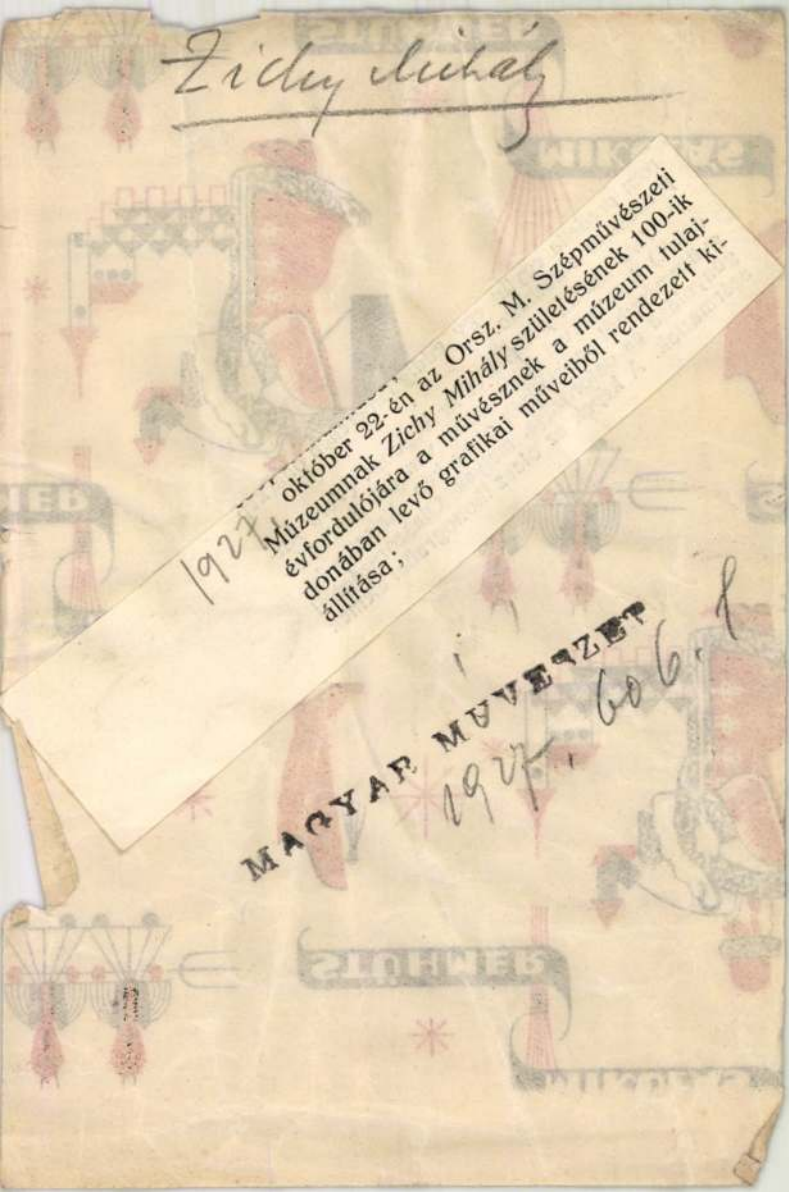

1927 október 22-én az Orsz. M. Szépművészeti Múzeumnak Zichy Mihály születésének 100-ik évfordulójára a művésznek a múzeum tulajdonában levő grafikai műveiből rendezett kiállítása;

MAGYAR MŰVÉSZET 1927. 606.1

STÜHMER
MIKULÁŠ
MIKULÁŠ
STÜHMER

Zúchy Mihály

Berkovits Ilona monográfiát írt róla.

Illusztrációi: Igor ének, Faust, A Ember tragédiája, Byron, Pusztaveli, Puskin, Lermontov, Gogol, Arany, Petőfi, Mókai

Vigilia, 1964, 9 n., 568 old.

Müvészet. 1939.
IV évf. 29 sz. 1091.

Zichy Mihály: Ugye jó a bor?

Magyar Müvészet 1925.203.o. Kerényiné

Zichy Mihály:Vera
vizfestmény

Zichy Mihály

művei

Nemzeti szalon

Kiadása.

(Katalogus 1901.)

Könyvemi Erőtt megvan

a művész életrajzával

egyidejuleg dolgo-

zandó Jel-

ni.

zigorúan tudományos munka meg-
nértékben támogatni kívánjuk, ezen-
életrajzi adatait a mellékelt íven fel-
borítékban a szerkesztőség czímére

később 1908 évi aug hó 31-ig.
ó semmiféle előfizetési kötelezettséggel
nűvészeti irodalom érdekében is kérve,

ló tisztelettel
3 június hó.

ÉPZŐMŰVÉSZETI
AZGATÓSÁGA

KTOR, BUDAPEST.

MDK

Zichy Mihály, festő

„Olyan vidékeken jártam (– a Szovjetunióban –), ahol ... csak Zichy Mihály járt." – ezek Gink Károly fotoművész szavai.

(fenczik): Ázsiából jöttem ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 3.

Zichy Mihály

műveinek javarésze Leningrád és Moszkvában található

Genthon I.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz.

20 f.

Zichy Mihály

. illusztrációit Fausthoz megszerezte a Magyar Nemzeti Galéria.

Gerevich L.: Monumenti artistici Ungheresi all'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1–2 52.

MDK

Zichy Mihály, festő, grafikus

Berkovits Ilona monográfiájának ismertetése abból kiindulva, hogy „inkább élete mint műveinek tartható számot az érdeklődésre."

– t: Berkovits Ilona: Zichy Mihály élete és munkássága 500.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. augusztus XIV/8.

Zichy Mihály

A Mesternek több ráz – pontosan 961 rajztolla volt; a múzeum tulajdonában van a művész értékes könyvtára és leveltára. 36 évi külföldi tartozkodás után, 1880 nyarán visszatért Magyarországra.

Bényi László: A zalai Zichy Mihály emlékmúzeumról. „Művészet, folyóirat, Bp. 1968. I. 2 sz. 43 l

Zichy Mihály

A felszabadulás után a kolozsvári Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria gondozásában a mester lakhelyét magyar emlékmúzeummá emelték.

Bényi László: A zalai Zichy Mihály emlékmúzeumról. „Művészet" folyóirat, Bp. 1968. febr. 2. sz.

431

Zichy Mihály

az orosz cár kiséretében látogatel 1871 ben először Angliába, ahol a skóciai királyi vadászkastélyok ünnepeit és vadászati örökiti meg a wales-i herceg kívánságára.

Gál István: Magyar-angol művészeti kapcsolatok; „Művészeti" folyóiral, Bpest, 1968. március 3. sz. 81.

MDK

Zichy Mihály, festő

A népszerű Gruby Dávid orvosa volt Zichy Mihálynak is.

— : Heine doktora

10.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 19.

Zichy Mihály

illusztrációja Háry Jánossól. (fénylép repr.)
(A Garay özvegyének felsegélyezésére kiadott
albumból.)

Háry János valóban élt.

Magyar Hírlap, 1968 november 13. 4 l.

Zichy Mihály
MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1976 JUL 18

1021

Festők az árvíz körül

A szegedi 1879-es árvíz több jeles magyar festőt megihletett. *Zichy Mihály* (1827—1906), aki soha nem járt Szegeden, távolból érzett egyet a Tisza által elpusztított város népével. „Párizsban — írja a korabeli helyi újság — ő állott annak a művészgárdának az élén, mely az operában a hullámsírba temetett Szeged javára fényes estélyt rendezett. Akkor rajzolta azt a híres képét, amelyen Párizs felemeli a hullámsírból Szegedet." *Csontváry Kosztka Tivadar* (1853—1919) személyesen vett részt a szegedi árvíz mentési munkálataiban és az itt szerzett élményei fontos szerepet játszottak további sorsának szellemi és művészi kialakulásában. „Már láttam a sors csapását a nagy természetben — írja önéletrajzában többek között Csontváry —, a falánk hernyók pusztítását, a kártevő pocok elszaporodását, de tömeges embereknek a büntetését még nem láttam. E komor éjszakán mély gondolatok foglalkoztattak, s magamban kérdem magamat, ugyan mit vétettek ezek az emberek, hogy a sors kivétel nélkül vízzel lepte meg?" Csontváry önéletrajzának szegedi részletéből nemcsak az tűnik ki, hogy ő itt életet formáló, művészetére kiható élményben, sőt „pszichológiai áramütésben" részesült, hanem visszaemlékezésének papírra vetése által, írásban — jellemzően szuggesztív erejű nyelvén — „képet festett" a szegedi árvízről is.

A szegedi árvízképek „valóságos" megfestői közül, időben elsőként *Petrovics László* (1839—1907) kell megemlítenünk. A Bécsben élő Petrovics közvetlenül az árvíz után Szegedre utazott és a vízzel borított város különböző helyeiről vázlatokat készített, ennek alapján az osztrák fővárosban dolgozta fel itteni élményeit. Négy hosszúkás méretű képét „Szegedi árvíz, 1879" cím alatt a Műcsarnok 1881-es tavaszi tárlatán mutatta be. Ebből egyet a király, hármat pedig a város vásárolt meg. Végül mind a négy festmény a szegedi múzeumba került. Petrovicsot a drámai esemény megrázó ereje hajtotta, hogy a Tisza szegedi pusztítását megörökítse. Több árvízkép létrehozására azonban a millenáris-kiállításon való részvétel szolgált ürügyül. Szeged város közgyűlése 1894 decemberében 20 000 forintot irányzott elő az árvízkép megfestésére. A tanács pályázaton hívta fel *Pataky László* (1857—1912), *Roskovics Ignácot* (1854—1915) és *Vágó Pált* (1854—1928) a szegedi árvízkép színvázlatának elkészítésére. Képterveiket a festők 1896 telén nyújtották be a városnak, a vázlatok később a szegedi múzeumba kerültek. A pályázók közül Vágó Pál színvázlatát tartották legjobbnak, ezért a nagyméretű árvízkép megfestésével őt bízta meg a város. A tanács és a művész közti szerződés 1897 februárjában jött létre. Ez nemcsak a festmény 20 000 forintos tiszteletdíját, s a kép elkészítésének határidejét állapította meg, hanem a méret megadása mellett azt is kikötötte, milyen jelenetet kell ábrázolnia. Nevezetesen azt, amint I. Ferenc József kíséretével együtt megtekinti az árvíz sújtotta várost.

Vágó Pál jászapáti otthonában kezdett a 680—351 cm-es, hatalmas vászon megfestéséhez, melyen „mintegy 97 kisebb-nagyobb alak és a rombadőlt város egy része, vízzel borítottan látható". A szegedi árvízképen Vágó sokat vajúdva, nehezen haladva — még lekésve a millenáris-kiállítást — dolgozott. Alkotását — melyet a kép szignuma szerint 1899 májusában kezdett el festeni —, elégedetlenül többször átfestette. Évek múlva jutott vele annyira, hogy félig készen magával hozta a képet Szegedre, s ezt a múzeum felsővilágítású kupolacsarnokában — szintén saját szignálása szerint — 1902. május 1-én fejezte be, majd adta át ünnepélyes keretek között a városi hatóságnak. Egy, a tanácshoz intézett levelében — melyben kéri, hogy tekintsenek el alkotásának budapesti lezsüriztetésétől — Vágó Pál többek között kijelentette, hogy e művet az „....eddig elért legnagyobb sikerének" tartja. Az árvízképet a szegedi múzeum dísztermében helyezték el, amely szemközt függött Munkácsy Honfoglalás-ának ide került nagyszínvázlatával. Vágó árvízképéhez — mely 1903 novemberében, a Műcsarnok kiállításán is sikerrel szerepelt — évtizedekig kegyelettel zarándokoltak a szegedi és a környékbeli emberek. A festményről többen írtak, s talán legérdekesebben Cserzy Mihály és Móra Ferenc.

De nemcsak a mű, hanem a művész is népszerű és megbecsült volt a Tisza-parti városban, ahova Vágó ismételten ellátogatott. A Dugonics Társaság 1909 tavaszán, az árvíz harmincadik évfordulója alkalmából üdvözlő táviratot küldött Vágó Pálnak Jászapátiba, és ez alkalomból az egyik helyi lap így írt róla: „....hatalmas árvízképe révén jogosan nevezhetjük szegedi festőnek Vágó Pált, az ecset országos hírű mesterét." Az itteni művészek közül Nyilasy Sándorral kötött Vágó haláláig tartó barátságot. Hátramaradt festményeiből 1929-ben, a Műcsarnokban rendeztek kiállítást. Lyka Károly — a magyar művészettörténészek legjelentősebbike — Vágóról írt szép nekrológjában kiemeli, hogy a művész Münchenben szerezte meg a biztos rajzot s az akkori tárgyias festés tudását, amely azonban az ő kezén sokkalta színesebbé vált. Ezt a festésmódot tükrözi Vágó szegedi árvízképe is, amely Lyka szerint „....nem közönséges feladat volt". Az idők során méltatlanul feledésbe merült Vágó Pál tiszteletére 1968 októberében — a művész halálának 40. évfordulóján — szülőhelyén Jászapátiban kiállítást és emlékünnepséget rendeztek.

Most, amikor — a szóban forgó helyi árvízképekkel együtt — Vágó impozáns festményét hosszú idő után — a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában megrendezett Szegedi Árvízvédelmi Kiállítás keretében — ismét falra helyeztük, nemcsak a művész emlékezetét tiszteltük meg vele; hanem a kép drámai mementójaként még jobban kihangsúlyozódik az a szocialista összefogás, helytállás, amellyel városunk hősies védői 1970 tavaszán, a soha ilyen fenyegetővé vált tiszai árvíz ellen Szegedet megmentették. A mai szegedi festők: *Fontos Sándor, Pintér József, Cs. Patai Mihály* és mások műtermében már érlelődnek készülnek az új árvíztémájú képek, melyek a „Romboló-Tisza" feletti győzelmünket fogják sugallni.

Szelesi Zoltán

senyben, de a világpiacon
éleződik a harc és szükség-
szerűen előírja, ha pozíción-
kat tartani akarjuk, növel-
jük a fűszerpaprika őrlemé-
nyek festéktartalmát, az ön-
költségi árakat pedig csök-
kentsük.

Az elkövetkezendő évek-
ben hazánkban intenzív fej-
lődésnek kell következnie, el-
sősorban a festékanyag-tarta-
lom javulása, a termésátla-
gok növelése következtében.
1970—1973-ban a miniszté-
rium is minden előteremthető
anyagi és szellemi támoga-
tást megad a piros arany jö-
vőjének érdekében. Bőven
termő, rövidebb tenyészide-
jű fajták, jobb gépi betakarí-
tás, korszerűbb agrotechnika,
fokozottabb gépesítés, s nem
utolsósorban a feldolgozás, a
magasabb fokú irányítás elő-
feltétele a világpiacon való
további helytállásnak, sike-
reknek. Nagy lehetőségeket
kínál a mezőgazdaság és ipar
ma még kis mértékben ki-
használt együttműködése is.

Bayer János, a konzervipa-
ri tröszt kereskedelmi igazga-
tója korreferátumában ki-
emelte hazánk berendezéseit,

likádé Aladárt
s Árpádot

Pénteken délután a Kere-
pesi temetőben, a Munkás-
mozgalmi Panteonban mély
részvéttel temették el Kiss
Árpádot, az MSZMP Köz-
ponti Bizottsága és a Forra-
dalmi Munkás-Paraszt Kor-
mány tagját, országgyűlési
képviselőt, az Országos Mű-
szaki Fejlesztési Bizottság el-
nökét. Részt vettek a teme-
tésen és díszőrséget álltak a
baráti országokból érkezett
küldöttségek.

Az MSZMP KB nevében
Nyers Rezső mondott gyász-
beszédet.

A kormány nevében dr.
Ajtai Miklós búcsúzott. Az
Országos Műszaki Fejlesztési
Bizottság és a Műszaki és
Természettudományi Egyesü-
letek Szövetsége nevében Se-
bestyén János, az OMFB el-
nökhelyettese búcsúzott az
elhunyttól.

tő
Istv
dasá
mán
kuta
elért
A
szóla
elhan
táj t

191 lakás kály

Valószínűleg perlik az építőipari

1965 őszén indultak meg a tárgyalások arról, hogy Szegeden, a Hunyadi János sugárúton társas akcióban épüljön fel öt épülettömbben 191 lakás.

Az építtetők, jobbára kis pénzű fiatalok, 1966-ban be is fizettek egyenként 20 ezer forintot, s 1967-ben újabb 20 ezret. Egy év múlva, a lakások nagyságától, minőségétől függően megintcsak fizettek a jövendő tulajdonosok, 8-tól 30 ezerig terjedő összegeket.

A mai napig egyetlen lakás el nem készült, s ha csoda nem történik, nem is készül el egy jó darabig.

Óhatatlanul Weöres Sándornak verse jut eszébe az embernek a 191 lakás históriáját hallgatva. A vers a Kisfiúk témára című sorozatból való. Imígyen szól:

„Apukám házat épít.
Először a kémény, bor-
[zasztó nagy füsttel.
Aztán a ház tetejét.
Azután aztán az
[ablakokat,
nem látunk át rajtuk,
[olyan feketék,
csak a falakon látok
[keresztül,
mivel még nincsenek.
De meg kell építeni
[a falakat is,
meg a szobákat külön-
[külön.
Mikor a ház leér a földig,
apukám azt mondja:
[Ujjé!"

Az alakuló üléstől — amely 1965-ben volt — az építkezés megkezdéséig rengeteg változás történt. Változtak a szervezők, az intéző bizottság, az árak és emiatt a résztvevők — kezdetben 70 százalék fiatal jelentkezett, de az emelkedő árak miatt kiléptek —, változott az eredetileg kívánt kivitelező is. A megyei vállalat nem vállalta a munkát; nagyon kelletlenül a Szegedi Építőipari Vállalat fogadta el a megbízást.

Az 1968-ban megkötött szerződés értelmében az év őszén megkezdődött az „építés". Sok volt az eső akkor is. A talajmarkoló gépek elsüllyedtek a telken, amely alacsony fekvésű, és amelynek négyszögölét 56[illegible] forintért adta el a fiatalok nak a III. kerületi tanács.

Az elsüllyedt gépek tava szig a telken rostokoltak akkor egy kubikosbrigád végre alapozni kezdett. A KISZ-esek társadalmi munkát ajánlottak fel, a vállala nem fogadta el. De végr húzni kezdték a falakat — 12 ember — nem valami nagy műszaki felkészültség gel — állítja Hajnal László a társulás intéző bizottságának jelenlegi elnöke.

A városi KISZ-bizottságo Vincze János szervező titká patronálja a 191 lakás ügyét. Határozottan állítja, hogy a KISZ rengeteg segítséget adott az építő vállalatnak. Pesti KISZ esek, és a KB segített: tég lát, vasat, cementet, ajtó- é ablaktokokat szereztek Anyagban nem volt hiány Ember kellett volna és jó akarat, akkor nem csúsznak el a határidők, amelyeket szerződésben vállalt a Szegedi Építőipari Vállalat.

Az első épületet, a D-jelűt 1969 október-novemberben kellett volna átadni, a többit folyamatosan 1971 áprilisáig.

Az ügyek jelenlegi állása szerint az építtetők nyakában van 16 ezer forintnál több kamat, amit fizetni kell az OTP-nek, mert az újabb határidő — 1970 április, majd június — elcsúszása miatt a hiteltörlesztést nem kezdték meg. Hogy is kezdték volna, amikor többségük 600 forintokat fi-

Zichy Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1970 JUL 14.

KÖNYV MAGYARORSZÁGRÓL

A Szovjetszkaja Gruzija Könyvkiadó gondozásában megjelent *Ilia Tabagua* neves történész műve Magyarország gazdasági életéről, kultúrájáról, politikájáról.

A könyv egyik fejezete Grúzia és Magyarország kulturális kapcsolatainak történetével foglalkozik. E kapcsolatok kezdete a XV. századra nyúlik vissza — s különösen elmélyültek a XIX. század elején, amikor *Zichy Mihály* festőművész a grúz nyelv, történelem és néprajz tanulmányozása nyomán illusztrációkat készített *Rusztaveli* grúz költő „Tigrisbőrös lovag" című elbeszélő költeményéhez.

A történetíró művében *Vikár Béla* életével és tevékenységével is foglalkozik. *Vikár Béla* fordította először magyarra *Rusztaveli* említett költeményét.

ót elkapnának és ezek el-
ntetést, mindjárt csökkenne

ben és határozottabban kell
ók mindnyájunknak ártá-
hát megtorlást követelnek.

Csécsey József

erről tudnak érvelni is.

1

Komoróczy László, Láng-gyári gyáregységvezető:

Zichy Mihály

Említve

Dr. Tóth Ervin: Kiemelt grafikát szerep-
szemléje a Mestyjeszy-terem-ben
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen 1970. jul. 21.

Zichy

Egy ideig Somogyban dolgozott

Tüskés Tibor: Kaposvári tárlat

Művészet 1969 dec. 47 old.

Zichy Mihály

Emlékve

Csatár Imre: A falon Lamartine
tizenete

Magyar Nemzet, Tfs. 1970. nov. 20.

MDK

Zichy Mihály

Rákócziné, repr. Rajz Arany János balladájához

Éjféli párbaj, rajz, repr. /Arany János balladájához/.

Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

MDK

Zichy Mihály

Ünneprontók, repr. Rajz Arany János balladájához

Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

MDK

Zichy Mihály

Lázár B.: Thorma János, Petőfi festője. Koszoru /a Petőfi Társaság közlönye/. Uj folyam. IV. 4. 1938. jun. 193.1.

MDK

Zichy Mihály

Décsi Géza dr.: Istokovits Kálmán. Élet 1933. ápr. 2. 7. sz. 111.l.

MDK

Zichy Mihály 1827-1906

Mentőcsónak

A M. Nemzeti festészet kialakulása. N.Szal. 1949. febr.

Zichy Mihály.

A művész egy ceruzarajzát Bedő Rudolf a Szépművészeti Múzeumnak ajándékozta. (említve.)

Magyarság. 1928. máj. 26.

Zichy Mihály

Elek Artúr zéla ivott sorait

idézi /Nyugat 1927 I. 1009-1011/

Marianna D. Birnbaum: Elek Artur pályája
Bp. Akadémiai Kiadó 1969. 123 old

Zichy Mihály

* **A debreceni Déri-muezum megnyitása.** *Debrecenből* jelentik, hogy a vidék egyik leggazdagabb és pompásan elhelyezett muzeumának, a debreceni Déri-muzeumnak a megnyitása, illetve berendezése már nemsokára megtörténik. A közeledő megnyitás alkalmából Debrecen város tanácsa, *Csürös* Ferenc dr., kulturtanácsos előterjesztésére át ir a református egyházhoz és a kollégiumhoz, hogy a birtokukban lévő muzeális értékü tárgyakat engedjék át örök letétként a Déri-muzeumnak. A szóbanforgó tárgyak közül sok nagyon szép, igen értékes mübecsü egyháztörténelmi érdekességü urasztali teritők, edények, sok Csokonai-ereklye, a Kazy féle éremgyüjtemény, Zichy Mihály szén rajza stb. emlithetők.

Magyarság. 1927. dec. 4.

1

Zichy Mihály.

A Koronázó Főtemplomban (Mátyás templom) lévő hármas altárkép a művész alkotása. (említve)

Vasúti és Hajózási Hetilap, 1938. nov. hó XI. évf. 45-48 u.

Zichy Mihály, grafikus

A leningrádi Képzőművészeti Főiskola kiállítása nyílt műveiből.

— :Hír

8

NÉPSZABADSÁG 1966. márc. 11.

Zichy Mihály, festő

MDH

Meunargija grúz író hagyatékában eddig ismeretlen Zichy-képeket találtak: 12 grafikai és akvarell tanulmány Rusztaveli Tigrisbőrös lovag c. hőskölteménye illusztrálásához, négy ceruza-ill. akvarellportré és egy grúz nőt ábrázoló akvarell került elő.

— : Zichy-Képeket találtak Grúziában 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. febr. 13.

Zichy Mihály, Jestő MDK

Értékes leveleket, köztük Zichy-levelet is – zárásolt a Széchényi Könyvtár Londonban.

(harangozó): Jókai hangyatojást kér, Haynau Jigelmesztet 2.

ESTI HIRLAP bu. 1965. jan. 8.

MDK.

Zichy Mihály

Kardos Tibor megnyitó beszéde a MNG.-ban nyilt kiállitásán

Művészet 1966 jan.

MDK.

Zichy Mihály

Tibély Gábor cikke grafiákiról

Müvészet 1966 jan. p.4o-41.

M.D.K.

Zichy Mihály

Müve szerepel a volt Ernst-muzeum müvészeti aukcióján.

/m.b./: "Senki többet...harmadszor!" c. Szinházi Magazin, Bp. 1939. okt. 14. II. évf. 42. sz. 4o. lap

MDK

Zichy Mihály, festő

Képzőművészeti Szemle, 1879. lo.sz. 128. l.

EA.....ltsz. Gyűjtés h

MDK

Zichy Mihály

/e.a./: Székely Bertalan jellemrajzához. Irta Petrovics Elek. /Különlenyomat a Budapesti Szemle 1936. évi számából./ Magyar Művészet 1936. 123.l.

MDK

Zichy Mihály

Kőszegi L.: A nagy magyar festők és helyzetük a XIX. század mütörténetében. Képzőművészet 1932. VI. évf. 48. sz. 51.l.

MDK

Zichy Mihály

Lauser, Dr. Wilhelm: Die Kunst in Oesterreich-Ungarn. II. Jahrg. Wien, é.n. 12o.1.

MDK

Zichy Mihály

elnöknek választották meg

A párisi magyar egyesület. Vas. Ujs. 1876.
460.l.

MDK

Zichy Mihály

A párisi magyarok. Vas. Ujs. 1876. 124.l.

MDK

Zichy Mihály

Allegoria, of.

Illusztráció Rustavalis "Párducbőr" grusiai költeményéhez. Rajz

Ernst Muzeum aukciói XV. /1921/. 57.1.

MDK

Zichy Mihály

Szent Anna. Szénrajz

Apotheosis Petőfi Sándorra

Ernst Muzeum aukciói XV. /1921/. 57.1.

Zichy Mihály festőm.-graf. illusztrátor

MDK

"Árpádok virága Szent Imre herceg" Irta: Révay József dr. Könyvtárnoki és illusztrációi figyelemre méltó iparművészeti alkotások.

Az ábrázolások között látható Z.M. falképe, melyet a budavári Koronátótemplom számára készitett.

"Árpádok virága Szent Imre herceg.
Magyar Iparművészet.1930.
81.1.

Ziehy Mihály, festőm.-graf.
illusztrátor

Az ábrázolások Rézött látható Z.M. fulhópe, melyet a budavári Korcnátótemplom számára részitett.

M.D.K.

Zichy Mihály gróf

"Vége a komédiának" és "Ábránd a festékes láda felett" c. müveit rendezték meg a szegedi Élő Tárlat keretében.
A "Vége a komédiának" c. kép felvételét hozza a lap.

Osváth Tibor Ottó: Élő tárlat Szegeden c. Szinházi Magazin, Bp. 1941. márc. 12-18. IV. évf 12. sz. 14-15. lap.

.A.A.

MDK

Zichy Mihály

Lantos r.t. II. aukció kat. 125,126,127.1.

MDK

Zichy Mihály, grafikus

Megemlítve Madách és Arany műveihez
készült illusztrációit.

Vértessy Miklós: Könyvtárosok kis lexikona
1., Magyarország 725-726 l.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1962. december | XII/12

MDK

Zichy Mihály, grafikus

Zala községben levő műterme érdemes a megtekintésre.

Gönyei Antal: Emlékmúzeumok az országban

7.

Népszabadság, Bp. 1970. márc., 25.

Zichy Mihály, festő

MTA

Szerepel az aukción.

— : Újabb művészeti aukció... 3

ESTI HÍRLAP Bp. 1963. nov. 26.

MDK

Zichy Mihály

Képzőművészet 1928. 1o. sz. 12o.l.

MDK

Zichy Mihály

Amorettek, vf.

Vázlat az "Árviz" c. képhez

Ernst Múzeum aukciói XV. /1921/. 58.1.

Zichy Mihály MDK

Kerti ház

Udvari ebéd 1850.

Műcsarnok 1929 őszi kiállitás

MDK

Zichy Mihály

Ugye jó a bor? Repr.

Müvészet 1939. 29. sz. 1o9.1.

MDK

Zichy Mihály

A nagy tél

Gr. Almásy Teleki Éva első nyilvános aukciója.
Művészet 1939. 29. sz. 110.l.

MDK

Zichy Mihály

A Kisfaludy-társaság febr. 23-i ülése. Vas. Ujs. 1898. 9. sz. 144.l.

MDK

Zichy Mihály

Molnár Ernő dr.: Karlovszky Bertalan.
Ferképzőmfőiskévk. 1937/39. 18.1.

Zichy Mihály

K. J.: Emlékezés Zichy Mihályra. - Somogy Megyei Néplap, 1966. március 1.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

256. l.

Zichy Mihály

Mucsányi Kovács Endre: Zichy Mihály (1821-1906.)
– Zalai Hírlap, 1966. márc. 6.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

256. l.

Zichy Mihály

Domokos János: Három cár szolgálatában. Emlékezés Zichy Mihályra. - Csongrád Megyei Hírlap, 1966. ápr. 17.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

255. l.

Zichy Mihály

Faust-illusztrációi. Bp. Magyar Nem. Galéria. – ~~kiállítása.~~
Ism. Tibély Gábor Művészet, 1966. 7. évf. 1. sz., 39-41. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

~~XXX~~ 27o. l.

Zichy Mihály

Szerepel az alábbi táblatan

Schelken Pálma: Soo eszkudő
művészete a budavári palotában.

Körnevelés 1969 X. 17.

Zichy Mihály

Rákóczinné / Mustrácio trony János

balladájátor / szepró /

Nagymuvelés 1969 11 sz.

Zichy István

Zichy. Képeket találtak Ozorában. – Hajdú-Bihar Megyei Napló és Zalai Hírlap, 1966. febr. 13.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

257. l.

MDK

Zichy Mihály, festő

Margitsziget ten elhelyezett szobrát ismeretlen rongálók bemocskolták. (Panamos levél.)

– él: Új szigeti vesszedelem 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 19

Zichy Mihály

A XIX. század első felében szivesen látták Oroszországban a magyar festőket. Hosszabb ideig kint dolgozott Rombauer arcképfestő, Czetter Sámuel grafikus, Schaëffer Béla csendéletfestő, Leibe litográfus, Kerpel Lipót tájképfestő Kismartonból, majdan Zichy Mihály.

Csatkai Endre: Kozina Sándor, elfeledett magyar biedermeier festő 1808-1873. /Müvtört.Ért. 1970.1.sz. 24-40. l.

30. l.

Zichy Mihály
festő.

A Nemzeti Művészet c. folyóirat
Zichy Madách illusztrációit tár-
gyalta.

Devényi Iván · Lehel Ferenc 85 éves
Művészet, 1970. junius – 30 lap

Zichy Mihály

Szerepel a „Remekművek" c. Háslaton a Vásban

Ferenc Szamosi: Von der Romantik bis zum Naturalismus

Budapester Rundschau 1964 X. 31

Zichy Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest
1970 FEB 28

meszettudományi Múzeum
székházában ülésezett.

csak három él, és most 80
évesek.

1021

MÁRCIUS 1

A RENDSZERES AUTÓBUSZKÖZLEKEDÉS
55 esztendeje indult meg Budapesten.

PETHŐ SÁNDOR
hírlapíró, a Magyar Nemzet alapítója születésének 85. évfordulója.

TÓTH JÓZSEF
színész, a Nemzeti Színház egykori tagja 100 esztendeje halt meg.

PECZ SAMU
építész, az Országos Levéltár és a Központi Vásárcsarnok épületének alkotója 116 éve született.

MÜHLBECK KÁROLY
festő- és rajzolóművész halálának 27. évfordulója.

TÖKÉS ANNA
Kossuth-díjas színművésznő 72 esztendeje született.

G. M. EBERS
német író és egyiptológus, az egyiptomi orvosi ismeretek összefoglalását tartalmazó róla elnevezett Ebers-papirusz felfedezője és kiadója 133 éve született.

ZICHY MIHÁLY
festőművész, grafikus, a legjelentősebb magyar illusztrátorok egyike a XIX. században, 64 esztendeje halt meg.

MÁRCIUS 2

ESSL ANDRÁS
munkás, az 1868-ban alakult Általános Munkásegylet egyik alapítója, a századvégi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa 80 esztendeje halt meg.

MARÓTH KÁROLY
klasszika-filológus, műfordító, Kossuth-díjas egyetemi tanár, akadémikus születésének 85. évfordulója.

A GŐZÜZEMŰ SIKLÓ
100 esztendeje indult meg a budai Várhegyen.

SCHWARTZER FERENC
ideg- és elmegyógyász, a tudományos elmegyógyászat megalapítója halálának 81. évfordulója.

KRENNER JÓZSEF SÁNDOR
mineralógus, az ásvány-kőzettan egyetemi tanára — vezetése alatt fejlődött ki a Magyar Nemzeti Múzeum világhírű ásványtára — 131 esztendeje született.

F. SMETANA
kiváló cseh zeneszerző születésének 146. évfordulója.

ARANY JÁNOS
legnagyobb epikus költőnk, a népies realizmusnak Petőfivel együtt kiemelkedő alakja a magyar és az európai irodalomban, 153 esztendeje született.

MÁRTON JÓZSEF
nyelvész, szótáríró, Csokonai művei első gyűjteményes kiadója születésének 199. évfordulója.

lön figyelmet érdemel a dolgozó nők ideje. A bérből és fizből élők negyven százaléka nő. részük családanya, feleség. orlatilag rájuk hárul a család - és rendben tartása. Ott, ahol árom gyermek van, az asszony dolga — munkahelyén, bevással töltött idő, az otthoni főzés, s, leckekikérdezés stb. — napi öt-tizenhat óra. Ráadásul a abb időt igénylő tennivalók — s, befőzés stb. — munkaszünapokra esnek. Ezen a nagy erhelésen a férj közreműködvalamit enyhít ugyan, de a dolnőnek mégis kevés ideje jut olra, művelődésre.

rencsére, nálunk most már zrek végeznek társadalmi munis újabb százezrek továbbképenagukat különböző politikai és nai ismeretekben. Ezek is mungégeztével kezdik a „második akot". Kevés idejük marad a odalom rendszeres forgatására ikk olvasója most megkérdez, hogy mi köze van mindennek lvasómozgalomhoz? Az időté**t, mint létező és törekvéseinket**

Az időtényező nem hasem zárja ki a sát, az olvasás sz így lenne, akkor mi ne dányszámokban adnái könyveket. De ez a h körülhatároló — mut valószínű, még holn geinknek is.

A sokoldalú támoga mozgalom erőteljeseb érdekében szükséges egyéb természetű kér közkönyvtárak mai ál lán szerkezetén is in tatni. Bőven található bilis értékű kiskönyv hozzáértő szakember juk is meglepően csek a támogatás, amelyet gazdasági szervek — melőszövetkezetek, áll gok — vezetői adnak lesztés céljára.

Gyenge a propagand javítanivaló kritikai n A szocialista töltésű ir sebb körű, egészségeseb

1970 JÚN 20

MIHA KVLIVIDZE:

AZ ÉN MAGYAR VERSEIM

A budapesti nemzetközi költőtalálkozó egyik feladata az volt, hogy felhívja a különböző nemzetiségű költők figyelmét a magyar költészetre. A magyar költészetnek, amely olyan óriásokat adott az emberiségnek, mint Petőfi és Arany, Ady és József Attila, nincs szüksége sem dicsérő jelzőkre, sem ajánlólevelekre.

Számolnunk kell azonban a nyelvi korlátokkal, mi több — a nyelvi elszigeteltséggel (és ez nemcsak a magyar irodalomra vonatkozik, hanem más irodalmakra, köztük a grúzra is).

Mi, költők, erőnkhöz és lehetőségeinkhez mérten, nemcsak az emberiség szent eszményei nevében oldjuk meg ezt a feladatot, hanem a személyes, baráti szolidaritás nevében is, amely mindig megvolt az azonos foglalkozást űző emberek között. A költészet pedig nem csak foglalkozás — sors is. Jóleső érzéssel mondom el, hogy a magyar kultúra népszerűsítésének gondolata, az a kívánság, hogy a grúz olvasókat a magyar költők verseivel megismertessem, már jóval a budapesti találkozó előtt felmerült bennem, előbb, mint ahogy a magyar irodalommal megismerkedtem.

Ki tudja, lehet, hogy Magyarország iránti vonzalmam még gyerekkoromban kezdődött, amikor először vettem kezembe a grúz nép legszentebb könyvét: *Rusztaveli „A tigrisbőrös lovag"* című eposzát — *Zichy Mihály* illusztrációival. Később, amikor először jártam Magyarországon és megismertem Budapestet, Európának ezt a gyöngyszemét, vonzalmam a magyar nyelv iránti szerelemmé változott, hisz arra a talajra léptem itt, amelyből a Költészet Fája sarjad.

Eddig sajnos nagyon kevés magyar irodalmi művet olvashattunk grúz nyelven: a klasszikusok egy-két versét és egy szerény Petőfi-kötetet — a kiváló költő, Grigol *Abasidze* fordításában. Ez a tény még inkább arra indít, hogy a magyar vers birodalmába induljak ihletet meríteni.

Először úgy terveztem, hogy az antológiát a generációs elv alapján építem fel, csakis az én nemzedékemhez tartozó költők műveiből. Úgy véltem, hogy éppen azt fogom megtalálni bennük, ami, mint költőt, engem is érdekel. De aztán alkalmam volt megismerkedni néhány kötetnyi verssel (megjelent *Illyés Gyula* nagyszerű verseinek orosz kiadása, hamarosan napvilágot lát *Benjámin* László könyve), s rájöttem, hogy helytelen lenne a generációs elvhez ragaszkodnom.

Még ha figyelmen kívül hagyjuk az utóbbi ötven esztendő magyar történelmének viszontagságait, s a kérdésnek csak a lélektani (alkotói) vonatkozásait tekintjük, akkor is nyilvánvaló, hogy a „fiatal" és „öreg" költő fogalma — nagyon relatív. Lehet valaki hetvenéves „bölcs öreg" — forradalmár és avangardista lélekkel, s lehet — húszévesen — konzervatív és dogmatikus. Annál is inkább, mivel a háború és más körülmények alkotó évtizedeket vettek el sok költő életéből, s ezeket „az életből kitörölt éveket" nem szabad a költő életkorába beszámítani.

Ilyen meggondolásokból kiindulva úgy vélem, hogy a legkülönbözőbb korosztályokhoz tartozó költőktől fogok verseket kérni.

Egyelőre nem tudom megmondani, milyen versek kerülnek majd be antológiámba. Minden költőtől csak olyan írásokat szeretnék kérni, amelyekben, akár egy tükörben, önmagamat is megláthatom. Hitem szerint verset fordítani másképpen nem is lehet.

Emlékszem, egyszer Anna *Ahmatova*, a nagy orosz költő le akarta fordítani néhány versemet, s az általam javasolt tízből mindössze hármat választott ki. Azt mondta: „Ezek a versek az enyémek. Ezeket lefordítom. A többit adja oda valaki másnak." Meg vagyok róla győződve, hogy ugyanezt mondta költőtársaimnak *Pasztternak* és *Zabolockij* is, akik olyan sokat fordítottak tőlünk, grúzoktól.

Melyek tehát azok a versek, amelyek engem, mint költőt, műfordítót érdekelnek? Azok, amelyekben az újra törekvő, az aktuális mellett megtalálható az örök, állandó emberi. Nem kedvelem a „tárca"-verseket, a deklaratív, didaktikus, retorikus műveket. Nem tetszenek azok sem, amelyekben a forma elnémítja a tartalmat, amelyekben a rébusz-szerű struktúrától, a figurák díszletétől nem látszik az élő ember, nem érezni fájdalmát-örömét; amelyikből nem lehet kihámozni, mi izgatja a költőt, mi okból és mi célból ír. Egyszóval, könnyebben meg tudom mondani, hogy milyen versek nem tetszenek nekem, mint azt, hogy milyenek tetszenek.

A „Romeo és Júliá"-nak van történelmi és társadalmi aspektusa: a feudális Capulet és Montague család viszálya. Ez a háttér, amelyből a cselekmény kibontakozik. És ez egyszersmind Shakespeare adója a kornak... De van a „Romeo és Júliá"-ban egy másik elem is, és ez a lényeges: Romeo és Júlia szerelme. Ez az örök emberi motívum. Romeo és Júlia szerelme túlélte a századokat, most is rabul ejti az emberek szívét, a feudális viszályok viszont ma már csak a szakemberek szűk körének érdeklődését keltik fel.

A magyar költők műveiből merítve éppen azokat a verseket szeretném föllelni, amelyek ennek az elvnek a jegyében születtek. Ilyen verseket fogok fordítani.

Befejezésül hadd idézzem még Marsak szavait, melyeket Shakespeare szonettjeinek fordításakor mondott: „A műfordítás a szerelem gyümölcse — nem az érdekbarátságé".

Katona Erzsébet

fordítása

teknek — is lehet olyan vonzásuk, amely megőrzi a légkört, sőt dúsítani képes.

De hát: hogyan? Ha dúsul, mitől dúsul, ha megszökik, mitől szökik meg a társadalmi légkör? Mi a küszöbérték?

Jó kereseti lehetőségek, lakásépítkezés, urbanizáció, szórakozások — sorolhatná bárki. S ezek nem amolyan féligazságok, minthogy kétségkívül tartalmazzák az igazság nagyobbik felét. Ám a küszöbérték fogalmát nem merítik ki; hiányzik belőlük valami, s nem is lényegtelen dolog.

Az említett feltételek — jó kereset, urbanizáció, szórakozás stb. — kétségkívül megtarthatják, sőt növelhetik a társadalom nagybolygóinak tömegvonzását, de mintha ez a fajta vonzás csupán a tömegre hatna erősen és tartósan. A legmozgékonyabb — s a legértékesebb! — légköralkotó elemek ugyanezeket a feltételeket bárhol másutt megtalálhatják, alkalmilag kedvezőbbeket is találhatnak, rájuk tehát egyáltalán nem hatnak a társadalmi tömegvonzásnak ezek a leginkább számon tartott erői. Hogy mégsem „szöknek meg" mindenhonnan, és hogy sehonnan nem „szöknek" mindnyájan meg — ennek az okait más tényezőkben kell keresnünk.

Az oxigén megtartásáról és dúsításáról van szó.

Ezzel a legfontosabbat el is mondtam abból, amit a csepeli Olvasó Munkás Klub most megjelent antológiáját, a *Szembesítést* végigolvasva mondhatok.

El-elidőzhetnénk a kötet írásainál, polemizálhatnék is egyikkelmásikkal (akár egy hozzászólásom itt szereplő néhány mondatával is), mérlegelhetném a szerkesztés elveit s gyakorlatát. De éppen azzal kisebbíteném így az antológiát, amivel többnek érzem a hasonló vállalkozásoknál.

Több ez a kötet együtt, mint a benne szereplő írások és szerzők összege. Még olyan — sajnos, azóta eltemetett — klasszikusaink is, mint Kassák, Veres Péter, Tersánszky, más minőségben, más súllyal vannak jelen ebben az együttesben, mint amennyit önmagában fejezne ki a velük folytatott beszélgetés vagy a kötetbe fölvett írásuk.

A vállalkozás tehát elsődlegesen és a legnyilvánvalóbban: oxigénnel dúsítani a csepeli légkört.

Jó dolog, tiszteletre, elismerésre érdemes; bár ebben a dimenziójában csak egyike a sok, hasonló vállalkozásnak. Egészséges verseny kibontakozásának vagyunk tanúi, városok, tájak, üzemek, vállalatok sora ébredt rá: nem elég csak *hasonlítaniuk* a kor legfejlettebb mo-

Csak tizenöt-húsz ilyen ember is már jelenthet többet egy nagyüzem életében, mint a legragyo[gó] mennyiségű kultúrstatisztik[a]

○

Ám a *Szembesí*[tés] rancsoló vállalkoz[ás] sik dimenzióban most már a vállal[kozás] az antológiát, de a talaján létrejöt[t] Munkás Klub te[vé]irodalmi mellékle[te] ságban.) A gondolat fészke itt, Csepelen, nem egy a sok között. Mert legalábbis első az egyenlők között.

Ahogy a munkásmozgalomnak már kezdettől fogva, ugyanúgy ma az új öntudatnak, eszmélkedésnek, az új — szocialista — kultúrának, az új közösségi embernek kohója, bázisa, legtermékenyebb talaja kezd lenni a nagyüzem munkásközössége. Ehhez a klasszikus okok sem igen fogynak, szaporodnak viszont az új keletű okok és feltételek. Csak néhányat említve: a szakmunkások, a technikusok tömbje ma már a legszélesebb réteg a társadalomban, s az értelmiségi szinthez átlagában is mind inkább közelít; közelítenie kell a kor parancsa, a szocializmus normái, a tudományos-technikai forradalom világméretű kibontakozása és perspektívái szerint. Az átlag fölöttiek közt pedig szép számban vannak máris olvasó, gondolkodó, szakmájukon, üzemükön messze túltekintő emberek, a szó jó értelmében vett intellektusok (noha számuk — nem oktalanul — egyelőre igen messze van a ma már lehetségestől.)

Azután: a szocialista brigádmozgalom, amely korszerű kulturális töltés nélkül aligha képes megfelelni talán a legfontosabb feladatának: hogy szervezeti keretet adjon a szocialista társadalom sejtépítésének, erős, életképes kisközösségek megteremtésének.

Azután: üzemekhez kötődik a mai értelmiség többségi tömbje is, amely nyilvánvalóan nem maradhat meg sokáig a jelenlegi arányokban szakmájába, hobbyjaiba süppedve — névleges értelmiséginek.

S nem utolsósorban: az anyagi lehetőségek, az üzemi kulturális alap — ha tudniillik azt csakugyan kulturális célokra fordítják. Stb., stb.

Termékeny talaj, bár nemigen műveljük. Föl kellene végre fedeznünk, hogy a dolgozóember-központú irodalom, művészet, kultúra, sajtó éppen nem a tematika elszegényesítésének, hanem — mai helyzetünkben már — gazdagításának adhatna programot.

Példa lehet rá a *Szembesítés* is.

○

Olvasom a Napjaink-ban *Bata Imre* tanulmányát: „Hová lett a munkás és a paraszt az elbeszélés-

dó [illegible] az érzé[kenység]

ócskapiacának bóvlijával önti a né[pet]zőt, a hallgatót, az olvasót nyako[n] — a mi sajtóviszonyaink közö[tt] sokszoros a negatív hatás is. É[s] megtörténhet, hogy többszöröse[n] veszítjük a révén annak, amit vámon megnyerni véltünk.

Az mindenesetre tény, hogy [e]nyhén szólva — nincs minde[n] rendben az orientáció körül.

Nagyon is megalapozott Tamá[si] Lajos véleménye, amint a kötet b[e]vezetőjében ezt írja: az itt szerep[lő] írásokat „szinte kivétel nélkül e[gy] munkásközösség érdeklődő és sü[r]gető gondoskodása, kérdései és [fe]leletei hívták életre — és annyi[ra] hogy tevékenységük nélkül ez[ek] meg nem születtek volna. S ha ig[en] — nem ilyenek lennének!"

Hát ez az, amit én — az elsőr[e]takkal azonos szinten — a *Szem[be]sítés* különös értékének tartok[om] saját hatókörében megvalósított szocialista kulturális orientáció[ja].

○

A két legfontosabb tájolási p[ont] világosan fölrajzolódik.

Egyik: a magyar szellem [leg]nagyjai, a munkásnéphez elkö[te]zettek. Épp elég történelmi tap[asz]talatunk van már arról, hogy [mi]ben a kis országban nélkülük [a] mindenkori fáklyavivők nélkü[l] nincs biztos tájékozódás; azt, [hog]ők adnak, senki más nem adh[at] az, amit ők jelentenek a szocia[lis]eszméltetésben, semmi más [sem] nem pótolható, nem helyettesít[he]tő. (A külföldről többszörös szűrő[n] közvetített, többszörösen mar[ad]lált, ilyen-olyan értékű szel[le]importtal sem; voltaképp ann[ak] szűrésére, közvetítésére, a v[ár]értékek hitelesítésére és haza[i] kalmazására is ők a leginkább[an] vatottak.)

A másik: a valóság. Éspedig [az] egy metszetnyi preparátum [for]közé csípve, hanem az eleven, [ha]tető munkás hétköznapok, gon[do]kal terhesen, örömökkel fűszer[ez]

A szellem csúcsai tisztán f[el]gyognak a kötetben. A va[ló]mélységeinek, szövevénye[i]konfliktusainak feltárása, műv[é]gondolati megfogalmazása ké[t]kívül az erőtlenebb pólus.

De a lényeg az, hogy dol[g] ember-központúságával a ku[l]szocialista orientációjára [a] példát ad a *Szembesítés*, amely[ik] országos érvényű és követésre sü[r]

Zichy Mihály,festő

Hubay Jenő Petőfi dalokat zenésitett meg.Ehhez 1880-ban minden vershez más-más müvész készitett illusztrációkat.Zichy is.Ezenkivül Baditz Ottó,Munkacsy, Feszthy Árpád,Lotz,Spanyi is. 108.old

Csatkai Endre: Baditz Ottó festőművész,1849-1936
107.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 21

NÉPSZAVA
Budapest

OKTÓBER 21

KRÚDY GYULA
író, a modern magyar próza egyéni stílusú mestere 91 esztendeje született.

BIHARI JÁNOS
zeneszerző és hegedűművész születésének 205. évfordulója.

ZICHY MIHÁLY
festőművész, grafikus, a legjelentősebb magyar illusztrátorok egyike a XIX. században, 142 esztendeje született.

ALFRED NOBEL
svéd kémikus, a dinamit feltalálója, a Nobel-díj alapítója születésének 136. évfordulója.

CSEREI MIHÁLY
történetíró, a XVIII. század első felének egyik legjelentősebb emlékírója 301 éve született.

ben 6800 felnőtt képezte magát át szakmunkássá, 1969-ben már csak 2400. Ez a csökkenő tendencia tovább tart.

— Miért választották Nyíregyházát a tanácskozás színhelyéül?

— *Szabolcs* ipartelepítése nagy iramban megindult: a többi között az Ikarus, az Egyesült Izzó és a MOM helyez ki üzemeket a megye városai-

Zichy Mihály

"Petőfi" c. tollrajz, "Fekvő nő" és egy vizfestmény vázlata:"A diplomáciai kar ebédje az aranyteremben II.Sándor cár és Mária Alexandria császárné koronázási ünnepén" c. művei a Szépmüv.Múz. uj grafikai szerzeményeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Zichy Mihály

"Petőfi" c. tollrajz, "Pekvó nő" és egy vizfest-
mény vázlata:"A diplomáciai kar ebédje az arany-
teremben II.Sándor cár és Mária Alexandria császár-
né koronázási ünnepén" c. művei a Szépmův.Múz.
uj grafikai szerzeményeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Zichy Mihály

Szerepelt az Ernst-aukción.

M 1936. XI. 22.

Zichy Mihály

Alkotásai a Szépmüv.Múz. grafikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság, 931.V.30.

Zichy Mihály

Alkotásai a Szépmův.Múz. gra ikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság.931.V.30.

Zichy Mihály

Alkotása, a Szépmüv.Múz. uj grafikai szerzeményeinek bemutatóján.

M.U.931.V.30.

Zichy Mihály

Alkotása, a Szépmův.Múz. uj grafikai szerzeményeinek bemutatóján.

M.U.931.V.30.

Zichy Mihály

— **Az árverési csarnok februári aukciója.** A postatakarék árverési csarnokának februári aukciója az olcsóság jegyében áll. Soha még ilyen alacsony áron nem kerültek kalapács alá értékes festmények, szobrok, műtárgyak. Mingyárt előljáróban feltűnik Albrecht *Dürernek* és *Rembrandtnak* néhány nagyon finom tollal megvont rézkarca, a magyarok közül pedig *Zichy* Mihálynak egy rajztanulmánya. *Markó* Károly, *Edvi Illés* Aladár, *Pentelei Molnár* János képviselik még többek között a magyar festészetet. A szobrászati anyag egyik különös érdekessége egy fából faragott és festett gótikus Madonna-szobor, de az érdeklődők bőségesen válogathatnak a keletázsiai anyag, valamint az ezüst-, arany- és procellántárgyak bőséges sorozatában. Néhány üvegtárgy, textilia és könyv teszi változatossá a tavaszi aukciót, amely vasárnap délelőtt nyílik meg az árverési csarnok **Lónyay ucca 30—32. szám alatti helyiségeiben.**

MH. 934. II. 25.

MH. H. 934 II/25

Zichy Mihaly

M.H.P.Sh. II.25.

Zichy Miháy

Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának 69. aukciókiállításán egy rajzos lapja szerepelt.

PH.934.II.25-

Zichy Mihály

Postatakarékpénztár Árvereési Csar-
nokának 69. utcai kiállításán
egy rajzos lapja szerepelt.

PH.934.II.25.

M.D.K.

Zichy Mihály, festőművész/1827-1906/

Drámai megjelenités és romantikus érzelmesség jellemzi alkotásait. Képek: 307.o. 345.o.

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Zichy Mihály, festőművész

"Hidavatás" c. illusztrációja. Fekete repr. 345. o. 5. kép
1894

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Zichy Mihály, festőművész

"Ádám alakja" c.képe. Fekete repr. 307.o.9.kép.
1885-1888 79x50 cm

M.Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest. 1966

Zichy Mihály, grafikus

Szobrát a Margitszigeten

helyezik el.

(aczél): Szoborliget a Szigeten

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 22.

Zichy Mihály, grafikus

MDK

Vízfestményei vel találkozni az aukción.

— : Klasszikusok várása

?

ESTI HIRLAP, bp. 1966. máj. 10

Zichy Mihály
festő

M.D.K.

Madách illusztrációvra
emlékeztetnek Grantner Jenő
Madách pályázatának
reszlet-kompozíciói.

Haits Géza: Grantner Jenő szobrászművész műtermében
Művészet, 1967. február - 24 kep

Zichy Mihály

"Itéleti párbaj" , "Szittya vezér és hősök temetése" és "Garabonciás diák" c. művei a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap,934.XII.13.

Zichy Mihály

Alkotása szerepel az Ernst-muzeum LI aukcióján.

P.H.935.III.31.

Zichy Mihály

Alkotása szerepel az Ernst-muz. LI aukc.-kiállitásán.

M.935.III.30.

Zichy Mihály

*** A Szépmüvészeti Muzeum Zichy Mihály-kiállitása.** A Szépmüvészeti Muzeumban a francia romantikusok müveiből rendezett kiállitás e héten bezárult. Október 22-én, szombaton, délelőtt fog megnyilni a muzeum grafikai kiállitási termében *Zichy* Mihály emlékkiállitása, mely a müvész születésének századik évfordulója alkalmából Zichy-muzeumi tulajdonban lévő összes grafikai müveit fogja bemutatni.

Magyarság 1927. X. 21.

Zichy Mihály

Zichy Mihály centenáriuma a Szépművészeti Muzeumban

A muzeum grafikai kiállitást rendez a nagy magyar illusztrátor müveiből

Október 21-ikén lesz száz éve, hogy megszületett a 19-ik század egyik legnagyobb illusztráló zsenije, *Zichy* Mihály, akit Gustav Doréval, Gavarnival, Daumier-val, Lenbach-hal lehet egy sorba állitani. Az Ernst Muzeum már a mult évben rendezett egy emlékkiállitást, amelyen főleg *Zichy* Mihály festményei és hátrahagyott müvei szerepeltek. Azonban Zichy igazi terrenuma a grafika és elsősorban az illusztráció, a Szépmüvészeti Muzeum tehát mint illusztrátort és mint grafikust fogja bemutatni Zichy Mihályt centenáriumi kiállitásán, amely a jövő hét végén nyilik meg a muzeum grafikai termében.

A kiállitást *Hoffmann* Edith dr., a rajz- és metszettár vezetője rendezi, aki

Neuzeit. Ujság 1927 X. 14

Zichy Mihály

— **A Zichy Mihály-emlékkiállítás megnyitása.** A Szépművészeti Muzeumban szombaton nyitották meg a *Zichy Mihály születésének századik évfordulójára* rendezett emlékkiállítást. A megnyitáson a vidéken tartózkodó kultuszminisztert *Bárány Gerő* h. államtitkár képviselte. A megjelentek között volt *Kertész K. Róbert* h. államtitkár, *Buzáth János* alpolgármester és *Líber Endre* tanácsnok, *Végh Gyula* és *Hóman Bálint* muzeumi főigazgatók és sokan a társadalom és művészeti világ előkelőségei közül.

PH
X/23

Pesti Hirlap 1927 X. 23.

Zichy Mihály

* **A Zichy-kiállítás.** A *Szépművészeti Muzeumban* ma nyitották meg a *Zichy* Mihály születésének századik évfordulójára rendezett emlékkiállítást. A megnyitáson a vidéken tartózkodó kultuszminisztert *Bárány* Gerő h. államtitkár képviselte. A megjelentek között volt Kertész K. Róbert h. államtitkár, Buzáth János alpolgármester, és Lieber Endre tanácsnok, Végh Gyula és Hóman Bálint muzeumi főigazgatók, Haasz Aladár, Marjay Ödön és Mingovics Jenő min. osztálytanácsosok és sokan a társadalom és művészeti világ előkelőségei közül.

Magyarság 1927. X. 23

Zichy István

14 akvarellje szerepelt a londoni orosz művészettörténeti kiállításon.

M. 1935. VI. 6.

Zichy Mihály, grafikus MDK

Faust illusztrációit most láthatja először a hazai közönség. (Nemzeti Galéria.)

A Zsidó mártirok c. művét is most mutatják be.

(nóti): Faust a Galériában 2

ESTI HIRLAP Bp. 1965. okt. 23

M.D.K

Lichy Mihály
festő

Csillag István szobrász
készített szobrot a mű-
vészről.

Sós Hedva: Nyolcvanéves születésnapján . . .
Művészet, 1966. november - 28 lap

Lichy Mihály
festő –

M.D.K

Egyhvi Szeged mú vészete ele –
tének szereplő je volt.

Szelesi Zoltán: A Szegedi Képtár uj állandó kiállítás
Művészet, 1966. szeptember – 32 kap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC 23

Dél-Magyarország

Zichy Mihály

Tabló 1843-ból

A Franciaországban élő haladó gondolkodású magyarokat, munkásokat tömörítő párizsi „Magyar Egyesület" 1843-ban alakult meg és évtizedekig működött. A pécsi Janus Pannonius Múzeumnak most birtokába került a „Magyar Egyesület" tagjairól Párizsban, 1882-ben készített tabló, amelyen Zichy Mihály festőművész elnöki minőségben szerepel. A munkások körében látható még Munkácsy Mihály, Jókai Mór, Türr István honvédtábornok és Gruby Dávid orvos, mint az egyesület tiszteletbeli tagja.

mokratizmus tetejét. . . Ez
mert nem veszi figyelembe,
rális — irányítás nélkül nin
mus sem. A helyi önállóság
állami életben — szükséges
intenzívebb mozgásához. De
hatóan, a fő gazdasági és tá
tásának és megvalósításának
eredményt, vagyis demokráci
— érdekek erősítését szolgálr
államrend, egy szervezett ga
san az anarchia útjára kerü
megállapítani, hogy a helyi
megyei — törekvések milyer

Zichy Mihály

"Önarckép"-e a magy. művészképmások kiállitásán a Szépmüv.Múz.-ban.

M.931.V.6.

Zichy Mihály

Aquarell önarcképe és ceruzarajz feje, a magy. művészképmások kiállitásán.

P.H.931.V.6.

Z[illegible]ály

[illegible] azután hangokat, a melyek kifogásolták a
„P[illegible]génünnének diadala" csinú nagy kép megvételét,
s [illegible] argumentáltak, hogy ez a mű „a pápai világ
hat[illegible] ostorozva" s emiélfogva nem való egy a
nyi[illegible]ságnak mint ovnajos gyűjtemény[illegible]. A polemia
ha[illegible] a Szépm. Múz. intézőzése amel védekezett, hogy
ez [illegible]hy-kép majd a múzeum „depójába" vándorol,
a h[illegible] nem bánthatja senkinek vallásos vagy erkölcsi
érzéset, mert ez a depó nincs nyitva a nagy közönség
számára.

Mórocz Győző
halhatt[illegible]
népek barátsag[illegible]
ügyét.

Művészet. 1902. 220. l.

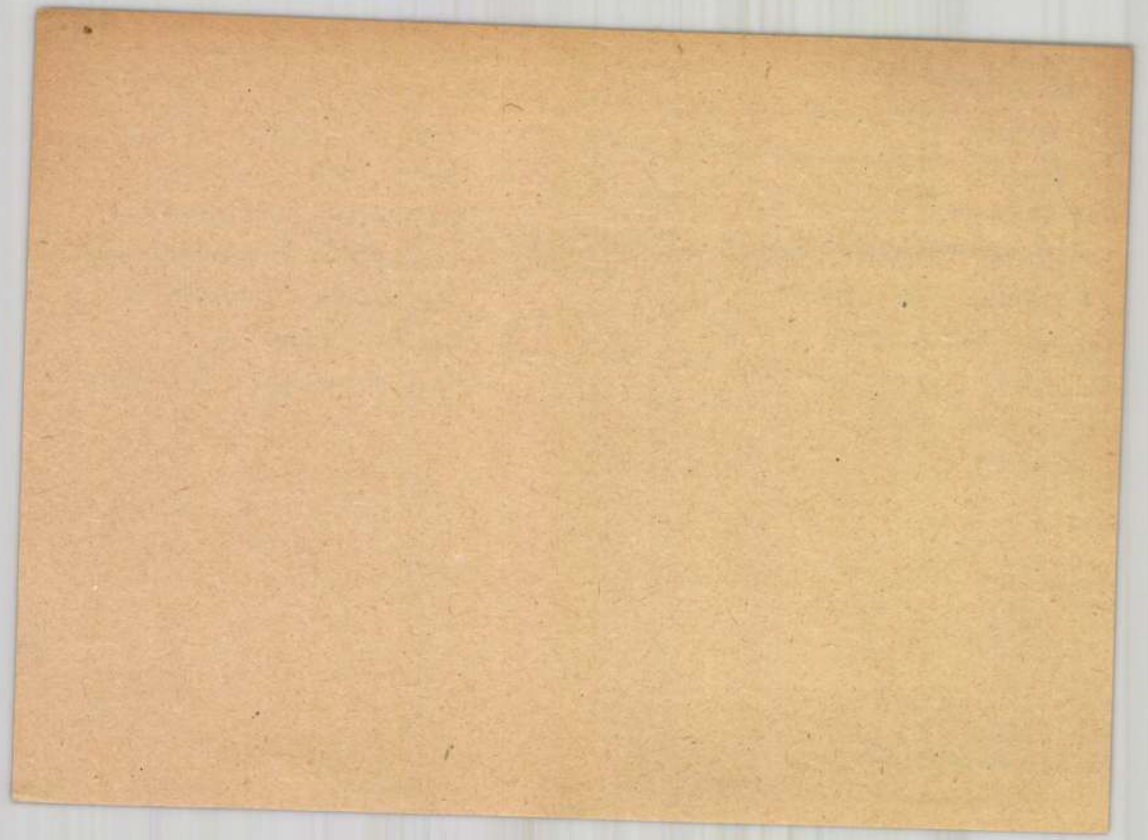

Zichy Mihály É. F. Mg. 19. 2.

Apja földbirtokos (Ly. N. r. 88./
1862 hálogató Madrázmál. Louvre. (Ly. N. r. 150./
1847 - Katalin nagyhercegnő rajznak.
1849 Sz. Pál. vor Wenniger fényképénnél retusos.
Th. Gautier felfedezi ízfestményeit - cikk.
1859 udvari festő.
(Ly. N. r. 159./

Zichy Mihály

Rajzai, a Szépmüv.Múz. uj szerzeményeinek bemutatóján.

E.K.931.V.30.

Ziehy mich!

Retzsel, a Dahpwdv.E.'s. uj eaercaeryetnek te-
mutat'jám.

E.K. czl.V.30.

M.D.K.

Zicky Mihály, festő

nevét abban az összefüggés ben emliti a szerző, hogy bár a belgrádi jótékony célra rendezett magyar képzőművészeti kiállitás nar. inkább háboru-ellenes céljai voltak „odáig egy festő sem mezérkedett, hogy oly éles bírálattal jelképezze a történelmi eseményeket mint Zicky Mihály..."

Bálint Zoltán: Magyar Képzőművészeti Kiállitás Belgrádban 1918 őszén

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1966.XV.évf. 2.sz.

120 old.

Zichy Mihály, festő MDK

A margitszigeti Művész-sétányon helyezték el szobrát.

– : Szobormúzeum lombsátorral 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 19.

Zichy Mihály, grafikus MDK

Szobrát a Margitszigeten helyezik el.

–: Kozmetikázzák a régi budapesti szobrokat 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 4.

Zichy Mihály

† Képzőművészeti Múzeum XIX. századi magyar gyűjteményében szerepel.

N.-n. 1942. VI. 14.

Zichy Mihály festő

Újsághír közli, hogy a városligeti Műrészsétányon helyezik el új mellszobrát.

Csongrádmegyei Hírlap 1966 aug. 6.

Zichy Mihály grafikus MDK

Faust-illusztrációit megvásárolta az Áll. Vásárló Bizottság.

(4.4.): Kétszázéves hegedű 2

ESTI HIRLAP bpk. 1965. júl. 30.

M.D.K.

Zichy Mihály, festő

nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, mint a XIX. sz. második felében térhódító romantikus irányzat jellegzetes képviselőjét. Irodalmi témákból ihletett képeivel, rajzaival, először Párizsban arat sikert, majd az orosz cári udvar kedvelt festője lesz.

Hongrie 66. Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós
Ed.: Pannónia 131. old.

MDK

Zichy Mihály

Álom

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Zichy Mihály

rajz az Ember tragédiájá-hoz

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Zichy Mihály

Bacchansnő és faun, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Ziczy Mihály

MDK

Diszlakoma a cári udvarban, vf.

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

Zichy Mihály

MDK

Politikai karikatura, cer. és feh.fedőfestés

Szépm. Muz. Graf. Oszt. 82. kiáll.
Hoffmann E. eml.kiáll. 1948. dec.

MDK

Zichy Mihály

Enyelgő faunok, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Zichy Mihály

Birkamosás, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs. 1927. jan.

MDK

Zichy Mihály

Auróra, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Zichy Mihály

Hulló csillagok, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Zichy Mihályl festő

M.N.M.

Rusztaveli illusztrációk,

Bényi László: Zichy nevét örökre megőrizzük

Magyar Nemzet 1966. nov. 20. 11. 1.

M.D .K.

Z ichy Mihály festő

Eddig ismeretlen 47 levele került egy magángyüjtőtől az Orsz. Széchenyi Könyvtárba

Napló

Magyar Nemzet 1966. nov. 1. 4.1.

Zichy Mihály

Postatakarékpénztár aukcióján az árverési csarnokban képei szerepeltek.

MH.930.III.30.

Berlin

Secessio

1931. január

MDK.

Zichy Mihály

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1966 dec.22.

Zichy mihály

M.T.I.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda. Budapest, I. Fém-utca 5-7. Telefon: 188-480, 388-580

A szerkesztésért és kiadásért a vezérigazgató felel.

m t i b e l f ö l d i h i r e k

1021

1966. december 22.

bb. 1. zichy mihály és a párizsi ,,magyar egyesület,,

vid gg/sr/gy/bs

1966. december 22.

a franciaországban élő haladó gondolkodásu magyarokat, munkásokat tömörítő párizsi ,,magyar egyesület,, 1843-ban alakult meg és - rövidebb-hosszabb ideig tartó megszakitásokkal - évtizedekig müködött. a korábbról ismert adatok szerint zichy mihály, a haladószellemü festőművész 1875 áprilisától 1880-ig állt elnökként az egyesület élén. a pécsi janus pannonius muzeumnak most birtokába került a ,,magyar egyesület,, tagjairól párizsban, 1882-ben készitett tabló, amelyen zichy mihály továbbra is elnöki minőségben szerepel, bár ebben az időpontban már pétervárott, a cári udvarban tartózkodott. az egyesület elnöki tisztét - feltétlezhetőleg - továbbra is megtartotta és igy, egy párizsi látogatása alkalmával kerülhetett a tablóra. a munkások körében látható még munkácsy mihály, jókai mór, türr istván honvédtábornok és gruby dávid orvos, mint az egyesület tiszteletbeli tagja.

az összesen 75 főnyi csoportot ábrázoló értékes tablót stromayer jánosné kádár - az egyesület tablón látható tagjának - pécsett élő leánya adományozta a janus pannonius muzeumnak.

/mti/

.-.

bb. 2. fotópályázat ,,az októberi forradalom 50 éve,, címmel

k sr/gg/sr/gy/bs 1966. december 22.

a moszkvai pravda nemzetközi fotópályázatot hirdet ,,az októberi forradalom 50 éve ,, címmel. a pályázó fő feladata kidomboritani a nagy októberi szocialista forradalom jelentőségét, a fotó nyelvén, megmutatni, milyen hatást gyakorolt az októberi forradalom a világ népeinek haladó mozgalmára.

a pályázók a beküldött fényképeken bemutathatják a szocialista magyarország életét és az elmult két évtized alatt szociális, gazdasági és szellemi téren elért vivmányokat.

a pályázaton egyes felvételekkel és sorozatokkal egyaránt lehet részt venni. a legérdekesebb fotókat a pravda, beérkezésük sorrendjében közli. a pályázat határideje 1967. szeptember 1. a zsüri kiváló fotó, illetve képzőművészekből és közéleti személyiségekből áll majd. az évfordulóval kapcsolatos ünnepségeken a pravda szerkesztősége kiállitja a legjobb pályaműveket, majd közli a pályázat eredményét.

az alábbi dijakkal jutalmazzák a nyerteseket: két első dij. a szovjet résztvevők számára 500 rubel, a külföldieknek: meghivás az októberi forradalom 50. évfordulójának ünnepségeire, majd háromhetes körutazás a szovjetunióban.

három második dij, egyenként 300 rubel

hét harmadik dij, egyenként 100 rubel.

ezenkivül a szerkesztőség más dijakat is kitüzött. minden győztes oklevelet kap.

a pályázaton a feltételek szerint bármely méretü de legfeljebb 18x24 centiméter nagyságu fekete-fehér fotókkal lehet részt venni. / ha lehetséges, a szerkesztőség kéri mellékeljék a negativot is./ cim: moszkva, a pravda szerkesztősége, ul pravdi 24. a boritékon meg kell jelölni: ,,fotópályázat,,./mti/

.-.

MDK.

Zichy Mihály

Aukciós hirek

Esti Hirlap 1966 dec.7.

Zichy Mihály

— **A postatakarékpénztár aukciójának kiállitása.** A postatakarékpénztár áprilisi aukciójának kiállitása vasárnap nyilik meg. Ismét sok értékes műtárgy állitja meg a szemlélődőt a gondosan, izléssel és szakértelemmel elrendezett termekben. A képek gazdag sorozatában feltünik *Zichy Mihály* szépiával festett tanulmánya *„A romboló géniuszának diadala“* cimü hires kompozíciójához, továbbá *Munkácsy Mihály: „Társalgás“* cimü életképe, valamint *Magyar-Mannheimer Gusztáv: „Pulykapásztor leánya“* és *László Fülöp* portréja *Bubits Zsigmondról*. A régibb kor festőművészete is értékes darabokkal szerepel. Az ujabb magyar művészetet *Ferenczy Károly, Fényes Adolf, Rudnay Gyula*, báró *Mednyánszky László, Márk Lajos, Déry Béla, Feszty Árpád, Iványi-Grünwald Béla, Rippl-Rónai József, Tardos-Krenner Viktor, Koszta József* művészek képei képviselik. A szobrászati anyagban kiváló munk[illegible] *Damkó József, Lux Elek, Szentgyörgyi István* és *Telcs Ede* egy-egy alkotása. A keletázsiai gyüjtemény *Kina, Japán* [illegible] *Tibet* vallásos művészetének ezutta[illegible] is gazdag változatosságát mutatja. Legrégibb munka köztük egy fából faragott japáni Buddha-szobor. Egy külön műgyüjtemény is szerepel a kiállitáson. Az arany, ezüst, porcellán, üveg és ónmunkák gyüjteményéből kiemelkedik egy *győri* ötvösmester cukortartója az 1800-as évek elejéről. Porcellánok, kerámiák, arany-, ezüstmunkák és értékes könyvek egészitik ki még a kiállitás anyagát.

PH. 930-III-30

Zichy Mihály

kezeljel a Magyar táj és népélet c. kiállítison a Műcsarnokban

Magyarság 1926, XI. 14.

Zichy Mihály

„Birkamosás" c. festménye nagyjel a „hogar ~~tájé~~ genre és tájkép-festénet c. kiállítóson a Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1927 I. 13

Zichy Mihály festő

N.D.I.

Müve a Galériában

Márffy Albin: Átrendezték a XIX .századi magyar festészet kiállitását a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1966. dec. 22. 4.l.

Zloty Mihaly Testo

Cód

Zichy Mihály

MAGYAR MUVESZET 1938, 287, 288

3.

4.

Zichy

P.H.931.IV.19.
Est,931.IV.19.
Ujság,931.IV.19.

Főuri kastélyok kincsei és exotikus ritkaságok az Ernst-muzeum aukciókiállitásán.

A tavaszi napfény szikrázva verődik vissza az *Ernst-muzeum* termeiben felhalmozott arany, ezüst kincsekről, vagyontérő butorokról és amint ott cikázik a padlót boritó selymes szőnyegcsodákon, még teljesebbé válik az az akció, hogy nem muzeumban, még kevésbé aukcióra váró műkincsek kiállitásán járunk-kelünk, hanem valami dusgazdag főur kastélyának termeiben. Ez az illuzió egyébként nem is alaptalan: *majdnem minden műtárgy, amit itt látunk, egy-egy főuri kastély ékessége volt* és csak az az örök nyughatatlanságu, titokzatos vándorlókedv, amely az ilyen műkincsek utját irányitja, veti elénk ezeket a féltve őrzött kincseket, hogy évszázados vándorutjukon csak rövid stáció legyen ez a kiállitás, utána pedig ismét elszéledjenek a szélrózsa minden irányában.

A legnagyobb érték, amely bizonyára a külföld műkereskedőinek és gyüjtőinek tömegét is ide fogja vonzani, gróf *Teleki Domokos ezüstkincse*. Renaissance-kupák, asztaldiszek, kovácsolt és cizellált tálak, edények, többek közt egy XVIII. századbeli teljes ezüst asztalnemü, finoman mivelt ezüst hóvirágcsokrot csillogó diszitésével, angol munka, egy-egy darabja olyan nehéz, hogy alig emelhető — az ötvösművészet rajongójának valóságos csemege. Dusgazdag azonban az *üveg- és porcellán-anyag is*, elbüvölő az egyik porcellán-vitrinben látható *kétszázéves Alt-Wien-tál*, finom rokokó-chinoiscriediszitésével — ritka különlegesség.

Ezuttal mégis a butorokon van a hangsuly. Itt áll például gróf *Andrássy Gyula hires Louis Philippe-szalónjának teljes berendezése*, gyönyörü Aubusson-behuzásával, a falakon pedig a hozzátartozó gobelinek. De más korszakok is képviselve vnanak: a renaissancetól a biedermeyerig mindenfajta butorban válogathat a gyüjtő.

A festmények közt néhány ragyogó *Zichy-rajz*, ezuttal inkább a magyar festészet vonul fel mint a külföldi. *Munkácsy, Paál László, Mednyánszky, Pállik*, de a modernebbek is jól szerepelnek, *Rudnay, Csók, Vaszary, Rippl-Rónai* révén.

Érdekes például *egy Munkácsy-portré: finom pasztell, könnyed, fátyolos, légies, azt hinné az ember, hogy Rippl-Rónai első, párizsi idejéből való remekmü*, — mester és tanitvány *egyetlen művészi találkozása* ez a kép, ritka érdekesség, jó volna a Szépmüvészeti Muzeumnak.

A szőnyegek, arany- és ezüstékszerek dus pompáján tul, egy igen ritka, ha nem is művészi becsü, de néprajzi szempontból páratlan értékü, szenzációja is van a kiállitásnak. *Üvegbura alatt egy öklömnyi nagyságu indián-fej, őszesfekete fürtökkel, toll- és üveggyöngy disszel.* Tulajdonképpen borzalmas, de ellenállhatatlanul érdekes ritkaság ez: *a fej nem viaszból van, hanem egy halott indián borzas levágott feje, amelyet az ecuadori indiánok, [illegible] összezsugori-*

elválasztja az egy

A nagybankok támog

Madrid, ápr. 18. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Az uj kormány tagjai nyilatkozatokat tettek a kabinet terveiről. Zamora miniszterelnök azt a reményét fejezte ki, hogy *a kormány az egyház és az állam különválása után konkordátumot köthet a Vatikánnal.* A köztársaságnak az a célja, hogy az országban helyreállitsa a felekezetek egyenlőségét. Macia ezredes katalóniai elnök nyilatkozata szerint Katalónia is az állam és egyház különválasztásának alapjára helyezkedett. *Lerroux* külügyminiszter nyomatékosan kijelentette, hogy *a köztársasági kormány egy pillanatig sem gondolt arra, hogy Alfonz királyt felelősségre vonja hazaárulás miatt.*

A spanyol nagybankok Prieto [illegible] **niszterrel való tár**[illegible] **tették** [illegible]

ősi szokás szerint, titkos eljárással, [illegible] *tottak.* Huszonnégy óráig tart ez a kegyetlen, *hallatlanul érdekes eljárás,* amely a halott fejét tetszés szerinti nagyságura zsugoritja össze. Az ilyen fejek neve: *Canca.* Nálunk egyáltalában nem láthatók ilyen „cancák", mert *kiviteli tilalom alá esnek és csempészésük 500 angol font vagy egy évi fegyházbüntetéssel jár.* Néprajzi muzeumunk pá- ratlan gazdagodása volna, ha valamely magyar muzeumbarát megvásárolná számára ezt az exo- tikus ritkaságot.

(—y.)

Zichy Mihály, festő MDK

47, eddig ismeretlen levelét vásárolta meg magángyűjtőtől az Ern. Szécsényi Könyvtár. A szentpétervárról és Párizsból kelt levelek Zichy Antalhoz szólnak.

— : Hír 6

ESTI HIRLAP Bp.-1966. okt. 31.

137+1.

Zichy Mihály.

PH
VI/8

— **Zichy Mihály emlék-kiállitás megnyitása.** A Zichy Mihály emlékkiállitás, mely az Ernst-muzeumban vasárnap nyilt meg, a közönség általános elragadtatásával találkozott. A kiállitást a miniszter nevében *Rónay Zoltán* min. tanácsos nyitotta meg, aki meleg elismerését fejezte ki dr. *Lázár Bélának* a kiállitás szervezőjének és *Ernst Lajosnak* a kiállitás izléses elrendezéséért. A kiállitás egész nyáron át nyitva marad.

Pesti Hirlap. 1927. jún. 5.

1

Titel: Titelseite

Text: Seite 1 bis 4

Zichy Mihály.

* **Zichy Mihály emlékkiállitása.** Holnap, vasárnap, nyilik meg az *Ernst-Muzeumban Zichy* Mihály emlékkiállitása, amely a magyar piktura egyik legnagyobb mesterének igen sok rajzát, illusztrációját, nagyszerü kompozicióit és hatalmas vásznait gyüjtötte össze. A kiállitás értékben és ujszerüségében eseménye kulturális életünknek.

Magyarország, 1927. jún. 5.

Mein Lieber Mitbewohner.

Mein Name ist Herr Hans Z.

Zichy Mihály.

— **Az Ernst-muzeum Zichy Mihály emlékkiállítása.** Az Ernst-muzeum Zichy Mihály-emlékkiállítása junius 5-én, vasárnap nyilik meg. Szombaton, junius 1-én lesz a sajtóbemutató.

Pesti Hirlap, 1927. jún. 4.

Frieda Hildebrandt.

Berlin-Steglitz, Albrechtstr. 4.

Zichy Mihály.

— **Az Ernst-muzeum** Zichy Mihály emlékkiállitása iránt egyre fokozódik az érdeklődés. A kiállitás kiegészitéseként legközelebb bemutatásra kerülnek a leningrádi muzeumban levő nagy Zichy-gyüjtemény főbb darabjai, amelyeket a leningrádi muzeum igazgatósága erre a célra fotografáltat. A kiállitás naponta 9—4-ig van nyitva.

P. H. VI/18

Pesti Hirlap, 1927. jún. 18.

1

Stirling, Lithgow.

Zichy (Mihály)

műve is szerepel az aukciókiállitáson.

(gr. Zichy Béla is mások együjt.)

Fóthy János: Aukciókiállitás az Ernst Museumban.

P. H. 930-XI-30.

Zichy
festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat hetvenéves fennállását ünneplő, a Műcsarnokban rendezett kiállitás alkalmából megemlékezik a magyar művészet nagyjáról.-

Magyarország
1930.XII.21.

Zichy Mihály

alkotása is szerepel a hagyatékban.

Magyar mesterek a gróf Zichy-hagyatékban.

É. K. 930. XI. 30.

Zichy Mihály

1930 **PESTI NAPLÓ** XI. 30

— **Az Ernst-múzeum aukciós anyaga.** Vasárnap nyílik meg az *Ernst-múzeum* új aukciós anyagából rendezett kiállítás, amelyen főkép régi képek, bútorok, bronzok, porcellánok, szőnyegek és egyéb iparművészeti tárgyak kerülnek bemutatásra. A kiállítási termeket zsúfolásig megtöltő, mégis ízlésesen elrendezett heterogén anyagból különösen a képkollekció tarthat számot komoly érdeklődésre. Egész sereg régi és új, hazai és külföldi mester vásznával találkozunk itt, köztük *Zichy* Mihály, *Paál* László, id. *Markó* Károly, *Réti* István, *Iványi-Grünwald* Béla, *Perlmutter* Izsák, *Rippl-Rónai* József, *Vaszary* János, *Csók* István, *Barabás* Miklós és *Munkácsy* Mihály néhány jelentős műve. A külföldieket leginkább német és olasz festők képviselik. Talán legszebb darabja a kiállításnak egy remek őszi táj, *Paál* Lászlótól, a nyolc darabból álló *Markó*-csoport és *Réti* pompásan megfestett két öregasszonya.

P. NAPLÓ 930. XI. 30

Zichy Mihály

egész sereg régi és új, hazai és külföldi mester munkájával találkozunk itt. Tagy Z. M. művével is.

Az Ernst-múzeum aukciós anyaga.

P. N. 930. XI. 30.

Zichy Mihály

„Mámos" c. festm. tartozik, a modern művészet képviselői köré

Neoppenőtezer pengős Füger-kép az Andrássy-aukción.

M. H. 930. XI. 23.

Study Sketch

Zichy Mihály

„Mámor" c. kompozicióját is kevesen ismerik. Szerepel a hagyatékban.

Az Andrássy-kincsek.
Újság. 930. XI. 23.

Zichy Mihály

„Mámor" c. nagy rajzos kompozíció ję
emelkedik ki a magyar képek közül.

Y. E.: Az Andrány-műkincsek árverési ki-
állítása.

B. H. 930. XI. 23

PH 330 Z1 23

Zichy Mihály

műve szerepel az Andrássy hagyatékban.

Árverezik a tiszadobi és tőketerebesi kastélyok műkincseit 8.Ó.U., 930.XI.23.

Zichy Mihály

Művei szerepeltek a krakkói magyar kiállításon.

Vu 1939. IV. 12.

Zichy Mihály

Műve szerepelt Almásy-Teleki Éva grnő első aukcióján.

NM 1939. IX. 28.

Zichy Mihály

Szines krétarajz sorozata, az Ernst-muzeum aukciós kiáll.-án.

Ujság, 930. IV. 18.

M.D.K.

Zichy Mihály,festő

A nemzeti dal.Bpest.Magy.Nemzeti Galéria.Fekete repr.498.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa,III,köz.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest,Minerva,1960

gróf Zichy Mihály

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

Zichy Mihály

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

E s t .

1935.I.6.

Zichy Mihály

festőművész

Nemzeti Szalon jubiláris kiállításán - képével szerepel.

Ujság
1935.I.15.

Zichy Mihály

Barabástól Vaszary-ig a Műcsarnok nagy magyar kiállításán szerepelt.

M.932.II.21.

Tápióbicske, Tököl, Törökbálint, Üllő, Vecsés, Veresegyháza. Szabolcs-Ungvár megye: Ujfehértó, Tolna vármegye: Dunaföldvár, Tolna. Veszprém vármegye: Balatonalmádi, Siófok. Zemplén vármegye: Mád, Tarca. Csak olyan orvos pályázatát veszi figyelembe a pénzügyminiszter, akinek legalább hároméves orvosi gyakorlata van. A pályázati kérvényhez mellékelni kell a születési bizonyitványt, a diploma másolatát, erkölcsi bizonyitványt, rövid életrajzot és a müködési bizonyitványokat. A személyesen vagy postán benyujtott pályázati kérvényeket 1934 október 10-éig fogadja el a pénzügyminisztérium IV/B főosztálya (Budapest, I., Pázmány-utca 2. II. emelet 42.).

FÉRFI
Strapa félcipő fekete igen erős boxbőrből 9.50
KOVACSEVICS MILENKO
uj cipőosztálya, IV, Városház-u. 8

M. 934. IX. 20.

Zichy Mihály
907

ám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

pályaverseny [illegible]
lampionos zenés takarodóval ér véget,

Zichy Mihály gróf

Reprezentatív kiállítás a Kaposvári Héten

Kaposvárról jelentik: A Kaposvári Héten, amelyet szeptember 23—30 között rendeznek meg, az elhalt és élő somogyi festőművészek műveiből reprezentatív kiállítást rendeznek, amelyen Zichy Mihály gróf, Borsnay, Rippl-Rónai, Vaszary, Koroknay, Merész és még sok más híres művész világhírű műve szerepel. Kiállítják Zichy Mihály grófnak magántulajdonban lévő öt világhírű, nagyértékű képét is.

M. 934 IX/6

M. 934. IX. 8.

M.D.K.

266. old.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina,

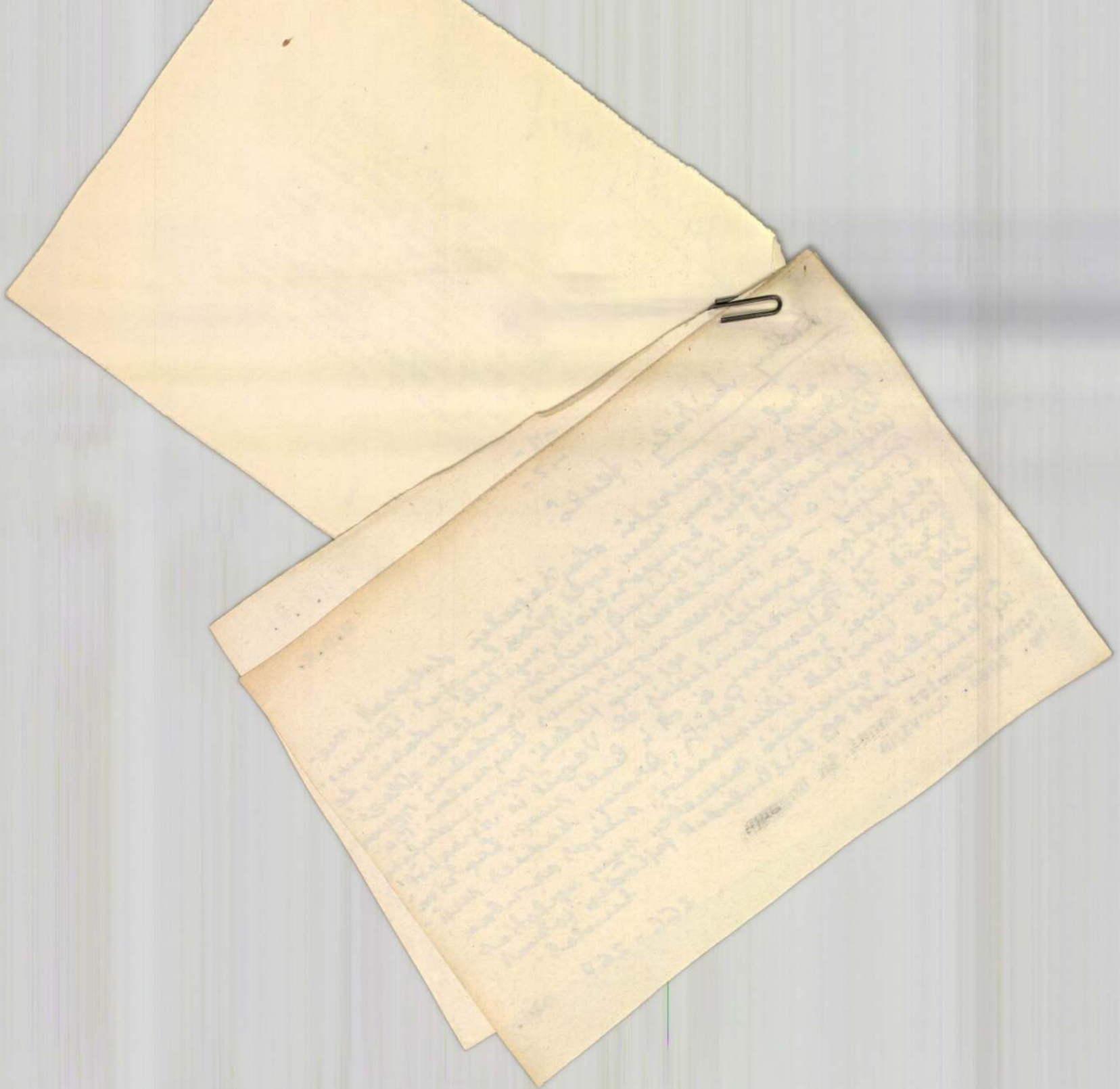

M.D.K.

Kiczy Király, festő

művei körül szerző hármat

körül:

- A mentőcsónak (olaj, 1847.)
- Orgia (gyacre, 1875. elpusztult)
- Hidavatás (rajz - illusztráció Arany verséra)

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina, 251. é 253. old.

lönösen nagy és nem várt érdeklődés mutatkozik a vidék részéről, eddig tizenegy keresztes-gyors érkezése van biztositva, ami már felülhaladja azt az elgondolást is, ami a szervezés kezdetén a rendezőség szeme előtt lebegett és minden jel arra vall, hogy a közeli napokban más vidékekről is ujabb keresztes-gyorsok beállitása válik szükségessé. A főváros szintéán erősen készülődik a katolikus nagygyülésre, hiszen a fővárosi és pestkörnyéki plébániák vezetősége a hátralévő rövid időt is felhasználja arra, hogy teljes erővel belevesse magát a katolikus nagygyülés gondolatának propagálásába. Ma már semmi kétség sincs aziránt, hogy *hatalmas tömeg vonul fel az Ügető-versenypályán tartandó ünnepélyes Veni Sanctéra és a megnyitó diszgyülésre, nemkülönben a vasárnap délután programba vett eukarisztikus körmenetre.* A katolikus tömegeknek ez a jóleső érdeklődése őszinte örömmel tölti el a rendezőséget és ma már mindenki biztosnak látja a jubiláris katolikus nagygyülés külsőségekben is megnyilvánuló óriási sikerét.

Jobb egyenruhát kérnek a vasutasok

Zichy Mihály

Szerepel az Ernst Múzeum
Karácsonyi aukciójún.

M. 934. XII. 2.

Zichy Mihály

Mühe nerepel
az Ernst-múzeum Tará-
csonyi antikiójáu.

Ujság, 934, XII. 2.

Zichy Mihály, grafikus

A grúz kulturális napok megnyitásán gyakran emlegették a Tigrislőrös lovag első kiadását illusztráló Zichy Mihályt.

-bel-: Sast utánzó táncosok, kaukázusi dalok 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. aug. 19.

Zichy Mihály, festő MDK

Berkovits Ilona „nevéhez fűződik ... Zichy Mihály művészetének nagyszabású feldolgozása ...“

(b. é.): Udvari bolond szürke majommal 2

ESTI HIRLAP, Bp, 1966. aug. 16.

Zichy Mihály

Művével nevepel az Áverési
Csaruk Korábonyi antológián.

N. Ü. 929. XII. 7.

P. H. 929. XII. 7.

1.)

M.D.K.

Zichy Mihály,festő,1827-1906

Pesten Marastoni tanitvány.1844-ben Bécsbe ment,Waldmüllerhez.O nem korlátozta tehetségének fejlődését, irányát.Bécsi Waldmüller,biedermeier hatású képei: Koporsóba zárás,Nemz.Gal.Felgyógyult leányka,Haldokló lovag,stb.1847-ben a francia romantika szellemében a: Mentőcsónak c. képe.Ennek sikerére Oroszországba hivták.Itt előbb rajztanár,majd az udvar festője.497-o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.Bpest.1960

Z.)

M.D.K.

Zichy Mihály, festő, 1827-1906

1874-ig van Oroszországban. Vadászatok, ünnepségek rajzban, arcképek, életképek, borzalmas és humoros kompozíciók. Inkább vizfestékkel dolgozott./ Fogoly a börtönben, Kereskedőcsalád, Háborús epizód 1812-ből, Baratinszkaja arcképe, Sirrablók, szovjetunióbeli gyüjteményekben/. 1874-től 1879.ig főleg Párizsban. Itt Goethét, Petőfit illusztrálta. Hatalmas olajképek. Vegyes érzelmeket keltettek. 498.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. Bpest. 1960

Zichy Mihály

festőművész

Ernst Múzeum LII.aukciója - képével szerepel.

Pesti Napló
1935.VI.17.

Zichy Mihály

A Faust Munkácsiákat (1874) most nerakta meg a Nemzeti galéria és Liáhitott a a Dónteremben

Nagmaros 1965 okt 17

MDK

Zichy Mihály, festő

Szerepelt az aukción.

d.k.: Győrött a Vörösháju nő 6

ESTI HIRLAP Bp., 1966. dec. 7.

Zichy Mihály, festő

A Párizsi Magyar Egyesület 1843-ban alakult. Öt évig elnöke volt Zichy Mihály is.

— : Hír

6

MDK

ESTI HIRLAP Bp. 1966 dec. 22.

Zichy Mihály

A grúz Rusztaveli: Tigrisbőrös lovag" c. írását illusztrálta

Grúz-magyar TV filmet (emlitve) forgatnak Zichy művészetéről.

Nagyvaros 1966 jan. 28

Zichy Mihály

festőművész

Ernst Múzeum aukciókiállításán - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935. XI. 17.

Zichy Mihály

festőművész

Ernst Muzeum aukció kiállitása - képével szerepel.

Magyarság
1935.VI.17.

Fischy Mihály

festőművész

Csoportkiállítás - Ernst Museumban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1933.II.5.

Zichy Mihály

Képeiről nyilatkozik az akt-
kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság 1925 XI. 5.

Zichy Mihály

Karapal a. hűsarnak

akt kiállítása

Emlitve: „Hulló csillagok"

„Aurora"

Magyarság 1925 XII. 6.

M.DK

Zichy Mihály
pestő

Méltatás

Bauer Jenő: Benigni László képkiállítása.
Művészet, 1967. julius – 37 lap

M.D.K

Zichy Mihály
festő

Aranyjános V. László című
balladájához illusztráció

Pogány Ö. Gábor: Aranyjános és a képzőművészet
(Művészet, 1967. július — 26 lap.

Zichy István

Ernst Lajos gyűjteményének kiállításán
szereplő művei.

M. 1933. V. 3.

Zichy Mihály

Ernst Lajos gyűjteményének kiállításán
szereplő művei.

MM 1933. V. 3.

Zichy Miliály

Emléket állítanak neki a negedi Nem-
zeti Emlékcsarnokban.

PH. 1930. X. 26.

Ziczy Mihály, festő

M.D.K.

Poal László, Munkácsy, Szekely Bertalan és Szinyei nevét – a Nyolcakról vit kritikájában – azért sorolja fel a szerző, hogy „ha festőkulturáletlanságunkban azzá lettek, akiknek ismerjük őket ... ez a legszerencsésebb véletlenség ... mert, magyar művészi kultura nem volt, és még nincs.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 240. old.

/ Tcikk megj.: 1911. ápr. 29. „Világ"

Zichy Mihály gróf
testőművész

Postatakarékpénztár Árverési csarnoka – aukciójának kiáccitása – képével-szerepel.

Függetlenség
1934 x. 20

Zichy
Fs Lömmer

ÖTVENEZER PENGŐ FOLYT BE A POSTATAKARÉK-PÉNZTÁRI AUKCIÓN

Szombaton délután fejeződött be a Postatakarékpénztár aukciójának árverése. Az utolsó napon a festmények közül a legnagyobb érdeklődés egy XVI. századbeli velencei festő *„Királyok imádása"* cimü müve iránt nyilvánult meg. Az értékes festményért *1980 pengőt adtak. Zichy „Tamara"*-ja 350 pengőért, *Szinyey-Merse „Hölgyek a szabadban"* cimü müve *780 pengőért* kelt el.

Az aukcióra került ezüst tárgyak közül több mellboglárt, kannát, kupakot, cukortartót vásároltak meg s a keletázsiai szönyegek közül is több darab kelt el jó áron. A vásárlók nemcsak a régikereskedők soraiból kerültek ki, hanem több tételt vettek meg magánosok, bankigazgatók, földbirtokosok s egy országgyülési képviselő, stb.

A müvészeti aukciónak sikeres rendezése elsősorban dr. *Kolozsváry* Mihály Postatakarékpénztári igazgató, az árverési csarnok főnökének, nem kevésbé a két ügyes árverésvezetőnek, *Dietrich* Józsefnek és *Bencsaczky* Eleknek az érdeme. Az árverésre került 600 tárgy közül több, mint a fele elkelt. A befolyt összeg meghaladja az 50.000 pengőt.

A Postatakarékpénztár november 10-én ujabb aukcióra készül, ezuttal dr. *Gál* Hugó, a kiváló műgyüjtő-főorvos hagyatéka kerül olcsó árverés alá.

Uemzeti Ujság
1934 X. 28

Pécs (Nemzeti Kaszinó)

pécsi Pilch Dezső
festőművész
kiállítása.

1934. X. 20 –

Zichy Mihály

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

Északmagyarország
Miskolc

1827 OKT 22

125 éve született Zichy Mihály festőművész

125 évvel ezelőtt, 1827 október 21-én született a somogymegyei Zalában Zichy Mihály, a grafika, az illusztráció világhírű magyar művésze.

Művészettörténetünk gyakran hasonlítja festőköshöz multunk egy-egy kiváló művészegyéniségét. A XIX. század elején valóban voltak olyan művészeink, akik idegen országokban keresték képességeik kibontakozásának, művészetük érvényesülésének lehetőségeit. A gazdaságilag, politikailag elmaradt, a Habsburg-igában sorvadó Magyarország nem tudott szilárd talajt, fejlődési és érvényesülési területet biztosítani olyan kiváló képzőművészei számára, mint Munkácsy Mihály, Pál László, Zichy Mihály és még sok más kiváló művészünk.

Zichy Mihály (1827—1906) miután a pesti és bécsi akadémián felvértezte magát a szükséges képzőművészeti tudással, bécsi mestere, Waldmüller tanácsára engedett Heléna orosz nagyhercegnő meghívásának és Pétervárra ment udvari rajztanárnak. Később a cár udvari festője, akadémiai tanár lett s évtizedekig dolgozott Pétervárott. Megismerkedett és baráti kapcsolatba került a haladó szellemű orosz festőkkel.

Festészetének legértékesebb darabjai kisebb alkotásai. Bőven próbálkozott hatalmas vásznakkal, de ezekkel nem tudott kellően megbirkózni inkább vonalakban, árnyalatokban gondolkodó tehetsége. Művészete igen sajátos, egyedülálló, bizonyos fokig társtalan. A megjelenítés formájában a romantika híve, mely abban a korban a realizmus hordozója, illetve kísérője. Már ezzel a formával is támadta az akkor uralkodó együgyű biedermeier művészi irányzatot. Fogékony tehetsége hamar társadalombíráló tartalommal töltötte meg viharzó, szenvedélyes formájú műveit. Kezdetben a tragikum kifejezésével hatolt a társadalmi problémák és egyének életének mélyére. (Haldokló vitéz, Mentőcsónak, Anya fájdalma, stb.).

Az 1848-as szabadságharc komoly probléma elé állította. A cári udvartól kilépett s ha később vissza is tért, ez a vihar fokozta műveiben a kritikai élt. Kezdte általános morális témákkal (Árva lány sorsa, A bor hatalma) és folytatta nyílt politikai tartalmú művekkel (Tivornya, Autodafé, Luther, Daymon, Aradi tizenhármak, stb.). E műveken Zichy felsorakoztat szabadsághősöket, forradalmárokat, velük szemben pedig a legnagyobb zsarnokokat is leleplezi. Mint a népek elnyomóit ábrázolja a cárt, épúgy, mint Ferenc Józsefet, vagy a pápát.

Osztályhelyzete és társadalmi körülményei azonban gátat jelentenek abban a fejlődésében, hogy kritikai realistából forradalmárrá váljék. Megúnva a cárokat, Párisba ment. Onnan hazatért, ám itt az akkori művészeti vezetőkörök ellenszenvvel fogadták. Visszament Pétervárra.

A már említett monumentális művei mellett finom paszteljei, rajzai és akvarelljei biztosították keresettségét és világhírnevét. A cári udvar életéről készült rajzsorozatai objektíven ábrázolták a főurak léha életét. Tehetségét a cári udvar méltatlan feladatokra használta fel, de ez a körülmény sem akadályozta Zichy Mihályt oly művek alkotásában, amelyek haladó szellemét tükrözik.

Az udvar megrendelésére készült képei sem homályosíthatják el legjobb műveinek nagy értékét. Alkotásainak minősége elárulja, hogy melyik készült megrendelésre, s ugyanúgy megtudjuk, hol vezette tehetséges kezét együttérző gondolata, szenvedélyes, igazságszomjas szíve. Különösen értékesek és a magyar nép között népszerűek illusztrációi. Petőfi, Arany, Madách, Shakespeare, Byron, Lermontov, Gogoly, Rustaveli, Goncsárov műveit kísérő rajzai máig utól nem ért példaképei a helyes illusztrációnak, ahol az írott tartalom helyes megértésével a lényeget, a haladót megjelenítette, ezzel még maradandóbbá tette e művek mély társadalmi hatását. A magyar dolgozók kultúrforradalmunk eredményeként most ismerik meg igazán Zichy Mihály művészetét.

Születésének 125. évfordulóján a szovjet nép és művészettudomány is megemlékezik a nagy magyar művészről és értékes hagyományként őrzi jeles műveit.

BOLGÁR KÁLMÁN
művészettörténész.

Nagy érdeklődés mellett

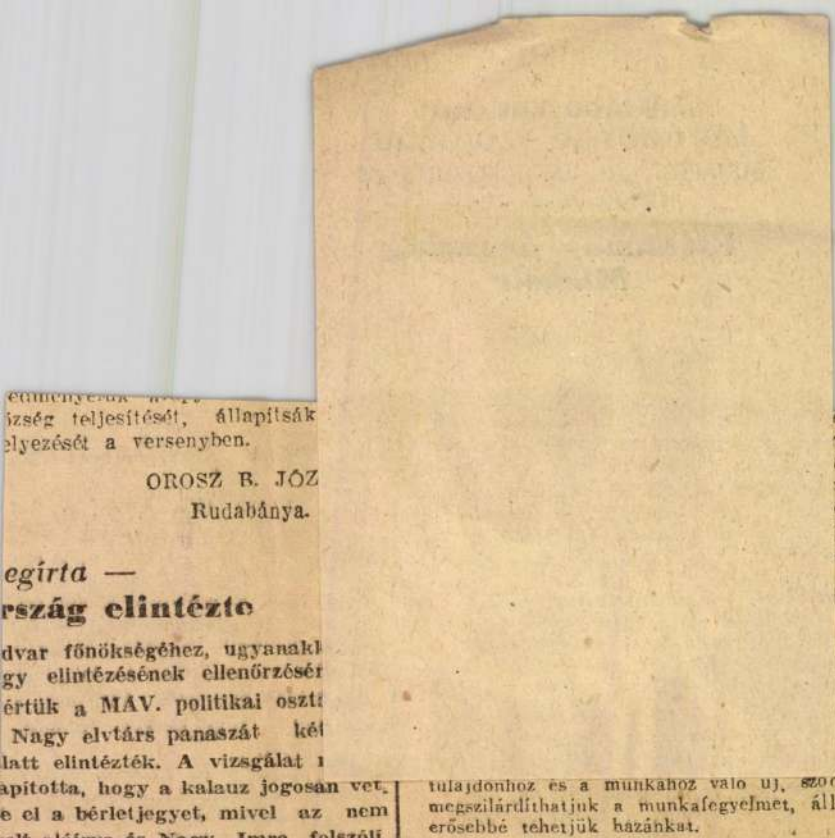

...ízség teljesítését, állapítsák
...elyezését a versenyben.

OROSZ B. JÓZ...
Rudabánya.

...egírta —
...rszág elintézte

...dvar főnökségéhez, ugyanakk...
...gy elintézésének ellenőrzésér...
...értük a MÁV. politikai oszt...
... Nagy elvtárs panaszát két...
...latt elintézték. A vizsgálat ...
...apította, hogy a kalauz jogosan vet...
...e el a bérletjegyet, mivel az nem
...olt aláírva és Nagy Imre felszóli...
...ásra sem írta alá. Megállapították
...iszont azt is, hogy a kalauz súlyos
...ibát követett el, amikor nem adta
...e a miskolci főnökségen a jegyet.
...Az állomásfőnökség kötelezte a gon...
...latlan jegyvizsgálót, hogy fizesse
...neg Nagy elvtársnak azoknak a je...
...yeknek árát, amelyekkel addig volt
...énytelen utazni, amíg bérletét visz...
...za nem kapta. Nagy elvtársnak vi...
...zont meg kell fizetnie a 14 forintos
...énzbüntetést.

...egyaránt
...erülni
...gos versenyben

...9.6, burgonyából 70 százalékra tel...
...esítette csak tervét. Ez a lemaradás
...rősen lerontja a beadás egyéb terü...
...etén elért eredményeket. Tojásból
...02, baromfiból 60, szénából 103 szá...
...alékra teljesítették előírásukat, har...
...nadik negyedévi sertésbeadási ter...
...üknek 127 százalékra tettek eleget.
A dolgozó parasztok versenyét se...
...itik a járás üzemi munkásai. No...
...ember 7-én az üzemek dolgozói
...000 forint értékű jutalmat osztanak
...i az élenjáró községek és dolgozó
...parasztok között. A sátoraljaújhelyi
...útorgyár munkásai gyönyörű nagy
...ímert és zászlót adnak a verseny
...győzteseinek.

A vilyvitányi dolgozó parasztok példamutatása

A járásban a legjobb eredményt ez
...alkalommal Vilyvitány érte el. Kuko...
...ricából 100, burgonyából is 100 szá...
...tervét, megkapta

...tulajdonhoz és a munkához való új, szocia...
megszilárdíthatjuk a munkafegyelmet, állan...
erősebbé tehetjük hazánkat.

Oláh István elvtárs, a Diósgyőri Gépgyár horizontműhelyének alapszervezeti párttitkára így beszélt a XIX. pártkongresszus tanulságairól.

— Rendkívül nagy hatást gyakorolt rám a Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. Arra lelkesít bennünket, hogy munkánkat mind jobban, alaposabban, lelkiismeretesebben végezzük. Különösen nagy kötelességet ró ez a párttagokra, akiknek még mélyebben át kell érezniök a párttag megtisztelő címével járó kötelezettségeket. Ilyen kötelezettség minden párttag számára — többek között — az újért való állandó harc és a munkafegyelem megszilárdítása.

Szente János elvtárs, a Diósgyőri Gé...
szervezeti titkára ezeket mondotta:

— A XIX. kongresszus anyagából a...
hajtásának nagy fontosságáról szóló megáll...
memet. Amikor ezeket olvastuk, még inká...
eddig nem tettünk meg mindent pártunk...
vetkezetes és maradéktalan végrehajtásáért...
is lehetett teljesértékű.

Ki kell javítanunk ezeket a hibáka...
Központi Vezetőségének a tagkönyvcseréve...
kosabb gonddal hajtjuk végre.

Igen sokat jelentett számunkra Mal...
nyozása. Ennek alapján magyaráztuk meg...
tést jelent a munkásosztály élcsapatához...
könyv, amelyet a hős szovjet katonák a le...
viseltek és megőríztek.

Megtanultuk a kongresszus anyag...
vigyázni. Elhatároztuk taggyűlésünkön, ho...
tunista megnyilvánulás ellen, még széles...
munkát végzünk a pártonkívüliek körében...
sorakoztassunk a Szovjetunió vezette bék...

Országos
ÖSZI V...

Zichy Miláy

Festőművész

Postatakarékpénztár aukciója – festmények szerepelnek. —

Ucmsati ujság

1934 X. 27

Zichy Mihály
Istőmüvész

Postatakarékpénztár Hivatási csarnokának
ankeci kiállítása - képe szerepel.

Pesti Hirlap
1934 X.23.

Zichy Mihály

festőművész

— **Tizennégy Zichy-kép Londonban.** London nagy művészeti eseménye mostanság az orosz művészet — főként az iparművészet — történeti fejlődését bemutató kiállitás. Páratlan kincseket hordtak össze egész Európából, egyebek közt az egykori cári gyüjteményeknek külföldre származott drágaságait. Csodálatos darabjai vannak a kiállitás egyházmüvészeti és ötvösmüvészeti csoportjának. Bennünket, magyarokat, *Zichy* Mihálynak, az utolsó cárok udvari festőjének tizennégy vizfestménye érdekelhet különösebben. A Popoff-gyüjtemény részei és udvari báli jeleneteket ábrázolnak ragyogó előadásban. A nagy művésznek ezek az alkotásai itthon ismeretlenek, s talán adódnék rá mód a londoni kiállitás alkalmából, hogy hazakerüljenek, ha mindjárt csupán ideiglenesen is.

Lejság

1935. VI. 6

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s:

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

Zichy Mihály MDK

Levétel a keresztről

Műcsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállítás